

Stockholms
stad

Budget 2023

Kommunfullmäktiges beslut

Kommunstyrelsens förslag till budget 2023 för Stockholms stad och inriktning för 2024 och 2025 samt ägardirektiv 2023-2025 för koncernen Stockholms Stadshus AB behandlades av kommunfullmäktige den 12 och 13 december 2022.

Kommunfullmäktige beslutade i enlighet med kommunstyrelsens förslag.

Kommunfullmäktiges behandling av budgeten finns redovisad i kommunfullmäktiges debattprotokoll från den 12 och 13 december 2022.

Stockholm den 13 december 2022

Karin Wanngård
Finansborgarråd

Fredrik Jurdell
Stadsdirektör

Finansborgarrådets förslag till budget 2023 för Stockholms stad

Inriktning för 2024 och 2025

INLEDNING	1
Förutsättningar	23
Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser.....	33
 NÄMNDER OCH STYRELSE UTOM ROTELINDELNING	
Kommunstyrelsen m.m.	55
Revisorskollegiet.....	79
Valnämnden	81
 STADSDELSNÄMNDER	
Stadsdelsnämndernas uppgifter.....	83
Förskoleverksamhet	91
Verksamhet för barn, kultur och fritid	94
Äldreomsorg	97
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning.....	102
Individ- och familjeomsorg inklusive socialpsykiatri.....	106
Stadsmiljöverksamhet	113
Ekonomiskt bistånd.....	116
Arbetsmarknadsåtgärder	118
 FACKNÄMNDER	
Arbetsmarknadsnämnden	121
Avfallsnämnden	131
Exploateringsnämnden	133
Fastighetsnämnden	147
Förskolenämnden.....	157
Idrottsnämnden	163
Kulturnämnden: kulturförvaltningen	173
Kulturnämnden: stadsarkivet	181
Kyrkogårdsnämnden	185
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	189
Servicenämnden	199
Socialnämnden	205
Stadsbyggnadsnämnden	221
Trafiknämnden.....	233
Utbildningsnämnden	247
Äldrenämnden	261
Överförmyndarnämnden	269
 Central medelreserv	273
Finansförvaltning	275

BOLAG INOM STOCKHOLMS STADSHUS AB	
Koncernen Stockholms Stadshus AB (S-husAB)	283
Bostadsbolagen: AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder och AB Stockholms hem.....	289
Micasa Fastigheter i Stockholm AB	297
Bostadsförmedlingen i Stockholm AB.....	301
Skolfastigheter i Stockholm AB, SISAB	305
Stockholm Vatten och Avfall AB	311
Stockholms Hamn AB	317
AB Stokab	321
Stockholms Stads Parkerings AB	323
Kulturhuset Stadsteatern AB	327
Stockholm Globe Arena Fastigheter AB	329
Stockholm Business Region AB	333
S:t Erik Försäkrings AB	337
S:t Erik Markutveckling AB	339
Mässfastigheter i Stockholm AB	341
 INTRESSEBOLAG I STOCKHOLMS STADSHUS AB	
Stockholms Exergi Holding AB	345
 STOCKHOLMS STADS ORGANISERING I KOMMUNALFÖRBUND	
Storstockholms brandförsvaret (SSBF)	347
 STOCKHOLMS STADS KOMMUNALA STIFTELSE	
SHIS Bostäder.....	349
 BILAGOR	
1. Ekonomiska tabeller.....	351
2. CESAM-bilaga.....	353
3. Investeringsstrategi	381
4. Stadsdelsnämndernas budget	395
5. Kommunfullmäktiges indikatorer	409
6. Peng, schabloner, ersättningsnivåer samt volymer	419
7. Avgifter m.m.	435
8. Regler för ekonomisk förvaltning	461
9. Stadens ledning och styrning	483
10. Stadsövergripande styrdokument.....	489
11. Ärenden som sambehandlas i samband med budgeten	497
12. Basnyckeltal	501
13. Utnyckling av centrala it-kostnader	507
14. Fastighets- och lokalpolicy	509
15. Ansvarsfördelning Agenda 2030.....	527
16. Ansvarsfördelning Inköpskategorier.....	529

Budget 2023 för Stockholms stad och inriktning för 2024–2025 samt ägardirektiv 2023–2025 för koncernen Stockholms Stadshus AB

En öppen och demokratisk stad för alla stockholmare

Stockholm ska vara en stad för alla. Här ska nya och gamla stockholmare kunna bo, leva, arbeta och bygga sin framtid. Här uppfylls drömmar.

Stockholm ska vara en demokratisk, öppen, jämställd och jämlik stad. Alla människor har rätt att bli behandlade med respekt och staden ska stå upp för alla människors lika värde och rättigheter. Vår stad ska förena och bygga broar mellan människor och grupper. I Stockholm tolereras inte diskriminering eller rasism.

Stockholm ska vara en stad som håller samman. Att minska klasskillnader och segregation är grundläggande för stadens framtid. Vårt mål är att skapa en stad som alla människor har råd att bo och leva i och där människor med olika levnadsvillkor kan mötas i vardagen. En stad där välfärden fördelas rättvist och finns när den behövs.

Stockholm ska ha en välfärd som ger varje stockholmare de bästa förutsättningarna att känna trygghet och utvecklas i vardagen. Förskolan och skolan ska få de bästa förutsättningarna för att varje barn ska kunna inhämta kunskaper och växa som människa. Barn har rätt till vuxna som har möjlighet att se varje barn. Sociala insatser ska ge förutsättningar till ett gott och självständigt liv även när livet är som mest skört. Äldre ska kunna ha hög livskvalitet, god hälsa och leva ett självständigt liv och ska alltid kunna känna trygghet i att de får den hjälp, omsorg och vård de behöver.

Stockholm ska vara en stad som leder arbetet för klimatomställningen. Vår värld befinner sig i ett globalt nödläge och vår stad ska göra vad som krävs av oss för att möta detta hot. Staden ska leva upp till, och ofta överträffa, de åtaganden som gjorts i internationella sammanhang med utgångspunkt i Parisavtalet. I omställningen skapas nya möjligheter och nya jobb.

Stockholm ska vara en stad med en stark natur. Med friska sjöar som sjuder av liv och luft som är hälsosam att andas. Här kan barn cykla tryggt till skolan, och närheten till skog och bad skapar möjligheter till lek och nya upptäckter.

Stockholm ska vara en trygg och välkomnande stad i en ibland orolig värld. Här ska alla kunna uppleva både trygghet i vardagen och kunna lita på att man kan leva ett gott liv och arbeta och försörja sig och sin familj. I vår stad dras barn inte in i organiserad brottslighet. Alternativen ska alltid vara bättre och fler. Vuxna som ser varje barn, en bra skola, en meningsfull fritid, ökade förebyggande insatser och fler i jobb är de viktigaste insatserna för en tryggare stad. Vi vill se en stad där alla barn och unga ges möjligheter att utvecklas efter sina egna förutsättningar. Därför prioriterar vi satsningar på barn och unga. Målet är att alla elever går ut med godkända betyg och kan skapa sig en bra framtid.

Stockholm ska vara en stad som präglas av ordning och reda. I vår stad ska vi ha en stark ekonomi. Investeringar i skolor, infrastruktur och fastigheter ska till stor del finansieras genom starka resultat. När inflationen stiger ska inte barn och unga tvingas välja bort kultur, fritid eller pedagogiska verksamheter, därför ska avgifterna vara låga. Pengar som staden beslutat om för välfärd och investeringar ska användas till just detta – inte till vinstuttag. Krav som staden ställer på den egna verksamheten ska också ställas

på de som staden handlar upp verksamhet av. Staden ska samtidigt öka sin rådighet över viktiga samhällsfunktioner och välfärden. Som princip bör det finnas kommunal egen regi-verksamhet inom alla områden som staden har ansvar för. Inom de områden där ickevalsalternativ tillämpas ska det alternativet i normalfallet vara kommunalt.

Stockholm ska vara en stad som fler vill leva, bo och jobba i. Vår stad är en levande stad med rikt kulturliv, tillgänglig natur, aktiv fritid och ett nöjesliv som vibrerar. I Stockholm är det lätt att vara krögare, kulturarbetare, konståkare eller kanotist – plus väldigt mycket annat. Vår stad blir levande i mångfalden av möten människor emellan. Stockholm ska agera kraftfullt mot de som vill begränsa mångfalden och friheten att vara olika, då de vill begränsa Stockholm. Stockholm ska vara en stad för alla.

Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

Ojämlighet och segregation leder till ett sämre samhälle för alla. När barn växer upp i utsatthet och inte får det stöd som behövs i skolan ökar risken att fler dras in i kriminalitet. När alltmer otrygga arbetsvillkor gör att även de som jobbar, och ofta jobbar mycket, är fattiga så gör det livet sämre för många. Då ökar ohälsan och ofriheten. När bostadsbrist leder till trångboddhet och hemlöshet är det ett misslyckande för samhället.

De flesta i Stockholm vill ha en stad som håller samman. Samtidigt har utvecklingen under lång tid gått åt ett annat håll med ökade klyftor. Stockholm behöver nu driva en politik för ökad jämlikhet.

Grundläggande i detta är en stark välfärdspolitik där skolan och förskolan ger varje barn likvärdiga chanser, där en socialtjänst med goda förutsättningar kan möta de mest utsattas behov och en äldreomsorg där de äldre ges omsorg och vård utifrån behov. Stockholm är inte där idag. Trots många goda insatser i staden har våra verksamheter och civilsamhälle inte tillräckliga förutsättningar för att hålla ihop vår stad.

I Stockholm ska det vara ett uttalat mål att alla barn och ungdomar ska ges möjlighet till trygghet, en rik fritid och kunskaper som gör dem redo att möta vuxenvärlden. På samma sätt ska det vara ett uttalat mål att alla stockholmare ska kunna leva ett fritt liv med makt att påverka sitt eget liv. Äldre stockholmare ska ha rätt till självständighet, ett tryggt och tillgängligt boende samt värdig vård och omsorg.

För allt detta har staden ett ansvar. Det ska inte prioriteras eller delegeras bort, bortförklaras eller läggas ut på entreprenad. Oavsett vem som utför en verksamhet ska detta vara utgångspunkten för stadens arbete, samma krav och förväntningar ska ställas på verksamheter som drivs i egen regi och i upphandlad form. Behoven, inte jakten på ekonomisk vinst, ska alltid styra välfärden.

Stadens resurser ska därför fördelas utifrån socioekonomiska faktorer med syfte att verka utjämnande och öka jämlikheten i staden. I det arbetet ska verksamheter som riktar sig till barn prioriteras. Att förebygga och möta behov tidigt skapar ett bättre samhälle, stockholmare som mår bra och samhällsekonomiska vinster. Alltför ofta har insatser gjorts alltför sent, när problem blivit alltför stora. Stockholm ska i alla verksamheter jobba med generell välfärdspolitik för att förebygga sociala problem. När problem och otrygghet ändå uppstår måste samhället i alla dess delar stå starkt.

Alla barn och ungdomar ska ges möjlighet till jämlika uppväxtvillkor och trygghet samt en rik fritid

Ojämligheten i barns uppväxtvillkor ska brytas och barns rättigheter ska stärkas. Stadens beslutsfattande ska utgå från ett tydligt barnperspektiv och barnets bästa ska alltid stå i centrum. Barnen ska ha möjlighet att påverka beslut som rör dem och bjudas in att påverka i de verksamheter som de deltar i eller får stöd av. I Stockholm tar barnens perspektiv och barnrättsperspektivet en självklar plats i hela staden.

Stockholm ska vara en stad där alla barn och unga ges möjligheter att utvecklas efter sina egna förutsättningar. Därför prioriteras satsningar på barn och unga. Avgifter som hindrar barn och ungdomar från att delta i kultur, fritid och idrott utifrån deras egen vilja och deras egna drömmar ska ändras så att barn och ungdomar inte stängs ute.

Barn och unga ska ha tillgång till meningsfulla fritidssysselsättningar oavsett kön, socioekonomiska förutsättningar, funktionsnedsättning eller var i staden de bor. Fritidsverksamheterna kan, utöver det direkta värde de har för barn och ungdomar, också vara en skyddsfaktor i barn och ungas liv. Utbudet ska vara anpassat till målgruppens önskemål och behov. En meningsfull fritid främjar så väl långsiktig hälsa som lärandet och sociala förmågor.

Fritid och skola ska ömsesidigt stödja varandras arbete med att tillsammans med vårdnadshavare stärka ungdomar i deras utveckling. Tillgången till kultur och idrottsaktiviteter för barn och unga ska breddas. Staden ska samverka mellan de egna förvaltningarna och arbeta nära civilsamhället i det arbetet. Fritidsverksamheter och mötesplatser för unga hbtqi-personer ska stärkas. Sommarkolloverksamheten ska utvecklas så att den når ut till fler.

Parklekar, öppen förskola och fritidsgårdar ska vara mötesplatser med generösa öppettider och med trygga vuxna förebilder. Stockholm ska arbeta för att öppna och rusta upp fler parklekar. Målet är tydligt att parklekar ska finnas nära barnen och i alla delar av staden.

Alla barn ska ha möjlighet att upptäcka natur omkring sig och ha tillgång till en hälsosam miljö. Stockholm ska därför tillgängliggöra för lek och aktiviteter för barn i våra naturområden. Det behöver finnas mötesplatser för unga i naturmiljöer, möjligheter att umgås i parker och att ta del av friluftslivet. Stockholm ska vara en giftfri stad för barn där skadliga material och plaster fasas ut.

Stadens öppna fritidsverksamheter ska vara mötesplatser med närvarande och trygga vuxna förebilder. Den öppna fritidsverksamheten är en del av det trygghetsskapande arbetet och ska utvecklas vidare.

Alla barn ska ges likvärdig möjlighet till utveckling och lärande i förskolan och skolan

En bra start i livet börjar i förskolan med lärande, lek och rörelse i centrum. I förskolans verksamhet får barnen stimulans och möjlighet att utvecklas socialt och växa i sin egen takt. Alla Stockholms barn ska ha jämlika livsvillkor och livschanser oavsett var i staden de bor. Förskolans pedagogiska verksamhet och skolförberedande uppdrag ska ge goda möjligheter för att fler ska klara skolan och minska risken för utanförskap. För att öka jämlikheten ska staden utveckla den pedagogiska verksamheten och höja likvärdigheten i stadens förskolor. Stockholms stad ska därför intensifiera arbetet med att ge stöd till de lokala förskolorna och deras arbete med systematiskt kvalitetsarbete.

Förskolan behöver öka andelen utbildad personal. Förskolan behöver därför ges långsiktiga förutsättningar genom en starkt grundfinansiering som ökar personaltätheten

och andelen utbildad personal i form av legitimerade förskollärare och utbildade barnskötare. När Stockholm rekryterar och utbildar fler förbättras också förutsättningarna för fler förskolor att minska storleken på barngrupper och öka personaltätheten vilket bidrar till att fler barn får den utveckling de har rätt till.

Barn som inte är inskrivna i förskolan får det svårare i grundskolan. Därför är det oroande att inskrivningsgraden till förskolan sjunker i flera av stadens socioekonomiskt utsatta stadsdelar. Stockholm behöver arbeta för att öka andelen inskrivna barn i förskolan. Staden ska prioritera och förstärka de insatser som syftar till att öka inskrivningsgraden i förskolan.

En central uppgift för förskolan ska vara att jobba med barns språkutveckling. Stockholm ska därför genomföra en samlad satsning på språk i förskolan, för att fler ska kunna fortbilda sig och få nödvändiga kompetenser inom svenska, pedagogik, modersmålsstöd eller relevant metodik som understödjer barns språkutveckling. I detta arbete är barnens tillgång till kultur och läsande centralt. Förskolan ska därför verka för att fler barn ges möjlighet att ta del av och upptäcka professionell kultur och eget skapande.

För att tidigt förebygga socialt utanförskap bland barn behöver förskolan få en tydligare roll i det förebyggande arbetet. Samverkan med aktörer så som socialtjänsten och barnavårdscentraler ska utvecklas. Det finns ett behov av förebyggande insatser redan i förskolan. Därför ska Stockholm jobba utifrån att fler stadsdelar har egna elevhälsoteam som kan ge rätt stöd till förskolepersonalen.

Rätten till förskola ska värnas och utvecklas. Barn som tillhör nationella minoriteter ska erbjudas barnomsorg enligt gällande lagstiftning och det ska vara enklare att få barnomsorg på obekvämt arbetstid för de som behöver samtidigt som verksamheten ges förutsättningar att utvecklas.

Stadens förskole- och skolgårdar behöver bli bättre, grönnare och mer klimatanpassade. En strategi för gröna skolgårdar ska därför tas fram. Det ska vara prioriterat att plantera mer träd och buskar på gårdar där temperaturerna är för höga. Möjlighet till odling och uterum för undervisning ska främjas. Traditionella material och hårdgjorda ytor ska bytas ut så att det blir mer naturmaterial och gröna ytor. Samtidigt ska tillräckliga ytor, eller kompensatoriska insatser, vara en viktig målsättning för förskole- och skolgårdar. Förskolor ska arbeta med lärande för hållbar utveckling och för att barn ska få möjlighet att upptäcka naturen i sin närmiljö.

I Stockholm ska alla elever oavsett bakgrund ges likvärdiga möjligheter och förutsättningar att nå kunskapsmålen i skolan. Staden ska därför prioritera insatser som förbättrar elevernas kunskapsresultat och bryter skolsegregationen.

Samverkan mellan förskola och skola ska stärkas för att säkra en bra och trygg övergång för alla barn.

Läsa-skriva-räknagarantin ska ges större tyngd och genom bättre ekonomiska förutsättningar bli verklighet. Genom ökad personaltäthet och mer individualiserat stöd ges varje barn utökade möjligheter att tidigt lära sig de nycklar som krävs för att klara i skolan i övrigt. Därigenom ska Stockholm också bryta den negativa utvecklingen med sjunkande resultat i årskurs sex. Tidiga insatser är viktiga och ska prioriteras. Insatser som behöver göras mot slutet av grundskolan för att fler ska klara gymnasiebehörighet och som hade kunnat ske mycket tidigare blir både mer omfattande, mer kostsamma och innebär större utmaningar för eleverna.

En viktig åtgärd för att öka elevernas kunskapsresultat i skolan är att öka likvärdigheten. Skillnader i skolresultat utifrån elevers socioekonomiska förutsättningar är idag dessvärre både påtagliga och omoraliska. Ingen stad med höga ambitioner för kunskap och sammanhållning borde nöja sig att det i stadens mest utsatta skolor är en fjärdedel av eleverna i årskurs 9 som inte har behörighet till gymnasiet. Därför behöver staden fortsätta arbeta särskilt intensivt med att höja kunskapsresultaten i särskilt utsatta områden. En viktig del i det är att verka för att det finns kommunala skolor i alla delar av staden och att de skolor där eleverna har störst utmaningar också är de skolor som får mest resurser.

Parallellt behövs ett bredare arbete för att höja kunskapsresultaten i alla skolor. En ökning av den lärarledda tiden för varje enskild elev förbättrar både studiero och elevprestationer. Grundskolan ska därför successivt ges stärkta ekonomiska förutsättningar att öka den lärarledda tiden. Målet är att göra ett tvåläraarsystem möjligt för fler grundskolor i Stockholm. För att kunna göra detta behöver staden arbeta aktivt med att långsiktigt rekrytera fler behöriga lärare.

Elevernas psykiska välmående behöver förbättras. I den senaste Stockholmsenkäten uppgav nästan hälften av flickorna i årskurs nio att de är nedstämda utan att veta varför. Den psykiska ohälsan blir för varje år som går allt större bland eleverna i Stockholms stad. Därför behöver elevhälsans finansiering stärkas för att stärka dess närvaro i samtliga skolor. Samverkan mellan elevhälsa/ungdomsmottagningar och BUP, första linjens psykiatri och socialtjänsten behöver också stärkas.

Stockholm ska säkerställa att alla barn som har rätt till särskilt stöd i skolan ska få det. Därför ska skolor jobba aktivt med att höja kunskapsnivån inom skolans personalkategorier, exempelvis i fråga om barn med NPF-diagnoser. Stockholms stad ska även fortsätta arbetet med resursskolor och verka för att tillgodose behovet av särskilda lärmiljöer för denna elevgrupp även inom den kommunala skolan.

En lyckad skolgång är det allra viktigaste för att förebygga att barn och unga kommer snett i livet. Det blir därför allt viktigare att socialtjänsten är en naturlig del i skolan och lätt kan fånga upp barn och unga i ett tidigt skede. På de skolor där barn och föräldrar har ett omfattande behov av socialtjänstens insatser ska socialsekreterare finnas på plats. Satsningen på skolsociala team ska prioriteras och utökas. Samverkan behövs på samma sätt mellan socialtjänsten och fristående skolor. Skolorna ska fortsätta arbeta med den framgångsrika metoden Mentor i Våldsprevention (MVP). Staden ska också möjliggöra fler trygga platser för barn och unga i anslutning till skolan. Därför ska exempelvis avgifterna för stadens fritidsklubbar sänkas.

Läsande, språkutveckling och kultur ska vara en självklar del av skolan. Stadens skolbibliotek ska stärkas och i samverkan med kulturskolan och professionella kulturaktörer, öka närvaron av kulturinslag i skolan. Fler elever ska ges möjligheter till eget skapande i skolan. Modersmålsundervisningen och flerspråkig undervisning ska utvecklas. Fler skolor ska också arbeta med studiehandledning på modersmål för att förbättra nyanlända elevers kunskapsresultat.

Alla skolor ska ges bra förutsättningar att arbeta med lärande för hållbar utveckling och fler skolor ska kunna certifiera sig som "skola för hållbar utveckling". Naturskolorna ska ges bättre förutsättningar att nå fler.

Fler elever inom gymnasiet ska fullfölja sin utbildning. Staden ska tillsammans med gymnasieskolor och andra förvaltningar preventivt fånga upp, följa upp och prioritera åtgärder som innebär att fler elever både når kunskapsmålen och samtidigt ökar sin

närvaro i gymnasiet. Stockholm ska också prioritera kvalitetsförbättrande insatser för både yrkesprogram och introduktionsprogram.

Arbetet inom gymnasiregionen ska ses över både avseende ekonomiska aspekter och möjligheterna för elever från Stockholms stad att få utbildning på rimligt avstånd.

Stockholms stad ska ge stöd och omsorg där behoven är som störst

Arbetet för jämlikhet, jämställdhet och mot segregation är avgörande för att alla stockholmare ska få goda livsvillkor, möjlighet att förverkliga sina drömmar och leva fria liv. En grundläggande förutsättning för att uppnå det är ett starkt välfärdssamhälle som ger skydd och stöd när livet är som mest skört.

Socialtjänstens insatser och förbyggande arbete ska säkras. Den sociala skulden som har byggts upp under pandemin ska betas av och goda metoder och arbetssätt ska spridas inom staden för att stärka kvaliteten i välfärden. Den sociala investeringsfond som byggts upp ska användas för att stimulera långsiktiga och innovativa insatser.

Genom tillit och god arbetsmiljö för medarbetarna skapar staden förutsättningar för att invånarna och brukarna ska kunna få stöd av hög kvalitet. Arbetet för att förbättra arbetssituationen för medarbetarna, med fokus på socialsekreterare och biståndshandläggare, ska utvecklas och handlingsplanen för att förbättra arbetssituationen för socialsekreterare och biståndshandläggare ska revideras.

Samhällets insatser ska vara såväl långsiktiga som grundade i vetenskap och beprövad erfarenhet om vad som är effektivt. Likställighet ska säkerställas och alla stockholmare ska få de insatser och det stöd och skydd de har rätt till oavsett var i staden de bor. Öppenvårdsinsatserna ska utvecklas i syfte att säkerställa ett adekvat och kvalitativt stöd. Den som söker hjälp ska enkelt och snabbt ges stöd oavsett om det handlar om stöd i föräldraskapet eller skydd från våld.

Barn och unga ska växa upp i goda och trygga miljöer. Med utgångspunkt i barnets bästa ska stöd, omsorg och vård ges till de som behöver det. Arbetet behöver utvecklas och nya vägar behöver prövas för att insatser ska ges tidigt. Staden ska säkra bra och trygga boenden för barn och unga som omhändertas. För att öka kvaliteten och undvika att betala överpriser för bristfällig kvalitet ska staden öka andelen utförarverksamheter inom barn- och ungdomsvården som bedrivs i egen regi. Staden ska verka för att fler familjecentraler skapas tillsammans med andra relevanta aktörer, där exempelvis barnavård och mödravård, öppen förskola och socialtjänst verkar tillsammans.

Alla stockholmare ska kunna delta i samhällslivet på lika villkor. Genom ett målinriktat arbete ska staden säkra rätten till arbete, ledsagning, ledsagarservice, hälsofrämjande insatser, mötesplatser och anpassade boenden. Målsättningen är att med ledsagning, ledsagarservice och stödinsatser möjliggöra för alla att leva ett självständigt liv. Arbetet för att öka antal bostäder med särskild service enligt LSS och SoL ska intensifieras.

Stödet till utsatta grupper ska fortsätta genom att bland annat erbjuda platser på härbärgen samt råd- och stödverksamheter. Staden ska också fortsätta utveckla arbetet med att hjälpa personer som befinner sig i prostitution.

Nyanlända som bosätter sig i Stockholm ska erbjudas stöd för en snabb etablering i skola, i arbetsliv och i samhället. Ökad samverkan med civilsamhällesorganisationer som bedriver verksamheter för nyanlända är en viktig del.

Staden ska öka tilliten till trygghetssystem genom att stärka det förebyggande arbetet för att redan från början undvika fel, exempelvis rörande felaktiga utbetalningar av försörjningsstöd.

Stockholm ska vara en stad att åldras i - med god omsorg och stor trygghet

Stadens äldre invånare ska vara trygga med att deras stadsdel och stad är trivsamt att leva, bo och åldras i, och att deras röster blir hörda i alla aspekter som rör deras levnadsvillkor. Äldre ska kunna ha hög livskvalitet, god hälsa och leva ett självständigt liv så länge som möjligt oavsett funktionsförmåga och stadsdel. Stockholm ska vara en äldrevänlig stad, med ett äldreperspektiv i stadsplaneringen. Sociala och kulturella aktiviteter, liksom möjligheter till fysisk aktivitet ska finnas i alla stadsdelar. Det digitala stödet för äldre ska öka.

Staden ska bedriva en högklassig äldreomsorg där äldres självbestämmande och medarbetarnas yrkesmässiga kompetens ökar kvaliteten i verksamheten. Pandemin har visat vikten av stärkt beredskap för krissituationer, demokratisk kontroll genom bland annat bättre insyn, styrning och samordning, högre grundbemanning och ökad medicinsk kompetens i äldreomsorgen. Även ur andra aspekter behöver beredskapen skärpas genom förebyggande åtgärder, exempelvis genom att sköra äldre ska kunna skyddas vid värmeböljor.

Ett utvecklingsarbete ska därför initieras för att höja kvaliteten i stadens boenden samtidigt som arbetet med att ta bort minutstyrningen i hemtjänsten fullföljs. Äldre ska möta personal de känner igen. Bemanningen ska stärkas. Kontinuiteten ska öka genom att stärka hemtjänsten i egen regi. Bemanning vid frånvaro ska främja kontinuiteten i hemtjänsten, exempelvis genom en kommunal bemanningspool. Medarbetarnas modersmål och språkkunskap är resurser i verksamheten. Den medicinska kompetensen på särskilda boenden ska höjas och Stockholms stad ska återuppta arbetet med en kommunaliserad hemsjukvård. Samarbetet med Region Stockholm ska intensifieras så att ingen faller mellan stolarna vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård. Staden ska säkerställa att korttidsplatser finns som motsvarar behoven, det gäller även behovet av avlastning för anhörig. Insatserna för att minska den psykiska ohälsan behöver öka.

För att behålla och rekrytera medarbetare behöver staden förbättra arbetsvillkoren och arbetsmiljön. Med de äldre i fokus och för att förbättra personalens villkor, samt främja seriösa aktörer och öka kvaliteten, ska kraven skärpas i LOV- och LOU-avtalen i hela äldreomsorgen, så som gjorts inom hemtjänsten.

Alla äldre har rätt till ett tillgängligt och tryggt boende. Äldreboendeplaneringen ska utvecklas, så att behov av befintliga och eventuellt nya former av biståndsbedömda och icke biståndsbedömda boendeformer tillgodoses. Ett kvalitetsutvecklingsarbete ska inledas för särskilda boenden, som omfattar bland annat vård, omsorg, mat, miljö, aktiviteter, byggnader och utemiljö. Staden ska bygga fler seniorbostäder och säkerställa att nya seniorbostäder byggs nära ett aktivitetscenter. Fler boenden ska starta för äldre hemlösa och servicen i stadens seniorboenden ska utvecklas. Icke-valsalternativet för hemtjänst ska vara egen regi. Staden behöver ta ansvar för att tillräckligt med boenden byggs. Den kommunala rådigheten behöver därför öka. Staden ska återgå till 60/40-principen för vård- och omsorgsboenden. Staden ska samtidigt intensifiera arbetet med att skydda äldre mot kommande värmeböljor.

Långsiktigt är en av äldreomsorgens största utmaningar att säkra tillräckligt med kompetens och väl utbildad personal. En kraftfull satsning på vuxen- och yrkesutbildningar och fler utbildningsplatser behövs därför för att säkerställa kvaliteten

och stärka kompetensförsörjningen. På samma sätt är det centralt att insatserna för kontinuerlig och ökad kompetensutveckling av de redan anställda säkras.

Alla stockholmare ska ha tillgång till ett rikt kultur-, idrotts- och föreningsliv

I en tid där vetenskap, det fria ordet, konst och kulturuttryck alltmer ifrågasätts är det viktigare än någonsin att stå upp för ett starkt fritt kulturliv och robusta kommunala kulturinstitutioner som skapar både tillgång och förutsättningar för kultur och eget skapande för alla stockholmare.

Det fria kulturlivet är själva grunden för Stockholm som kulturstad. Stödet till det fria kulturlivet ska stärkas under mandatperioden och kulturutövarna ska ges goda förutsättningar, exempelvis genom att hyror för kulturlokaler hålls på en rimlig nivå och att fler ateljéer skapas för konstnärer.

Kulturskolan är en viktig del av välfärden i Stockholm. Kulturskolans grundtanke om att barn och unga oavsett var de kommer ifrån eller under vilka förhållanden de växer upp ska ha samma möjligheter att upptäcka, testa på och utveckla sitt eget skapande är centralt. Därför ska Stockholms stad under mandatperioden satsa på Kulturskolan genom långsiktigt sänkta avgifter och genom ett utökat kursutbud. Kulturskolans uppsökande arbete ska stärkas för att nå fler barn och unga.

Biblioteken är stockholmarnas närmsta kulturinstitution som varje dag erbjuder kultur, kunskap och samhällsservice. Biblioteken behöver utvecklas i takt med de nya möjligheterna som digitaliseringen skapar. Antalet bibliotek som erbjuder mer öppet ska succesivt utökas. Arbetsmiljön på stadens bibliotek ska förbättras. Biblioteken spelar en viktig roll för att främja barn och ungas läsvanor, därför ska de läsfrämjande insatserna utökas. Internationella biblioteket på Kungsholmen och arbetet med flerspråkig litteratur ska utvecklas.

Kulturhuset stadsteatern ska vara en plattform för en mångfald av kulturformer. Här finns plats för stora publiksuccéer såväl som experimentell kultur för en smalare publik. Stockholm ska fortsätta stötta Fristadsprogrammets som är en central del i att värna yttrandefrihet och konstnärlig frihet.

Gatukultur och gatukonst är kulturuttryck som är lättillgängliga och skapar glädje och mervärde i stockholmarnas vardag. Det ska skapas mer konst och kulturella upplevelser i stadens offentliga miljöer bland annat genom popup-teater, graffitiväggar och muralmålningar.

Stockholm ska ha Sveriges bästa föreningsklimat. En förutsättning för ett levande föreningsliv är tillgängliga mötes- och samlingslokaler. Därför ska stödet till de föreningsdrivna samlingslokalerna öka och fler föreningslokaler ska tillskapas under mandatperioden.

Idrottande och rörelse är avgörande för stockholmarnas hälsa och välmående. Här ska alla barn och unga kunna idrotta oavsett ekonomiska förutsättningar. God tillgång till idrottshallar, spontanidrottsytor och ett levande idrottsliv i alla delar av staden är nödvändigt för att fler barn och unga ska få möjlighet att utöva idrott på lika villkor. Staden ska bedriva en aktiv och jämställd idrottspolitik som sänker trösklar och tar ett långsiktigt ansvar för tillskapandet av nya idrottsanläggningar.

En av de största utmaningarna Stockholm står inför är att bygga ikapp den stora anläggningsbristen som råder i staden. Därför ska utbyggnadstakten av idrottsanläggningar öka samtidigt som befintliga bestånd ska rustas och i de fall

idrottsytor tas i anspråk av annan bebyggelse ska ersättningsytor presenteras innan så sker.

Stockholm ska vara en stad där invånarna har inflytande över stadens utbud av idrott och goda möjligheter ska finnas att utöva sin idrott oavsett nivå på sitt utövande. Hälsoperspektivet ska genomsyra stadens verksamheter, samordningen av spontanidrotten ska stärkas och staden ska öka samarbetet med kranskommunerna gällande en länsövergripande idrottsplanering. Idrott bidrar till glädje för många och kan leda till ett friskare och längre liv. Både breddidrotten och elitidrotten ska ha möjlighet att utvecklas i Stockholm.

Simkunnigheten i staden ska öka. Att kunna simma är en livsviktig kunskap och stadens simskola ska vara öppen och tillgänglig för alla barn oavsett familjens inkomstnivå och oavsett var i staden man bor. Staden ska erbjuda fler barn simskoleplatser och fler särskilda satsningar ska riktas mot områden där simkunnigheten är låg. Simundervisning och badvakter ska finnas tillgängligt även på våra utomhusbad och strandbad.

Idrottsrörelsen spelar en viktig roll för integrationen och bidrar till möten mellan människor. Staden ska stödja föreningar och ledare i arbetet för att nå ökad demokrati, hälsa och integration genom ett ökat ekonomiskt stöd och att fortsätta utbilda i rättigheter, normkritik och likabehandling. Det ideella engagemanget i föreningslivet spelar en viktig roll för ett levande civilsamhälle. Ideella föreningar och andra fristående aktörer i civilsamhället som får stöd av staden ska aktivt arbeta för att motverka all form av diskriminering, mobbning, kränkande behandling och kriminell verksamhet.

Friluftslivet i staden ska stärkas. Stockholms grönområden och stränder ska vara tillgängliga för alla och enkla att hitta till. Stadens närhet till vattnet ska också tas tillvara genom att öka möjligheterna till bad, såväl sommar- som vintertid. Utomhusbadens betydelse som en samlingspunkt under sommarhalvåret är viktiga. Möjligheten för vuxna och barn till rekreation och bad i sitt närområde ska vara tillgängliga för alla oavsett inkomst.

Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning

Världen befinner sig i ett klimatinläge. Artdöden ökar lavinartat och den biologiska mångfalden utarmas på land och i vatten. Samtidigt slår koncentrationen av koldioxid i atmosfären nya rekord och människor drabbas av katastrofer orsakade av det förändrade klimatet. Klimatförändringarna utgör ett hot mot människors hälsa och allt livs fortlevnad.

Städer har en viktig roll i omställningsarbetet och Stockholm ska vara världsledande i att minska sina utsläpp och vara en förebild för andra. Omställningen kommer inte bara bidra till en annan lägre utsläppsnivå. Omställningen kommer också leda till nya sätt att konsumera, resa, jobb och bo. Redan nu kan man se hur omställningen skapar en ekonomisk utveckling och nya jobb. Och det är bara början på den utvecklingen. Stockholm ska leda omställningen och övergången till nya gröna jobb och hållbara levnadssätt.

Stockholm har höga klimatambitioner. Stockholms stad ska vara klimatpositiv senast år 2030. Detta ska ske genom både utsläppsminskande åtgärder och koldioxidlagring. För att nå målet ska stadens miljöprogram, klimathandlingsplan och klimatbudget uppdateras.

Stockholms stad och stockholmarna orsakar stora utsläpp av koldioxid i andra delar av världen genom sin konsumtion. Staden ska ha som mål att halvera konsumtionsutsläpp till år 2030 och inom ramen för stadens rådighet vidta åtgärder för att nå målet.

Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring

Målet är att Stockholms stad senast år 2040 ska vara helt fossilbränslefri och stadens egen organisation likaså senast år 2030. Klimatbudgeten och arbetet enligt klimathandlingsplanen är viktiga verktyg för att uppnå detta. Stadens klimatinvesteringar för att minska utsläppen och för klimatanpassning ska öka genom egna investeringsmedel och genom ett ökat nyttjande av statliga och EU-medel. Klimatmiljarden kvarstår även under denna mandatperiod och merparten av dessa medel ska användas till utsläppsminskande åtgärder.

För att Stockholm ska bli fossilbränslefritt år 2040 måste hela samhället ställa om. Staden ska därför samarbeta med näringslivet, civilsamhället och akademien för att åstadkomma förändring. Staden ska verka för utfasning av fossil plast i samhället och i stadens fjärrvärmeproduktion, bland annat genom ökad utsortering och materialåtervinning av plast. Förbränningen av fossil plast ska fasas ut.

Under mandatperioden ska energianvändningen i kommunens fastigheter och verksamheter minska med minst 10 procent genom smart digital styrning, utfasning av direktverkande elsystem och energikrävande belysning och energieffektiviserande åtgärder vid renovering och ombyggnation. En plan ska tas fram för energieffektivisering av fastigheter och verksamheter med hög elanvändning. För att minska energiförbrukningen ska arbetet med att genomföra energieffektiviserande åtgärder intensifieras. Staden ska även ta fram en plan för hur den kan minska sin egen energianvändning generellt, och särskilt under de timmar då efterfrågan är som högst.

För att möta utmaningarna med energitoppar ska staden arbeta för att öka energilagringen och/eller värmelagring i fastigheter. Den lokala och regionala elproduktionen ska öka för att möta framtida utmaningar med effektbrist. Solceller ska installeras på stadens tak där det lämpar sig. Inom ramen för gällande lagstiftning avseende bygglov ska staden underlätta installationen av solceller på tak. Staden ska driva på utbyggnaden av vindkraft till havs och på land i Stockholmsområdet. Staden ska även utreda om tillgången till ökad tillgång till sol- och vindkraft kan gynnas av ett kommunalt energibolag, och om så är fallet bilda ett.

För att nå målet om ett fossilbränslefritt Stockholm 2040 måste Stockholms ekonomi gå från att vara linjär till cirkulär. Stockholms avfallshantering ska därför vara kretsloppsanpassad och cirkulär. Det ska vara enkelt för alla stockholmare att återbruka och återvinna. Allt matavfall ska sorteras för att användas till att producera biodrivmedel och biogödsel och trädgårdsavfallet ska bli biokol som kan användas i stadens odlingar och minska stadens klimatpåverkan.

För att stödja omställningen till ett cirkulärt samhälle ska staden stödja, etablera och driva återbruk i alla delar av staden. För att styra bort från användning av fossil plast och mot andra miljö- och klimatsmarta material ska staden tillämpa handlingsplanen för hållbar plastanvändning.

Arbetet för ökad koldioxidlagring ska påskyndas så att BECCS-anläggningen i Värtan är färdigställd år 2025. Staden ska inventera hur mycket biokol som staden kan använda inför ett samarbete mellan trafiknämnden, Stockholm Vatten och Avfall och Stockholm Exergi. Även naturliga kolsänkor såsom våtmarker och skog ska skyddas och främjas för att minska stadens klimatavtryck. Staden ska utreda etablerandet av en naturlig

kolsänka genom en storskalig samförbränning av slam och biobränsle utan att det skadar den biologiska mångfalden.

Stockholm ska vara en stad där den biologiska mångfalden ökar

Stockholm ska vara en stad full av liv som också erbjuder en god livskvalitet för alla stockholmare: rent vatten och ren luft, möjligheter till avkoppling, motion och rekreation över hela staden. Därför ska vi skydda och stärka stadsnaturen och den biologiska mångfalden. De ekosystemtjänster som stadens parker, gatuträd och naturreservat bidrar med spelar en avgörande roll för såväl stockholmarnas hälsa och deras möjlighet till rekreation som för stadens resiliens inför ett förändrat klimat. Stockholmare vill kunna vara vid stadens vatten och dessa miljöer ska göras mer attraktiva. Stadens kajer ska utvecklas till populära promenadstråk.

En förutsättning för detta är att stadens krontäckningsgrad ska öka och att det skapas en ändamålsenlig och mer likvärdig grön infrastruktur över hela staden. Ytterstaden är fortsatt prioriterad och åtgärderna ska knytas till grönstrukturplanering som har påbörjats i översiktsplanen och i de stadsdelsvisa åtgärdsförslagen för biologisk mångfald.

Mer natur ska skyddas för dagens och morgondagens stockholmare och det strategiska arbetet för att stärka den gröna infrastrukturen ska stärkas. Stadens övergripande, samt nämnders och bolags, arbete för att nå stadens mål om ökad grönska och stärkt biologisk mångfald ska stärkas. Ökade satsningar ska ske på drift och investeringar i stadsmiljö, parker och grönområden i både ytter- och innerstad, med fokus på stärkt biologisk mångfald, skyfallsåtgärder och motverkande av värmeöar i enlighet med riktlinjerna för Grönare Stockholm samt utifrån värmekartan med prioritet på platser med störst behov. Det stadsövergripande trädmålet ska gälla alla gator, torg och parker i hela staden.

Handlingsplanen för biologisk mångfald ska genomsyra stadens arbete. Stadsdelsvisa åtgärdsförslag för biologisk mångfald ska tas fram. Intresset för att odla är växande och fler platser ska finnas för de som vill odla i staden. Urban odling är ett viktigt inslag i vår stad, såväl för den biologiska mångfalden som för att höja stockholmarnas livskvalitet. Staden ska se över möjligheten att öka stadsodlingen.

De flesta organismer är inte anpassade till en belyst nattmiljö och behöver skyddas från ljusföroreningar, i synnerhet nattlevande arter. Stockholm ska vara en föregångskommun inom området och därför ska staden ta fram en handlingsplan för stadens inomhus- och utomhusbelysning som ska innefatta energieffektivisering, smart belysning vid rätt platser, biologisk mångfald, ljusföroreningar och trygghetsaspekten.

Maten som serveras i stadens verksamheter ska i större utsträckning vara ekologisk, växtbaserad, lokalproducerad och säsonganpassad. 70 procent av maten som serveras i stadens verksamheter ska vara ekologisk. Stadens upphandlingar ska ställa krav på djurskydd och restriktiv antibiotikaanvändning i livsmedelsproduktionen motsvarande svensk nivå.

Klimatet förändras och förekomsten av skyfall och värmeböljor ökar. Handlingsplanen för klimatanpassning ska genomföras och stadens nämnder och bolag ska samarbeta och samordna sitt arbete. Klimatanpassningsarbetet, utifrån genomförda skyfalls- samt värmekarakteringar, ska vara integrerat i stadsbyggnadsprocessen. Staden ska kartlägga de risker klimatförändringarna medför i syfte att förebygga och minska samhällsstörningar och stadens försäkringskostnader. Tidigt i planprocessen ska det säkerställas att asfalterade eller andra hårdgjorda ytor minimeras, samt att dagvattendammar, diken och våtmarker planeras in och träd planteras för att stärka stadens motståndskraft mot skyfall och värmeböljor. Dricksvattenfontäner ska sättas

upp i hela staden, särskilt i de områden som pekats ut som riskområden för värmeöeffekter.

Stockholm ska vara en stad där framkomligheten ökar och utsläppen minskar

Transporter är den största källan till klimatutsläpp i Stockholm och utsläppen från trafiken ökar. Elektrifiering, ökad inblandning av biodrivmedel och minskad fordonstrafik är enligt Trafikverkets analyser viktiga verktyg för att nå klimatmålet för inrikes transporter. I scenariot från år 2016 visar Trafikverket att storstadsregionerna behöver minska biltrafiken med 30 procent. Förutsättningarna att genomföra detta mål är avhängigt såväl lokal som regional och nationell politik. Staden ska inom sin rådighet, samt i samverkan med statliga, regionala och privata aktörer jobba för målets genomförande. Staden ska ha som målsättning att fram till år 2030 minska utsläppen från transportsektorn med 80 procent jämfört med år 2010. Privatbilismen behöver minska för att nå klimatmålen, minska buller och förorening av vatten samt förbättra luften. Samtidigt behöver biltrafiken också minska för att öka framkomligheten och för att skapa en tryggare och mer levande stad med mer plats för människor istället för bilar. Fler ska kunna välja kollektivtrafik, cykel och gång. I innerstaden finns alla möjligheter att välja kollektivtrafik, cykel eller gång för att transportera sig. Målet om en utsläppsfri innerstad till år 2030 står fast.

Ökad framkomlighet för gång, cykel och kollektivtrafik i enlighet med framkomlighetsstrategin ska genomsyra stadens arbete och beslutade planer inom trafikområdet ska genomföras. Gång, cykel, kollektivtrafik, lastplatser, tillfällig angöring, korttidsplatser och parkeringsplatser för rörelsehindrade ska prioriteras framför långtidsparkering av motorfordon i gatumiljön. Trafiknämndens investeringar för att stärka arbetet med framkomlighetsåtgärder ska utökas.

Bostäder, service, arbetsplatser och fritidsaktiviteter ska vara lätta att nå med kollektivtrafik. Det behövs en offensiv framkomlighetssatsning för bussarna. Busstrafiken ska prioriteras i hela staden, till exempel genom fler busskörfält på lämpliga sträckor, bättre trafikövervakning och ökad prioritering i trafiksignaler. Staden ska även bidra till bättre förutsättningar för pendelbåtstrafik. Staden ska nå en överenskommelse med Region Stockholm, staten och Lidingö stad om byggstart för Spårväg City till Ropsten under mandatperioden, där regionen står för huvuddelen av finansieringen. Staden ska verka för att Spårväg Syd blir av och får en nyttoskapande sträckning med stationslägen som ger goda bytesmöjligheter.

Människor i rörelse ger staden liv och gynnar den lokala handeln. Därför ska Stockholm vara en grön promenadstad. Antalet sommar- och vinterplatser på kajer, gator och torg ska öka och de kulturella inslagen i Levande Stockholm stärkas. Fotgängarperspektivet ska stärkas i stadens trafikinvesteringar och åtgärder genomföras som breddade trottoarer, gångstråk och övergångsställen samt fler gångfartsgator och gågator. Konflikten mellan gående och cyklister ska minska genom att tydligt separera gång- och cykeltrafiken. Det ska bli lättare att ta sig fram på stadens trottoarer året runt.

När fler resor sker på cykel minskar trängseln, bullret dämpas och luften blir friskare att andas. Stockholm ska sträva efter att bli Europas främsta cykelstad. En storskalig cykelsatsning ska genomföras med åtgärder som ger mer utrymme för cykel. Cykelbanor ska breddas och cykelgator ska införas. En gång- och cykelbro mellan Gamla stan och Slussen ska byggas samtidigt som flera andra åtgärder utreds för att underlätta cyklandet från söderort.

Alla barn ska känna sig trygga i trafiken. Trafiksäkerheten ska öka i anslutning till skolor, större förskolor och idrottsanläggningar samt andra miljöer där barn och unga

rör sig i trafiken. Gatorna ska göras mer barnvänliga genom lägre hastigheter, trafiksäkerhetsåtgärder och fler gångfartsområden.

Antagna mål för laddinfrastruktur ska genomföras i alla stadens nämnder och bolag med en kraftig utbyggnad av antalet laddplatser både i ytterstad och innerstad. En reviderad godsstrategi ska tas fram i samverkan med fastighetsägare för att bland annat öka elektrifieringen av leverans- och godstrafiken, samlastning och tysta nattleveranser med målet att alla godstransporter och all busstrafik i innerstaden ska vara elektrifierad senast år 2030. Varor ska i högre grad komma till regionen med båt och järnväg.

Stadsplaneringen ska minska stockholmarnas beroende av bilen. Riktlinjer för projekt-specifika och Gröna parkeringstal ska utvärderas och revideras för att styra mot lägre p-tal vid nybyggnation samt för att göra mobilitetstjänster till standard. Vid planering ska säker och tillgänglig parkering för cyklar och lådcyklar skapas.

Stockholmarnas hälsa ska främjas genom ren luft, rent vatten och giftfria miljöer

Stockholm ska vara en stad där luften är hälsosam att andas, våra vatten är rena och fulla av liv och vår miljö är rensad från skadliga kemikalier. Det handlar om våra allra sköraste, barn och äldre. Ingen stockholmare ska riskera försämrad hälsa på grund av att bo i staden. Luften och vattnet ska vara rent och det intensiva arbetet med att långsamt avgifta staden från gamla miljöskulder, men även stoppa nytillkomna gifter, ska fortsätta.

Buller och höga ljudnivåer är ett utbrett hälsoproblem. Vi vill förbättra situationen genom att använda grönskan som naturligt skydd för att skapa hälsosammare och trevligare urbana miljöer för fler stockholmare samtidigt som den bidrar till fler ekosystemtjänster. Därför ska stadens arbete med att skapa nya gröna bullerväggar fortsätta och slutföras under 2023. Luftföroreningar har en negativ påverkan på både miljö och hälsa, i synnerhet för särskilt känsliga grupper.

År 2030 ska staden vara fri från skadliga, svårnedbrytbara och hormonstörande ämnen. Vi vill fortsatt prioritera arbetet med barn och ungas vistelsemiljöer samt vidareutveckla satsningarna på en giftfri miljö i förskola och grundskola. Staden ska växla upp arbetet med att sanera förorenade områden som ligger i anslutning till vatten eller där människor vistas för rekreation.

Stadens arbete med handlingsplan för god vattenstatus ska intensifieras och takten i genomförandet av åtgärder behöver öka. Uppströms- och restaureringsarbetet behöver stärkas för att ekosystemen ska återhämta sig från historiska föroreningar samt undvika nya föroreningar. Växtbäddar och våtmarker behöver skapas för att rena dagvatten på väg till våra sjöar.

För att trygga stockholmarnas tillgång till ett friskt dricksvatten vill vi modernisera vatten- och avlopps nätet och rena avloppsvatten från skadliga ämnen såsom läkemedelsrester, PFAS, tungmetaller och mikroplaster. Genom att införa olika typer av innovativ reningsteknik kan vi också minska utsläppen av dessa skadliga ämnen till Mälaren och Östersjön. För att säkerställa att stadens reningsverk kan klara av sitt uppdrag på lång sikt behöver vi stoppa tillförseln av skadliga ämnen i vårt avloppsvatten, i dagvattenledningarna och i övriga kretslopp. Därför vill vi att Stockholm ska vara en föregångskommun och utreda i syfte att införa ett stopp för inköp av produkter som innehåller PFAS, ftalater och bisfenoler, samt fasa ut produkter och material som idag finns i staden.

Luftföroreningar har en negativ påverkan på både miljö och hälsa. Stockholms luftkvalitet har förbättrats och klarar idag miljökvalitetsnormerna på stadens gator men för att skydda vår hälsa måste luftkvaliteten fortsätta förbättras. Staden ska nå miljömålet för frisk luft samt utreda vilka åtgärder som behöver vidtas för att nå Världshälsoorganisationens (WHO) nya gränsvärden för luftkvalitet. En zon ska skapas i Gamla stan och i ett område i City genom att succesivt införa miljözon klass 3 med start 2024 som är fullt införd år 2026. Gränsdragningen av området ska utredas under 2023.

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

Grunden för en väl fungerande stad är en stark ekonomi. Fler stockholmare i jobb skapar både individuellt och kollektivt välbefinnande. Stockholms stad ska bidra till fler jobb i sektorer som utvecklar staden. Gröna jobb och kreativa näringar växer i samverkan mellan privata företag och offentlig sektor. Stockholm ska vara en internationellt konkurrenskraftig region med öppen handel.

Grundläggande för en stark ekonomi är en fungerande kompetensförsörjning, bra infrastruktur och ett öppet och demokratiskt samhälle. Tillsammans lägger de grunden för en fungerande näringspolitik. Staden ska konsekvent jobba för att Stockholm ska vara en region med tillväxt och som underlättar företagande och en växande arbetsmarknad.

Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd

En stark ekonomi i Stockholm borgar för en väl fungerande verksamhet. Utgångspunkten för den förda politiken är att välfärden, tryggheten och klimatomställningen ska ha de resurser som är nödvändiga för att Stockholms stads verksamheter ska fungera och utvecklas.

Välfärdsverksamheter ska prioriteras genom en stark grundfinansiering. Generella effektiviseringskrav som inte grundas i faktiska effektivitetsvinster ska inte användas som ett slags indirekt sparbeting. Verksamheter ska styras utifrån en tillitsbaserad styrning utan en omotiverad vilja att detaljstyra. På samma sätt ska klimat- och miljöarbetet ges goda förutsättningar och investeringar som bidrar till den gröna omställningen ska prioriteras. Trygghetsinsatser är grundläggande för ett samhälle med tillit. Det förebyggande arbetet ska stärkas.

Ekonomi i Stockholm ska vara hållbar. Den ska präglas av ett hållbarhetsperspektiv som främjar ekologisk och social hållbarhet och stimulerar omställningen till ett hållbart samhälle. Hushållning med resurser är grundläggande för en god ekonomi och utvecklingen mot en cirkulär ekonomi ska bejakas, där resurser återvinns och återbrukas istället för att urholkas.

Investeringar ska göras för att klara behoven i en växande stad och för att möta eftersatta behov. Under kommande år behöver de kommunala investeringarna i offentliga fastigheter vara höga till följd av exempelvis behov av fler bostäder, vård- och omsorgsboenden och idrottsanläggningar. På samma sätt behöver investeringar i klimatomställning, framkomlighet och trygghet fortsatt vara stora. Även underhållet av kommunala fastigheter behöver långsiktigt stärkas för att undvika kapitalförstöring och erbjuda funktionella lokaler för stadens verksamheter och övriga hyresgäster.

Ska detta kunna bli verklighet behöver ekonomin skötas ansvarsfullt. Investeringar ska till större delen finansieras genom starka ekonomiska resultat i staden som helhet.

Grundläggande är en ansvarsfull ekonomisk politik med god budgethållning i alla verksamheter.

På samma sätt är det avgörande att staden undviker kostsamma modeller för finansiering av välfärd och investeringar. Som princip ska skattemedel som stockholmarna betalar för välfärd användas just till välfärd. Staden ska därför, så långt det är möjligt inom gällande lagstiftning, sträva efter och ställa krav på upphandlad verksamhet på ett sådant sätt att vinster i privata välfärdsföretag minimeras och välfärds kvalitet maximeras. För att skapa en bättre balans mellan privat och offentlig verksamhet ska även verksamheter i egen regi öka.

Staden ska inte sälja samhällsfastigheter som verksamheterna har behov av på kort och lång sikt. Staden ska som huvudprincip själv äga och förvalta sina fastigheter. Nämnder och bolagsstyrelser ska inte ersätta nya investeringar i egna lokaler med långtidsinhyrningar/leasing av privata aktörer eller liknande lösningar då dessa ofta blir både dyrare för staden och innebär sämre rådighet. Staden ska pröva hur finansieringen av investeringar sker mest ändamålsenligt och hur staden kan få bästa möjliga kreditvillkor.

Nivån på kommunalskatten ska beslutas med utgångspunkt i välfärdens behov. Under tider med hög inflation ska skatthöjningar undvikas och skatten föreslås därför i denna budget vara oförändrad.

I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb.

Med ett jobb följer att vara behövd och att utvecklas tillsammans med andra. När fler arbetar blir samhället starkare och jämlikare samtidigt som välfärden får bättre förutsättningar. Långtidsarbetslösheten måste brytas. Genom en aktiv arbetsmarknads- och näringspolitik ska Stockholm och stockholmarna utvecklas.

En paradox är att samtidigt som alltför många är arbetslösa har många arbetsgivare och sektorer svårt att hitta rätt kompetens. Inte minst gäller det inom välfärden, it-branschen och i den gröna sektorn. Kompetensbristen måste brytas och därför är den viktigaste jobbpolitiken att öka möjligheten till utbildning. Vuxenutbildningen behöver stärkas och bättre möta arbetsmarknadens nuvarande och framtida behov.

Kompetensförsörjningen till stadens egna verksamheter, med tonvikt på välfärdsverksamheterna, är prioriterad. För att bättre möta arbetsmarknadens behov, öka rådigheten och säkra kvaliteten ska stadens vuxenutbildning i egen regi öka. För att stärka kvaliteten hos de upphandlade privata utförarna ska kvalitets- och avtalsuppföljningen stärkas.

Bristyrkesutbildningar behöver utökas med målet att det alltid ska finnas en kvalificerad medarbetare till varje ledigt jobb. Klimat- och hållbarhetsperspektiv ska vara en viktig del i vuxenutbildningen. Utbudet och antal platser på utbildningar mot gröna jobb behöver svara mot ett ökande behov.

Fler jobb ska skapas i Stockholm genom samverkan mellan näringslivet och det offentliga. Bra utbildningsmöjligheter, kapacitetsstark och hållbar infrastruktur och trygghet är viktiga förutsättningar för ett växande näringsliv. Staden ska gentemot företag ge en bra och kostnadseffektiv verksamhet där det är lätt att hitta rätt service eller rätt myndighetsutövning. Kvinnors och utrikesföddas entreprenörskap ska särskilt underlättas och stöttas. Stadens samarbete med näringslivet ska vidareutvecklas för att minska byråkratiska hinder för små och medelstora företag. Förstärkta insatser ska göras för att underlätta småföretagande. Nyföretagarcentrum, Starta eget Stockholm och småföretagarcentrum är viktiga för att fler ska kunna starta och hålla igång företag. De

arbetsintegrerande sociala företagen (ASF) och de sociala företagen ska främjas och ges rätt stöd.

Staden ska tillsammans med det privata näringslivet utveckla sektorer som är viktiga för Stockholms utveckling. Servicesektorn och inte minst besöksnäringen har en stor potential att växa. För att Stockholm ska vara en attraktiv stad att besöka och bo i är det centralt att det finns ett livaktigt kulturliv. Staden ska här spela en stor roll genom kulturstöd, en kulturell infrastruktur och genom att jobba med kluster för kreativa näringar.

Den gröna omställningen kommer skapa fler jobb. Stockholms stad ska medverka i omställningen både genom att vara en aktör som stöder efterfrågan på miljöteknik och hållbart företagande, och genom att stödja samverkan och klusterskapande. Genom exempelvis sociala företag och återbruk kan en mer hållbar konsumtion och arbetsmarknad bidra till att stockholmare långt från arbetsmarknaden kan hitta en väg tillbaka in. Återbruket Stocket är ett gott exempel som ska utvecklas vidare och utöka sin verksamhet.

För de som står längst från arbetsmarknaden ska det finnas insatser som leder tillbaka till arbetsmarknaden. Stockholmsjobb är en dokumenterat viktig och framgångsrik insats som behöver utökas såväl i stadens som i bolagens verksamheter och svara mot behoven av att få en ingång tillbaka till jobb från långtidsarbetslöshet. Sociala krav ska i ökad utsträckning ställas vid upphandling för att fler som står långt från arbetsmarknaden ska kunna få ett jobb.

För ungdomar är det särskilt viktigt att snabbt komma in på arbetsmarknaden. Staden ska därför jobba enligt en 90-dagarsgaranti till utbildning eller jobb för ungdomar. Gentemot ungdomar som varken studerar eller jobbar ska staden stärka det uppsökande arbetet med det tydliga målet jobb eller utbildning. En första kontakt med arbetsmarknaden är en viktig erfarenhet som underlättar senare kontakter med arbetslivet. Därför ska antalet feriearbeten utökas.

Arbete är en viktig väg mot integration. För grupper som är svagt representerade på arbetsmarknaden ska särskilda insatser göras. En sådan grupp är utrikesfödda kvinnor och staden ska intensifiera arbetet med framgångsrika insatser som exempelvis inkluderingslotsar i stadsdelar. För att främja jämställdhet ska staden erbjuda insatser inom många olika branscher, inte enbart traditionellt kvinnodominerade.

Samhällsvägläddande och praktiskt stöd ska ges till nyanlända vid stadens boenden. Ökad samverkan med civilsamhällesorganisationer som bedriver verksamheter för nyanlända är en viktig del. Staden ska ge en bred samhällsorientering som ger den nyanlända en rättvisande bild av svenska samhället, rättigheter och skyldigheter. Samhällsorientering och SFI ska stärkas genom långsiktig samverkan med socialtjänst, civilsamhälle och myndigheter. Möjligheterna att kombinera språkstudier med yrkeskunskaper ska utökas genom ett breddat utbud av kombinerade SFI och yrkesinriktade utbildningar. Även Brobyggarna har en viktig roll i att få fler i arbete.

Fler stockholmare ska komma i jobb genom att det offentliga insatser förbättras. Ett led i detta är att samordna statliga, regionala och kommunala insatser. Staden ska därför sträva efter ett aktivt samarbete och i ökad utsträckning samlokalisering av verksamheter, vilket är särskilt viktigt i stadsdelar med hög arbetslöshet och låg utbildningsnivå. Staden ska i sina egna verksamheter sträva efter att fler personer med funktionsnedsättning kan få ett jobb, exempelvis genom fler OSA-anställningar och Stockholmsjobb.

I Stockholm ska alla ha rätt till ett bra boende som de har råd med

Stockholm är en stad där vanliga människor har råd att bo. Alla ska kunna hitta en bostad oavsett var i livet de befinner sig och alla som vill bo i hyresrätt ska kunna göra det. Staden ska ha en byggtakt för att nå 140 000 målet samt sina åtaganden inom Stockholmsförhandlingen och Sverigeförhandlingen. Minst hälften av det som byggs ska vara hyresrätter och det ska byggas med blandade boendeformer i alla delar av staden. Fler hyresrätter med rimliga hyror, exempelvis Stockholmshus, ska byggas i hela staden. En långsiktig målsättning är att allmännyttan ska öka i alla stadsdelar, i synnerhet i områden som idag domineras av andra upplåtelseformer, som en del i arbetet med att bryta segregationen.

Det ska finnas bostäder så att unga ska kunna flytta hemifrån, så att äldre kan flytta till tillgängligare och tryggare boende när det behövs och så att ingen i staden ska vara hemlös. Vi vill också öka byggandet av studentbostäder för att år 2030 kunna erbjuda alla studenter som önskar en studentbostad. Alla i staden ska kunna bo i bostäder av god standard.

Stadsplaneringen ska bidra till att alla områden i staden har en mer blandad bebyggelse, fler flerbostadshus ska byggas i områden som idag domineras av villor och fler hyresrätter byggas där det idag domineras av bostadsrätter eller andra ägandeformer. Stadsplaneringen ska i huvudsak arbeta med områdesplanering och omvänd planprocess för att öka kvaliteten, social hållbarhet och invånarnas möjlighet till inflytande över stadsutvecklingen. Exploateringsintäkter ska kunna flyttas mellan lönsamma projekt till mindre lönsamma för att säkerställa en ökad ekonomisk omfördelning mellan projekt och hög grad av stads kvalitet i hela staden.

Arbetet med Fokus Järva ska starta och det ska utöver stadsutveckling bland annat inkludera trafik, skola och socialtjänst. För att bygga samman staden och minska segregationen ska arbetet med fokusområden för stadsutveckling prioriteras och arbetet med att utveckla de strategiska sambanden som pekas ut i översiktsplanen stärkas. Efterlevnaden av intentionerna i översiktsplanen ska säkras och samband utformade som annat än bilvägar ska förtydligas och lyftas fram. Utvecklingen av centrum i ytterstaden är en viktig del när områden utvecklas och staden ska ta ett större ansvar för att leda det arbetet och samla alla aktörer som berörs, i syfte att främja trygghet, trivsel och sociala värden i stadsplaneringen.

De allmännyttiga bostadsbolagen ska införa och aktivt verka för att leva upp till en nollvision för vräkning av barnfamiljer. En nollvision för hemlöshet ska tas fram och implementeras. Fler större bostäder ska byggas för att minska trångboddheten som finns i staden och så att alla kan bo kvar i Stockholm även när familjen växer. När fler i staden blir äldre behövs det också byggas fler seniorbostäder.

Stockholm ska fortsätta arbetet mot hemlöshet och avvärja orsakerna till att människor blir hemlösa. Det kräver ett förebyggande arbete, akuta insatser, samt en långsiktig plan för byggande av fler bostäder med rimliga hyror. Staden ska fortsätta bedriva det viktiga arbetet med att förebygga vräkningar med särskilt fokus på barnfamiljer. Genom nära samverkan inom staden och med olika aktörer ska staden fullfölja sitt bostadsförsörjningsansvar och sociala lägenheter som genomgångsbostäder, Bostad Först-lägenheter och försöks- och träningslägenheter ska öka.

All stadsplanering ska bidra till en socialt och ekologisk hållbar stad. Vårt mål är att skapa en stad utan segregation som alla människor har råd att bo och leva i.

Ekologisk kompensation ska både ske inom enskilda projekt och tillämpas så att de ekologiska värdena och den biologiska mångfalden i staden som helhet blir starkare än

innan exploatering. Ekologiska värden som tas i anspråk ska alltid ersättas av ekologiska värden i närområdet. Staden ska samarbeta med fastighetsägare och näringslivet för att tillvarata och främja stadsgrönska samt ekosystemtjänster i den bebyggda miljön.

Utgångspunkten för stadsplaneringen ska vara stor försiktighet när det gäller byggnation i ekologiskt särskilt betydelsefulla områden. Om ändå byggnation planeras i dessa ska naturvärdesinventering alltid göras i samband med markanvisning.

Staden ska bidra till avvecklingen av Bromma flygplats i syfte att omvandla området till Bromma Parkstad, där konkret planering ska påbörjas genom att tillsätta en projektorganisation. Staden ska inleda förhandlingar med Region Stockholm och staten om utbyggd tunnelbana till det nya stadsutvecklingsområdet samt inleda arbetet med att kartlägga markföroreningar vid Bromma flygplats så att staden får en uppfattning om saneringsbehov.

Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb

Stockholm ska styras med hög tillit till personalen. De ska ges stort mandat och inflytande att, utifrån övergripande politiska mål, bedriva den kommunala verksamheten. Tillitsbaserad styrning ska vara normen för stadens politiska styrning och ska även prägla kultur och arbetssätt inom förvaltningsorganisationen och på alla stadens arbetsplatser. Av detta följer att onödig detaljstyrning ska undvikas och att staden genom hela verksamheten har ett ansvar att jobba med en ändamålsenlig styrning.

Staden ska vara en högt skattad arbetsgivare med trygga anställningar, bra anställningsvillkor och stora möjligheter att utvecklas i yrket. Konsekvenserna både för enskilda anställda och för verksamhetens kvalitet av många otrygga anställningar är efter pandemin väl kända. Därav följer att timanställningar ska minimeras. Målet är att minst 90 procent av de anställda ska ha en tillsvidareanställning på heltid. Det kräver tydliga beslut i närtid och ett konsekvent arbete av staden under år 2023.

För en långsiktigt hållbar verksamhet, samt för att behålla och rekrytera nya medarbetare, ska nya personalpolitiska insatser prövas, ett systematiskt arbete för att utveckla friskfaktorer bedrivs och ökade kompetensutvecklingsinsatser genomföras. Verksamheterna ska i ordinarie planering stärka stadens kompetensutveckling. Staden ska därutöver inventera behovet av utökade kompetensutvecklingsinsatser och vid behov avsätta särskilda medel för särskilda satsningar.

Medarbetarnas yrkesmässiga kunskap är avgörande för att kunna höja kvaliteten i arbetet. En god arbetsmiljö ska säkerställas genom balans mellan tilldelade uppdrag och resurser, rimligt antal medarbetare per chef och god samverkan med fackliga organisationer. Staden ska ta fram nyckeltal för maximalt antal medarbetare per chef i förskola och äldreomsorg. Staden ska se positivt på att ta tillvara äldre medarbetares kunskaper och kompetenser i arbetslivet

Reella möjligheter att ta ut friskvård på arbetstid för alla medarbetare samt enhetliga friskvårdsbidrag bidrar till en jämställd personalpolitik. Staden ska som arbetsgivare stödja och uppmuntra anställda till klimatvänliga transporter genom erbjudande om förmånscyklar med bruttolöneavdrag. Staden ska även se över möjligheten att köpa SL-kort genom bruttolöneavdrag.

Staden ska vara en jämställd arbetsgivare. Osakliga löneskillnader ska utjämnas och nolltolerans mot diskriminering och trakasserier ska råda. För att ytterligare stärka arbetet ska möjligheten att ingå ett kollektivavtal mot sexuella trakasserier prövas.

Vi ser personalpolitiken som ett strategiskt politiskt ansvar och återinrättar därför ett ansvarigt utskott under kommunstyrelsen för de strategiska personalpolitiska frågorna.

Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhetsområden

Som princip ska samma villkor som gäller för verksamhet i egen regi gälla för upphandlad verksamhet. Krav på verksamhetens kvalitet ska vara samma oavsett driftsform. På samma sätt ska, så långt lagstiftningen medger, miljö- och klimatkrav, antidiskrimineringskrav, anställningsvillkor samt krav på samhällsansvar i övrigt vara lika höga på upphandlad verksamhet. I de fall privata utförare inte lever upp till högt ställda kvalitetskrav ska utgångspunkten vara att staden ska återta verksamheten i egen regi. Staden ska säkerställa att staden inte handlar upp verksamheter av aktörer som bidrar till eller medverkar i brottslighet.

Staden behöver i grunden ha en bättre beredskap genom större rådighet över viktiga samhällsfunktioner och välfärden. Som princip bör det finnas kommunal egen regi-verksamhet inom alla områden som staden har ansvar för. Inom de områden ickevalsalternativ tillämpas ska det alternativet i normalfallet vara kommunalt. Om en privat aktör fallerar att leverera det som samhället behöver ska staden ha beredskap och förmåga att ta ansvaret. En bättre balans mellan privat och offentlig verksamhet gäller också exempelvis områden så som lokalvård och teknisk verksamhet.

Utgångspunkten för kommunalt finansierad verksamhet ska alltid vara målet att skapa en bättre verksamhet för de invånare som tar del av den. Detta oavsett om verksamheten drivs i egen-regi eller av privata utförare. I vår stad finns det både kommunal och privat verksamhet. Vinstuttag och marknadsstyrning riskerar dock leda till att kommunala skattemedel används till annat än de är avsedda för. Staden ska alltid, utifrån gällande lagstiftning, sträva efter att skattemedel används till det de är avsedda till.

I äldreomsorg och delar av sociala verksamheter behöver stadens egen-regi-verksamhet stärkas. Detta ska vara en central utgångspunkt när avtal på upphandlade välfärdsverksamheter löper ut. Under år 2023 ska staden utreda om LOU ska fasas ut som upphandlingsform avseende äldreomsorgen och socialtjänsten.

Staden ska skapa tryggare arbetsvillkor genom att i upphandlad kommunal verksamhet ställa arbetsrättsliga kontraktsvillkor i nivå med svenska kollektivavtal samt att i ökad omfattning driva verksamhet i egen regi där kollektivavtal gäller i all verksamhet. Det innebär bland annat att villkor om bra personallokaler, arbetstid, lönenivåer, översättning, antalet semesterdagar och tjänstepension. Staden ska också arbeta aktivt med att ta fram en lösning som möjliggör att ställa krav på försäkringar för anställda.

Samhällets beredskap ska stärkas. Genom en stark kommunal organisation läggs grunden för detta. Den politiska ledningen ska löpande under mandatperioden initiera beslut som stärker stadens säkerhet. Särskilt fokus ska vara på hotet mot demokratin, hotet från klimatpåverkan och hotet från våld, organiserad brottslighet och konsekvenser av internationella konflikter.

Kritiska samhällsfunktioner som elförsörjning, vattenförsörjning och IT-system ska värnas och stärkas. Behovet av skyddsrum ska beaktas. Den civila beredskapen ska förstärkas

Tryggheten ska öka genom förebyggande insatser

Trygghetsarbetet behöver stärkas. Staden behöver tillsammans med andra göra mer för att hindra att barn och unga rekryteras in i kriminalitet. En välfungerande skolgång är en viktig skyddsfaktor resten av livet. För att klara skolan behöver barnen ha goda förutsättningar redan från start och därför vill vi att fler ska ta del av förskolans

verksamheter för att öka chanserna att klara skolan på längre sikt. De många verktyg som staden förfogar över ska användas i det brottsförebyggande arbetet.

Det handlar bland annat om att erbjuda stöd i föräldraskapet. Lika viktiga är de tidiga insatser för att fånga upp barn och unga genom samverkan mellan förskola, skola, fritidsverksamheter, föräldrar, socialtjänst och polis och i det uppsökande sociala arbetet. Öppenvårdsinsatser gentemot unga och deras familjer är centrala. Det är även det stöd till de som vill lämna en kriminell livsstil. Staden ska erbjuda professionellt och ändamålsenligt stöd. En första kontakt med staden ska ske inom 24 timmar för den som vill hoppa av. Det ska finnas tillräckligt med avhopparverksamhet och särskilda insatsgrupper för unga som vill lämna kriminalitet för att möta behoven. Samverkan med polisen, kriminalvården och civilsamhället är angeläget och ska intensifieras.

Det lokala trygghetsarbetet i stadsdelsnämnderna behöver uppvärderas. Det är lokalt som kunskapen om behov och utmaningar finns. Med bättre förutsättningar och ett utökad uppdrag till stadsdelsnämnderna ska tryggheten stärkas på både kort och lång sikt.

Trygghet och jämlikhet hänger tätt samman och förutsätter oftast varandra. Med den kunskapen ska stadens trygghets- och säkerhetsarbete vila på de två benen situationell prevention och social prevention. Vi vill att staden ska ha en nära samverkan med polisen, akademien, näringslivet och civilsamhället när bedömningar om åtgärder och insatser ska göras.

Mäns våld mot kvinnor är ett stort samhällsproblem. Ingen ska tvingas att stanna kvar i en våldsam eller destruktiv relation. Arbetet mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck ska trappas upp. Det ska vara enkelt för våldsutsatta att söka stöd och skydd och dessa ska ges snabbt. Stockholm kan göra mer för att förebygga, ge stöd och skydd. Genom en översyn av samhällets stöd till den som utsätts för våld, sexuellt förtryck och människohandel ska staden säkerställa att stadens insatser ger stöd till alla som behöver det. Kunskaperna om gömda kvinnor och barn och deras trygghet och rättigheter ska vara goda.

Skyddat boende ska garanteras för den som utsätts för våld och förtryck. Kvinnojourerna är en viktig samarbetspartner i arbetet mot mäns våld mot kvinnor och det hedersrelaterade förtrycket. Vi vill säkerställa att jourerna har långsiktiga ekonomiska förutsättningar att bedriva sitt arbete.

Det offentliga rummet tillhör alla. Alla ska kunna känna sig trygga överallt. Stockholms stad ska öka den upplevda tryggheten och samtidigt verka för att försvåra och förhindra att faktiska brott sker i det offentliga rummet. Trygghetsinvesteringar i den offentliga miljön ska fortsätta och öka.

Stockholm ska vara en öppen, jämställd och demokratisk stad som samarbetar internationellt

I Stockholm ska alla kunna älska den de vill och vara den de är. Här hissas regnbågsflaggan under Pridefestivalen och mötesplatser för hbtqi-personer oavsett ålder eller funktionalitet främjas. Kvinnor, flickor och ickebinära måste tryggt kunna gå ut på kvällarna. Staden arbetar förebyggande mot sexuellt våld. De nationella minoriteternas rättigheter stärks genom ökad kunskap och praktisk handling, i nära dialog med representanter för respektive minoritetsgrupp. Det handlar bland annat om att säkerställa rätten till modersmålsstöd i förskolan och att erbjuda äldreomsorg på olika minoritetsspråk. Rasism ska motverkas och staden ska under stadens nya program för mänskliga rättigheter ta fram en övergripande handlingsplan mot alla former av rasism.

Stockholm ska vara en stad där alla behövs och där alla kan delta. Personer med funktionsnedsättning ska kunna vara fullt delaktiga i alla delar i samhället. Staden ska intensifiera arbetet med tillgänglighetsanpassningar i alla delar av stadsmiljön och ett funktionshinderperspektiv ska integreras i alla stadens verksamheter.

Jämställdheten mellan kvinnor och män ska öka. Osakliga löneskillnader ska bekämpas, sexuella trakasserier med full kraft motverkas och otrygga anställningsformer minskas.

Stockholm ska utveckla sitt demokratiarbete och invånarnas demokratiska delaktighet ska öka. Invånarnas och civilsamhällets möjlighet att bygga kunskap, nätverk och stärka demokratiarbetet ska främjas av staden. Medborgardialoger och medborgarbudget är exempel på verktyg som ska användas för att ta vara på stockholmarnas synpunkter, förslag och upplevelser. Hanteringen av medborgarförslag ska förbättras och medborgarkontoren utvecklas.

Stockholm ska möta framtidens utmaningar genom en effektiv organisation. En del är att skapa starkare stadsdelsnämnder. Nämnderna ska få större kraft avseende att exempelvis jobba trygghetsskapande. Stadsdelsnämnderna ska påverka och utveckla det lokala området med grund i vad invånarna ser som viktiga uppgifter och utifrån medborgardialoger.

Inte minst det arbete staden behöver göra med Fokus Järva kräver initiativ och förmåga att agera. Staden ska göra verklig skillnad, på kort och lång sikt, och därför föreslås att stadsdelsområdena i Järva sammanläggs till en stadsdelsnämnd. Även innerstadens stadsdelsnämnder ska stärkas och därför sammanläggs Norrmalm och Östermalm. Stadens facknämnder ska i högre utsträckning anpassa organisation och arbetssätt efter stadsdelsnämndernas behov och geografi.

Barnets bästa ska alltid vara i centrum och finnas med i allt beslutfattande. Ett starkt barnperspektiv är nödvändigt för att bygga hållbara samhällen idag och inför framtiden. Barn och unga ska ha tillgång till natur och möjligheter till rörelse och rekreation, oavsett var i staden de bor. Staden ska vara lyhörd för barn och ungdomars åsikter och inflytande. Viktigare beslutsdokument, inklusive stadens budget, ska som regel inkludera en barnkonsekvensanalys.

Stockholm ska vara en stad som ligger i internationell framkant när det gäller öppenhet, rättigheter, miljö- och klimatarbete och sociala värden. Stockholm ska vara en stark röst som visar en väg bort från hat, hot och misstro. Vi ska stärka det internationella arbetet och värna Stockholms anseende i världen. Samarbetet med andra huvudstäder och med EU:s institutioner och organisationer ska främjas.

Människor som flyr från krig och förtryck ska kunna finna skydd i vår stad. Vi ska säkerställa ett flyktingmottagande som snabbt kan anpassas för att möta behoven. Staden ska ge goda förutsättningar för nyanlända att snabbt etablera sig genom skola, jobb och bostad och genom möjligheter att knyta kontakter via föreningsliv och aktiviteter.

I Stockholm ska invånarna garanteras en hög nivå på välfärden och livskvaliteten. Staden ska därför arbeta utifrån idén om 15-minutersstaden. Genom att satsa på en nära stad där alla stockholmare har tillgång till en lättfungerande vardag ska staden bidra till att bygga ett starkt lokalsamhälle.

I Stockholm finns förutsättningar för ett starkt civilsamhälle och ett rikt kulturliv. Samarbetet med civilsamhället ska stärkas och utvidgas till att till omfatta ytterligare områden. Fler kultur- och samlingslokaler ska öppnas för allmänheten, bland annat

genom att tillgängliggöra skollokaler och idrottshallar på kvällar och helger till stadens idrotts- och föreningsliv.

Stockholm ska vara en stad som präglas av internationellt samarbete. I den urbana storstaden möts människor från olika delar av världen. Genom möten människor emellan blir Stockholm och stockholmarna rikare, såväl materiellt som kulturellt. Stockholms stad ska därför i sin verksamhet bejaka mångfald och kontakter över nationsgränser.

Sverige och Stockholm är en del av en väl integrerad europeisk och global marknad. Det bidrar till jobb och tillväxt i Stockholm. Staden ska därför understödja internationella samarbeten som bidrar till ökad handel, kulturella utbyten samt kunskap och forskning. Stockholm ska aktivt opinionsbilda för öppenhet mellan människor och för ett ökat internationellt samarbete mot de idéströmningar som vill begränsa kontakter och utbyten över nationsgränser.

Kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområden

I denna budget för 2023 med inriktning för 2024 och 2025 fastslås tre inriktningsmål för stadens verksamheter. Under respektive inriktningsmål fastslås mål för verksamhetsområdena enligt nedan:

1. Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden
 - 1.1. Alla barn och ungdomar ska ges möjlighet till jämlika uppväxtvillkor och trygghet samt en rik fritid
 - 1.2. Alla barn ska ges likvärdig möjlighet till utveckling och lärande i förskolan och skolan
 - 1.3. Stockholms stad ska ge stöd och omsorg där behoven är som störst
 - 1.4. Stockholm ska vara en bra stad att åldras i - med god omsorg och stor trygghet
 - 1.5. Alla stockholmare ska ha tillgång till ett rikt kultur-, idrotts- och föreningsliv
2. Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning
 - 2.1. Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring
 - 2.2. Stockholm ska vara en stad där den biologiska mångfalden ökar
 - 2.3. Stockholm ska vara en stad där framkomligheten ökar och utsläppen minskar
 - 2.4. Stockholmarernas hälsa ska främjas genom ren luft, rent vatten och giftfria miljöer
3. Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla
 - 3.1. Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd
 - 3.2. I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb
 - 3.3. I Stockholm ska alla ha rätt till ett bra boende som de har råd med
 - 3.4. Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb
 - 3.5. Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhetsområden
 - 3.6. Tryggheten ska öka genom förebyggande insatser
 - 3.7. Stockholm ska vara en öppen, jämställd och demokratisk stad som samarbetar internationellt

Förutsättningar

Samhällsekonomiska förutsättningar

Försämrade globala tillväxtutsikter

Den begynnande globala återhämtningen under år 2021 med en BNP-tillväxt på 6,1 procent har följts av en allt dystrare utveckling under 2022. Det ryska anfallskriget mot Ukraina har förutom det stora mänskliga lidandet, bidragit till högre energipriser och utbudsstörningar, inte minst i Europa. Den globala inflationen fortsätter att överraska på uppsidan och har lett till kraftfulla räntehöjningar som stramar åt ekonomierna. Den svaga tillväxten i Kina till följd av nya nedstängningar i spåren av pandemin får även globala återverkningar i form av leveransproblem och minskad import till Kina. De politiska spänningarna i sydkinesiska sjön skapar också en oro i närområdet och skulle vid en eskalering få stor påverkan på global ekonomi och världsordning. Även i USA inleddes året svagt med sjunkande BNP och en hög inflation, vilket leder till en svagare privatkonsumtion och stramare penningpolitik. Internationella valutafonden, IMF, räknar nu med att den globala ekonomin växer med 3,2 procent i år och 2,7 procent år 2023. Jämfört med IMF:s prognos i april är det en nedjustering med 0,4 procentenheter för 2022 och 0,9 procentenheter för 2023.

Sverige väntas gå in i en lågkonjunktur 2023

Under sommaren har konjunktursikterna i Sverige försämrats, även om BNP-tillväxten det andra kvartalet 2022 var oväntat hög. Brist på gas i Europa gör att energipriserna väntas bli rekordhög i vinter och vilket kan sätta press på de svenska konsumenterna. Därför reviderar Konjunkturinstitutet (KI) ner prognosen för BNP-tillväxten år 2023 till 0,1 procent och bedömer att den svenska ekonomin går in i en lågkonjunktur.

Sysselsättningen förväntas fortsätta öka i år för att därefter plana ut under loppet av nästa år. Arbetslösheten bottnar i år på 7,4 procent och väntas öka något nästa år. Inflationen fortsätter att stiga och toppar på nära 10 procent vid årsskiftet, vilket innebär att Riksbanken kommer att höja styrräntan i snabb takt och reporäntan väntas uppgå till 2 procent i slutet av året. Inflationen bedöms sedan betydligt under 2023 när bland annat energipriserna faller tillbaka och prisökningarna på livsmedel dämpas. Sverige har samtidigt fortsatt starka offentliga finanser. Om den svenska ekonomin skulle utvecklas svagare än förutsett bedömer KI därför att det finns utrymme att stimulera ekonomin med aktiv finanspolitik.

Utvalda nyckeltal, årlig procentuell förändring resp. procent (KI sept)

(Juni 2022 inom parentes)

	2021	2022	2023
BNP	5,1 (5,1)	2,7 (1,9)	0,1 (1,2)
Arbetslöshet 15-74 år	8,8 (8,8)	7,4 (7,6)	7,7 (7,4)
KPIF (inflation)	2,4 (2,4)	7,7 (6,8)	4,6 (3,2)
Reporänta*	0,0 (0,0)	2,3 (1,5)	2,3 (1,5)
Offentligt finansiellt sparande**	-0,3 (-0,3)	0,8 (0,4)	0,0 (0,0)

Källa: Konjunkturläget september 2022, Konjunkturinstitutet

Förklaring: *Vid årets slut, **Procent av BNP

Nedåtgående trend, men fortsatt stark konjunktur i Stockholm

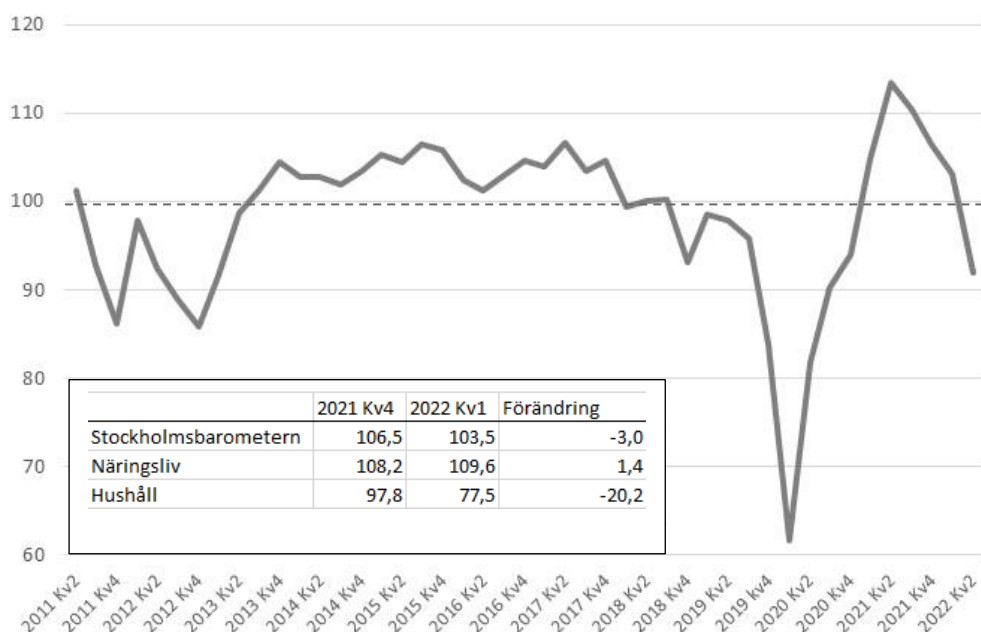
Handelskammarens Stockholmsbarometer som mäter både hushållens och näringslivets syn på ekonomin backade med 11,3 enheter till 91,9 under det andra kvartalet 2022. Stockholmsbarometern har därmed haft en nedåtgående trend fyra kvartal i rad, och nedgången under det andra kvartalet gör att stämningsläget i stockholmsekonomin är svagare än det historiska normalläget som ligger på 100. Framförallt är hushållen mycket pessimistiska om sin egen ekonomi. För första gången sedan 1990-talskrisen sjunker hushållens köpkraft.

Trots den vikande konjunkturen är efterfrågan på arbetskraft fortsatt stor, vilket understryks av att 42 procent av företagen i handelskammarens rapport uppgav att de hade brist på personal under det andra kvartalet 2022.

Antalet lediga platser hos arbetsförmedlingen är också högre än normalt.

Stockholmsbarometern, 2011 till och med andra kvartalet 2022

Stockholmsbarometern visar hur hushåll och företag bedömer det ekonomiska läget. Värdet runt 100 betyder att konjunkturläget är normalt.

Anm: Barometerindikator baserad på både hushåll och företag i Stockholm.

Index, medelvärde = 100. Säsongrensade värden.

Källa: Stockholms Handelskammare i samarbete med Konjunkturinstitutet.

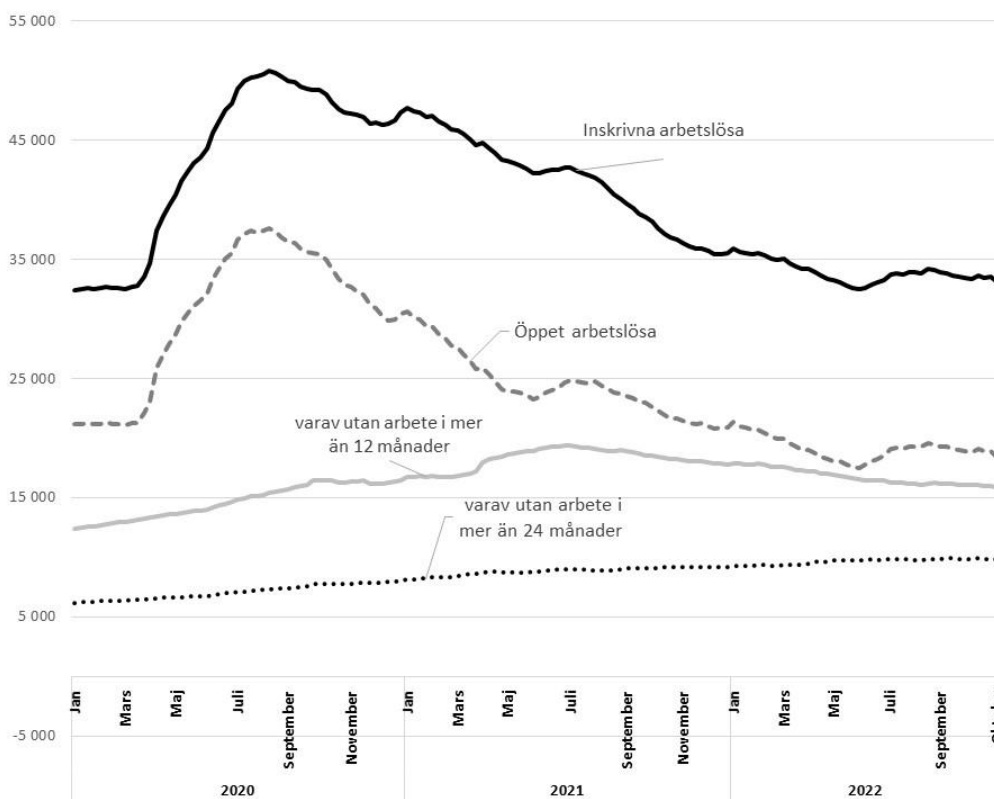
Arbetsmarknaden har stärkts

Trots det osäkra omvärldsläget stärktes Stockholms arbetsmarknad under de tre första kvartalen 2022. Sedan sommaren 2020 har återhämtningen på arbetsmarknaden varit god och den öppna arbetslösheten ligger numera på eller strax under nivån före pandemin. Arbetsförmedlingens senaste bedömning är dock att arbetslösheten kommer att öka under 2023 och under första halvåret 2024, men att bristen på personal i många branscher väntas bestå.

Den relativa arbetslöshetsnivån (18-64 år), det vill säga antalet inskrivna arbetslösa som andel av den registerbaserade arbetskraften, var 6,4 procent i Stockholms stad under det tredje kvartalet 2022, vilket är en minskning med 1,1 procentenhet jämfört med motsvarande period 2021. I Sverige som helhet var arbetslösheten 6,6 procent andra kvartalet 2022.

Även bland ungdomar minskar arbetslösheten. I slutet av september var 2 800 ungdomar (18-24 år) inskrivna som arbetslösa i Stockholms stad. Det är en minskning med 22 procent på ett år och motsvarar en arbetslöshet på 7,3 procent. I september för ett år sedan var arbetslösheten bland unga 8,2 procent.

Utveckling av arbetslösheten i Stockholms stad

Långtidsarbetslöshet är en stor utmaning

Långtidsarbetslöshet är en stor utmaning på Stockholms arbetsmarknad liksom i hela Sverige. Under det tredje kvartalet 2022 utgjorde de långtidsarbetslösa nära hälften av det totala antalet inskrivna arbetslösa i Stockholm. Under det senaste året har dock antalet arbetslösa som varit utan arbete i 12 månader eller mer minskat med nära 3 000 personer till knappt 16 000 i Stockholms stad. Samtidigt har antalet personer som varit utan arbete i 24 månader eller mer ökat något.

Trots att långtidsarbetslösheten har minskat bedömer Arbetsförmedlingen att det finns en stor risk för att den högre arbetslöshetsnivån som nu observeras bland dem som varit utan arbete i 24 månader permanentas. De som varit utan arbete i 24 månader eller mer utgör nu mer än hälften av alla långtidsarbetslösa. En generell slutsats är att personer med kort utbildning samt utrikesfödda är överrepresenterade bland de långtidsarbetslösa.

Långtidsarbetslösheten påverkar stadens verksamheter och ekonomi på flera sätt. Dels påverkas skatteunderlaget genom lägre skatteintäkter och dels påverkas kostnaderna för ekonomiskt bistånd. Samtidigt är bristen på arbetskraft en utmaning för tillväxten i Stockholm. Personer med kort utbildning behöver studera vidare för att stärka sin position på arbetsmarknaden. Fler behöver också utbilda sig inom bristyrken. En ökad samverkan mellan kommunen, Arbetsförmedlingen och andra aktörer på arbetsmarknaden är centralt. Det är också viktigt att fler av Stockholms unga fullföljer en gymnasieutbildning. Erfarenheten visar att de som inte klarar sina gymnasiestudier, riskerar att långvarigt hamna utanför arbetsmarknaden och har svårt att ta sig tillbaka till utbildning.

Sysselsättningen ökade

Antalet sysselsatta i åldern 15–74 år uppgick till 572 000 personer i Stockholms stad andra kvartalet 2022. Det är en ökning med 35 200 personer jämfört med motsvarande kvartal föregående år. Antalet sysselsatta kvinnor ökade med 19 200 personer och uppgick till 282 400 personer. Antalet sysselsatta män ökade med 16 000 till 289 600 personer. Sysselsättningsgraden ökade med 4,4 procentenheter och uppgick till 76,8 procent, vilket kan jämföras med snittet i riket som ligger på 69,4 procent. Bland kvinnor ökade sysselsättningsgraden med 4,7 procentenheter till 75,4 procent och för män ökade den med 4,4 procentenheter och uppgick till 78,4 procent.

Budgetens finansiering

Skatteunderlagsutvecklingen

Stadens finansiering bygger till övervägande del på skatteintäkter. Storleken på dessa beror i sin tur på såväl stadens som rikets skatteunderlag och på det kommunala utjämningsystemet. Prognosen för stadens finansiering baseras på Sveriges kommuner och regioners (SKR) skatteunderlagsprognos. I tabellen nedan redovisas SKR:s skatteunderlagsprognos från den 20 oktober och regeringens prognos från vårpropositionen.

SKR:s nuvarande bedömning visar en högre skatteunderlagstillväxt än den prognos regeringen presenterade i vårpropositionen i april. Det har tillkommit data som visar på en starkare arbetsmarknad i år med fler sysselsatta och stigande timlöner. En ytterligare faktor som lyfter skatteunderlaget under hela prognosperioden är de höjda garantipensionerna. Detta sker dels genom beslutet att höja garantipensionsnivån från augusti 2022 och dels genom en hög inflation 2022 och 2023. Den höga inflationen lyfter prisbasbeloppen som garantipensionerna är kopplade till. Stadens kostnad till det kommunala utjämningsystemet uppgår i budget 2023 till cirka 6,0 mdkr. Sedan 2014 har denna kostnad ökat med drygt 5,4 mdkr.

Olika skatteunderlagsprognoser

Procentuell förändring

	2021	2022	2023	2024	2025	2021–2025
SKR okt 2022	5,3	5,2	4,0	4,5	4,1	25,3
Regeringen nov 2022	5,0	5,1	4,0	3,5	5,4	23,0

Källa: Regeringen, Sveriges Kommuner och Regioner.

Samtidigt urholkas de nominella ökningarna i skatteunderlaget av kostnadsökningarna för pensioner och högre insatspriser, så som ökade kostnader för varor och tjänster. Realt sett syns därför snarare en historiskt svag utveckling av skatteunderlaget. Nästa år beräknas det reala skatteunderlaget till och med minska med 2,7 procent enligt SKR:s beräkningar. Anledningen till de snabbt stigande kommunala utgifterna är att de priser och löner som påverkar kommunernas kostnader nu stiger snabbare. Urholkningen av skatteunderlaget försvagar kommunernas köpkraft. Trots relativt höga ökningarna av skatteinkomsterna kommer det att bli en utmaning att finansiera det ökade behovet av välfärd när en ökande andel av befolkningen blir äldre under kommande år.

Det reala skatteunderlaget minskar

Procentuell förändring

	2021	2022	2023	2024	2025
Nominellt skatteunderlag	5,3	5,2	4,0	4,5	4,1
Prisökning	2,9	3,6	6,0	3,9	0,2
Realt skatteunderlag	2,6	2,0	-2,7	0,6	4,4

Källa: Pensionsmyndigheten och Sveriges Kommuner och Regioner.

Skatteunderlagets utveckling under kommande år kan inte förväntas räcka till att finansiera en ökande kommunal verksamhetsvolym i samma utsträckning som under den senaste tioårsperioden.

Budgetpropositionen 2023

I regeringens budgetproposition finns förslag om reformer på drygt 40 miljarder kronor – där omkring 35 miljarder går till nya satsningar. Viktigast för kommunerna är förslaget om en permanent ökning av de generella statsbidragen till kommuner och regioner med närmare 6 miljarder kronor årligen, varav 4,2 miljarder kronor går till kommunerna och 1,8 miljarder kronor till regionerna. Det innebär enligt SKR att kommuner och regioner bibehåller den nuvarande nivån på de generella statsbidragen.

Inom skolans område läggs förslag om riktade statsbidrag till bland annat läroböcker, speciallärare och specialpedagogiska insatser. Inom klimatområdet görs både satsningar för att främja en ökad elektrifiering samtidigt som priset på bensin och diesel sänks och klimatbonusen för nya elbilar slopas. Budgetpropositionen innehåller även förlängningar av tidigare satsningar som berör kommunerna, vilket innebär fortsatt riktade statsbidrag till vård, omsorg och skola.

Kommunkoncernens investeringar

Stockholm har en fortsatt ambition om att upprätthålla en hög planeringstakt för att skapa förutsättningar för en långsiktigt jämn och stabil tillväxt. Staden har en stor investeringsvolym med många planerade och pågående projekt. Under 2022 har både global och nationell inflation ökat kraftigt, inte minst vad gäller insatsvaror inom bygg- och infrastrukturprojekt. En viktig förutsättning för att stockholmarna ska kunna bli fler är att nya bostäder och arbetsplatser byggs och att infrastrukturen utvecklas, vilket kräver en långsiktigt hållbar finansiering. Det långsiktiga målet i Stockholms stad är att

skapa förutsättningar för att 140 000 bostäder ska byggas mellan 2010 och 2030, varav 70 000 bostäder mellan 2019 och 2025. Därtill kommer investeringar i gator, parker, natur, idrottsanläggningar förskolor, skolor, gruppboenden och äldreboenden. Investeringar i energieffektiviseringar, lösningar som minskar stadens klimatpåverkan och klimatanpassningsåtgärder ska genomföras. Staden har stora åtaganden för medfinansiering av ett antal statliga infrastrukturprojekt med syfte att kunna genomföra angelägna satsningar på väg- och spårtrafiken i Stockholm. Stadens långsiktiga planering för samhällsutvecklingen innebär att ett växande Stockholm blir tätare och mer sammankopplat.

Det osäkra ekonomiska läget i omvärlden och den kraftiga kostnadsutvecklingen innebär att staden tydligt behöver prioritera investeringsprojekt som måste genomföras medan övriga projekt kan behöva avvakta ett stabilare läge. Utöver det behöver staden fortsätta prioritera hårt bland investeringarna för att upprätthålla en hög grad av egenfinansiering och därmed begränsa skuldökningen. Ökade verksamhetsresultat och avyttringar av icke strategiska tillgångar som inte behövs för av staden finansierad verksamhet är ytterligare medel för att möjliggöra en hög investeringstakt med en hållbar egenfinansieringsgrad. De högt ställda målen för produktion av nya bostäder ställer krav på demografiskt betingade följdinvesteringar i förskolor, skolor med mera.

Framtida investeringar och investeringsstrategi

De stora investeringsvolymerna och det rådande omvärldsläget med påföljande kostnadsutvecklingen och i viss utsträckning materialbrist kräver prioriteringar av respektive nämnd och bolagsstyrelse samt en utvecklad kostnadsstyrning i projekten i syfte att begränsa investeringsutgifterna, öka lönsamheten där det är möjligt och hålla budgetramarna. En hårdare prioritering i tid, ambition och omfattning av stadens investeringsprojekt kan bli nödvändig eftersom de finansiella resurserna under planperioden är begränsade samtidigt som kostnadsläget riskerar vara högt. En kommunkoncernövergripande samordning av de prioriterade investeringarna ska utvecklas av berörda nämnder och bolagsstyrelser.

Den av kommunfullmäktige fastställda investeringsstrategin (bilaga 3) har legat till grund för nämndernas och bolagsstyrelsernas 5-åriga investeringsplaner inför budget 2023. Stadens planerade investeringsprojekt har samlats, kategoriserats och prioriterats utifrån beslutskriterier som måluppfyllelse, lönsamhet/resultatpåverkan, driftskostnadskonsekvenser, projektrisk, projektberoenden och tidsprioritet. En hårdare prioritering kan innebära att vissa projekt, kan behöva senareläggas och att prioritering inom och mellan projekt kan behöva göras i syfte att dels hålla beslutad investeringsbudget för respektive nämnd/bolagsstyrelse och dels beslutade projektbudgetar. Fattade genomförandebeslut ska hållas. Därutöver kan vissa verksamhetskritiska åtgärder behöva prövas för att motverka förskjutningar och kostnadsökningar som exempelvis samordning av upphandlingar och viss lagerhållning av insatsvaror.

En hållbar investeringstakt beror inte bara på storleken på investeringsutgifterna, utan även på tidplanen för genomförandet och när utgifter respektive inkomster faller ut samt i vilken grad investeringarna finansieras med egna eller lånade medel. Det är viktigt att tidigt i projektprocessen, redan vid utredningsbeslut, översiktligt bedöma lönsamhetspotentialen i investeringsprojekten.

Lönsamheten i exploateringarna är avgörande för hur många icke lönsamma projekt staden kommer att ha råd med. Staden bör prioritera områden för bostadsexploatering där det finns eller investeras i infrastrukturlösningar. Detta innebär en god ekonomisk hushållning, eftersom det blir möjligt att utnyttja redan gjorda investeringar i väg- och

ledningsnät, kommunikationer och till viss del även anläggningar för social- och kommunal service.

Finansieringsstrategi

Det investeringsutrymme som investeringsstrategin tar sin utgångspunkt i är det långsiktiga ekonomiska utrymmet som medges utan att befintlig verksamhet och utveckling utifrån angelägna behov ska behöva begränsas. Syftet med en finansieringsstrategi är bland annat att ange riktlinjer för hur investeringsverksamhetens ekonomiska konsekvenser ska styras och följas upp utifrån målsättningen om en god ekonomisk hushållning.

En viktig förutsättning, för att Stockholm ska kunna genomföra investeringsplanen med god finansiell styrka, kommer att vara balansen mellan egen finansiering och upplåning. Investeringar och reinvesteringar i till exempel trafikinfrastruktur, idrottsanläggningar och verksamhetsfastigheter genererar inga direkta intäkter för staden, men däremot ökade drift- och kapitalkostnader. Sådana investeringar ska därför i huvudsak vara egenfinansierade. Stadens ersättningsinvesteringar ska finansieras med egna medel, och därmed innebära att stadens ekonomi inte belastas av ökade räntekostnader. Målsättningen för den investeringsverksamheten inom staden är 100 procent egenfinansiering.

Investeringar som kräver nyupplåning har en långsiktig påverkan på stadens finansiella ställning och soliditet. I och med att stadens kreditbetyg, upplåningskostnad, och på sikt låneutrymme, är beroende av att staden kan uppvisa starka finansiella nyckeltal kan det därför vara nödvändigt att prioritera även bland lönsamma investeringar. Lånefinansierade investeringar som genererar intäkter som täcker kostnaderna för drift, avskrivningar och ränta belastar resultaträkningen under genomförandet men inte över längre tid. Det kan innebära att även lönsamma investeringar i vissa fall kan behöva senareläggas för att bibehålla finansiell stabilitet. Staden ska pröva hur finansieringen av investeringar sker mest ändamålsenligt och hur staden kan få bästa möjliga kreditvillkor.

Nämndernas investeringar

Merparten av stadens investeringar avser beredande av mark och infrastruktur som gör det möjligt att bygga bostäder. Nämndernas planerade investeringsprojekt är grunden till nämndernas totala investeringsplan som fastställs i denna budget (se bilaga 3). Exploateringsnämnden, fastighetsnämnden och trafiknämnden visar fortsatt höga investeringsnivåer, bland annat för att skapa förutsättningar för att kommunfullmäktiges mål om att 140 000 bostäder ska byggas mellan 2010 och 2030 ska uppnås. Prioriteringar, god projektstyrning och hög kostnadsmedvetenhet i investeringsverksamheten är avgörande för budgethållning och ekonomisk stabilitet i genomförande samt långsiktig drift och förvaltning. Inkomsterna från markförsäljningar i samband med exploatering är betydelsefulla för stadens investeringsverksamhet och bedöms fortsatt uppgå till betydande belopp. Behovet av ersättningsinvesteringar i stadens byggnader och anläggningar är stort och flera reinvesteringsprogram med syfte att säkerställa funktionen i stadens infrastruktur pågår. Cirka en fjärdedel bedöms utgöra ersättningsinvesteringar och resten strategiska investeringar. Det finansiella läget och kostnadsutvecklingen innebär att ett samordnat arbete med prioriteringar måste utvecklas.

Bolagens investeringar

Bolagskoncernens investeringsverksamhet är koncentrerad till fastigheter och infrastruktur. Under de närmsta åren består investeringarna främst av nyproduktion av bostäder, investeringar i pedagogiska lokaler och investeringar hos Stockholm Vatten och Avfall AB. Bolagskoncernen planerar för investeringar om totalt cirka 40 mdkr

under den närmsta treårsperioden. De stora investeringsvolymerna kräver noggrann styrning och uppföljning av projekten. God ekonomistyrning är en förutsättning för ekonomisk stabilitet och att planerade projekt genomförs med rimliga avkastningskrav. Nödvändiga ersättningsinvesteringar får inte trängas ut av nyproduktionsprojekt.

Den höga investeringsvolymen förutsätter en rimlig och långsiktig avkastning. Ett starkt resultat tillsammans med optimerat driftnetto bidrar till detta. Det innebär också att självfinansieringsgraden på sikt ökar, vilket är nödvändigt för en långsiktigt hållbar ekonomi.

Stockholm Vatten och Avfall AB:s projekt SFA, Stockholms Framtida Avloppsrening, är det enskilt största projektet. Den totala prognosen för projektet beräknas till cirka 11,8 mdkr. Stockholm Vatten och Avfall AB har även ett flertal större investeringar inom andra områden, bland annat i ny sorteringsanläggning, befintligt ledningsnät och i utbyggnad av exploateringsområden.

Medfinansiering

För att kunna genomföra angelägna satsningar på väg- och spårtrafiken i Stockholm är staden medfinansiär i ett antal stora statliga och regionala infrastrukturprojekt. Medfinansiering av nya projekt ska endast ske i undantagsfall. Ansvarig huvudman ska bära sina egna investeringar. Kvarvarande beslutade åtaganden för staden uppgår sammanlagt till cirka 11 mdkr fram till år 2035. Utbetalningarna till dessa minskar det kassaflöde som finns tillgängligt för finansiering av stadens egna investeringar. En finansiell förutsättning för medfinansiering av statlig och regional infrastruktur är att den kan ske med egna medel.

Utbetalningarna till medfinansiering beräknas under perioden 2023-2025 uppgå till cirka 4,3 mdkr, varav drygt hälften avser medfinansiering och förskottering för utbyggnad av tunnelbanan inom ramen för Stockholmsförhandlingen. I beloppet ingår även utbetalningar för kollektivtrafikobjekten i Sverigeförhandlingen; Tunnelbanan Älvsjö-Fridhemsplan, Roslagsbanan till City och Spårväg syd. Övriga stora projekt är Tvärbana Norr Kistagrenen och bussterminalen vid Slussen.

Ytterligare avsättning om cirka 1 mdkr kvarstår avseende förstärkning och förnyelse av elnätet i Stockholmsregionen inom projekt Stockholms Ström.

Extern finansiering

Stockholm har valts ut som en av 100 klimatstäder i EU:s satsning på Klimatneutrala städer till 2030. Det innebär en möjlighet att teckna ett klimatkontrakt med EU-kommissionen som ger ökade möjligheter att genomföra stadens klimathandlingsplan samt ökade möjligheter till samarbeten med andra utvalda städer, innovation och finansiering. Staden ska aktivt söka extern finansiering från staten och EU. I den gröna omställningen ges möjligheter till statlig finansiering genom återstartsarbetet och Klimatkontrakt 2030. I de stora infrastrukturprojekt som syftar till ett klimatneutralt Europa år 2050 kan större EU-finansiering sökas inom ramen för bland annat European Green Deal Call och Climate City Contract. Innan investeringsmedel beviljas från staden ska möjliga alternativa finansieringskällor från staten respektive EU prövas.

Krav på god ekonomisk hushållning

God ekonomisk hushållning

Sedan 1992 års kommunallag trädde ikraft har kommuner haft krav på sig att verksamheten ska bedrivas enligt god ekonomisk hushållning. Under år 2000 tillkom balanskravet och under 2013 infördes en möjlighet att använda en resultatutjämningsreserv. Samtliga delar av regelverket ska årligen följas upp i årsredovisningens förvaltningsberättelse. Regeringen tillsatte i september 2020 en kommitté för att titta närmare på bland annat god ekonomisk hushållning och balanskravet. Utredaren lämnade sitt slutbetänkande i september 2021. Då inget regeringsförslag hittills har presenterats kan eventuella förändringar troligen tidigast träda ikraft under 2024. Regeringen har även gett en parlamentarisk kommitté i uppdrag att göra en bred översyn av det kommunalekonomiska utjämnningssystemet. Sedan 2014 har stadens kostnad till utjämnningssystemet ökat med cirka 5 mdkr. Då staden för 2023 beräknas betala cirka 6,0 mdkr till utjämnningssystemet kan eventuella förändringar få stor påverkan på stadens ekonomi. Kommittén ska redovisa uppdraget senast den 4 maj 2024.

Riktlinjer för god ekonomisk hushållning

Kommunfullmäktige gör bedömningen att stadens riktlinjer för god ekonomisk hushållning utgörs av kommunfullmäktiges mål, indikatorer samt ett flertal dokument i kommunfullmäktiges budget, bland andra *Regler för ekonomisk förvaltning* (bilaga 8) samt *Stockholms stads investeringsstrategi* (bilaga 3). Stadens konjunkturärende utgör därutöver underlag för den långsiktiga planeringen.

Finansiella mål av betydelse för god ekonomisk hushållning

Stockholms stad står de kommande åren inför utmaningar som en hög nivå på investeringarna och kraftigt ökade behov till följd av befolkningsförändringar. God ekonomisk hushållning är en förutsättning för att staden i framtiden ska klara av att möta de krav som morgondagens stockholmare ställer på en effektiv användning av skattebetalarnas pengar för att klara behovet av bland annat vård, skola och omsorg. Därför innehåller budgeten mål för verksamhet och ekonomi samt riktlinjer av betydelse för en god ekonomisk hushållning. Målen för verksamhet och ekonomi anges i budgetens inledning. Vidare har staden fastställt sex finansiella mål för 2023 som redogörs nedan.

Årets ekonomiska resultat

Årets ekonomiska resultat är det mål som tydligast sammanfattar det ekonomiska läget. Årets resultat kan mätas exklusive jämförelsestörande poster och/eller enligt det kommunala balanskravet. Målet är att stadens ekonomiska resultat enligt balanskravet för år 2023 ska uppgå till minst 0,1 mnkr.

Stadens nettokostnader i förhållande till skatteintäkter

Detta mål visar hur stor del av stadens löpande nettokostnader som finansieras med skatteintäkter. Om nettokostnaderna i förhållande till skatteintäkter överstiger 100 procent kan staden tvingas använda det egna kapitalet till den löpande driftverksamheten. Det långsiktigt hållbara målet är att andelen av stadens löpande driftkostnader som finansieras med skatteintäkter inte ska överstiga 100 procent. På kort sikt kan finansieringen vid särskilda satsningar även ske med ändliga resurser, det vill säga stadens positiva finansnetto och utdelning från bolagskoncernen. Målet är dock att nettokostnaderna inte ska överstiga skatteintäkterna inklusive finansiellt resultat och utdelning.

Stadens soliditet

Soliditet definieras som det egna kapitalet i relation till tillgångarna. Om soliditeten är hög, har tillgångarna i hög grad finansierats av egna medel och graden av lånefinansiering är låg. Ett mål för soliditeten finns både för staden och för kommunkoncernen. För att få en samlad och komplett bild ska detta mål redovisas inklusive samtliga stadens pensionsåtaganden. Soliditeten ska varken för staden eller för kommunkoncernen understiga 34 procent på lång sikt och 30 procent på kort sikt. Soliditeten kan enskilda år understiga 34 procent. Under planeringsperioden kan dock soliditeten kortsiktigt komma att minska på grund av stora åtaganden för byggnation av bostäder och infrastruktur.

Samband mellan investeringar och ekonomiskt utrymme

Stadens investeringar medför årliga drift- och kapitalkostnader, som i flera fall överstiger beräknade inkomster/intäkter från investeringarna. Sådana projekt motiveras utifrån andra än ekonomiska skäl och belastar stadens löpande ekonomi. Investeringsvolymen måste anpassas efter stadens finansiella resurser, annars kommer utrymmet för befintlig verksamhet och andra nya angelägna behov att behöva begränsas. Det långsiktiga målet för staden är att kapitalkostnadernas andel av stadens nettodriftkostnader (inklusive kapitalkostnader) inte överstiger 8 procent.

Budgetföljsamhet

En god budgetföljsamhet är en förutsättning för en fungerande ekonomistyrning och därmed god ekonomisk hushållning. Budgetföljsamhet mäter hur väl den ekonomiska styrningen fungerar mot givna förutsättningar i budgeten.

Budgetföljsamheten mäts som avvikelse i procent, mellan årets prognoser och utfall, inklusive resultatenheternas resultat och kommunstyrelsens tekniska justeringar. För nämnderna görs uppföljningen totalt för driftbudgeten inklusive kapitalkostnader, disposition/avsättning av resultatenheternas resultat och kommunstyrelsens tekniska justeringar. Målet för budgetföljsamheten är att den före och efter tekniska justeringar inte får överskrida 100 procent.

Prognossäkerhet

Prognossäkerhet beskriver förmågan att bedöma avvikelser under året och att vidta åtgärder för att hålla given budget. Prognossäkerheten mäts som avvikelse mellan årets prognoser och utfall, inklusive kapitalkostnader, disposition/avsättning av resultatenheternas resultat och kommunstyrelsens tekniska justeringar.

Målet är att prognossäkerheten i tertialrapport 2, jämfört med utfallet på helår, ska vara högst +/- 1 procent.

Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser

I detta avsnitt beskrivs gemensamma direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser. Direktiven rör prioriterade områden där det finns ett särskilt stort behov av utvecklade processer och samverkan mellan flera av stadens nämnder och bolagsstyrelser.

Långsiktigt hållbar ekonomi i en turbulent omvärld

Fortsatta utmaningar väntar för staden de kommande åren. Det ljusa framtidsscenariot med snabb återhämtning efter pandemin har mörknat betydligt. I Sverige medför den ekonomiska turbulensen med hög inflation och stigande räntor en lågkonjunktur år 2023 som förvärras år 2024 men återhämtar sig under år 2025 och att det råder balans i ekonomin först under år 2026. Den demografiska utvecklingen kommer samtidigt att vara en utmaning för Sveriges kommuner och regioner de kommande åren. Behovet av vård och omsorg ökar samtidigt som det råder brist på arbetskraft samt att det kommer att bli ännu svårare att hitta personal med rätt utbildning och kompetens. Det blir därför allt tydligare att det kommer att krävas en tydlig prioritering av välfärden och en effektiv förvaltning samtidigt som åtgärder för klimatanpassning, för att minska klimatutsläppen, och som stärker den biologiska mångfalden behöver prioriteras. Det är därför angeläget att staden säkerställer en ändamålsenlig och effektiv administrativ överbyggnad som inte är större än nödvändigt.

God ekonomisk hushållning är en förutsättning för att staden i framtiden ska klara av att möta de krav som morgondagens stockholmare ställer på en effektiv användning av skatteintäkterna. De utmaningar som Sveriges kommuner och regioner står inför de kommande åren medför att det är av fortsatt hög vikt att staden arbetar för en ekonomi i balans och långsiktigt hållbar ekonomi genom effektivt resursanvändande, förenklade och standardiserade processer, en effektiv lokalförsörjning, samlokalisering samt ökad samverkan. Det är viktigt att säkerställa att staden söker riktade statsbidrag och EU-medel samt prioriterar långsiktigt hållbart. Nödvändiga omprioriteringar kan komma att behöva göras för att hålla givna budgetramar och beslutade projektramar. I detta ingår en översyn av planerade investeringar för prioriteringar med en utvecklad samordning utifrån genomförbarhet och kostnadseffektivitet. Staden har dock en viktig roll i att säkerställa den långsiktiga utvecklingen, avseende exempelvis sammanhållning, klimatomställning och tillväxt. I ett prioriteringsarbete blir det därför av stor vikt att säkerställa att det finns långsiktiga förutsättningar för en hållbar tillväxt genom fortsatt hög planeringstakt.

Stadens verksamheter ska samverka med varandra för att hitta verksamhetsförbättringar och effektiviseringar, bland annat genom förbättrade styr- och arbetsformer, ett ökat kommunkoncernperspektiv, kollegialt lärande, smartare tekniska lösningar och innovationer. Nämnder och bolagsstyrelser ska genomföra nödvändiga förändringar för att möta ökade kostnader för välfärdsuppdraget och de ökade investeringsvolymerna som den växande staden kräver. Därutöver kan exempelvis samordning av upphandlingar och viss lagerhållning av material behöva prövas för att motverka kostnadsökningar.

Stadens höga investeringsvolym och omvärldsläget medför att det är av yttersta vikt med prioritering, styrning och uppföljning av investeringsprojekten. Att hålla budget är ett självklart krav, men det kräver god kostnadskontroll samt även att kostnader inom projekten ständigt prövas så att stadens begränsade investeringsmedel används så effektivt som möjligt. Det innebär ett fokus på lönsamhet i projekt och att projekt med fattade beslut om genomförande håller budget. Omprioriteringar i tid kan bli nödvändiga där så är möjligt.

Nämnder och bolagsstyrelser ska alltid värdera och redovisa investeringar utifrån drifteconomiska perspektiv. Samverkan med externa aktörer ska inte leda till ökade

totalkostnader genom exempelvis långsiktiga hyresförbindelser som över tid innebär ökade kostnader.

Samplanering mellan stadens nämnder, bolagsstyrelser och andra berörda intressenter ska syfta till att effektiva helhetslösningar planeras och genomförs. Genom fokus på verksamhetens mest viktiga delar, minskade kostnader för administration, konsulttjänster och en effektivare lokalanvändning används stadens resurser i enlighet med god ekonomisk hushållning. Kommunfullmäktiges budget för år 2023 innehåller därför en generell effektivisering för vissa av stadens nämnder samt fortsatta krav på utgiftskontroll i stadens investeringsprojekt. Stadens bolagskoncern ska minska administrativa och indirekta produktionskostnader och utföra sitt uppdrag effektivt utifrån respektive bolags förutsättningar och verksamhet.

Stadens internationella arbete ska på ett tydligt sätt bidra till uppfyllandet av stadens inriktningsmål. Staden har ett utvecklat internationella arbete genom en omfattande och i många fall digital samverkan med omvärlden. Internationell samverkan, EU-frågor och EU-finansiering är verksamheter som är viktiga i arbetet för att utveckla Stockholm och för att använda stadens resurser så effektivt som möjligt. Stockholm ska vara världsledande och en internationell förebild i det globala arbetet med att förverkliga Parisavtalets målsättningar. Staden ska inta rollen som en internationell förebild i det globala miljö- och klimatarbetet. Internationellt samarbete och utbyte med andra städer skapar ökade möjligheter för att använda resurserna så effektivt som möjligt och öka graden av extern finansiering.

Nämnder och bolagsstyrelser ska

- ha en god prognossäkerhet, såväl för drift som investering, genom att bedöma avvikelser under året och vidta åtgärder för att hålla given budget
- säkerställa goda möjligheter till samverkan där det leder till effektivitets- och kvalitetsvinster.
- arbeta med prioritering och tydliggjorda effektivitetsbeting för stadens lokalförsörjning, såväl gällande ekonomi som energieffektivitet
- göra en översyn av sina lokalförhyrningar med målsättningen att primärt hyra lokaler i av staden ägda fastigheter
- förbättra stadens beredskap genom att genomföra ett nämnd-och bolagsövergripande arbete som identifierar områden för samordnad lagerhållning av verksamhetskritiska insatsvaror, material samt utreder möjlighet till samordnade upphandlingar och metodutveckling
- aktivt söka extern finansiering som erbjuds inom EU:s fonder och program och som stärker den sociala såväl som den ekologiska hållbarheten
- aktivt söka relevanta internationella sammanhang och samverkansytor samt utveckla befintliga för att öka verksamhetsutvecklingen i enlighet med stadens internationella strategi
- under Sveriges ordförandeskap i Europeiska Unionens råd, första halvåret år 2023, medverka till stadens arbete att visa på EU:s relevans, påverkan och mervärden för verksamheten.

Klimatpolitiken – hela stadens ansvar

Stockholm ska vara en klimatpositiv stad senast år 2030 och fossilbränslefri år 2040. Stadens organisation ska också vara fossilbränslefri senast år 2030. Klimat- och miljöarbetet är grundläggande för en hållbar stadsutveckling i enlighet med stadens miljöprogram 2020-2023 och klimathandlingsplan 2020-2023. I handlingsplanen formuleras stadens klimatbudget med åtgärder och beting till år 2023 och en ambition för totala klimatutsläpp till år 2040. Konkreta och systemorienterade åtgärder gör det möjligt att kraftigt minska utsläpp från trafik, verksamheter, byggande och att etablera

kolsänkor. Staden ska införa ett mål om halverade konsumtionsutsläpp till år 2030 och inom ramen för stadens rådighet vidta åtgärder för att nå målet.

Klimatpolitiken handlar om att möta det klimatnödläge världen står inför för att bygga ett starkare och mer hållbart samhälle. Staden ska genomföra klimatomställning, minska utsläppen, klimatanpassa staden och stärka den biologiska mångfalden.

Stockholm ska leda en rättvis klimatomställning

Stockholm har kommit en bit på väg. Stadens minskade utsläpp ligger i linje med Parisavtalets 1,5-gradersambition, staden är på väg mot en klimatpositiv fjärrvärme och har ett nytt skapt mål om att bli klimatpositiv redan år 2030. Innovation på klimatområdet driver också jobb och export. Stockholm får ta emot många besökare som vill se och lära av staden. Svenska företag som utvecklar klimatsmarta lösningar för Stockholms stad kan exportera och anställa fler. Stockholm är på rätt väg, men det behövs mer och staden ska därför bidra till att hela samhället ställer om. Klimatmålen kan inte nås utan att den biologiska mångfalden värnas. Ska staden klara klimatomställningen så krävs strukturella reformer och gemensamma investeringar.

Utbyggnaden av fjärrvärmen i Stockholm har gjort att staden har goda förutsättningar att skapa ett fossilbränslefritt värme- och energisystem. Fjärrvärmen kan om ytterligare några år göra Stockholm till en klimatpositiv stad. Genom att avskilja koldioxid från kraftvärmeverkens rökgaser kan de permanent lagras i geologiska formationer såsom tömda olje- och gasfält eller djupa saltvattensakviferer. I Stockholm finns en potential att skapa en kolsänka på mer än 2 miljoner ton koldioxid per år, vilket motsvarar mer än utsläppen från staden som geografiskt område idag. Stockholm Exergi är därför helt avgörande för att staden ska kunna bli klimatpositiv. Stockholms stad måste därför fortsätta att äga Stockholm Exergi. Staden ska fortsätta att utveckla koldioxidlagring från biomassa, BECCS, tillsammans med Stockholm Exergi. Nämnder och bolagsstyrelser ska inom ramen för sina verksamhetsområden bidra till efterfrågan för kolsänkor. En kolsänka kan också skapas genom samförbränning av slam och biobränsle.

Staden ska tillämpa ett system för intern klimatkompensation så som klimativäxlingsfond för stadens flygresor och uppvärmning. Nämnder och bolagsstyrelser ska i sina verksamheter använda, stödja och främja klimatsmarta transportsätt och på motsvarande sätt beakta flygets negativa klimatpåverkan.

Stadens fastighetsägande är långsiktigt och energieffektivisering är högt prioriterat. Under mandatperioden ska energianvändningen i kommunens fastigheter och verksamheter minska med 10 procent genom smart digital styrning, utfasning av direktverkande elsystem och energikrävande belysning och energieffektiviserande åtgärder vid renovering och ombyggnation. För att stärka detta arbete behövs tydligare styrning och mer resurser. Kommunstyrelsen ska tillsammans med andra berörda nämnder och bolagsstyrelser pröva ett system med lägre kalkylränta vid energieffektiviserande renoveringar. Stadens samtliga bolag och nämnder som äger och förvaltar byggnader ska öka energieffektivitet genom ökad användning av digitalisering, automatisering och AI i sin fastighetsdrift.

Klimatomställningen av transportsektorn är avgörande för Stockholms möjlighet att vara klimatpositivt till år 2030. Elektrifiering, ökad inblandning av biodrivmedel och minskad fordonstrafik är enligt Trafikverkets analyser viktiga verktyg för att nå klimatmålet för inrikes transporter. Idag finns dock kapacitetsbrist i Stockholms elnät, främst på stamnäts- och regionnätetsnivå. Staden måste arbeta med frågan på ett mer strategiskt och genomgripande sätt. Staden har idag inga prognoser för vare sig effektbehov eller effekttillgång för de kommande 20-30 åren. Elförsörjningen av

Stockholm måste säkras. En del av detta arbete är att den lokala och regionala elproduktionen behöver öka för att möta framtida utmaningar och minska risken för effektbrist. Nämnder och bolagsstyrelser som äger och förvaltar fastigheter ska inventera var installation av solceller är lämpligt och ta fram en plan för installation av solceller. Vid nyproduktion ska solceller vara norm. Elproduktion med fossil olja och gas ska inte användas om det inte krävs för att upprätthålla viktiga samhällsfunktioner.

Nämnder och bolagsstyrelser ska

- arbeta utifrån målsättningen att Stockholm ska vara klimatpositivt till år 2030
- arbeta för att uppnå målen i Stockholms stads miljöprogram 2020-2023 samt andra styrdokument kopplade till miljöprogrammet
- nämnder och bolag som har utsläppsbeting i klimathandlingsplanen ska arbeta in dessa i sina verksamhetsplaner och beskriva vilka aktiviteter/åtgärder som ska genomföras, så att uppföljning kan ske på åtgärd och beting.
- arbeta för fossilbränslefrihet genom teknikutveckling, krav i upphandlingar, digitalisering och ökad samverkan med näringslivet
- arbeta för en fossilbränslefri organisation senast till år 2030 genom att fasa ut användningen av fossil energi i egen och upphandlad verksamhet
- inom den egna rådigheten arbeta för att stadens mål om halverade konsumtionsbaserade utsläpp av växthusgaser till år 2030 blir verklighet
- arbeta för att användningen av plast ska vara hållbar och genom upphandling och inköp minska andelen plastprodukter och plastförpackningar i stadens verksamheter
- utveckla stadens ledande position inom avskiljning och lagring av koldioxid genom att skapa finansieringsformer och affärsmodeller för en fullskalig anläggning i fjärrvärmesystemet i drift senast år 2025
- säkerställa att alla politiska beslut i Stockholms stad strävar mot målen om minskad andel fossilbaserade transporter till förmån för hållbart resande och miljöeffektiva transporter
- arbeta för minskade koldioxidutsläpp från vägtrafiken genom elektrifiering, biodrivmedel, minskad biltrafik och ett transporteffektivt samhälle
- arbeta med att stärka den biologiska mångfalden
- arbeta för ett klimatanpassat Stockholm med fokus på att prioritera och åtgärda skyfallsrelaterade risker i befintlig och planerad bebyggelse för att reducera stadens sårbarhet
- stärka stadens förmåga att hantera effekter av värmeböljor och andra klimatrelaterade risker
- arbeta enligt det stadsövergripande trädmålet som gäller alla gator, torg och parker
- minska kommunkoncernens klimat- och miljöpåverkan genom ökad andel ekologiska och klimatsmarta livsmedel i verksamheterna
- öka tillgängligheten till återvinning
- arbeta för ett resurssmart Stockholm i enlighet med EU:s avfallshierarki och stadens nya avfallsplan med fokus på att förebygga och minimera avfall och att främja återvinning samt återbruk.
- använda stadens interna återbrukscentrum, Stocket, som ett prioriterat alternativ i samband med inköp av möbler och inventarier till stadens verksamheter
- öka andelen insamlat matavfall och utöka infrastrukturen för hämtställen med möjlighet till matavfallsinsamling
- arbeta för att öka användning av biokol i stadens växtbäddar
- ta fram incitament och styrmedel som gör att all nyetablering i form av bostadsbyggande, kontor, köpcentrum, nöjesetablissemang m.m. planeras för och förses med laddinfrastruktur i tillräcklig utsträckning så att målet om 50

procent laddplatser kan uppnås 2026 och 100 procent laddplatser i innerstaden respektive 90 procent laddplatser i ytterstaden år 2030 kan uppnås.

Innovation, digitalisering och upphandling

Stockholms stad ska bedriva verksamheter som håller hög kvalitet och möter invånarnas behov. För att nå dit krävs ett systematiskt kvalitetsarbete och en tillitsbaserad styrning. Utgångspunkten för stadens kvalitetsarbete ska vara att säkerställa att stadens verksamheter ges goda förutsättningar att uppnå de mål som verksamheterna har. I syfte att göra detta ska staden jobba med ständiga förbättringar genom exempelvis kompetensutveckling, kollegialt lärande, innovation och digitalisering. För staden är det nödvändigt att följa med i utvecklingen och leva upp till de allt större förväntningar som stockholmarna har, men också möta de samhällsutmaningar staden står inför.

Ett viktigt förhållningssätt i stadens kvalitetsarbete är att anamma stockholmarnas perspektiv. Detta kräver att nämnder och bolagsstyrelser är lyhörda och för en dialog med invånarna. Staden ska också ha en helhetssyn på kvalitetsarbetet, vilket innebär att enskilda verksamheter ska se till det som är bäst för såväl stockholmarna som staden i sin helhet. Kvalitetsarbetet ska vara hållbart och staden strävar efter en öppenhet i kvalitetsarbetet, där man samarbetar, delar information med andra och värdesätter mångfald, lärande, nytänkande och förslag.

Digitalisering kan förenkla för stadens målgrupper och medarbetare – arbetskrävande moment kan ersättas, interna processer göras mer effektiva och möjliggöra en ökad involvering av målgrupperna i stadens utveckling. Rätt hanterad ska digitaliseringen bidra till att skapa en mer effektiv välfärd där medarbetare i högre grad kan ägna sin arbetstid åt kärnuppgifterna. Därför ska staden ta till vara på digitaliseringens möjligheter i kvalitetsarbetet och, där så är lämpligt, pröva ny och innovativ teknik. Facknämnderna har ett särskilt ansvar för att driva innovation och digitalisering inom sina respektive verksamhetsområden. Under de senaste åren har staden tagit stora steg framåt bland annat genom användning av digitala verktyg och nya arbetssätt. Det är viktigt att omhänderta de lärdomar som gjorts och den innovationskraft som finns för att utveckla staden framåt.

De strategiska samarbetsformerna mellan staden och regionens lärosäten ska utvecklas i syfte att staden på ett bättre sätt ska kunna tillgodogöra sig den högre utbildningens och forskningens resultat i stadens verksamheter och förbättra stadens kompetensförsörjning. Staden ska också samverka med andra externa aktörer, som näringsliv och övrig offentlig sektor. Viktiga steg i detta är bland annat samverkan inom ramen för Senseable Stockholm Lab (KTH och MIT), Digital Futures (KTH), Open Lab samt AI Innovation of Sweden.

I samarbetet med externa parter som Region Stockholm ska gemensamma utmaningar inom följande områden prioriteras:

- Framtidens kommunikations och logistiksystem – *Smarta ekosystem för kommunikation och transporter*
- Vård och omsorg – *Platsoberoende vård och omsorg*
- Klimat och miljö – *Klimatpositiv utveckling*

Vid beslut om innovations- och digitaliseringsprojekt ska det alltid finnas en uppenbar nytta för verksamheten och stockholmarna. Utgångspunkten är att digitaliseringsprojekt ska vara användarvänliga, bidra till en effektivare verksamhet och över tid vara självfinansierade. Vid beslut om genomförande ska alltid aspekter som driftskostnader och konsekvenser för medarbetare och arbetsmiljö tydliggöras. I de fall nämnder och bolagsstyrelser tar fram modeller och gemensamma system ska samråd alltid ske med kommunstyrelsen.

När staden köper in varor och tjänster ska utgångspunkten alltid vara att samma krav ska ställas som om produkten eller verksamheten hade utförts i egen regi. Offentlig upphandling och inköp ska alltid driva samhällsutvecklingen i hållbar riktning. Stadens verksamheter ska därför i alla inköp och all upphandling säkerställa att samma krav med koppling till stadens övergripande mål inom miljö och klimat, social hållbarhet och ökad kvalitet tillämpas och följs upp.

Staden ska i ökad utsträckning ställa krav på viktiga kvalitetsmått som utbildningsnivå, bemanning och yrkesmässig förmåga att leverera det staden beställt. Ökad möjlighet att ställa sociala krav och krav på arbetsrättsliga kontraktsvillkor i nivå med svenska kollektivavtal är en viktig del i utvecklingen av stadens arbete med offentlig upphandling. Miljömässiga krav ska ställas så att det blir möjligt att nå stadens mål om att bli klimatpositiv år 2030. Upphandling och inköp ska gå i linje med stadens miljö- och klimatmål vid revidering samt innehålla tydliga krav på social och demokratisk hållbarhet.

Staden behöver ha högre ambitioner i inköpsarbetet och bör därför pröva införa referenstagning i viktigare upphandlingar.

För att säkerställa att de villkor och krav som ställs följs i alla led ska antalet underentreprenörer begränsas i de fall det är relevant. Nämnder och bolagsstyrelser ska säkerställa att det inte förekommer organiserad brottslighet inom upphandlad verksamhet.

Inköpsarbetet ska bedrivas kategoristyrts med en hög grad av samordning inom staden. Genom samarbete med nationella och regionala aktörer ska staden fördjupa kunskapen om hur den normala försörjningen inom strategiskt viktiga inköpskategorier behöver anpassas för att möta behoven under höjd beredskap. För att tillgodose kompetensbehovet inom området ska staden samverka med akademien samt andra aktörer.

I upphandlingsverksamheten ska särskilt fokus riktas på risken för välfärdsbrottslighet och nämnder och bolagsstyrelser ska säkerställa att skattemedel inte används som ett sätt att skapa legitima fasader för att tvätta pengar eller för att tjäna snabba pengar på offentligt finansierade verksamheter. Såväl i staden som i regionen har det uppmärksamrats fall där företag som bedriver upphandlad verksamhet inte korrekt utfört det arbete som har avsetts. Detta ska med stark kraft beivras. Privata verksamheter som tydligt inte lever upp till de krav som staden ställt på verksamheten ska fråntas ansvaret för verksamheten. Stockholms stad ska prioritera uppföljning av upphandlad verksamhet. Det är därför angeläget att staden inom i princip alla verksamhetsområden också upprätthåller tillräcklig egen kompetens och verksamhet i egen regi för att snabbt kunna ersätta olämpliga aktörer.

Som princip bör det finnas kommunal egen regi-verksamhet inom alla områden som staden har ansvar för. Inom de områden ickevalsalternativ tillämpas ska ett arbete inledas med att säkra att det alternativet är kommunalt.

Nämnder och bolagsstyrelser ska

- samverka med andra nämnder och bolagsstyrelser inom innovation och digitalisering i syfte att identifiera utvecklingsområden
- samråda med kommunstyrelsen i samband med genomförande av strategiska innovations- och digitaliseringsprojekt för att säkerställa att utvecklingen inte medför kostnadspåverkan på stadens övriga verksamheter
- använda stadens centrala plattformar vid digitaliseringsprojekt

- säkerställa att det finns resurser och kompetens för ett effektivt och ändamålsenligt informationssäkerhetsarbete
- bidra till ökad innovations- och analyskapacitet genom att dela data, till exempel som öppna data, där det är möjligt utifrån informationsklassningen
- säkerställa att samma krav ställs på upphandlad verksamhet som på verksamhet i egen regi, såväl avseende kvalitetskrav som anställningsvillkor, klimat- och miljökrav och andra relevanta krav
- säkerställa att den kommunala närvaron ökar i alla stadsdelar och att de villkor och krav som ställs följs i alla led genom att minska antalet underentreprenörer i kommunal välfärd.
- aktivt delta i och stödja stadens gemensamma kategoriorganisation för inköp (se bilaga 16)
- aktivt kontrollera och följa upp den verksamhet som överlämnas till privata utförare
- säkerställa att upphandlad verksamhet inte bidrar till ekonomisk eller arbetslivsorienterad brottslighet samt genom aktiv avtalsuppföljning i stadens upphandlingar motverka välfärdsbrott och därigenom främja en sund konkurrens mellan seriösa företag
- säkra en bättre balans mellan privat och offentlig verksamhet för att lägga grunden för en stark beredskap att driva samhällsviktiga verksamheter och upprätthålla för samhället centrala funktioner
- säkerställa att gällande sanktionsförfordningar till följd av kriget i Ukraina efterlevs

Staden som arbetsgivare

Stockholms stad har drygt 45 000 anställda och är en av Sveriges största arbetsgivare. För att Stockholms stad ska kunna erbjuda alla stockholmare bra service arbetar staden för att utveckla, behålla och attrahera medarbetare och chefer med de kunskaper och erfarenheter som verksamheterna har behov av. Därför ska Stockholms stad vara ett föredöme som offentlig arbetsgivare.

Staden ska öka takten i att göra heltid till norm vid nyanställning och erbjuda heltid till de som ofrivilligt arbetar deltid. På samma sätt ska normen vara fasta anställningar som bidrar både till trygghet, kontinuitet och stärkt kompetens. Målet för stadens verksamheter ska vara att 90 procent av de anställda ska omfattas av dessa villkor, avseende både andelen fasta anställningar och andelen heltidsanställningar. Timanställningar och andra former av otrygga anställningar ska endast användas på sakliga grunder, väl kända av verksamheterna. Användningen av otrygga anställningar och arbetet för att minska dessa ska redovisas årligen. Kontinuitet i verksamheterna ska främjas för att höja kvaliteten i verksamheterna och bidra till bättre arbetsmiljö, därför ska lösningar som vikariepooler undersökas inom välfärdsområdet.

Staden behöver kunna erbjuda konkurrenskraftiga personalförmåner för att kunna rekrytera nya medarbetare och ta hand om de redan anställda. Därför ska staden bland annat erbjuda enhetliga friskvårdsbidrag samt reella möjligheter att ta ut friskvård på arbetstid för alla medarbetare. Staden ska som arbetsgivare stödja och uppmuntra anställda till klimatvänliga transporter genom erbjudande om förmånscyklar med bruttolöneavdrag och skapande av cykelvänliga arbetsplatser. Staden ska även se över möjligheten att köpa SL-kort genom bruttolöneavdrag.

Chefer i staden ska ha helhetssyn samt vara närvarande, utvecklingsinriktade, mål- och resultatorienterade, tydliga och ha god samarbetsförmåga. Att vara chef i Stockholms stad innebär ett sammanhållet ansvar för verksamhet, personal och ekonomi. Staden ska vara en lärande organisation som lär av och samarbetar med andra aktörer, både

offentliga och privata. För att säkerställa ett närvarande ledarskap ska nämnder och bolagsstyrelser jobba utifrån att identifiera ett uttalat maximalt antal medarbetare per chef inom sitt eget verksamhetsområde.

Tillitsbaserad styrning ska vara normen för stadens styrning och det ska även prägla kultur och arbetssätt inom förvaltningsorganisationen och på alla stadens arbetsplatser. Personalen ska ges stort mandat och inflytande att, utifrån övergripande politiska mål, bedriva den kommunala verksamheten. Av detta följer att onödig detaljstyrning ska undvikas och att staden genom hela verksamheten har ett ansvar att jobba med en ändamålsenlig styrning. En bra arbetsmiljö ska säkras i god samverkan med fackliga organisationer.

Stadens chefer ska uppmuntra medarbetare att aktivt arbeta för att utveckla och omsätta idéer och förslag i konkreta verksamhetsförbättringar som kommer stockholmarna till del. En sammanhållen lönebildning är central för att stärka förmågan att behålla, attrahera, rekrytera och utveckla önskvärd kompetens, uppnå tydlighet och stabilitet och undvika löneglidning. En god social och organisatorisk arbetsmiljö innebär en bra arbetssituation och ett öppet arbetsklimat där medarbetarna känner delaktighet, engagemang och trivsel på sin arbetsplats. En god och jämställd arbetsmiljö främjar hälsa och säkerhet, är fri från kränkande särbehandling, diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och repressalier. I en väl fungerande arbetsmiljö är både personalrörlighet och sjukfrånvaron på en sund nivå.

Nämnder och bolagsstyrelser ska

- ha en långsiktig planering för att behålla, utveckla samt rekrytera verksamhetskritisk kompetens. Samtliga nämnder ska upprätta kompetensförsörjningsplaner på 3-5 års sikt
- säkerställa goda och trygga arbetsvillkor som utgår från att heltids- och tillsvidareanställningar är normen med målet att minst 90 procent av anställningar sker utifrån denna form.
- verka för ett ledarskap präglad av tillgänglighet, kommunikation, tillit och mod
- bedriva ett systematiskt arbete med att utveckla friskfaktorer i den egna verksamheten
- prioritera stöd till chefer i det systematiska arbetsmiljöarbetet
- identifiera ett uttalat maximalt antal medarbetare per chef inom sitt eget verksamhetsområde

Samverkan för en trygg och säker stad

Att Stockholm är och upplevs som en trygg och säker stad är ett ansvar som sträcker sig över samtliga nämnder och bolagsstyrelser. Arbetet för att stärka kommunkoncernens trygghetsskapande kapacitet är en prioriterad uppgift som ska syfta till ökad trygghet och säkerhet genom förebyggande systematiskt säkerhetsarbete, riktade insatser och trygghetsskapande åtgärder i den fysiska miljön, samt ett omfattande preventivt socialt arbete. Uppföljningsarbetet ska syfta till att utveckla och vidga de insatser som ger effekt. Åtgärder ska vidtas för att säkerställa att alla känner trygghet i det offentliga rummet. Samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska ha en god beredskap att säkerställa skydd för stockholmarna vid oförutsedda händelser. Stadens säkerhetsprogram är vägledande för stadens metod- och strategiarbete. Samarbetet med polis och civilsamhälle är centralt.

Tidiga och kunskapsbaserade insatser ska prioriteras för att varje individ ska få de bästa förutsättningarna genom livet. Skolan är en av de viktigaste skyddsfaktorerna för att barn och unga ska ha god hälsa, goda förutsättningar för steget ut i arbetslivet och att inte hamna i missbruk, kriminalitet eller andra sociala problem. Därför är ett långsiktigt

trygghetsarbete tätt sammankopplat med vikten av att alla barn får bra uppväxtvillkor och att alla barn får förutsättningar och stöd för att klara kunskapsmålen. I ett Stockholm för alla får barn och unga växa och utvecklas i förskolan och skolan. Genom att investera i barnen och deras utveckling läggs grunden för jämlikhet, sammanhållning och trygghet. Den samlade forskningen pekar på att det är de förebyggande insatserna som gör verklig skillnad för ett tryggt samhälle med trygga individer.

Utöver intern samverkan är det angeläget att staden initierar och deltar i relevanta samarbeten med viktiga myndigheter och aktörer såsom Polisregion Stockholm, Region Stockholm, Kriminalvården, näringsliv, akademi och civilsamhälle. Områden i staden med hög brottslighet och otrygghet kräver prioritering av gemensamma åtgärder som identifieras på central och lokal nivå. Staden ska i samverkan med polis och andra nyckelaktörer verka förebyggande för att nå målet om att inte ha något särskilt utsatt eller utsatt område inom Stockholms stad.

Offentligt upphandlad verksamhet har i åtskilliga kommuner och regioner uppmärksammat härbärgera kriminella verksamheter. Alla nämnder och bolag ska delta i ett arbete mot fusk och kriminalitet i upphandlad verksamhet. I arbetet ingår att se över rutiner, säkerställa kontrollmekanismer, samt upprätta egen kapacitet och rådgivning.

De senaste årens händelser visar tydligt att stadens förmåga att hantera kriser behöver stärkas. Stockholms stad måste vara väl förberedd inför oväntade och oönskade händelser som påverkar stockholmarna. Det finns behov av ett omfattande arbete för att öka stadens beredskap.

Under pandemin uppdagades stora brister i beredskapen, såväl nationellt som i Stockholm. Utvärderingar har bidragit med värdefulla kunskaper. Det är uppenbart att beredskapen avseende tillgången till skyddsutrustning var för dålig. Det är likaledes tydligt att otrygga anställningsvillkor bidrog till ökad smittspridning genom risk för sjuknärvaro och genom risk för otillräcklig kompetens i exempelvis hygienrutiner. I båda dessa avseenden behöver stadens nämnder säkerställa en bättre beredskap. Det var också allvarligt att Stockholm inte klarade att minska smittspridningen i utsatta områden med stor trångboddhet. Det är därför en viktig uppgift sett till bättre krisberedskap att i ordinarie verksamhet bidra till minskade klyftor, en mer sammanhållen stad och en bättre samverkan med civilsamhället.

Arbetet som initierades efter terrordådet på Drottninggatan våren 2017 ska fortsätta och intensifieras. Alla nämnder behöver därför arbeta utifrån stadens säkerhetsprogram och genomföra risk- och sårbarhetsanalyser samt tillhörande åtgärder. Särskilt viktigt är detta för skolor men även säkerheten i det offentliga rummet behöver stärkas. Stadens skolor behöver fortsätta rusta och skapa trygga miljöer.

Staden behöver medverka till en stärkt civil beredskap. Erfarenheterna från de senaste årens kriser är det stora värdet av att mobilisera det civila samhället och stora delar av befolkningen i arbetet för att bekämpa kriser. Stadens nämnder behöver därför bidra till att mobilisera lokala nätverk genom exempelvis tillskapande av en frivillig resursgrupp. Stadens nämnder behöver också genom sin verksamhet bidra till en fungerande information till invånarna i händelse av kris.

Klimatförändringarna är ett reellt hot som kommer att bidra till kriser som kommer att påverka många stockholmare. Stadens nämnder ska därför arbeta för ett klimatanpassat Stockholm i enlighet med handlingsplan för klimatanpassning med fokus på att prioritera och åtgärda skyfallsrelaterade risker i befintlig och planerad bebyggelse för att reducera stadens sårbarhet. Särskilt fokus ska också riktas mot att säkerställa äldres,

barns och särskilt känsliga gruppers hälsa och liv i händelse av värmeböljor. En viktig uppgift för Micasa och berörda nämnder är att säkerställa fjärrkyla eller motsvarande beredskap i stadens äldreboenden där detta är möjligt.

Nämnder och bolagsstyrelser ska

- stärka och utveckla en strategisk och operativ samverkan för att systematiskt, kunskapsbaserat och effektivt nyttja stadens resurser, sprida kunskap och utbyta goda exempel i det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet
- under ledning av kommunstyrelsen utveckla samverkan för att effektivt nyttja stadens resurser och sprida kunskap som bidrar till det operativa trygghetsarbetet
- fortsätta vidareutveckla och förstärka samverkan med polisen i trygghets- och säkerhetsarbetet. Samverkan ska stärkas internt inom stadens egen organisation, med polisens olika organisationsnivåer, samt med andra relevanta externa aktörer. Samverkansformerna med det lokala näringslivet, civilsamhället och andra relevanta externa aktörer i trygghets- och säkerhetsarbetet ska vidareutvecklas
- utifrån lägesbilder genomföra brottspreventiva och trygghetsskapande investeringar i den fysiska miljön inom det egna ansvarsområdet.
- genom förbättrad renhållning och skötsel bidra till en ren, attraktiv och trygg stadsmiljö
- utifrån befintlig kunskap, lägesbild och aktiviteter i handlingsplanen utveckla arbetet mot våldsbejakande extremism.
- genom kontroll och uppföljning säkerställa att ekonomiska bidrag eller tillgång till lokaler inte går till någon aktör som inte står bakom den demokratiska rättsstatens principer, de mänskliga rättigheterna och jämställdhet mellan kvinnor och män.
- delta i stadens arbete med platssamverkan i syfte att skapa en trygg, säker och levande stad genom exempelvis platsaktivering och kulturverksamheter
- under ledning av kommunstyrelsen och i samarbete med polisen i trygghetsskapande och brottsförebyggande syfte möjliggöra för fler trygghetskameror på prioriterade platser i den offentliga miljön
- bidra i arbetet för att motverka den svarta ekonomin, organiserad brottslighet samt kriminella transaktioner och aktiviteter. Genom vaksamhet säkerställa att upphandlingar i staden inte ger kriminella och organiserad brottslighet möjligheter att infiltrera staden och utnyttja välfärdssystemet.
- säkerställa att stadens medarbetare känner trygghet i sitt arbete
- hantera prioriterade risker inom ramen för verksamhetsspecifika risk- och sårbarhetsanalyser samt i övrigt fortsätta utveckla beredskapsplaneringen, såsom krisledningsplanering och kontinuitetshantering, samt genomföra krisledningsövningar
- i de fall där verksamhet omfattas av säkerhetsskyddslagen säkerställa att det finns resurser och kompetens tillgängliga i den utsträckning som krävs för att utveckla och upprätthålla säkerhetsskyddet och bidra i utvecklingen av stadens säkerhetsskyddsorganisation
- inventera verksamhetslokaler utifrån krisberedskapsaspekter och initiera åtgärder för att minska sårbarheten i samband med oförutsedda händelser
- bidra till upprustning av skyddsrum och annan nödvändig infrastruktur i händelse av kriser
- medverka till skapandet av frivilliga resursgrupper
- utveckla fungerande informationskanaler som fungerar även i extrema krissituationer
- åtgärda skyfallsrelaterade risker i befintlig och planerad bebyggelse

- säkerställa tillgången till fjärrkyla samt svalka från träd och grönska för att minska äldres utsatthet för kommande värmeböljor
- säkerställa att mer gröna ytor och träd finns där barn och unga vistas, så som till exempel skol- och förskolegårdar, för att skydda mot värmeböljor

Samverkan för trygga barn och ungdomar med rättvisa livsvillkor

Alla barn och unga i Stockholm ska ges en bra uppväxt. Ojämligheten i barns uppväxtvillkor ska brytas och barns rättigheter ska stärkas. Alla barn ska ha tillgång till en kvalitativ pedagogisk verksamhet i såväl förskola som skola. Beslutsfattande i staden ska utgå från ett tydligt barnperspektiv. Barnkonventionen ska vara en utgångspunkt för alla verksamheter. Stadens resurser ska i större utsträckning fördelas utifrån socioekonomiska faktorer med syfte att verka utjämnande och öka jämlikheten i staden, i det arbetet ska verksamheter som riktar sig till barn prioriteras.

Arbetet ska knyta an till slutsatserna från den sociala hållbarhetskommisionen. Staden ska genom en omfattande satsning säkerställa att barn och ungdomar hittar framtiden i samhällsgemenskapen, familjen, skolan och det civila samhället, snarare än i kriminella gäng och organiserad brottslighet.

Stadens verksamheter ska jobba för att säkerställa att kunskapsresultaten stiger generellt. Genom en extra satsning på ökad inskrivningsgrad i förskolan, tidiga årskurser, tvåläraresystem samt läsa-, skriva- och räknagarantin ska fler klara skolan. Den elev som vill och behöver studera extra ska alltid få stöd, hjälp och en plats att göra detta. Staden ska underlätta för civilsamhällesaktörer som vill erbjuda läxhjälp genom att erbjuda tillgång till lokaler.

En meningsfull fritid är en viktig skyddsfaktor i barn och ungas liv. Stadsdelsnämnder, facknämnder och bolagsstyrelser ska tillsammans bidra till ett levande kultur- och föreningsliv bland unga där närvarande vuxna spelar en viktig roll. Fritidsaktiviteter ska erbjudas till nyanlända barn och unga. Feriejobb är en annan viktig förutsättning för många unga att få sina första arbetslivserfarenheter och alla nämnder och bolagsstyrelser ska samarbeta för att utöka antalet platser

Trångboddhet och sociala problem ska motverkas för att ge fler chansen att lyckas. Nämnder och bolagsstyrelser ska verka för att sänka trösklarna för att få fast bostad, genom bland annat ett utvecklat förebyggande arbete och fler hyresrätter till överkomliga hyror.

Fler barn och unga ska må bra. Den psykiska ohälsan bland Stockholms elever ska minska och fortsatt satsning på elevhälsa ska göras, särskilda satsningar ska göras för att förbättra flickors psykiska hälsa. Staden ska därför prioritera och satsa mer på elevhälsan och stadens ungdomsmottagningar. Nämnder och bolagsstyrelser som jobbar med barn och unga ska säkerställa att det vid behov finns fungerande elevhälsoteam på plats.

Introduktionsgrupper/förberedelseklasser ska finnas på skolor över hela staden. För att alla barn ska kunna garanteras en god skolgång behöver också tillgången till och förutsättningarna för resursskolor vara god.

Även i det offentliga rummet kan staden göra mer för att garantera rätten till välmående och trygghet. Alla stadsdelar ska ha fältassistenter som bedriver socialt fältförlagt arbete. Genom en nära samverkan med socialtjänst, skolor, polis och föreningar ska unga i riskzon identifieras tidigt och få de insatser som behövs för att bryta utvecklingen. Nämnder och bolagsstyrelser ska säkerställa att barn och unga med missbruksproblematik får det stöd som behövs. Satsningar inom trygghetsarbetet ska

vara långsiktiga och i första hand vara inriktade på det förebyggande arbetet. Staden ska arbeta långsiktigt tillsammans med organisationer som har speciell kompetens, så som tjej- och kvinnojourer, i arbetet mot våld i nära relationer, ett våld som till övervägande del är mäns våld mot kvinnor, och hedersrelaterat våld och förtryck.

Fler barn och unga ska möta gemenskap, utveckling och trygghet. Fler, inte färre, ska delta i idrott, kulturskola och fritidsklubb. Nämnder och bolagsstyrelser ska arbeta aktivt för att möjliggöra för fler barn och unga att delta på jämlika villkor.

Idrottsföreningar och andra delar av civilsamhället ska aktivt engageras för att skapa verksamheter som lockar. De mötesplatser som finns i staden i form av fritidsgårdar ska ha bättre och längre öppethållande och erbjuda ett bredare verksamhetsutbud som passar fler barn och ungdomar.

Alla nämnder och bolag ska delta i samverkan för att stärka barns möjligheter till lika livschanser. För att säkerställa att stadens förebyggande arbete stärks och tryggheten ökar tillförs flera nämnder medel för ändamålet. Medlen kan användas till att förstärka befintliga ansvarsområden som exempelvis sociala insatser, samverkan med skolan, trygghetsvårdar, ordningsvakter och fältassistenter eller till att initiera nya verksamheter. Syftet är att de metoder som gör mest nytta ska kunna användas.

Nämnder och bolagsstyrelser ska

- utveckla och följa upp verkningsfulla förebyggande sociala insatser baserade på vetenskap och beprövad erfarenhet, inte minst de som riktar sig mot unga i riskmiljöer för att strypa rekryteringen till brottslighet och gängkriminalitet
- säkerställa att det alltid finns goda förutsättningar för barn och unga att klara skolans kunskapsmål genom ökat stöd.
- bidra till fler feriearbeten
- arbeta för att minska klyftor och trångboddhet som drabbar barn och unga särskilt hårt
- i sina verksamheter säkerställa att tillräckliga åtgärder vidtas för att minska den psykiska ohälsan bland barn och unga
- motarbeta drogmissbruk bland unga genom att snabbt ge stöd till de som drabbas och genom att konsekvent och hårt inom sitt kompetensområde jobba mot droghandel i alla dess former
- bidra till arbetet för att stoppa sexuella trakasserier och övergrepp
- säkerställa tillgången till en öppen och kvalitativt bra fritidsverksamhet i hela staden
- stödja föreningar som erbjuder barn och unga aktiv fritid

Ett Stockholm med hållbar tillväxt

Kompetensförsörjning, bra infrastruktur, en aktiv näringspolitik och ett gott företagsklimat är avgörande för en växande stad och bidrar till fler jobb, tillväxt och därmed förutsättningarna för en ökad välfärd. Stockholm ska vara det självklara valet för en mångfald av företag, det ska vara enkelt att driva och starta företag här.

Samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska bidra till fler jobb genom ett internationellt konkurrenskraftigt näringsliv. Avgörande för detta arbete är ett väl fungerande samhälle.

Fler stockholmare ska kunna utbilda sig genom hela livet. Med ökade kunskaper stärks näringslivets konkurrenskraft samtidigt som rörligheten på arbetsmarknaden förbättras. Nämnder och bolagsstyrelser ska i sin verksamhet bidra till en bra fungerande kompetensförsörjning som gör det lätt för såväl privata som offentliga arbetsgivare att

hitta rätt kompetens. Stadens verksamheter ska underlätta för anställda att utvecklas inom ramen för omställningsavtalen. Bristyrkesutbildningar och arbetsmarknadsinsatser ska utvecklas i nära samverkan med näringslivet. Nämnder och bolagsstyrelser ska erbjuda fler Stockholmsjobb för att bryta långtidsarbetslöshet och göra fler anställningsbara.

Det ska, i enlighet med stadens framkomlighetsstrategi, vara lätt att transportera sig i Stockholm. Nämnder och bolagsstyrelser ska därför i sitt arbete jobba för såväl framkomlighet som att genomföra nödvändiga investeringar i infrastruktur i Stockholm och i regionen. Tillsammans med stat, region och näringsliv ska staden arbeta för att stockholmsregionen har goda förbindelser med såväl kringliggande regioner, övriga Sverige som omvärlden.

Stockholm blir rikare genom internationellt samarbete och en väsentlig del av stadens näringspolitik är under kommande år att motverka beslut på nationell nivå som riskerar att isolera och begränsa Stockholms utbyte med omvärlden. Nämnder och bolagsstyrelser ska aktivt arbeta för att Stockholm ska vara en global, öppen och urban storstad som samarbetar med omvärlden.

Stadens näringslivspolicy är vägledande i arbetet och dess fyra fokusområden utgör prioriterade områden där insatser bedöms göra störst nytta, få bäst effekt och där utveckling är väsentlig för att företagsklimatet ska förbättras. Stockholms stads företagsklimat utvärderas till största del av vad som faktiskt sker i staden, hur många företag som startas, etableras och utvecklas, vilka investeringar som görs och hur sysselsättningen och arbetslösheten utvecklas, om företag anställer eller inte.

Trygga och attraktiva stadsmiljöer är centralt för ett fungerande näringsliv i hela staden och ett aktivt arbete med trygghetsskapande åtgärder för näringsidkare ska bedrivas.

Kista Science City ska fortsätta utvecklingen till ett modernt innovationsdistrikt med ett levande och konkurrenskraftigt näringsliv och goda förutsättningar för teknik och innovation.

Mycket av det som företagen möter i sin vardag ligger direkt under stadens ansvar. Det handlar om regelverk, avgifter, tillsyn, bemötande och myndighetsutövning. Det ska vara enkelt att komma i kontakt med staden och ärenden ska hanteras effektivt, rättssäkert och serviceinriktat. Samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska underlätta företagets kontakter med staden.

Nämnder och bolagsstyrelser ska

- utifrån stadens näringslivspolicy arbeta för ökad tillväxt och företagsamhet
- säkerställa Stockholms roll som en internationellt inriktad storstad som samarbetar och handlar med omvärlden
- intensifiera arbetet för att säkra kompetensförsörjningen i Stockholm och samverka för att tillhandahålla yrkesutbildningar och andra utbildningar som svarar mot behovet
- tillsammans med andra aktörer och i den egna verksamheten i enlighet med framkomlighetsstrategin stärka framkomlighet i Stockholm
- säkerställa att näringslivet ges goda förutsättningar i stadsutveckling och att näringslivets behov tas med i tidigt skede i planeringsprocessen
- säkerställa tydliga kontaktvägar in i staden för aktörer som har önskemål om att etablera sig i Stockholm
- inom sina ansvarsområden främja nyföretagande och start up-verksamhet med prioritet på ytterstaden

- utveckla stadens kommunikation och kontaktvägar för att erbjuda bättre service, effektivitet och rättssäkerhet i all kontakt med företag
- via platssamverkan säkerställa trygghet, tillgänglighet och attraktivitet i stadsmiljön
- systematiskt motverka illegal näringsverksamhet i stadens lokaler och på tillståndbelagda platser i stadens stadsmiljö
- bidra till aktivitetsinsatser, bland annat Stockholmsjobb, som sänker trösklar till jobb och underlättar inträde på arbetsmarknaden
- ta fram arbetsplatser för Stockholmsjobb där anställningarna ska vara möjliga att kombinera med utbildning, vilket är särskilt prioriterat för unga som saknar gymnasiekompetens
- fortsatt erbjuda feriejobb som är meningsfulla och erbjuder ett första steg in på arbetsmarknaden, för att främja goda och jämlika uppväxtvillkor med särskild uppmärksamhet mot socioekonomiska förhållanden i stadsdelsnämnds-områdena
- tillgängliggöra arbetsplatser genom sociala krav i stadens upphandlingar

Stockholm som kulturellt centrum

I Stockholm finns i grunden ett starkt institutionellt och fritt kulturliv. Konst och kultur är självklara delar av demokratin. Den kan öka förståelsen, sammanhållningen och tilliten i samhället. Kulturen har bidragit till att göra Stockholm till en attraktiv stad för sina invånare och besökare. Stockholms framgångsrika kreativa näringar är i grunden en följd av ett aktivt kulturliv. Under covid-19-pandemin försämrades förutsättningarna. Åtskilliga jobb har försvunnit inom fria kulturlivet, upplevelseindustrin och de kreativa näringarna sedan pandemins inledning. Det vilar ett ansvar på Stockholms stad att värna kulturens infrastruktur och bidra till att en levande kulturstad även efter att pandemin har klingat ut.

Stockholms kulturliv ska utvecklas. Verksamheter som bibliotek och kulturskola behöver stärkas i nivå med befolkningsutvecklingen. Stockholms stad lider brist på scener för alla typer av scenkonst och musikliv. Ett flertal scener har bara de senaste åren försvunnit vilket inneburit ett tapp för såväl stockholmsbaserade grupper som svenska och internationella gästspel. Filmproduktioner, även sådana med Stockholm som naturlig fond, har spelats in på andra platser. Det är ett strukturellt problem som måste lösas. Staden behöver ta ett samlat grepp för att utveckla kulturens samlade förmåga att få staden och stockholmarna att växa.

Stockholm ska ha Sveriges bästa föreningsklimat. En förutsättning för ett levande föreningsliv är tillgängliga mötes- och samlingslokaler. Föreningslokaler och andra uthyrningsbara lokaler ska som regel planeras in när staden bygger nya samhällsfastigheter och dels ska fler föreningslokaler tillgängliggöras i stadens befintliga fastigheter. Staden har som mål att fler skol- och idrottslokaler ska vara tillgängliga att boka för föreningar och nämnder och bolagsstyrelser ska jobba utifrån detta mål.

En fri och stark kultursektor är avgörande för det öppna och demokratiska samhället. Den fria kultursektorn är satt under attack globalt och i Sverige. I politiska församlingar, på alla nivåer, finns idag krafter som vill begränsa det fria kulturlivet. I ett sådant läge är det en central uppgift för alla nämnder och bolagsstyrelser att värna och utveckla förutsättningarna för en fri kultur. Det är därför viktigare än någonsin att se till att alla stockholmare har lika möjligheter att ta del av och skapa kultur oavsett var i staden de bor.

Nämnder och bolagsstyrelser ska

- säkerställa att kultur ges en naturlig roll i den ordinarie verksamheten
- säkerställa att stadens målsättningar för offentlig konst genomförs
- utveckla och stärka kulturens roll särskilt gentemot barn och ungdomar såväl avseende att utöva som att ta del av kultur
- i samhällsplaneringen bidra till att lokaler planeras för kultur och möten mellan människor
- i den ordinarie verksamheten tillförsäkra föreningsliv och det civila samhället goda möjligheter till möten och kulturaktiviteter
- medverka i stadens arbete för att öka Stockholms attraktivitet genom att kultur och kreativa näringar ges goda villkor.
- underlätta och möjliggöra ett starkt föreningsliv i hela staden

Samverkan för ökat bostadsbyggande och en hållbar stadsutveckling

Stadsplaneringen ska bidra till en socialt och ekologiskt hållbar stad, genom att alla invånare ska ha en bostad och alla områden i staden få mer blandad bebyggelse. Ett högt bostadsbyggande är en av stadens mest prioriterade uppgifter och alla nämnder och bolagsstyrelser ska skapa förutsättningar för stadens målsättning utifrån sina respektive uppdrag och stadens översiktsplan. Bostadsbyggandet ska ske med hänsyn till stadens höga natur- och kulturvärden.

Målet är att 140 000 bostäder byggs mellan åren 2010 och 2030. Minst hälften ska vara hyresrätter med fokus på rimliga hyror. Fler större bostäder ska byggas för att minska trångboddheten och så att alla kan bo kvar i staden. Fler studentbostäder och seniorbostäder ska byggas. Aktörer som bygger för stadens behov ska premieras vid markanvisningar. En god och medveten stadsutveckling bidrar till nya bostäder som är nödvändiga för stadens tillväxt, förverkligandet av nollvisionen mot hemlöshet och för omställningen till ett klimatsmart och socialt hållbart Stockholm. En hög grad av stadskvalitet ska finnas i hela staden, genom en ökad ekonomisk omfördelning mellan projekten.

För att klara bostadsmålen och klimatomställningen behöver större stadsutvecklingsområden utvecklas. Ett sådant område är där Bromma flygplats idag ligger. Staden ska omedelbart påbörja arbetet med att planera för byggandet av en ny stadsdel med bostäder, kollektivtrafik, skolor, förskolor, idrottshallar och grönområden. Staden ska verka för att tunnelbanan byggs ut till området.

Kommunstyrelsen ska leda arbetet med Fokus Järva. Järva är ett område i Stockholm med stora kvaliteter och värden. Det är en rättighet för alla stockholmare, oavsett var i staden man bor, att kunna vara trygga i sina bostadsområden. Men skillnaderna mellan olika delar av Stockholm har tillåtits bli för stora. Staden behöver ta ett större ansvar för Järvaområdet. Det behövs en sammanhängande satsning och en samlad plan för utvecklingen av Järva med utgångspunkt i översiktsplanen. Fokus Järva inkluderar, utöver stadsutveckling, satsningar på trafik, skola och socialtjänst samt samordning internt och externt. Staden måste visa ett åtagande för att bli trovärdig i sitt utvecklingsarbete. Staden ska starta Fokus Järva som drivs lokalt av stadsdelsnämnderna och samtidigt har politisk styrning från kommunstyrelsen. Övriga berörda nämnder och bolag ska delta i arbetet och bidra utifrån sina områden. Staden ska kraftsamla.

I ytterstaden finns centrummiljöer som upplevs som otrygga, skräpiga, nedgångna och bortglömda. Det är miljöer med brister i såväl offentlig service som sjunkande kundunderlag för affärsidkarna. Trygghet och en stad som fungerar är själva kärnan i

samhällskontraktet. Staden ska arbeta med att identifiera, prioritera och driva utvecklingsprojekt för fler centrummiljöer i ytterstaden, i syfte att främja trygghet, trivsel och förstärka sociala värden i stadsplaneringen.

Lokalförsörjningens syfte är att stadens verksamheter ska bedrivas i ändamålsenliga och kostnadseffektiva lokaler med inriktning att lokal- och hyreskostnaderna begränsas för att möjliggöra goda resurser till verksamheten. Samtliga nämnder ska utveckla och säkerställa sina processer för att nå detta syfte. I detta ingår en kontinuerlig omprövning av planerade och pågående lokalprojekt för att säkerställa ett lokalbehov och kostnad i balans. Lokalprojekt som inte behöver genomföras kan skjutas på i tid och den utbyggnad som sker ska motiveras utifrån bland annat prestation (nya barn/elever) eller myndighetskrav. Nämnder och bolagsstyrelser ska göra en översyn av sina lokalförhyrningar med målsättningen att primärt hyra lokaler i av staden ägda byggnader, vilket bidrar till en långsiktigt hållbar ekonomi i staden.

Staden ska inte sälja samhällsfastigheter som verksamheterna har behov av på kort och lång sikt. Staden ska som huvudprincip själv äga och förvalta sina fastigheter. Nämnder och bolagsstyrelser ska inte ersätta nya investeringar i egna lokaler med långtidshyrningar/leasing av privata aktörer eller liknande lösningar då dessa ofta blir både dyrare för staden och innebär sämre rådighet. Stadens nämnder och bolagsstyrelser ska öppet och transparent redovisa långsiktiga hyresåtaganden.

Stadens lokalförsörjningsarbete är behovsstyrt och utgår från nämndernas lokalförsörjningsplaner och de regionala boendeplanerna. En stadsövergripande lokalresursplan sammanställs av kommunstyrelsen och är styrande för nämnderna. Stadens samordnade skolplanering (SAMS) är en integrerad del av lokalresursplanen.

Planeringen av olika boståndsbedömda boendeformer samordnas av äldre- respektive socialnämnden som sammanställer stadsövergripande planer som godkänns av kommunstyrelsen och är styrande för nämnderna.

Nämnder och bolagsstyrelser ska

- säkerställa effektiva processer för en generellt hög takt i bostadsbyggandet och tillkommande samhällsservice
- starta och vidareutveckla större stadsutvecklingsprojekt för att säkerställa ett långsiktigt, stabilt och högt årligt tillskott av bostäder
- delta i arbetet med att utveckla av en ny stadsdel, Bromma Parkstad, där Bromma flygplats idag ligger
- planera för en mångfald av boende- och upplåtelseformer och för fler hyresrätter i hela staden, där minst hälften av det som byggs ska vara hyresrätter
- arbeta för att de allmännyttiga bostadsbolagen ges förutsättningar att ta ett stort ansvar för byggandet
- arbeta för låga bygg- och boendekostnader och säkerställa genomförande av Stockholmshusen
- i områden där staden har ett stort fastighetsbestånd aktivt verka för att fler långsiktiga och ansvarstagande fastighetsägare integrerar den modell som utarbetats för socialt värdeskapande i stadsutvecklingsprocesser. Metoder för markanvisningar och planprocess ska väljas för att bidra till social hållbarhet
- intensifiera arbetet för att få fram fler bostäder för grupper som staden har ett särskilt bostadsförsörjningsansvar för och öka insatserna för fler permanenta genomgångsbostäder för flexibel användning
- fortsätta att stärka den långsiktiga planeringen till år 2040 av både boståndsbedömda boenden och satsning på nyproduktion av seniorboenden med

rimliga hyror, för att möta behoven av anpassade bostäder för äldre, i såväl offentlig som privat regi

- i bostadsexploateringsprojekt pröva om projekten kan innehålla en andel om minst fem procent lägenheter för särskilt boende, med prioriterad inriktning på boenden inom funktionshinderomsorg och socialpsykiatri
- i planering och byggande säkerställa behovet av erforderliga lokaler för offentlig service, till exempel skolor, förskolor och särskilda boenden, kultur- och idrottslokaler, till rimliga villkor genom förbehåll i markanvisnings- och exploateringsavtal samt detaljplaner
- stärka samordningen avseende logistik och försörjningsinfrastruktur i stadsutvecklings- och infrastrukturprojekt
- ha ett koncernperspektiv och ett livscykelperspektiv i lokalplaneringen för att hålla nere investeringsutgifter för kommunkoncernen och dämpa hyreskostnader, i syfte att erhålla en större flexibilitet över tid.
- eftersträva samverkan och pröva samplanering för att optimera gemensamt lokalutnyttjande
- arbeta i enlighet med stadens investeringsstrategi och fastighets- och lokalpolicy så att innehavet av fastigheter och lokaler utvecklas på ett sätt som bidrar till att planerade investeringar kan genomföras med bibehållen finansiell styrka och med låg finansiell risk samtidigt som stadens kapacitet och förmåga att tillhandahålla effektiva och ändamålsenliga lokaler utvecklas
- säkerställa styrgrupper för större stadsövergripande projekt med uppgiften att prioritera och leda utifrån ett stadsövergripande perspektiv
- arbeta för att minska segregationen i enlighet med översiktsplanen
- skapa attraktiva och trygga livsmiljöer genom långsiktigt hållbar fastighetsförvaltning i såväl nyproduktion som reinvestering
- initiera åtgärder för att nå målet om en klimatneutral byggsektor säkerställa samhällsservice och integrera behovet av förskolor, skolor, omsorgsbostäder, idrottsplatser med mera i ett tidigt skede i planeringen. Ändamålsenliga lokaliseringar ska erhållas till rimliga kostnader för mottagande nämnd, som också ska lämna tydliga beställningar
- arbeta i enlighet med gemensam planeringsinriktning för utbyggnaden av skolor som utarbetats inom ramen för SAMS (samordnad skolplanering i Stockholm). Syftet ska vara att säkerställa en framsynt och ekonomiskt hållbar utbyggnad av skollokaler för grundskola och gymnasieskola som bidrar till en stad som håller ihop. För att lyckas med detta behöver hela staden arbeta tillsammans. Samplanering ska ske med idrotts- och förskolelokaler där det finns vinster i ekonomi, resursutnyttjande och genomförandetid.
- antagna mål för laddinfrastruktur ska genomföras i alla stadens nämnder och bolag. Arbetet ska intensifieras i ytterstaden.
- stärka samordning avseende logistik och teknisk infrastruktur i stadsutvecklings- och infrastrukturprojekt, mellan berörda nämnder och bolagsstyrelser
stärka samverkan och helhetssyn kring stadens parker och naturområden inom stadens olika processer för planering, utveckling och förvaltning genom strategisk samordning som leds av trafiknämnden
- säkerställa ökat fokus på cirkulärt byggande och funktionsdugliga bostäder, så att ombyggnationer och renoveringar, där det är ekonomiskt rimligt, kan bidra till att klimatmål uppfylls och kulturhistoriska värden värnas.

En hållbar och demokratisk stad

Stockholm är en demokratisk, öppen, jämställd och jämlik stad. Stockholms stad ska vara ledande i genomförandet av de globala hållbarhetsmålen på lokal nivå och Agenda 2030 ska vara ett stöd för att utveckla stadens arbete för social, ekonomisk och

miljömässig hållbarhet. Målen är integrerade och odelbara, vilket innebär att framgång i ett mål ger positiva effekter på andra mål. Arbetet för att uppnå alla mål är prioriterat och arbetet ska ske inom ordinarie processer. Ökad jämställdhet, ökad social inkludering, ökad jämlikhet och minskad klimatpåverkan är perspektiv som ska präglade genomförandet.

Agenda 2030 ska bidra till att utveckla stadens hållbarhetsarbete och ska utvecklas i samverkan med akademi, näringsliv och civilsamhälle. Arbetet med genomförandet av Agenda 2030 ska också stärka synergier och överbrygga stuprör och organisatoriska gränser i stadens verksamheter. Även rekommendationerna från Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm ska aktualiseras och beaktas i stadens hållbarhetsarbete.

För varje mål har en eller flera nämnder eller bolagsstyrelser utsetts som målsansvariga vilket framgår av bilaga 15. Målsansvarig nämnd och/eller bolagsstyrelse ska vara drivande för att staden ska uppnå hållbarhetsmålet och samverka brett med berörda verksamheter i staden. Uppföljningen av hållbarhetsmålen kommer att vara viktig och ska i huvudsak bygga på indikatorer och nyckeltal som särskilt visar på styrkor och utvecklingsmöjligheter i staden hållbarhetsarbete. Uppföljningen samordnas av kommunstyrelsen.

Stadens arbete för att stärka de mänskliga rättigheterna, barns rättigheter och jämställdhet ska fortsatt prioriteras och genomsyra stadens verksamheter. Arbetet är en central del i genomförandet av visionen om ett Stockholm för alla. Den hbtq-diplomerings som tagits fram ska användas av stadens verksamheter. Arbetet med jämställdhetsintegrering och jämställdhetsanalyser ska fortsätta och barnkonsekvensanalyser ska göras.

Ett starkt barnperspektiv är nödvändigt för att bygga hållbara samhällen idag och inför framtiden. Barnets bästa ska alltid vara i centrum och finnas med i allt beslutfattande. Nämnder och bolagsstyrelser ska vid beslut av övergripande eller strategisk karaktär säkerställa att en fördjupad analys av beslutets konsekvenser för barn genomförs, barnkonsekvensanalys.

Ett liv fritt från våld är en grundläggande mänsklig rättighet. Staden ska stärka insatserna mot våld i nära relationer, våld mot barn, mäns våld mot kvinnor samt mot hedersrelaterat våld och förtryck.

En viktig del av att vara en stad som lever upp till mänskliga rättigheter är att synliggöra och motverka diskriminering. Arbetet mot diskriminering ska vara systematiskt och arbetet med aktiva åtgärder ska säkerställas på samtliga diskrimineringsgrunder. Arbetet för att förbättra situationen för personer med funktionsnedsättning ska intensifieras. Den fysiska tillgängligheten ska förbättras, information och kommunikation anpassas bättre till funktionsbehov och staden ska arbeta för att bli en bättre arbetsgivare ur ett funktionsperspektiv.

De nationella minoriteternas rättigheter ska stärkas i staden genom ökad kunskap och praktisk handling, i nära dialog med representanter för respektive minoritetsgrupp. Det handlar bland annat om att säkerställa rätten till modersmålsstöd i förskolan och att erbjuda äldreomsorg på olika minoritetsspråk. Rasism ska motverkas och under stadens nya program för mänskliga rättigheter ska en övergripande handlingsplan mot rasism tas fram.

Lokaldemokratien ska stärkas. Stärkt medborgardialog är viktigt för att öka demokratin och för att staden ska kunna använda sig av invånarnas kompetens. Nämnder och bolagsstyrelser ska jobba aktivt med att genomföra dialog med stadens invånare i ett

tidigt skede inför viktigare beslut. Nämnder och bolagsstyrelser ska också jobba med att särskilt engagera grupper som normalt sett inte gör sina röster hörda.

Nämnder och bolagsstyrelser ska för att utveckla lokalsamhället, skapa ökad tillit och stärka medborgarinflytandet, där det är möjligt, jobba med medborgarbudgetering inom utvalda verksamhetsområden.

Nämnder och bolagsstyrelser ska

- verka för att uppnå FN:s 17 globala mål för hållbar utveckling och beakta Agenda 2030 i framttagandet av styrdokument
- under samordning av kommunstyrelsen medverka till en stadsövergripande kommunikation om stadens arbete med Agenda 2030 samt samordning av kommunikation om stadens miljö- och klimatarbete
- säkerställa allas lika rättigheter oavsett kön genom att integrera ett jämställdhetsperspektiv vid beslutsfattande, planering och utförande av verksamheten
- säkerställa att barns rättigheter synliggörs i stadens verksamheter vid beslutsfattande, planering och utförande av verksamhet.
- säkerställa att hbtqi-personers rättigheter och att de nationella minoriteternas rättigheter efterlevs i stadens verksamheter
- säkerställa att alla oavsett funktionsförmåga kan vara delaktiga i samhället och ha tillgång till skydd, stöd och service på jämlika villkor
- fortsätta utveckla och förstärka arbetet i enlighet med WHO:s modell och stadens handlingsplan för en äldrevänlig stad.
- bistå vid utarbetande av stadens handlingsprogram mot rasism.
- använda metoder för att synliggöra och systematiskt följa upp eventuell diskriminering inom stadens verksamheter
- integrera ett jämställdhetsperspektiv i alla led av beslutsfattande, planering och utförande av verksamheten
- säkerställa att medarbetare i stadens verksamheter arbetar våldsförebyggande utifrån ett normkritiskt förhållningssätt
- utveckla och aktivt arbeta med olika former av medborgarinflytande och medborgarbudgetering för att utveckla lokalsamhället
- genomföra dialog med stadens invånare i tidigt skede inom planeringsprocesser och stadsutvecklingsarbete i syfte att öka inflytandet och demokratisk förankring

Skattesats

För år 2023 föreslås att en kommunal inkomstskatt utdebiteras med kronor 17,74 per skattekrona.

För år 2023 föreslås en utdebitering av begravningsavgiften med 6,5 öre per skattekrona.

Stockholm den 16 november 2022

Karin Wanngård

Resultatbudget

Mnkr	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Verksamhetens intäkter	8 777,5	9 037,1	9 229,4	9 343,0
Verksamhetens kostnader (-)	-55 507,9	-58 223,8	-58 482,2	-58 638,2
Avskrivningar (-)	-1 875,7	-2 057,1	-2 172,0	-2 264,7
Central medelsreserv (-)				
Oförutsedda behov	-818,2	-731,0	-731,0	-731,0
Prestationsreserv	-786,6	-657,5	-1 504,3	-2 052,9
Anslagsfinansierad del av pensioner/arbetsgivaravgifter m.m.	-1 820,8	-1 523,4	-1 962,4	-1 972,1
Verksamhetens nettokostnader	-52 031,7	-54 155,7	-55 622,5	-56 315,9
<i>Relativförändring</i>		4,1%	2,7%	1,2%
Skatter	54 802,0	59 336,4	61 994,6	64 554,4
Begravningsavgift	200,8	218,0	227,2	236,5
Inkomstutjämning	-5 524,1	-6 706,6	-6 990,0	-7 278,0
Kostnadsutjämning	-712,1	-907,9	-912,9	-917,6
Regleringspost	2 490,3	1 895,4	1 477,1	1 144,8
Fastighetsavgift	1 291,6	1 358,3	1 358,3	1 358,3
LSS-utjämning	-1 569,7	-1 878,9	-1 889,2	-1 899,0
Verksamhetens resultat	-1 053,0	-841,0	-357,4	883,5
Finansiellt resultat (exkl. utdelning)	-26,8	-589,4	-468,9	-105,0
Utdelning Stockholms Stadshus AB	1 100,0	1 440,0	925,0	640,0
Disposition/avsättning begravningsfond	-20,1	-9,5	-24,5	-34,7
Resultat efter finansiella poster	0,1	0,1	74,2	1 383,8
Förändring av redovisat eget kapital	0,1	0,1	74,2	1 383,8

Investeringsplan

Mnkr	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Investeringsutgifter	-7 266,6	-7 859,6	-7 790,4	-8 507,1
Investeringsinkomster	940,0	1 330,0	1 100,0	1 100,0
Centralt redovisade investeringsmedel (-)	- 450,0	- 500,0	- 500,0	- 450,0
Nettoinvesteringar (-)	-6 776,6	-7 029,6	-7 190,4	-7 857,1
Finansiering investeringsplan				
Förändring av eget kapital	0,1	0,1	74,2	1 383,8
Avskrivningar	1 875,7	2 057,1	2 172,0	2 264,7
Försäljningsinkomster	200,0	200,0	200,0	200,0
Upplåningsbehov	4 700,8	4 772,4	4 744,2	4 008,6
Summa finansiering investeringsplan	6 776,6	7 029,6	7 190,4	7 857,1
Netto	0,0	0,0	0,0	0,0

Investeringsvolymen för 2023 har i enlighet med investeringsstrategin tagits fram med utgångspunkt i de finansiella förutsättningarna. Stockholms stad har under en längre period haft en hög investeringsnivå vilket lett till växande skuldsättning. För att begränsa skuldökningen behöver staden välja att prioritera hårdare. Investeringsutrymmet för staden under planperioden utgår från en egenfinansieringsgrad om 100 procent i syfte säkerställa en långsiktigt hållbar investeringsnivå. I egenfinansieringsgraden inkluderas stadens prognostiserade intäkter från exploatering och fastighetsförsäljning.

Kommunstyrelsen m.m.

Stockholm ska vara en stad för alla. Genom högt ställda mål för ett Stockholm som håller samman, är fossilbränslefritt, klimatsmart och grönt och har en stabil ekonomi skapas en stad där alla får plats. Kommunstyrelsen har ett strategiskt ansvar att, tillsammans med koncernledningen för Stockholms Stadshus AB, leda och samordna stadens angelägenheter och ge nämnder och bolagsstyrelser goda förutsättningar att fullgöra kommunfullmäktiges mål. Staden ska styras med hög tillit till personalen. Kommunstyrelsen ska samordna stadens insatser för att säkerställa människors möjlighet till arbete och bostad och leda stadens arbete för en hållbar utveckling genom ständiga förbättringar, innovation och digitalisering. Arbetet med att samordna stadens klimatarbete ska vara högt prioriterat.

Nämndens uppgifter

Kommunstyrelsen omfattar kommunfullmäktige, kommunstyrelsen och stadsledningskontoret. Kommunstyrelsen har ett övergripande ansvar för uppföljning av kommunfullmäktiges budget i sin helhet och arbetar med samtliga av kommunfullmäktiges mål för verksamhetsåret. Kommunstyrelsen leder och samordnar förvaltningen av kommunens angelägenheter och har uppsiktsplikt över nämndernas verksamhet samt kommunens bolagsstyrelser. Stadsledningskontoret är kommunstyrelsens förvaltning. Under kommunstyrelsen finns borgarrådsberedning, ekonomi- och trygghetsutskott, personal- och jämställdhetsutskott, råd för Agenda 2030, råd för funktionshinderfrågor, pensionärsråd, funktionshinderombudsman, barnombudsman och äldreombudsman.

Stadsledningskontorets huvudsakliga ansvar omfattar:

- styrning, utveckling och uppföljning av verksamhet, ekonomi och finansstrategi
- strategiskt arbete med kvalitetsutveckling, innovationer och digitalisering
- strategiska personal-, ledarskaps- och arbetsgivarfrågor
- strategiska välfärdsfrågor
- strategiska stadsutvecklingsfrågor
- styrning, samordning och uppföljning av stadens lokala näringslivsarbete
- strategisk infrastrukturplanering och bostadsbyggande
- it-strategier samt strategisk ledning och samordning av det stadsövergripande informationssäkerhetsarbetet
- strategiskt miljö- och klimatarbete samt arbete med klimatbudgeten
- styrning, utveckling och uppföljning av stadens arbete med FN:s Agenda 2030 och dess globala mål för hållbar utveckling
- strategiskt brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete, inklusive övergripande samverkan med polisen, arbete mot välfärdsbrottslighet och mot våldsbejakande extremism
- samordning av övergripande MR-frågor och arbete för de nationella minoriteternas rättigheter
- stadens säkerhetsarbete, inklusive krisberedskaps- och totalförsvarsfrågor
- strategisk fastighets- och markutveckling samt hyres- och lokalfrågor inklusive strategisk lokalförsörjning och processer för en övergripande lokalresursplanering med kontroll och styrning av fastighetshantering och lokalutnyttjande
- strategiska inköpsfrågor i kommunkoncernen inklusive kategoristyrning och gemensamma processer
- kommunkoncernens gemensamma inköpskategori it-konsulter
- service åt kommunfullmäktige, kommunstyrelsen, dess utskott, beredningar och råd samt rotlar och partikanslier

- juridisk rådgivning till stadens nämnder, förvaltningar, bolag, stiftelser och kommunalförbund
- drift, förvaltning och utveckling av stads- och koncerngemensamma system och plattformar
- strategisk kommunikation och information gentemot stadens medarbetare, invånare, företagare och besökare
- strategiskt arbete med evenemang i staden
- stadsövergripande internationella relationer och besök

Förslag till budget 2023 och plan för 2024 och 2024

Mnkr	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	-1 508,1	-1 588,1	-1 576,6	-1 582,1
Drift och underhåll	-1 508,1	-1 588,1	-1 576,6	-1 582,1
Avskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Internräntor	0,0	0,0	0,0	0,0
Intäkter	47,6	47,6	47,6	47,6
Netto	-1 460,5	-1 540,5	-1 529,0	-1 534,5
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0

Budgeten för 2023 ökar med 80,0 mnkr jämfört med 2022. Intäktsbudgeten för kommunstyrelsen m.m. baseras på att det inte finns någon pandempåverkan under 2023. Stadens verksamheter ska kontinuerligt arbeta för en effektiv verksamhet. Genom att bland annat arbeta för att minska kostnaderna för administration och konsulttjänster samt arbeta för en effektiv lokalanvändning används stadens resurser i enlighet med god ekonomisk hushållning och resurser kan frigöras för prioriterad verksamhet. Kommunfullmäktiges budget för 2023 fokuserar på samverkan och prioriteringar utifrån ett kommunkoncernsperspektiv och innehåller en generell effektivisering. I nämndens budget ingår en kostnadsneutral justering av personalomkostnadspålägg avseende kommunstyrelsen och servicenämnden. Förändringarna framgår av bilaga 2. Investeringsbudgeten för 2023 är oförändrad jämfört med 2022. Investeringsbudgeten framgår av bilaga 3.

För år 2023 budgeteras följande för rotlar och partikanslier (tkr):

Moderata samlingspartiet	16 808
Socialdemokratiska arbetarpartiet	47 226
Liberalerna	8 719
Miljöpartiet de gröna	15 701
Centerpartiet	8 393
Vänsterpartiet	25 188
Kristdemokraterna	3 417
Sverigedemokraterna	6 534
SUMMA	131 985

Kostnaderna avser främst arvoden till förtroendevalda, omkostnader i den politiska organisationen, och viss representation. Partiernas budgetmedel används fritt inom kommunallagens ram. Över- eller underskott som uppstår ett år, överförs till kommande år. De partier som har överskott i sina budgetar vid utgången av föregående mandatperiod, får överföra detta överskott till den nya mandatperioden.

Partistödet beräknas enligt följande per år (tkr):

Grundstöd per parti	599
Partistöd per mandat	434

Partierna ska senast den 30 juni redovisa hur partistödet har använts under föregående år.

Bidrag till information och utbildning av nämndemän

De nämndemannaföreningar som organiserar nämndemän utsedda av Stockholms stad kan få bidrag för nödvändig utbildning av nämndemän. Bidraget ska beräknas på antalet nämndemän inom föreningen som utsetts av Stockholms stad och per mandatperiod. Det ska vara på samma nivå för alla nämndemannaföreningar. Bidraget är maximalt 1 000 kronor per nämndeman och mandatperiod.

Ersättningar till utomstående organisationer och föreningar

Under kommunstyrelsen m.m. finns anslag för ersättningar till utomstående organisationer och föreningar. Samtliga anslag ska vara knutna till avtal med tydliga och gemensamma mål. Avtalen ska vara ettåriga. Ersättningarna fördelar sig enligt tabellen nedan.

Bidrag till näringslivsfrämjande åtgärder	(tkr)
-STING	4 000
 Bidrag till akademien	(tkr)
-Handelshögskolan i Stockholm	2 000
-Professur i stadshistoria	280
-Stockholms Akademiska Forum, StAF	2 600
 Övriga ersättningar	(tkr)
-Sveriges Tonsättares Internationella Musikbyrå, STIM	3 300
-Svenska Artisters och Musikers Intresseorganisation, SAMI	260
-Tyresta Nationalpark	250
-Föreningen Spårvagnsstäder	100
 Summa	12 790

Ersättningar till stadsinterna organisationer och föreningar samt organisationer och föreningar inom offentlig sektor

Under kommunstyrelsen m.m. finns anslag för ersättningar till stadsinterna organisationer och föreningar samt organisationer och föreningar inom offentlig sektor. Även ersättningar till samarbeten mellan staden, akademien och näringslivet ingår. Samtliga anslag ska vara knutna till avtal med tydliga och gemensamma mål. Ersättningarna fördelar sig enligt tabellen nedan.

Bidrag till näringslivsfrämjande åtgärder	(tkr)
-Stockholm Business Region AB	110 000
-Stiftelsen Electrum	7 500
-Urban ICT Arena	1 400
Medlemsavgifter	(tkr)
-Counter-Terrorism Preparedness Network	850
-ECCAR	15
-Förbundsavgift Sveriges Kommuner och Regioner, SKR	24 662
-Medlemsavgift Storsthlm	20 482
-Stockholmsregionens Europaförening	2 500
-Eurocities	230
-Medlemsavgift till Storstockholms brandförsvär, SSBF	445 588
-Medlemsavgift ICLEI	35
-POLIS Cities and Regions for Transport innovation	100
-CNCA Carbon Neutral Cities Alliance	100
-Medlemsavgift Samverkan Stockholmsregionen	1 700
Samarbeten med akademien	(tkr)
-Vetenskapsstaden	2 600
-OpenLab	2 800
-Digital Futures	500
-Samverkan Kungliga Tekniska Högskolan	5 000
Övriga ersättningar	(tkr)
-Partistöd med mera	49 225
-Livräntor, S:t Eriksveteranerna, Stadshusets konstförening, SKIMF, Eldkvarns IF, Föreningen Stockholms förvaltningschefer	1 470
-Pris till Katarina Taikons minne	100
Summa	676 857

Stockholm Business Region AB och dess verksamhet finansieras via ersättning från stadens budget med totalt 110 mnkr 2023, vilka är avsatta under kommunstyrelsen m.m. Ett marknadsföringsstöd ska rymmas inom en årlig ram om 6 mnkr. Bolagets styrelse beslutar om marknadsföring av evenemang och bolaget hanterar utbetalningar för detta. Bolaget handlägger även entreprenörstöd som ska rymmas inom en ram om 12 mnkr år 2023. Bolaget leder och administrerar stadens medlemskap i Stockholm Business Alliance enligt avtal för innevarande period. Stadens årliga medlemsavgift till Stockholm Business Alliance är 7,5 mnkr.

Kommunförsäkring

Stadens nämnder får genom S:t Erik Försäkrings AB en kommunförsäkring som omfattar försäkringsskydd för lös egendom, utställningar, entreprenad, terrorism, ansvar, tjänsteresor, VD- och styrelseansvar, förmögenhetsbrott samt olycksfall för volontärer. Premien för år 2023 är 21,8 mnkr för stadens samtliga nämnder och finansieras av medel avsatta under kommunstyrelsen m.m.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

För att kommunfullmäktiges mål ska uppnås ska nämnden, utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, arbeta enligt kommunfullmäktiges prioriterade inriktning nedan.

Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

Stockholm ska vara en stad för alla. Här ska nya och gamla stockholmare kunna bo, leva, arbeta och bygga sin framtid.

Stockholm är en demokratisk, öppen, jämställd och jämlik stad. Alla människor har rätt att bli behandlade med respekt och staden står upp för alla människors lika värde och rättigheter.

Det rådande världsläget, inflationen och pandemins efterdyningar riskerar att ge en stor påverkan på stadens verksamheter och ekonomi samt på invånare, besökare och näringsliv. Kommunstyrelsen har beredskap för ett förändrat läge och ska fortsätta samverka med Stockholms Stadshus AB för att långsiktigt dra lärdom av och använda genomförda utvärderingar av de effekter som pandemin har haft för stadens verksamheter. Den statliga coronakommissionens rekommendationer ska också tas i beaktande.

I Stockholm ska strävan efter en jämställd stad genomsyra all verksamhet. Staden ska erbjuda en god arbetsmiljö och arbetsplatser fria från diskriminering och sexuella trakasserier. Kommunstyrelsen ansvarar för att jämlikhet, jämställdhets- och mångfaldsfrågorna integreras i stadens alla verksamheter. Arbetet med att ta fram stadens nya program för mänskliga rättigheter ska fortsätta. Rasism ska motverkas och under stadens nya MR-program ska därför en övergripande handlingsplan mot rasism tas fram.

Funktionshinderperspektivet ska beaktas i alla stadens verksamheter. Möjligheten för personer med funktionsnedsättning att få jobb i staden ska förbättras. Med utgångspunkt i diskrimineringslagstiftningen ska kommunstyrelsen främja att stadens verksamheter anställer fler personer med funktionsnedsättning.

Stockholm ska styras med hög tillit till personalen. De ska ges stort mandat och inflytande att, utifrån övergripande politiska mål, bedriva den kommunala verksamheten. Tillitsbaserad styrning ska vara normen för stadens politiska styrning och ska även präglade kultur och arbetssätt inom förvaltningsorganisationen och på alla stadens arbetsplatser. Av detta följer att onödig detaljstyrning ska undvikas och att staden genom hela verksamheten har ett ansvar att jobba med en ändamålsenlig styrning.

Som princip bör det finnas verksamhet i egen regi inom alla områden som staden har ansvar för. Inom de områden ickevalsalternativ tillämpas ska ett arbete inledas med att säkra att det alternativet är kommunalt. Om en privat aktör fallerar att leverera det som samhället behöver ska staden ha beredskap och förmåga att ta ansvaret. Krav på verksamhetens kvalitet ska vara desamma oavsett driftsform.

Inom ramen för de strategiska välfärdsfrågorna ska kommunstyrelsen analysera befolkningsutvecklingen och de ökade kostnaderna för stadens verksamheter över tid. Demografiska förutsättningar samt samhällets över tid skiftande behov av tjänster ställer höga krav på samordning, helhetssyn och långsiktighet.

Stockholm är en stad i ständig utveckling. Staden behöver hela tiden vässa den organisation som arbetar med att göra stadens verksamheter så bra som möjligt för så många som möjligt. Staden ska öka möjligheterna att arbeta samordnat, snabbt och målinriktat i Järvaområdet, oberoende av nuvarande stadsdelsgränser. Stadens organisation ska utvecklas för att bättre möta stockholmarna i deras vardag. Därför ska stadsdelsnämnderna Norrmalm och Östermalm sammanläggas till en stadsdelsnämnd; Norra innerstaden, och Spånga-Tensta och Rinkeby-Kista sammanläggs till en stadsdelsnämnd; Järva. Kommunstyrelsen ska i nära samarbete med berörda stadsdelsnämnder verka för en smidig och effektivt sammanläggning av stadsdelsnämnderna Rinkeby-Kista och Spånga-Tensta samt Norrmalm och Östermalm utifrån tidigare lärdomar och erfarenheter.

Kommunstyrelsen har ett övergripande ansvar för att stadens mottagande av nyanlända består av hållbara lösningar som förstärker jämlikheten och likställigheten i staden. Stadens ambitioner ska vara att ge goda förutsättningar för nyanlända att snabbt etablera sig genom skola, jobb och bostad. Staden ska bidra till att alla nyanlända stockholmare erhåller kunskaper i svenska språket. Kommunstyrelsen ska fortsatt samordna SHIS och stadens andra verksamheters arbete med att tillgodose genomgångsbostäder för nyanlända utifrån en långsiktig planering samt söka resurs- och kostnadseffektiva lösningar för genomgångsbostäder.

Kommunstyrelsen ska vara drivande i stadens arbete med Agenda 2030:s mål 5 *Jämställdhet*, mål 10 *Minskad ojämlikhet* samt mål 16 *Fredliga och inkluderande samhällen* (tillsammans med kulturnämnden: kulturförvaltningen).

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska i samarbete med socialnämnden och i samråd med stadsdelsnämnderna göra en översyn av ersättning för bostäder enligt SoL (1.3)	2023-01-01	2023-08-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med socialnämnden och stadsdelsnämnderna utreda om kostnader för gemensamhetsutrymmen i LSS-boenden kan finansieras på annat sätt än genom hyran (1.3)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska i samråd med socialnämnden och stadsdelsnämnderna ta fram förslag på nya ersättningsnivåer inom Bostad med särskild service (LSS) och Daglig verksamhet (LSS) (1.3)	2023-01-01	2023-08-31
Kommunstyrelsen ska revidera program för tillgänglighet och delaktighet (1.3)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska tillsammans med socialnämnden skyndsamt inleda arbetet för att revidera förfrågningsunderlaget enligt LOV i syfte att stävja välfärdssk, förbättra arbetsvillkoren och höja kvaliteten hos privata utförare inom socialtjänst och LSS (1.3)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska utveckla former för och inrätta en stadsövergripande funktion för teckenspråk på något av stadens medborgarkontor (1.3)	2023-01-01	2023-06-30
Socialnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna förbereda för en centralisering av hälso- och sjukvården inom socialpsykiatriens bostäder med särskild service från den 1 januari 2024 (1.3)	2023-01-01	2023-12-31
Socialnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen ta fram förslag på ersättning och utformning för insatsen korttidsvistelse på dagtid (1.3)	2023-01-01	2023-09-30
Socialnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen uppdatera dokumentationen för det bedömningsinstrument som ligger till grund för ersättningsnivån (LSS) (1.3)	2023-01-01	2023-05-31
Socialnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen utreda hur socialtjänsten kan bevilja fler insatser utan att de föregås av individuell	2023-01-01	2023-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
behovsprövning i syfte att säkerställa likställighet i tillgång till insatser inom staden (1.3)		
Socialnämnden ska i samarbete med äldrenämnden och stadsdelsnämnderna samt i samråd med kommunstyrelsen revidera handlingsplanen för att förbättra arbetssituationen för socialsekreterare och biståndshandläggare (1.3)	2023-01-01	2023-12-31
Socialnämnden, äldrenämnden och utbildningsnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen ta fram en gemensam målbild och handlingsplan för stadens fortsatta arbete i omställningen till en god och nära vård (1.3).	2023-01-01	2023-08-31
Kommunstyrelsen ska ta initiativ till att arbetet med en kommunaliserad hemsjukvård återupptas (1.4)	2023-01-01	2023-12-31
Äldrenämnden ska i samråd med kommunstyrelsen ta fram ett förslag på en ny indikator om andel sjuksköterskor inom särskilda boenden i syfte att höja den medicinska kompetensen inom äldreomsorgen (1.4)	2023-01-01	2023-06-30
Fastighetsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och kulturnämnden utreda och presentera förslag till beslut om ateljéhyror enligt en kostnadsbaserad princip (1.5)	2023-01-01	2023-12-31
Fastighetsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen, idrottsnämnden och kulturnämnden utreda möjlighet till utveckling eller komplettering av anläggningar och lokaler för att bidra till stadens arbete inom Fokus Järva (1.5)	2023-01-01	2023-12-31
Idrottsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen, fastighetsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och exploateringsnämnden ta fram förslag på förbättrad samordning för den strategiska planeringen av idrottsytor (1.5)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med idrottsnämnden, kulturnämnden, socialnämnden och stadsdelsnämnderna utreda hur staden kan förbättra och förenkla för föreningslivet i Stockholm med målet att Stockholm ska ha Sveriges bästa föreningsklimat (1.5)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska samordna planering och genomförande av stadens kommunikation och aktiviteter inför Stadshusets hundraårsjubileum 2023 (1.5)	2023-01-01	2023-09-01
Kommunstyrelsen ska i samarbete med idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden, exploateringsnämnden, stadsdelsnämnderna och Stockholms Hamn AB planera för inrättandet av fler strand- och bryggbad där det är lämpligt och kartlägga möjligheterna att anlägga fler vinterbadplatser med möjlighet till bastubad (1.5)	2023-01-01	2023-08-31
Kommunstyrelsen ska utreda hos vilken nämnd det övergripande ansvaret för samordning av olika typer av badsatsningar bör ligga (1.5)	2023-01-01	2023-12-31

Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning
 Världen befinner sig i ett klimatnödläge. Koncentrationen av koldioxid i atmosfären slår nya rekord och människor drabbas av katastrofer orsakade av det förändrade klimatet. Klimatförändringarna utgör ett hot mot människors hälsa och allt livs fortlevnad. Städer har en viktig roll i omställningsarbetet och Stockholm ska vara världsledande i att minska sina utsläpp och vara en förebild för andra.

Stockholms stad ska vara klimatpositiv senast år 2030. Detta ska ske genom utsläppsminskande åtgärder och koldioxidlagring. För att nå målet ska stadens miljöprogram, klimathandlingsplan och klimatbudget uppdateras och ta hänsyn till nya vetenskapliga rön om vad som krävs för att nå 1,5-gradersmålet samt till vad som anses rättvist utifrån våra historiska utsläpp. Arbetet ska påskyndas så att BECCS-anläggningen i Värtan är färdigställd år 2025. Senast år 2040 ska Stockholms stad vara helt fossilbränslefri och stadens egen organisation ska vara fossilbränslefri senast år 2030. Utsläppen från transportsektorn ska minska med 80 procent fram till år 2030

jämfört med år 2010 och biltrafikarbetet ska minska med 30 procent från 2017 års nivå. Staden ska införa ett mål om halverade konsumtionsutsläpp till år 2030 och inom ramen för stadens rådighet vidta åtgärder för att nå målet. Målet ska gälla för hela staden. Staden ska ställa sig bakom kraven i fossilnedrustningsavtalet.

Kommunstyrelsen ska säkerställa en långsiktigt hållbar energi- och elförsörjning utifrån ett stadsövergripande perspektiv på kraftfrågor, eleffekt, resiliens, behov och klimataspekter såsom klimatpåverkan och klimatiförändringar. Dagens effekt- och kapacitetsbrist är så pass allvarlig att den utgör ett hinder för att nå stadens klimatmål. Staden måste arbeta med frågan på ett mer strategiskt och genomgripande sätt och prognoser för effektbehov och effekttillgång för de kommande 20-30 åren behöver tas fram.

Kommunstyrelsen ska utveckla kommunkoncernens organisation och strategiska planering och uppföljning för att säkerställa en långsiktigt hållbar energi- och elförsörjning och bistå stadsbyggnadsnämnden i planeringsarbetet i enlighet med Lagen om kommunal energiplanering. Staden ska driva på utbyggnaden av vindkraft till havs och på land i Stockholmsområdet. Under mandatperioden ska energianvändningen i kommunens fastigheter och verksamheter minska med 10 procent genom smart digital styrning, utfasning av direktverkande elsystem och energikrävande belysning, och energieffektiviserande åtgärder vid renovering och ombyggnation. Den lokala och regionala elproduktionen behöver öka för att möta framtida utmaningar med effektbrist. Solceller ska installeras på stadens tak där det lämpar sig.

Kommunstyrelsen ska därtill, i samråd med berörda nämnder och styrelser, säkerställa att byggnader har ett energieffektivt klimatskal samt teknikneutralitet för uppvärmningssystem. Viktningsfaktorer ska utredas för att leda till teknikneutralitet och minskade utsläpp.

Kommunstyrelsen ansvarar för övergripande strategiska trafikinfrastrukturfrågor samt för att leda och samordna förhandlingar och avtal för trafikinfrastrukturprojekt med externa parter. Staden ska verka för en differentiering av trängselskatten och parkeringsavgifter som gör det dyrare för förbränningsmotorer jämfört med idag och som främjar bilpooler. Staden ska också verka för ett lokalt beslutsfattande av trängselskatten för att säkerställa 80 procent minskade utsläpp från trafiken till 2030, 30 procent minskad biltrafik till 2030 från 2017 års nivå och en bättre framkomlighet samt för att intäkterna från trängselskatten ska stanna i Stockholm. Staden ska vara med och besluta om de eventuella korrigeringar av systemet som kan bli aktuella i och med Trafikverkets genomlysning var fjärde år i enlighet med Sverigeförhandlingens avtal.

Kommunstyrelsen ska bevaka stadens intressen avseende ekonomi och fysisk planering i genomförande av infrastrukturprojekt som ingår i statliga och regionala förhandlingar, som till exempel Sverigeförhandlingen och 2013 års Stockholmsförhandling. Kommunstyrelsen ansvarar för att hålla ihop stadens genomförande av projekt inom Sverigeförhandlingen – Storstad Stockholm, och 2013 års Stockholmsförhandling. Åtaganden staden gjort inom ramen för 2013-års Stockholmsförhandling och Sverigeförhandlingens Storstad Stockholm har hög prioritet. Kommunstyrelsen ska bistå trafikinämnden i uppdraget att hålla ihop stadens arbete med elektrifieringen av transportsektorn, bland annat genom Elektrifieringspakten.

Kommunstyrelsen har ett samordningsansvar för Stockholms utveckling, strategiska stadsutvecklingsprocesser samt samordningen gentemot externa parter avseende nationella och regionala infrastrukturfrågor. Staden ska nå en överenskommelse med Region Stockholm, staten och Lidingö stad om byggstart för Spårväg City till Ropsten under mandatperioden. Staden ska verka för att Spårväg Syd blir av och får en

nyttoskapande sträckning med stationslägen som ger goda bytesmöjligheter. En eventuell förlängning till Skarpnäck ska även bejakas. Staden ska nå en överenskommelse med regionen om bytespunkterna Brommaplan och Gullmarsplan. Dessa projekt som Region Stockholm är huvudman för är prioriterade för staden.

I syfte att öka takten i utbyggnaden av laddinfrastrukturen ska staden ta ett helhetsgrepp på behoven och tydliggöra olika nämnder och bolagsstyrelserns ansvar i utbyggnaden. I det ingår att ge Stockholms Stads Parkerings AB uppdrag att utöka laddmöjligheter såväl på egna parkeringsplatser som på allmän gatumark i innerstad såväl som ytterstad. Förutsättningar för laddning på allmän gatumark tillsammans med ett pilotprojekt för tekniken kommer att ske i inledningen av mandatperioden i syfte att säkerställa att installation av laddningsmöjligheter i ytterstaden sker i en takt som ger samma möjlighet för elbilsanvändning i alla delar av staden.

Kommunstyrelsen leder arbetet med svenskt och europeiskt klimatkontrakt 2030 och ska inom ramen för det arbeta med utvecklade samarbeten, innovativa arbetssätt och en ökad extern finansiering från staten och EU för att åstadkomma en snabbare klimatomställning. Kommunstyrelsen ska, i samverkan med miljö- och hälsoskyddsnämnden och trafiknämnden, arbeta för att EU, regering och riksdag möjliggör för staden att nå de högt ställda klimatmålen genom ändrade regelverk och ökad finansiering. Kommunstyrelsen ska stärka den regionala samverkan på klimatområdet samt arbetet med att stimulera regionens attraktionskraft genom strategisk forskning och innovation.

Kommunstyrelsen leder det stadsövergripande arbetet med klimatanpassning och ska samordna implementeringen av handlingsplanen för klimatanpassning i samarbete med trafiknämndens skyfallsfunktion. Klimatanpassningsarbetet, utifrån handlingsplanen samt genomförda skyfalls- samt värmekarteringar, ska vara integrerat i stadsbyggnadsprocessen och staden ska kartlägga de risker klimatförändringarna medför i syfte att förebygga och minska samhällsstörningar och stadens försäkringskostnader. Staden behöver utreda och planera för konsekvenserna av stigande havsnivåer i samarbete med berörda kommuner och myndigheter.

Våren 2023 är Sverige ordförande i Europeiska Unionens råd. Kommunstyrelsen har övergripande samordnings- och kommunikationsansvar för Stockholms stads aktiviteter under Sveriges ordförandeskap.

I samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden och Stockholm Vatten och Avfall AB ska kommunstyrelsen samordna nämnder och bolagsstyrelser för en tydlig och strategisk stadsövergripande kommunikation i miljö- och klimatfrågor. För att stärka arbetet med att nå stadens mål om ökad grönska och stärkt biologisk mångfald ska en stadsekolog inrättas med ansvar att samordna arbetet inom området. För att öka takten i framtagandet och genomförandet av stadens lokala åtgärdsprogram för vatten ska en styrnings- och finansieringsmodell tas fram.

Stadens mötespolicy ska revideras för att digitala möten ska bli ett förstahandsval vid möten på annan ort samt att tåg ska bli norm vid tjänsteresor. Policyn ska begränsa klimatbelastningen av resor och en klimativäxlingsfond ska införas och utvärderas för användning på fler områden. Policyn ska inte tillåta flygresor till Göteborg och Malmö. Staden ska lämna alla flygfrämjande samarbeten som exempelvis Connect Sweden. Staden ska främja tågresande och tågdestinationsutveckling tillsammans med andra kommunala, regionala och nationella aktörer.

Kommunstyrelsen ska leda arbetet med att ta fram en strategi för klimatneutral bygg- och anläggningssektor i syfte att minska klimatpåverkan från bygg- och

anläggningssektorn. Livscykelperspektivet ska finnas med i hela kedjan och hela byggnadens livscykel ska beaktas i stadens klimatarbete.

Stockholms stad behöver bli bättre på att hantera massor och täktmaterial som behövs vid byggande. Alldeles för lite av uppkomna massor återanvänds och alldeles för mycket skickas till deponi. Därför ska en stadsövergripande masshanteringsstrategi tas fram och kommunstyrelsen ska bidra i detta arbete.

Stockholm ska vara världsledande i genomförandet av Agenda 2030. De odelbara globala hållbarhetsmålen och Agendans övergripande princip om att ingen ska lämnas utanför ska vara vägledande i stadens arbete. Arbetet för att uppnå målen ska prioriteras i stadens egen organisation. Kommunstyrelsens råd för Agenda 2030 ska utvecklas och inspel från rådet ska beaktas i stadens styrdokument.

Kommunstyrelsen ska vara drivande i stadens arbete med Agenda 2030:s mål 7 *Hållbar energi för alla* (tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden), mål 9 *Hållbar industri, innovationer och infrastruktur* (tillsammans med trafiknämnden) samt mål 13 *Bekämpa klimatförändringarna*.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen och Stockholm Business Region AB ska lämna Connect Sweden och avsluta alla övriga flygfrämjande samarbeten (2.1)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, AB Svenska Bostäder, Familjebostäder AB, Stockholmshem AB och SISAB ta fram en strategi för klimatneutral bygg- och anläggningssektor (2.1)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, Stockholm Stadshus AB, Stockholm Vatten och Avfall AB, Stockholms Hamn AB och Stockholm Exergi ansvara för stadens samlade koordinering för att genomföra uppförandet av nytt kraftvärmeverk samt tillse att relevanta ersättningsytor ordnas så som bad- och båtplats. En oberoende granskare ska tillsättas för att följa arbetet under genomförandeprocessen, och rapportera till staden hur arbetet fortlöper ur miljö- och klimatsynpunkt med särskilt fokus på dricksvattenförsörjningen (2.1)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden och Stockholm Stadshus AB ta fram en handlingsplan för att öka energilagringen och/eller värmelagring i stadens egna fastigheter samt i privata aktörers fastigheter (2.1)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden och Stockholms Stadshus AB utreda viktningfaktorer i syfte att säkerställa att byggnader har ett energieffektivt klimatskal, teknikneutralitet för uppvärmningssystem och minskade utsläpp (2.1)	2023-01-01	2023-06-30
Kommunstyrelsen ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden revidera stadens miljöprogram, klimathandlingsplan och klimatbudget för att ta hänsyn till nya vetenskapliga rön om vad som krävs för att nå 1,5-gradersmålet samt till vad som anses rättvist utifrån våra historiska utsläpp (2.1)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden ta fram en metod som stöd till förvaltningar och bolagsstyrelser för införandet av miljö- och klimatkonsekvensanalys som beredningskrav i stadens tjänsteutlåtanden (2.1)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden utreda mått- och mätmetoder för konsumtionsutsläpp samt möjliga åtgärder för att halvera dessa till år 2030 (2.1)	2023-01-01	2023-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden, Stockholm Stadshus AB, Stockholm Vatten och Avfall och Stockholm Exergi utreda hur en storskalig samförbränning av slam och biobränsle kan komma igång och användas utan att det skadar den biologiska mångfalden (2.1)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med S:t Erik Försäkrings AB utreda hur forskningen om det förebyggande klimatanpassningsarbetet i stadens fastigheter kan stärkas, exempelvis genom att tillskapa en doktorandtjänst (2.1)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska införa miljö- och klimatkonsekvenser som beredningskrav i stadens tjänsteutlåtanden (2.1)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska med stöd av miljö- och hälsoskyddsnämnden och Stockholms Stadshus AB utreda om tillgång till ökad sol- och vindkraft kan gynnas av ett kommunalt energibolag, och om så är fallet bilda ett (2.1)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska ta fram en ny mötespolicy för att digitala möten ska bli ett förstahandsval vid möten på annan ort, samt att tåg ska bli norm vid tjänsteresor (2.1)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska utreda förutsättningarna för att införa ett föreningsbidrag till civilsamhället som är verksamma inom miljö- och klimatområdet (2.1)	2023-01-01	2023-06-30
Kommunstyrelsen ska utreda och införa en klimatväxlingsfond (2.1)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska, i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden, och i samråd med berörda nämnder och bolag, ta fram en plan för energieffektivisering av fastigheter och verksamheter för att nå stadens mål att minska energianvändningen med 10 procent, med fokus på att minska effektopparna (2.1)	2023-01-01	2023-12-31
Trafiknämnden ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden och Stockholm Vatten och Avfall AB och i samråd med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna definiera ansvarsgränser och upprätta rutiner och former för skyfallskommunikation (2.1)	2023-01-01	2023-12-31
Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen, trafiknämnden och stadsdelsnämnderna ta fram en strategi för stadens utomhusbelysning som ska innefatta energieffektivisering, smart belysning vid rätt platser, biologisk mångfald, ljusföroreningar och trygghetsaspekten (2.2)	2023-01-01	2023-12-31
Exploateringsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen, miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden och Stockholms Hamn AB ta fram en stadsövergripande masshanteringsstrategi (2.3)	2023-01-01	2023-12-31
Exploateringsnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen, stadsbyggnadsnämnden och trafiknämnden verka för byggandet av bussterminaler vid Brommaplan och Gullmarsplan så att dessa projekt med Region Stockholm som huvudman kan sättas igång mellan åren 2025-2027 (2.3)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska genomföra en översyn i syfte att trafiknämndens resurser för trafikplanering ska delta i samtliga stadsbyggnadsprojekt på samma sätt som exploateringsnämndens och stadsbyggnadsnämndens resurser bekostas av exploateringsekonomi (2.3)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden och trafiknämnden se över och tydliggöra stödfunktioner och kompetensresursers placering i syfte att möjliggöra en snabb elektrifieringstakt (2.3)	2023-01-01	2023-06-30
Kommunstyrelsen ska tillsammans med Stockholms Stadshus AB utreda, i syfte att införa, ett förbud mot reklam, sponsorskap och andra samarbeten som driver fossilbränsleanvändning (2.3)	2023-01-01	2023-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Trafiknämnden ska i samråd med kommunstyrelsen identifiera ett antal strategiskt belägna prioriterade trafiksignalskåp för fiberanslutning. Långsiktiga nyttoeffekter och möjliga modeller för finansiering ska utgöra underlag för beslut och ställningstagande om ytterligare utbyggnad (2.3)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden, Stockholm Vatten och Avfall AB samt övriga berörda nämnder och bolagsstyrelser utreda en styrnings- och finansieringsmodell för att öka takten i framtagandet och genomförandet av stadens lokala åtgärdsprogram för vatten (2.4)	2023-01-01	2023-06-30

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

Grunden för en väl fungerande stad är en stark ekonomi och kompetenta och engagerade medarbetare med trygga anställningar. Investeringar ska göras för att klara behoven i en växande stad och för att möta eftersatta behov. De kommunala investeringarna i offentliga fastigheter behöver öka som en följd av växande behov av fler bostäder, vård- och omsorgsboenden och idrottsanläggningar. På samma sätt behöver investeringar i klimatomställning, framkomlighet och trygghet förstärkas. Underhållet av kommunala fastigheter behöver stärkas för att undvika kapitalförstöring.

För att behålla och rekrytera nya medarbetare behöver staden erbjuda bättre arbets- och utvecklingsvillkor. Målsättningen är att stadens förvaltningar och bolag ska hyra lokaler i stadens egna fastigheter. Stadens mål är att skapa en stad utan segregation som alla människor har råd att bo och leva i. Då behöver fler hyresrätter med rimliga hyror och lägre inkomstkrav byggas och ingen försäljning eller ombildning av allmännyttan ska genomföras.

De utmaningar Sveriges kommuner och regioner står inför de kommande åren medför att det är av fortsatt högsta vikt att staden arbetar för en långsiktigt hållbar ekonomi i balans, vilket ställer krav på samverkan med interna och externa aktörer och på att stadens resurser används effektivt.

Kommunstyrelsen styr och följer upp stadens verksamheter för att säkra en långsiktig balans i ekonomin och ska utveckla analys- och prognosarbetet för att öka möjligheterna att vidta åtgärder i tid. Kommunstyrelsen ska stödja nämnder och bolagsstyrelser att genomföra nödvändiga strukturella förändringar för att möta ökade kostnader för välfärdsuppdraget och ökade investeringsvolymerna som en växande stad kräver.

Stadens höga investeringsvolym i samband med att staden växer kräver ekonomisk och tidsmässig prioritering samt god samordning i övergripande frågor och enskilda projekt. Att hålla budget är ett självklart krav, vilket kräver att kostnader inom projekten ständigt prövas för att stadens begränsade investeringsmedel ska användas så effektivt som möjligt. För att klara investeringsutgifterna kommer staden i ökad omfattning behöva prioritera hårdare och inom samtliga verksamhetsområden pröva att öka andelen externa inhyrningar, men i första hand alltid pröva inhyrning i av staden ägda lokaler. Större inhyrningar i externa lokaler ska föregås av en risk- och konsekvensanalys och där väga in ett livscykelperspektiv. Kommunstyrelsen ska ha ett koncernperspektiv i lokalplaneringen för att hålla nere investeringsutgifter och begränsa hyreskostnadsutvecklingen, i syfte att erhålla en större flexibilitet över tid.

Kommunstyrelsen ansvarar för att det finns forum för styrning av stora fastighets- och stadsutvecklingsprojekt med uppgift att prioritera utifrån kommunkoncernnyttan. Kommunstyrelsen ska utveckla stadens projektstyrningsmodeller och stötta nämnder och bolagsstyrelser i implementeringen. Stadens investeringsstrategi ska följas upp och

utvecklas av kommunstyrelsen i syfte att upprätthålla en hög och långsiktigt hållbar investeringsnivå och hållbara driftskostnader.

I en växande stad är bostadsbyggande ett högt prioriterat mål. Målet är 140 000 nya bostäder till år 2030. För att säkerställa att stadens högt ställda bostadsmål nås över tid, trots konjunktursvängningar, ska kommunstyrelsen tillsammans med berörda nämnder säkerställa att det finns förutsättningar i form av projekt, markanvisningar och pågående detaljplaneprocesser i sådan omfattning att bostadsmålen samlat nås över tid. Beredskapen för att möta marknadsbehoven ska vara hög. Arbetet med Stockholmshusen ska utvecklas. Lärdomar från andra projekt och metoder för industriell produktion ska tas i beaktande med målet att i första hand bygga till lägre kostnad och dämpa hyresnivåerna. Nyproduktionen av hyresrätter i både allmännyttig och i privat regi ska öka. Aktörer som bygger för stadens behov ska prioriteras. Kommunstyrelsen ansvarar tillsammans med exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden för att säkerställa processer för detta.

Kommunstyrelsen ska leda arbetet för att göra Stockholm till den mest attraktiva staden och regionen för företag att etablera sig i och erbjuda en tydlig och professionell etableringsservice. Kommunstyrelsen ska även verka för att staden ökar samarbetet med externa aktörer på marknaden som vill investera i infrastruktur och bostäder.

Kommunstyrelsen ansvarar för att stadens näringslivsarbete, i samverkan med nämnder och bolagsstyrelser, utvecklas i den riktning som bidrar till att uppfylla målsättningar och aktiviteter i stadens näringslivspolicy. En central del i arbetet är att utveckla stadens arbetsmetoder och synsätt för att främja innovation och tillväxt. Förståelsen för näringslivets förutsättningar och behov ska vara hög i stadens verksamheter. Kommunstyrelsen ska leda, samordna och bistå nämnder och bolagsstyrelser i näringslivsarbetet. Huvudansvaret för det lokala näringslivsuppdraget övergår till kommunstyrelsen. Utveckling inom digital service, kommunikation med det lokala näringslivet samt arbetet med att höja stadens NKI ska prioriteras. Kommunstyrelsen ska skapa goda förutsättningar för näringsverksamhet.

En begränsning för många företag är brist på lokaler. Staden behöver därför fortsätta det strategiska arbetet för att öka antalet arbetsplatser med fokus på söderort. Genom detta möjliggör staden för företag att växa samtidigt som balansen mellan bostäder och arbetsplatser mellan stadens norra och södra del kan utjämnas. Ett mål ska tas fram för antalet nya arbetsplatser till år 2040, med etappmål år 2030 i samarbete med exploateringsnämnden.

I Stockholm finns ett rikt föreningsliv, som staden har en långvarig samverkan med. Staden ska ha som mål att ha Sveriges bästa föreningsklimat och ett strategiskt arbete för att nå det målet ska inledas. Det fristående kultur- och föreningslivet är viktigt i stockholmarnas vardag och avgörande för Stockholms attraktivitet. Stockholms framgångsrika kreativa näringar är en följd av ett aktivt kulturliv. Stockholms scener för musik och konst ska utvecklas. Staden behöver ta ett samlat grepp för att stärka stadens kulturliv och scener. Kommunstyrelsen ska leda arbetet med att implementera strategin för nattklubbar och livescener. Kommunstyrelsen ska tillsammans med kulturnämnden arbeta för ökad trygghet i stadens bibliotek, museer, och evenemang utifrån ett barn-, jämställdhets- och tillgänglighetsperspektiv.

Kommunstyrelsen ska säkerhetsställa att staden enbart stödjer och samarbetar med organisationer och aktörer som står bakom den demokratiska rättsstatens principer, de mänskliga rättigheterna och jämställdhet mellan kvinnor och män. Kommunstyrelsen ska leda arbetet för att säkerställa att lokalupplåtelser och föreningsbidrag ges i enlighet

med beslutade riktlinjer. Samröre, uppmuntran till eller möjliggörande av våldbejakande extremism accepteras aldrig.

Kommunstyrelsen ska bidra till ett helhetsgrepp och tydlighet i styrning och kvalitetsarbete inom staden samt främja en innovativ och lärande organisation, som drar nytta av digitaliseringens möjligheter. Innovationsarbetet ska utvecklas exempelvis genom Stockholm lab och Open lab under ledning av kommunstyrelsen. Arbetet ska stödja, stimulera och inspirera medarbetare att arbeta med innovationer. Det ska även uppmuntra till tvärspektoriella samarbeten och att nya metoder prövas, som kan spridas och skalas upp för att lösa stadens utmaningar.

Staden har avtal om strategiskt samarbete med samtliga större universitet och högskolor i regionen kring forskning, utbildning, utveckling och innovation som bidrar till verksamhetsutveckling och innovationsarbete. Kommunstyrelsen ska arbeta strategiskt för att öka den externa FoI-finansieringen.

Stadens samarbete med Stockholms Akademiska Forum ska stärkas, under ledning av kommunstyrelsen, i syfte att etablera fler platser för tvärvetenskapliga kontakter mellan akademi, forskning och studenter. Inom området tillämpad stadsbyggnad, har staden en kommundoktorand, för att stärka kunskapsspridningen till stadens medarbetare inom strategisk planering, klimatomställning och hållbarhetsfrågor. I syfte att förebygga skador orsakade av klimatförändringarna samt öka självförsörjningen av el ska möjligheten att exempelvis tillskapa en doktorandtjänst inom S:t Erik Försäkring utredas. Kommunstyrelsen leder stadens arbete med att tillgängliggöra världsledande utbildning för fler och skapa positiv konkurrens inom den högre utbildningen och forskningen.

Kommunstyrelsen ska främja stadens arbete med digitalisering och nyttjande av ny teknik, så som Internet of Things (IoT) och artificiell intelligens (AI). Inom ramen för Live Lab Kista ska staden fortsätta driva på utvecklingen av nya digitala tjänster och utveckling av testmiljöer. En kostnadseffektiv utveckling av stadens it-leverans ska säkerställas genom aktiv leverantörsstyrning och tydliga processer för prioritering av nya behov, vilket kommunstyrelsen ansvarar för. För att utveckla styrningen av it, digitalisering och informationshantering ska kommunstyrelsen stärka sin arkitekturförmåga och säkerställa en samordnad arkitektur inom staden. Stadens informationssäkerhetsarbete och incidenthanteringsförmåga ska förstärkas och utvecklas under ledning av kommunstyrelsen. Stadsövergripande frågor kring datahantering och informationsförvaltning ska samordnas av kommunstyrelsen i syfte att uppnå struktur och tydligt informationsägarskap samt främja innovation och utveckling. Lärdomar ska dras utifrån stadens tidigare it- och digitaliseringsåtgärder där staden i större utsträckning bör upphandla befintliga system snarare än att bygga egna.

Staden ska äga och utveckla byggnader som långsiktigt behövs för stadens olika verksamheter. Kommunstyrelsen ska bistå fastighetsnämnden i dess arbete med att bedriva en långsiktigt hållbar fastighetsförvaltning. Lokaler som inte behövs för att säkerställa kommunal verksamhet på kort och lång sikt och lokaler som inte bidrar till stadens hållbarhet och sammanhållning ska kunna prövas för försäljning.

Kommunstyrelsen ansvarar för att utveckla stadens lokalförsörjningsarbete genom bland annat den stadsövergripande lokalresursplanen samt strategisk styrning, utveckling och placering av stadens förvaltningslokaler. Arbetet sker i samverkan med berörda nämnder och bolagsstyrelser. Kommunstyrelsen ska tillsammans med berörda nämnder utveckla behovsanalyser för att tydliggöra kommunens långsiktiga behov i utbyggnaden av förskolor, skolor, idrottsanläggningar och övriga behov, med stor

hänsyn till kommunens långsiktiga behov, rådighet och kostnader ur ett livscykelperspektiv. Tillsammans med utbildningsnämnden ska kommunstyrelsen verka för att den regionala samverkansmodellen för gymnasieskolan utvecklas för att säkerställa skollokalskapaciteten, och att alla kommuner inom samverkansområdet tar sitt ansvar för att säkerställa skollokalskapaciteten i den egna kommunen. Kommunstyrelsen ska fortsätta utveckla organisationen och funktioner för att stödja stadens nämnder och bolagsstyrelser gällande etableringar av omsorgsbostäder, vård- och omsorgsboenden, pedagogiska lokaler och idrottsanläggningar.

Staden ska bygga, äga och förvalta skolbyggnader, förskolebyggnader, idrottshallar, vård- och omsorgsboenden med mera. Inhyrning hos privata aktörer är inte långsiktigt hållbart, varken för stadens ekonomi eller för verksamheten och ska undvikas i så stor utsträckning som möjligt. Staden ska inte premiera fastighetsägare som brister i sin förvaltning eller åtagande. Staden ska vara tydlig i vilka brister som måste åtgärdas för att staden återigen ska uppfatta aktören som en trovärdig part i arbetet med att utveckla Stockholm.

Alla stockholmare ska kunna lita på att det finns en bra kommunal förskola och grundskola nära hemmet. Kommunstyrelsen ansvarar för genomförandet av SAMS, samordnad skolplanering i Stockholm. Tillgång till bra skolor med en god miljö för barnen är viktigt för stockholmarna och har betydelse för Stockholms attraktivitet som stad att bo och arbeta i. Kommunstyrelsen har ett övergripande ansvar för att stärka samplaneringen och för att säkerställa en stadsövergripande syn på ny-, om- och tillbyggnader av förskolor och skolor. En samlad planering av utbyggnad, placering, lokaler och utformning kan bidra till att motverka skolsegregation. Sådana analyser ska alltid ingå i arbetet inom SAMS. Minskad skolsegregation ska vara ett övergripande mål.

Staden ska arbeta för en nödvändig regional kapacitetsutbyggnad av gymnasieskolan. För att säkerhetsställa en långsiktig hållbarhet måste behovet av utbyggnad också svara mot ersättningarna inom gymnasieregionen. Kommunstyrelsen ska verka för att Stockholms stad kompenseras ekonomiskt för de stora investeringskostnaderna och för att Stockholms elever ska kunna få plats på en gymnasieskola i sin hemkommun.

Kommunstyrelsen ska utreda hur efterlevnaden och den centrala styrningen av korrekt hyressättning och övriga villkor ska förbättras gällande andrahandsuthyrning av sådana bostadslägenheter där det finns en bakomliggande förhandlingsordning.

Kommunstyrelsen ansvarar för att staden har ett gemensamt förhållningssätt i arbetsgivar- och utvecklingsfrågor. Kommunstyrelsen ska ge förutsättningar för utveckling av chefer och medarbetare för att skapa goda möjligheter att möta ett föränderligt arbetsliv. I samarbete med berörda nämnder ska kommunstyrelsen ta fram och genomföra insatser för att säkra chefs- och kompetensförsörjningen.

Genom att skapa attraktiva villkor och erbjuda intressanta jobb kan staden som arbetsgivare attrahera medarbetare med rätt kompetens och trygga kompetensförsörjningen för framtidens välfärd. I samarbete med arbetsmarknadsnämnden ska kommunstyrelsen arbeta strategiskt för att säkerställa en långsiktig kompetensförsörjning i hela Stockholm. Stadens egna verksamheter är prioriterade och särskild tonvikt ska läggas på välfärdsverksamheternas behov på kort och lång sikt. Näringslivets förutsättningar och långsiktiga behov av kompetensförsörjning ska främjas.

Stockholms stad är en av landets största arbetsgivare och behöver en aktiv personalpolitik. Arbetet för rätt till heltid och tryggare anställningar ska prioriteras. Bra

arbetsförhållanden, med utgångspunkt i de villkor som formuleras i kollektivavtal, ska vara lika självklara i upphandlad verksamhet i alla led. Stadens insatser för att stärka och utveckla chefer ska fortsätta. Ett närvarande ledarskap är viktigt för medarbetarna och en översyn ska göras för att fastställa ett maximalt antal medarbetare per chef.

Kommunstyrelsen ska tydliggöra i vilka fall särskild visstidsanställning får användas i syfte att minska otrygga anställningar. Genom rätt till kollektivavtal, rätt till heltid, rimliga scheman och en bra löneutveckling ska arbetsvillkoren i staden förbättras. Trygga heltidsanställningar, rimliga arbetsscheman och en ökad grundbemanning är nödvändiga för att kunna erbjuda hög kvalitet i stadens välfärdsverksamheter.

Reella möjligheter att ta ut friskvård på arbetstid för alla medarbetare samt enhetliga friskvårdsbidrag bidrar till en jämställd personalpolitik. Kommunstyrelsen ska utreda möjligheten att teckna ett kollektivavtal mot sexuella trakasserier.

Under 2022 har Stockholms stad beslutat om samverkansavtal med Ukrainas huvudstad Kiev där staden kan bidra med nödvändig kompetens för Kievs återuppbyggnad bland annat inom områdena försörjningsinfrastruktur, utbildning och demokratifrågor.

Kommunstyrelsen har en central roll, med en byggeneral i spetsen, i att samordna alla betydande bostadsprojekt. Arbetet behöver hålla högt tempo och ha förmåga att samordna stadens nämnder. Syftet är både att ha en hög planberedskap och att färdigställa planerade bostäder.

Kommunstyrelsen ska delta i arbetet för att koppla samman ytterstadens stadsdelar med varandra och omgivande kommuner, och prioritera de tio strategiska samband som pekas ut i översiktsplanen. I arbetet med att se över planeringsförutsättningar för översiktsplanen ska en översyn göras av hur planeringen kring de strategiska sambanden bedrivs. Detta för att säkra efterlevnaden av intentionerna i översiktsplanen och samband utformade som annat än bilvägar ska förtydligas och lyftas fram. Genom att identifiera stadsutvecklingsområden kan staden byggas ihop, minska segregationen och samtidigt få upp volymerna i bostadsbyggandet. Områdena som pekas ut som strategiska samband ska prioriteras och fyllas med klimatsmarta bostäder, kollektivtrafik, skolor, förskolor, äldreboenden, idrottshallar, kultur, parker och badplatser. En positiv utveckling skapas med fler bostäder och arbetsplatser, stärkta samband till omgivningarna och förstärkta grönområden. Stadsutveckling och prioriteringar av investeringar ska i större utsträckning utgå ifrån de lokala utvecklingsprogrammen och bidra till social hållbarhet.

Kommunstyrelsen ska leda arbetet med Fokus Järva. Järva är ett område i Stockholm med stora kvaliteter och värden. Det är en rättighet att alla stockholmare, oavsett var i staden man bor, ska kunna vara trygga i sina bostadsområden. Men skillnaderna mellan olika delar av Stockholm har tillåtits bli för stora. Staden behöver ta ett större ansvar för Järvaområdet. Det behövs en sammanhängande satsning och en samlad plan för utvecklingen av Järva med utgångspunkt i översiktsplanen. Fokus Järva inkluderar, utöver stadsutveckling, satsningar på trafik, skola och socialtjänst samt samordning internt och externt. Staden måste visa ett åtagande för att bli trovärdig i sitt utvecklingsarbete. Staden ska starta Fokus Järva som drivs lokalt av stadsdelsnämnderna och samtidigt har politisk styrning från kommunstyrelsen. Övriga berörda nämnder och bolag ska delta i arbetet och bidra utifrån sina områden. Staden ska kraftsamla.

Alla stockholmare ska ha god service oavsett var i staden man bor. Vision för 15-minutersstaden handlar om att stadens invånare ska kunna nå allt de behöver inom promenadavstånd eller en kort cykeltur. Investeringar i offentliga miljöer, skola, fritid

och kultur kan bygga sammanhållning och trygghet samtidigt som klimatpåverkan minskas och hela staden tillåts utvecklas. Kommunstyrelsen ska ta visionen om 15-minutersstaden i beaktande vid stadsplanering och stadsutveckling.

Staden ska bidra till avvecklingen av Bromma flygplats i syfte att omvandla området till Bromma Parkstad utifrån idén om 15-minutersstaden. Konkret planering ska påbörjas genom att tillsätta en projektorganisation. Staden ska inleda förhandlingar med Region Stockholm och staten om utbyggd tunnelbana till det nya stadsutvecklingsområdet samt inleda arbetet med att kartlägga markföreningar vid Bromma flygplats så att staden får en uppfattning om saneringsbehov. Till dess att flygplatsen är nedlagd ska staden upphöra att subventionera flygtrafiken och dess utsläpp. Kommunstyrelsen ska tillsammans med exploateringsnämnden utreda och pröva förutsättningarna för att omförhandla stadens avtal med Swedavia i syfte att ta ut marknadsmässig hyra för flygplatsens mark.

Kraftvärmeverket i Lövsta ska byggas. Det nya kraftvärmeverket är ett prioriterat klimat- och hållbarhetsprojekt för regionens fortsatta tillväxt och klimatomställning. Kommunstyrelsen ska i samråd med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafikinämnden, Stockholms Stadshus AB, Stockholms Hamn AB, Stockholm Vatten och Avfall AB och Stockholm Exergi Holding AB ansvara för stadens samlade koordinering för att genomföra uppförandet av nytt kraftvärmeverk samt tillse att relevanta ersättningsytan ordnas så som bad- och båtplats. En oberoende granskare ska tillsättas för att följa arbetet under genomförandeprocessen, och rapportera till staden hur arbetet fortlöper ur miljö- och klimatsynpunkt med särskilt fokus på dricksvattenförsörjningen.

Centrumområdena är viktiga delar av staden som i stor grad påverkar stockholmarnas vardag. I Stockholm finns det centrummiljöer som upplevs som otrygga, skräpiga, nedgångna och bortglömda. Kommunstyrelsen ska genomföra en centrumanalys av vilka centrummiljöer som är i behov av olika former av insatser. Analysen ska leda till krafttag kring att lyfta och förbättra centrummiljöerna i staden.

Stadens arbete med trygghet och säkerhet är högt prioriterat. Tryggheten i staden måste öka. Tidiga och kunskapsbaserade insatser ska prioriteras för att varje individ ska få de bästa förutsättningarna genom livet. Kommunstyrelsen leder och koordinerar stadens trygghets- och brottsförebyggande arbete genom att öka kunskap och bidra till utveckling inom stadens verksamheter med väl underbyggda arbetssätt och åtgärder. Kommunstyrelsen ska utveckla fördjupade analyser och uppföljning inom det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet samt stödja nämndernas arbete med lokala lägesbilder och orsaksanalyser. En stadsövergripande trygghetsmätning ska genomföras. Staden är väl förberedd inför kommande lag om kommuners ansvar att arbeta brottsförebyggande. Den strategiska kommunikationen kring stadens trygghets- och brottsförebyggande arbete leds och samordnas av kommunstyrelsen.

Den eskalerande situationen med grova våldsbrott kopplade till kriminella gäng måste omedelbart stoppas. För att långsiktigt stoppa rekryteringen till kriminella gäng krävs ett förebyggande systematiskt säkerhetsarbete, riktade insatser och trygghetsskapande åtgärder i den fysiska miljön genom stadens trygghetsmedel, samt ett omfattande preventivt socialt arbete. Stadens arbete mot det dödliga våldet i kriminella miljöer leds av kommunstyrelsen tillsammans med socialnämnden. I samverkan med berörda nämnder och bolagsstyrelser, näringslivet, civilsamhället och invånare ska stadens arbete med platssamverkan utvecklas och intensifieras i syfte att skapa en trygg, säker och levande stad. Utifrån polisens bedömningar och i samråd med berörda aktörer ska fler trygghetskontor etableras i Stockholm. Kommunstyrelsen ska fortsatt driva det samarbete som sker tillsammans med polisen samt berörda nämnder inom ramen för

den gemensamma samverkansöverenskommelsen som syftar till att stärka arbetet mot brott och otrygghet. Arbetet ska vara ett led i målet att staden framöver inte har några särskilt utsatta eller utsatta områden.

En stor del av stadens förebyggande arbete för ökad trygghet sker lokalt och nära människors vardag. Medborgardialoger och medborgarbudget är viktiga verktyg för att arbetet ska kunna utgå från invånarnas upplevelser samt bidra till att öka delaktigheten i utvecklingen av det egna området. Stadens arbete med stadsövergripande ordningsvakter och trygghetskameror leds, samordnas och utvecklas av kommunstyrelsen i nära samarbete med stadsdelsnämnderna och övriga berörda nämnder och bolagsstyrelser samt med polisen. Kommunstyrelsen ska tillsammans med trafiknämnden och stadsdelsnämnderna arbeta med kartläggning av otrygghet och ordningsstörningar.

Kommunstyrelsen ska fortsatt delta aktivt i det regionala samverkansarbetet gällande brottsförebyggande frågor tillsammans med Region Stockholm, polisen, Länsstyrelsen, länets kommuner, civilsamhället och andra berörda aktörer. Arbetet i de två delprojekten om en länsgemensam lägesbild samt minska antalet öppna drogsener i länet ska prioriteras i samverkan med berörda stadsdelsnämnder, trafiknämnden och socialnämnden. Kommunstyrelsen samordnar och leder stadens arbete mot våldsbejakande extremism med fokus på ökad kunskap och utvecklade arbetssätt. Evidensbaserade metoder ska alltid ligga till grund i insatserna för att tidigt upptäcka personer som finns i riskzonen för våldsbejakande extremism eller rör sig i våldsbejakande miljöer

Stockholm ska stärka arbetet för att motverka den svarta ekonomin, organiserad brottslighet och välfärdsbrottslighet. Arbetet samordnas av kommunstyrelsen som samverkar med rättsvårdande myndigheter och Skatteverket. Kommunstyrelsen ska arbeta för att det inte förekommer organiserad brottslighet inom upphandlad verksamhet. I samarbete med berörda nämnder ska kommunstyrelsen göra en analys av samtliga upphandlingar i staden i syfte att täppa till alla möjligheter för kriminella att infiltrera staden och utnyttja välfärdssystemet. Kommunstyrelsen samordnar, i nära samarbete med socialnämnden, stadens arbete mot otillåten påverkan för att hindra att stadens medarbetare och tjänstemän utsätts för påtryckningar och otillbörlig påverkan vid beslutsfattande i sin yrkesutövning. Kommunstyrelsen ska utreda möjligheterna till att dela information mellan stadens nämnder vid misstanke om välfärdsbrott och felaktiga utbetalningar vad gäller bidrag, stöd och ersättningar. Kommunstyrelsen ska öka medvetenheten och kunskapen inom staden om effekter av felaktig folkbokföring, hur det kan upptäckas och om stadens underrättelseskyldighet till skatteverket vid misstanke om felaktig folkbokföring.

Kommunstyrelsen leder, samordnar och prioriterar stadens arbete för en sammanhållen och stärkt krisberedskap och förmåga i civilt försvar, bland annat genom kompetenshöjande insatser, metodstöd och genom att fortsätta utreda förutsättningar för ett beredskapslager. Ett samarbete med civilsamhället stärker stadens krisarbete och beredskap. Staden ska därför skapa förutsättningar för att en eller flera frivilliga resursgrupper (FRG) kan bildas. Ett nära samarbete med övriga aktörer inom Samverkan Stockholmsregionen är avgörande för framgång i dessa frågor. Stadens insatser inom ramen för Samverkan Stockholmsregionen ska förstärkas och synergier med övriga samverkansparter utvecklas. Utöver att arbeta med fler samverkansmodeller bör staden pröva fler samlokaliseringar med andra myndigheter. Positiva synergieffekter uppstår när aktörer eller verksamheter lokaliseras tillsammans.

Kommunstyrelsen ska ge förutsättningar för att arbetet med säkerhetsskydd fortsätter att stärkas i staden och att den reella förmågan ökar i syfte att skydda Sveriges säkerhet.

I samarbete med Stockholms Stadshus AB ska kommunstyrelsen leda, samordna och kontrollera stadens säkerhetsskyddsarbete, fortsätta arbetet med att öka stadens kunskap om och samlade förmåga inom säkerhetsskydd samt tydliggöra ramarna för stadens säkerhetsskyddsorganisation. Stadens erfarenheter av pandemin ska omsättas i utvecklade planer och operativ handling. Samordningen av det olycksförebyggande arbetet ska utvecklas.

Kommunstyrelsen ska vara drivande i stadens arbete med Agenda 2030:s mål 8 *Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt* (tillsammans med arbetsmarknadsnämnden), mål 17 *Genomförande och globalt partnerskap*.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Fastighetsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen utreda och framställa förslag till beslut om en stadsintern hyresmodell enligt en kostnadsbaserad princip. I förslag till beslut ska princip för överskottskrav fastställas (3.1)	2023-01-01	2023-06-30
Fastighetsnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen utreda alternativ till nuvarande strategi avseende förvärv av bostadsrätter för förskolor och LSS boende (3.1)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska göra en översyn av anslagen till utomstående och stadsinterna organisationer och föreningar i syfte att uppnå en effektiv och ändamålsenlig bidragsgivning. I detta ingår en översyn av medlemskapet i kommunalförbundet Storstockholms brandförsvär (3.1)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med AB Familjebostäder och AB Svenska Bostäder och berörda stadsdelsnämnder utreda lokalisering av den nya stadsdelsförvaltningen på Järva respektive att utreda lokalisering i Rågsved av förvaltningskontoret för Enskede-Årsta-Vantör när nuvarande hyresavtal löper ut (3.1)	2023-01-01	2023-06-30
Kommunstyrelsen ska i samarbete med stadsdelsnämnderna upphandla och införa ett gemensamt digitalt system för handläggning av stadsdelsnämndernas föreningsbidrag (3.1)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med trafikinämnden utreda om vinter- och barmarksrenhållningen kan organiseras som exempelvis en egen resultatenhet eller liknande i syfte att balansera variationer i behov mellan olika år (3.1)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska revidera fastighets- och lokalpolicy för kommunkoncernen Stockholms stad (3.1)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska ta fram en plan för stadens långsiktiga arbete med att utveckla och förstärka förmågan att erbjuda en sammanhållen digital service till stockholmare och näringsliv i enlighet med intentionerna i kvalitetsprogrammet (3.1)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska utreda förutsättningarna att öka den socioekonomiska omfördelningen i staden genom att stärka tyngden av socioekonomiska index i resursfördelningssystemen eller andra strukturella förändringar (3.1)	2023-01-01	2023-09-30
Kommunstyrelsen ska utreda förutsättningarna för att samla områden som endast delvis kan betraktas ingå i de ordinarie verksamhetsområdena, samt föreslå modell för resursfördelning (3.1)	2023-01-01	2023-04-30
Kommunstyrelsen ska utreda förutsättningarna för flytt av ansvaret för årliga hyresförhandlingar SoL och LSS lägenheter.(3.1)	2023-01-01	2023-04-30
Kommunstyrelsen ska utreda hur stadens sammanhållna arkitekturförmåga inom it och digitalisering kan stärkas i syfte att skapa en stadsövergripande målbild och ett ramverk för att styra stadens it-utveckling, digitalisering och informationshanteringsförmåga i enlighet med intentionerna i kvalitetsprogrammet (3.1)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska utreda vilka verksamheter som bör prioriteras för en anslutning till "Säker digital kommunikation" (3.1)	2023-01-01	2023-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska, i samråd med berörda nämnder, göra en översyn av stadens styrdokument i syfte att renodla och tydliggöra målsättningar och åtgärder samt uppnå en effektivare styrning (3.1)	2023-01-01	2023-12-31
Servicekommittén ska i samråd med kommunstyrelsen etablera en operativ stödfunktion, i syfte att stödja primärt facknämndernas arbete med digitalisering (3.1)	2023-01-01	2023-12-31
Utbildningsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen utveckla behovsanalysen för grundskolans lokalförsörjning i syfte att göra den mer transparent (3.1)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska genomföra ett evenemang som uppmärksammar innovation och innovatörer i Stockholms innovationsekosystem (3.2)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska inrätta en lots för att företag/personer som vill använda Stockholms stads data för att vidareutveckla tjänster ska ha en väg in (3.2)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska samlat redovisa myndighetsutövande nämnders egna undersökningar av kundnöjdhet (3.2)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska ta fram uppföljande näringslivsrapporter (3.2)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska under året genomföra en uppdatering av tillväxtanalysen (3.2)	2023-01-01	2023-06-30
Exploateringsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen ta fram en ny modell för ekonomisk styrning av exploateringsprojekt som möjliggör omfördelning av resurser mellan projekt så att hela staden kan utvecklas (3.3)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden utreda och pröva förutsättningarna för att omförhandla stadens avtal med Swedavia i syfte att ta ut marknadsmässig arrendavgift för flygplatsens mark (3.3)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och andra berörda nämnder verka för en nedläggning av Bromma flygplats och inleda arbetet med stadsutvecklingsprojektet Bromma Parkstad (3.3)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, Stockholms Stadshus AB, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder och AB Stockholmshem utreda hur hyrorna kan pressas ytterligare vid nyproduktion (3.3)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, Stockholms Stadshus AB, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem och Bostadsförmedlingen i Stockholm AB utreda åtgärder för att minska trångboddhet, särskilt för de barnfamiljer som idag är trångbodda (3.3)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd och Spånga-Tensta stadsdelsnämnd samt i samråd med arbetsmarknadsnämnden, exploateringsnämnden, idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, utbildningsnämnden, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem och SISAB starta Fokus Järva för att få till en sammanhängande satsning och en samlad plan för utvecklingen av Järva med utgångspunkt i översiktsplanen och med stort fokus på genomförandekraft (3.3)	2023-01-01	2023-12-31
Socialnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen och Stiftelsen Hotellhem i Stockholm utreda frågan om boenden för komplexa målgrupper (3.3)	2023-01-01	2023-05-31
Förskolenämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och i samråd med kommunstyrelsen ta fram en samlad strategi för kompetensförsörjningen inom förskolan i Stockholms stad (3.4)	2023-01-01	2023-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förskolenämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna, och i samråd med kommunstyrelsen, utreda möjligheten att inrätta vikariepooler med fast anställd personal för att främja kontinuitet i förskolan (3.4)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska i samverkan med äldre- och socialnämnden utreda möjligheterna att öka likställigheten mellan socialsekreterare och biståndshandläggare inom äldreomsorg, socialpsykiatri och stöd och service för personer med funktionsnedsättning i fråga om bland annat titulatur, lön och förutsättningar att ägna sig åt socialt arbete (3.4)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska se över regelverken kring friskvård och friskvårdstimme i syfte att säkerställa likvärdigheten och öka anställdas möjligheter att använda friskvårdstimmen under sin arbetstid (3.4)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska stödja och uppmuntra anställda till klimatvänliga transporter genom erbjudande om bland annat förmånscykel med bruttolöneavdrag (3.4)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska säkerställa förvaltning av systemstöd för hantering av arbetsmiljöincidenter (3.4)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska ta fram riktlinjer för maximalt antal medarbetare per chef i stadens verksamheter (3.4)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska ta initiativ till att teckna ett lokalt kollektivavtal eller motsvarande åtgärder som minimerar användandet av timavlönade och har som syfte att minst 90 % av de anställda ska ha en tillsvidareanställning på heltid (3.4)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med äldre- och stadsdelsnämnderna göra en översyn av äldreomsorgens organisation med det långsiktiga målet att riktvärdet för antalet medarbetare per chef ska vara 25-30 personer för att möjliggöra ett nära ledarskap (3.4)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska utreda möjligheten att teckna ett kollektivavtal mot sexuella trakasserier (3.4)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska se över möjligheten att ta fram en lösning som möjliggör för staden att ställa arbetsrättsliga kontraktsvillkor avseende försäkringar för anställda vid upphandling av verksamhet (3.5)	2023-01-01	2023-12-31
Exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden ska under ledning av kommunstyrelsen utreda hur totalförsvarets behov påverkar stadsutvecklingsprocessen (3.5)	2023-01-01	2023-12-31
Förskolenämnden ska, i samarbete med stadsdelsnämnderna och i samråd med kommunstyrelsen, planera för att stadens förskolor beredskapslagrar i egen regi för att klara ett grundläggande måltidsbehov för samtliga förskolebarn och personal under flera dygn (3.5)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska förbereda inför kommande upphandlingar av nästa generations "gemensam it-service" (GSIT) utifrån framtagna försörjningsstrategi och verksamheternas behov (3.5)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska leda ett samlat arbete för att snabba på stadens planeringsförutsättningar för skyddsrum samt identifiera lämpliga projekt där skyddsrum kan inrymmas. Samverkan ska ske med Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och en utredning kring finansieringsförutsättningar ska genomföras (3.5)	2023-01-01	2023-12-31
Nämnder och bolagsstyrelser ska under ledning av kommunstyrelsen medverka i upprättandet av stadens krigsorganisation och dess bemanning (3.5)	2023-01-01	2023-12-31
Servicenämnden ska från och med den 1 januari 2023 och i samarbete med kommunstyrelsen, kulturnämnden och trafiknämnden överta etablerad drift av omsättningslager för visst medicinskt skydds- och förbrukningsmateriel från kommunstyrelsen (3.5)	2023-01-01	2023-06-30

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Servicenämnden ska under ledning av kommunstyrelsen och i samarbete med förskolenämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden, äldre- och stadsdelsnämnderna utreda och påbörja etablering av ett centralt omsättningslager för vissa livsmedel och vissa förbrukningsvaror i syfte att höja stadens beredskapsförmåga (3.5)	2023-01-01	2023-12-31
Socialnämnden, äldre- och stadsdelsnämnderna ska i samråd med kommunstyrelsen planera för att stadens boenden inom äldreomsorg och LSS beredskapslagrar i egen regi för att klara ett grundläggande måltidsbehov för brukare och personal under minst sju dygn (3.5)	2023-01-01	2023-12-31
Utbildningsnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen planera för att stadens skolor beredskapslagrar i egen regi för att klara ett grundläggande måltidsbehov för samtliga elever och personal under flera dygn (3.5)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska genomföra en centrumanalys av vilka centrummiljöer som är i behov av olika former av insatser (3.6)	2023-01-01	2023-06-30
Kommunstyrelsen ska göra en översyn av och vid behov uppdatera de lokala ordningsföreskrifterna (3.6)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska i samråd med idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsdelsnämnderna, trafiknämnden och Stockholms Hamnar AB utreda för- och nackdelar med att avskaffa det generella badförbudet och istället införa badförbud på lämpliga platser (3.6)	2023-01-01	2023-06-30
Kommunstyrelsen ska tillsammans med Rinkeby-Kista, Spånga-Tensta samt Järva stadsdelsnämnder och med stöd av Skärholmens stadsdelsnämnd pröva förutsättningarna och förbereda inför att Järva stadsdelsnämnd ska påbörja driften av natur- och parkskötsel i egen regi från 2024 i de park- och naturområden som stadsdelsnämnden svarar för (3.6)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska utarbeta utbildningsinsatser för att medvetandegöra stadens medarbetare om vad välfärdsbrott är, hur man kan upptäcka och motverka samt agera vid misstanke (3.6)	2023-01-01	2023-04-30
Kommunstyrelsen ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda vilka funktioner som bör erbjudas på ett medborgarkontor (3.7)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med stadsdelsnämnderna, exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och trafiknämnden inleda arbete för att uppdatera de lokala utvecklingsprogrammen (3.7)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska revidera placeringspolicyn för stadens samförvaltade donationsstiftelser i syfte att ytterligare skärpa policyn i fråga om etiskt, socialt och ekologiskt hållbara placeringar (3.7)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska tillse att rekommendationerna från Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm ska aktualiseras och beaktas i stadens hållbarhetsarbete (3.7)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska utreda hur de remissvar som staden skickar kan göras mer tydliga och klargörande för mottagaren (3.7)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska, i nära dialog med de nationella minoriteterna, utreda formerna för samråd med de nationella minoritetsföreningarna i syfte att stärka samarbetet, exempelvis genom att pröva inrättandet av ett råd eller andra samverkansmodeller (3.7)	2023-01-01	2023-12-31
Utbildningsnämnden samt berörda nämnder ska medverka i kommunstyrelsens och servicenämndens arbete för nya arbetssätt för webbpublicering som säkerställer efterlevnad av lagkrav gällande tillgänglighet och personuppgifter (3.7)	2023-01-01	2023-12-31

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2023	KF:s årsmål 2024	KF:s årsmål 2025
2.1 Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring	Köpt energi i stadens verksamheter	1 945 GWh	1 945 GWh	1 945 GWh
	Utsläpp från Stockholms stads tjänsteresor med flyg	960 ton CO2	Fastställs 2023	Fastställs 2023
Obligatorisk nämndindikator				
	Minskning av CO2e till 2023	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.1 Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd	Kommunkoncernens soliditet inkl. pensionsåtaganden på kort sikt	30 %	30 %	30 %
	Kommunkoncernens soliditet inkl. pensionsåtaganden på lång sikt	34 %	34 %	34 %
	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	+/- 1 %
	Stadens ekonomiska resultat (lägst)	0,1 mnkr	0,1 mnkr	0,1 mnkr
	Stadens kapitalkostnader per nettodriftskostnader (max)	8 %	8 %	8 %
	Stadens nettodriftskostnader per skatteintäkter (max)	100 %	100 %	100 %
	Stadens soliditet inkl. pensionsåtaganden på kort sikt	30 %	30 %	30 %
	Stadens soliditet inkl. pensionsåtaganden på lång sikt	34 %	34 %	34 %
3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	11 000	11 000	11 000
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2023	KF:s årsmål 2024	KF:s årsmål 2025
	Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb	Aktivt Medskapandeindex	83	83	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.5 Hög beredskap och stark rådgivning ska råda i alla verksamhetsområden	Andel upphandlade avtal där kontinuerlig uppföljning genomförts	80 %	81 %	82 %
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel elektroniska inköp	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse

Revisorskollegiet

Stadsrevisionens uppgifter

Stadsrevisionens huvudsakliga ansvar omfattar:

- att granska all kommunal verksamhet som bedrivs av staden, inklusive bolag och stiftelser med mera, i den omfattning som följer av god kommunal revisionssed

Kommunfullmäktiges presidiums förslag till budget 2023 och inriktning för 2024 och 2025

Mnkr	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	-33,9	-35,3	-35,3	-35,3
Intäkter	3,3	3,5	3,5	3,5
Netto	-30,6	-31,8	-31,8	-31,8

Förslaget till budgetram för 2023 har enligt god revisionssed beretts av kommunfullmäktiges presidium. Budgeten för 2023 ökar med 1,2 mnkr jämfört med 2022. I nämndens budget ingår en kostnadsneutral justering av personalomkostnadspålägg. Förändringarna framgår av bilaga 2.

I stadsrevisionens revisionsplan beskrivs stadsrevisionens mål, uppdrag och arbetssätt samt nämnd- och bolagsgranskningen. I revisionsplanen beskrivs även de större revisionsprojekt som planeras genomföras under revisionsåret.

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2023	KF:s årsmål 2024	KF:s årsmål 2025
3.1 Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	+/- 1 %
3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb	Aktivt Medskapandeindex	83	83	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2023	KF:s årsmål 2024	KF:s årsmål 2025
3.5 Hög beredskap och stark rådgivning ska råda i alla verksamhetsområden	Andel upphandlade avtal där kontinuerlig uppföljning genomförs	80 %	81 %	82 %
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel elektroniska inköp	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse

Valnämnden

Alla röstberättigade ska ges goda chanser att använda sig av sin demokratiska rättighet att rösta. Valnämnden ska planera för att valen kan organiseras och genomföras på ett sådant sätt att alla röstberättigade ges goda förutsättningar att rösta. I detta avseende ska nämnden särskilt beakta förutsättningarna att rösta i områden med historiskt lågt valdeltagande samt behovet av tillgängliga och trygga vallokaler. Nämnden ska prioritera åtgärder för att värna valhemligheten och motverka alla former av otillbörligt verkande vid röstning.

Nämndens uppgifter

Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- organisation och genomförande av val till riksdagen samt val till regionfullmäktige och kommunfullmäktige
- val till Europaparlamentet.
- organisation och genomförande av eventuella extraval och folkomröstningar

Förslag till budget 2023 och inriktning för 2024 och 2025

Mnkr	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	-65,4	-7,7	-62,7	-7,3
Intäkter	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	-65,4	-7,7	-62,7	-7,3

Budgeten för 2023 minskar med 57,7 mnkr jämfört med 2022. Minskningen beror på att det inte är planerat att genomföras något val 2023. Valförberedelser för 2024 års val till Europaparlamentet genomförs 2023. I nämndens budget ingår en kostnadsneutral justering av personalomkostnadspålägg. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Nämnder och bolagsstyrelser ska under ledning av kommunstyrelsen medverka i upprättandet av stadens krigsorganisation och dess bemanning (3.5)	2023-01-01	2023-12-31

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2023	KF:s årsmål 2024	KF:s årsmål 2025
3.1. Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2023	KF:s årsmål 2024	KF:s årsmål 2025
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	+/- 1 %
Obligatorisk nämndindikator				
3.5 Hög beredskap och stark rådgivning ska råda i alla verksamhetsområden	Andel elektroniska inköp	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse

Stadsdelsnämnder

Stadsdelsnämnderna har ansvar för merparten av stadens välfärdsverksamhet. Arbetet med att förbättra välfärden, skapa en hållbar miljö och ett starkt klimatarbete ska prioriteras. Utifrån en bred kompetens ska stadsdelsnämnderna erbjuda en hållbar samhällsservice av hög kvalitet. Stadsdelsnämnderna ska verka för att fler medborgarkontor inrättas, vara en lokal länk samt ansvara för dialog mellan invånare, stadens förvaltningsorganisation och förtroendevalda. Stadsdelsnämnderna ska arbeta för att öka likställigheten över staden i den service som erbjuds stockholmarna inom förskola, äldreomsorg, sociala verksamheter samt lokala kultur- och fritidsverksamheter.

Stadens välfärd och service ska fördelas likvärdigt och vara lika tillgänglig för alla stockholmare. Staden behöver i grunden ha bättre beredskap genom större rådhighet över viktiga samhällsfunktioner och välfärden och som princip bör det finnas kommunal egen regi-verksamhet inom alla områden som staden har ansvar för.

Det lokala utvecklingsarbetet är av stor betydelse för att skapa en hållbar utveckling i stadens alla delar och för att skapa ett Stockholm för alla. Prioriteringarna i utvecklingsarbetet ska tas fram i dialog med invånare och lokala aktörer, genom exempelvis medborgardialog, medborgarbudget eller andra liknande modeller.

Stadsdelsnämnderna har en central roll i stadens trygghetsskapande och brottsförebyggande arbete. Arbetet innefattar såväl sociala förebyggande insatser och fysiska åtgärder i närmiljön. Målet att Stockholm ska hålla samman och att segregationen ska minska ska prioriteras.

Nyanlända stockholmare ska få goda förutsättningar att etablera sig genom studier, på arbetsmarknaden, bostadsmarknaden, i föreningslivet och i samhället i stort. Det gemensamma ansvaret för ett hållbart mottagande i staden och snabb etablering kräver en nära samverkan mellan stadens verksamheter och förvaltningar.

Stadsdelsnämndernas uppgifter

Stadsdelsnämndernas huvudsakliga ansvar omfattar:

- kommunal förskoleverksamhet
- äldreomsorg
- stöd och service till personer med funktionsnedsättning
- individ- och familjeomsorg
- socialpsykiatri
- barn-, kultur- och fritidsverksamhet
- stadsmiljöarbete
- ekonomiskt bistånd
- arbetsmarknadsåtgärder och samverkan med Jobbtorg Stockholm
- mottagande och integration av nyanlända i samverkan med Welcome House och Intro Stockholm.
- lokalt näringslivsarbete
- lokalt brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete
- lokalt säkerhets- och krisberedskapsarbete
- lokalt demokrati- och utvecklingsarbete
- medborgarkontor
- konsumentvägledning
- bostadsanpassning för bostäder enligt SoL och LSS

- omhändertagande och stöd till drabbade och allmänhet vid allvarliga händelser och kriser

Ett antal stadsdelsnämnder tillhandahåller kommunövergripande verksamheter som återfinns inom verksamhetsområdena förskola, stöd och service till personer med funktionsnedsättning, individ- och familjeomsorg samt äldreomsorg. Syftet är bland annat att kunna erbjuda verksamheter till personer med särskilda behov, vilket gör att flera av verksamheterna är av unik karaktär. Karakteristiskt för stadens kommunövergripande verksamheter är att de är tillgängliga för invånarna i stadens samtliga stadsdelsnämnder. Kommunövergripande verksamheter återfinns inom stadsdelsnämnderna Rinkeby-Kista, Bromma, Kungsholmen, Norrmalm, Södermalm, Skarpnäck, Enskede-Årsta-Vantör och Östermalm.

Stadsdelsnämndernas presidium ska bestå av en ordförande, en vice ordförande och en andre vice ordförande. Från och med 1 juli 2023 läggs stadsdelsnämnderna Rinkeby-Kista och Spånga-Tensta, samt Norrmalm och Östermalm samman för att stärka stadsdelsnämnderna och få en effektivare styrning och organisation av nämndernas verksamheter. Staden har då 11 stadsdelsnämnder.

Förslag till budget 2023 och plan för 2024 och 2025

Mnkr	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Driftverksamhet				
Anslag för nämndens verksamhet				
Kostnader (-)	-23 824,1	-24 903,8	-25 197,7	-25 430,2
Drift och underhåll	-23 646,1	-24 707,5	-25 001,4	-25 233,9
Avskrivningar	-171,5	-186,5	-186,5	-186,5
Internräntor	-6,5	-9,8	-9,8	-9,8
Intäkter	727,8	734,4	734,4	734,4
Summa stadsdelsnämnder - netto	-23 096,3	-24 169,4	-24 463,3	-24 695,8
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-268,0	-230,0	-230,0	-185,0
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	-268,0	-230,0	-230,0	-185,0

Budgeten för 2023 ökar med 1 073,1 mnkr jämfört med 2022. Stadens verksamheter ska kontinuerligt arbeta för en effektiv verksamhet. Genom att bland annat arbeta för att minska kostnaderna för administration och konsulttjänster samt arbeta för en effektiv lokalanvändning används stadens resurser i enlighet med god ekonomisk hushållning och resurser kan frigöras för prioriterad verksamhet. Kommunfullmäktiges budget för 2023 fokuserar på samverkan och prioriteringar utifrån ett kommunkoncernsperspektiv. I nämndens budget ingår en kostnadsneutral justering av personalomkostnadspålägg. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Systemet för fördelning av resurser utgår från stadsdelsnämndernas verksamhetsansvar och befolkningsstruktur. Stadsdelsnämnderna får resurser i relation till det förväntade behovet och inte utifrån faktiska kostnader. I fördelningen ingår löpande kostnader för att bedriva en verksamhet inkluderat personal, lokaler, administration och övriga kostnader. Stadsdelsnämnderna får sina medel tilldelade som ett anslag. Inom ramen har stadsdelsnämnderna möjlighet att omdisponera anslaget och prioritera mellan

verksamheterna, så länge de följer de mål, direktiv, riktlinjer och övriga styrdokument som kommunfullmäktige fastställt.

Stadsdelsnämnderna beslutar själva om en ändamålsenlig och effektiv organisation utifrån uppdraget och invånarnas behov med fokus på nyttomaximering av skattemedel. Stadsdelsnämnderna ska klara framtida volymförändringar med hög kvalitet i takt med att Stockholm växer. Stadsdelsnämnderna ska samverka inom sina verksamhetsområden med varandra i syfte att lära, sprida goda exempel, utveckla effektiviteten och en för invånarna tillgänglig samhällsservice. Regionvisa verksamheter ska vid behov införas. Stadsdelsnämnderna ska i detta syfte samverka med varandra samt med kommunstyrelsen och för verksamheten berörda nämnder.

Kommunfullmäktiges inriktning för stadsdelsnämnderna

För att kommunfullmäktiges mål ska uppnås ska nämnderna, utöver det som beskrivs i Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser, arbeta enligt kommunfullmäktiges prioriterade inriktning nedan.

Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

Stockholm ska vara en stad där alla behövs och där alla kan delta. Personer med funktionsnedsättning ska kunna vara fullt delaktiga i alla delar i samhället och ett funktionshindersperspektiv ska integreras i alla stadens verksamheter, med en stadsmiljö som är tillgänglighetsanpassad. Stadsdelsnämnderna ska använda sig av stadens interna hbtqi-certifiering i sina verksamheter. Arbetet med en äldrevänlig stad ska genomsyra nämndens verksamheter. Stadsdelsnämnderna spelar en viktig roll i arbetet för utsatta EU-medborgare. I verksamheterna ska barnens bästa alltid vara i centrum med barnkonventionen som grund och med en lyhördhet för barn och ungas åsikter och inflytande.

Nationella minoriteters rättigheter ska stärkas, genom ökad kunskap och praktisk handling i staden, i nära dialog med representanter för respektive minoritetsgrupp. Rätten till modersmålsstöd i förskolan ska stärkas. Nationella minoriteter ska erbjudas barnomsorg och äldreomsorg på olika minoritetsspråk enligt gällande lagstiftning.

Hanteringen av medborgarförslag ska förbättras och medborgarkontoren utvecklas. Medborgardialoger och medborgarbudget ska användas för att ta tillvara på stockholmarnas synpunkter.

De sociala insatserna inom trygghetsarbetet ska öka och det handlar bland annat om att jobba med riktade brottsförebyggande och trygghetsskapande åtgärder där behov finns, som till exempel fältassistenter, trygghetsvårdar, nattvandrare och ordningsvakter. Särskilt viktigt i det förebyggande arbetet är en nära samverkan mellan förskola, skola, socialtjänst och fritidsverksamheter. Utbildningsnämnden ska i samarbete med socialnämnden och stadsdelsnämnderna utveckla det normkritiska arbetet mot stereotyper och könsroller och machokultur i skolan och utveckla arbetet med mentorer i våldsprevention (MVP).

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kulturnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och i samråd med fastighetsnämnden utforma en strategi för användande och utveckling av parkleksverksamheten och användning av parkleksbyggnader (1.1)	2023-01-01	2023-06-30
Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med utbildningsnämnden och socialnämnden samt i samråd polis och boende verka preventivt för att öka tryggheten i skolan. Den samverkan ska ske på samma sätt gentemot fristående skolor (1.2)	2023-01-01	2023-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med utbildningsnämnden och socialnämnden vidareutveckla skolsociala team i hela staden, samt utöka socialtjänstens närvaro i skolan, fritidshem och fritidsklubbar (1.3)	2023-01-01	2023-12-31
Idrottsnämnden ska i samråd med fastighetsnämnden, Järva stadsdelsnämnd, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, AB Stockholms hem och SISAB inventera platser för ett möjligt kampsportcenter i befintliga lokaler i Järva (1.5)	2023-01-01	2023-12-31

Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning
 Stadsdelsnämnderna ska bidra till att uppfylla stadens mål om ett klimatsmart och hållbart Stockholm och arbeta med klimatanpassning. Arbetet med lokala miljö- och klimatsamordnare ska fortsätta och stadsdelsnämnderna ska bidra till att uppfylla stadens mål om ett klimatsmart och hållbart Stockholm genom att arbeta enligt Stockholms stads miljöprogram 2020-2023, klimathandlingsplan 2020-2023 samt andra handlingsplaner kopplade till miljöprogrammet. För de verksamheter som köper in livsmedel och måltider ska arbetet med att minska klimatbelastningen från mat och måltider prioriteras. Arbetet med energieffektivisering och ökad återvinning och en minskning av verksamheternas avfall ska intensifieras. Återbruket ska öka och Stocket ska vara förstahandsalternativ vid inköp av möbler och inventarier. Stadsdelsnämnderna ska utöver fysiska åtgärder även arbeta med verksamhetsanpassning i syfte att minska riskerna av negativa hälsoeffekter till följd av exempelvis värmeböljor. Stadsdelsnämnderna ska verka för genomförandet av Agenda 2030:s globala hållbarhetsmål och arbeta med att bidra till målet om en klimatpositiv stad 2030.

Stadsdelsnämnderna ska underlätta för närvaron av kultur i det offentliga rummet, med fokus på ytterstaden och samråda med kommunstyrelsen kring eventuella större evenemang av stadsövergripande karaktär.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Trafiknämnden ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden och Stockholm Vatten och Avfall AB och i samråd med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna definiera ansvarsgränser och upprätta rutiner och former för skyfallskommunikation (2.1)	2023-01-01	2023-12-31

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

Stadsdelsnämnderna ska bidra till att uppfylla stadens mål om effektiva verksamheter och en ekonomi i balans. Med stöd av kommunstyrelsen ska stadsdelsnämnderna genomföra nödvändiga strukturella förändringar för att möta ökade kostnader för välfärdsuppdraget och de ökade investeringsvolymerna som en växande stad kräver.

Stadsdelsnämnderna ska i samverkan med kommunstyrelsen, socialnämnden, rättsvårdande myndigheter och Skatteverket fortsätta arbetet mot välfärdsbrott. Genom aktiv avtalsuppföljning i stadens upphandlingar av välfärdstjänster ska stadsdelsnämnderna motverka välfärdsbrott och främja en sund konkurrens mellan seriösa företag inom välfärdssektorn. För att säkerställa att de villkor och krav som ställs följs i alla led ska antalet underentreprenörer begränsas i de fall det är relevant.

En central utgångspunkt när avtal på upphandlade välfärdsverksamheter löper ut är att stadens egen regiverksamheter behöver stärkas, särskilt inom äldreomsorgen och delar av sociala verksamheter. I de fall tidigare upphandlad verksamhet ska överföras till egen regi ska detta ske på ett sådant sätt att verksamhetens kvalitet kan bevaras och förbättras.

Stadsdelsnämnderna ska verka för ett ledarskap präglad av förändringsledning, kommunikation och tillit som gynnar kvalitetsutveckling inom kärnverksamheterna. Chefers arbetssituation och förutsättningar att utöva ett närvarande ledarskap ska säkerställas och en god kompetensförsörjning inom förskolan, socialtjänsten och äldreomsorgen ska tryggas. Personalens arbetsvillkor behöver förbättras genom fler trygga anställningar. Medarbetarnas inflytande och delaktighet på arbetsplatsen ska stärkas för att säkerställa en bra arbetssituation, med hög tillit till professionens kompetens. Det är angeläget att staden arbetar systematiskt med såväl kompetensutveckling av befintliga medarbetare och rekrytering av nya medarbetare. Stadsdelsnämnderna ska arbeta förebyggande mot hot och våld samt säkerställa kompetens för att kunna tillhandahålla såväl akut som långsiktigt stöd till personal som utsatts för hot och våld i sitt arbete.

Stadsdelsnämnderna ska prioritera kvinnors etablering på arbetsmarknaden, exempelvis genom uppsökande arbete, information och lotsning till arbetsmarknadsinsatser. Genom samarbete med civilsamhällesorganisationer och genom att stödja arbetsmarknadsnämndens verksamheter och aktiviteter ska nämnderna bidra till nyanländas etablering och inkludering i samhället. Stadsdelsnämnderna ska aktivt delta i samhällsvägledningens utvecklingsarbete, med fokus på bostadsvägledning, som leds av arbetsmarknadsnämnden tillsammans med SHIS. Tillsammans med arbetsmarknadsnämnden, SHIS och socialnämnden ska stadsdelsnämnderna aktivt arbeta för att barnfamiljer inom SHIS genomgångsbostäder får bostadsvägledning och insatser som leder till en stabil bostadssituation och varaktig försörjning.

Stockholm ska ha Sveriges bästa föreningsklimat och staden ska se över hur ansökningsprocesser för föreningsbidrag kan förenklas. Stadsdelsnämndernas riktlinjer för föreningsstöd utgår från principer som är tydliga och transparenta och som hindrar att stöd går till verksamhet som är odemokratisk, olaglig eller som uppmuntrar våldsbejakande extremism.

Stadsdelsnämnderna ska i samråd med stadsbyggnadsnämnden inventera lämpliga fastigheter för att pröva att via justerade användningsbestämmelser i befintlig detaljplan (ej byggrätten) möjliggöra grupp- och servicebostäder LSS/SoL och vård- och omsorgsboenden.

Alla stockholmare ska ha god service oavsett var i staden man bor. Vision för 15-minutersstaden handlar om att stadens invånare ska kunna nå allt de behöver inom promenadavstånd eller en kort cykeltur. Investeringar i offentliga miljöer, skola, fritid och kultur kan bygga sammanhållning och trygghet samtidigt som klimatpåverkan minskas och hela staden tillåts att utvecklas. Stockholmarna ska ha tillgång till ett rikt utbud av idrott och fritid som är tillgängligt för alla. Spontanidrottsplatser, utegym och motionsspår ger förutsättningar för fysisk aktivitet i närmiljön. Tillgängligheten till natur och vatten är fundamentalt för stockholmarnas livskvalitet och stadsdelsnämnderna ska bidra till tillskapandet av fler officiella badplatser, vinterbadplatser, vindskydd och grillplatser i Stockholm.

Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden och trafiknämnden påbörja arbetet med att uppdatera de lokala utvecklingsprogrammen med målet att stärka möjligheten till stadsutveckling, öka den sociala och ekologiska hållbarheten i stadsdelsnämndsområdet samt det demokratiska inflytandet över områdets långsiktiga utveckling.

Stadsdelsnämnderna bistår i Stockholm Business Region ABs och arbetsmarknadsnämndens arbete för ökad hållbar tillväxt och företagande inom stadsdelens geografiska område med utgångspunkt i näringslivspolicyn. Utifrån

översiktsplanens inriktning värnas och utvecklas stadens renodlade verksamhetsområden med hänsyn till näringslivet samt regional och kommunal samverkan i stadsutvecklingsprocessen.

Stadsdelsnämnderna utgör grundstommen i stadens trygghets- och säkerhetsarbete. Trygghetsarbetet behöver stärkas och det lokala arbetet i stadsdelsnämnderna uppvärderas. Det handlar bland annat om att jobba med riktade brottsförebyggande och trygghetsskapande åtgärder där behov finns, samt att utveckla en ren, attraktiv och trygg stadsmiljö. Stadsdelsnämnderna ska stärka det brottsförebyggande arbetet och utifrån sin lokala kunskap om behov och utmaningar som finns genomföra insatser som ökar tryggheten hos invånarna.

Tilliten till professionens förmåga att välja metoder, arbetssätt och insatser ska vara hög. Det är stadsdelsnämnderna som är bäst lämpade att bedöma var insatser och trygghetsinvesteringar gör mest nytta och ger mest effekt. Stadsdelsnämnderna ska löpande följa upp det övergripande trygghetsarbetet och besluta om inriktningen. Nämnderna ska också verka för fler samlokaliseringar med andra myndigheter. Positiva synergieffekter uppstår när aktörer eller verksamheter lokaliseras tillsammans.

I samverkan med kommunstyrelsen, socialnämnden, trafiknämnden, utbildningsnämnden och andra berörda nämnder samt bolagsstyrelser och polis ska stadsdelsnämnderna ta fram lokala lägesbilder, orsaksanalyser och åtgärder i arbetet med de lokala samverkansöverenskommelserna med polisen samt följa upp dessa insatser. En nära samverkan med brandförsvaret, det lokala näringslivet, fastighetsägare, föräldrar och föreningar är också en förutsättning för trygghetsarbetet. Stadsdelsnämnderna ska arbeta för att nå målet om att inte ha något särskilt utsatt eller utsatt område inom Stockholms stad. Stadsdelsnämnderna bär i detta arbete det lokala samordningsansvaret men det är av stor vikt att det sker i tät samverkan med övriga berörda aktörer. Stadsdelsnämnderna ska delta i arbetet för att motverka det dödliga våldet i kriminella miljöer. Utifrån befintlig erfarenhet och kunskap ska arbetet mot våldsbejakande extremism fortsätta att utvecklas.

Staden är under ledning av kommunstyrelsen en aktiv part i det regionala brottsförebyggande arbetet tillsammans med Region Stockholm, Polisen, Länsstyrelsen, länets kommuner och andra berörda aktörer. Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med socialnämnden och trafiknämnden delta i det förstärkta regionala samverkansarbetet gällande att minska antalet öppna drogcener i länet. Stadsdelsnämnderna ska fortsatt utveckla och intensifiera arbetet med platssamverkan och platsaktivering på prioriterade platser eller områden, och vara sammankallande part i samverkan med andra berörda nämnder och bolagsstyrelser, andra aktörer samt lokala företag, för att skapa en trygg närmiljö.

Stadsdelsnämnderna ska aktivt samverka med lokalt näringsliv för att gemensamt skapa en attraktiv och trygg närmiljö samt föra dialog med invånare och lokalsamhälle, genom exempelvis trygghetsvandringar. Stadsdelsnämnderna ska etablera en permanent beredskap och organisation för iordningsställande av trygghetspunkter inom sitt geografiska område. Stadsdelsnämnderna har en central roll i arbetet för att öka invånarnas tillit till stadens olika verksamheter. Samarbetet med det lokala civilsamhället är en viktig del i detta arbete.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska i samarbete med AB Familjebostäder och AB Svenska Bostäder och berörda stadsdelsnämnder utreda lokalisering av den nya stadsdelsförvaltningen på Järva respektive att utreda lokalisering i Rågsved av förvaltningskontoret för Enskede-Årsta-Vantör när nuvarande hyresavtal löper ut (3.1)	2023-01-01	2023-06-30
Kommunstyrelsen ska i samarbete med Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd och Spånga-Tensta stadsdelsnämnd samt i samråd med arbetsmarknadsnämnden, exploateringsnämnden, idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, utbildningsnämnden, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, AB Stockholms hem och SISAB starta Fokus Järva för att få till en sammanhängande satsning och en samlad plan för utvecklingen av Järva med utgångspunkt i översiktsplanen och med stort fokus på genomförandekraft (3.3)	2023-01-01	2023-12-31
Förskolenämnden ska, i samarbete med stadsdelsnämnderna och i samråd med kommunstyrelsen, planera för att stadens förskolor beredskapslagrar i egen regi för att klara ett grundläggande måltidsbehov för samtliga förskolebarn och personal under flera dygn (3.5)	2023-01-01	2023-12-31
Nämnder och bolagsstyrelser ska säkerställa att det finns resurser och kompetens tillgängliga i den utsträckning som krävs för att möta den kraftigt ökande ambitionshöjningen i arbetet med att utveckla en sammanhållen beredskap för framtida kriser och civilt försvar, både i den egna verksamheten och inom ramen för en stadsövergripande samverkan (3.5)	2023-01-01	2023-12-31
Nämnder och bolagsstyrelser ska under ledning av kommunstyrelsen medverka i upprättandet av stadens krigsorganisation och dess bemanning (3.5)	2023-01-01	2023-12-31
Servicenämnden ska under ledning av kommunstyrelsen och i samarbete med förskolenämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden, äldre- och socialnämnden, stadsdelsnämnderna utreda och påbörja etablering av ett centralt omsättningslager för vissa livsmedel och vissa förbrukningsvaror i syfte att höja stadens beredskapsförmåga (3.5)	2023-01-01	2023-12-31
Socialnämnden, äldre- och socialnämnden och stadsdelsnämnderna ska i samråd med kommunstyrelsen planera för att stadens boenden inom äldreomsorg och LSS beredskapslagrar i egen regi för att klara ett grundläggande måltidsbehov för brukare och personal under minst sju dygn (3.5)	2023-01-01	2023-12-31
Stadsdelsnämnderna ska etablera en permanent beredskap och organisation för iordningsställande av trygghetspunkter inom sitt geografiska område (3.5)	2023-01-01	2023-06-30
Kommunstyrelsen ska i samarbete med stadsdelsnämnderna, exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och trafiknämnden inleda arbete för att uppdatera de lokala utvecklingsprogrammen (3.7)	2023-01-01	2023-12-31

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2023	KF:s årsmål 2024	KF:s årsmål 2025
2.1 Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring	Andel hämtställen med matavfallsinsamling av hämtställen med möjlighet till matavfallsinsamling	100 %	100 %	100 %
	Klimatpåverkan från upphandlade livsmedel och måltider	1,6 kg CO ₂ e per kg livsmedel	1,6 kg CO ₂ e per kg livsmedel	1,5 kg CO ₂ e per kg livsmedel
	Köpt energi i stadens verksamheter	1 945 GWh	1 945 GWh	1 945 GWh

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2023	KF:s årsmål 2024	KF:s årsmål 2025
2.4 Stockholmarnas hälsa ska främjas genom ren luft, rent vatten och giftfria miljöer	Andel inköpta animalier med krav på djurskydd och restriktiv antibiotikaanvändning i nivå med svensk lagstiftning, i kilo av totala inköpta volymen	88 %	90 %	92 %
	Andel inköpta ekologiska måltider och livsmedel i staden i kronor av totala värdet av inköpta måltider och livsmedel	70 %	70 %	70 %
	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	100 %	100 %	100 %
3.1 Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	+/- 1 %
3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb	Aktivt Medskapandeindex	83	83	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Andelen timavlönad personal i förhållande till samtliga anställda	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.5 Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhetsområden	Andel upphandlade avtal där kontinuerlig uppföljning genomförts	80 %	81 %	82 %
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel elektroniska inköp	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse

Förskoleverksamhet

En kvalitativ förskola är en viktig nyckel för barns utveckling och lägger grunden för det livslånga lärandet. Förskolorna ska vara tillgängliga för alla barn och alla barn ska få det stöd de behöver för att lära och utvecklas och därmed ges möjlighet till en bra start i livet. Alla barn i Stockholm ska ha jämlika livsvillkor och livschanser oavsett var i staden de bor. Förskolan har en viktig funktion i det förebyggande arbetet, bland annat genom att uppmärksamma barn som riskerar att fara illa, samarbetet mellan socialtjänsten och förskolan ska därför vara starkt. Alla barn har rätt att få det stöd de har behov av, oavsett var i staden de bor. Genom att värna om den pedagogiska kvaliteten och det kompensatoriska uppdraget kan förskolan tidigt identifiera behov av tidiga åtgärder och insatser. En lyckad skolgång är en avgörande skyddsfaktor för resten av livet. Inskrivningsgraden i förskolan ska öka för att fler barn ska få förutsättningar att klara skolan på lång sikt.

Språket är nyckeln till kunskap. Barn som har ett väl utvecklat språk och ett stort ordförråd är bättre rustade inför skolstarten. Stadsdelsnämnderna och förskolenämnden ska samarbeta för att utveckla språkutvecklande arbetssätt och sprida goda exempel. Övergången till skolan ska stärkas genom ett nära samarbete mellan stadsdelsnämnderna, förskolenämnden och utbildningsnämnden. Arbetsmiljön för medarbetarna i förskolan ska fortsätta att förbättras och det ska vara enkelt att ta del av kompetensutvecklingsinsatser. Genom större andel utbildad personal kan den pedagogiska kvaliteten höjas i hela stadens verksamheter. Andelen förskollärlärledda barngrupper ska öka.

Förskolornas fysiska miljö ska vara pedagogiskt utformad. Förskolegårdarna ska genom utformning och belysning inbjudas till lek och rörelse och pedagogisk verksamhet utomhus.

Uppgifter

Stadsdelsnämndernas huvudsakliga ansvar omfattar:

- att driva och utveckla kommunala förskolor, öppen förskola, introduktionsförskola och allmän förskola
- att alla barn som bor i stadsdelsnämndsområdet har tillgång till förskoleverksamhet
- att stadens platsgaranti uppfylls och att ramöppettiderna hålls

Förslag till budget 2023 och plan för 2024 och 2025

Mnkr	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Budgeterat till stadsdelsnämnderna	-5 227,5	-5 348,1	-5 341,5	-5 341,5
Kostnader (-)	-5 596,0	-5 723,2	-5 716,6	-5 716,6
Intäkter	368,5	375,1	375,1	375,1

Budgeten för 2023 ökar netto med 120,6 mnkr jämfört med 2022. Förändringen utgörs framförallt av ökning av schablon samtidigt som antalet barn i förskolan minskar i jämförelse med föregående år. Kommunfullmäktiges budget för 2023 fokuserar på samverkan och prioriteringar utifrån ett kommunkoncernsperspektiv. I nämndens budget ingår en kostnadsneutral justering av personalomkostnadspålägg. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Slutlig justering av budget 2023 utförs i december samma år utifrån månadsvisa avläsningar av antal inskrivna barn i verksamheten. Grundsablonen höjs med 5,9 procent och övriga sabloner framgår i bilaga 6. Avgiftsnivåer för förskola framgår av bilaga 7.

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

För att kommunfullmäktiges mål ska uppnås ska stadsdelsnämnderna, utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, arbeta enligt kommunfullmäktiges prioriterade inriktning nedan.

Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

Stadsdelsnämnderna ska säkerställa en likvärdig förskola som är trygg, säker och håller hög pedagogisk kvalitet med förskollärlärd verksamhet på samtliga avdelningar. Genom en ökad förskollärlärdäthet förbättras förutsättningarna för fler förskolor att verka för mindre barngrupper och minska antalet barn per förskollärläre. I samverkan med förskolenämnden ska stadsdelsnämnderna verka för en god tillgång till barnskötare samt legitimerade förskollärläre i stadens förskolor, bland annat genom att erbjuda barnskötare möjlighet till vidareutbildning till förskollärläre samt utbildad personal möjlighet till vidareutbildning till barnskötare. Det pedagogiska ledarskapet ska främjas och utvecklas. Förskolorna ska ha ett normkritiskt arbetssätt i enlighet med läroplanen för förskolan. Stadsdelsnämnderna ska, i nära samverkan med förskolenämnden, utveckla uppföljningen av det systematiska kvalitetsarbetet med syfte att öka likvärdigheten i staden. Digitaliseringsarbetet ska, utan att vara kostnadsdrivande, främja förskolans uppdrag och minska den administrativa bördan för förskolans personal.

Språkutveckling ska prioriteras högt i förskolan i syfte att förbättra barns möjligheter till fortsatt utbildning. Fler medarbetare ska kunna fortbilda sig och få nödvändiga kompetenser inom svenska, pedagogik, modersmålsstöd eller relevant metodik som understödjer barns språkutveckling. Flerspråkighet hos barn ska uppmuntras och stödjas som en resurs i språkinlärlningen. Barn som tillhör nationella minoriteter ska erbjudas barnomsorg enligt gällande lagstiftning. De stadsdelsnämnder som har behov av att ta fram lokala handlingsplaner eller strategier för språkutveckling ska få stöd av förskolenämnden i sitt arbete. I samarbete med förskolenämnden ska stadsdelsnämnderna årligen genomföra en dialog om barnens språkutveckling i förskolan och övergången till grundskolan. Arbetet med barns övergång mellan förskolans och skolans verksamheter ska utvecklas i syfte att skapa goda förutsättningar för trygghet och pedagogisk kontinuitet. Barn med särskilda behov ska få det stöd de behöver genom evidensbaserade metoder. Stadsdelsnämnderna ska verka för ökad likställighet i bedömningsgrunderna i samverkan med förskolenämnden.

Inskrivningsgraden i förskolan ska öka, med särskilt fokus på de områden där den idag är låg eller sjunker. Stadsdelsnämnderna ska identifiera orsaker till låg inskrivningsgrad i förskolan samt prioritera uppsökande verksamheter så som introduktionsförskola, öppen förskola eller andra strukturerade metoder arbeta för att för att nå fler vårdnadshavare och familjer.

Stadsdelsnämnderna ska genom samverkan mellan vårdnadshavare, skola, socialtjänst, BVC, psykiatri och andra aktörer tidigt identifiera och ge barn och familjer i behov av stöd rätt insatser med fokus på det förebyggande och uppsökande sociala arbetet. Stadsdelsnämnderna ska säkerställa att alla förskolor har väl fungerande rutiner för orosanmälan till socialtjänsten i enlighet med socialtjänstlagen. Vidare ska stadsdelsnämnderna säkerställa att placerade barn och barn som bor i skyddat boende erbjuds plats i förskola eller annan pedagogisk verksamhet. Stadsdelsnämnderna ska i

samarbete med bland annat socialtjänsten och skolan fortsätta det förebyggande arbetet mot våld i nära relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck. Arbetet för att förhindra barnäktenskap, tvångsäktenskap och könsstympning ska fortsätta.

Förskolan ska verka för att fler barn ges möjlighet att ta del av och upptäcka professionell kultur, läsning och eget skapande. Stadsdelsnämnderna ska fortsatt verka för att fler barn i förskolor genom kulanpremien kommer i kontakt med kulturverksamheter anpassade efter deltagarnas behov.

Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning
Arbetet med kemikaliesmarta förskolor ska fortsätta liksom arbetet med att minska klimatpåverkan från inköpta livsmedel och öka andelen ekologiska livsmedel i enlighet med strategi för god, hälsosam och klimatsmart mat. Stadsdelsnämnderna ska möjliggöra att kökspersonalen ska få möjlighet till kompetensutveckling i klimatsmart mat. Arbetet med att sortera ut matavfall och förbättra källsorteringen ska fortsätta, samt arbetet med att minska matsvinnet ska intensifieras. När nya förskolor byggs ska de som huvudregel byggas med eget tillagningskök samt vid nybyggnation projektera utifrån krav på att certifiera förskolor med motsvarande Miljöbyggnad, lägst silver.

Avfall ska förebyggas från att uppstå, genom exempelvis kraftigt minskad användning av engångsprodukter och onödiga plastprodukter. En större andel produkter och material ska återanvändas och stadsnämnderna ska verka för att fler förskolor ansöker om att erhålla Skolverkets utmärkelse ”Skola för hållbar utveckling”.

Stadens förskolegårdar behöver bli bättre, grönnare och klimatanpassade. En strategi för gröna skolgårdar ska tas fram och ett koncept för gröna förskolegårdar med Malmö stad som förebild ska tas fram och användas. Stadsdelsnämnderna ska medverka i framtagandet av strategin som utbildningsnämnden och förskolenämnden ansvarar för. Det ska vara prioriterat att plantera mer träd och buskar på förskolegårdar där temperaturerna är för höga. Möjlighet till odling och uterum för undervisning ska främjas. Traditionella material och hårdgjorda ytor ska bytas ut så att det blir mer naturmaterial och gröna ytor. Utbildningsnämnden, förskolenämnden och stadsbyggnadsnämnden ska ta fram lekvärdesriktlinjer för förskolegårdar och skolgårdar under år 2023 och stadsdelsnämnderna ska delta i arbetet. Ingångsvärdet är att riktlinjerna även ska säkra tillräckliga yttorlekar och säkra att utemiljön i såväl skola som förskola ses som en del av det pedagogiska rummet. Riktlinjerna ska vara styrande i kompensatoriskt arbete för utemiljön i förskola och skolan och omfatta både nybyggnation och renovering av gårdar.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Utbildningsnämnden ska i samarbete med förskolenämnden, stadsdelsnämnderna och SISAB ta fram en strategi för gröna skol- och förskolegårdar som ska syfta till att byta ut traditionella material, och hårdgjorda ytor mot mer gröna ytor och naturmaterial, samt prioritera plantering av fler träd och buskar på gårdar med höga temperaturer (2.2)	2023-01-01	2023-08-31
Utbildningsnämnden ska i samarbete med förskolenämnden, stadsdelsnämnderna och SISAB, med Malmö stad som förebild, ta fram ett koncept för gröna skol- och förskolegårdar med en plan för hur detta kan genomföras på minst 15 skol- eller förskolegårdar under mandatperioden (2.2)	2023-01-01	2023-12-31

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

Stadsdelsnämnderna medverkar tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser tidigt i planeringsprocessen för nya bostäder med syfte att säkerställa att behoven av

förskoleplatser tillgodoses. Genom ett kontinuerligt arbete med planering för tillgången av förskolelokaler ska stadsdelsnämnderna säkerställa stadens förmåga att tillhandahålla kostnadseffektiva och ändamålsenligt utformade verksamhetslokaler på både kort och lång sikt. Planeringen av förskolelokaler ska göras i samverkan med berörda nämnder och bolagsstyrelser.

Arbetsmiljön för medarbetare i förskolan ska stärkas genom goda arbetsvillkor och säkerställd tid att utföra respektive uppdrag. Stadsdelsnämnderna ska arbeta för att underlätta ett närvarande skolledarskap inom förskolan för att förbättra arbetsmiljön för alla medarbetare. Arbetet med handlingsplanerna för förbättrad arbetsmiljö för barnskötare och förskollärare ska fortsätta i samarbete med förskolenämnden. Kontinuitet i verksamheten är viktigt för både barn och medarbetare, stadsdelsnämnderna ska därför se över möjligheten att inrätta vikariepooler med fast anställd personal för att underlätta detta. Osäkra anställningar ska minimeras.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förskolenämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och i samråd med kommunstyrelsen ta fram en samlad strategi för kompetensförsörjningen inom förskolan i Stockholms stad (3.4)	2023-01-01	2023-12-31
Södermalms stadsdelsnämnd ska i samarbete med förskolenämnden fortsätta arbetet med att utveckla förskola på samiska och meänkieli (3.7)	2023-01-01	2023-12-31

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2023	KF:s årsmål 2024	KF:s årsmål 2025
1.2 Alla barn ska ges likvärdig möjlighet till utveckling och lärande i förskolan och skolan	Andel legitimerade förskollärare av totalt antal anställda (årsarbetare)	33 %	33 %	33 %
	Antal barn per grupp	15	15	15
	Antal förskolebarn per anställd (årsarbetare)	4,9	4,9	4,9
	Förskollärartäthet	15,5	15,5	15,5

Barn, kultur och fritid

Alla barn och unga har rätt till en meningsfull fritid och tillgång till trygga och jämställda mötesplatser. Stadsdelsnämnderna ska erbjuda öppna och avgiftsfria mötesplatser och fritidsverksamheter med hög kvalitet anpassade efter befolkningssammansättningen samt ungas behov och levnadsmönster. Fritidsverksamheter och parklekar är viktiga kompensatoriska verksamheter som kan stärka viktiga skyddsfaktorer för barn och unga och kan jämna ut livsvillkor. Verksamheter med hög kvalitet skapar glädje, gemenskap och starka unga. Verksamheterna ska ha generösa öppettider, och utöka öppethållandet där det finns ett behov samt samarbeta med förskolor, skolor, fritidshem, socialtjänsten, ideella verksamheter och kulturinstitutioner.

Med utgångspunkt i barnkonventionen ska barnets bästa alltid vara i centrum och finnas med i allt beslutfattande. Stadsdelsnämnderna ska möjliggöra för barn och ungdomar att komma till tals och påverka stadens verksamheter.

Det är prioriterat att nå de grupper som idag inte nås av annan fritidsverksamhet och erbjuda meningsfull fritid i både egen regi och i samarbete med civilsamhället. En

meningsfull fritid främjar så väl långsiktig hälsa som lärandet och sociala förmågor. De kulturhus som finns i stadsdelsnämnderna är öppna och välkomnande mötesplatser för alla invånare.

Uppgifter

Stadsdelsnämndernas huvudsakliga ansvar omfattar:

- fritidsverksamhet för barn och ungdomar
- upplåtelse av allmänna samlingslokaler
- lokal kulturverksamhet
- bidragsgivning till föreningar
- sommarkoloniverksamhet
- konsumentrådgivning
- medborgarkontor
- lokalt demokrati- och utvecklingsarbete

Förslag till budget 2023 och plan för 2024 och 2025

Mnkr	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Budgeterat till stadsdelsnämnderna	-434,0	-483,2	-483,2	-483,2
Kostnader (-)	-434,0	-483,2	-483,2	-483,2
Intäkter	0,0	0,0	0,0	0,0

Budgeten för 2023 ökar med 49,2 mnkr jämfört med 2022. Kommunfullmäktiges budget för 2023 fokuserar på samverkan och prioriteringar utifrån ett kommunkoncernsperspektiv. I nämndens budget ingår en kostnadsneutral justering av personalomkostnadspålägg. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

För att kommunfullmäktiges mål ska uppnås ska stadsdelsnämnderna, utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, arbeta enligt kommunfullmäktiges prioriterade inriktning nedan.

Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

Parklekar och fritidsgårdar ska vara mötesplatser med närvarande och trygga vuxna förebilder och en del av det trygghetsskapande arbetet. Stadens rådighet över öppna mötesplatser och fritidsverksamheter ska vara hög genom att stärka verksamhet i egen regi och ha en nära samverkan med civilsamhällsaktörer som bedriver verksamhet för barn och unga. Verksamheterna ska hålla hög kvalitet samt utformas och utvecklas för att möta unga stockholmares behov och levnadsmönster, bland annat genom att vidareutveckla försök med mobil och digital verksamhet. Det behöver finnas mötesplatser för unga även i naturmiljöer samt möjligheter att umgås i parker och att ta del av friluftslivet. Barn och ungas röster ska tas tillvara och användas för att utveckla verksamheterna. Genom ett ökat samarbete mellan stadens verksamheter för barn och unga kan integration främjas och fler målgrupper erbjudas ett större utbud anpassade aktiviteter. Stadsdelsnämnderna ska verka för att fler barn och unga som önskar kan delta i fritidsaktiviteter. Inom befintliga verksamheter ska fysisk aktivitet och rörelse för alla barn och ungdomar främjas.

Aktiviteter ska utformas för att vara tillgängliga för barn och unga med funktionsnedsättning. Det ska finnas trygga arenor och verksamheter för flickor och specifika målgrupper så som nyanlända och ungdomar med funktionsnedsättning. Det

ska finnas verksamhet och mötesplatser för unga hbtqi-personer i hela staden, som även är tillgängliga för unga hbtqi-personer med funktionsnedsättning.

Den öppna fritidsverksamheten ska ha ett nära samarbete med andra aktörer som arbetar förebyggande, så som exempelvis socialtjänsten, civilsamhället och fältassistenter. Kunskap om socialtjänstens uppdrag ska stärkas inom fritidsverksamheterna för att tidigt identifiera barn och unga i riskzon eller som misstänks fara illa. Stadens fritidsverksamhet ska vara utformad så att de främjar skyddsfaktorer och bidrar till en gynnsam social utveckling av barn och ungas liv. I samverkan med civilsamhällets aktörer kan studiehjälp erbjudas och möjliggöras inom fritidsverksamheterna. Stadsdelsnämnderna ska fortsätta arbetet med Fritid fri från våld för att stärka det våldsförebyggande arbetet på stadens fritidsgårdar.

I samverkan med kulturnämnden ska det systematiska kvalitetsarbetet i stadens fritidsverksamheter utvecklas och kvaliteten höjas genom att arbeta efter Stockholms stads strategi för fritids- och ungdomsgårdar. Stadsdelsnämnderna ska ta del av stadsövergripande erfarenhetsutbyten och kompetensutvecklingsinsatser. Parklekarnas pedagogiska och kulturella innehåll ska utvecklas genom utökade öppettider och stärkt bemanning. Stadsdelsnämnderna ska samverka med kulturnämnden i framtagandet av en parkleksstrategi för Stockholms stad. Fritidsbiblioteken möjliggör en mer jämlik möjlighet till en aktiv fritid och ska utvecklas i hela staden. Där det inte finns fritidsbibliotek idag ska arbetet för att starta upp verksamhet inledas.

Stadens kultursekreterare har fortsatt uppdrag att vara stadsdelsnämndernas samordningsfunktion avseende kultur i nära samverkan med civilsamhällets organisationer och kulturnämnden. Nämnderna ska underlätta och möjliggöra för det lokala kulturlivet. Lokala kulturhus ska värnas och stöttas. Stadsdelsnämnderna ska underlätta och informera om samlingslokaler till föreningslivet. Genom kulanpremien ska fler barn i förskolor och skolor komma i kontakt med kulturverksamheter anpassade efter deltagarnas behov.

Hanteringen av medborgarförslag ska förbättras och medborgarkontoren utvecklas så att en likvärdig service erbjuds till alla stockholmare. I en tid då mångas privatekonomi står inför större utmaningar än på länge ska konsumentvägledningen vidareutvecklas. Nämnderna ska arbeta aktivt för att nå de som är i behov av det och identifiera nya målgrupper som det är angeläget att nå med tanke på det ekonomiska läget.

Stadens sommarkollo ska ge barn och ungdomar möjlighet till en stimulerande och trygg sommarvistelse samt vara en plats där barn och ungdomar från olika stadsdelsområden kan mötas och skapa relationer. Stadsdelsnämnderna ansvarar för att handlägga kolloverksamheten för barn i det egna stadsdelsnämndsområdet samt för att, i samarbete med kulturnämnden, fortsätta att utveckla stadens sommarkolloverksamhet så att fler barn från grupper som idag är underrepresenterade deltar i sommarkollo. Barn och unga med funktionsnedsättning ska ges möjlighet att delta i ordinarie sommarkoloniverksamhet.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska i samarbete med idrottsnämnden, kulturnämnden, socialnämnden och stadsdelsnämnderna utreda hur staden kan förbättra och förenkla för föreningslivet i Stockholm med målet att Stockholm ska ha Sveriges bästa föreningsklimat (1.5)	2023-01-01	2023-12-31

Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning
Stadsdelsnämnderna ska fasa ut skadliga material och plaster i miljöer där barn och unga vistas. Nämnden ska förebygga att avfall uppstår genom minskad användning av

engångsprodukter och onödiga plastprodukter samt verka för att en större andel produkter och material återanvänds eller återvinns.

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

Stadsdelsnämnderna ska bidra till förutsättningar för att ett levande kultur- och föreningsliv har en lokal förankring, bland annat genom föreningsbidrag till föreningslivet. Principerna för föreningsbidrag ska så långt som möjligt främja långsiktighet och förutsägbarhet för att underlätta för fristående aktörer att planera sin verksamhet och det ska råda tydlighet vilken instans i staden som ansvarar för vilken slags föreningsbidrag. Stadsdelsnämnderna ska genom uppföljning säkerställa att ekonomiska bidrag och tillgång till lokaler inte går till någon aktör med odemokratiska värderingar eller som uppmuntrar eller möjliggör våldsbejakande extremism. Beslut om föreningsbidrag ska fattas av stadsdelsnämnden och inte på delegation.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska i samarbete med stadsdelsnämnderna upphandla och införa ett gemensamt digitalt system för handläggning av stadsdelsnämndernas föreningsbidrag (3.1)	2023-01-01	2023-12-31

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2023	KF:s årsmål 2024	KF:s årsmål 2025
1.5 Alla stockholmare ska ha tillgång till ett rikt kultur-, idrotts- och föreningsliv	Andel barn och ungdomar som deltar i idrottsaktiviteter på fritiden	75 %	75 %	76 %
	Andel barn och ungdomar som deltar i kulturaktiviteter på fritiden	77 %	77 %	78 %
	Andel barn och ungdomar som är nöjda med tillgången till idrottsaktiviteter	76 %	76 %	77 %
	Andel barn och ungdomar som är nöjda med tillgången till kulturaktiviteter på fritiden	77 %	77 %	78 %
	Andel ungdomar som deltar i föreningsliv	66 %	66 %	67 %

Äldreomsorg

Stockholm ska vara en äldrevänlig stad där det finns möjligheter för alla oavsett ålder att vara en resurs i samhället och där satsningar inom äldreomsorgen syftar till att stärka den äldres position i samhället. Alla stadsdelsnämnder ska erbjuda uppsökande insatser samt sociala kulturella och fysiska aktiviteter. Stadsdelsnämnderna ska fortsätta att utveckla aktivitetscentrum och etablera nya, i synnerhet i de stadsdelsnämnder som idag saknar denna verksamhet. Äldreomsorgen ska ha den äldres behov i fokus, utgå från ett salutogent förhållningssätt och möjliggöra en hög livskvalitet för den enskilde oavsett hälsotillstånd och ålder. Det strategiska utvecklingsarbetet, som också återfinns i Färdplan för äldreomsorgens utveckling, tar sikte på en ändamålsenlig styrning och organisation, personal med rätt kompetens och

bra arbetsförhållanden, ett säkerställande av grunduppdraget och en värdig omsorg med hög kvalitet.

Äldreomsorgen ska arbeta aktivt för att förebygga ofrivillig ensamhet och bryta social isolering bland äldre, något som idag är en stor orsak till ohälsa. Ramtid i hemtjänsten och Tryggt mottagande ska fortsätta att utvecklas i samverkan med äldre nämnden. Samarbetet med läkarorganisationen vid särskilda boenden och med primärvården ska utvecklas och kontakterna förtydligas.

Centralt för en välfungerande äldreomsorg är bra arbetsvillkor för personalen där ramtid och reflektionstid är några viktiga redskap. Äldreomsorgen ska rustas för att kunna möta den demografiska utmaningen med att antalet äldre i staden ökar och stå väl förberedd inför eventuella framtida kriser och pandemier. Detta ska ske genom bland annat högre bemanning, trygga anställningar, ökad tillgång till medicinsk kompetens samt möjlighet till kompetensutveckling och närvarande ledarskap.

Det digitala stödet för äldre behöver öka och arbetet med välfärdsteknik ska utvecklas. Implementeringen av nyckelfri hemtjänst ska fortsätta under ledning av äldre nämnden, likasom införandet av digital tillsyn och digitala inköp.

Uppgifter

Stadsdelsnämndernas huvudsakliga ansvar omfattar:

- äldreomsorg och den kommunala hälso- och sjukvården för personer över 65 år
- bostadsbedömning
- särskilt boende för äldre samt hemtjänst och dagverksamhet
- förebyggande och uppsökande arbete riktat mot äldre

Äldre nämnden ansvarar för kommunövergripande frågor rörande äldreomsorg.

Förslag till budget 2023 och plan för 2024 och 2025

Mnkr	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Budgeterat till stadsdelsnämnderna	-8 593,6	-9 086,3	-9 303,3	-9 549,3
Kostnader (-)	-8 829,1	-9 321,8	-9 538,8	-9 784,8
Intäkter	235,5	235,5	235,5	235,5

Budgeten för 2023 ökar med 492,7 mnkr jämfört med 2022. Förändringen utgörs framförallt av volymökning, höjd peng för vård- och omsorgsboende och hemtjänst. Kommunfullmäktiges budget för 2023 fokuserar på samverkan och prioriteringar utifrån ett kommunkoncernsperspektiv. I nämndens budget ingår en kostnadsneutral justering av personalomkostnadspålägg. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

För att kommunfullmäktiges mål ska uppnås ska stadsdelsnämnderna, utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, arbeta enligt kommunfullmäktiges prioriterade inriktning nedan.

Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

Äldreomsorgen ska ha en tillitsbaserad styrning och uppföljning som baseras på behoven i olika stadsdelsnämnder och de äldres egen värdering av vad som är

livskvalitet. Stadsdelsnämnderna ska öka rättssäkerheten, likställigheten och jämställdheten inom biståndsbedömning i äldreomsorgen, samt säkerställa att beslut fattas enligt riktlinjerna där särskild hänsyn ska tas till hög ålder, oro och ensamhet. Med hög ålder avses 85 år eller äldre. Äldres möjlighet till självbestämmande och medarbetarnas yrkesmässiga kompetens ökar kvaliteten på verksamheterna. Äldre ska kunna påverka sin omsorg och dess innehåll i vardagen. Stockholm stads äldreomsorg består av såväl kommunala som privata aktörer som den äldre kan välja utifrån.

Nämnderna ska möjliggöra för äldre på särskilda boenden att ha en vardag med hög livskvalitet genom att exempelvis erbjuda daglig utevistelse, sociala aktiviteter, mötesplatser och kulturupplevelser. Dessa ska i hög grad individanpassas. För att främja sociala upplevelser ska stadsdelsnämnderna i samarbete med äldreomsorgen utveckla arbetet med sociala besök i äldreomsorgen. Det påbörjade arbetet där stadsdelsnämnderna samverkar med kulturnämnden för mer kultur inom äldreomsorgen ska fortsätta. Arbetet med ramtid ska fortsätta och vidareutvecklas för att det ska införas fullt ut. Utvecklingen av ramtid inom hemtjänsten är central för att stärka den enskildes möjlighet att påverka sin omsorg, men även för att förbättra medarbetarnas arbetsmiljö. Hemtjänst och vård- och omsorgsboenden i egen regi, samt kommunala bostäder anpassade för äldre, exempelvis seniorbostäder, ska finnas i alla stadsdelsnämndsområden. Där detta idag inte finns ska staden inleda ett arbete för att starta verksamhet i egen regi. Icke-valsalternativet för hemtjänst ska vara egen regi. Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med äldreomsorgen fortsätta arbetet med att stadsdelsnämnderna ska ha egenanställd bemanningspersonal som har tillsvidareanställning och som arbetar i ett lämpligt geografiskt område. Staden ska främja idéburen äldreomsorg. Nämnderna ska verka för fler vårdjourer inom stadens äldreomsorg.

Pandemin har visat vikten av stärkt beredskap för krissituationer, demokratisk kontroll genom bland annat bättre insyn, styrning och samordning, högre grundbemanning och ökad medicinsk kompetens i äldreomsorgen och åtgärder för att säkerställa detta ska prioriteras.

De rehabiliterade insatserna ska fortsätta att utvecklas genom samverkan med arbetsterapeuter, fysioterapeuter och dietister. Det förebyggande arbetet för att bryta ofrivillig ensamhet och social isolering är fortsatt prioriterat och ska ske bland annat i samarbete med civilsamhället. Insatserna för att utveckla hörselmiljöerna inom stadens äldreomsorg ska fortsätta. Utifrån lokala förutsättningar ska stadsdelsnämnderna ansvara för att skapa och utveckla fler aktivitetscenter i nära anslutning till seniorboenden, sociala mötesplatser och träffpunkter för äldre som möjliggör social gemenskap och mänskliga möten, även vid storhelger och under sommaren. Arbetet med digitala fixare ska finnas i alla stadsdelsnämnder och fixartjänsterna ska fortsätta att utvecklas för att underlätta den digitala miljön för äldre. Insatserna för att minska den psykiska ohälsan behöver öka.

Stadsdelsnämnderna ska fortsatt utveckla samarbetet med servicenämnden och äldreomsorgen för att förbättra information och kontaktvägar både inom staden och för stockholmare, anhöriga och omsorgstagare i äldrefrågor. Vidare ska arbetet med anhängigtöd och anhängigportal till närstående fortsätta.

Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med socialnämnden och SHIS fortsätta utveckla arbetet med äldre som lever i hemlöshet eller riskerar att bli hemlösa och genom äldreomsorgen vägleda dem till kontakt med socialtjänst och äldreomsorg. Arbetet mot våld i nära relationer, insatser till äldre personer som tillhör sårbara grupper samt samverkan och samhandläggningen kring äldre med komplexa behov, ska fortsätta att utvecklas. I

arbetet med våld i nära relationer är också arbetet med att motverka försummelse en viktig del.

Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med äldreområdet och Region Stockholm stärka stadens arbetsprocesser inom hälso- och sjukvård med den äldre individuella behov i fokus. Stadsdelsnämnderna ska verka för en tillförlitlig informationsöverlämning mellan hemtjänsten, särskilda boenden och Region Stockholm. I samarbete med Region Stockholm ska arbetet med avancerad sjukvård i hemmet, den palliativa vården vid stadens särskilda boenden samt samverkan med hemsjukvården utvecklas och stärkas. Stadsdelsnämnderna säkerställer att intentionerna i såväl lagstiftning som regionala överenskommelser infrias kring utskrivningsklara patienter från slutenvård. Här är arbetssättet med tryggt mottagande i hemmet en viktig del. Staden ska ta initiativ till att arbetet med kommunaliserad hemsjukvård återupptas.

Kontinuiteten ska öka genom att stärka hemtjänsten i egen regi. Äldre ska möta personal de känner igen. Bemanningen ska stärkas. Stadsdelsnämnderna ska aktivt arbeta för att öka andelen heltidsanställningar, minska andelen timavlönad personal, koordinera timavlönade regionvis i syfte att erbjuda fler arbetade timmar samt öka andelen undersköterskor inom hela äldreomsorgen.

För att behålla och rekrytera medarbetare behöver staden förbättra arbetsvillkoren och arbetsmiljön. Med de äldre i fokus, och för att förbättra personalens villkor samt främja seriösa aktörer och öka kvaliteten, ska staden skärpa kraven i LOV- och LOU-avtalen i hela äldreomsorgen, så som redan gjorts inom hemtjänsten. Utifrån arbetet med handlingsplan för förbättrad arbetssituationen för socialsekreterare och biståndshandläggare ska det administrativa stödet förbättras.

Strategisk kompetensförsörjning är prioriterat inom äldreomsorgen. Det är angeläget att staden arbetar systematiskt med såväl kompetensutveckling av befintliga medarbetare och rekrytering av nya medarbetare för att möta kommande behov av en kvalificerad vård och omsorg. Stadens chefer ska ges bra förutsättningar för ett närvarande ledarskap inom äldreomsorgen. Tillräckliga språkkunskaper bland medarbetarna är centralt. Kunskap om basala hygienrutiner och smittskyddsarbete ska finnas i verksamheten och kompetensen om psykisk ohälsa bland äldre behöver stärkas. Medarbetare som kommer i kontakt med demenssjuka eller deras anhöriga ska genomgå Svenskt Demenscentrums nätbaserade utbildning, Demens ABC, och stadsdelsnämnderna ska gradvis säkerställa att alla verksamheter och medarbetare inom äldreomsorgen certifieras inom Stjärnmärkt demens eller Silviacertifiering.

Stadsdelsnämnderna ska utveckla geriatrisk specialistkompetens bland HSL-personal, säkerställa kompetens kring särskilt sårbara gruppers risker för våldsutsatthet samt öka kunskapen om och säkerställa ett gott bemötande av äldre hbtqi-personer. Möjlighet till reflektionstid för lärande och utveckling i arbetet med de äldre ska finnas. Maten och måltidsupplevelsen inom äldreomsorgen ska förbättras. Arbetet med matlyftet och dess utbildning till biståndshandläggarna fortsätter.

Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning
Sköra äldre ska skyddas vid värmeböljor genom förebyggande åtgärder. Som ett led i klimatomställningen ska staden kräva fossilfria transporter i all äldreomsorg, oavsett driftsform.

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

Stadsdelsnämnderna ska bistå i stadens arbete med boendeplaneringen för att säkerställa en sammanvägd övergripande bedömning och prognos över framtida behov. Regionvis

ska det årligen tas fram ett gemensamt förslag till boendeplan för att klara vård- och omsorgsbehovet. Planen ska utgöra underlag till äldrenämndens stadsövergripande boendeplanering. Stadsdelsnämnderna ska i samband med behov av periodiskt underhåll av särskilda boenden noga värdera investeringsutgifterna med tillkommande hyreseffekter i förhållande till behovet av fastigheten och vilka andra alternativ som finns. Staden ska återinföra 60/40-principen för antalet platser vad gäller kommunalt respektive privat ägande och huvudmannaskap för vård- och omsorgsboenden. Fler icke biståndsbedömda boenden, däribland kollektivboenden, ska byggas. Rådigheten över verksamheten ska öka exempelvis genom fler nybyggda vård- och omsorgsboenden i egen regi samt återgång till egen regi i fler fall.

Stadsdelsnämnderna har ett särskilt ansvar i bostadsexploateringsprojekt och ska i tidigt skede och i tillräcklig omfattning säkerställa beställningar av särskilda boenden. Stadsdelsnämnderna ska värna servicehusen som boendeform så länge efterfrågan och behovet för boendeformen finns. Det ska vara möjligt att anpassa nuvarande servicehusbestånd om efterfrågan och behovet förändras. Staden ska säkerställa att korttidsplatser finns som motsvarar behoven. Detta gäller även behovet av avlastning för anhörig.

Äldreomsorgens verksamhet ska bli mer innovativ och användandet av digitalisering och välfärdsteknik ska utvecklas. Detta arbete ska göras med den enskilde omsorgstagarens behov, integritet och önskemål i åtanke. Stadsdelsnämnderna fortsätter att delta och bidra i stadens arbete med moderniseringen av sociala system samt tar fram verksamhetsnära stöd för nyckelfri hemtjänst. En sammanhållen digitaliseringsutveckling med gemensamma lösningar är prioriterat.

Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med äldrenämnden, arbetsmarknadsnämnden och kommunstyrelsen arbeta för att säkerställa den framtida personal- och kompetensförsörjningen inom äldreomsorgen med särskilt fokus på språkkompetens hos medarbetarna. Den mångfald av språkkompetens som finns hos medarbetarna inom stadens äldreomsorg ska också tas tillvara på och ses som en resurs i verksamheten. De äldre ska få information om möjligheten att söka bostadstillägg. Genom kontroll och ett utvecklat kvalitetsarbete ska stadsdelsnämnderna bevaka och främja kvalitet och jämlik tillgång till god äldreomsorg. Stadens kvalitetsobservatörer ska användas för att få stöd gällande kvalitetsutveckling. Stadsdelsnämnderna ska ta emot praktikanter från relevanta utbildningar på vuxenutbildningen.

Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med servicenämnden och äldrenämnden initiera och genomföra stadsövergripande upphandlingar inom verksamhetsområdet.

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2023	KF:s årsmål 2024	KF:s årsmål 2025
1.4 Stockholm ska vara en bra stad att åldras i – med god omsorg och stor trygghet	Andel nöjda omsorgstagare i dagverksamhet	93 %	93 %	93 %
	Andel nöjda omsorgstagare i hemtjänsten	86 %	86 %	87 %
	Andel nöjda omsorgstagare på vård- och omsorgsboende	82 %	82 %	83 %
	Andel omsorgstagare som upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs i hemtjänsten	87 %	87 %	87 %

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2023	KF:s årsmål 2024	KF:s årsmål 2025
	Andel omsorgstagare som upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs på vård- och omsorgsboende	79 %	79 %	80 %
	Andel äldre personer som vet vart de ska vända sig för att ansöka om hjälpinsatser	65 %	67 %	69 %
	Antal personal en hemtjänsttagare med minst två besök om dagen möter under en 14-dagarsperiod	Max 10 personer	Max 10 personer	Max 10 personer
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel seniorer som är nöjda med tillgången till information om Stockholm Stad och dess verksamheter	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel äldre som anger att de känner till stadsdelsnämndens aktivitetscenter och mötesplatser	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel äldre som på det hela taget är nöjda med möjligheten att ta del av ledarledd idrott/motion i Stockholm	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Stockholm ska vara en tillgänglig stad för alla invånare. Alla oavsett funktionsförmåga ska tillförsäkras integritet, självbestämmande och möjlighet att kunna delta på lika villkor i samhällets gemenskap. Inriktningen för stöd och service till personer med funktionsnedsättning är att identifiera och främja det som skapar delaktighet i samhället och ett självständigt liv. Insatserna ska ge stöd vid funktionsnedsättning och kompensera brister i samhällets tillgänglighet. Samtliga insatser ska anpassas till den enskildes individuella behov och utformas så att de är lättillgängliga för de personer som behöver dem. Stadsdelsnämnderna ska identifiera och systematiskt avlägsna det som motverkar delaktighet i samhället och ett självständigt liv.

Uppgifter

Stadsdelsnämndernas huvudsakliga ansvar omfattar

- biståndsbedömning
- individuellt behovsprövade insatser till personer med funktionsnedsättning enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)
- individuellt behovsprövade insatser till personer med funktionsnedsättning enligt socialtjänstlagen (SoL)

Förslag till budget 2023 och plan för 2024 och 2025

Mnkr	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Budgeterat till stadsdelsnämnderna	-4 426,4	-4 643,9	-4 738,9	-4 738,9
Kostnader (-)	-4 453,9	-4 671,4	-4 766,4	-4 766,4
Intäkter	27,5	27,5	27,5	27,5

Budgeten för 2023 ökar med 217,5 mnkr jämfört med 2022. Förändringen utgörs bland annat av volymförändringar, schablonhöjningar och hälsofrämjande insatser. Antalet brukare med beslut om insatser enligt LSS ökar mellan åren. Kommunfullmäktiges budget för 2023 fokuserar på samverkan och prioriteringar utifrån ett kommunkoncernsperspektiv. I nämndens budget ingår en kostnadsneutral justering av personalomkostnadspålägg. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Schablon och peng för barn- och vuxenboende, daglig verksamhet, korttidsboende och korttidstillsyn för skolungdomar över 12 år enligt LSS höjs med 1,16 procent netto i jämförelse med 2022. Inom servicebostad LSS höjs schablonen med ytterligare 0,6 procent för att kompensera stadsdelsnämnderna för hyresschablon till privata utförare. Förändringen framgår av bilaga 6. Schablonen för assistansersättning höjs med 1,5 procent.

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

För att kommunfullmäktiges mål ska uppnås ska stadsdelsnämnderna, utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, arbeta enligt kommunfullmäktiges prioriterade inriktning nedan.

Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

I Stockholm främjas jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhällslivet. Genom ett systematiskt och målinriktat arbete för att förbättra tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning skapas ett Stockholm för alla. Det innefattar rätten till arbete, ledsagarservice, hälsofrämjande insatser och anpassade boenden.

Invånarna ska kunna lita på att de får ett värdigt bemötande och att anställda som arbetar med att ge stöd och service har rätt utbildning. Tryggheten och säkerheten för brukare ska öka genom en satsning på kompetens och certifiering inom LSS-verksamheterna. Stadsdelsnämnderna och socialnämnden ska möjliggöra för alla medarbetare att få en grundkompetens och fördjupad kunskap gällande olika typer av funktionsnedsättningar. Stadsdelsnämnderna ska fortätta arbetet med antagen färdplan för enhetlig yrkestitulator inom stadens LSS-verksamheter.

Samtliga insatser ska anpassas till den enskildes individuella behov och utformas så att de är tillgängliga för de personer som behöver dem och stärker deras förmåga att leva ett självständigt liv. All information och kommunikation under handläggningen och genomförandet av stöd och insatser ska vara tillgänglig och individuellt anpassad. Jämställdhets- och barnrättsperspektivet ska beaktas och anhörigas situation uppmärksammas.

Stadsdelsnämnderna ska stärka samarbetet mellan socialtjänstens olika verksamheter, socialnämnden samt andra berörda nämnder och bolag för att säkerställa likställighet och samordning. Då den psykosociala hälsan är mindre god hos målgruppen är insatser på området centrala. Insatser ska utformas med respekt för den enskildes önskemål.

I händelse av pandemi eller kris ska staden säkerställa hög kvalitet i stöd och service till den enskilde. Det är viktigt att stadsdelsnämnderna och berörda nämnder arbetar för att personer med funktionsnedsättning inte isoleras när strikta begränsningar råder i samhället i stort.

Stadsdelsnämnderna ska utveckla och implementera rutiner för att säkerställa barnperspektivet och barns delaktighet i handläggningen samt skapa förutsättningar för barns rätt till information. Förekomsten av delaktighet vid individuella planer (SIP) ska öka. Vidare ska stadsdelsnämnderna se till att det finns välfungerande rutiner för att skolan ska kunna kalla till SIP-möten. Brukarperspektivet ska genomsyra alla insatser som görs för målgruppen och den enskildes inflytande ska öka.

Målsättningen är att med ledsagning, ledsagarservice och stödsatser möjliggöra för alla att leva ett självständigt liv. För att säkerställa likställighet ska nämnderna i samarbete med socialnämnden utveckla uppföljningen av ledsagning/ledsagarservice och biträde av kontaktperson. Ledsagningen ska utformas så att den stärker den enskildes förmåga att leva ett självständigt liv och anpassas individuellt efter den enskildes behov. Insatsen ska göra det möjligt för den enskilde att göra vardagliga saker. Stadsdelsnämnderna tillgodoser behovet av ledsagning och ledsagarservice för att barn och unga vuxna med funktionsnedsättningar regelbundet ska kunna delta i fritidsaktiviteter. Vidare säkerställer stadsdelsnämnderna tillgången till syn- och hörselinstruktörer för personer med funktionsnedsättning och utvecklar samverkan mellan stadsdelsnämnderna.

Stadsdelsnämnderna ska utveckla samarbetet med organisationer och föreningar som företräder vuxna och barn och unga med funktionsnedsättning och som arbetar med tillgänglighetsfrågor. Arbetet med att underlätta individers övergång till arbete på den ordinarie arbetsmarknaden, inom exempelvis de dagliga verksamheterna, ska prioriteras och gymnasieskolan, gymnasiesärskolan och jobbtorg ska intensifiera arbetet med övergången för den enskilde från gymnasieskolan/gymnasiesärskolan till att komma ut i arbete eller studier.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Utbildningsnämnden ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden och stadsdelsnämnderna utveckla stödet till elever med funktionsnedsättningar som går ut gymnasieskola och gymnasiesärskola (1.2)	2023-01-01	2023-12-31
Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna samla och följa statistik över antal ansökningar, beslut och avslag avseende ledsagning/ledsagarservice och biträde av kontaktperson i syfte att säkerställa likställighet (1.3)	2023-01-01	2023-12-31

Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning
Stadsdelsnämnderna fortsätter arbeta för att verksamheten för personer med funktionsnedsättningar ska bli mer innovativ och utveckla användandet av digitalisering och välfärdsteknik. Boende i bostäder med särskild service ska ha tillgång till datorutrustning och bredband med tillräcklig bandbredd för att möjliggöra videosamtal. Vidare ska stadsdelsnämnderna genom kontroll och ett utvecklat kvalitetsarbete bevaka och främja kvalitet och jämlik tillgång till gott stöd och service.

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

Staden ska göra sitt yttersta för att personer med funktionsnedsättning ska kunna delta i arbetslivet. Utgångspunkten är att stärka individen till ett mer självständigt liv. Det är viktigt att säkerställa att varje enskild persons kompetens tas tillvara.

Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden arbeta för att personer med funktionsnedsättning ska kunna delta i arbetslivet.

Staden kan och ska motverka hälsorisker bland personer med funktionsnedsättning. Stadsdelsnämnderna ska arbeta för att förbättra hälsan för de som bor i gruppboendestäder med särskild service enligt LSS. I samarbete med socialnämnden, idrottsnämnden och civilsamhällets aktörer ska stadsdelsnämnderna utveckla hälsofrämjande insatser och sprida kunskap om tillgängliga aktiviteter. Pandemin har haft en stor påverkan på gruppen. I syfte att förbättra hälsan för de som bor i gruppboendestäder med särskild service enligt LSS ska friskvårdskort på stadens simhallar erbjudas. Simhallarna erbjuder olika aktiviteter både i bad och i gym. Satsningen ska utvärderas efter två år för att se om fler har fått bättre hälsa.

Stadsdelsnämnderna ska arbeta med att säkerställa kompetenser för att förebygga, uppmärksamma och motverka målgruppens utsatthet för våld av närstående och ge anpassat stöd och skydd till de som är i behov av det med utgångspunkt i stadens program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck. Stadsdelsnämnderna har också ett ansvar för att förebygga och motverka våld och kränkningar på de verksamheter som riktar sig till målgruppen.

Att tillgodose alla de olika behov och önskemål om bostäder som efterfrågas inom respektive stadsdelsnämnd är en utmaning. Utbyggnadstakten av bostäder för personer inom funktionshinderomsorg och socialpsykiatri ska fortsätta att öka. För att klara att möta behovet av särskilt boende för personer med funktionsnedsättning enligt LSS och SoL ska stadsdelsnämnderna per region årligen ta fram ett gemensamt förslag till boendeplan för att klara behovet av omsorgsbostäder. Planen utgör underlag till socialnämndens stadsövergripande boendeplanering för grupp- och servicebostäder.

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2023	KF:s årsmål 2024	KF:s årsmål 2025
1.3 Stockholms stad ska ge stöd och omsorg där behoven är som störst	Andel brukare som är nöjd med sin insats (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	80 %	80 %	80 %
	Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de blir väl bemötta av stadens personal (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	90 %	90 %	90 %
	Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de kan påverka insatsens utformning (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	79 %	79 %	80 %
Obligatorisk nämndindikator				
	Brukarens upplevelse av trygghet - LSS-boende, vuxna och barn (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2023	KF:s årsmål 2024	KF:s årsmål 2025
	Andel brukare inom omsorgen för personer med funktionsnedsättning som inte upplever diskriminering (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	Öka	Öka	Öka

Individ- och familjeomsorg inklusive socialpsykiatri

Stadsdelsnämnderna ska möjliggöra för stockholmare att utvecklas utifrån sina förutsättningar, känna sig trygga och ha en bra livskvalitet. Socialtjänsten i Stockholm ska vara likvärdig och tillgänglig oavsett var i staden man bor. Socialtjänsten ska vara jämställd och bygga på ett tydligt barnperspektiv. För att minska sociala problem arbetar socialtjänsten förebyggande och med tidiga och kunskapsbaserade insatser. Stadsdelsnämndernas verksamhet lägger grunden för invånarnas trygghet. I ett Stockholm för alla sker det förebyggande arbetet lokalt och genom samverkan mellan många aktörer. Stadsdelsnämnderna har en central roll i arbetet för att öka invånarnas tillit till socialtjänsten.

I nära samarbete med barn och föräldrar ska socialtjänsten säkerställa att barn och unga som riskerar att utvecklas ogynnsamt får det skydd och stöd som de behöver, i samverkan med skolan, förskolan, fritiden, polisen och regionen. Även föräldrar ska ges stöd genom föräldrastödsprogram, föräldrarådgivning, hembesöksprogram och familjecentraler. Kommunen har det yttersta ansvaret för att personer med skadligt bruk och beroende får den hjälp och vård som de behöver för att komma ifrån missbruket. Socialtjänsten har också ett ansvar för att motverka hemlöshet. Personer med psykisk funktionsnedsättning ska få stöd med att utifrån sina förutsättningar delta i samhällets gemenskap samt ha ett arbete att gå till. Samverkan med psykiatri är viktig för att på bästa sätt tillgodose den enskildes behov av stöd och insatser.

Stockholm ska vara en jämställd stad där ingen begränsas på grund av sitt kön och där alla ska ha makten över sina egna liv. Våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck ska motverkas och våldsutsatta ska få det skydd och stöd som de behöver.

Uppgifter

Stadsdelsnämndernas huvudsakliga ansvar omfattar:

- biståndsbedömning
- insatser för vuxna med missbruksproblematik
- insatser för barn och unga
- insatser för personer med psykisk funktionsnedsättning
- insatser för personer i hemlöshet
- insatser för personer utsatta för våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck
- föräldrastöd
- insatser för personer som är på väg att radikaliserar till eller är en del av våldsbejakande miljöer samt personer som drabbats av extremism
- kris- och katastrofberedskap samt beredskap för psykosocialt omhändertagande vid kris

Förslag till budget 2023 och plan för 2024 och 2025

Mnkr	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Budgeterat till stadsdelsnämnderna	-2 510,0	-2 744,2	-2 739,2	-2 728,7
Kostnader (-)	-2 546,9	-2 781,1	-2 776,1	-2 765,6
Intäkter	36,9	36,9	36,9	36,9

Budgeten för 2023 ökar med 234,2 mnkr jämfört med 2022. Förändringen utgörs bland annat av volymökning, kvalitetssatsning och förstärkt arbete kring tidiga insatser och trygghet. Vidare har medel som tidigare fördelats till stadsdelsnämnderna för särskilda ändamål, bland annat för placeringar av barn och unga, flyttats till verksamhetsområdet i syfte att möjliggöra en bättre planering för stadsdelsnämnderna. Kommunfullmäktiges budget för 2023 fokuserar på samverkan och prioriteringar utifrån ett kommunkoncernsperspektiv. I nämndens budget ingår en kostnadsneutral justering av personalomkostnadspålägg. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

För att kommunfullmäktiges mål ska uppnås ska stadsdelsnämnderna, utöver det som beskrivs i Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser, arbeta enligt kommunfullmäktiges prioriterade inriktning nedan.

Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

Stockholmarna som behöver samhällets insatser ska få det, sociala problem ska minska och fokus läggs på det förebyggande arbetet. Forskning visar att tidiga och kunskapsbaserade insatser ska prioriteras för att varje individ ska få de bästa förutsättningarna genom livet. För ett lyckosamt arbete är ett nära samarbete med andra nämnder, Region Stockholm, polisen, akademien och civilsamhället avgörande.

Stadsdelsnämnderna utgör grundstommen i stadens trygghets- och säkerhetsarbete. I arbetet kan nämnderna använda sig av exempelvis fältassistenter, kommunala ordningsvakter och nattvandrare på de platser där de ser ett behov. Det är stadsdelsnämnderna som är bäst lämpade att bedöma var insatser gör mest nytta och ger mest effekt. Tilliten till professionens förmåga att välja metoder, arbetssätt och insatser ska därför vara hög.

En god arbetsmiljö för medarbetarna är avgörande för att invånarna och brukarna ska få ett stöd av hög kvalitet. Stadsdelsnämnderna ska därför fortsätta förbättra arbetssituationen för medarbetarna, med fokus på socialsekreterare och biståndshandläggare. Det administrativa stödet till socialsekreterarna förstärks i syfte att frigöra tid hos socialsekreterarna så att de i större utsträckning kan fokusera på det sociala arbetet. Stockholm behöver mer än någonsin underlätta för socialtjänsten att tidigt ge stöd och insatser till stockholmarna. Den sociala skulden som har byggts upp under pandemin ska betas av.

Stadsdelsnämnderna ska fortsätta utvecklingen mot ett förebyggande och tidigt stöd. För att nå fler invånare i behov måste den uppsökande verksamheten stärkas och arbetet med mobil myndighetsutövning fortsätta utvecklas.

I syfte att utveckla kvaliteten i socialtjänstens insatser ska stadsdelsnämnderna stärka uppföljningen av beslutade insatser. En viktig del i detta är att stärka uppföljningen av jour- och familjehem samt säkerställa att de HVB-verksamheter som används för

placeringar drivs av seriösa aktörer. En annan del är att utveckla arbetet med sociala insatsgrupper med fokus på kvalitet och systematisk uppföljning av resultatet av utförda insatser.

Stadsdelsnämnderna ska stärka samverkan med Region Stockholm. Samarbetet behöver förbättras när det gäller bland annat personer som skrivs ut från sluten hälso- och sjukvård, personer som lider av både psykisk sjukdom och skadligt bruk och beroende, barn med behov av stöd från skola, sjukvård och socialtjänst samt barn och unga som lider av psykisk ohälsa.

I ett Stockholm för alla håller socialtjänsten en hög kvalitet med människan i centrum. Stadsdelsnämndernas arbete med samordnad individuell plan (SIP) är viktigt för att individer som är i behov av insatser från olika aktörer ska få sina behov tillgodosedda. Förekomsten av SIP ska öka och barns rätt till information och delaktighet ska säkerställas. Stadsdelsnämnderna ska säkerställa att barn som behöver neuropsykiatrisk stöd ska få hjälp snabbare. Stadsdelsnämnderna ska också i samverkan med regionen säkerställa att alla barn som placeras genomgår en hälso- och tandundersökning.

Det är genom att arbeta med barn, unga och deras familjer som en god grund för det förbyggande arbetet läggs. Det är viktigt att stadsdelsnämnderna vidareutvecklar arbetet för att säkerställa likställighet. Nämnderna ska tillsammans med socialnämnden sätta in de åtgärder som behövs för att barn, unga och deras familjer ska få tillgång till bästa tänkbara hjälp och stöd oavsett var de bor.

Den sociala preventionen är grundläggande för att säkerställa att rekryteringarna till kriminalitet stoppas. Staden ska hörsamma polisens vädjan om att stärka det förbyggande arbetet. Arbetet med samlokalisering med polis ska fortsätta och förstärkas. Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med socialnämnden sträva efter att samlokalisera socialsekreterare och polis i alla stadens lokalpolisområden. Positiva synergieffekter uppstår när aktörer eller verksamheter lokaliseras tillsammans.

Staden har en unik möjlighet att stoppa att barn och unga rekryteras till kriminalitet och organiserad brottslighet. Tidiga åtgärder ska sättas in. Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med berörda nämnder konsekvent och uthålligt motarbeta ökad otrygghet, brottslighet och segregation. Barn och unga ska ha goda och jämlika uppväxtvillkor. I nära samarbete med barn, unga och deras vårdnadshavare ska socialtjänsten säkerställa att barn och unga som riskerar att utvecklas ogynnsamt får det skydd och stöd som de behöver i ett tidigt skede, genom uppsökande och förebyggande arbete eller avhjälpande insatser.

I de uppsökande verksamheterna ska evidensbaserade metoder ligga som grund. Hän- syn till barnperspektivet ska alltid tas i ärenden där en förälder eller vårdnadshavare aktualiseras hos socialtjänsten. En god samverkan ska råda mellan socialtjänst, förskola och skola för att stärka barnperspektivet. Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med socialnämnden och förskolenämnden under året utveckla arbetet och intensifiera samarbetet mellan socialtjänsten och förskolorna för att tidigt upptäcka barn som riskerar att fara illa. Centralt är att även nå de fristående förskolorna och skolorna samt säkerställa att både fristående och kommunala utbildningsaktörer har information och kunskap för att upptäcka barn som far illa och för att vid behov göra orosanmälningar.

Stadsdelsnämnderna ska utveckla samverkan med förskolan och skolan för att uppnå ökad trygghet, studiero, skolnärvaro och förbättrade kunskapsresultat. Mot bakgrund av betydelsen av skolan som skyddsfaktor ska stadsdelsnämnderna särskilt beakta vikten av goda skolresultat vid barnavårdsutredningar samt genomföra insatser för att

stabilisera skolgången och öka målpuppfyllelsen för barn och unga som är aktuella inom socialtjänsten, inte minst barn som är placerade i samhällets vård.

Föräldrar är viktiga för att förhindra att barn och unga hamnar på glid. Det är viktigt att socialtjänsten arbetar brett i stödet gentemot föräldrar. Det kan handla exempelvis om tidiga insatser till familjer där våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck förekommer. Men det handlar även om att erbjuda rådgivning och stöd som riktar sig generellt till alla föräldrar och stöd till enskilda som behöver ett särskilt stöd.

När föräldrar signalerar att de behöver råd och stöd i föräldraskapet ska samhället möta upp och ge stöd. Stadsdelsnämnderna ska i samverkan med socialnämnden vidareutveckla föräldrastödsprogrammen, sprida information om programmen, och erbjuda alla föräldrar och nyblivna föräldrar i Stockholm stöd och program.

Stadsdelsnämnderna i samverkan med socialnämnden ska initiera dialog med Region Stockholm i syfte att samtliga stadsdelsnämnder i ytterstaden ska ha hembesöksprogram för förstagångsföräldrar. Hembesöksprogrammet ska utökas så det når fler och stöttar familjer i riskzon längre. Stadsdelsnämnderna ska även verka för att fler familjecentraler kan öppnas.

Stadsdelsnämnderna ska i samverkan med bland annat socialnämnden och polisen förebygga kriminalitet, identifiera och stödja personer i riskzon för kriminalitet samt verka för att fler personer lämnar kriminalitet, barn och unga såväl som vuxna. Genom samverkan med polis, föräldrar, förskola, skola, fritidsverksamhet, föreningsliv, psykiatri och andra aktörer ska stadsdelsnämnderna tidigt identifiera och ge barn och familjer i behov av stöd rätt insatser med fokus på det förebyggande och uppsökande sociala arbetet. Stockholms stads strategi för att minska risken för att barn, unga och unga vuxna ska dras in i kriminalitet ska revideras av socialnämnden. Stadsdelsnämnderna ska genomföra en genomlysning av insatserna för barn och unga som rekryteras till kriminalitet och revidera sina handlingsplaner i enlighet med strategin för att minska risken för att barn, unga och unga vuxna dras in i kriminalitet samt för att säkerställa rätt och tidigt stöd. Staden ska göra sitt yttersta för att ingen ung ska bli kriminell.

Det uppsökande arbetet är viktigt för att stärka tryggheten. Fältassistenter arbete är viktigt för att tidigt identifiera behov och sätta in insatser för att motverka att barn och ungdomar rekryteras till brottslighet. Samtliga stadsdelsnämnder ska ha fler fältassistenter som bedriver socialt fältförlagt arbete utifrån Stockholmsstandarden. Arbetet ska bedrivas för att nå stadens unga med fokus på de utemiljöer och de tidpunkter då ungdomar vistas där. Samverkan med skolan och polis är central för att tidigt fånga upp barn och unga. Nattvandrande mammor, pappor och andra vuxna fångar upp unga som behöver hjälp och skapar trygghet genom sina vandringar. Det lokala föreningslivet är en viktig resurs som ska tas tillvara.

Barnperspektivet behöver stärkas och barns inflytande i utredningar och uppföljning av insatser öka. Stödsamtal ska erbjudas till barn vars föräldrar erhåller insatser från socialtjänsten.

Öppen narkotikaförsäljning och ungdomars narkotikaanvändning ska motverkas. Det är viktigt att det uppsökande arbetet för att nå ungdomar som brukar narkotika och barn och unga som spelar om pengar stärks. Tidiga insatser och stöd till barn och unga i missbruk och kriminalitet, samt till deras familjer, är en viktig del i stadens trygghetsarbete för att bryta rekrytering till brottslighet och gängkriminalitet. Stadsdelsnämnderna ska vidare stödja utbildningsnämndens arbete med mentorer i

våldsprevention (MVP) och fortsätta arbetet med Fritid fri från våld för att stärka det våldsförebyggande arbetet på stadens skolor och fritidsgårdar.

De effektivaste metoderna ska användas i stödet till individen. När fler visar intresse för att lämna kriminaliteten ska staden snabbt erbjuda insatser. De personer som behöver stöd och visar intresse för att lämna en kriminell livsstil ska få en första kontakt med staden inom 24 timmar. Stadsdelsnämnderna ska i samråd med socialnämnden utarbeta rutiner för att säkerställa det. Samverkan med polisen, kriminalvården och civilsamhället är angeläget och ska intensifieras för att stärka stödet kring individer som lämnar kriminalitet.

Stödet till anhöriga till brottsoffer som utsatts för dödligt våld ska förbättras och vara likvärdigt över hela staden. Samarbete med Region Stockholm ska etableras i syfte att stärka stödet till anhöriga.

Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med förskolan och skolan fortsätta det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism och utveckla insatser riktade mot barn, unga och vuxna som blivit eller riskerar att bli indragna i våldsbejakande extremistiska miljöer. Stadsdelsnämnderna behöver också stärka arbetet med skolan och polisen för barn och ungdomar som blivit utsatta för övergrepp i rättssak.

Staden har ett ansvar i att stötta brottsoffer. Kvinnor och barn som är eller har varit utsatta för våld av närstående är en prioriterad grupp. Arbetet mot våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck ska vara evidensbaserat och av hög kvalitet. Socialtjänsten ska alltid arbeta uppsökande och förebyggande. Stöd och skydd ska ges till personer som utsätts för våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck.

Ett utvecklingsarbete ska göras för att hitta våldsutsatta med särskild sårbarhet såsom äldre, personer med funktionsnedsättning eller beroendeproblem samt säkerställa att dessa personer får det stöd som de har behov av. Nämnderna ska utöka det uppsökande arbetet för att hitta våldsutsatta.

Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med bland annat förskolan och skolan fortsätta det förebyggande arbetet mot våld i nära relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck. Arbetet för att förhindra barnäktenskap, tvångsäktenskap och könsstympning behöver fortsätta.

Stadens relationsvårdscentrum ska erbjuda tillgängliga insatser för våldsutsatta. Arbetet ska utvecklas för att fler ska få stöd och insatser. Inom ramen för stadens relationsvårdscentrum ska även stöd till barn vars föräldrar utövar eller utsätts för våld ges.

I samarbete med socialnämnden ska stadsdelsnämnderna verka för att unga som är utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck får ett gott stöd i och efter den akuta fasen och ett skyddsnät när den skapar sig ett nytt liv. Samarbetet med civilsamhället är centralt.

Stödinsatserna vid placering av förälder med medföljande barn på skyddade boenden ska vara av hög kvalitet. Det är viktigt att skolgång och förskola eller pedagogisk verksamhet för medföljande barn som bor i skyddade boenden säkerställs. Stadsdelsnämnderna har ett ansvar för att tillsammans med utbildningsnämnden och socialnämnden trygga detta. Vid oundvikliga uppbrott från förskola och skola ska nämnderna sätta in kompensatoriska åtgärder för att motverka problem som uppbrottet kan medföra. Efter avslutad placering ska staden fortsätta erbjuda stöd till barn, unga och föräldrar.

Genom att öka kunskapen om våld och civillkurage bland allmänheten kan flera bidra till att förebygga, förhindra och stoppa mäns våld mot kvinnor och våld mot närstående. I samarbete med socialnämnden och bostadsbolagen ska arbetet för grannsamverkan utvecklas.

Det är centralt att barn till föräldrar med missbruksproblematik ges ett eget stöd. Nämndernas arbete för att utforma och erbjuda kvalitativ och god öppenvård ska utgå från varje individs behov och med hänsyn till brukarperspektivet. Samverkan mellan socialtjänst och sjukvård ska stärkas och utvecklas i syfte att förbättra stödet till de som lider av både psykisk sjukdom och skadligt bruk och beroende.

Staden har det yttersta ansvaret för att personer med skadligt bruk och beroende får den hjälp och vård som de behöver för att komma ifrån missbruket. Lågtröskelaktiviteter och mötesplatser för personer med missbruks- och beroendeproblematik är viktiga insatser. Det förebyggande arbetet mot spelmissbruk behöver stärkas, i samverkan med Region Stockholm.

Stadsdelsnämnderna ska fortsätta att arbeta för att personer inom socialpsykiatri eller som är sjukskrivna kan ta del av stadens arbetsmarknadsinsatser och komma ut i arbetslivet. Stadsdelsnämnderna ska också verka för stärkt kompetens inom LSS-diagnoser hos handläggare inom socialpsykiatri, för att underlätta att personer med multipla diagnoser får rätt insatser.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Socialnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna förbereda för en centralisering av hälso- och sjukvården inom socialpsykiatriens bostäder med särskild service från den 1 januari 2024 (1.3)	2023-01-01	2023-12-31

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

Stadsdelsnämnderna ska motverka missbruk och hemlöshet. Arbetet med att prioritera långsiktiga alternativ till placeringar på akutboenden behöver stärkas, trösklarna för att få en fast bostad ska sänkas, boendestödet utvecklas och en likvärdig tillämpning av tak över huvudet-garantin säkerställas. Arbetet med äldre personer som lever i hemlöshet eller riskerar att bli hemlösa ska fortsätta utvecklas. Vidare ska stödet till barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden utvecklas, såväl direkt till barnen som till föräldrarna, och samverkan kring det vräkningsförebyggande arbetet stärkas. Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med socialnämnden, SHIS och Bostadsförmedlingen utveckla arbetssätt för att säkerställa att barnfamiljer som hamnar i akut hemlöshet inte placeras på vandrarhem utan får tillgång till en mer långsiktig och trygg boendelösning.

Socialnämnden ansvarar för förvaltning och uppföljning av stadens avtal med SHIS och är en samordnande part för stadsdelsnämndernas samverkan med SHIS avseende målgrupp, behov och arbetssätt. Stadsdelsnämnderna ska samverka med socialnämnden som löpande arbetar för att säkerställa att SHIS uppfyller sitt bostadssociala uppdrag. Stadsdelsnämnderna ska fortsätta att utveckla arbetet med att kunna tillgodose behovet av genomgångsbostäder för målgruppen våldsutsatta som tvingas flytta.

Socialtjänstens verksamhet ska fortsätta att ta vara på digitaliseringens möjligheter i kvalitetsarbetet och, där så är lämpligt, pröva ny och innovativ teknik. Detta arbete ska göras med den enskildes behov och önskemål i fokus. Samarbetet med brukar- och intresseorganisationer är en viktig kvalitetsfråga och behöver därför fortsätta utvecklas. Stadsdelsnämnderna ska fortsätta delta och bidra i stadens arbete med moderniseringen

av sociala system. En sammanhållen digitaliseringsutveckling med gemensamma lösningar är prioriterat.

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2023	KF:s årsmål 2024	KF:s årsmål 2025
1.3 Stockholms stad ska ge stöd och omsorg där behoven är som störst	Andel barn och unga som åter blir föremål för anmälan/ansökan efter avslutad utredning	24 %	24 %	24 %
	Andel placerade barn i skolåldern som klarar målen i kärnämnen i grundskolan	75 %	75 %	75 %
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel personer som själva upplever att de får en förbättrad situation av insatserna de fått från socialtjänsten (vuxna missbruk)	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel personer som själva upplever att de får en förbättrad situation av insatserna de fått från socialtjänsten (socialpsykiatri)	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel personer som själva upplever att de får en förbättrad situation av insatserna de fått från socialtjänsten (våld i nära relation)	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel utredningar av barn och unga där barnet varit delaktigt och fått återkoppling	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel brukare inom socialpsykiatri som inte upplever diskriminering	Öka	Öka	Öka
Obligatorisk nämndindikator				
3.3 I Stockholm ska alla ha rätt till ett bra boende som de har råd med	Andel avhysningar som kunnat avvärjas efter inkommet meddelande till förvaltningen från hyresvärden	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel personer med bostadskontrakt enligt Bostad först som behåller kontraktet efter 12 månader	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal barnfamiljer som beviljats en akutboendelösning på hotell/vandrarhem	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal vräkningar som berör barn	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd

Stadsmiljöverksamhet

Stadsdelsnämnderna ska arbeta för parker, natur- och kulturresevat och naturområden med hög kvalitet och ökad biologisk mångfald samt förbättrade förutsättningar för vistelse, gående och cyklist. Den gemensamma stadsmiljön ska vara välskött, tillgänglig och trygg i hela Stockholm. I takt med att staden växer ökar användning av grönområden och parker, vilket ställer högre krav på stadsdelsnämndernas skötsel och underhåll. Tillgänglighetsfrågorna ska genomsyra verksamhetsplaneringen och vara en naturlig del i det dagliga arbetet.

Uppgifter

Stadsdelsnämndernas huvudsakliga ansvar omfattar:

- drift och underhåll av parker, parkvägar och grönområden, inklusive barmarksrenhållning, vinterväghållning och dagvattenhantering
- skötsel och underhåll av naturområden, naturreservat och strandbad

Förslag till budget 2023 och plan för 2024 och 2025

Mnkr	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Budgeterat till stadsdelsnämnderna				
Kostnader (-)	-451,9	-497,7	-493,7	-493,7
Drift och underhåll	-273,9	-301,4	-297,4	-297,4
Avskrivningar	-171,5	-186,5	-186,5	-186,5
Internräntor	-6,5	-9,8	-9,8	-9,8
Intäkter	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	-451,9	-497,7	-493,7	-493,7
Investeringsplan				
Netto	-238,0	-200,0	-200,0	-155,0

Budgeten för 2023 ökar med 45,8 mnkr jämfört med 2022. Förändringen utgörs av att driftsmedel för särskilda insatser i stadsmiljön som tidigare fördelats efter ansökningsförfarande nu fördelas direkt inom verksamhetsområde stadsmiljö, förstärkt parkskötsel och ökad biologisk mångfald samt ökade avskrivningskostnader. Budget för stadsmiljöinvesteringar uppgår till 200 mnkr. I nämndens budget ingår en kostnadsneutral justering av personalomkostnadspålägg. Förändringarna framgår av bilaga 2 respektive bilaga 3.

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

För att kommunfullmäktiges mål ska uppnås ska stadsdelsnämnderna, utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, arbeta enligt kommunfullmäktiges prioriterade inriktning nedan.

Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

All planering av den yttre miljön ska ske utifrån ett jämställdhetsperspektiv och med särskild hänsyn till behoven hos barn, äldre och personer med funktionsnedsättningar. En tillgänglig stad ska utformas med ledning av funktionshindersperspektivet genom att undanröja fysiska hinder i stadsmiljön samt planera och bygga utan behov av anpassning och åtgärder i efterhand. Lekparker ska utformas så att barn med funktionsnedsättning kan använda dem och vid renovering ska hänsyn tas till

tillgänglighetsskapande åtgärder. Parkvägar och parkbänkar ska tillgänglighetsanpassas. Stadsdelsnämnderna ska utforma en äldrevänlig stad genom att säkerställa en trygg, aktiv och inkluderande miljö i ålderdomen för alla. Det handlar om både närhet till kommunikation och service, men också mötesplatser för vila och aktivitet samt tillgänglighet. Medborgardialogen ska utvecklas vad gäller invånarnas delaktighet och dialog med utgångspunkt från lokala parkplaner. Investeringar i stadsmiljön ska utgå ifrån ett rättviseperspektiv och stärka den sociala och ekologiska hållbarheten.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd ska i samarbete med exploateringsnämnden, kulturnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden och relevanta aktörer verksamma i området fortsätta arbetet med en permanent kulturpark med fokus på graffiti i Snösätra (1.5)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden, exploateringsnämnden, stadsdelsnämnderna och Stockholms Hamn AB planera för inrättandet av fler strand- och bryggbad där det är lämpligt och kartlägga möjligheterna att anlägga fler vinterbadplatser med möjlighet till bastubad (1.5)	2023-01-01	2023-08-31

Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning
Stockholmarna ska ha mer natur att njuta av. Stadens parker, naturområden och naturreservat ska fortsätta att utvecklas. Förskolor och skolors behov av att vistas i parker och grönområden ska beaktas. Det stadsövergripande trädmålet ska gälla alla gator, torg och parker i hela staden. Handlingsplanen för biologisk mångfald ska genomsyra stadsmiljöarbetet. Stadsdelsvisa åtgärdsförslag för biologisk mångfald ska tas fram och genomföras för varje stadsdelsnämnd. Buskar ska bevaras och fler blommande ängsmarker skapas. Betande får och kor ska ta hand om fler gröna ytor. Frukträd och bärbuskar ska planteras. Tillsammans med trafiknämnden ska stadsdelsnämnderna fortsätta arbetet med Grönare Stockholm samt utreda möjligheten att anlägga mikroparker i stadsmiljö. Vid upphandling av naturskötsel ska kravspecifikation tas fram och kompetenskrav på naturskötselutbildad personal ska ställas.

Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med trafiknämnden även fortsätta arbetet med klimatanpassning. Hårdgjorda ytor ska på lämpliga platser göras om till grönytor för att öka den biologiska mångfalden och hantera skyfall. Det är prioriterat att beakta behovet av svalkande utomhusmiljöer vid utformandet av olika typer av stadsmiljöer. Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med trafiknämnden och Stockholm Vatten och Avfall AB successivt sätta upp dricksvattenfontäner i hela staden, särskilt i de områden som pekats ut som riskområden för värmeöeffekter.

Intresset för att odla är växande och fler platser ska finnas för de som vill odla i staden. Fler odlingslotter, kolonilotter och gemensamhetsodlingar ska möjliggöras och tillkomma på lämplig mark, utan att naturmark tas i anspråk.

Stadsdelsnämnderna ska bidra till att Stockholm ska bli en ledande cykelstad och bistå trafiknämnden i arbetet med att skapa fullvärdiga primära cykelstråk och anpassa stadsmiljöerna för att minska konfliktytor mellan gående och cyklister.

Arbetet med att utveckla befintliga utegym samt anlägga nya ska fortgå.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stockholm Vatten och Avfall AB ska i samarbete med exploateringsnämnden, trafiknämnden, stadsdelsnämnderna, Stockholm Stadshus AB och Stockholm Exergi inventera hur mycket biokol som staden har behov av samt ta fram en plan för att etablera en storskalig anläggning för produktion av biokol som ska etableras senast år 2024 (2.1)	2023-01-01	2023-12-31
Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen, trafiknämnden och stadsdelsnämnderna ta fram en strategi för stadens utomhusbelysning som ska innefatta energieffektivisering, smart belysning vid rätt platser, biologisk mångfald, ljusföroreningar och trygghetsaspekten (2.2)	2023-01-01	2023-12-31
Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska i samarbete med trafiknämnden, stadsdelsnämnderna, AB Svenska Bostäder, Familjebostäder AB och Stockholmshem AB skapa nya växtbäddade väggar (2.2)	2023-01-01	2023-12-31
Stadsbyggnadsnämnden ska i samråd med exploateringsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden, Bromma stadsdelsnämnd och Farsta stadsdelsnämnd utreda förutsättningarna, med syfte att inrätta naturreservat, i Ålstensskogen/Storskogen och Majroskogen (2.2)	2023-01-01	2023-12-31
Trafiknämnden ska i samråd med stadsdelsnämnderna och Stockholm Hamn AB samordna implementeringen av lagändringar gällande nedskräpningsavgifter och producentansvar för tobaksvaror (2.4)	2023-01-01	2023-12-31

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

Den gemensamma stadsmiljön ska vara välskött, tillgänglig och trygg i hela Stockholm. Stadsdelsnämnderna ska utveckla och säkerställa renhållnings- och underhållsarbetet i den offentliga miljö som nämnden ansvarar för. Det innebär bland annat att städning och tömning av offentliga papperskorgar samt klottersanering sker inom 24 timmar efter anmälan samt att användning av kostnadseffektiv och kapacitetsstark sophantering utnyttjas. Skadedjursbekämpning ska upprätthållas för att minska nedskräpning från fåglar och skadedjur i stadens parker och badplatser. Källsortering i parker ska utökas.

Arbetet med trygghetsinvesteringar i den fysiska miljön som exempelvis förbättrad belysning och platsaktivering ska fortsätta. Stadsdelsnämnderna har möjlighet att söka medel för trygghetsinvesteringar för att offentliga platser ska vara trygga för alla. Stadsdelsnämnderna ska undersöka möjligheten att anlägga nya och rusta upp befintliga plaskdammar.

Stadsdelsnämnderna ska genom samverkan och kunskapsutbyte vid driftsupphandlingar öka kostnadseffektiviteten samt utveckla enhetliga arbetssätt för systematisk uppföljning av entreprenadavtal. Stadsdelsnämnderna ska beakta vikten av reinvesteringar för att förlänga livslängden på befintliga parker.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska tillsammans med Rinkeby-Kista, Spånga-Tensta samt Järva stadsdelsnämnder och med stöd av Skärholmens stadsdelsnämnd pröva förutsättningarna och förbereda inför att Järva stadsdelsnämnd ska påbörja driften av natur- och parkskötsel i egen regi från 2024 i de park- och naturområden som stadsdelsnämnden svarar för (3.6)	2023-01-01	2023-12-31

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2023	KF:s årsmål 2024	KF:s årsmål 2025
3.6 Tryggheten ska öka genom förebyggande insatser	Andel stockholmare som upplever trygghet i den stadsdel där de bor	79 %	79 %	79 %
	Stockholmarnas nöjdhet med renhållning och städning	73 %	73 %	73 %
	Stockholmarnas nöjdhet med skötsel och städning av park och grönområden	73 %	73 %	73 %
Obligatorisk nämndindikator				
	Stockholmarnas nöjdhet med stadsmiljön	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd

Ekonomiskt bistånd

Alla stockholmare ska ges förutsättningar att försörja sig själva, kunna förverkliga sina drömmar och inkluderas i samhället. Alla som kan arbeta ska ha ett arbete och målsättningen är full sysselsättning. Stadsdelsnämnderna ska genom individuellt utformade insatser ge personer med ekonomiskt bistånd stöd att bli självförsörjande. All utredning inom ekonomiskt bistånd, liksom bedömning och tillgång till insatser, ska ske med hög rättssäkerhet och utifrån likabehandlingsprincipen. Arbetet ska ske i nära samverkan med stadens arbetsmarknadsverksamheter. Barnrättsperspektiv ska präglade stadsdelsnämndernas arbete.

Uppgifter

Stadsdelsnämndernas ansvar omfattar bland annat:

- myndighetsutövning gentemot enskilda som ansöker om ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen
- insatser för att den enskilde ska bli självförsörjande

Förslag till budget 2023 och plan för 2024 och 2025

Mnkr	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Budgeterat till stadsdelsnämnderna	-1 260,7	-1 170,3	-1 167,8	-1 164,8
Kostnader (-)	-1 292,7	-1 202,3	-1 199,8	-1 196,8
Intäkter	32,0	32,0	32,0	32,0

Budgeten för 2023 minskar med 90,4 mnkr jämfört med 2022. Förändringen utgörs av ett minskat behov av ekonomiskt bistånd jämfört med föregående års prognos. Kommunfullmäktiges budget för 2023 fokuserar på samverkan och prioriteringar utifrån ett kommunkoncernsperspektiv. I nämndens budget ingår en kostnadsneutral justering av personalomkostnadspålägg. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

För att kommunfullmäktiges mål ska uppnås ska stadsdelsnämnderna, utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, arbeta enligt kommunfullmäktiges prioriterade inriktning nedan.

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostad för alla

Stadsdelsnämnderna ska ge personer som uppbär ekonomiskt bistånd stöd och individuellt utformade insatser för att nå egen försörjning. Individens behov av stöd ska synliggöras och ansvaret kring individens stödbehov ska tydliggöras för att förbättra möjligheterna för personer utanför arbetsmarknaden att nå egen försörjning. Stadsdelsnämnderna ska prioritera arbetet för att unga ska komma i sysselsättning samt utveckla insatser för att stödja människor i långtidsarbetslöshet. Insatser ska sättas in så tidigt som möjligt. Stadsdelsnämnderna är ansvariga för att säkerställa att invånarna bemöts med respekt, får rättssäkra och lika tillgängliga insatser oavsett var de bor i staden.

Arbetet ska bedrivas snabbt och effektivt med regelbundna avstämningar, samt grunda sig på tillit och respekt för människors självbestämmande och integritet. Barns behov och situation ska särskilt uppmärksammas. För att förbättra möjligheterna till att uppnå egen försörjning ska det uppsökande och motiverande arbetet utvecklas.

I Stockholm ska alla som kan arbeta ges stöd att komma i arbete. Det är grunden för att skapa en jämlik stad och för att bryta segregationen. Personer som uppbär ekonomiskt bistånd kan ha olika försörjningshinder. Det vanligaste försörjningshindret är arbetslöshet, och därefter personer som är sjukskrivna och personer med sociala/medicinska hinder. Stadsdelsnämnderna ska fortsätta att sänka tröskeln till arbete genom att prioritera arbetet med att utveckla insatser för dessa grupper för att förhindra att personer behöver söka ekonomiskt bistånd under långa perioder.

Ekonomiskt bistånd är en rättighet och ingen ska avstå från att söka det för att det är för komplicerat eller anses vara stigmatiserande. Felaktiga utbetalningar ska minimeras och förebyggas, bland annat genom att skapa förutsättningar för de sökande att göra rätt från början. Det ska finnas funktioner för att säkerställa att utbetalat ekonomiskt bistånd har skett på korrekt grund och för att bättre säkerställa återbetalning av felaktiga utbetalningar, vid behov genom handläggare för felaktig utbetalning.

Stadsdelsnämnderna ska verka för att nyanlända stockholmare utan tillräcklig egen försörjning snabbt får tillgång till kunskaper i svenska och goda förutsättningar att komma ut i arbetslivet.

Stadsdelsnämnderna ska utveckla arbetet för att motverka hemlöshet samt utveckla och stärka samverkan mellan socialtjänstens olika verksamheter i syfte att hushåll med osäkra boendeförhållanden, särskilt barnfamiljer, ska hitta en varaktig bostad. I detta arbete ska särskilt barns behov när vuxna söker ekonomiskt bistånd tas i beaktning. Stadsdelsnämnderna ska utveckla det uppsökande arbetet genom exempelvis öppna mottagningar eller mobila biståndshandläggare för att underlätta stöd och insatser till personer som är särskilt utsatta.

Stadsdelsnämnderna håller en hög tillgänglighet och ger i kontakten med den enskilde ett gott och respektfullt bemötande anpassat till individens förutsättningar, exempelvis utifrån funktionsnedsättning eller behov av språk-/teckentolk.

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2023	KF:s årsmål 2024	KF:s årsmål 2025
3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb	Andel barn som lever i familjer som har ekonomiskt bistånd	2,7 %	2,7 %	2,6 %

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2023	KF:s årsmål 2024	KF:s årsmål 2025
	Andel personer som har ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen	1,5 %	1,5 %	1,5 %
	Andel vuxna med långvarigt ekonomiskt bistånd jämfört med samtliga vuxna invånare	1,0 %	1,0 %	1,0 %
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel personer som själva upplever att de får en förbättrad situation av insatserna de fått från socialtjänsten (ekonomiskt bistånd)	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd

Arbetsmarknadsåtgärder

I Stockholm ska alla som kan arbeta få möjlighet att göra det. Det är grunden för en jämlik stad och för att bryta segregationen. När fler arbetar blir samhället starkare samtidigt som välfärden ges bättre förutsättningar. Försörjning genom eget arbete är avgörande för möjligheten att leva ett självständigt liv och förverkliga sina livsdrömmar.

Stadsdelsnämnderna ska i enlighet med stadens strategi för arbetsmarknadsinsatser samarbeta med Jobbtorg Stockholm för att stötta personer med ekonomiskt bistånd som befinner sig utanför arbetsmarknaden. Syftet är att stärka människors ställning på arbetsmarknaden och ge möjligheter till egen försörjning.

Stadsdelsnämnderna har en viktig roll att länka samman socialtjänst och arbetsmarknadsinsatser samt att identifiera och förbereda personer som står långt ifrån arbetsmarknaden för insatser på stadens jobbtorg. Personer med social problematik, fysisk och/eller psykisk ohälsa ska erbjudas individuellt utformat stöd av stadsdelsnämnderna i syfte att höja aktivitetsnivån, stärka hälsan, motivera och förbereda inför en arbetsmarknadsinsats. För många långtidsarbetslösa kan möjligheten till arbetslivserfarenhet vara avgörande för att nå hållbar etablering på arbetsmarknaden.

Uppgifter

Stadsdelsnämndernas huvudsakliga ansvar omfattar:

- att utreda behov av förberedande eller parallellt stöd för personer som tar del av arbetsmarknadsinsats inom Jobbtorg Stockholm
- arbetsförberedande insatser för arbetslösa som inte omfattas av arbetsmarknadsnämndens verksamhet inom Jobbtorg Stockholm
- stödsatser i form av lönebidrags- och OSA-anställningar (offentligt skyddat arbete) i samverkan med arbetsmarknadsnämnden
- rekrytering och anställning av feriearbetande ungdomar

Förslag till budget 2023 och plan för 2024 och 2025

Mnkr	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Budgeterat till stadsdelsnämnderna	-192,2	-195,7	-195,7	-195,7
Kostnader (-)	-219,6	-223,1	-223,1	-223,1
Intäkter	27,4	27,4	27,4	27,4

Budgeten för 2023 ökar med 3,5 mnkr jämfört med 2022. Förändringen utgörs främst av fler feriejobb. Kommunfullmäktiges budget för 2023 fokuserar på samverkan och prioriteringar utifrån ett kommunkoncernsperspektiv. I nämndens budget ingår en kostnadsneutral justering av personalomkostnadspålägg. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

För att kommunfullmäktiges mål ska uppnås ska stadsdelsnämnderna, utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, arbeta enligt kommunfullmäktiges prioriterade inriktning nedan.

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostad för alla

Antalet feriejobb i Stockholms stad ska öka. Stadsdelsnämnderna ska erbjuda ungdomar fler feriejobb under sommar-, höst- och vinterlov. Ungdomar ska ges möjlighet att feriarbeta i ett annat stadsdelsnämndsområde än där de bor. I arbetet ska ungdomar med funktionsnedsättning, med sociala skäl, som avbrutit gymnasiestudier eller bedöms ha behov av språkstödande insats prioriteras vid fördelning av feriejobb.

Stockholmsjobben är en beprövad och effektiv insats som ska utökas för att fler som står långt ifrån arbetsmarknaden ska komma i arbete. Stadsdelsnämnderna ska bistå i arbetet med att utöka Stockholmsjobben. Kunskaper och metoder från insatser för personer långt ifrån arbetsmarknaden ska tillvaratas för att vidareutveckla och sprida effektiva insatser och arbetssätt. Möjligheterna att tillgodose olika gruppers behov av insatser genom regional samverkan med andra stadsdelsnämnder ska stärkas. Anställningarna ska gå att kombinera med studier, vilket är särskilt viktigt för unga utan gymnasiebehörighet.

Arbetsmarknadsnämnden ansvarar, tillsammans med stadsdelsnämnderna, för stadens arbetsmarknadsfrämjande åtgärder. Stadsdelsnämnderna har ett viktigt ansvar att förbereda personer för insatser inom ramen för jobbtorgens verksamhet. Insatserna ska vara individuellt anpassade och stärka förutsättningarna att komma närmare arbetsmarknaden. Stadsdelsnämnderna ska samverka tillsammans med arbetsmarknadsnämnden inom ramen för Samordningsförbundet Stockholms stad kring förrehabiliterande insatser som syftar till att överbygga glapp mellan parternas ansvar och kompetensområden och externt med näringsliv och civilsamhälle för att nyanlända ska etableras snabbt på arbetsmarknaden.

Stadsdelsnämnderna ska, i samverkan med arbetsmarknadsnämnden, stärka arbetet med insatser riktade mot kvinnor som står långt ifrån arbetsmarknaden, särskilt utrikes födda kvinnor. Staden ska intensifiera arbetet med framgångsrika insatser som exempelvis inkluderingslotsar i stadsdelsnämnder och Stadsdelsmammorna. En välfungerande samverkan mellan stadsdelsnämndernas verksamheter, jobbtorgen och arbetsmarknadsnämndens verksamheter är avgörande för att stadens insatser för kvinnor som står långt ifrån arbetsmarknaden ska lyckas.

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2023	KF:s årsmål 2024	KF:s årsmål 2025
3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	11 000	11 000	11 000
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd

Arbetsmarknadsnämnden

I Stockholm ska alla som kan arbeta få möjlighet att göra det. Det är grunden för en jämlik stad och för att bryta segregationen. Många stockholmare som står utanför arbetsmarknaden besitter stor kompetens och erfarenhet. Samtidigt har flera branscher ett skriande rekryteringsbehov. Matchningen på arbetsmarknaden är en omfattande utmaning som staden ska arbeta aktivt med att förbättra. När fler arbetar blir samhället starkare samtidigt som välfärden ges bättre förutsättningar.

Arbetsmarknadsnämnden ska erbjuda effektiva och individuellt anpassade arbetsmarknadsinsatser för att förbättra individens förutsättningar för hållbar egen försörjning. Nämnden har ett nära samarbete med stadens olika verksamheter, andra myndigheter, näringsliv och det civila samhället. Stadens Jobbtorg stöttar och matchar den enskilde till arbete eller studier. Stadens arbetsmarknadsinsatser erbjuder individuellt anpassat stöd och insatser för att korta vägen för den enskilde till långsiktig egen försörjning. Unga arbetslösa är en prioriterad grupp, och staden ska särskilt prioritera insatser, anställningar och praktikplatser för unga upp till 29 år och med särskilt fokus på stadens utsatta områden

Målet är att Stockholm ska vara ett nationellt och internationellt föredöme för snabb etablering av nyanlända på arbetsmarknaden. Vägen till arbete och kunskaper i svenska måste därför vara kort så att människor snabbt kommer in i egen försörjning. Ungdomar, nyanlända, personer med funktionsnedsättning och personer som står långt från arbetsmarknaden ska särskilt prioriteras för att förebygga långvarigt utanförskap.

Stockholm ska vara en öppen stad där människor på flykt från krig och oroshärdar ska kunna bygga upp ett nytt liv under trygga förhållanden. Staden ska ha ett effektivt och samlat mottagande av nyanlända som möjliggör en snabb etablering på arbetsmarknaden och i samhället. Vägen till arbete och kunskaper i svenska ska vara kort och de nya stockholmarna ska snabbt uppnå egen försörjning.

Nämndens uppgifter

Arbetsmarknadsnämnden ansvarar för kommunövergripande arbetsmarknadsfrågor och för stadens samlade arbetsmarknadsinsatser.

Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- verksamheten vid stadens jobbtorg
- samordning och utveckling av feriejobb för ungdomar, samt anskaffning av handledning
- rekrytering och anställning inom Stockholmsjobb
- det kommunala aktivitetsansvaret för 16-19-åringar
- samordningsansvar för stadsdelsnämndernas stödinsatser i form av lönebidrags- och OSA-anställningar (offentligt skyddat arbete)
- samordningsansvar för stadens samverkan med Arbetsförmedlingen
- vuxenutbildning inklusive svenska för invandrare (sfi)
- lagstadgad samhällsorientering för nyanlända
- samordning av stadens arbete med mottagande och etablering av nyanlända
- årligen utarbeta en stadsövergripande rapport för verksamhetsområdet inklusive en analys av utvecklingen med särskilt fokus på personer som står långt ifrån arbetsmarknaden
- avtal för förmedlingstjänster avseende ställföreträdare samt stadens förvaltarenhet.

Förslag till budget 2023 och plan för 2024 och 2025

Mnkr	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	-1 163,6	-1 236,7	-1 225,2	-1 225,2
Drift och underhåll	-1 163,6	-1 236,7	-1 225,2	-1 225,2
Avskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Internräntor	0,0	0,0	0,0	0,0
Intäkter	168,3	168,3	168,3	168,3
Netto	-995,3	-1 068,4	-1 056,9	-1 056,9
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-4,0	-4,0	-4,0	-4,0
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	-4,0	-4,0	-4,0	-4,0

Budgeten för 2023 ökar med 73,1 mnkr jämfört med 2022. Förändringen utgörs främst av höjda schabloner inom vuxenutbildning, fler Stockholmsjobb och ungdomsgaranti samt flytt av ansvar för Stockholmsjobb från stadsdelsnämnderna. Stadens verksamheter ska kontinuerligt arbeta för en effektiv verksamhet. Genom att bland annat arbeta för att minska kostnaderna för administration och konsulttjänster samt arbeta för en effektiv lokalanvändning används stadens resurser i enlighet med god ekonomisk hushållning och resurser kan frigöras för prioriterad verksamhet. Kommunfullmäktiges budget för 2023 fokuserar på samverkan och prioriteringar utifrån ett kommunkoncernsperspektiv. I nämndens budget ingår en kostnadsneutral justering av personalomkostnadspålägg. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

För att kommunfullmäktiges mål ska uppnås ska nämnden, utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, arbeta enligt kommunfullmäktiges prioriterade inriktning nedan.

Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

Stockholm ska ha ett väl fungerande mottagande av nyanlända som möjliggör en snabb etablering och goda livsvillkor. Stadens mottagande av nyanlända ska verka för att bryta segregationen. Arbetsmarknadsnämnden ska, i samarbete med socialnämnden, stadsdelsnämnderna, SHIS, ansvariga myndigheter och civilsamhället, samordna stadens mottagande av nyanlända och vara pådrivande i arbetet för att förbättra och påskynda nyanländas etablering och inkludering i samhället. Det innefattar samordningsansvar för stadens samhällsvägledning till nyanlända som i större utsträckning ska kunna erbjudas vid stadens boenden.

Människor som har svårt att sköta sin ekonomi på grund av sjukdom, ålder eller annat skäl ska få hjälp av en god man eller en förvaltare. I en del svåra fall krävs det professionella ställföreträdare. Stadens förvaltarens enhet är viktig för att säkerställa att alla får hjälp och stöd. Arbetet för att alla som har rätt till ställföreträdare ska få sina behov

tillgodosedda ska intensifieras. I takt med att förvaltarenheten åtar sig fler individer ska nämnden fasa ut avtalet om förmedling av ställföreträdare.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Utbildningsnämnden ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden och stadsdelsnämnderna utveckla stödet till elever med funktionsnedsättningar som går ut gymnasieskola och gymnasiesärskola (1.2)	2023-01-01	2023-12-31

Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder till en rättvis klimatomställning

Stadens samverkan och dialog med näringsliv och arbetsgivare ska stärkas för att fler studerande och aspiranter ska få ett arbete efter avslutade studier eller arbetsmarknadsinsatser. Goda utbildningsmöjligheter och väl fungerande arbetsmarknadsåtgärder är viktiga förutsättningar att stadens näringsliv ska fortsätta att växa.

Nämnden bidrar till minskad miljö- och klimatpåverkan genom att integrera miljö- och klimatperspektiv i arbetsmarknadsinsatser och utbildningar och skapa möjligheter för stadens verksamheter att återanvända och återbruka möbler och inventarier. Den cirkulära ekonomin ska främjas, bland annat genom att fortsätta utveckla Återbruk Stocket. Ett ytterligare återbrukslager i nordvästra Stockholm ska inrättas och möjligheten att erbjuda utlåning av utrustning och verktyg via Stocket ska utredas. Arbetet med att utveckla utbildningsutbudet och arbetsmarknadsinsatser utifrån behovet av kompetens för klimatomställningen och naturvård ska fortsätta.

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostad för alla

Långtids- och ungdomsarbetslösheten på Stockholms arbetsmarknad är stora utmaningar som staden ska möta med en aktiv och individanpassad arbetsmarknadspolitik. Arbetsmarknadsnämnden ska kontinuerligt anpassa sin verksamhet utifrån det rådande konjunkturläget och Arbetsförmedlingens prioriteringar för att säkerställa att stockholmarna snabbt når egen försörjning. Arbetsmarknadsnämnden ska arbeta uppsökande för att nå och erbjuda insatser till unga i åldrarna 19-29 år som varken arbetar eller studerar samt till kvinnor med svag ställning på arbetsmarknaden.

När stadens olika verksamheter arbetar tillsammans kan fler invånare som behöver stadens stöd komma i arbete eller studier. Nämnden har ett ansvar att samordna stadsdelsnämndernas arbetsmarknadsinsatser och erbjuda stöd till kompetens- och verksamhetsutveckling. Genom samverkan mellan socialtjänst, stadens jobbtorg och Arbetsförmedlingen ska den enskilde få ett samlat stöd för kunna etablera sig på arbetsmarknaden.

Nämnden ska erbjuda arbetsmarknadsinsatser till personer med ekonomiskt bistånd med särskild prioritering av kortutbildade och personer med svag ställning på arbetsmarknaden. Nämnden ska samverka med stadsdelsnämnderna för att fortsätta att utveckla och anpassa stadens arbetsmarknadsinsatser för att möta målgruppens behov. Insatser riktade till stadens utsatta områden är särskilt prioriterat.

Stadens jobbtorg är ett viktigt verktyg för att hjälpa personer i arbete eller studier. Jobbtorgen ska ge individuellt anpassat stöd och insatser för att fler ska få en långsiktig egen försörjning. Aspiranter ska tas emot så snabbt som möjligt och inte senare än en månad efter ansökan. Nämnden ska arbeta aktivt för att tiden från inskrivning vid jobbtorg till inträde på arbetsmarknaden ska minska. Nämndens samverkan med

stadsdelsnämnderna ska fortsätta att utvecklas i syfte att få fler personer med försörjningsstöd att hänvisas till jobbtorgen. Jobbtorgens uppsökande arbete ska stärkas för att bli mer effektiva i att arbetet med att nå personer i särskilt prioriterade grupper.

Insatserna som ges av Jobbtorg Stockholm ska, efter biståndsbeslut i enlighet med 4 kap. 2§ SoL, tillgängliggöras för person med insatser inom socialpsykiatri samt de som tillhör LSS personkrets 1 och 2. Insatserna ska ges som alternativ till sysselsättning och daglig verksamhet eller som stöd i övergången från dessa insatser till den ordinarie arbetsmarknaden. Även insatser för att underlätta arbete eller studier för unga som varken arbetar eller studerar och för kvinnor med en svag ställning på arbetsmarknaden ska ges i form av särskilt individanpassad stödinsats och föregås av en individuell biståndsprövning.

Antalet feriejobb i Stockholms stad ska öka. Inte bara under sommarlovet utan även under höst- och vinterloven. Feriejobben ger stadens unga ett första möte med arbetslivet som kan fungera som en språngbräda vidare in på arbetsmarknaden. Arbetsmarknadsnämnden ska samordna och leda arbetet med feriejobb. Nämnden ska stärka samverkan med stadens övriga nämnder, styrelser och civilsamhället för att skapa fler feriejobb av hög kvalitet. Feriejobben är också en möjlighet för unga att lära känna sin stad bättre. Nämnden ska därför i samarbete med stadsdelsnämnderna verka för att ungdomar får feriejobb i andra stadsdelsnämndsområden än där de bor. Fler feriejobb inom integrations- och klimatområdet ska erbjudas.

Ingen ung i Stockholm ska behöva börja vuxenlivet i arbetslöshet. Ungdomsarbetslösheten ska minska genom tidiga insatser och att en 90-dagarsgaranti för arbete, studier eller praktik ska införas. Arbetsmarknadsnämnden ska arbeta aktivt för att unga utan arbete eller studier återgår till gymnasiestudier eller annan sysselsättning. Det uppsökande arbetet för att nå gruppen ska utvecklas. En del i det arbetet är insatser för de ungdomar som nås genom stadsdelsnämndernas sociala insatsgrupper. Ett nytt elevteam riktat mot unga som varken arbetar eller studerar ska också inrättas. Fler unga ska erbjudas mentorskap och fler yrkesverksamma vuxna ska involveras som inspiratörer för studiemotiverande insatser för unga.

Stockholmsjobben är en beprövad och effektiv insats som ska utökas för att fler som står långt ifrån arbetsmarknaden ska komma i arbete. Anställningarna ska gå att kombinera med studier vilket är särskilt viktigt för unga utan gymnasiebehörighet, nyanlända och personer i behov av språkstödande insatser. Arbetsmarknadsnämnden ansvarar för Stockholmsjobben och ska tillsammans med stadens andra nämnder och bolag säkerställa att alla stadens verksamheter bidrar till att tillhandahålla arbetsplatser.

Nämnden ska samordna stadsdelsnämndernas arbetsmarknadsinsatser och stöd till kompetens- och verksamhetsutveckling ska erbjudas. Arbetsmarknadsnämnden ska samverka med näringslivet samt aktivt delta i stadens övergripande arbete att skapa ett gott företagsklimat i Stockholm. Arbetslivets närvaro i skolan behöver fortsatt stärkas. I samarbete med Stockholm Business Region och andra relevanta aktörer ska kunskap spridas och vägledning ges till att starta företag för nämndens målgrupper med prioritering av stöd till entreprenörskap bland kvinnor och utrikesfödda. Nämnden ska även i samverkan med akademi, andra utbildningsaktörer och växande branscher möta stockholmare i behov av omställning och erbjuda snabbspår till jobb.

Arbetsmarknadsnämnden ska implementera den framtagna strategin som visar hur staden ska arbeta med kompetensförsörjningsfrågor riktat till stadens näringsliv där ett fokusområde är att särskilt möta behoven hos branscher i tillväxt och kompetenser kopplade till klimatomställningen. Nämnden ska bistå kommunstyrelsen i det

strategiska arbetet med kompetensförsörjning kopplat till näringslivets förutsättningar och långsiktiga behov och en långsiktig kompetensförsörjning i stadens verksamheter. Befintliga forum mellan staden och näringslivet, såsom integrationspakten, ska utvecklas för att tillgodose näringslivets behov av kompetens i samverkan med utbildningsnämnden och Stockholm Business Region AB.

Stadens vuxen- och bristyrkesutbildning fyller en viktig funktion för regionens kompetensförsörjning. Samverkan med utbildningsnämnden och näringslivet kring utformning av relevanta utbildningar och arbetsmarknadsinsatser för att tillgodose näringslivets behov av rätt kompetens, inklusive fler yrkesutbildningar i lärlingsform, ska öka. Bristyrkesutbildningen ska utökas med målsättningen att det alltid ska finnas en kvalificerad arbetssökande till varje ledigt jobb. Yrkesutbildningen för invandrare med integrerad språkutveckling ska stärkas och verka för att bryta könssegregationen på arbetsmarknaden. Information om arbetsvillkor på arbetsmarknaden ska ges på yrkesutbildningar i samarbete med fackliga- och arbetsgivarorganisationer. Staden ska motverka svartarbete och att oseriösa arbetsgivare utnyttjar arbetstagare.

För att öka rådigheten och säkra kvaliteten ska stadens vuxenutbildning i egen regi utvidgas. Utbudet av vuxenutbildning ska, i nära dialog med näringslivet, snabbt anpassas efter efterfrågan och i linje med arbetsmarknadens nuvarande och framtida behov. Vuxenutbildningen ska planeras med hänsyn till geografisk placering och tillgänglighet för alla stockholmare. Arbetsmarknadsnämnden ska fortsätta att utveckla och anpassa befintliga utbildningar till grupper med kort utbildningsbakgrund och mindre studievana för att fler ska studera och klara sina studier. Det ska finnas goda möjligheter att kombinera språkstudier med arbete, praktik, yrkesutbildning eller teoretiska kurser inom vuxenutbildningen.. Socialt hållbart företagande ska främjas och Arbetsmarknadsnämnden ska erbjuda stöd till stadens nämnder och bolag för hur de i sina verksamheter kan främja arbetsintegrerade sociala företag.

Vuxenutbildningen, och särskilt studie- och yrkesvägledningen, ska utvecklas så att elever väljer den undervisningsform som passar dem bäst. Kunskaper som möjliggör omställningen till en klimatpositiv stad ska integreras i utbildningsutbudet och i vägledning till studier. Samarbetet med länets kommuner och Region Stockholm kring vuxenutbildningen ska utvecklas för att stockholmare ska kunna erbjudas ett bredare utbud av utbildningar.

Arbetsmarknadsnämnden ska prioritera insatser som skapar förutsättningar för nyanlända att etablera sig på arbetsmarknaden och i samhället. Staden ska bidra till en väg in för nyanlända och erbjuda insatser som särskilt syftar till att alla grupper av nyanlända snabbt etablerar sig på arbetsmarknaden, bostadsmarknaden, i samhället och når egen försörjning. Nämnden ska leda och utveckla arbetet med stadens integrationspakt för en bättre integration i samarbete med näringslivet, ideella organisationer, statliga myndigheter och andra aktörer. De företag och organisationer som deltar som ingår i ett jobbparterskap inom ramen för integrationspakten ska ha kollektivavtalsliknande villkor. Arbetet med jobbspår i form av kortare utbildningar med hög relevans för arbetsmarknadens behov i kombination med studier i språk ska fortsätta.

Nyanländas möjligheter att validera tidigare utbildning ska inom stadens vuxenutbildningar stärkas och möjligheten till validering av informell kompetens med berörda myndigheter och regionala aktörer ska utvecklas. Nämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna stärka arbetet för att nå fler nyanlända som inte ingår i etableringsprogrammet.

Nämnden ansvarar för att samordna och utveckla stadens samlade insatser för förstärkt integration. Genom Welcome House, och i samverkan med stadsdelsnämnderna och socialnämnden, ska ett tidigt, förebyggande och sammanhållet stöd och insatser ges i syfte att öka nyanländas etablering på arbetsmarknaden och i samhället. Stödet ska även innefatta samverkan med nationella myndigheter för ett bättre mottagande och erbjuda sfi-undervisning med hög kvalitet och tydlig koppling till arbetsmarknaden. Sfi ska fortsätta utvecklas med hänsyn till den utredning nämnden genomfört 2022. Samhällsorienteringen för stadens nyanlända ska utvecklas och kompletteras genom ökad samverkan med ideella organisationer och företag, samt med socialtjänst och relevanta statliga myndigheter, med syftet att alla nyanlända ska delta i samhällsorientering. SHIS Bostäders bo-skola för nyanlända ska utvecklas och arbetet ska intensifieras så att fler kommer till ett eget boende och att ett mer praktiskt inriktad stöd erbjuds i anslutning till stadens boende för nyanlända.

Arbetsmarknadsnämnden ska genom aktiviteter som arbetslivsorientering, praktik och matchning fortsätta stärka kopplingen till arbetsmarknaden inom sfi. Det ska även bli lättare att kombinera sfi med ett arbete. För att nå fler kvinnor ska möjligheten för nyanlända att studera sfi under föräldraledigheten stärkas, vid till exempel introduktionsförskolorna, och kompletteras med integrations- och arbetsfrämjande insatser. Det uppsökande arbetet för nyanlända som står utanför arbetsmarknaden ska utvecklas, med särskilt fokus på kvinnor. Den framgångsrika insatsen Stadsdelsmammorna ska stärkas. Staden ska intensifiera arbetet med framgångsrika insatser som exempelvis inkluderingslotsar i stadsdelsnämnder. För att främja jämställdhet ska staden erbjuda insatser riktade mot nyanlända kvinnor inom olika branscher och inte enbart inom traditionellt kvinnodominerade. Aktivitet i föreningslivet ska uppmuntras och brobygggarverksamheten för romsk inkludering ska utvecklas.

För gruppen ensamkommande unga och andra i särskilt behov av studiestöd och vägledning ska detta erbjudas som ett stöd i övergången mellan skola och jobb eller vidare studier. Utvecklingen av anpassade insatser för språkstöd i samband med feriejobb för nyanlända ungdomar ska fortsätta. Nämnden ska fortsatt erbjuda stödinsatser som vägledning och planering till ensamkommande unga i övergången mellan skola och jobb eller vidare studier.

Arbetet med övergången för den enskilde från gymnasieskolan och gymnasieskolan för att komma ut i arbete eller vidare studier ska fortsätta utvecklas. Därför ska utbildningsnämnden, arbetsmarknadsnämnden och socialnämnden fortsatt samverka för att etablera kontakt med elever som riskerar att inte slutföra gymnasiet. Syftet är att tidigt kunna erbjuda lämpligt stöd, för att eleven ska kunna slutföra utbildningen. Samtidigt ska dessa nämnder även fortsatt utveckla samverkan för att unga vuxna utan gymnasieexamen inom kommunens aktivitetsansvar (KAA) erbjuds insatser som ökar andelen som senare slutför sin gymnasieexamen eller genom vuxenutbildningen ges möjligheter in i arbetslivet.

Stockholm ska vara en tillgänglig stad för alla invånare oavsett funktionsförmåga. Nämnden ska stärka möjligheterna, och vara pådrivande i arbetet, för att fler personer med funktionsnedsättningar anställs i stadens verksamheter. Stödet till elever med funktionsnedsättningar som går ut gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska stärkas. I samverkan med berörda nämnder ska arbetet med att främja den psykiska hälsan hos barn och unga genom fysisk aktivitet utvecklas.

Genom en fördjupad samverkan med arbetsgivare ska nämndens kontakter med näringslivet stärkas. Dialogen med berörda nämnder och bolag samt med näringslivet,

inom ramen för integrationspakten, ska fortsätta för att utveckla företagens möjligheter att bidra till social hållbar utveckling och integration. Samverkan med berörda nämnder och bolag syftar även till en ökad hållbar tillväxt och företagande. Nämnden ska ingå i den samordning som kommunstyrelsen leder i utveckling av kommunikation mot målgruppen det lokala näringslivet.

Nämnden ska leda kompetensförsörjningsuppdraget ”International House” och dess kontakter med statens servicecenter inom ramen för nämndens uppdrag.

Sociala krav på företag som deltar i upphandlingar ska skapa fler möjligheter för stockholmare att etablera sig på arbetsmarknaden. Arbetet med att tillgängliggöra arbetsplatser genom sociala krav i stadens upphandlingar ska fortsätta, bland annat genom att följa upp, analysera och sammanställa hur nämnders och bolagsstyrelser upphandlingar bidrar till ökad sysselsättning för personer som står utanför arbetsmarknaden. I samarbete med kommunstyrelsen ska arbetsmarknadsnämnden bistå övriga nämnder och styrelser med att genomföra en arbetsdifferentieringsanalys i syfte att identifiera arbetsuppgifter som kan erbjudas exempelvis Serviceassistenter. Arbetsmarknadsnämnden ska även erbjuda stöd till stadens nämnder och bolag för hur de i sina verksamheter kan främja arbetsintegrerade sociala företag.

Kompetensförsörjningen till stadens egna verksamheter, med tonvikt på välfärdsverksamheterna, ska vara prioriterad. Stadens vuxenutbildning ska erbjuda möjligheter för fler av stadens medarbetare att bli behöriga inom sina yrken. I samverkan med kommunstyrelsen ska vuxenutbildningen utvecklas som strategisk aktör inom stadens egen kompetensförsörjning, till exempel genom att rekrytera, matcha och utbilda personer till yrken där staden bedöms ha stora rekryteringsbehov. Nämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna, förskolenämnden och äldreomsorgen arbeta för att säkerställa den framtida personal- och kompetensförsörjningen inom förskolan och äldreomsorgen med särskilt fokus på språkkompetens hos medarbetarna. Arbetet med kombinationsutbildningar, där sfi kombineras med yrkesutbildning, ska fortsätta utvecklas med ett större utbud av utbildningar för att förbättra matchningen på arbetsmarknaden.

Stadens verksamhets- och avtalsuppföljning inom vuxenutbildningen ska stärkas i syfte att säkerställa hög kvalitet. Utbildningsnämnden ska bistå i arbetet med att utveckla samverkan med externa aktörer så som näringsliv, civilsamhälle, universitet och högskolor för att stärka sambandet mellan praktik och forskning.

Nämnden ska fortsätta arbetet mot våldsbejakande extremism utifrån erfarenheter, kunskap och forskning inom området.

Arbetsmarknadsnämnden ska vara drivande i stadens arbete med Agenda 2030:s mål 1 *Avskaffa fattigdom* (tillsammans med socialnämnden), 4 *God utbildning för alla* (tillsammans med utbildningsnämnden och förskolenämnden), 8 *Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt* (tillsammans med kommunstyrelsen).

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Utbildningsnämnden ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden utreda hur effektiv samplanering och lokalutnyttjande som dimensioneras mer efter arbetsmarknadens kompetensbehov kan åstadkommas för gymnasie- och vuxenutbildning (3.1)	2023-01-01	2023-12-31
Arbetsmarknadsnämnden ska införa en 90-dagarsgaranti för att arbetslösa unga ska vara i arbete, praktik eller en utbildning inom 90 dagar (3.2)	2023-01-01	2023-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Arbetsmarknadsnämnden ska i samarbete med utbildningsnämnden utreda förutsättningarna för att införa en jobbgaranti för examinerade studenter på stadens Vård- och omsorgsskolege (3.2)	2023-01-01	2023-12-31
Arbetsmarknadsnämnden ska genomföra en särskild språksatsning i de yrkesutbildningar som syftar till jobb inom vård- och omsorg för att möjliggöra att alla som går ut i arbetslivet har god språkkompetens (3.2)	2023-01-01	2023-12-31
Arbetsmarknadsnämnden ska inrätta elevteam med bland annat kuratorer, studievägledare och studiehandledare för att stödja unga inom det kommunala aktivitetsansvaret (KAA) (3.2)	2023-01-01	2023-12-31
Arbetsmarknadsnämnden ska tillsammans med berörda nämnder utreda möjligheten att över tid tillskapa fler ferie- och stockholmsjobb inom stadens verksamheter (3.2)	2023-01-01	2023-12-31
Utbildningsnämnden ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden utreda hur elever i introduktionsprogram kan ges yrkesutbildning för att på kort sikt bli ekonomiskt självförsörjande (3.2)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd och Spånga-Tensta stadsdelsnämnd samt i samråd med arbetsmarknadsnämnden, exploateringsnämnden, idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, utbildningsnämnden, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem och SISAB starta Fokus Järva för att få till en sammanhängande satsning och en samlad plan för utvecklingen av Järva med utgångspunkt i översiktsplanen och med stort fokus på genomförandekraft (3.3)	2023-01-01	2023-12-31
Arbetsmarknadsnämnden ska i samarbete med förskolenämnden, utbildningsnämnden och äldreomsorgsnämnden erbjuda språkkurser i svenska till medarbetare inom stadens förskolor, vård och omsorg (3.4)	2023-01-01	2023-12-31
Nämnder och bolagsstyrelser ska säkerställa att det finns resurser och kompetens tillgängliga i den utsträckning som krävs för att möta den kraftigt ökande ambitionshöjningen i arbetet med att utveckla en sammanhållen beredskap för framtida kriser och civilt försvar, både i den egna verksamheten och inom ramen för en stadsövergripande samverkan (3.5)	2023-01-01	2023-12-31
Nämnder och bolagsstyrelser ska under ledning av kommunstyrelsen medverka i upprättandet av stadens krigsorganisation och dess bemanning (3.5)	2023-01-01	2023-12-31

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2023	KF:s årsmål 2024	KF:s årsmål 2025
3.1. Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	+/- 1 %
3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb	Andelen ungdomar som erbjuds jobb, utbildning, praktik eller förberedande insatser inom 90 dagar	100 %	100 %	100 %
	Antal aspiranter som fått Stockholmsjobb	1000	1000	1000

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2023	KF:s årsmål 2024	KF:s årsmål 2025
	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	11 000	11 000	11 000
	Arbetskraftsbrist i Stockholm (andel vakanser av antalet anställda)	1,0	1,0	1,0
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel aspiranter som är självförsörjande sex månader efter avslut på Jobbtorg Stockholm	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel kursdeltagare inom grundläggande vuxenutbildning med godkänt betyg efter fullföljd kurs	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel kursdeltagare inom gymnasial vuxenutbildning, högskoleförberedande kurser, med godkänt betyg efter fullföljd kurs	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel kursdeltagare inom gymnasial vuxenutbildning, yrkesutbildning, med godkänt betyg efter fullföljd kurs	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel kursdeltagare inom sfi med godkänt betyg efter fullföljd kurs	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal unga 20-29 år som varken arbetar eller studerar som nåtts av uppsökande verksamhet och tagit del av arbetsmarknadsinsatser	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Genomsnittlig inskrivningstid för kvinnor och män som avslutas från Jobbtorg Stockholm	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Genomsnittlig inskrivningstid för unga	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd

R III
AmN:10

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2023	KF:s årsmål 2024	KF:s årsmål 2025
	aspiranter (18-29 år) som avslutas från Jobbtorg Stockholm			
3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb	Aktivt Medskapandeindex	83	83	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
3.5 Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhetsområden	Andel upphandlade avtal där kontinuerlig uppföljning genomförts	80 %	81 %	82 %
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel elektroniska inköp	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd

Avfallsnämnden

Nämndens uppgifter

Avfallsnämnden har verksamhetsansvaret för de uppgifter som enligt miljöbalken eller andra författningar åligger staden i fråga om avfallshantering.

Nämnden ansvarar för:

- upprättande av förslag till renhållningsordning
- upprättande av förslag till avfallsplan
- upprättande av förslag till taxor för hämtning, transport och behandling av avfall under kommunalt ansvar

Omfattningen av nämndens uppgifter är därmed reglerad i lag och författning. Utförandet av den faktiska avfallsverksamheten åligger Stockholms Stadshus AB:s dotterbolag Stockholm Vatten och Avfall AB. Verksamheten bedrivs inom dess dotterbolag Stockholm Avfall AB.

Nämndens ledamöter utgör genom personunion även styrelse för Stockholm Avfall AB. Budget för nämndens verksamhet upprättas därför inom Stockholm Avfall AB. Avfallsnämndens verksamhetsplanering upprättas genom nämnda personunion av styrelsen för Stockholm Avfall AB. Styrning av verksamheten sker därmed genom ägardirektiv till bolaget inom Stockholms Stadshus AB.

Exploateringsnämnden

Exploateringsnämnden ska säkerställa ett hållbart samhällsbyggande och skapa förutsättningar för stadens bostadsmål om 140 000 bostäder till år 2030 med tillhörande infrastruktur och samhällsservice. Nämnden ska utveckla och förvalta stadens markinnehav så att en hållbar utbyggnad av staden säkerställs.

Stockholm ska byggas attraktivt, hållbart och tätt och vara en levande och socialt hållbar stad. Alla stadsdelar ska utvecklas med en blandning av bostäder, arbetsplatser, handel, natur, kultur, idrottsytor, skolor och förskolor. Stadsutveckling som verktyg för en hållbar utveckling ska tas tillvara. Staden ska utvecklas i dialog med de boende för ökad attraktivitet och trygghet i hela Stockholm.

Nämndens uppgifter

Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- markförvaltning och markexploatering inom stadens gräns
- mark som staden äger utanför stadens gräns som ska exploateras eller avyttras
- frågor om förvärv, överlåtelse eller upplåtelse av fastigheter, tomträtter och andra nyttjanderätter
- genomförande av detaljplaner för gator, vägar, torg, parker och andra allmänna platser på stadens mark och på annan mark som nämnden förvaltar
- arbete som bidrar till en socialt och ekologiskt hållbar stad
- myndighetsutövning i hamnfrågor

Markförvaltningen genererar betydelsefulla intäkter för staden, varav huvuddelen utgörs av tomträtsintäkter.

Förslag till budget 2023 och plan för 2024 och 2025

Mnkr	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	-1 420,2	-1 502,4	-1 513,5	-1 547,9
Drift och underhåll	-128,5	-144,8	-144,8	-144,8
Avskrivningar	-371,9	-435,0	-440,9	-466,6
Internräntor	-919,8	-922,6	-927,8	-936,5
Intäkter	3 003,9	3 139,7	3 238,7	3 324,6
Netto	1 583,7	1 637,3	1 725,2	1 776,7
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-4 100,0	-4 500,0	-4 200,0	-4 200,0
Inkomster	900,0	1 300,0	1 100,0	1 100,0
Netto	-3 200,0	-3 200,0	-3 100,0	-3 100,0
Försäljningsuppdrag	200,0	200,0	200,0	200,0

Det budgeterade överskottet för år 2023 ökar med 53,6 mnkr jämfört med år 2022. Stadens verksamheter ska kontinuerligt arbeta för en effektiv verksamhet. Genom att

bland annat arbeta för att minska kostnaderna för administration och konsulttjänster samt arbeta för en effektiv lokalanvändning används stadens resurser i enlighet med god ekonomisk hushållning och resurser kan frigöras för prioriterad verksamhet. Kommunfullmäktiges budget för år 2023 fokuserar på samverkan och prioriteringar utifrån ett kommunkoncernsperspektiv och innehåller en generell effektivisering. I nämndens budget ingår en kostnadsneutral justering av personalomkostnadspålägg. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Investeringsbudgeten för år 2023 är oförändrad jämfört med år 2022. Nämnden ska ha ett ökat fokus på styrning, effektivitet, lönsamhet, kostnadsmedvetenhet och prioriteringar mellan och inom investeringsprojekt i syfte att begränsa investeringsutgifterna och därmed bidra till en långsiktigt hållbar egenfinansieringsgrad för stadens investeringar. Investeringsbudgeten framgår av bilaga 3.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

För att kommunfullmäktiges mål ska uppnås ska nämnden, utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, arbeta enligt kommunfullmäktiges prioriterade inriktning nedan.

Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

Exploateringsnämnden ska sträva efter att minska sociala klyftor och att bryta den geografiska segregationen. Stadsutveckling ska användas som verktyg för att nå social sammanhållning och nämnden har en viktig roll i utvecklingen av översiktsplanens fokusområden och strategiska samband. Genom att identifiera stadsutvecklingsområden kan staden både byggas ihop och få upp volymerna i bostadsbyggandet. För att bygga samman staden och minska segregationen ska arbetet med fokusområden för stadsutveckling prioriteras och arbetet med att utveckla de strategiska sambanden som pekas ut i översiktsplanen stärkas. Stadsutveckling och prioriteringar av investeringar ska i större utsträckning utgå ifrån de lokala utvecklingsprogrammen och bidra till social och ekologisk hållbarhet. De lokala utvecklingsprogrammen ska därför uppdateras.

Nästa stora stadsutvecklingsprojekt ska bli Fokus Järva. Det behövs en sammanhängande satsning och en samlad plan för utvecklingen av Järva med utgångspunkt i översiktsplanen. Staden måste visa genomförandekraft och leverans för att bli trovärdig i sitt utvecklingsarbete. Exploateringsnämnden har en avgörande roll i det arbetet.

Nämnderna ska som en del av arbetet med att bryta segregation, inom ramen för arbetet med Fokus Järva, etappvis redovisa förslag som bidrar till arbetet med strategiska samband och därigenom redovisa hur olika delar av området kan utvecklas. Den nya gång- och cykelbron mellan Rinkeby och Ursvik måste omedelbart öppna. Programarbete ska göras för att stärka den strategiska kopplingen mellan Solberga, Telefonplan och Älvsjö. Staden ska utreda förutsättningarna med syfte att inrätta naturreservat i Fagersjöskogen. I samband med det ska staden ta ett samlat grepp på visionsarbetet Rågsveds Allé och starta ett visionsarbete om stadsutvecklingen i Fagersjö. Arbetet ska syfta till att undersöka förutsättningarna för nya pendeltågsstationer i Fagersjö och Rågsved samt att bygga nya bostäder. På lång sikt finns goda möjligheter till stadsutveckling även genom att koppla samman Norrmalm med vattnet och Kungsholmen genom att överbrygga den barriär som vägen och spårområdet längs Klara strand utgör, till exempel genom överdäckning. Utredningen för att utveckla en ekostadsdel i Skarpa by ska fortsätta.

Staden ska bidra till avvecklingen av Bromma flygplats i syfte att omvandla området till Bromma Parkstad utifrån idén om 15-minutersstaden. Konkret planering ska påbörjas genom att tillsätta en projektorganisation. Staden ska inleda förhandlingar med Region Stockholm och staten om utbyggd tunnelbana till det nya stadsutvecklingsområdet samt inleda arbetet med att kartlägga markföreningar vid Bromma flygplats så att staden får en uppfattning om saneringsbehov. Till dess att flygplatsen är nedlagd ska staden upphöra att subventionera flygtrafiken och dess utsläpp. Exploateringsnämnden ska tillsammans med kommunstyrelsen utreda och pröva förutsättningarna för att omförhandla stadens avtal med Swedavia i syfte att ta ut marknadsmässig hyra för flygplatsens mark.

Under året behöver fler nya områden för stadsutveckling identifieras och föras in i planeringen. Södertäljevägen närmast Liljeholmen kan omvandlas från trafikled till urbant stråk för att bygga ihop Liljeholmen centrum med området runt Liljeholmskajen. Örbyleden kan på sikt omvandlas till en stadsboulevard där bostäder, arbetsplatser och verksamheter kan integreras med kapacitetsstark kollektivtrafik, i enlighet med översiktsplanen. Exploateringsnämnden ska delta i utredningen av det långsiktiga behovet av hamnkapacitet i Stockholm i syfte att säkra sjöfartens behov, öka kollektivtrafiken på vatten och bidra till stadsutveckling. Utredningen ska inkludera utveckling och tillgängliggörande av Masthamnen.

När Stockholm växer ställer det stora krav på hänsyn och känsla för de kvaliteter och värden som redan finns i Stockholms stadsdelar. Stadsutvecklingen ska vara socialt värdeskapande och utgå från befintliga kvaliteter och sträva efter att tillföra nya. Arbetssättet med socialt värdeskapande analyser (SVA) ska tillämpas i alla projekt och i alla skeden av stadsbyggnadsprocessen. Exploateringsnämnden ska kontinuerligt arbeta med uppföljning av social hållbarhet för att säkerställa önskat utfall. Arbetet med fokusområden ska inkludera lärdomar kring arbetet med social hållbarhet som utvärderingskriterium.

För att skapa ett attraktivt och tryggt Stockholm i stadens alla områden ska exploateringsnämnden arbeta för att staden säkerställer goda möjligheter för samhällsservice, olika boendetyper, arbetsplatser, näringsliv, föreningsliv, idrott, kultur och rekreation i hela staden. En effektiv stadsutveckling och tillvaratagande av stadsbyggnadspotentialen ska säkerställas genom en samlad produktionsplanering och effektiva processer. Skolor och idrottsanläggningar ska lokaliseras för att bli viktiga målpunkter och främja social hållbarhet.

Skolans och förskolans utemiljö ska ses som en del av det pedagogiska rummet. Nämnden ska ta med utemiljön i byggprocessens tidiga skeden, för att uppnå höga värden för pedagogik, vistelse och lek. Fristående förskolebyggnader ger inte bara mer ändamålsenliga lokaler utan även större och bättre utemiljöer. Vid nyproduktion ska därför fristående förskolebyggnader prioriteras före inhysning i bottenplan på bostadshus.

Närheten till vatten gör Stockholm unik. Nämnden ska delta i arbetet med att levandegöra stadens kajer och vattennära platser. Med fler badplatser kan de som vill njuta av vattnet på ett tryggt och säkert sätt. I nya utvecklingsområden måste det planeras för badplatser, så som Marievik och Norra Djurgårdsstaden. Stadens kajer ska i ökad utsträckning göras tillgängliga för stockholmarna och besökare genom bland annat museer, restauranger och uteserveringar, evenemang, bostäder och som viktiga rekreatiomsområden. Kajerna vid Hammarby Sjöstad och Saltsjökvärn ska byggas ihop till ett sammanhängande stråk samt kompletteras med kopplingar till Danviksbron. Vidare ska nämnden öka ansträngningarna för att illegala båtetableringar avlägsnas.

Genom samverkan med socialnämndens EU-teams uppsökande arbete och efter samråd med polisen ska nämnden arbeta för att förebygga uppkomsten av olagliga boplatser.

Stadsutvecklingen ska ske med dialog och förankring. Utvecklade medborgardialoger och deltagande i stadens arbete med platssamverkan ska bidra till ökad kunskap om lokala behov och förutsättningar, och till effektivare processer. Stadsplaneringen ska i stort utgå ifrån principen om områdesplanering, exempelvis med hjälp av ankarbygggherrar likt arbetet i Fokus Skärholmen. Där områdesplanering inte kan appliceras ska besluten om markanvisning och start-PM som regel sammanfalla och detaljplaneprocessen drivas med hög grad av demokratiskt inflytande. Nämnden ska genom stadsutvecklingen verka för målet att Stockholm inte ska ha några särskilt utsatta eller utsatta områden.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd ska i samarbete med exploateringsnämnden, kulturnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden och relevanta aktörer verksamma i området fortsätta arbetet med en permanent kulturpark med fokus på graffiti i Snösätra (1.5)	2023-01-01	2023-12-31
Idrottsnämnden i samarbete med exploateringsnämnden och fastighetsnämnden inventera möjliga ytor i innerstaden som kan användas för både spontanidrott och föreningsverksamhet (1.5)	2023-01-01	2023-12-31
Idrottsnämnden ska i samarbete med exploateringsnämnden utreda hur Högdalstopparna kan utvecklas till ett attraktivt och öppet frilufts- och rekreationsområde (1.5)	2023-01-01	2023-12-31
Idrottsnämnden ska tillsammans med kommunstyrelsen, fastighetsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och exploateringsnämnden ta fram förslag på förbättrad samordning för den strategiska planeringen av idrottsytor (1.5)	2023-01-01	2023-12-31
Stadsbyggnadsnämnden ska tillsammans med exploateringsnämnden, kulturnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden utreda möjligheterna att identifiera zoner i områden utan bostäder där högre ljudnivåer kan tillåtas för ett levande nattliv (1.5)	2023-01-01	2023-06-30
Kommunstyrelsen ska i samarbete med idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden, exploateringsnämnden, stadsdelsnämnderna och Stockholms Hamn AB planera för inrättandet av fler strand- och bryggbad där det är lämpligt och kartlägga möjligheterna att anlägga fler vinterbadplatser med möjlighet till bastubad (1.5)	2023-01-01	2023-08-31

Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning
Klimatförändringarna utgör en existentiell utmaning och Stockholm måste både minska sitt klimatavtryck och anpassa staden till ett förändrat klimat. Staden ska byggas på ett sätt som möjliggör kortare och färre resor och klimatsmarta byggnader. Ny bebyggelse måste integreras med grönska och stadsplaneringen ska sträva efter att stärka den ekologiska infrastrukturen. Negativa effekter vid översvämningar och värmeböljor måste minskas.

När nya områden och förtätningar planeras ska hållbart resande och hållbara transporter främjas. Genom att prioritera kapacitetsstarka trafikslag som gång, cykel och kollektivtrafik kan fler människor klara sin mobilitet utan att behöva använda bilen. På så sätt kan klimatpåverkan minskas och gaturummet bli mer inbjudande. Kollektivtrafik är ett smart sätt att öka transporteffektiviteten samtidigt som utsläppen minskar och gatumiljön blir trevligare tack vare minskad trängsel. Det är dessutom en investering som framförallt gynnar dem med lägre inkomster, även om den är bra för alla.

För att uppnå stadens klimatmål behöver utsläppen från byggmaterial samt utsläppen som sker under byggprocessen minska. Detta ska bland annat ske genom krav på en klimatneutral bygg- och anläggningssektor. Staden ska även fortsätta sitt arbete och följa Boverkets arbete med införande av klimatdeklarationer och kommande gränsvärden för byggande för att säkerställa att staden ligger i framkant eller föregår nationella krav på gränsvärden vid nybyggnation. Det ska göras fler markanvisningar till hus som byggs med massivträ i syfte att medverka till ökad teknikutveckling och innovation inom byggsektorn. De gröna parkeringstalen måste utvärderas och revideras i syfte att se om de gör det tillräckligt attraktivt för byggherrar att prioritera hållbara mobilitetstjänster så som eldrivna bilpooler före parkeringsplatser vid nybyggnation. Även gröna parkeringsköp ska införas.

Avfallsinsamlingen i staden kan förbättras och effektiviseras genom att installera sopsugar i nya bostadsområden. Möjligheten att bygga sopsugar ska därför prövas i varje nytt projekt.

Vid byggande behövs massor och täktmaterial, och samtidigt genererar byggande nya massor och entreprenadberg. Idag används för lite av uppkomna massor och för mycket skickas till deponi och istället kommer en stor andel av den ballast som används från täkter. Nämnden ska bidra i stadens arbete med att ta fram en stadsövergripande masshanteringsstrategi.

Nämnden ska främja en klimatsmart, resilient och resurseffektiv stadsutveckling samt öka kunskapen om och beakta effekter av ett förändrat klimat i planeringen. Inom ramen för svenskt och europeiskt klimatkontrakt 2030 ska nämnden arbeta med utvecklade samarbeten, innovativa arbetssätt och en ökad externfinansiering från staten och EU för att åstadkomma en snabbare klimatomställning. Arbetet med livscykelanalyser och miljö- och klimatkrav ska fortsätta. Nämnden ska fasa ut fossila bränslen i upphandlingar av transporter, entreprenader och arbetsmaskiner till år 2030 och säkerställa avtalsvillkor som möjliggör uppföljning. Inför varje upphandling ska möjligheten att skärpa miljökraven undersökas. I nya upphandlingar ska utgångspunkten vara eldrivna entreprenadverktyg.

Om yta med ekologiska eller rekreativa värden tas i anspråk för exploatering på stadens mark ska projektet kompensera och valet av kompensationsåtgärd ska ske mot bakgrund av vilka värden som går förlorade och förhållandena i det aktuella området. Nämnden ska säkerställa att medel för att kompensera för det värde som gått förlorat säkras. Nämnden ska arbeta med att säkerställa en stärkt biologisk mångfald och utveckla den ekologiska kompensationen som verktyg. Ekologisk kompensation ska både ske inom enskilda projekt men även till viss andel och ses som ett helhetsarbete och ska tillämpas så att de ekologiska värdena och den biologiska mångfalden i staden som helhet ska bli starkare än innan exploatering. Ekologiska värden som tas i anspråk ska alltid ersättas av ekologiska värden i närområdet.

Nämnden ska tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden och stadsbyggnadsnämnden inrätta ett naturreservat i Kyrkhamn/Riddersvik, utreda förutsättningarna med syfte att inrätta naturreservat i Ålstensskogen/Storskogen, Majrosskogen och Fagersjöskogen och inrätta fem nya biotopskyddsområden och utreda ytterligare fem. I arbetet ska beaktas att bostadsmål och planerad viktig infrastruktur kan genomföras. Utgångspunkten för stadsplaneringen som initieras under mandatperioden är att mycket stor försiktighet ska råda med byggnation i ESBO. Om ändock byggnation planeras i ESBO ska naturvärdesinventering alltid göras i samband med markanvisning.

Våtmarker utgör en viktig del i att öka motståndskraften mot översvämningar och ska bevaras eller kompenseras. Vid nybyggnation ska möjligheten att återställa eller skapa våtmarker särskilt beaktas. Nämnden ska fortsätta arbetet med att genomföra åtgärder i enlighet med de lokala åtgärdsprogrammen för stadens vattenförekomster.

Exploateringsnämnden ska vara drivande i stadens arbete med Agenda 2030:s mål 11 *Hållbara städer och samhällen* (tillsammans med stadsbyggnadsnämnden) och mål 15 *Ekosystem och biologisk mångfald* (tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden).

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Exploateringsnämnden ska i samarbete med fastighetsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, AB Svenska Bostäder, Familjebostäder AB och Stockholms hem AB utreda gränsvärden för klimatbelastning vid nybyggnation (2.1)	2023-01-01	2023-12-31
Exploateringsnämnden ska i samarbete med stadsbyggnadsnämnden ta fram en strategi för att främja hållbart byggande i trä eller andra material med motsvarande eller bättre klimatprestanda och byggtakt (2.1)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, AB Svenska Bostäder, Familjebostäder AB, Stockholms hem AB och SISAB ta fram en strategi för klimatneutral bygg- och anläggningssektor (2.1)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, Stockholm Stadshus AB, Stockholm Vatten och Avfall AB, Stockholms Hamn AB och Stockholm Exergi ansvara för stadens samlade koordinering för att genomföra uppförandet av nytt kraftvärmeverk samt tillse att relevanta ersättningsytor ordnas så som bad- och båtplats. En oberoende granskare ska tillsättas för att följa arbetet under genomförandeprocessen, och rapportera till staden hur arbetet fortlöper ur miljö- och klimatsynpunkt med särskilt fokus på dricksvattenförsörjningen (2.1)	2023-01-01	2023-12-31
Stockholm Vatten och Avfall AB ska i samarbete med exploateringsnämnden, trafiknämnden, stadsdelsnämnderna, Stockholm Stadshus AB och Stockholm Exergi inventera hur mycket biokol som staden har behov av samt ta fram en plan för att etablera en storskalig anläggning för produktion av biokol som ska etableras senast år 2024 (2.1)	2023-01-01	2023-12-31
Stadsbyggnadsnämnden ska i samråd med exploateringsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden inrätta ett naturreservat i Kyrkhamn/Riddersvik (2.2)	2023-01-01	2023-12-31
Stadsbyggnadsnämnden ska i samråd med exploateringsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden utreda förutsättningarna med syfte att inrätta naturreservat i Fagersjöskogen. I samband med det ska staden ta ett samlat grepp på visionsarbetet Rågsveds Allé och starta ett visionsarbete om stadsutvecklingen i Fagersjö. Arbetet ska syfta till att undersöka förutsättningarna för att nya pendeltågsstationer i Fagersjö och Rågsved samt bygga nya bostäder (2.2)	2023-01-01	2023-12-31
Stadsbyggnadsnämnden ska i samråd med exploateringsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden, Bromma stadsdelsnämnd och Farsta stadsdelsnämnd utreda förutsättningarna, med syfte att inrätta naturreservat, i Ålstensskogen/Storskogen och Majroskogen (2.2)	2023-01-01	2023-12-31
Exploateringsnämnden ska i samarbete med stadsbyggnadsnämnden och trafiknämnden utvärdera och revidera de gröna parkeringstalen i syfte att göra det mer attraktivt med hållbara mobilitetstjänster så som elbilpooler före parkeringsplatser vid nybyggnation (2.3)	2023-01-01	2023-12-31
Exploateringsnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen, stadsbyggnadsnämnden och trafiknämnden verka för byggandet av bussterminaler vid Brommaplan och Gullmarsplan så att dessa projekt med Region Stockholm som huvudman kan sättas igång mellan åren 2025-2027 (2.3)	2023-01-01	2023-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, trafیکنämnden, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, AB Svenska Bostäder, Micasa Fastigheter AB, Mässfastigheter AB, SISAB, Stockholm Vatten och Avfall AB, Stockholms Hamn AB, Stockholms Stads Parkerings AB och S:t Erik Markutveckling AB ska redovisa arbetet i enlighet med målen för elektrifiering (2.3)	2023-01-01	2023-12-31
Exploateringsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen, miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafیکنämnden och Stockholms Hamn AB ta fram en stadsövergripande masshanteringsstrategi (2.3)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden och trafیکنämnden se över och tydliggöra stödfunktioner och kompetensresursers placering i syfte att möjliggöra en snabb elektrifieringstakt (2.3)	2023-01-01	2023-06-30
Stockholms Stads Parkerings AB ska i samarbete med exploateringsnämnden och i samråd med stadsbyggnadsnämnden utreda att tillämpa p-köp även vid förtätning (2.3)	2023-01-01	2023-12-31

Ett Stockholm med en stark och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

Bostadsbristen är en allvarlig social utmaning som begränsar både människors frihet och Stockholms tillväxt. Ett högt bostadsbyggande där det byggs fler hyresrätter med lägre hyror måste vara en av stadens viktigaste prioriteringar. Exploateringsnämnden ska vara drivande för en hög bostadsbyggnadstakt på både kort och lång sikt, för att säkerställa den långsiktiga utbyggnaden. Målet är att 140 000 bostäder byggs mellan år 2010 och 2030 och att förutsättningar för 70 000 bostäder skapas mellan år 2019 och 2025 med en blandning av upplåtelseformer, boendetyper och bostadsstorlekar i hela staden. Bostadsbristen minskar bara av den byggnation som har möjlighet att byggstartas och färdigställas. Projektens genomförandekraft ska därför prioriteras i hela stadsutvecklingsprocessen. Målformuleringarna för markanvisningar och start-PM ska därför ses över med fokus på projektens genomförandekraft, från idé till byggstart. Minst hälften av bostäderna som byggs ska vara hyresrätter. Takten i byggandet av både allmännyttiga och privata hyresrätter ska öka. Åtaganden staden gjort inom ramen för 2013-års Stockholmsförhandling och Sverigeförhandlingens Storstad Stockholm har hög prioritet.

Stockholms stad har ett stort inflytande över bostadsförsörjningen, bland annat genom sina tre allmännyttiga bostadsbolag. Den långsiktiga målsättningen är att allmännyttan ska öka i alla stadsdelar, i synnerhet i områden som idag domineras av andra upplåtelseformer än hyresrätter.

Fler hyresrätter med rimliga hyror ska byggas i hela staden, av både allmännyttan och privata hyresvärdar. Nämnden ska bistå i stadens arbete med att utreda hur hyrorna kan pressas ytterligare vid nyproduktion. Stockholmshusen innebär ett sätt att bygga bostäder på som både pressar hyrorna och kortar ledtiderna, bland annat genom ramavtal för seriellt byggande där kostnaderna och ledtiderna kan pressas för varje nytt hus som byggs. Stockholmshusen är anpassade för att ge statligt investeringsstöd vilket ger upp till 30 procent lägre hyror vid nyproduktion. Staden ska arbeta för att det statliga investeringsstödet återinförs. Arbetet med Stockholmshusen ska skalas upp och utvecklas i syfte att göra Stockholmshusen fler, bättre och billigare. Ungefär hälften av de markanvisade bostäderna till allmännyttan ska vara Stockholmshusen.

Problem med trångboddhet för barnfamiljer är betydligt större i Stockholms stad än i övriga Sverige. Trångboddheten bland barnfamiljer är högst i Järva och Skärholmen.

Stadens planering måste utgå ifrån att minska risken att det blir brist på större bostäder för resurssvaga grupper. Att i hela staden bygga stora hyresrätter som barnfamiljer har råd att efterfråga måste vara prioriterat.

För att säkerställa stadens bostadsförsörjningsansvar ska nämnden planera bostäder för de grupper som kommunen har ett särskilt ansvar för. Stadens projekt ska där det är möjligt innehålla en andel om minst fem procent lägenheter för särskilt boende, med prioriterad inriktning på boenden inom funktionshinderomsorg och socialpsykiatri. Nämnden ska säkerställa att behoven som redovisas i boendeplanen för LSS- och SoL-boenden samt i äldreboendeplanen tillgodoses. För äldreboendeplanen innefattar det både biståndsbedömda och icke-biståndsbedömda boenden. Nämnden ska vara en aktiv part i stadens samverkan kring att hitta platser för och möjliggöra uppförande av modulhus avsedda som bostäder för prioriterade grupper, initialt för gruppen nyanlända.

För att tillgodose behovet av ett tryggt och tillgängligt boende med social gemenskap för äldre utan stora vårdbehov ska stadens arbete med att bygga ut antalet seniorboenden fortsätta. Målet är att garantera den enskilde ett tryggt boende oavsett var i staden man bor. Det ska vara lätt att hitta ett tillgängligt boende som gör det möjligt att leva ett aktivt liv även när rörelseförmågan blir sämre. Exploateringsnämnden ska i samarbete med stadsbyggnadsnämnden, äldreboendekommittén och Micasa Fastigheter i Stockholm AB utreda behovet av seniorbostäder för att målet om att alla över 65 år som vill ska kunna få en seniorbostad ska kunna tillgodoses.

Ingen ska behöva tacka nej till sin studieplats på grund av brist på studentbostäder. Exploateringsnämnden ska i samarbete med stadsbyggnadsnämnden utreda behovet av studentbostäder för att målet om att alla studenter som vill ska kunna få en studentbostad ska kunna tillgodoses. I det arbetet ska parterna på studentbostadsmarknaden bjudas in för dialog.

Nämnden ska ha en positiv inställning till alternativa boende- och upplåtelseformer så som kollektivhus, kooperativ hyresrätt, hyrköp/köpooption och byggemenskaper.

Stockholm är Sveriges tillväxtmotor. För att möjliggöra för fler företag att etablera sig i Stockholm behövs en omfattande expansion av antalet arbetsplatser. Exploateringsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen ta fram ett mål för antalet nya arbetsplatser till år 2040, med etappmål år 2030. Nämnden ska stärka näringslivsperspektivet i stora stadsutvecklingsprojekt och fastställa projektspecifika mål. Den arbetsplatspotential som finns i Stockholms södra delar och stadens fokusområden ska tillvaratas genom en stadsövergripande styrning och uppföljning av större projekt i enlighet med stadens översiktsplan och investeringsstrategi. Exploateringsnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen styra och samordna berörda nämnder och bolagsstyrelser i uppdraget platsutveckling av stadens renodlade verksamhetsområden. Årsta partihandelsområde ska stå modell och prioriteras i detta utvecklingsarbete. Nämnden ska också arbeta för att aktuella verksamhetsområden utvecklas med kontor och arbetsplatser.

Kista Science City ska fortsätta utvecklingen till ett modernt innovationsdistrikt med ett levande och konkurrenskraftigt näringsliv och goda förutsättningar för teknik och innovation. Stadens arbete för att bidra till utvecklingen behöver öka genom satsningar på goda etableringsförhållanden, på levande och trygga stadsmiljöer, på Kista som testbädd för stadens eget innovationsarbete inom såväl teknik- som välfärdssektorn samt genom tillvaratagandet av potentialen för fler bostäder och arbetsplatser. Exploateringsnämnden ska tillsammans med stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden

och Stockholm Business Region AB i samråd med kommunstyrelsen stärka samordning och insatser för att möjliggöra denna utveckling.

I tider av osäkerhet på bostadsmarknaden är det extra viktigt att Stockholms stadsutveckling präglas av en mångfald av olika typer av projekt. Det behövs både fler stora stadsutvecklingsområden i hela staden och fler mindre förtätningsprojekt. I varje område behöver det finnas både små lägenheter till singelhushåll och större lägenheter till barnfamiljer.

Stockholms stora markinnehav är ett viktigt strategiskt verktyg för att skapa en stad för alla. Staden ska använda sitt markinnehav offensivt och använda det till att bygga en mer jämlik stad där segregationen minskar. Genom hur och till vem staden markanvisar kan markpolitiken bli ett viktigt verktyg i strävan mot en stad för alla. Marken är också en av stockholmarnas viktigaste tillgångar och måste därför förvaltas på ett ekonomiskt hållbart sätt. Det finns tillfällen när det är bra att sälja mark, inte minst för att kunna bygga bostäder, men det finns inget egenvärde i markförsäljning.

Markanvisningspolicyn och riktlinjerna för exploateringsavtal ska revideras. Revideringen ska säkerställa översiktsplanens styrkraft och premiera projekt som bidrar till sociala värden och ekologisk hållbarhet. Hur markanvisningar bidrar med sociala och ekologiska värden på lång och kort sikt ska framgå. I arbetet med revidering ska sociala värden som staden vill stärka definieras. Den som erhåller markanvisning för hyresrätt ska ha avtal eller sluta avtal med bostadsförmedlingen i samband med anvisningen. Exploateringsnämnden ska premiera de byggherrar som lämnar bostäder till bostadsförmedlingen och har skäligena tillträdeskrav. Byggherren ska följa beslutade generella krav av kommunfullmäktige eller exploateringsnämnden, exempelvis gällande att integrera olika former av socialt boende och specialbostäder i nya bostadsprojekt. Transparensen i markanvisningsprocessen ska öka, exempelvis genom att markanvisningar i högre utsträckning prövas i ett jämförelseförfarande med tydliga kriterier och urvalsgrunder. Riktlinjer för bostadsförsörjning ska tydligt få genomslag i markpolitiken. Fastighetsägare som missköter sin förvaltning eller tillämpar oetiska affärsmodeller ska inte ges markanvisningar eller möjlighet att förvärva fastigheter. Rutinerna för kontroll av byggaktörer ska skärpas.

Med ägarlägenheter kommer spekulationsinslaget på bostadsmarknaden att öka. Andelen som har osäkra hyresförhållanden likaså. Staden måste därför sluta främja ägarlägenheter på bekostnad av bostadsrätter och hyresrätter.

Ett hinder för att staden ska kunna fortsätta växa är dagens eleffektbrist och nätkapacitetsbrist. Exploateringsnämnden har ett viktigt uppdrag att bidra till stadens arbete med att få till en proaktiv strategisk planering för elnätet och en hållbar elanvändning. Viktningsfaktorerna ska utredas för att leda till teknikneutralitet, minskade utsläpp och lägre energiförbrukning. Den lokala elproduktionen ska öka med solceller som norm vid nybyggnation.

Idag arbetar exploateringskontoret efter en princip om att alla projekt ska vara lönsamma. Det innebär att varje projekt behöver innehålla markförsäljning, och därmed att varje projekt behöver bestå av bostadsrätter. Detta gör det svårt att få lönsamhet i projekt där markpriserna är låga, när bostadsrättsmarknaden är svag eller där efterfrågan på bostadsrätter är låg. För att Stockholm ska kunna växa i hela staden på ett socialt hållbart sätt måste det vara möjligt att omfördela resurser mellan projekt. Exploateringsnämnden ska som helhet klara sin budget, men projektresultaten måste tillåtas variera.

Exploateringsnämnden ska säkerställa det ekonomiska utrymmet för angelägna investeringar inom hela staden genom goda krav på lönsamhet. Lönsamheten ska öka där det är möjligt för att säkerställa en långsiktig utbyggnadstakt och för att möta ökade kostnader på grund av omvärldsläget. Nämnden ska härigenom möjliggöra långsiktigt hållbara investeringar genom att utgå ifrån ett hållbart investerings- och driftsekonomiskt perspektiv. I det arbetet ska nämnden involvera andra berörda nämnder och bolagsstyrelser för att en optimering på koncernnivå ska ske. Konkurrensen mellan byggaktörer ska främjas för att gynna innovationskraft och nya affärsmodeller.

Givet omvärldsläget ska nämnden ta ett ökat ansvar för samordning och samplanering inom kommunkoncernen genom att vara drivande i ett nämnd- och bolagsövergripande arbete för att identifiera och utreda områden för samordning, exempelvis lagerhållning av verksamhetskritiska insatsvaror och material, upphandlingar och metodutveckling för att minska utgifter och öka lönsamhet där så är möjligt.

Exploateringsnämnden ska på ett tidigt stadium planera och driftoptimera för samhällsservice, idrott, kultur, föreningsliv, näringsliv och grön infrastruktur i hela staden. För att möjliggöra ekonomiska avvägningar tidigt i processerna ska samordningen mellan exploateringsnämndens och stadsbyggnadsnämndens processer öka. Nämnden ska tillämpa driftsnyckeltal i planeringsprocessen för att möjliggöra långsiktigt hållbara driftekonomiska prioriteringar samt öka förutsägbarheten i kostnaderna för framtida drift av nya områden. Planeringen av lokaler för samhällsservice ska ta hänsyn till effekterna på stadens lokalhyreskostnader på kort och lång sikt.

Exploateringsnämnden ska i samband med nybyggnadsprojekt inhämta information från ansvariga verksamhetsnämnder om behovet och omfattningen av lokaler för samhällsservice och säkerställa behovet, till rimliga villkor för mottagande nämnd, exempelvis genom förbehåll i markanvisnings- och exploateringsavtal. Rutiner och arbetssätt, i syfte att säkerställa utbyggnad av offentlig service, ska utvecklas. Arbetssättet inbegriper ett kontinuerligt utvecklingsarbete för att minska kostnaderna för planeringsprocessen.

Nämnden ska tidigt planera för tillkommande skolor och idrottsytor och säkerställa att dessa optimeras ur såväl ett ekonomiskt som tidsmässigt perspektiv. Den planeringsinriktning som läggs fast i SAMS ska säkerställas genom att till exempel vid markanvisning av större områden alltid samråda med berörd stadsdelsnämnd och utbildningsnämnden, och reservera mark för kostnadseffektiv skolbyggnation i egen regi.

Vid ianspråktagande av idrottsmark eller -anläggning för exploatering ska nämnden samverka med fastighetsnämnden och idrottsnämnden för att identifiera behov av och kostnader för kompenserande åtgärder. Den del av kostnaderna som avser ersättning av befintlig funktion ska som regel kunna täckas av exploateringsprojektet. Ersättning av idrottsfunktionen finansieras som en kompensatorisk investering via fastighetsnämndens budget för idrottsinvesteringar. Parallellt med att utredningsarbetet gällande en 11-spelsplan på Kristinebergs BP fortlöper ska nämnden tillsammans med fastighetsnämnden utreda var den sju-spelsplan som försvinner från Kristineberg ska kompenseras. I händelse av att en 11-spelsplan inte kan anläggas på Kristinebergs BP är det viktigt att byggnationen snabbt kan komma igång på annan plats så att stockholmsfotbollen får den utlovade 11-spelsplanen i området på Kungsholmen.

Nämnden ska stärka samverkan med näringslivet, fastighetsägare och övriga aktörer. Nämnden ska arbeta strategiskt och övergripande med genomförandeaspekter som masshantering och ledningsplanering. Samordningen avseende logistik, framkomlighet, infrasystem och försörjningsinfrastruktur i alla skeden av planering och genomförande ska säkerställas, liksom att planeringen tar hänsyn till behov av kommunaltekniska ytor. Trafikstörande schakt- och anläggningsarbeten ska koordineras och kommuniceras så att störningarna minimeras. Tillsammans med kommunstyrelsen, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, Stockholm Business Region AB och kommuner i regionen ska nämnden ta fram trygga, smarta och effektiva ställplatser för godstrafik på väg.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
SISAB ska i samråd med AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem och exploateringsnämnden utreda hur försörjningen av förskolelokaler kan underlättas, bland annat genom att integrera förskolor i skolbyggnader och genom tredimensionell fastighetsbildning i flerbostadshus (3.1)	2023-01-01	2023-12-31
Utbildningsnämnden ska i samarbete med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och SISAB utreda verktygen för att vid renovering av skolbyggnad eller uppförandet av en ny skola genomföra relevanta konsekvensanalyser för bidra till att motverka skolsegregationen (3.1)	2023-01-01	2023-12-31
Exploateringsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen ta fram en ny modell för ekonomisk styrning av exploateringsprojekt som möjliggör omfördelning av resurser mellan projekt så att hela staden kan utvecklas (3.3)	2023-01-01	2023-12-31
Exploateringsnämnden ska i samarbete med stadsbyggnadsnämnden utreda behovet av studentbostäder för att målet om att alla studenter som vill ska kunna få en studentbostad ska kunna tillgodoses (3.3)	2023-01-01	2023-12-31
Exploateringsnämnden ska i samarbete med stadsbyggnadsnämnden, äldreomsorgen och Micasa Fastigheter i Stockholm AB utreda behovet av seniorbostäder för att målet om att alla över 65 år som vill ska kunna få en seniorbostad ska kunna tillgodoses (3.3)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden utreda och pröva förutsättningarna för att omförhandla stadens avtal med Swedavia i syfte att ta ut marknadsmässig arrendeavgift för flygplatsens mark (3.3)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och andra berörda nämnder verka för en nedläggning av Bromma flygplats och inleda arbetet med stadsutvecklingsprojektet Bromma Parkstad (3.3)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, Stockholms Stadshus AB, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder och AB Stockholmshem utreda hur hyrorna kan pressas ytterligare vid nyproduktion (3.3)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, Stockholms Stadshus AB, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem och Bostadsförmedlingen i Stockholm AB utreda åtgärder för att minska trångboddhet, särskilt för de barnfamiljer som idag är trångboddas (3.3)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd och Spånga-Tensta stadsdelsnämnd samt i samråd med arbetsmarknadsnämnden, exploateringsnämnden, idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, utbildningsnämnden, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem och SISAB starta Fokus Järva för att få till en sammanhängande satsning och en samlad plan för utvecklingen av Järva med utgångspunkt i översiktsplanen och med stort fokus på genomförandekraft (3.3)	2023-01-01	2023-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stadsbyggnadsnämnden ska i samråd med exploateringsnämnden utveckla arbetet för områdesplanering och se över processer för att detaljplanlägga innan markanvisning (3.3)	2023-01-01	2023-12-31
Exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden ska under ledning av kommunstyrelsen utreda hur totalförsvarets behov påverkar stadsutvecklingsprocessen (3.5)	2023-01-01	2023-12-31
Nämnder och bolagsstyrelser ska säkerställa att det finns resurser och kompetens tillgängliga i den utsträckning som krävs för att möta den kraftigt ökande ambitionshöjningen i arbetet med att utveckla en sammanhållen beredskap för framtida kriser och civilt försvar, både i den egna verksamheten och inom ramen för en stadsövergripande samverkan (3.5)	2023-01-01	2023-12-31
Nämnder och bolagsstyrelser ska under ledning av kommunstyrelsen medverka i upprättandet av stadens krigsorganisation och dess bemanning (3.5)	2023-01-01	2023-12-31
Trafiknämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna, exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, AB Svenska Bostäder ta fram ett program för främjande av stadsnära odling (3.6)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med stadsdelsnämnderna, exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och trafiknämnden inleda arbete för att uppdatera de lokala utvecklingsprogrammen (3.7)	2023-01-01	2023-12-31

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2023	KF:s årsmål 2024	KF:s årsmål 2025
2.1 Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring	El- och värmeproduktion baserad på solenergi	6 080 MWh	6 830 MWh	7 500 MWh
	Köpt energi i stadens verksamheter	1 945 GWh	1 945 GWh	1 945 GWh
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal markanvisade bostäder i trähus	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Minskning av CO2e till 2023	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
2.2 Stockholm ska vara en stad där den biologiska mångfalden ökar	Andel enskilda exploateringsprojekt där ekologiska kompensationsåtgärder genomförs vid ianspråktagande av mark i områden med ekologiska värden	100 %	100 %	100 %
	Andel årliga markanvisningar på stadens mark där grönytefaktor för kvartersmark är ett krav	100 %	100 %	100 %
2.4. Stockholmnarnas hälsa ska främjas genom ren luft, rent vatten och giftfria miljöer	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	100 %	100 %	100 %

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2023	KF:s årsmål 2024	KF:s årsmål 2025
3.1 Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	+/- 1 %
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel investeringsprojekt vars genomförandebeslut är i god överensstämmelse med inriktningsbeslut	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	11 000	11 000	11 000
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal markanvisade arbetsplatser i ytterstaden	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.3 I Stockholm ska alla ha rätt till ett bra boende som de har råd med	Antal markanvisade bostäder	8 000	8 000	10 000
	Antal markanvisade bostäder i enlighet med 2013 års Stockholmsförhandling	4 000	4 000	4 000
	Antal markanvisade bostäder i syfte att nå minskade boendekostnader	600	600	600
	Antal markanvisade bostäder till stadens allmännyttiga bostadsbolag	1 000	1 000	1 000
	Antal markanvisade genomgångsbostäder för prioriterade grupper	250	250	250
	Antal markanvisade hyresrätter	4 000	4 000	5 000
	Antal markanvisade seniorbostäder upplåtna med hyresrätt	300	300	300
	Antal påbörjade bostäder	10 000	10 000	10 000

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2023	KF:s årsmål 2024	KF:s årsmål 2025
3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb	Aktivt Medskapandeindex	83	83	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.5 Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhetsområden	Andel upphandlade avtal där kontinuerlig uppföljning genomförts	80 %	81 %	82 %
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel elektroniska inköp	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse

Fastighetsnämnden

Fastighetsnämndens bestånd inrymmer samhällsviktiga funktioner och verksamheter som har ett stort värde för stockholmarna. Nämnden ska genom en långsiktigt hållbar fastighetsförvaltning bidra till att staden bibehåller rådigheten över den strategiska lokalförsörjningen, stärker underhållet av fastighetsbeståndet och håller nere lokalhyreskostnaderna på både kort och lång sikt. Nämnden ska minska sin totala klimatpåverkan, intensifiera arbetet med energieffektiviseringar, öka produktionen av förnybar energi samt bidra till att stärka den biologiska mångfalden.

Nämndens uppgifter

Fastighetsnämnden ansvarar som stadens fastighetsförvaltande resurs för lokaler som inte naturligt passar in i stadens fastighetsförvaltande bolag samt naturvårdsområden och reservat utanför stadens gräns. Uppdraget omfattar förvaltningsbyggnader, kulturfastigheter, idrottsanläggningar, vissa kommersiella fastigheter, vissa naturvårdsområden och reservat utanför stadens gräns samt inhyrningar och bostadsrätter. Nämnden innehar myndighetsansvaret enligt bostadsförvaltningslagen och lagen om arrendenämnder med ansvar bland annat för att föreslå förvaltare (något av stadens allmännyttiga bolag) till hyresnämnden.

Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- tillhandahålla och förvalta egna och inhyrda lokaler primärt för stadens egna verksamheter, i vissa fall även med externa hyresgäster
- planera för en långsiktigt effektiv användning av lokalresurser inom nämndens bestånd utifrån verksamheternas behov och med utgångspunkt från invånarnas intressen och behov
- långsiktigt hållbar fastighetsförvaltning och kontinuerlig översyn av lokalbeståndet i enlighet med stadens fastighets- och lokalpolicy
- ärenden om tvångsförvaltning

Förslag till budget 2023 och plan för 2024 och 2025

Mnkr	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	-1 294,6	-1 357,9	-1 426,9	-1 456,5
Drift och underhåll	-598,1	-608,2	-603,4	-605,3
Avskrivningar	-606,8	-658,0	-726,1	-752,4
Internräntor	-89,7	-91,7	-97,4	-98,8
Intäkter	1 452,1	1 491,7	1 581,5	1 608,6
Netto	157,5	133,8	154,6	152,1
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-1 324,8	-1 573,0	-1 807,5	-2 340,0
Netto	-1 324,8	-1 573,0	-1 807,5	-2 340,0

Budgeterat överskott i driftverksamheten (netto) för 2023 minskar med 23,7 mnkr jämfört med 2022. Intäktsbudgeten baseras på att det inte finns någon pandemipåverkan under 2023. Stadens verksamheter ska kontinuerligt arbeta för en effektiv verksamhet. Genom att bland annat arbeta för att minska kostnaderna för administration och konsulttjänster samt arbeta för en effektiv lokalanvändning används stadens resurser i enlighet med god ekonomisk hushållning och resurser kan frigöras för prioriterad verksamhet. Kommunfullmäktiges budget för 2023 fokuserar på samverkan och prioriteringar utifrån ett kommunkoncernperspektiv. I nämndens budget ingår en kostnadsneutral justering av personalomkostnadspålägg. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Investeringsbudgeten för 2023 ökar med 248,2 mnkr jämfört med 2022, bland annat på grund av att en miljard i nya investeringsmedel för idrotten tillförs de kommande fyra åren på grund av att det råder stor anläggningsbrist i Stockholm.

Dyra privatiseringslösningar ska undvikas och nämnden ska tillsammans med idrottsnämnden planera för att ta tillbaka ett antal ännu ej genomförda privatiseringslösningar till egen regi. Sådana lösningar rörande den kommande multihallen på Vårbergs IP, Brännkyrkahallen och framtida Västertorps sim- och idrottshall ska avbrytas för att i stället uppföras i stadens regi. Vidare ska Gubbängshallen vara kvar i egen regi. Framtida användning samt möjlighet till utveckling av befintliga hallar i Gubbängen ska undersökas i samband med att behovet av detta väntas uppstå.

Nämnden ska ha ett fortsatt stort fokus på styrning, effektivitet, kostnadsmedvetenhet och prioriteringar mellan och inom investeringsprojekt i syfte att begränsa investeringsutgifterna och därmed bidra till en långsiktigt hållbar egenfinansieringsgrad för stadens investeringar.

Investeringsbudgeten framgår av bilaga 3. Budgeten fördelas övergripande på idrottsinvesteringar och andra investeringar. Budgeten för idrottsanläggningar avser

såväl nyinvesteringar som reinvesteringar. Idrottsnämnden prioriterar inom budget för nyinvestering och fastighetsnämnden prioriterar utifrån reinvesteringsbehovet.

För att genomföra nämndens långsiktiga uppdrag tilldelas en investeringsbudget som uppgår till 670 mnkr år 2023, varav 370 mnkr utgör idrottsinvesteringar och 300 mnkr utgör övriga investeringar. I nämndens långsiktiga ramar ska bland annat nödvändiga underhållsåtgärder, skapandet av funktionella ateljéer, teknisk upprustning och utveckling av Stadsbiblioteket, upprustningar av lokaler för exempelvis stadsinterna hyresgäster som ger långsiktig hållbarhet för staden samt upprustningar av brandstationer inrymmas. I den långsiktiga ramen för idrottsinvesteringar ska under 2023 och kommande år bland annat följande inrymmas: ny ishall på Mälarhöjdens IP och upprustning av Älvsjöbadet.

För att uppfylla kommunfullmäktiges prioriteringar på kortare sikt tilldelas nämnden en utökad investeringsbudget 2023 om 903 mnkr. Här ingår bland annat medel för inköp av bostadsrätter och medel för genomförandeprojekt avseende kompensation för idrottsytor som tagits i anspråk för exploateringsändamål. Medel reserveras också för planerad upprustning av simhallarna Eriksdalsbadet och Vällingby och pågående upprustning av Stadsbiblioteket och Tekniska nämndhuset. På längre sikt reserveras medel för kommande större projekt som ännu befinner sig i planeringsfas och som inte bedöms inrymmas i den långsiktiga planen.

Nämnden ska ha en investeringsplanering som möjliggör omprioriteringar vid behov. I de fall behov uppstår under innevarande år ska nämnden göra omprioriteringar mellan de olika investeringsplanerna. Eventuella fördyringar som uppstår ska hanteras inom tilldelad budget.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

För att kommunfullmäktiges mål ska uppnås ska nämnden, utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, arbeta enligt kommunfullmäktiges prioriterade inriktning nedan.

Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

Fastighetsnämnden ska tillgodose lokalbehoven för hyresgästerna på ett sätt som är långsiktigt hållbart för staden, såväl användarmässigt som lokalstrategiskt och ekonomiskt. Funktionella ateljéer och samlingslokaler skapas genom att i högre grad använda samlokalisering för att minska behovet av kostsamma upprustningar.

I samarbete med stadsdelsnämnderna och kulturnämnden ska nämnden renovera och utveckla stadens parkleksbyggnader.

Fastighetsnämnden ska inom ramen för den nya idrottsmiljarden tillsammans med idrottsnämnden och andra berörda nämnder bland annat starta arbetet för att uppföra en ny idrottshall i Järva/Kista. En ny multihall på eller i närheten av Enskede IP är också en prioriterad nysatsning att närmare undersöka förutsättningarna för. Nämnden ska också tillsammans med berörda nämnder arbeta för att bygget av en sim-, is- och idrottshall i Skarpnäck kan komma igång så snabbt som möjligt. Stadens strategi för idrottsanläggningar 2022-2026 ska alltid beaktas när valet av funktioner i olika anläggningar görs.

Renovering, och planering av nya simhallar och utomhusbad i staden, ska fortsätta i samarbete med idrottsnämnden. Arbetet med bland annat Kristinebergshallarna och Bällsta IP ska även det fortsätta.

Parallellt med att utredningsarbetet gällande en 11-spelsplan på Kristinebergs BP fortlöp ska nämnden tillsammans med idrottsnämnden utreda var den sju-spelsplan som försvinner från Kristineberg ska kompenseras. I händelse av att en 11-spelsplan inte kan anläggas på Kristinebergs BP är det viktigt att byggnationen snabbt kan komma igång på annan plats så att stockholmsfotbollen får den utlovade 11-spelsplanen i området på Kungsholmen.

Fastighetsnämnden ska arbeta för att nya kultur- och idrottsytor finns med i stadsplaneringen med fokus på att stadens lokalkostnader hålls nere. Bland annat ska den långsiktiga planeringen tillsammans med idrottsnämnden för en ny simhall i Järvaområdet som ersättning för Husbybadet fortsätta. Nämnden ska fortsätta arbetet med att vårda de byggnader som har kulturhistoriska värden.

Fastighetsnämnden ska samarbeta med kommunstyrelsen och berörda nämnder och bolagsstyrelser inom uppdraget etableringsservice, servicekedjor, med tillhörande kommunikation, bland annat genom att medverka till att etablera och utveckla en serviceprocess som underlättar för fler näringslivetableringar inom sektorer som är viktiga för Stockholms utveckling. Nämnden ska bistå idrottsnämnden med expertkompetens inom fastighetsekonomi och förvaltning i projekt med externa aktörer. Nämnden ska bidra till ett positivt företagsklimat i Stockholm genom att utveckla kundrelationerna och ha ett proaktivt förhållningssätt i näringslivsarbetet.

Arbetet med att tillgängliggöra de publika lokalerna och ytorna för personer med funktionsnedsättning ska fortsätta. På uppdrag av socialnämnden och stadsdelsnämnderna ska nämnden säkerställa att behov av boenden för personer med funktionsnedsättning och för pedagogiska ändamål tillgodoses i nya bostadsrättsprojekt.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kulturnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och i samråd med fastighetsnämnden utforma en strategi för användande och utveckling av parkleksverksamheten och användning av parkleksbyggnader (1.1)	2023-01-01	2023-06-30
Fastighetsnämnden ska i samarbete med idrottsnämnden inventera idrottsfunktioner belägna utanför detaljplanelagd idrottsmark och undersöka om det är möjligt och lämpligt att bekräfta nuvarande användning (1.5)	2023-01-01	2023-12-31
Fastighetsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och kulturnämnden utreda och presentera förslag till beslut om ateljéhyror enligt en kostnadsbaserad princip (1.5)	2023-01-01	2023-12-31
Fastighetsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen, idrottsnämnden och kulturnämnden utreda möjlighet till utveckling eller komplettering av anläggningar och lokaler för att bidra till stadens arbete inom Fokus Järva (1.5)	2023-01-01	2023-12-31
Fastighetsnämnden ska i samråd med kulturnämnden utreda hur fastighetsnämndens samlade ateljébestånd kan underhållas, utvecklas, samordnas och effektiviseras till en för staden långsiktigt kostnadseffektiv förvaltning (1.5)	2023-01-01	2023-12-31
Fastighetsnämnden ska slutföra de åtgärder som tillgodoser att Stadshusets publika delar är i bästa möjliga skick till hundraårsjubileet 2023 (1.5)	2023-01-01	2023-06-01
Idrottsnämnden i samarbete med exploateringsnämnden och fastighetsnämnden inventera möjliga ytor i innerstaden som kan användas för både spontanidrott och föreningsverksamhet (1.5)	2023-01-01	2023-12-31
Idrottsnämnden ska i samarbete med fastighetsnämnden uppdatera "Behov av och planerade idrottsanläggningar" där även status och renoveringsbehov av stadens simhallar och utomhusbad ska framgå (1.5)	2023-01-01	2023-06-30

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Idrottsnämnden ska i samråd med fastighetsnämnden, Järva stadsdelsnämnd, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem och SISAB inventera platser för ett möjligt kampsportcenter i befintliga lokaler i Järva (1.5)	2023-01-01	2023-12-31
Idrottsnämnden ska tillsammans med kommunstyrelsen, fastighetsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och exploateringsnämnden ta fram förslag på förbättrad samordning för den strategiska planeringen av idrottsytor (1.5)	2023-01-01	2023-12-31
Kulturnämnden ska i samråd med fastighetsnämnden uppdatera befintlig ateljéstrategi för att öka antalet ateljéer som staden hyr ut till konstnärer (1.5)	2023-01-01	2023-12-31
Kulturnämnden ska i samråd med fastighetsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, stadsdelsnämnderna, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder och AB Stockholmshem se över stadens strategi för gatukonst och muralmålningar bland annat med mer fokus på förutsättningar för eget skapande genom till exempel öppna väggar (1.5)	2023-01-01	2023-12-31

Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder till en rättvis klimatomställning

Fastighetsnämnden ska intensifiera arbetet med klimatanpassning och slutföra utfasningen av användningen av fossil olja i nämndens bestånd. Arbetet med energieffektiviserande åtgärder och förnybar energi ska öka, bland annat genom solpaneler på fastigheter vid ny- och ombyggnation. Solceller ska aktivt kombineras med vegetation och ekosystemtjänster. Nämnden ska följa utvecklingen med lagring av energi av överskottsel och göra klimatanpassningsåtgärder utifrån en sårbarhetsanalys i det egna beståndet. Energiineffektiva armaturer ska fortsätta att bytas ut för mer energieffektiv belysning med lika eller förbättrad ljuskvalitet.

När samhällsfastigheter uppförs ska nämnden i huvudsak nå minst miljöbyggnadsstandard silver och stadens lokaler ska ha en inomhusmiljö fri från miljö- och hälsostörande ämnen. Nämnden ska vidare tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden fortsätta arbetet med livscykelanalys (LCA) i byggprocessen och med att utreda kravnivå för byggmaterialets klimatpåverkan.

Tillsammans med idrottsnämnden ska åtgärder sättas in för att minska spridningen av mikroplaster genom att följa utvecklingen samt verka för hållbara och miljövänliga alternativ vid anläggande av konstgräs. Nämnden ska intensifiera arbetet med att energieffektivisera sina fastigheter, bland annat genom digitalisering och utbyte av armaturer. Produktionen av förnybar energi ska öka där det är kostnadseffektivt.

Fastighetsnämnden ska i samarbete med S:t Eriks Försäkring strategiskt stärka det förebyggande arbetet i syfte att minska antalet brand- och vattenskador i stadens byggnader.

Användning av skadliga kemikalier och plast ska minska. I samband med att avtal nytecknas eller omförhandlas ska nämnden verka för att det sker enligt mallen för gröna hyresavtal.

Fastighetsnämnden ska förvalta naturreservaten utanför stadens gräns med ambitionen att öka tillgängligheten samt förstärka och utveckla de gröna värdena.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Exploateringsnämnden ska i samarbete med fastighetsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, AB Svenska Bostäder,	2023-01-01	2023-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Familjebostäder AB och Stockholmshem AB utreda gränsvärden för klimatbelastning vid nybyggnation (2.1)		
Fastighetsnämnden ska planera för ett pilotprojekt med solceller på fasad för installation 2024 (2.1)	2023-01-01	2023-12-31
Exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, trafiknämnden, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, AB Svenska Bostäder, Micasa Fastigheter AB, Mässfästigheter AB, SISAB, Stockholm Vatten och Avfall AB, Stockholms Hamn AB, Stockholms Stads Parkerings AB och S:t Erik Markutveckling AB ska redovisa arbetet i enlighet med målen för elektrifiering (2.3)	2023-01-01	2023-12-31
Stockholms Stads Parkerings AB ska i samarbete med fastighetsnämnden, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, SISAB och Micasa Fastigheter i Stockholm AB ta fram affärsmodeller för utbyggnaden av laddinfrastruktur (2.3)	2023-01-01	2023-12-31
Stockholms Stads Parkerings AB ska i samarbete med fastighetsnämnden, trafiknämnden och AB Familjebostäder genomföra pilotprojekt med innovativ gatuladdning i syfte att på sikt tillhandahålla gatuladdning i enlighet med stadens mål (2.3)	2023-01-01	2023-12-31
Idrottsnämnden ska tillsammans med fastighetsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden göra en översyn av de olika granulat och konstgräs som finns tillgängliga och sammanställa vad de olika typerna har för idrottsmässiga och miljö- och klimatmässiga konsekvenser (2.4)	2023-01-01	2023-06-30

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

Fastighetsnämnden ska bedriva en långsiktigt hållbar fastighetsförvaltning, bland annat genom omvandling eller avyttring av fastigheter som inte används för den egna verksamheten eller behövs för det kommunala uppdraget eller är av strategiskt intresse för nämndernas uppdragsområden. Målsättningen är att förvaltningar och bolag hyr lokaler i stadens egna lokaler, vilket bidrar till långsiktig hållbarhet i staden.

Efter genomförd översyn av fastighetsbeståndet ska nämnden, i syfte att renodla fastighetsbeståndet, effektivisera förvaltningsorganisationen och säkerställa långsiktigt hållbar ekonomisk utveckling samt initiera försäljningsprocesser för identifierat lämpliga fastigheter.

Nämnden ska även fortsatt pröva att överföra fastigheter och projekt till exploateringsnämnden, Stockholms Stads Parkerings AB, SISAB samt till AB Stadsholmen. Tillsammans med exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden ska nämnden säkerställa en snabb process för de åtgärder som krävs för att genomföra avyttringar av icke strategiskt bestånd och överföringar till andra nämnder och bolag samt externa försäljningar. I samband med förvärf, byte och försäljning av fastigheter ska nämnden vid behov samverka med S:t Erik Markutveckling AB.

Omvärldsläget medför behov av ökad förmåga att prioritera i tid, att utreda flera olika alternativ inför beslut för att kunna optimera genomförandet samt att se över vilka lokalprojekt som är nödvändiga att genomföra.

Fastighetsnämndens prognossäkerhet och ekonomi i underhålls- och investeringsprojekt ska vara god. Styrningen av större investeringsprojekt ska säkerställa tillräckliga beslutsunderlag, resurser och kompetens för att på så sätt uppnå en god projektekonomi, riskhantering och prognossäkerhet. Nämnden behöver hålla en god säkerhet i planeringen genom en stark strategisk förmåga och ha ett ömsesidigt samarbete med exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden.

Underhållet av nämndens fastigheter ska ske utifrån nämndens långsiktiga underhållsplan och möjliggöra en professionell förvaltning och adekvat hyressättning.

Nämnden ska i samråd med idrottsnämnden bistå exploateringsnämnden vid framtagande av kalkyl och behovsanalys vid exploatering av befintliga idrottsytor i de fall idrottsytor ska kompenseras.

Nämnden ska ta tillvara möjligheterna med digitalisering och teknikutveckling för att åstadkomma en effektiv fastighetsdrift. Tillsammans med idrottsnämnden ska nämnden utreda alternativ vid upprustning av idrottsanläggningar, såsom renovering, nyproduktion eller omlokalisering, i syfte att garantera en långsiktigt hållbar driftkostnad och begränsa stadens investeringsutgifter.

Nämndens driftnetto ska förbättras genom omförhandling av externa hyror, avyttring och utveckla användningen av nyckeltalsanalyser. Den interna kontrollen ska förbättras, bland annat genom att utveckla arbetet med underhållsplanering och att följa upp efterlevnad och utveckling av avtalsprocesser.

Inom ramen för överenskommen förhandlingsordning med Hyresgästföreningen Region Stockholm ska nämnden samordna hyresbildning för sådana bostadslägenheter som staden hyr ut i andrahand där annan bakomliggande hyresförhandlingsordning saknas eller inte är relevant.

Fastighetsnämnden ska, inom ramen för sitt fastighetsbestånd, genomföra åtgärder som syftar till att förebygga och motverka otrygghet och brottslighet, bland annat genom att, i dialog med hyresgäster, tillse att miljön i och omkring alla nämndens fastigheter är välskött. Vakanser i nämndens fastighetsbestånd ska minimeras.

I syfte att få en renare och tryggare stad ska nämnden stödja trafiknämnden i det stadsövergripande arbetet med skadedjursbekämpning och klotter. Nämnden ska delta i stadens arbete med platssamverkan.

I samråd med kommunstyrelsen ska nämnden utreda vilka av nämndens egna andrahandsuthyrningar som bör avvecklas.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Fastighetsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen utreda och framställa förslag till beslut om en stadsintern hyresmodell enligt en kostnadsbaserad princip. I förslag till beslut ska princip för överskottskrav fastställas (3.1)	2023-01-01	2023-06-30
Fastighetsnämnden ska i samarbete med kulturnämnden ta fram en strategi för hur hyror för samlingslokaler, föreningslokaler, medborgarhus, hemgårdar och liknande ska kunna hållas på en så låg nivå som möjligt de kommande åren (3.1)	2023-01-01	2023-12-31
Fastighetsnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen utreda alternativ till nuvarande strategi avseende förvärv av bostadsrätter för förskolor och LSS boende (3.1)	2023-01-01	2023-12-31
Nämnder och bolagsstyrelser ska säkerställa att det finns resurser och kompetens tillgängliga i den utsträckning som krävs för att möta den kraftigt ökande ambitionshöjningen i arbetet med att utveckla en sammanhållen beredskap för framtida kriser och civilt försvar, både i den egna verksamheten och inom ramen för en stadsövergripande samverkan (3.5)	2023-01-01	2023-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Nämnder och bolagsstyrelser ska under ledning av kommunstyrelsen medverka i upprättandet av stadens krigsorganisation och dess bemanning (3.5)	2023-01-01	2023-12-31

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2023	KF:s årsmål 2024	KF:s årsmål 2025
2.1 Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring	Andel hämtställen med matavfallsinsamling av hämtställen med möjlighet till matavfallsinsamling	100 %	100 %	100 %
	El- och värmeproduktion baserad på solenergi	6 080 MWh	6 830 MWh	7 500 MWh
	Köpt energi i stadens verksamheter	1 945 GWh	1 945 GWh	1 945 GWh
	Relativ energieffektivisering i stadens verksamheter	5 % effektivisering relativt 2018	5 % effektivisering relativt 2018	6 % effektivisering relativt 2018
Obligatorisk nämndindikator				
	Minskning av CO2e till 2023	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
2.4. Stockholmarens hälsa ska främjas genom ren luft, rent vatten och giftfria miljöer	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	100 %	100 %	100 %
3.1 Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	+/- 1 %
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel investeringsprojekt vars genomförandebeslut är i god överensstämmelse med inriktningsbeslut	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
Obligatorisk nämndindikator				
3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2023	KF:s årsmål 2024	KF:s årsmål 2025
	platser för verksamhetsförlagd utbildning			
3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb	Aktivt Medskapandeindex	83	83	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.5 Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhetsområden	Andel upphandlade avtal där kontinuerlig uppföljning genomförts	80 %	81 %	82 %
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel elektroniska inköp	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse

Förskolenämnden

En bra start i livet börjar i förskolan med lärande, lek och rörelse i centrum. I förskolans verksamhet får barnen stimulans och möjlighet att utvecklas socialt och växa i sin egen takt. Alla barn i Stockholm ska ha jämlika livsvillkor och livschanser oavsett var i staden de bor. Förskolans pedagogiska verksamhet och skolförberedande uppdrag ger goda möjligheter för att fler ska klara skolan och minska risken för utanförskap. En lyckad skolgång är en avgörande skyddsfaktor för resten av livet. För att ytterligare stärka förskolan samlas det stadsövergripande samordningsansvaret i en ny nämnd, förskolenämnden, som inrättas från och med 2023.

Genom nära samverkan med stadsdelsnämnderna, som fortsatt har ansvar för förskoleverksamheten i kommunal regi, och i dialog med fristående aktörer i frågor som är gemensamma för stadens förskolor och öppna förskolor ska stadens förskoleverksamhet utvecklas. Förskolenämnden samordnar och leder det stadsövergripande kvalitetsarbetet som syftar till en bättre förskola för alla med ökad likställighet och bättre arbetsvillkor för personalen. Fokuserade satsningar på språkutveckling syftar till att höja kvaliteten i förskolan och lägga grunden för alla barns livslånga lärande. Stadsdelsnämndernas arbete med kompetensutveckling, uppsökande arbete för att öka inskrivningen och kompetensförsörjning ska stödjas och utvecklas. Fler barngrupper ska ledas av förskollärare och alla barn ska få det stöd de har rätt till.

Nämndens uppgifter

Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- att samordna den stadsövergripande utvecklingen av förskoleverksamheten, i nära samverkan med stadsdelsnämnderna och i dialog med fristående förskolor
- att i samarbete med stadsdelsnämnderna samordna frågor som är gemensamma för öppen förskola och introduktionsförskolor
- att godkännande och tillsyn av fristående förskolor och pedagogisk omsorg
- att i samverkan med utbildningsnämnden ansvara för omsorg på kvällar, nätter och helger för barn fram till vårterminen då de fyller tretton år, inklusive hantering av ansökningar
- tillståndsprövning för och insyn i fristående verksamhetsutövare av barnomsorg på obekvämt arbetstid
- verksamhetsförlagd utbildning i förskola
- att i samråd med kommunstyrelsen och i samverkan med utbildningsnämnden söka statsbidrag som gäller förskolans verksamhet
- framtagande av årlig stadsövergripande rapport för förskola

Från och med 2023 skapas en ny förskolenämnd dit det samordnande och övergripande ansvaret för stadens förskolefrågor flyttas från utbildningsnämnden. Förvaltningen av verksamheten ska flyttas från och med halvårsskiftet 2023. Tills vidare fungerar verksamheterna inom tidigare förvaltningsstruktur med skillnaden att underlag för dessa verksamheter lämnas till förskolenämnden som är ansvarig nämnd. Utbildningsnämnden ska 2023 underlätta och hjälpa till med flytten av verksamheten till förskolenämnden. Vidare är det förskolenämnden som har tilldelats budget för hela verksamheten varvid justering sker via fakturering i samband med att verksamheten övergår till förskolenämnden. Även efter inrättandet av en ny förvaltningsstruktur finns anledning till en nära samverkan med utbildningsnämnden för en effektiv och ändamålsenlig administration.

Förslag till budget 2023 och plan för 2024 och 2025

Mnkr	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	0,0	-3 220,9	-3 216,9	-3 216,9
Drift och underhåll	0,0	-3 220,9	-3 216,9	-3 216,9
Avskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Internräntor	0,0	0,0	0,0	0,0
Intäkter	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	0,0	-3 220,9	-3 216,9	-3 216,9
Investeringsplan				
Utgifter (-)	0,0	0,0	0,0	0,0
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	0,0	0,0	0,0	0,0

Stadens verksamheter ska kontinuerligt arbeta för en effektiv verksamhet. I nämndens budget ingår en kostnadsneutral justering av personalomkostnadspålägg. Förändringar framgår av bilaga 2.

Förskolenämndens budget baseras i huvudsak på en kostnadsschablon per barn i fristående förskola samt ett anslag för myndighetsutövning och stadsövergripande förskolefrågor. Beräknade volymförändringar och schabloner framgår av bilaga 6. Avgiftsnivåer framgår av bilaga 7. Slutlig justering av nämndens budget utförs i december utifrån avläsningar av antal barn i verksamheterna.

Schablonen ändras enligt nedan, inklusive kompensation för justering av personalomkostnadspålägg samt tillfälligt höjt friskvårdsbidrag.
- förskola 5,9 procent

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

För att kommunfullmäktiges mål ska uppnås ska nämnden, utöver det som beskrivs i Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser, arbeta enligt kommunfullmäktiges prioriterade inriktning nedan.

Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

Förskolenämnden ska i samverkan med stadsdelsnämnderna fortsätta att stärka och utveckla det systematiska kvalitetsarbetet på alla nivåer i verksamheterna, för att säkerställa att likvärdigheten och kvaliteten ökar i hela staden. Genom samordning av stadsövergripande utveckling och uppföljning får nämnden kunskap om vilka insatser som bäst stöttar stadsdelsnämnderna i sitt kvalitetsarbete med utgångspunkt i förskolans läroplan. Nämnden ska stötta stadsdelsnämnderna i arbetet med skollärdarskapsutveckling i förskolan. Arbetet med handlingsplanen för förbättrad arbetssituation för barnskötare och förskollärare ska samordnas och ledas av förskolenämnden i nära samverkan med stadsdelsnämnderna. Nämnden ska samordna de stadsövergripande frågor och konsekvenser som följer av de nya lagar inom förskoleområdet som träder i kraft under 2023 för att säkerställa likställighet i staden.

Nämnden har ett samordnande uppdrag för att, i samarbete med stadsdelsnämnderna, arbeta för att öka andelen inskrivna barn i förskolor i områden där inskrivningsgraden är låg. Stadens öppna förskolor och introduktionsförskolor är en viktig del i det uppsökande arbetet för att öka inskrivningsgraden till förskolan men även andra metoder kan behöva provas. Nämnden ska vidare verka för ökad likställighet i bedömningsgrunderna för barn i behov av särskilt stöd i förskolan för att säkerställa att alla barn får beviljat det stöd de har behov av samt se över behovet av handledning för personal som möter barn med särskilda behov. Nämnden ska även stötta stadsdelsnämnderna i att fortsätta arbetet med att nå föräldrar till barn i förskoleålder som kan ha intresse av förskola på ett av de nationella minoritetsspråken.

Förskolans kompensatoriska uppdrag är centralt. Förskolenämnden ska stötta stadsdelsnämnderna i att tidigt identifiera och ge rätt stöd till barn i behov av särskilt stöd samt barn som riskerar att fara illa och på så sätt vara en del av det förebyggande sociala arbetet. Förskolenämnden ska bidra till en utvecklad samverkan med socialtjänsten, BVC och andra berörda myndigheter för såväl kommunala som fristående förskolor. Nämnden ska även, i samarbete med berörda nämnder, fortsätta utveckla dialogen med Region Stockholm angående likvärdig och välfungerande BUS-samverkan för samordnade insatser till barn i behov av särskilt stöd. Vidare ska nämnden samordna utbildningsinsatser för stadens förskolor gällande våldsbejakande extremism, våld i nära relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck. I samverkan med stadsdelsnämnderna ska genomförda insatser följas upp och goda exempel spridas.

Språket är en viktig del i förskolans kompensatoriska uppdrag och för att skapa goda förutsättningar inför övergången till förskoleklass och vidare skolgång. Det pedagogiska uppdraget i förskolan ska värnas för att skapa goda förutsättningar för barns språkutveckling. Nämnden ska stötta stadsdelsnämnderna i användandet av språkutvecklande arbetssätt baserade på vetenskap och beprövad erfarenhet. De framgångsrika arbetssätt och metoder som utvecklats inom språkutveckling i staden ska delas och implementeras i fler verksamheter. Nämnden ska samarbeta med de stadsdelsnämnder som har behov av att ta fram lokala handlingsplaner eller strategier för språkutveckling. Flerspråkighet ska uppmuntras hos både medarbetare och barn. Modersmålsstöd ska även användas som en resurs för att förbättra barns utveckling inom det svenska språket. I nära samverkan med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna ska nämnden ansvara för att rutiner vid övergången från förskola till skola fortsätter att utvecklas och blir mer likvärdiga i staden. I samarbete med stadsdelsnämnderna ska en dialog genomföras årligen om barnens språkutveckling i förskolan och övergången till grundskolan. Förskolenämnden ska se över behovet av kommunövergripande verksamhet för att tillgodose behovet av profilverksamheter.

Det ska vara enkelt att hitta information om barnomsorg på obekvämt arbetstid för de som behöver och riktlinjerna för verksamheten ska genomgå en översyn i syfte att säkerställa att barnets bästa är i centrum.

Nämnden ska årligen ta fram en stadsövergripande Förskolerapport som syftar till att ge en stadsövergripande lägesbild av både fristående och kommunal förskola i Stockholm och är ett viktigt underlag i utvecklingen av verksamheten på stadsövergripande nivå. Forskning och beprövad erfarenhet ska ligga till grund för förskolans utveckling, nämnden ska stötta stadsdelsnämndernas verksamhetsutveckling och sprida goda exempel i staden.

Förskolenämnden ska som myndighet granska de fristående förskolorna samt säkerställa goda villkor för fristående aktörer genom rättssäker, effektiv och tydlig kommunikation och myndighetsutövning. Vidare ska nämnden handlägga och besluta

om godkännande av ansökningar om fristående förskolor och pedagogisk omsorg. Utgångspunkten för etablering av fristående aktörer ska utgå från stadens behov på lång och kort sikt. Förskolenämnden ansvarar för utbetalning av ersättning och bidrag gentemot fristående verksamheter. Nämnden ska även ansvara för att handlägga och besluta om ansökningar om hyreskompensation till fristående förskolor, omsorg på obekvämt arbetstid oavsett huvudman samt tilläggsbelopp till barn i fristående förskolor med omfattande behov av särskilt stöd.

Förskolenämnden ska i samverkan med berörda nämnder verka för att fler barn i förskolan genom kulanpremien kommer i kontakt med kulturverksamheter anpassade efter deltagarnas behov.

Förskolenämnden ska vara drivande i stadens arbete med Agenda 2030:s mål 4 God utbildning för alla (tillsammans med utbildningsnämnden och arbetsmarknadsnämnden).

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förskolenämnden ska samordna de stadsövergripande frågor och konsekvenser som följer av de nya lagar inom förskoleområdet som träder i kraft under 2023 för att säkerställa likställighet i staden (1.2)	2023-01-01	2023-12-31
Utbildningsnämnden ska i samarbete med förskolenämnden och stadsdelsnämnderna utreda hur staden kan förbättra elevhälsans organisation för förskola, grundskola och gymnasieskola, samt utreda möjligheten att införa nyckeltal för elevhälsan (1.2)	2023-01-01	2023-12-31
Utbildningsnämnden ska i samarbete med SISAB, förskolenämnden, stadsbyggnadsnämnden och stadsdelsnämnderna införa lekvärdesriktlinjer för förskolegårdar och skolgårdar. Riktlinjerna ska säkra tillräckliga yttorlekar (1.2)	2023-01-01	2023-12-31
Socialnämnden ska i samarbete med förskolenämnden och stadsdelsnämnderna utreda hur samverkan mellan socialtjänsten och förskolor kring barn som riskerar att fara illa kan stärkas (1.3)	2023-01-01	2023-12-31
Socialnämnden ska i samarbete med utbildningsnämnden, förskolenämnden och stadsdelsnämnderna revidera strategin för att minska risken för att barn, unga och unga vuxna dras in i kriminalitet (1.3)	2023-01-01	2023-12-31

Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning
Förskolenämnden, utbildningsnämnden och stadsbyggnadsnämnden ska, i samarbete med stadsdelsnämnderna, ta fram lekvärdesriktlinjer för förskolegårdar och skolgårdar under år 2023. Ingångsvärdet är att riktlinjerna även ska säkra tillräckliga yttorlekar och säkra att utemiljön i såväl skola som förskola ses som en del av det pedagogiska rummet. Riktlinjerna ska vara styrande i kompensatoriskt arbete för utemiljön i förskola och skolan och omfatta både nybyggnation och renovering av gårdar. Förskolenämnden har en viktig roll i att stödja implementering av stadens matstrategi och bör i detta samverka med kommunstyrelsen och andra nämnder. Genom etablerade nätverk och med stöd av kategorirådet för livsmedel bidrar nämnden till synergier och en mer samordnad utveckling i staden. Nämnden ska även, i samarbete med övriga berörda nämnder, fortsätta arbetet med att implementera mått och mätmetoder för matsvinn i stadens verksamheter. Slutligen ska nämnden arbeta med klimatrelaterad riskkartläggning och riskavhjälpanande genom fysiska åtgärder och verksamhetsanpassning.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Utbildningsnämnden ska i samarbete med förskolenämnden, stadsdelsnämnderna och SISAB ta fram en strategi för gröna skol- och förskolegårdar som ska syfta till att byta ut traditionella material, och hårdgjorda ytor mot mer gröna ytor och naturmaterial, samt prioritera plantering av fler träd och buskar på gårdar med höga temperaturer (2.2)	2023-01-01	2023-08-31
Utbildningsnämnden ska i samarbete med förskolenämnden, stadsdelsnämnderna och SISAB, med Malmö stad som förebild, ta fram ett koncept för gröna skol- och förskolegårdar med en plan för hur detta kan genomföras på minst 15 skol- eller förskolegårdar under mandatperioden (2.2)	2023-01-01	2023-12-31

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

Kompetensförsörjningen inom förskolan är ett prioriterat område för att ytterligare höja kvaliteten i verksamheterna. Nämnden ska kartlägga behov av utbildningsinsatser och ta fram en samlad strategi för kompetensförsörjningen inom förskolan i Stockholms stad. Andelen personal med relevant utbildning i förskolan ska öka och andelen barngrupper utan legitimerad förskollärare ska minska. Förskolenämnden ska verka för en god tillgång till utbildade barnskötare och legitimerade förskollärare i stadens förskolor samt att fler stadsdelsnämnder tar del av de kompetensinsatser inom språk som finns att tillgå både i stadens och andra aktörers regi. Nämnden ska även bistå kommunstyrelsen och berörda nämnder och bolag i det strategiska arbetet med stadens kompetensförsörjning.

Nämnden ska även följa upp kvaliteten i stadens förskolor oavsett huvudman. Den långsiktiga effekten av nämndens arbete med samordning, uppföljning, tillsyn och utveckling av stadens förskolor är att barn i Stockholm ges en ökad likvärdighet i förskola och pedagogisk omsorg med god kvalitet. Nämnden ska vidare säkerställa att digitaliseringsarbetet främjar kunskapsuppdraget och att det inte är kostnadsdrivande. Digitalisering ska bidra till effektiva processer och bidra till en ökad effektivisering och säkerhet.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Arbetsmarknadsnämnden ska i samarbete med förskolenämnden, utbildningsnämnden och äldreomsorgsnämnden erbjuda språkkurser i svenska till medarbetare inom stadens förskolor, vård och omsorg (3.4)	2023-01-01	2023-12-31
Förskolenämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och i samråd med kommunstyrelsen ta fram en samlad strategi för kompetensförsörjningen inom förskolan i Stockholms stad (3.4)	2023-01-01	2023-12-31
Förskolenämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna, och i samråd med kommunstyrelsen, utreda möjligheten att inrätta vikariepooler med fast anställd personal för att främja kontinuitet i förskolan (3.4)	2023-01-01	2023-12-31
Förskolenämnden ska, i samarbete med stadsdelsnämnderna och i samråd med kommunstyrelsen, planera för att stadens förskolor beredskapslagrar i egen regi för att klara ett grundläggande måltidsbehov för samtliga förskolebarn och personal under flera dygn (3.5)	2023-01-01	2023-12-31
Nämnder och bolagsstyrelser ska säkerställa att det finns resurser och kompetens tillgängliga i den utsträckning som krävs för att möta den kraftigt ökande ambitionshöjningen i arbetet med att utveckla en sammanhållen beredskap för framtida kriser och civilt försvar, både i den egna verksamheten och inom ramen för en stadsövergripande samverkan (3.5)	2023-01-01	2023-12-31
Nämnder och bolagsstyrelser ska under ledning av kommunstyrelsen medverka i upprättandet av stadens krigsorganisation och dess bemanning (3.5)	2023-01-01	2023-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Service nämnden ska under ledning av kommunstyrelsen och i samarbete med förskolenämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden, äldre nämnden och stadsdelsnämnderna utreda och påbörja etablering av ett centralt omsättningslager för vissa livsmedel och vissa förbrukningsvaror i syfte att höja stadens beredskapsförmåga (3.5)		
Södermalms stadsdelsnämnd ska i samarbete med förskolenämnden fortsätta arbetet med att utveckla förskola på samiska och meänkieli (3.7)	2023-01-01	2023-12-31

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2023	KF:s årsmål 2024	KF:s årsmål 2025
3.1. Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	+/- 1 %
3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	11 000	11 000	11 000
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb	Aktivt Medskapandeindex	83	83	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.5 Hög beredskap och stark rådgivning ska råda i alla verksamhetsområden	Andel upphandlade avtal där kontinuerlig uppföljning genomförts	80 %	81 %	82 %
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel elektroniska inköp	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse

Idrottsnämnden

Idrottsnämnden ska arbeta för att alla stockholmare har möjlighet att vara fysiskt aktiva och upptäcka friluftaktiviteter utifrån sina egna förutsättningar. Idrott är en viktig del av civilsamhället och nämnden ska arbeta nära Stockholms idrottsrörelse och ha en god dialog med föreningarna. Idrotts- och fritidsytor i form av idrottsanläggningar, utomhusgym, motionsspår, badplatser och skidspår ger stockholmare utökade möjligheter till motion och rörelse i sin närmiljö. Den viktigaste åtgärden för att uppnå nämndens mål är att öka antalet idrottsanläggningar och andra idrotts- och fritidsytor. Idrottsnämnden ska verka för tryggare idrottsplatser och anläggningar.

I nämndens arbete är den prioriterade gruppen barn och unga där särskild hänsyn ska tas till integrationsfrämjande insatser, jämställdhet, socioekonomiska faktorer samt för de behov som personer med funktionsnedsättning har. Idrottsnämnden ska även verka för att främja äldres hälsa. Satsningar på simkunnighet ska fortsatt vara en prioriterad uppgift för nämnden.

Nämndens uppgifter

Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- främja stockholmarnas folkhälsa genom att skapa förutsättningar för idrott, föreningsliv och friluftsliv
- ansvara för bidragsgivning och stöd till idrottsföreningar och andra sammanslutningar
- vara stadens kontaktyta gentemot friluftslivet, båtklubbar och fritidsfiske
- vara den primära samtalspartnern med alla idrottsföreningar och regionala idrottsförbund, i såväl bredd- som elitidrottsfrågor
- ansvara för ärenden som rör taxor och subventioner för upplåtelser av anläggningar för idrottsverksamhet
- anordna fritidsverksamhet för barn och unga med funktionsnedsättning
- ansvara för fiskevård inom stadens vatten samt för båtplatser och friluftsverksamhet
- ansvara för att prioritera och planera för stadens nytillskott av idrottsanläggningar
- genom bokningssystemet ansvara för uthyrning av skolidrottshallar och skollokaler

Förslag till budget 2023 och plan för 2024 och 2025

Mnkr	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	-1 095,2	-1 154,8	-1 181,8	-1 189,9
Drift och underhåll	-1 084,6	-1 142,0	-1 168,1	-1 175,5
Avskrivningar	-9,7	-11,8	-12,7	-13,4
Internräntor	-0,9	-1,0	-1,0	-1,0
Intäkter	302,5	310,5	313,4	314,0
Netto	-792,7	-844,3	-868,4	-875,9
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-56,1	-38,1	-33,6	-32,6
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	-56,1	-38,1	-33,6	-32,6

Budgeten för 2023 ökar med 51,6 mnkr jämfört med 2022. Stadens verksamheter ska kontinuerligt arbeta för en effektiv verksamhet. Genom att bland annat arbeta för att minska kostnader för administration och konsulttjänster samt arbeta för en effektiv lokalanvändning används stadens resurser i enlighet med god ekonomisk hushållning och resurser kan frigöras för prioriterad verksamhet. Kommunfullmäktiges budget för 2023 fokuserar på samverkan och prioriteringar utifrån ett kommunkoncernperspektiv. I nämndens budget ingår en kostnadsneutral justering av personalomkostnadspålägg. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Investeringsbudgeten för 2023 minskar med 18,0 mnkr. Nämnden ska ha ett ökat fokus på styrning, effektivitet, kostnadsmedvetenhet och prioriteringar mellan och inom investeringsprojekt i syfte att begränsa investeringsutgifterna och därmed bidra till en långsiktigt hållbar egenfinansieringsgrad för stadens investeringar. Investeringsbudgeten framgår av bilaga 3. Kapitalkostnadstäckning utgår inte för investeringar i maskiner och inventarier.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

För att kommunfullmäktiges mål ska uppnås ska nämnden, utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, arbeta enligt kommunfullmäktiges prioriterade inriktning nedan.

Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

Idrott och friluftsliv har en central betydelse för folkhälsan och idrottsrörelsen är en vital del av civilsamhället. Idrotten främjar folkhälsa genom gemenskap, rörelse och motion som ökar människors psykiska och fysiska välbefinnande. Nämnden ska arbeta med att främja den psykiska hälsan hos barn och unga genom fysisk aktivitet och få fler personer med funktionsnedsättning att ta del av idrotts-, frilufts- och fritidsutbudet. Nämnden ska arbeta för att minska ojämlikheten i hälsa, alla barn och unga i Stockholm ska ha samma förutsättningar att utöva idrott. Det förebyggande arbetet med hälsoåtgärder inriktat på äldre ska också utvecklas. Jämställda förutsättningar är centralt och nämnden ska årligen redovisa en analys om idrottande ur ett jämställdhetsperspektiv. I de lokaler det

är möjligt ska nämnden fortsätta att verka för att det finns flexomklädningrum så att fler kan känna sig bekväma på stadens idrottsanläggningar.

Det råder en stor anläggningsbrist i Stockholm. Under de kommande fyra åren ska därför en miljard i nya investeringsmedel användas till att uppföra nya idrottsanläggningar. Nämnden ska genom att peka ut behov och lämpliga platser även bistå i arbetet med att skapa fler ytor för spontanidrott i form av exempelvis motionsspår och utegym som är anpassade till olika förutsättningar och åldrar. Jämställdhetsperspektivet ska även det beaktas. Man ska också fortsätta arbetet med tillfälliga idrottsplatser.

I stadsutvecklingen ska nämnden tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser vara en självklart samarbetspartner i ett tidigt stadium och planera för tillkommande idrottsytor och säkerställa att dessa optimeras ur såväl ett ekonomiskt som tidsmässigt perspektiv. Om idrottsanläggningar tas i anspråk för exploatering ska nämnden samverka med exploateringsnämnden och fastighetsnämnden för att identifiera behov och kostnader för kompenserande åtgärder. Idrottsyta som bebyggs ska ersättas med ny idrottsyta med samma funktion. Nämnden ska säkerställa att idrotten och idrottsrörelsen inte drabbas av exploateringen. Nämnden ska också tidigt föra dialog med berörda föreningar och idrottsförbund rörande nya anläggningar. Nämnden ska initiera kontakt med utvalda kranskommuner för att förbättra kommunikation om idrott, anläggningar och samarbeten.

Inom ramen för den nya idrottsmiljarden ska idrottsnämnden tillsammans med berörda nämnder bland annat starta arbetet för att uppföra en ny idrottshall i Järva/Kista. En ny multihall på eller i närheten av Enskede IP är också en prioriterad nysatsning att närmare undersöka förutsättningarna för. Nämnden ska också tillsammans med berörda nämnder arbeta för att bygget av en sim-, is- och idrottshall i Skarpnäck kan komma igång så snabbt som möjligt. Stadens strategi för idrottsanläggningar 2022-2026 ska alltid beaktas när valet av funktioner i olika anläggningar görs.

Nämnden ska tillsammans med fastighetsnämnden ta fram en uppdaterad PM om behovet av och planerade idrottsanläggningar. Inom ramen för detta arbete ska även status och renoveringsbehov av stadens simhallar och utomhusbad framgå. Renovering och planering av nya simhallar i staden ska fortsätta i samarbete med fastighetsnämnden. Arbetet med bland annat Kristinebergshallarna och Bällsta IP ska även det fortsätta.

Dyra privatiseringslösningar ska undvikas och nämnden ska tillsammans med fastighetsnämnden planera för att ta tillbaka ett antal ännu ej genomförda privatiseringslösningar till egen regi. Sådana lösningar rörande den kommande multihallen på Vårbergs IP, Brännkyrkahallen och framtida Västertorps sim- och idrottshall ska avbrytas för att i stället uppföras i stadens regi. Vidare ska även Gubbängshallen vara kvar i egen regi. Därmed kan också kostnader för etableringslotsarna minskas.

Parallellt med att utredningsarbetet gällande en 11-spelsplan på Kristinebergs BP fortlöper ska nämnden tillsammans med fastighetsnämnden utreda var den sju-spelsplan som försvinner från Kristineberg ska kompenseras. I händelse av att en 11-spelsplan inte kan anläggas på Kristinebergs BP är det viktigt att byggnationen snabbt kan komma igång på annan plats så att stockholmsfotbollen får den utlovade 11-spelsplanen i området på Kungsholmen.

Genom människors engagemang i föreningslivet främjas också de demokratiska värdena i samhället. Idrott och friluftsliv ger människor en meningsfull fritid. Nämnden ska delta i stadens arbete med att få en bredd av ekonomiskt och klimatmässigt hållbara evenemang till Stockholm där evenemang som inspirerar till ökat idrottande och fysisk aktivitet prioriteras. Man ska genom bidragsregler och tillsyn säkerställa att barn kan idrotta med glädje och därför motverka tidiga elitsatsningar. Nämnden ska också i samarbete med Stockholm Business Region AB arbeta för att stärka Stockholm som e-sport och gamingvänlig stad.

Föreningslivet skapar delaktighet, möten mellan människor med olika bakgrund och utgör ett viktigt verktyg för att främja integrationen i Stockholm. Nämnden ska arbeta uppsökande mot nyanlända för att uppmuntra aktivitet i föreningslivet. Tillsammans med utbildningsnämnden ska idrottsnämnden arbeta för ett ökat samarbete mellan föreningsliv och skola för att barn ska kunna idrotta i anslutning till skoldagen. Nämnden ska också erbjuda en integrationsbonus för de idrottsföreningar som arbetar med integrationsfrämjande insatser.

Simkunnighet är prioriterat och samarbetet med stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden ska stärkas i syfte att öka simkunnigheten och vattenvanan. En viktig åtgärd för att nå dit är att simskolan i stadens regi ska tilldelas fler simtider. Fler simskolsplatser är väsentligt för att säkerställa att fler får tillgång till simlektioner. Senast om fyra år ska antalet platser i stadens simskola ökat med totalt 20 procent. Möjligheten att utveckla och bygga ut stadens simskola på sommaren ska också undersökas. Områden och grupper där simkunnigheten är låg och en relativt stor andel inte klarar godkänt i ämnet idrott och hälsa ska prioriteras i vidare satsningar. Avgiften till simskolan ska även sänkas vid simhallarna i Farsta, Tensta, Vällingby, Husby och Skärholmen. Nämnden ska också pröva om det finns andra sätt, exempelvis i samverkan med skolan och förskolan, att öka simkunnigheten. Nämnden ska också fortsätta att möjliggöra för simundervisning vid stadens utomhusbad och arbeta för att badvärdar finns vid strandbad. Avgifterna vid utomhusbaden ska hållas låga.

Nämnden ska bistå i arbetet med att ta tillvara Stockholms närhet till vattnet genom att samarbeta med andra nämnder för att anlägga fler strandbad. Fler platser för spontanbad bör även de prioriteras. Nämnden ska även tillsammans med berörda nämnder utreda möjligheten att ta bort det generella badförbudet i staden. Vidare ska nämnden bistå i arbetet för att anlägga fler vinterbadplatser och möjligheter för bastubad.

Arbetet med förstärkt uppföljning av föreningsstödet för att säkerställa att de som mottar stöd motverkar diskriminering, trakasserier och kränkande behandling, samt att de inte bedriver verksamheter med odemokratiska eller olagliga inslag ska fortsatt vara prioriterat. Föreningar som återkommande inte sköter sina betalningar till förvaltningen ska nekas bokning av hall- och plantider utanför nolltaxan om inte förbättring sker.

De ideella krafterna inom föreningslivet är en oerhört viktig del av stockholmsidrotten. Nämnden ska därför vidta ett antal åtgärder för att förenkla för föreningar och ledare att bedriva sin verksamhet. Utöver det ekonomiska föreningsstödet ska behovet av utbildningar, administrativt stöd och andra potentiella stödinsatser utredas i samverkan med föreningslivet. Det kan exempelvis handla om möjliggörande av bokning av mötesrum och parkeringsplatser för föreningsaktiva i anslutning till träningsanläggningar. Möjligheten till goda transportmöjligheter ska också beaktas vid nybyggnation.

Nämnden ska fortsatt verka för ett rikt friluftsliv. Till exempel genom att bistå i arbetet för fler naturstigar, motionsspår och skidspår runt om i staden. Tillgängligheten för

personer med funktionsnedsättningar ska beaktas. Under året ska nämnden bland annat ta fram förslag på hur Högdalstopparna kan utvecklas till ett attraktivt och öppet friluft- och rekreationsområde.

Nämnden ska vara drivande i stadens arbete med Agenda 2030:s mål 3 *God hälsa och välbefinnande* (tillsammans med socialnämnden).

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Fastighetsnämnden ska i samarbete med idrottsnämnden inventera idrottsfunktioner belägna utanför detaljplanerad idrottsmark och undersöka om det är möjligt och lämpligt att bekräfta nuvarande användning (1.5)	2023-01-01	2023-12-31
Fastighetsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen, idrottsnämnden och kulturnämnden utreda möjlighet till utveckling eller komplettering av anläggningar och lokaler för att bidra till stadens arbete inom Fokus Järva (1.5)	2023-01-01	2023-12-31
Idrottsnämnden i samarbete med exploateringsnämnden och fastighetsnämnden inventera möjliga ytor i innerstaden som kan användas för både spontanidrott och föreningsverksamhet (1.5)	2023-01-01	2023-12-31
Idrottsnämnden ska i samarbete med exploateringsnämnden utreda hur Högdalstopparna kan utvecklas till ett attraktivt och öppet friluft- och rekreationsområde (1.5)	2023-01-01	2023-12-31
Idrottsnämnden ska i samarbete med fastighetsnämnden uppdatera "Behov av och planerade idrottsanläggningar" där även status och renoveringsbehov av stadens simhallar och utomhusbad ska framgå (1.5)	2023-01-01	2023-06-30
Idrottsnämnden ska i samråd med fastighetsnämnden, Järva stadsdelsnämnd, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, AB Stockholms hem och SISAB inventera platser för ett möjligt kampsportcenter i befintliga lokaler i Järva (1.5)	2023-01-01	2023-12-31
Idrottsnämnden ska tillsammans med kommunstyrelsen, fastighetsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och exploateringsnämnden ta fram förslag på förbättrad samordning för den strategiska planeringen av idrottsytor (1.5)	2023-01-01	2023-12-31
Idrottsnämnden, kulturnämnden, trafiknämnden, Stockholms Hamn AB och Kulturhuset Stadsteatern AB ska medverka till planering och genomförande av aktiviteter inom ramen för Stadshusets hundraårsjubileum 2023 (1.5)	2023-01-01	2023-09-01
Kommunstyrelsen ska i samarbete med idrottsnämnden, kulturnämnden, socialnämnden och stadsdelsnämnderna utreda hur staden kan förbättra och förenkla för föreningslivet i Stockholm med målet att Stockholm ska ha Sveriges bästa föreningsklimat (1.5)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden, exploateringsnämnden, stadsdelsnämnderna och Stockholms Hamn AB planera för inrättandet av fler strand- och bryggbad där det är lämpligt och kartlägga möjligheterna att anlägga fler vinterbadplatser med möjlighet till bastubad (1.5)	2023-01-01	2023-08-31
Utbildningsnämnden ska i samarbete med SISAB, idrottsnämnden och kulturnämnden ta fram en plan för öppnande av lokaler för kultur- och föreningsliv i minst en skola där lokaler tidigare inte funnits tillgängliga i varje stadsdelsnämndsområde genom att tillsammans identifiera de mest strategiskt lämpliga skolorna för detta (1.5)	2023-01-01	2023-12-31

Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning

Nämnden ska minska miljö- och klimatpåverkan från idrottsverksamheten genom effektiv energianvändning, minskade utsläpp från transporter samt förbättrad hantering av avfall, plast och kemikalier. Vid ny- och reinvesteringar ska nämnden tillsammans med fastighetsnämnden planera för klimatinvesteringar i idrottsfastigheter i linje med stadens övergripande klimat- och miljömål. Nämnden ska också verka för att

användning av skadliga kemikalier och spridningen av mikroplaster minskar. Bland annat genom att installera granulatfällor vid alla konstgräsplaner och fortsätta testa nya hållbara alternativ.

Nämnden ska också arbeta för ett miljömässigt hållbart fritidsbåtliv. Det handlar bland annat om att föra dialog och samverka med båtklubbarna för att minska miljöfarliga utsläpp, öka antalet laddstolpar, båtbottentvättar och latrintömningsstationer. Dialog ska också föras med berörda båtklubbar angående hur båtområden och bryggor skulle kunna öppnas upp för att öka tillgängligheten av attraktiva strand- och parkområden.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Idrottsnämnden ska tillsammans med fastighetsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden göra en översyn av de olika granulat och konstgräs som finns tillgängliga och sammanställa vad de olika typerna har för idrottsmässiga och miljö- och klimatmässiga konsekvenser (2.4)	2023-01-01	2023-06-30

Ett Stockholm med en stark och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

Prioriteringar av reinvesteringar och nyinvesteringar i idrottsytor ska göras utifrån den långsiktiga investeringsplanen och ett driftkostnadsperspektiv. Samplanering och samutnyttjande av idrottsytor ska öka mellan stadens nämnder och bolagsstyrelser. Genom att fortsätta arbetet för att tillgängliggöra skolidrottshallar kan tillgänglig idrottskapacitet öka och ge föreningar, barn och unga möjlighet till idrottande.

Lokaleffektiviteten ska vara hög och nämndens lokaler ska nyttjas så att fler får tillgång. Nämnden ska därför i samverkan med bland annat utbildningsnämnden arbeta för ett ökat nyttjande av idrottshallar och årligen i lokalförsörjningsplanen analysera och redovisa till kommunstyrelsen hur nyttjandegraden utvecklas. Där det är möjligt ska idrottshallar byggas fullstora. Där det är möjligt ska man också bygga anläggningar med utrymme för dubbla basketplaner. Även typ av golv och underlag ska beaktas när nya anläggningar byggs för att så många idrotter som möjligt ska kunna nyttja dem. Till exempel har vissa parasporter ofta behov av trägolv för att kunna utöva sina sporter. Fullstora idrottshallar ska där det är möjligt och rimligt ges ett enkelt uppförande i syfte att minska kostnaden och öka det totala utbudet av idrottsyta.

Nämnden ska tillsammans med utbildningsnämnden och SISAB fortsätta verka för att samplanera nybyggda skollokaler och skolidrottshallar för idrotts-, kultur- och föreningsverksamhet, samt möjliggöra uthyrning av befintliga skollokaler och skolidrottshallar. Nämnden ska också undersöka om det är möjligt att upprätta ett system så att föreningar kan låna eller hyra den utrustning som finns på plats i dessa hallar. Dessutom ska nämnden bistå stadsdelsnämnderna i arbetet för att öppna och driva fritidsbibliotek. Den regionala samverkan kring specialidrottsanläggningar ska utvecklas.

Med tanke på den brist på idrottsytor som finns idag behöver staden bli bättre på att använda de planer och anläggningar som finns under hela året. Det finns idag ett flertal anläggningar, till exempel konstgräsplaner och bandyhallar, som har väldigt hög beläggning under idrottens respektive säsong, men som står tomma resten av året. Därför ska nämnden i samråd med fastighetsnämnden beakta möjligheten att lägga kylrör eller värmerör vid ny- och ombyggnation av konstgräsplaner samt undersöka möjligheten att nyttja andra typer av anläggningar och hallar året runt.

Teknikutveckling och innovation ska vara en integrerad del av nämndens verksamhetsutveckling. Tillsammans med fastighetsnämnden ska nämnden arbeta för

att ta tillvara möjligheterna med digitalisering och teknikutveckling för att åstadkomma en effektiv lokalanvändning. Ett nytt system som stödjer verksamhetsutveckling för bokningsstöd och uppföljning är högt prioriterat. Systemet för inpassering i lokaler ska också ses över med målet att modernisera låstekniken för att förenkla för föreningar. Om lämpligt och möjligt kan detta arbete samordnas med andra förvaltningar och bolag.

Nämnden ska utveckla verktyg och arbetssätt för att möta ändrade besöksvanor och deltagande och fortsätta nå nya målgrupper för att stadens idrottsverksamhet ska komma tillbaka till tidigare volymer som rådde innan pandemin.

Arbetsmiljön för de anställda i verksamheterna ska också prioriteras. Anställda inom idrotten ska inte behöva slita ut sig i förtid. Nämnden ska bland annat förbereda för att, när kontrakt löper ut, ta över driften av lokalvård på de anläggningar där man även i övrigt sköter driften.

Nämnden ska bidra till en positiv supporterkultur i staden och motverka idrottsrelaterat våld. Tryggheten på stadens idrottsanläggningar och spontanidrottsplatser ska öka och nödvändiga åtgärder, till exempel ökad belysning, skyltning och ordningsvakter, ska genomföras så att alla kan känna sig trygga på anläggningarna och i motionsspåren. Arbetet med att delta i stadens arbete med platssamverkan i syfte att skapa en tryggare stad ska fortsätta.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska i samarbete med Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd och Spånga-Tensta stadsdelsnämnd samt i samråd med arbetsmarknadsnämnden, exploateringsnämnden, idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, utbildningsnämnden, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, AB Stockholms hem och SISAB starta Fokus Järva för att få till en sammanhängande satsning och en samlad plan för utvecklingen av Järva med utgångspunkt i översiktsplanen och med stort fokus på genomförandekraft (3.3)	2023-01-01	2023-12-31
Nämnder och bolagsstyrelser ska säkerställa att det finns resurser och kompetens tillgängliga i den utsträckning som krävs för att möta den kraftigt ökande ambitionshöjningen i arbetet med att utveckla en sammanhållen beredskap för framtida kriser och civilt försvar, både i den egna verksamheten och inom ramen för en stadsövergripande samverkan (3.5)	2023-01-01	2023-12-31
Nämnder och bolagsstyrelser ska under ledning av kommunstyrelsen medverka i upprättandet av stadens krigsorganisation och dess bemanning (3.5)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska i samråd med idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsdelsnämnderna, trafiknämnden och Stockholms Hamnar AB utreda för- och nackdelar med att avskaffa det generella badförbudet och istället införa badförbud på lämpliga platser (3.6)	2023-01-01	2023-06-30

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2023	KF:s årsmål 2024	KF:s årsmål 2025
1.4 Stockholm ska vara en bra stad att åldras i – med god omsorg och stor trygghet	Andel äldre som på det hela taget är nöjda med möjligheten att ta del av ledarledd idrott/motion i Stockholm	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2023	KF:s årsmål 2024	KF:s årsmål 2025
1.5 Alla stockholmare ska ha tillgång till ett rikt kultur-, idrotts- och föreningsliv	Andel barn och ungdomar som deltar i idrottsaktiviteter på fritiden	75 %	75 %	76 %
	Andel barn och ungdomar som är nöjda med tillgången till idrottsaktiviteter	76 %	76 %	77 %
	Andel ungdomar som deltar i föreningsliv	66 %	66 %	67 %
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal bokade timmar i skolidrottshallar utanför skoltid	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
2.1 Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring	Andel hämtställen med matavfallsinsamling av hämtställen med möjlighet till matavfallsinsamling	100 %	100 %	100 %
	El- och värmeproduktion baserad på solenergi	6 080 MWh	6 830 MWh	7 500 MWh
	Köpt energi i stadens verksamheter	1 945 GWh	1 945 GWh	1 945 GWh
	Relativ energieffektivisering i stadens verksamheter	5 % effektivisering relativt 2018	5 % effektivisering relativt 2018	6 % effektivisering relativt 2018
Obligatorisk nämndindikator				
	Minskning av CO2e till 2023	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
2.4 Stockholmnarnas hälsa ska främjas genom ren luft, rent vatten och giftfria miljöer	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	100 %	100 %	100 %
3.1 Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	+/- 1 %
3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	11 000	11 000	11 000
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2023	KF:s årsmål 2024	KF:s årsmål 2025
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb	Aktivt Medskapandeindex	83	83	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.5 Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhetsområden	Andel upphandlade avtal där kontinuerlig uppföljning genomförts	80 %	81 %	82 %
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel elektroniska inköp	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse

Kulturnämnden: kulturförvaltningen

Stockholms stad ska värna det fria ordet, demokrati och alla människors lika värde. I ett samhälle där dessa grundläggande principer hotas måste den oberoende kulturen och mångfaldsperspektivet inom kulturen försvaras. Kultur ger möjlighet för människor att mötas, få nya intryck och själva gestalta sina liv. Stockholm växer med kultur och alla stockholmare ska ha lika möjligheter att ta del av och skapa kultur i så väl ytterstad som innerstad. Särskilt viktigt är det att nå ut till de grupper som idag inte tar plats i stadens kulturliv. Kulturbranschen och det fria kulturlivet har drabbats mycket hårt av pandemin och kommer att fortsatt påverkas av det nya ekonomiska läget. Därför behövs stabilt stöd på både lång och kort sikt. Det fria kulturlivet ska ges goda och långsiktiga förutsättningar att verka i staden och erbjuda stockholmarna kulturupplevelser av många olika slag med hög kvalitet. Biblioteken är centrala mötesplatser i Stockholm och deras demokratiska uppdrag tydliggjordes ytterligare under pandemin.

Staden ska värna bibliotekens huvuduppdrag genom att göra dem mer tillgängliga för stockholmarna. Kulturskolan ska värnas för att ge barn och unga möjligheten att utöva kultur tillsammans med professionella pedagoger. Kulturskolans verksamhet ska ha tillgång till ändamålsenliga lokaler i hela staden och fler skol- och idrottslokaler ska vara tillgängliga att boka för föreningar. Staden ska även se till att skapa bra förutsättningar för natt- och musiklivet och se till att kulturperspektivet integreras i stadsplaneringen för den växande staden.

Nämndens uppgifter

Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- ansvar för huvuddelen av stadens kulturverksamhet, vilket inbegriper Stadsmuseet, Medeltidsmuseet samt Stockholmsforskningen, Stockholms stadsbibliotek, Liljevalchs konsthall, Stockholm konst, Kulturskolan Stockholm samt vissa evenemang
- skapa goda förutsättningar för både stadens institutioner och det fria kulturlivet så att kulturupplevelser av hög kvalitet och bredd erbjuds
- följa och främja utvecklingen av kulturlivet i staden och inom sitt verksamhetsområde sköta stadens bidragsgivning till kulturell verksamhet samt stödet till de allmänna samlingslokalerna och hemgårdarna
- bevara, levandegöra och pedagogiskt förmedla stadens kulturhistoriska värden till dagens och framtidens stockholmare och besökare
- utgöra stadens kompetens i arkeologiska och bygghistoriska frågor
- i nära samverkan med stadsdelsnämnder och idrottsnämnden ansvara för samordning av stadens arbete inom verksamhetsområdet barn, kultur och fritid inklusive stadens sommarkolloverksamhet

Förslag till budget 2023 och plan för 2024 och 2025

Mnkr	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	-1 141,5	-1 212,0	-1 208,5	-1 206,0
Drift och underhåll	-1 141,5	-1 212,0	-1 208,5	-1 206,0
Avskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Internräntor	0,0	0,0	0,0	0,0
Intäkter	98,4	98,4	98,4	98,4
Netto	-1 043,1	-1 113,6	-1 110,1	-1 107,6
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-33,0	-16,8	-6,3	-6,3
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	-33,0	-16,8	-6,3	-6,3

Budgeten för 2023 ökar med 70,5 mnkr jämfört med 2022. Då intäkterna är svårbedömda utifrån effekterna av ändrade besöksvanor till följd av pandemin har medel budgeterats i Central Medelsreserv. Stadens verksamheter ska kontinuerligt arbeta för en effektiv verksamhet. Genom att bland annat arbeta för att minska kostnaderna för administration och konsulttjänster samt arbeta för en effektiv lokalanvändning används stadens resurser i enlighet med god ekonomisk hushållning och resurser kan frigöras för prioriterad verksamhet. Kommunfullmäktiges budget för 2023 fokuserar på samverkan och prioriteringar utifrån ett kommunkoncernsperspektiv. I nämndens budget ingår en kostnadsneutral justering av personalomkostnadspålägg. Förändringarna framgår av bilaga 2. Inom nämndens driftbudget ska kapitalkostnaderna inrymmas. Skatteverket har sedan några år tillbaka inte medgivit avdrag för biblioteks- och fristadsverksamheten i Kulturhuset Stadsteatern. Skatteverket anser att bolaget utför en uppgift som åligger staden att finansiera. Detta har prövats i domstol och Skatteverket har fått rätt. Kostnaden för biblioteksverksamheten i Kulturhuset behöver således finansieras av Kulturförvaltningen. Därför justeras Kulturnämnden: Kulturförvaltningens budget för 2023 med 40,0 mnkr. I de 40,0 mnkr ingår alla kostnader som Kulturhuset Stadsteaterns biblioteks- och fristadsverksamhet kostar idag. Det blir således ingen verksamhetsmässig skillnad.

Investeringsbudgeten för 2023 minskar med 16,2 mnkr jämfört med 2022. Nämnden ska ha ett ökat fokus på styrning, effektivitet, kostnadsmedvetenhet och prioriteringar mellan och inom investeringsprojekt i syfte att begränsa investeringsutgifterna och därmed bidra till en långsiktigt hållbar egenfinansieringsgrad för stadens investeringar. Investeringsbudgeten framgår av bilaga 3.

Till följd av stora om- och tillbyggnadsprojekt står nämnden inför en omfattande kostnadsutveckling för lokaler. Det är därför av vikt att nämnden följer verksamheternas kostnadsutveckling.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

För att kommunfullmäktiges mål ska uppnås ska nämnden/bolagsstyrelsen, utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, arbeta enligt kommunfullmäktiges prioriterade inriktning som följer nedan.

Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

Fler unga ska få möjlighet att prova på eget skapande genom Kulturskolan och El Sistema. Kulturnämnden ska verka för att nå bredare socioekonomiska grupper exempelvis genom att utveckla Kulturskolans digitala metoder. Kulturskolans resurscenter för elever med särskilda behov ska fortsätta att utvecklas.

Utifrån samverkansöverenskommelsen med utbildningsnämnden ska nämnden arbeta för att skapa långsiktiga och hållbara förutsättningar för att delar av Kulturskolan ska kunna bedriva verksamhet i skolans lokaler.

Kulturnämndens samverkan med utbildningsnämnden, stadsdelsnämnderna och fristående aktörer ska fortsätta verka för att fler barn i förskolor och skolor genom kulanpremien kommer i kontakt med kulturverksamheter anpassade efter deltagarnas behov. Staden ska tillgängliggöra kulturen för fler samt öka civilsamhällets och det fria kulturlivets och de kreativa näringarnas delaktighet i stadens evenemang. Nämnden ska ta tillvara på initiativ som bidrar till en bredd av både ekonomiskt- och socialt hållbara evenemang i Stockholm, framförallt evenemang som särskilt inspirerar till mångfald och jämställdhet. Exempel på initiativ kan vara ett mångkulturellt arrangemang i samband med nationaldagsfirandet. Stadsmuseets verksamhet för barn och unga ska utvecklas och Stadsmuseets gård och scen levandegöras. Flytten av Medeltidsmuseet ska leda till att museet får en förbättrad kvalitet och blir ett ännu starkare besöksmål för såväl turister som stockholmare.

Nämnden ska skapa fler lockande läsmiljöer som inspirerar barn att läsa samt involverar föräldrar i barns läsning genom att utöka och permanenta pilotverksamheten kring förskolebiblioteken samt att se över möjligheten att tillsammans med berörda nämnder införa feriejobbet Läs Äger.

Kulturnämnden ska fortsätta samordna stadsdelsnämndernas arbete rörande barn, kultur och fritid för att skapa en bättre styrning och samordning av stadsövergripande frågor på området. Kulturnämnden ska under året utreda hur dessa frågor bäst synliggörs och hanteras. Nämnden ska fortsätta med att utveckla det systematiska kvalitetsarbetet på stadens fritidsgårdar och bistå stadsdelsnämnderna med strategisk kompetens och modeller för uppföljning av verksamheten. Kulturnämnden ska arbeta för att främja kvalitetsutveckling och uppföljning inom området och bidra till erfarenhetsutbyten och samlade kompetensutvecklingsinsatser. Kulturnämnden ska även stödja stadsdelsnämndernas arbete med att implementera Fritidsgårdsstrategin. Kulturnämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna ta fram en strategi för stadens parklekar och samverka med stadsdelsnämnderna och fastighetsnämnden i arbetet med att rusta upp och utöka parkleksverksamheten i staden..

Kulturnämnden ska också tillsammans med stadsdelsnämnderna fortsätta att utveckla stadens sommarkolloverksamhet så att fler barn från grupper som idag är underrepresenterade deltar i sommarkollo. Barn och unga med funktionsnedsättning ska ges möjlighet att delta i ordinarie sommarkoloniverksamhet. För att främja ett ökat utbud av aktiviteter för unga i staden ska eventuella statsbidrag på området sökas och fördelas över staden. Kulturnämnden ska också inom samordningsuppdraget för barn,

kultur och fritid se över hur staden kan nå och engagera fler unga i fritidsverksamheterna samt främja utbyte mellan stadsdelsnämnderna.

Nämnden ska arbeta för att biblioteken ska ha inbjudande miljöer för alla. Visionen är att skapa spännande och nytänkande biblioteksverksamheter. Aktiviteter som gynnar bildning, demokrati, mångfald, språkutveckling och fler öppna samtal ska vara en naturlig del av bibliotekens verksamhet. Kommunstyrelsen ska tillsammans med kulturnämnden arbeta för ökad trygghet i stadens bibliotek, museer, och evenemang utifrån ett barn-, jämställdhets- och tillgänglighetsperspektiv. Stadens bibliotek har också en viktig roll som nav i det lokala kulturlivet och ska möjliggöra för det genom att anordna aktiviteter i biblioteken som inkluderar samarbete med aktörer från det lokala kultur- och föreningslivet. Antalet meröppna bibliotek ska utökas successivt med målet att så många bibliotek som möjligt ska erbjuda meröppet. Arbetet med flerspråkig litteratur och verksamhet på internationella biblioteket ska fortsätta att utvecklas.

Nämnden ska utveckla verktyg och arbetssätt för att möta ändrade besöks- och resvanor och fortsätta nå nya målgrupper till stadens kulturinstitutioner.

För konstnärer ska fler ateljéer och produktionsplatser tillgängliggöras inom ramen för nämndens kulturlotsverksamhet och genom regional samverkan, i enlighet med stadens kulturstrategiska program. Kopplat till parkleksutredningen ska nämnden stödja fastighetsnämnden i deras uppdrag att utveckla och renovera parkleksbyggnaderna. Nämnden ska i samarbete med Fastighetsnämnden arbeta för att hyror för kulturutövare med verksamhet i stadens egna lokaler hålls på en rimlig nivå och att möjligheterna för kulturutövarna att erhålla hyresstöd ska öka.

Gatukultur och gatukonst är kulturuttryck som är lättillgängliga och skapar glädje och mervärde i stockholmarnas vardag. Nämnden ska fortsätta stötta det fria kulturlivet genom stärkt kulturstöd. Nämnden ska i samverkan med trafiknämnden och stadsdelsnämnderna samt relevanta aktörer öka och underlätta för närvaron av kultur i det offentliga rummet samt främja stadens kultur- och nöjesliv. Antalet sommar- och vinterplatser på kajer, gator och torg ska öka och de kulturella inslagen i Levande Stockholm stärkas. Säsongen för sommarplatser ska förlängas.

Nämnden ska stärka och underlätta för civilsamhällets bidrag och delaktighet i stadens kulturliv, bland annat genom att säkerställa att riktlinjer för föreningsstöd utgår från principer som är tydliga och transparenta och som hindrar att stöd går till verksamhet som är olaglig eller antidemokratisk. En förutsättning för ett levande föreningsliv är tillgängliga mötes- och samlingslokaler. Nämnden ska värna samlingslokaler som till exempel hemgårdar och kulturgårdar, samt kontinuerligt uppdatera lägesbilden över civilsamhällets behov av fler samlingslokaler runtom i staden. Berörda nämnder och bolagsstyrelser ska verka för att minst en till skola i varje stadsdelsnämndsområde öppnar skollokaler och idrottslokaler för föreningslivet för uthyrning under mandatperioden. Samverkan ska ske med stadsdelsnämnderna för att säkra tillgången till lokal kultur. Nämnden ska inleda arbetet med att etablera ett nodbibliotek i Liljeholmen.

Nämnden ska fortsätta synliggöra de nationella minoriteterna och främja de nationella minoritetsspråken i nämndens verksamhet. Nämndens ska bistå kommunstyrelsen, stadsdelsnämnderna och förskolenämnden i arbetet för att nå föräldrar till barn i förskoleålder som kan vara intresserade av förskola på nationella minoritetsspråk.

Stockholms äldre blir allt fler. Många har stor tillgång till kulturlivet i dess olika former, men inte alla. Nämndens verksamheter ska i större utsträckning sträva efter att nå dessa

målgrupper. Arbetet med den nya modellen för äldres möte med kultur ska fortsätta och utvecklas. Verksamheten med kulturturnéer ska utvecklas på äldreboenden och andra boendeformer.

Nämnden ska vara drivande i stadens arbete med Agenda 2030:s mål 16 *Fredliga och inkluderande samhällen* (tillsammans med kommunstyrelsen).

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kulturnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och i samråd med fastighetsnämnden utforma en strategi för användande och utveckling av parkleksverksamheten och användning av parkleksbyggnader (1.1)	2023-01-01	2023-06-30
Kulturnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och servicenämnden utreda möjligheter för att öka antalet kolleplatser (1.1)	2023-01-01	2023-06-30
Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd ska i samarbete med exploateringsnämnden, kulturnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden och relevanta aktörer verka i området fortsätta arbetet med en permanent kulturpark med fokus på graffiti i Snösätra (1.5)	2023-01-01	2023-12-31
Fastighetsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och kulturnämnden utreda och presentera förslag till beslut om ateljéhyror enligt en kostnadsbaserad princip (1.5)	2023-01-01	2023-12-31
Fastighetsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen, idrottsnämnden och kulturnämnden utreda möjlighet till utveckling eller komplettering av anläggningar och lokaler för att bidra till stadens arbete inom Fokus Järva (1.5)	2023-01-01	2023-12-31
Fastighetsnämnden ska i samråd med kulturnämnden utreda hur fastighetsnämndens samlade ateljébestånd kan underhållas, utvecklas, samordnas och effektiviseras till en för staden långsiktigt kostnadseffektiv förvaltning (1.5)	2023-01-01	2023-12-31
Idrottsnämnden, kulturnämnden, trafiknämnden, Stockholms Hamn AB och Kulturhuset Stadsteatern AB ska medverka till planering och genomförande av aktiviteter inom ramen för Stadshusets hundraårsjubileum 2023 (1.5)	2023-01-01	2023-09-01
Kommunstyrelsen ska i samarbete med idrottsnämnden, kulturnämnden, socialnämnden och stadsdelsnämnderna utreda hur staden kan förbättra och förenkla för föreningslivet i Stockholm med målet att Stockholm ska ha Sveriges bästa föreningsklimat (1.5)	2023-01-01	2023-12-31
Kulturnämnden ska i samråd med fastighetsnämnden uppdatera befintlig ateljéstrategi för att öka antalet ateljéer som staden hyr ut till konstnärer (1.5)	2023-01-01	2023-12-31
Kulturnämnden ska i samråd med fastighetsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, stadsdelsnämnderna, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder och AB Stockholmshem se över stadens strategi för gatukonst och muralmålningar bland annat med mer fokus på förutsättningar för eget skapande genom till exempel öppna väggar (1.5)	2023-01-01	2023-12-31
Stadsbyggnadsnämnden ska tillsammans med exploateringsnämnden, kulturnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden utreda möjligheterna att identifiera zoner i områden utan bostäder där högre ljudnivåer kan tillåtas för ett levande nattliv (1.5)	2023-01-01	2023-06-30
Utbildningsnämnden ska i samarbete med SISAB, idrottsnämnden och kulturnämnden ta fram en plan för öppnande av lokaler för kultur- och föreningsliv i minst en skola där lokaler tidigare inte funnits tillgängliga i varje stadsdelsnämndsområde genom att tillsammans identifiera de mest strategiskt lämpliga skolorna för detta (1.5)	2023-01-01	2023-12-31

Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning
Evenemang ska ske i hela Stockholm och de ska vara socialt och miljömässigt hållbara. Tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden och Stockholm Business Region AB ska nämnden verka för att stadens evenemang är socialt och miljömässigt hållbara, bland annat genom minskning av plastprodukter och förstärkt avfallshantering och återvinning.

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

Inriktningen är att Stockholm ska växa med kultur. Konst, kultur och kreativa näringar är viktiga förklaringar till varför människor, kulturföreningar, organisationer och företag väljer att besöka och etablera sig i Stockholm.

När Stockholm växer ska kulturen finnas med i den fysiska och innehållsmässiga planeringen. Nämnden ska söka samarbeten med kulturinstitutioner som är lokaliserade i staden i syfte att underlätta och samfinansiera utbyggnad av den kulturella infrastrukturen i staden. Samverkan mellan stadens kulturverksamheter och andra kulturinstitutioner och aktörer som verkar i staden ska utvecklas i syfte att stärka Stockholm som en levande kulturstad i världsklass.

Det kulturstrategiska arbetet ska utgå från stadens kulturstrategiska program. Kulturperspektiven ska vara en integrerad del i Stockholms stadsutveckling där kulturlivet görs mer tillgängligt i det offentliga rummet. Nämnden ska verka för ökad samordning och dialog mellan Region Stockholm och staden gällande kulturverksamheter. Förutsättningarna för stadens kulturella och kreativa näringar ska stärkas i samarbete med kommunstyrelsen och Stockholm Business Region AB. Nämnden ska vidareutveckla samarbetet med det fria kulturlivet och kreativa näringar och tillsammans med berörda nämnder främja stadens kultur- och nöjesliv, bland annat genom att tillämpa stadens strategi för nattklubbar och livescener, för att underlätta en nattklubbs- och livescensvänlig stad.

Samverkan med stadsarkivet i områden där en effektiv samordning av resurser kan ske ska fortsätta.

Nämnden ska öka samverkan med andra offentliga aktörer i Järva där nämnden har sitt förvaltningskontor.

Tillsammans med berörda nämnder och bolag ska nämnden samverka för att uppnå stadens vision om Slakthusområdet för att bland annat skapa ett modernt, levande kultur- och nöjesliv samt att öka antalet arbetsplatser i stadens södra delar

Nämnden ska genom sin lotsfunktion arbeta för att säkerställa att det etableras lokaler för konstnärlig produktion, underlätta genomförandet av arrangemang samt stötta nya etableringar av live- och kulturscener, klubbar samt fortsätta arbeta med Film Stockholm.

Nämnden ska bevaka utvecklingen av det ukrainska kulturcentrum som nyligen inrättats.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Fastighetsnämnden ska i samarbete med kulturnämnden ta fram en strategi för hur hyror för samlingslokaler, föreningslokaler, medborgarhus, hemgårdar och liknande ska kunna hållas på en så låg nivå som möjligt de kommande åren (3.1)	2023-01-01	2023-12-31
Nämnder och bolagsstyrelser ska säkerställa att det finns resurser och kompetens tillgängliga i den utsträckning som krävs för att möta den kraftigt ökande ambitionshöjningen i arbetet med att utveckla en sammanhållen beredskap för frestida kriser och civilt försvar, både i den egna verksamheten och inom ramen för en stadsövergripande samverkan (3.5)	2023-01-01	2023-12-31
Nämnder och bolagsstyrelser ska under ledning av kommunstyrelsen medverka i upprättandet av stadens krigsorganisation och dess bemanning (3.5)	2023-01-01	2023-12-31
Servicenämnden ska från och med den 1 januari 2023 och i samarbete med kommunstyrelsen, kulturnämnden och trafiknämnden överta etablerad drift av omsättningslager för visst medicinskt skydds- och förbrukningsmateriel från kommunstyrelsen (3.5)	2023-01-01	2023-06-30

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2023	KF:s årsmål 2024	KF:s årsmål 2025
1.5 Alla stockholmare ska ha tillgång till ett rikt kultur-, idrotts- och föreningsliv	Andel barn och ungdomar som deltar i kulturaktiviteter på fritiden	77 %	77 %	78 %
	Andel barn och ungdomar som är nöjda med tillgången till kulturaktiviteter på fritiden	77 %	77 %	78 %
	Andel ungdomar som deltar i föreningsliv	66 %	66 %	67 %
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal lån totalt i kommunala bibliotek per invånare	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Stockholmarnas nöjdhet med kommunala kulturinstitutioner	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
2.1 Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring	Köpt energi i stadens verksamheter	1 945 GWh	1 945 GWh	1 945 GWh
3.1 Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	+/- 1 %
3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	11 000	11 000	11 000

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2023	KF:s årsmål 2024	KF:s årsmål 2025
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb	Aktivt Medskapandeindex	83	83	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.5 Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhetsområden	Andel upphandlade avtal där kontinuerlig uppföljning genomförs	80 %	81 %	82 %
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel elektroniska inköp	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse

Kulturnämnden: stadsarkivet

Kulturnämnden: Stadsarkivet är en central resurs i stadens informationsförsörjning och en av förutsättningarna för att offentlighetsprincipen ska fungera. Stadsarkivet har en viktig roll i arbetet med att utveckla stadens informationshantering. Tillgång till arkivinformation ger dagens och framtidens stockholmare insyn i de offentliga beslutsprocesserna och Stadsarkivet ska underlätta för forskning kopplat till materialet. Tillgängligheten till Stadsarkivets material och kunskap ska på bästa sätt komma alla stockholmare till del. E-arkiv Stockholm är stadens gemensamma digitala arkiv.

Stockholms Stadsarkiv spelar en viktig roll i att belysa stockholmarnas liv genom historien. För att tillgängliggöra stadens historiska källmaterial ska Stadsarkivet fortsätta arbetet med digitalisering av arkiverat material.

Nämndens uppgifter

Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- arkivmyndighet och ansvarar för Stockholms Stadsarkiv
- systemägarskap för stadens gemensamma e-arkiv samt ärendehanteringssystemen eDok och Diabas

Förslag till budget 2023 och plan för 2024 och 2025

Mnkr	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	-105,7	-108,9	-108,9	-108,9
Drift och underhåll	-105,7	-108,9	-108,9	-108,9
Avskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Internräntor	0,0	0,0	0,0	0,0
Intäkter	34,2	35,2	35,8	35,8
Netto	-71,5	-73,7	-73,1	-73,1
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0

Budgeten för 2023 ökar med 2,2 mnkr jämfört med 2022. Genom att bland annat arbeta för att minska kostnaderna för administration och konsulttjänster samt arbeta för en effektivare lokalanvändning används stadens resurser i enlighet med god ekonomisk hushållning och resurser kan frigöras för prioriterad verksamhet. I nämndens budget ingår en kostnadsneutral justering av personalomkostnadspålägg. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Investeringsbudgeten för 2023 är oförändrad jämfört med 2022. Investeringsbudgeten framgår av bilaga 3.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

Stadsarkivets publika verksamheter ska utvecklas i nära samarbete med Stadsmuseet, stadens bibliotek samt andra aktörer så att material och kunskap är tillgängliga för stockholmare och forskare.

Nämnden ska fortsätta förstärka stadsarkivets karaktär av öppen publik institution med särskilt fokus på att nå nya grupper som idag sällan använder arkivets resurser, särskilt barn och unga. Digitaliserings- och publiceringsarbetet är prioriterat i arbetet med att öka tillgången till arkiven och nå en bredare publik.

I syfte att invånare och akademi på ett enklare sätt ska kunna bidra till arkiven, till exempel genom crowdsourcing, ska metoder utvecklas för ökad användbarhet och digitalisering

Nämnden ska arbeta för att synliggöra kvinnor och andra grupper som varit underrepresenterade genom historien.

Arbetet med att effektivisera energiförbrukningen och fortsätta nyttja tekniska resurser för att hitta klimatsmarta lösningar ska fortsatt prioriteras.

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

Nämnden ansvarar centralt för stadens arkivfunktioner och ska bidra till andra nämnders verksamhet genom tillsyn, expertkunskap och rådgivning. I arbetet ska nämnden stödja stadens verksamheter i att hantera sin information på ett sätt som underlättar tillgången och upprätthåller offentlighetsprincipen och andra lagkrav inom informationsområdet, exempelvis kravet om digital anslagstavla. Nämnden ska verka för att fler verksamheter levererar sina arkiv, både på papper och digitalt till e-arkivet.

Förvaltningsorganisationen för eDok ska vara kostnadseffektiv i syfte att minimera driftskostnadskonsekvenser för användarna i staden.

Stadsarkivets samverkan med forskning bidrar med viktig kunskap och utveckling av samhället. Därför ska samverkan med forskning stärkas och utvecklas.

Arbetet med att utveckla digitaliseringen av stadens informationshantering i nära samarbete med stadens övriga nämnder som bidrar till snabbare processer, tillgänglighet och effektivisering ska ha ett högt fokus.

Nämnden ska genomföra noggranna driftkostnadsanalyser utifrån nämndens samlade lokalbehov inför beställning av tillkommande lokalresurser och upprustning av befintliga. Nyttjandegraden av Stadsarkivets lokaler av stadens förvaltningar och bolag samt externa parter ska öka. Samverkan med kulturnämnden: kulturförvaltningen ska ske för att uppnå ökad verksamhetnytta och effektivitet genom att samordna resurser samt presentera goda exempel på former för samverkan som kan användas i hela staden.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Nämnder och bolagsstyrelser ska säkerställa att det finns resurser och kompetens tillgängliga i den utsträckning som krävs för att möta den kraftigt ökande ambitionshöjningen i arbetet med att utveckla en sammanhållen beredskap för framtida kriser och civilt försvar, både i den egna verksamheten och inom ramen för en stadsövergripande samverkan (3.5)	2023-01-01	2023-12-31
Nämnder och bolagsstyrelser ska under ledning av kommunstyrelsen medverka i upprättandet av stadens krigsorganisation och dess bemanning (3.5)	2023-01-01	2023-12-31

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2023	KF:s årsmål 2024	KF:s årsmål 2025
2.1 Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring	Köpt energi i stadens verksamheter	1 945 GWh	1 945 GWh	1 945 GWh
3.1 Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	+/- 1 %
Obligatorisk nämndindikator				
3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb	Aktivt Medskapandeindex	83	83	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.5 Hög beredskap och stark rådgivning ska råda i alla verksamhetsområden	Andel upphandlade avtal där kontinuerlig uppföljning genomförts	80 %	81 %	82 %
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel elektroniska inköp	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse

Kyrkogårdsnämnden

Kyrkogårdsnämnden har en viktig roll för att erbjuda stockholmarna vackra och rofyllda begravningsplatser. På stadens begravningsplatser och vid ceremonilokaler ska möjlighet och utrymme ges för olika begravningsstraditioner så att alla oavsett livsåskådning kan få den begravningsceremoni som önskas.

Stadens begravningsplatser är en del av kulturarvet, men fyller samtidigt en funktion som park- och naturmiljö. Dessa kvaliteter ska bevaras och utvecklas. Begravningsplatserna ska vara tillgängliga och upplevas som trygga och säkra.

Nämndens uppgifter

Kyrkogårdsnämnden ansvarar för förvaltning av begravningsplatser. Verksamheten är finansierad via begravningsavgiften.

Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- stadens egna begravningsplatser
- åt staden upplåtna begravningsplatser
- frågor som rör begravningsverksamheten enligt begravningslagen

Förslag till budget 2023 och plan för 2024 och 2025

Mnkr	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	-214,0	-241,8	-236,3	-236,3
Drift och underhåll	-180,7	-208,5	-203,0	-203,0
Avskrivningar	-25,8	-25,8	-25,8	-25,8
Internräntor	-7,5	-7,5	-7,5	-7,5
Intäkter	28,5	28,5	28,5	28,5
Netto	-185,5	-213,3	-207,8	-207,8
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-173,5	-198,5	-39,8	-20,0
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	-173,5	-198,5	-39,8	-20,0

Budgeten för 2023 ökar med 27,8 mnkr jämfört med 2022. I nämndens budget ingår en kostnadsneutral justering av personalomkostnadspålägg. Förändringarna framgår av bilaga 2. Utöver nämndens budget finns 2,0 mnkr för feriearbeten avsatta i central medelsreserv till kyrkogårdsnämnden.

Investeringsbudgeten för 2023 ökar med 25,0 mnkr jämfört med 2022. Investeringsbudgeten framgår av bilaga 3. Nämndens långsiktiga investeringsplan uppgår till 20,0 mnkr per år. För att uppfylla kommunfullmäktiges prioriteringar på kortare sikt tilldelas nämnden en utökad investeringsbudget 2023 om 178,5 mnkr. Dessa investeringsmedel är avsedda för nya askgravar på Skogskyrkogården, nya kistgravskvarter på Räcksta begravningsplats och projektet ny begravningsplats Järva.

Nämnden ska ha ett ökat fokus på styrning, effektivitet, kostnadsmedvetenhet och prioriteringar mellan och inom investeringsprojekt i syfte att begränsa investeringsutgifterna och därmed bidra till en långsiktigt hållbar egenfinansieringsgrad för stadens investeringar.

Begravningsverksamheten ska i sin helhet finansieras av begravningsavgiften, som fastställs av kommunfullmäktige. Över- och underskott ska i sin helhet balanseras till nästkommande budgetår i en begravningsfond.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

För att kommunfullmäktiges mål ska uppnås ska nämnden, utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, arbeta enligt kommunfullmäktiges prioriterade inriktning nedan.

Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

Kyrkogårdsnämnden verkar för att den konfessionsneutrala inriktningen upprätthålls och att alla, oavsett livsåskådning, kan erbjudas den begravningsceremoni som önskas. Nämnden ska vidare verka för att alla oavsett livsåskådning vid begravning har tillgång till tvagningsmöjligheter som en del i utövandet av religionen. Tillgängligheten till ceremonilokalerna ska därför öka. Nämnden ska skapa trygga och säkra begravningsplatser för anhöriga och besökande. Nämnden ska utreda, och vid behov införa, nya gravplatser i staden.

Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder till en rättvis klimatomställning

Nämnden ansvarar för att erbjuda rofyllda och vackra begravningsplatser, liksom att förvalta kulturarv och förvalta och utveckla park- och naturmiljövärden vid stadens begravningsplatser. Nämnden ska energieffektivisera byggnader och belysning på begravningsplatserna för att minska energiförbrukningen samtidigt som de stämningsfullt ljussatta inom- och utomhusmiljöerna behålls.

Nämnden ska fasa ut fossila bränslen i arbetsfordon och maskiner. Stadens begravningsplatser har höga naturvärden och grönskötseln ska bidra till biologisk mångfald. De krematorier som nämnden ansvarar för ska utvecklas i syfte att vara ledande ur miljöhänsyn.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kyrkogårdsnämnden ska utreda möjligheterna för ekologiska begravingar (2.4)	2023-01-01	2023-12-31

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

Nämnden ska säkerställa en kostnadseffektiv verksamhet och en låg begravningsavgift på såväl kort som lång sikt. Nämnden ska också stärka sin investeringsstyrning, förbättra budgetföljsamhet, prognossäkerhet samt styrning av investeringsprojekt.

Underhållet av stadens begravningsplatser ska förstärkas. Begravningsplatserna ska tas om hand väl och vara bra och trygga platser för invånarna att vistas på. Nämnden ska som led i detta arbete bland annat öka antalet Stockholms- och feriejobb. Även på lång sikt ska en god nivå på underhållet värnas genom långsiktig underhålls- och investeringsplanering.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Nämnder och bolagsstyrelser ska säkerställa att det finns resurser och kompetens tillgängliga i den utsträckning som krävs för att möta den kraftigt ökande ambitionshöjningen i arbetet med att utveckla en sammanhållen beredskap för framtida kriser och civilt försvar, både i den egna verksamheten och inom ramen för en stadsövergripande samverkan (3.5)	2023-01-01	2023-12-31
Nämnder och bolagsstyrelser ska under ledning av kommunstyrelsen medverka i upprättandet av stadens krigsorganisation och dess bemanning (3.5)	2023-01-01	2023-12-31

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2023	KF:s årsmål 2024	KF:s årsmål 2025
2.1 Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring	El- och värmeproduktion baserad på solenergi	6 080 MWh	6 830 MWh	7 500 MWh
	Köpt energi i stadens verksamheter	1 945 GWh	1 945 GWh	1 945 GWh
Obligatorisk nämndindikator				
	Minskning av CO2e till 2023	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.1 Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	+/- 1 %
3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	11 000	11 000	11 000
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb	Aktivt Medskapandeindex	83	83	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2023	KF:s årsmål 2024	KF:s årsmål 2025
3.5 Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhetsområden	Andel upphandlade avtal där kontinuerlig uppföljning genomförts	80 %	81 %	82 %
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel elektroniska inköp	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Miljö- och hälsoskyddsnämnden utgör en kommunal myndighet med ansvar för den lokala tillsynen av lagar som rör miljö och hälsa. Nämndens myndighetsutövning och tillsynsarbete ska prioriteras och utvecklas i syfte att säkerställa stockholmarnas hälsa och säkerhet samt lika och rättvisa regler för företag inom Stockholms stad. En god service och tillgänglighet gentemot stadens invånare och företag ska stå i fokus för verksamhetsutvecklingen.

Nämnden har en viktig roll i stadens arbete att skapa en miljö- och klimatsmart stad med god livskvalitet för stadens invånare. Stockholms stad ska vara klimatpositiv senast år 2030. Detta ska ske genom att påskynda utsläppsminskande åtgärder och koldioxidlagring. Senast år 2040 ska Stockholms stad vara helt fossilbränslefri och stadens egen organisation ska vara fossilbränslefri senast år 2030.

Det ska vara lätt för stockholmarna att leva hållbart och invånarnas klimatmässiga och ekologiska fotavtryck ska minska. Ett jämlikhets- och jämställdhetsperspektiv ska präglade nämndens klimat- och miljöarbete och hänsyn ska tas till hur särskilt utsatta eller känsliga grupper påverkas av miljö- och klimatförändringar.

Nämnden bidrar med underlag i stadsutvecklingen och miljöövervakning vilket är en viktig del av verksamheten. Nämnden bidrar även med expertkunskap inom klimat- och energifrågor, luft-, buller och kemikaliefrågor och har en samordnande roll för arbetet med att uppnå god vattenstatus i stadens alla vattenförekomster. Stockholmarnas hälsa ska gynnas genom ett långsiktigt arbete med att säkerställa en stadsmiljö med frisk luft, rent vatten och en natur av hög kvalitet och rik biologisk mångfald samt en sund inomhusmiljö.

Nämndens uppgifter

Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- stadens övergripande miljö- och hälsoskyddsarbete
- tillsyn enligt miljöbalken, livsmedels-, foder-, strålskydds-, smittskydds- och tobakslagstiftningen samt lagen om sprängämnesprekursorer
- prövning av tillstånd för vissa av de verksamheter som omfattas av nämnda lagstiftningar
- miljö- och luftövervakning samt bullerbekämpning
- planering och samordning av stadens åtgärder inom miljöskydds- och naturvårdsområdet
- stöd till stadens nämnder och bolagsstyrelser i deras miljö- och klimatarbete
- information om miljö-, energi- och hälsofrågor till stadens invånare och företag
- kommunkoncernens gemensamma fordonshantering och ansvar för inköpskategorin Fordon

Förslag till budget 2023 och plan för 2024 och 2025

Mnkr	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	-236,4	-260,9	-256,6	-253,6
Drift och underhåll	-236,4	-260,9	-256,6	-253,6
Avskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Internräntor	0,0	0,0	0,0	0,0
Intäkter	96,1	106,1	106,1	106,1
Netto	-140,3	-154,8	-150,5	-147,5
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3

Budgeten för 2023 ökar med 14,5 mnkr jämfört med 2022. Stadens verksamheter ska kontinuerligt arbeta för en effektiv verksamhet. Genom att bland annat arbeta för att minska kostnaderna för administration och konsulttjänster samt arbeta för en effektiv lokalanvändning används stadens resurser i enlighet med god ekonomisk hushållning och resurser kan frigöras för prioriterad verksamhet. Kommunfullmäktiges budget för 2023 fokuserar på samverkan och prioriteringar utifrån ett kommunkoncernsperspektiv och innehåller en generell effektivisering. I nämndens budget ingår en kostnadsneutral justering av personalomkostnadspålägg. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Investeringsbudgeten för 2023 är oförändrad jämfört med 2022. Investeringsbudgeten framgår av bilaga 3.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

För att kommunfullmäktiges mål ska uppnås ska nämnden, utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, arbeta enligt kommunfullmäktiges prioriterade inriktning nedan.

Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

Nämnden har tillsyn och miljöövervakning som sina huvuduppgifter och ska genom tillsyn kontrollera att lagstiftningen följs. Tillsynsarbetet syftar till att säkerställa att boende och besökare i Stockholm kan vistas i trygga och säkra miljöer och ska bedrivas proaktivt. År 2030 ska staden vara fri från skadliga, svärnedbrytbara och hormonstörande ämnen. Genom en stärkt riktad tillsyn av hyresfastigheter som misstänks misskötas samt genom att tillhandahålla information om boendes rättigheter och möjligheter att anmäla de värdar som brister i bostadsunderhåll ska staden säkerställa att alla stockholmare har en hälsosam inomhusmiljö och en bra boendestandard. Nämnden ska också bedriva tillsyn av centrumanläggningar som misstänks misskötas, bland annat avseende avfallshanteringen.

Nämnden kontrollerar att de som bedriver livsmedelsverksamhet följer gällande lagstiftning för att livsmedel ska vara säkra och korrekt märkta. Tillsynsarbetet för en

god inomhusmiljö är viktigt för att uppfylla nationella folkhälsomål. Nämnden ska följa och prioritera arbetet med att minska framför allt barn och ungas exponering för skadliga kemikalier och stötta berörda nämnder och bolagsstyrelser i arbetet för en sund utomhus- och inomhusmiljö i förskolor och skolor och säkra livsmedel. Nämnden ska säkerställa att kemikalieplanen och rekommendationen för konstgräs, gummigranulat och platsgjutet gummi uppfylls i bygg- och anläggningsprojekt, i samverkan med exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, idrottsnämnden, trafiknämnden och stadsdelsnämnderna samt stadens byggande och anläggande bolag. Nämnden ska stärka kemikaliecentrums specialstöd till stadens olika verksamheter vid upphandlingar.

Nämnden ska tillsammans med övriga berörda nämnder fortsätta utveckla arbetet med det stadsövergripande nätverket för implementering av stadens strategi för god, hälsosam och klimatsmart mat. Nämnden ska tillsammans med kommunstyrelsen, servicenämnden, utbildningsnämnden och äldre- och äldreomsorgsnämnden fortsätta arbetet med att implementera mått och mätmetoder för miljö- och klimatpåverkan från mat och måltider som serveras inom stadens verksamheter och från matsvinn.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd ska i samarbete med exploateringsnämnden, kulturnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden och relevanta aktörer verka för att området fortsätta arbetet med en permanent kulturpark med fokus på graffiti i Snösätra (1.5)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden, exploateringsnämnden, stadsdelsnämnderna och Stockholms Hamn AB planera för inrättandet av fler strand- och bryggbad där det är lämpligt och kartlägga möjligheterna att anlägga fler vinterbadplatser med möjlighet till bastubad (1.5)	2023-01-01	2023-08-31
Stadsbyggnadsnämnden ska tillsammans med exploateringsnämnden, kulturnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden utreda möjligheterna att identifiera zoner i områden utan bostäder där högre ljudnivåer kan tillåtas för ett levande nattliv (1.5)	2023-01-01	2023-06-30

Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning

Nämnden ska stödja nämnder och bolagsstyrelser i arbetet att implementera och följa upp *Stockholms stads miljöprogram 2020-2023* och *Klimathandlingsplan 2020-2023* och antagna handlingsplaner inom miljö- och klimatområdet samt bistå kommunstyrelsen i arbetet med uppföljning av miljöprogrammet och klimathandlingsplanen inklusive klimatbudget. Under 2023 ska nämnden bidra till arbetet med att uppdatera *Stockholms stads miljöprogram 2020-2023* och *Klimathandlingsplan 2020-2023* för att ta hänsyn till nya vetenskapliga rön om vad som krävs för att nå 1,5-gradersmålet samt till vad som anses rättvist utifrån de historiska utsläppen. Stockholms stad ska vara klimatpositiv senast år 2030. Detta ska ske genom utsläppsminskande åtgärder och koldioxidlagring.

Nämnden har en viktig roll i stadens arbete för en hållbar stad. Nämnden ska tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser arbeta för en stad som växer där stadsbyggandet är en möjliggörare och ett kraftfullt redskap för att skapa attraktiva miljöer och styra utvecklingen i hållbar riktning. För att säkerställa en långsiktig hållbar stad med minskad klimatpåverkan, stärkt biologisk mångfald och bibehållna ekosystemtjänster med ren luft, rent vatten och minskat buller ska miljö- och klimatfrågorna beaktas i ett tidigt skede av all planering. I arbetet för att uppnå stadens bostadsmål och stötta stadens verksamheter med klimatanpassning bidrar nämnden med kunskapsunderlag. Nämnden ska bistå i arbetet för att minska utsläppen från trafiken genom elektrifiering, biodrivmedel och ett transporteffektivt samhälle. Nämnden ska

bistå trafiknämnden i arbetet med Elektrifieringspakten och för att nå målet att trafiken ska vara utsläppsfri i innerstaden år 2030. Nämnden ska ansvara för stadens arbete med att utvärdera miljözoner samt stödja Stockholms Stads Parkerings AB i arbete med införandet av mobilitetshubbar.

Nämnden ska bistå i arbetet för att minska energianvändningen i kommunens fastigheter och verksamheter, med särskild fokus på energieffektivisering av fastigheter och verksamheter med hög elanvändning. Nämndens ska bedriva ett aktivt och uppsökande arbete med praktisk vägledning och rådgivning gentemot bland annat bostadsrättsföreningar vad gäller energieffektivisering.

Implementeringen av handlingsplanen för hållbar plastanvändning ska fortsätta för att styra bort från användning av fossil plast och mot andra miljö- och klimatsmarta material. Inom ramen för svenskt och europeiskt klimatkontrakt 2030 ska nämnden arbeta med utvecklade samarbeten, innovativa arbetssätt och en ökad externfinansiering från staten och EU för att åstadkomma en snabbare klimatomställning.

Stockholm ska vara en tät och sammanhållen stad där bebyggelse och grönstruktur samspelar. Stadsnaturen och den biologiska mångfalden ska skyddas och stärkas och stadens krontäckningsgrad ska öka för att skapa en ändamålsenlig och mer likvärdig grön infrastruktur över hela staden. Nämnden ska tillsammans med trafiknämnden och stadsdelsnämnderna fortsätta arbetet med Grönare Stockholm samt handlingsplan för biologisk mångfald och de stadsdelsvisa åtgärdsförslagen. Nämnden ska erbjuda utbildning inom naturskötsel till stadens verksamheter samt upphandlade entreprenörer som är verksamma inom området. Ytterstaden är fortsatt prioriterad i arbetet.

I samarbete med exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden ska nämnden inrätta ett naturreservat i Kyrkhamn/Riddersvik, utreda förutsättningarna med syfte att inrätta naturreservat i Ålstensskogen/Storskogen, Majroskogen och Fagersjöskogen samt fortsätta arbetet med att inrätta biotopskyddsområden i staden. I arbetet ska beaktas att bostadsbyggnadsmål och planerad viktig infrastruktur kan genomföras. Tillsammans med stadsbyggnadsnämnden och trafiknämnden ska nämnden fortsätta arbetet med att kartlägga stadens totala grönyta och ekologiskt särskilt betydelsefulla områden (ESBO) för att följa utvecklingen över tid. Nämnden ska, i samarbete med stadsdelsnämnderna, idrottsnämnden och andra berörda nämnder, arbeta vidare med att tillgängliggöra stadens naturreservat med rekreativa värden samt tillgängliggöra naturreservaten för personer med funktionsnedsättning.

Tillsammans med berörda nämnder och Stockholm Vatten och Avfall AB ska nämnden intensifiera arbetet med att ta fram och genomföra lokala åtgärdsprogram för stadens vattenförekomster för att kunna uppnå miljö kvalitetsnormerna för vatten till år 2027, åtgärder ska prioriteras som bidrar till stadsutveckling. Uppströms- och restaureringsarbetet behöver stärkas för att ekosystemen ska återhämta sig från historiska föroreningar samt undvika nya föroreningar. Växtbäddar och våtmarker behöver skapas för att rena dagvatten på väg till Stockholms sjöar. I samarbete med exploateringsnämnden fortsätter utvecklingen av arbetet med växtsanering av förorenad mark och att undersöka möjligheter för växtbaserad sanering i vatten. Nämnden ska bedriva ett förebyggande arbete för god badvattenkvalitet vid stadens strandbad samt stödja exploateringsnämnden, idrottsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden och stadsdelsnämnderna i arbetet med att inrätta nya strandbad och vinterbadplatser.

För att kunna uppnå de uppsatta miljö- och klimatmålen är staden beroende av samverkan. Nämnden ska delta i stadens internationella samverkansytor samt samverka med kommuner, region, näringsliv, akademi och andra relevanta aktörer för att bidra till

att nå stadens miljö- och klimatmål. Nämnden ska även i samarbete med kommunstyrelsen och trafikinämnden verka för att EU, regering och riksdag möjliggör ändring av styrmedel och regelverk och ökad finansiering för miljö- och klimatarbetet. Nämnden ska medverka i aktiviteter för Stockholms stads engagemang under Sveriges ordförandeskap i Europeiska Unionens råd med särskilt fokus på mötet med nätverket Political Group (POLIS).

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska vara drivande i stadens arbete med Agenda 2030:s mål 7 *Hållbar energi för alla* (tillsammans med kommunstyrelsen), mål 12 *Hållbar konsumtion och produktion*, mål 14 *Hav och marina resurser* och mål 15 *Ekosystem och biologisk mångfald* (tillsammans med exploateringsnämnden).

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Exploateringsnämnden ska i samarbete med fastighetsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, AB Svenska Bostäder, Familjebostäder AB och Stockholms AB utreda gränsvärden för klimatbelastning vid nybyggnation (2.1)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, AB Svenska Bostäder, Familjebostäder AB, Stockholms AB och SISAB ta fram en strategi för klimatneutral bygg- och anläggningssektor (2.1)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden och Stockholm Stadshus AB ta fram en handlingsplan för att öka energilagringen och/eller värmelagring i stadens egna fastigheter samt i privata aktörers fastigheter (2.1)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden och Stockholm Stadshus AB utreda viktningsskäl i syfte att säkerställa att byggnader har ett energieffektivt klimatskal, teknikneutralitet för uppvärmningssystem och minskade utsläpp (2.1)	2023-01-01	2023-06-30
Kommunstyrelsen ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden revidera stadens miljöprogram, klimathandlingsplan och klimatbudget för att ta hänsyn till nya vetenskapliga rön om vad som krävs för att nå 1,5-gradersmålet samt till vad som anses rättvist utifrån våra historiska utsläpp (2.1)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden ta fram en metod som stöd till förvaltningar och bolagsstyrelser för införandet av miljö- och klimatkonsekvensanalys som beredningskrav i stadens tjänsteutlåtanden (2.1)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden utreda mått- och mätmetoder för konsumtionsutsläpp samt möjliga åtgärder för att halvera dessa till år 2030 (2.1)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden, Stockholm Stadshus AB, Stockholm Vatten och Avfall och Stockholm Exergi utreda hur en storskalig samförbränning av slam och biobränsle kan komma igång och användas utan att det skadar den biologiska mångfalden (2.1)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska med stöd av miljö- och hälsoskyddsnämnden och Stockholm Stadshus AB utreda om tillgång till ökad sol- och vindkraft kan gynnas av ett kommunalt energibolag, och om så är fallet bilda ett (2.1)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska, i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden, och i samråd med berörda nämnder och bolag, ta fram en plan för energieffektivisering av fastigheter och verksamheter för att nå stadens mål att minska energianvändningen med 10 procent, med fokus på att minska effektopparna (2.1)	2023-01-01	2023-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska bistå berörda nämnder och bolagsstyrelser med stöd för att uppvärmningen med fossil olja och gas ska fasas ut under 2023 och ersättas med fossilbränslefria alternativ (2.1)	2023-01-01	2023-12-31
Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska inrätta ett centrum för cirkularitet som utvecklar och samordnar det cirkulära arbetet i samråd med berörda nämnder och bolagsstyrelser samt med näringslivet (2.1)	2023-01-01	2023-12-31
Trafiknämnden ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden och Stockholm Vatten och Avfall AB och i samråd med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna definiera ansvarsgränser och upprätta rutiner och former för skyfallskommunikation (2.1)	2023-01-01	2023-12-31
Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen, trafiknämnden och stadsdelsnämnderna ta fram en strategi för stadens utomhusbelysning som ska innefatta energieffektivisering, smart belysning vid rätt platser, biologisk mångfald, ljusföroreningar och trygghetsaspekten (2.2)	2023-01-01	2023-12-31
Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska i samarbete med trafiknämnden, stadsdelsnämnderna, AB Svenska Bostäder, Familjebostäder AB och Stockholmshem AB skapa nya växtbeklädda väggar (2.2)	2023-01-01	2023-12-31
Stadsbyggnadsnämnden ska i samråd med exploateringsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden inrätta ett naturreservat i Kyrkhamn/Riddersvik (2.2)	2023-01-01	2023-12-31
Stadsbyggnadsnämnden ska i samråd med exploateringsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden utreda förutsättningarna med syfte att inrätta naturreservat i Fagersjöskogen. I samband med det ska staden ta ett samlat grepp på visionsarbetet Rågsveds Allé och starta ett visionsarbete om stadsutvecklingen i Fagersjö. Arbetet ska syfta till att undersöka förutsättningarna för att nya pendeltågsstationer i Fagersjö och Rågsved samt bygga nya bostäder (2.2)	2023-01-01	2023-12-31
Stadsbyggnadsnämnden ska i samråd med exploateringsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden, Bromma stadsdelsnämnd och Farsta stadsdelsnämnd utreda förutsättningarna, med syfte att inrätta naturreservat, i Ålstensskogen/Storskogen och Majroskogen (2.2)	2023-01-01	2023-12-31
Exploateringsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen, miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden och Stockholms Hamn AB ta fram en stadsövergripande masshanteringsstrategi (2.3)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden och trafiknämnden se över och tydliggöra stödfunktioner och kompetensresursers placering i syfte att möjliggöra en snabb elektrifieringstakt (2.3)	2023-01-01	2023-06-30
Idrottsnämnden ska tillsammans med fastighetsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden göra en översyn av de olika granulat och konstgräs som finns tillgängliga och sammanställa vad de olika typerna har för idrottsmässiga och miljö- och klimatmässiga konsekvenser (2.4)	2023-01-01	2023-06-30
Kommunstyrelsen ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden, Stockholm Vatten och Avfall AB samt övriga berörda nämnder och bolagsstyrelser utreda en styrnings- och finansieringsmodell för att öka takten i framtogandet och genomförandet av stadens lokala åtgärdsprogram för vatten (2.4)	2023-01-01	2023-06-30
Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska i samråd med utbildningsnämnden och SISAB ta fram en vägledning för att förbättra förskolors och skolors inomhusmiljöer som syftar till att säkerställa en likställighet för alla barn i hela staden, oavsett verksamheternas driftform (2.4)	2023-01-01	2023-12-31
Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska utreda förutsättningar för att införa ett stopp för inköp av produkter som innehåller PFAS, ftalater och bisfenoler, samt fasa ut produkter och material som idag finns i staden (2.4)	2023-01-01	2023-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Trafiknämnden ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden utreda vilka åtgärder som behöver vidtas för att nå Världshälsoorganisationens (WHO) nya gränsvärden för luftkvalitet (2.4)	2023-01-01	2023-12-31

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

Nämndens verksamhet ska vara ekonomiskt hållbar och bedrivs på ett kostnadseffektivt sätt där arbetssätten kontinuerligt utvecklas och förbättras. Nämnden ska säkerställa en fortsatt hög nivå på intäktsfinansieringsgraden med särskild bevakning av införandet av efterhandsdebitering samt fortsätta utreda hur en högre finansieringsgrad kan uppnås.

Inköp, samverkan, kommunikation och innovation är prioriterade arbetssätt för att nå stadens miljö- och klimatmål. Nämnden ska i samverkan med kommunstyrelsen och servicenämnden säkerställa att miljö- och klimatkrav inkluderas i inköpsprocessen för de centrala avtalsområdena samt stödja nämnder och bolag i arbetet med egna avtal. Nämnden ska även i samarbete med kommunstyrelsen, trafiknämnden och Stockholm Vatten och Avfall AB samordna nämnder och bolagsstyrelser för en tydlig och strategisk stadsövergripande kommunikation i miljö- och klimatfrågor. Nämnden ska stärka sina kommunikationsinsatser gentemot invånare, näringslivet, civilsamhället och akademien i syfte att skapa engagemang och ge kunskap om hur de kan minska sin påverkan på klimat och miljö.

Nämnden ska delta i arbetet med Digital Futures i syfte att genom digital teknik möta de samhällsutmaningar som staden står inför. I syfte att utveckla och effektivisera myndighetsutövningen samt tillgängliggöra miljödata ska nämnden bedriva ett aktivt digitaliseringsarbete.

Nämnden har en viktig roll i stadens arbete för att öka tryggheten i Stockholm. Nämnden ska i samverkan med berörda nämnder, stadens bostadsbolag och myndigheter fortsätta motverka den svarta ekonomin och organiserad brottslighet vid tillståndsgivning och tillsyn. Nämnden ska även verka för skärpt tillsyn av avfall för att motverka fusk och nedskräpning. Tillsammans med Stockholm Vatten och Avfall AB ska nämnden fortsätta genomföra kommunikationsinsatser för att minska nedskräpningen och främja trivsel och trygghet.

Nämnden ska prioritera och utveckla myndighetsutövning och tillsynsarbete i syfte att säkerställa stockholmarnas hälsa och miljöskydd samt bidra till stadens arbete med att förbättra stadens näringslivsklimat. I kontakt med invånare och näringslivet är målet att staden ska uppfattas som tydlig, samordnad och serviceinriktad. Nämnden ska samarbeta med berörda nämnder i tillsynsuppdrag för att utveckla och erbjuda en sammanhållen och gemensam tillsyn hos företag. Nämndens verksamhetsutveckling inom tillsyn och kontroll ska ta hänsyn till näringslivsperspektivet och arbetssätten ska vara förutsägbara och tydliga för företagarna. Nämnden ska medverka till att staden uppnår ett resultat om minst 70 i NKI (Nöjd Kund Index) genom att utveckla den egna verksamheten samt medverka i gemensamma utvecklingsprocesser med övriga nämnder. Nämnden ska ingå i den samordning som kommunstyrelsen leder i kommunikation för målgruppen det lokala näringslivet samt den samordning som kommunstyrelsen leder kring utveckling av e-tjänster och det digitala mötet för målgruppen näringsliv och företag.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska i samarbete med Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd och Spånga-Tensta stadsdelsnämnd samt i samråd med arbetsmarknadsnämnden, exploateringsnämnden, idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, utbildningsnämnden, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem och SISAB starta Fokus Järva för att få till en sammanhängande satsning och en samlad plan för utvecklingen av Järva med utgångspunkt i översiktsplanen och med stort fokus på genomförandekraft (3.3)	2023-01-01	2023-12-31
Nämnder och bolagsstyrelser ska säkerställa att det finns resurser och kompetens tillgängliga i den utsträckning som krävs för att möta den kraftigt ökande ambitionshöjningen i arbetet med att utveckla en sammanhållen beredskap för fredstida kriser och civilt försvar, både i den egna verksamheten och inom ramen för en stadsövergripande samverkan (3.5)	2023-01-01	2023-12-31
Nämnder och bolagsstyrelser ska under ledning av kommunstyrelsen medverka i upprättandet av stadens krigsorganisation och dess bemanning (3.5)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska i samråd med idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsdelsnämnderna, trafiknämnden och Stockholms Hamnar AB utreda för- och nackdelar med att avskaffa det generella badförbudet och istället införa badförbud på lämpliga platser (3.6)	2023-01-01	2023-06-30

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2023	KF:s årsmål 2024	KF:s årsmål 2025
2.1 Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring	Köpt energi i stadens verksamheter	1 945 GWh	1 945 GWh	1 945 GWh
	Utsläpp per invånare	1,5 ton CO2e/invånare	1,4 ton CO2e/invånare	1,3 ton CO2e/invånare
Obligatorisk nämndindikator				
	Minskning av CO2e till 2023	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
2.3 Stockholm ska vara en stad där framkomligheten ökar och utsläppen minskar	Växtgasutsläpp i transportsektorn per invånare	0,86 ton CO2e/invånare	0,80 ton CO2e/invånare	0,71 ton CO2e/invånare
2.4 Stockholmsbornas hälsa ska främjas genom ren luft, rent vatten och giftfria miljöer	Andel badvattenprover med godkänd badkvalitet	94 %	95 %	95 %
	Andel kemiska produkter i stadens verksamheter som innehåller utfasningsämnen	15 % minskning relativt 2020	20 % minskning relativt 2020	25 % minskning relativt 2020
	Andel vattenförekomster som följer miljö kvalitetsnormerna för ekologisk status	45 %	50 %	55 %
	Andel vattenförekomster som följer miljö kvalitetsnormerna för kemisk status	45 %	50 %	55 %
	Antal dygn över normvärdet för miljö kvalitetsmålet för kvävedioxid i luft	Max 7 dygn	Max 7 dygn	Max 7 dygn

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2023	KF:s årsmål 2024	KF:s årsmål 2025
	Antal dygn över normvärdet för miljö kvalitetsmålet för PM10 i luft	Max 35 dygn	Max 35 dygn	Max 35 dygn
3.1 Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	+/- 1 %
3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	11 000	11 000	11 000
	Näringslivets nöjdhet vid kontakter med staden som myndighet	72	73	74
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb	Aktivt Medskapandeindex	83	83	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.5 Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhetsområden	Andel upphandlade avtal där kontinuerlig uppföljning genomförts	80 %	81 %	82 %
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel elektroniska inköp	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse

Serviceämnden

Serviceämnden ska inom ramen för sitt uppdrag arbeta med att effektivisera stadens administrativa funktioner. Detta ska leda till sänkta kostnader för stadens övriga nämnder eller bolag till förmån för kärnverksamheterna. Serviceämnden ska säkerställa en ändamålsenlig balans mellan kostnadseffektivitet, kvalitet och service. Finansiering och prissättning av serviceämndens tjänster ska utvecklas för att möjliggöra fortsatta effektiviseringsvinster med bibehållen kvalitet. Ökad transparens i prissättning och fokus på uppföljning av administrativa kostnader möjliggör långsiktig effektivisering.

Utveckling av stadens upphandlingsverksamhet ska prioriteras och upphandlingarna ska användas som ett medel att driva utvecklingen i en jämlik, rättvis och ekologiskt hållbar riktning. Uppföljning av ingångna avtal är en viktig del av detta arbete. Staden ska i ökad utsträckning ställa krav på viktiga kvalitetsmått som utbildningsnivå, bemanning och yrkesmässig förmåga att leverera det staden beställt. Ökad möjlighet att ställa sociala krav och arbetsrättsliga kontraktsvillkor i nivå med svenska kollektivavtal är en viktig del i utvecklingen av stadens arbete med offentlig upphandling. I princip ska staden ställa samma höga krav på upphandlad verksamhet som på verksamhet som drivs i egen regi avseende såväl ekonomisk och social hållbarhet som klimatambitioner. Nämnden ska vara övriga nämnder och styrelser behjälpliga i att uppnå detta mål. Nämnden ska bidra till ökad samordning inom stadens inköpsverksamhet genom att initiera och erbjuda stöd till nämnder och bolagsstyrelser vid genomförande av centrala och gemensamma upphandlingar.

Kommunstyrelsens strategiska råd för verksamhet inom serviceämnden fattar beslut kring uppdrag och inriktning, som ligger till grund för nämndens arbete inom samtliga verksamhetsområden. Tillämpningsanvisningar gällande omfattning, inriktning och avgränsningar för funktionen utfärdas av stadsdirektören.

Nämndens uppgifter

Serviceämndens kärnverksamhet är administrativa tjänster. På uppdrag av kommunstyrelsen och andra nämnder eller bolag ska serviceämnden svara för genomförandet av gemensamma administrativa processer.

Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- ekonomiadministration och löneadministration
- kontaktcenter Stockholm
- genomförande av centrala och gemensamma upphandlingar samt upphandlingsstöd
- e-handelsstöd
- rekryteringsstöd
- förvalta stadens kontaktcenterplattform
- gemensam växel
- stöd i lokalplanering
- hyresförhandlingsfunktion
- beställningscentral persontransporter
- kommunkoncernens handel av el i enlighet med elhandelspolicyn inklusive kommunkoncernens gemensamma inköpskategori för Elkraft
- kommunkoncernens gemensamma inköpskategorier för Måltider och livsmedel samt Inredning
- samordna kommunkoncernens arbete med beredskapslager

Förslag till budget 2023 och plan för 2024 och 2025

Mnkr	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	0,0	0,0	0,0	0,0
Drift och underhåll	0,0	0,0	0,0	0,0
Avskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Internräntor	0,0	0,0	0,0	0,0
Intäkter	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	0,0	0,0	0,0	0,0
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0

Servicenämndens verksamhet är intäktsfinansierad av stadens nämnder och bolag. Stadens verksamheter ska kontinuerligt arbeta för en effektiv verksamhet. Genom att bland annat arbeta för att minska kostnaderna för administration och konsulttjänster samt arbeta för en effektiv lokalanvändning används stadens resurser i enlighet med god ekonomisk hushållning och resurser kan frigöras för prioriterad verksamhet. Kommunfullmäktiges budget för 2023 fokuserar på samverkan och prioriteringar utifrån ett kommunkoncernsperspektiv.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

För att kommunfullmäktiges mål ska uppnås ska nämnden, utöver det som beskrivs i Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser, arbeta enligt kommunfullmäktiges prioriterade inriktning nedan.

Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

Servicenämnden ska säkerställa en hög grad av tillgänglighet och service till stockholmarna samt effektivisera stadens administrativa funktioner och använda de möjligheter som en ökad digitalisering ger. Servicenämnden ska informera stockholmarna om olika alternativ gällande äldreomsorg, förskola och andra verksamheter. Genom att kontinuerligt se över kommunikationsvägar, resurser och arbetssätt ska information och kontaktvägar förbättras inom staden samt för stockholmarna, brukare och företag.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kulturnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och servicenämnden utreda möjligheter för att öka antalet kolloplatser (1.1)	2023-01-01	2023-06-30
Servicenämnden ska i samarbete med socialnämnden och i samråd med stadsdelsnämnderna utreda Kontaktcenter som en väg in för alla Stockholmare inom det sociala området (1.3)	2023-01-01	2023-12-31

Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning
Servicenämnden ska bidra till en hållbar utveckling genom att säkerställa att miljö- och klimatkrav inkluderas i inköpsprocessen för de centrala avtalsområdena. I upphandlingar ska fossila bränslen med särskilt fokus på transporter, entreprenader och arbetsmaskiner fasas ut och andelen plastprodukter och plastförpackningar i sortimentet på de centrala avtalen ska minska. Servicenämnden ska underlätta för mindre aktörer och företag där så är lämpligt och möjligt genom att genomföra fler upphandlingar med delade kontrakt.

Kompetens inom miljö- och klimatområdet ska säkerställas och utvecklingen ska följas för att kunna ställa relevanta miljö- och klimatkrav vid inköpsprocessen. Servicenämnden ska säkerställa att miljö- och klimatkrav inkluderas i inköpsprocessen för de centrala avtalsområdena samt stödja nämnder och bolag att göra detsamma i de gemensamma och verksamhetsspecifika/lokala avtalen. Servicenämnden ska inrätta en funktion som samordnar alla hållbarhetsaspekter som kopplar till upphandlings- och avtalsförvaltningsprocessen, inklusive plastfrågan, motsvarande stadsdelsförvaltningarnas klimat- och miljösamordnare.

Servicenämnden ska även bidra till ökad cirkularitet genom att ställa krav på hållbar design samt möjlighet till återbruk eller återtillverkning av de produkter och varor som köps in där så är lämpligt och möjligt. Genom upphandling stödja miljö- och hälsoskyddsnämnden i arbetet med att byta ut energiineffektiva armaturer för mer energieffektiv belysning med lika eller förbättrad ljuskvalitet. Vid upphandling av mat och måltider ska stadens matstrategi vara styrande. Maten som serveras i stadens verksamheter ska i större utsträckning vara ekologisk, växtbaserad, lokalproducerad och säsonganpassad. 70 procent av maten som serveras i stadens verksamheter ska vara ekologisk. Stadens upphandlingar ska ställa krav på djurskydd och restriktiv antibiotikaanvändning i livsmedelsproduktionen motsvarande svensk nivå.

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

Servicenämnden ska säkerställa möjligheter till innovation, digitalisering och nytänkande. Servicenämnden ska därför verka för fler innovationsupphandlingar när så är lämpligt och för en stärkt upphandlingskompetens. Nämnden ska prioritera stöd och inriktning i upphandlingsarbete till stadens nämnder och bolag samt tillhandahålla utbildning, support och stöd inom upphandling och inköp.

Nämnden ska under året rikta särskild uppmärksamhet på att motverka brottslig verksamhet kopplad till upphandlad verksamhet. Det har förekommit fall där det framgår att offentligt upphandlad verksamhet används för pengatvätt, för att tjäna pengar på arbetslivsbrottslighet eller för att i största allmänhet utnyttja offentliga välfärdssystem. Dessa fall talar för att staden behöver stärka kontrollen av upphandlad verksamhet. Staden behöver även ha en större andel av verksamheter i egen regi. Det ska vara enkelt att stänga av oseriösa aktörer och då behöver det finnas en kompetens och förmåga i stadens egen regi för att kunna överta verksamheten. En egen regi bidrar dessutom till värdefull förmåga att jämföra rimligheten i anbud som kommer in.

Brister inom upphandlad verksamhet leder till att skattemedel inte används för de ändamål som avses. Staden behöver ha högre ambitioner i inköpsarbetet och bör därför överväga att referenstagning införs inom all upphandling. För att säkerställa att de villkor och krav som ställs följs i alla led ska antalet underentreprenörer begränsas i de fall det är relevant.

I samråd med stadens processägare ska nämnden tillvarata och utveckla digitala arbetssätt och tjänster för ökad kvalitet och effektivitet och kostnader för staden som helhet ska alltid beaktas. Servicenämnden ska säkerställa att finansiering och prissättning av nämndens tjänster utformas så att kostnadsmedvetenheten ökar och att fortsatta effektiviseringar kan genomföras. Genom effektivisering ska nämnden erbjuda nuvarande obligatoriska tjänster med en prissänkning om motsvarande 1,0 procent. Nämnden ska fortsätta att utveckla prismodellen i enlighet med nyligen genomförda översyn av prismodell i verksamhetsområde ekonomi, nu med särskilt fokus på kontaktcenter.

Servicenämnden ska tillsammans med kommunstyrelsen utveckla kategoribaserad inköpsstyrning, gemensamma processer samt systemstöd för upphandling, avtalshandtering och inköpsanalys. Förutsättningarna för att etablera ytterligare inköpskategorier i stadens gemensamma kategoriorganisation ska löpande utredas. I samråd med kommunstyrelsen ska nämnden bidra till ökad e-handel med stadens leverantörer.

Servicenämnden ska skapa förutsättningar för att stödja stadens nämnder vid ansökningar om internationella bidrag från andra organisationer och stödja stadens nämnder och bolag vid ansökning samt genomförande av EU-finansierade projekt.

Som tjänst ska servicenämnden erbjuda nämnderna att registrera inhyrningsavtal avseende lokaler och lägenheter i stadens lokaladministrativa system LOIS. Efter besked från kommunstyrelsen justera sådana bostadshyror i andra hand som genom förhandlingsordning förhandlats mellan parterna på bostadsmarknaden. Omfattande hyreshöjningar för andrahandshyresgäster ska införas stegvis.

Genom sociala klausuler eller sysselsättningskrav ska nämnden tillgängliggöra arbetsplatser i fler av stadens upphandlingar där så är lämpligt och möjligt. Servicenämnden ska tillsammans med kommunstyrelsen, Stockholm Business Region AB, arbetsmarknadsnämnden, och Södermalms stadsdelsnämnd fortsätta utveckla International House och stärka möjligheten till kvalificerad arbetskraftsinvandring.

Servicenämnden ska medverka till att staden ska uppnå ett resultat på minst 70 i NKI genom att dels utveckla och målsätta den egna verksamheten samt medverka i gemensamma utvecklingsprocesser med övriga nämnder för att öka stadens totala NKI.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Servicenämnden ska i samråd med kommunstyrelsen etablera en operativ stödfunktion, i syfte att stödja primärt facknämndernas arbete med digitalisering (3.1)	2023-01-01	2023-12-31
Nämnder och bolagsstyrelser ska säkerställa att det finns resurser och kompetens tillgängliga i den utsträckning som krävs för att möta den kraftigt ökande ambitionshöjningen i arbetet med att utveckla en sammanhållen beredskap för fredstida kriser och civilt försvar, både i den egna verksamheten och inom ramen för en stadsövergripande samverkan (3.5)	2023-01-01	2023-12-31
Nämnder och bolagsstyrelser ska under ledning av kommunstyrelsen medverka i upprättandet av stadens krigsorganisation och dess bemanning (3.5)	2023-01-01	2023-12-31
Servicenämnden ska från och med den 1 januari 2023 och i samarbete med kommunstyrelsen, kulturnämnden och trafikenämnden överta etablerad drift av omsättningslager för visst medicinskt skydds- och förbrukningsmateriel från kommunstyrelsen (3.5)	2023-01-01	2023-12-31
Servicenämnden ska under ledning av kommunstyrelsen och i samarbete med förskolenämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden, äldreomsorgsnämnden	2023-01-01	2023-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
och stadsdelsnämnderna utreda och påbörja etablering av ett centralt omsättningslager för vissa livsmedel och vissa förbrukningsvaror i syfte att höja stadens beredskapsförmåga (3.5)		
Utbildningsnämnden samt berörda nämnder ska medverka i kommunstyrelsens och servicenämndens arbete för nya arbetssätt för webbpublicering som säkerställer efterlevnad av lagkrav gällande tillgänglighet och personuppgifter (3.7)	2023-01-01	2023-12-31

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2023	KF:s årsmål 2024	KF:s årsmål 2025
2.1 Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring	Klimatpåverkan från upphandlade livsmedel och måltider	1,6 kg CO2e per kg livsmedel	1,6 kg CO2e per kg livsmedel	1,5 kg CO2e per kg livsmedel
Obligatorisk nämndindikator				
	Minskning av CO2e till 2023	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
2.4 Stockholmarens hälsa ska främjas genom ren luft, rent vatten och giftfria miljöer	Andel inköpta animalier med krav på djurskydd och restriktiv antibiotikaanvändning i nivå med svensk lagstiftning, i kilo av totala inköpta volymen	88 %	90 %	92 %
	Andel inköpta ekologiska måltider och livsmedel i staden i kronor av totala värdet av inköpta måltider och livsmedel	70 %	70 %	70 %
3.1 Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	+/- 1 %
3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	11 000	11 000	11 000
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2023	KF:s årsmål 2024	KF:s årsmål 2025
3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb	Aktivt Medskapandeindex	83	83	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.5 Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhetsområden	Andel upphandlade avtal där kontinuerlig uppföljning genomförts	80 %	81 %	82 %
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel elektroniska inköp	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse

Socialnämnden

Alla stockholmare som är i behov av insatser från samhället ska få det. I Stockholm ska inte någon falla mellan stolarna. Socialnämndens verksamheter ger ett grundläggande stöd och skydd till de människor som behöver det. Socialnämnden ska genom sin samordnande och övergripande roll bidra till att invånarna får rättssäkra, likvärdiga och tillgängliga insatser oavsett var de bor i staden. I ett Stockholm för alla bedrivs socialtjänsten och verksamheter för personer med funktionshinder enligt vetenskap och beprövad erfarenhet.

Verksamheterna håller en hög kvalitet med människan i centrum. Socialnämnden ska verka för att stadens socialtjänst i allt arbete har ett barnperspektiv och ett barnrättsperspektiv, och att barn och unga görs delaktiga. I Stockholm ska individens lagstadgade fri- och rättigheter gälla alla, alltid. Stockholm ska vara en jämställd stad där ingen begränsas på grund av sitt kön och där alla ska ha makten över sina egna liv. Alla stockholmare oavsett funktionsförmåga ska ha samma möjlighet till delaktighet i samhället. Så långt som möjligt ska var och en, utifrån sina förutsättningar, kunna leva ett självständigt liv och ha ett arbete att gå till.

Nämndens uppgifter

Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- kommunövergripande frågor rörande individ- och familjeomsorg inklusive socialpsykiatri
- kommunövergripande frågor rörande stöd och service till personer med funktionsnedsättning
- kommunövergripande frågor rörande ekonomiskt bistånd
- samordning av stadens arbete med felaktiga utbetalningar och bidragsbrott
- samordning av innehållet i stadens relationsvårdscentrum, avseende målgrupp och insatser samt de länsövergripande verksamheterna Mikamottagningen, KAST och Origo
- våldsbejakande extremism
- avhopparverksamhet
- insatser för nyanlända, mottagande, bosättning och initial samhällsvägledning
- samarbete med frivilligorganisationer inom det sociala området
- bidrag till ideella föreningar som bedriver verksamheter inom socialtjänstens område
- drog- och brottsförebyggande arbete
- tillståndsgivning vid utskänkning av alkohol
- dödsbouppteckningar
- forsknings- och utvecklingsverksamhet inom socialtjänstens område
- tillståndsgivning för försäljning av tobak och alkohol
- tillsyn av försäljning av alkohol, folköl, tobak, e-cigarett, receptfria läkemedel, påfyllnadsbehållare och tobaksfria nikotinprodukter
- familjerådgivning
- jourverksamhet
- uppsökande verksamhet
- socialrådgivning på nätet
- skyddade boenden
- boende och insatser för ensamkommande barn, vuxna hemlösa personer och personer med missbruksproblematik

- tak över huvudet-garanti
- råd- och stödverksamhet och härbärgesplatser till utsatta EU-medborgare och tredjelandsmedborgare
- förvaltning och uppföljning av stadens avtal med SHIS och samordnande part för stadsdelsnämndernas samverkan med SHIS avseende målgrupp, behov och arbetssätt
- beställaransvar för grupp- och servicebostäder/stödboenden LSS och SoL
- kommunkoncernens gemensamma inköpkategori för LSS-boenden
- hälso- och sjukvård upp till sjuksköterskenivå inom LSS-insatserna daglig verksamhet och bostad med särskild service.
- kris- och katastrofberedskap samt beredskap för psykosocialt omhändertagande vid kris
- omvärldsbevakning och ledning av implementeringen av välfärdsteknik och digitaliseringsarbetet inom individ- och familjeomsorgen och omsorgen om personer med funktionsnedsättning
- utveckling och effektivisering av verksamhetsnära förvaltning av sociala system
- samordning av arbetet med stadens årliga boendeplan för bostäder för personer med funktionsnedsättning
- framtagande av årlig stadsövergripande rapport för verksamhetsområdet inklusive en analys av utvecklingen inom området.

Förslag till budget 2023 och plan för 2024 och 2025

Mnkr	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	-1 690,6	-1 733,6	-1 733,1	-1 714,1
Drift och underhåll	-1 690,6	-1 733,6	-1 733,1	-1 714,1
Avskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Internräntor	0,0	0,0	0,0	0,0
Intäkter	335,1	335,1	335,1	335,1
Netto	-1 355,5	-1 398,5	-1 398,0	-1 379,0
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0

Budgeten för 2023 ökar med 43,0 mnkr jämfört med 2022. Förändringen utgörs bland annat av kvalitetssatsning och förstärkt arbete kring tidiga insatser och trygghet, stärkt arbete mot hemlöshet och medel för uppstart av HVB-hem. Medel som tidigare fördelats till stadsdelsnämnderna från socialnämnden för särskilda ändamål, bland annat placeringar av barn och unga har flyttats till verksamhetsområde individ- och familjeomsorg, i syfte att möjliggöra en bättre planering för stadsdelsnämnderna. Stadens verksamheter ska kontinuerligt arbeta för en effektiv verksamhet. Genom att bland annat arbeta för att minska kostnaderna för administration och konsulttjänster samt arbeta för en effektiv lokalanvändning används stadens resurser i enlighet med god

ekonomisk hushållning och resurser kan frigöras för prioriterad verksamhet. Kommunfullmäktiges budget för 2023 fokuserar på samverkan och prioriteringar utifrån ett kommunkoncernsperspektiv. I nämndens budget ingår en kostnadsneutral justering av personalomkostnadspålägg. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Investeringsbudgeten för 2023 är oförändrad jämfört med 2022. Investeringsbudgeten framgår av bilaga 3.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

För att kommunfullmäktiges mål ska uppnås ska nämnden, utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, arbeta enligt kommunfullmäktiges prioriterade inriktning nedan.

Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

Socialtjänsten står under ständig utveckling vad gäller målgrupper, arbetssätt och organisationsformer. Socialnämndens arbete rymmer många områden och förutsätter att tilliten till professionen är hög. Trygga anställningar och en god arbetsmiljö för medarbetarna är avgörande för att invånarna och brukarna ska få ett stöd av hög kvalitet. Nämnden ska därför kartlägga om det förekommer otrygga anställningar inom funktionshinderomsorgen. Tryggare arbetsvillkor i nivå med kollektivavtal ska vara lika självklara i upphandlad verksamhet. Nämnden ska verka för en ökad andel verksamhet som drivs i egen regi. Den långsiktiga målsättningen är att det ska finnas kommunal egen regi-verksamhet inom alla områden som nämnden ansvarar för.

Vidare ska socialnämnden intensifiera arbetet för att förbättra arbetssituationen för medarbetarna, med fokus på socialsekreterare och biståndshandläggare. Handlingsplanen för att förbättra arbetssituationen för socialsekreterare och biståndshandläggare ska revideras. Socialnämnden ansvarar för att erbjuda introduktionsutbildningar för nyanställda socialsekreterare inom alla verksamhetsområden. Chefer ska säkerställa att incidenter om hot och våld alltid rapporteras in. Nolltolerans mot hot och våld gäller i Stockholms stad.

Tillsammans med äldrenämnden och utbildningsnämnden ska nämnden leda arbetet med omställningen till en god och nära vård med primärvården som nav. Nämnden ska tillsammans med äldrenämnden, utbildningsnämnden, kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna samt i dialog med Region Stockholm kontinuerligt följa upp och utvärdera omställningen till god och nära vård, för att säkerställa en välfungerande vård- och omsorgskedja.

Socialnämnden ska stödja stadsdelsnämnderna att utveckla förebyggande och tidigt stöd i syfte minska sociala problem. Genom att sprida kunskap om tidiga och kunskapsbaserade insatser och metoder ska fler individer få de bästa stödet. För ett lyckosamt arbete är ett nära samarbete och samverkan med andra nämnder, Region Stockholm, polis, akademien och civilsamhället avgörande. Socialnämnden ska vara stadsdelsnämnderna behjälplig i arbetet för fler samlokaliseringar med andra myndigheter. Nämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna sträva efter att samlokalisera socialsekreterare och polis i alla stadens lokalpolisområden. Positiva synergieffekter uppstår när aktörer eller verksamheter lokaliseras tillsammans.

Socialnämnden ska stärka samverkan med Region Stockholm. Arbetet med de som är i behov av samordnade insatser av både socialtjänst och hälso- och sjukvård ska utvecklas. Socialnämnden ska verka för närmare samverkan mellan stadens uppsökande

verksamhet och regionens psykiatri genom tvärprofessionella team. Vidare ska socialnämnden stötta stadsdelsnämnderna att tillsammans med Region Stockholm och utbildningsnämnden att utveckla hållbara strukturer för samverkan kring barn med behov av stöd från skola, sjukvård och socialtjänst. Samverkan mellan elevhälsa/ungdomsmottagningar och BUP, första linjens psykiatri och socialtjänsten behöver stärkas. Socialtjänsten ska vara en naturlig del i skolan för att lättare kunna fånga upp barn och unga i ett tidigt skede.

Stadsdelsnämndernas arbete med samordnad individuell plan (SIP) är viktigt för att individer som är i behov av insatser från olika aktörer ska få sina behov tillgodosedda. Socialnämnden ska stödja stadsdelsnämnderna i att upprätthålla och utveckla strukturerna för samverkan. Förekomsten av SIP ska öka och barn som behöver neuropsykiatrisk stöd ska få hjälp snabbare. Socialnämnden ska vidare stödja stadsdelsnämnderna i uppföljningen av utskrivningsklara patienter utifrån Lagen om samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård.

Det är genom att tidigt arbeta med barn, unga och deras familjer som en god grund för det förbyggande arbetet läggs. Öppenvårdsinsatser inom den sociala barn- och ungdomsvården är centrala i det arbetet. Insatser som ges i form av stöd i ett tidigt skede, för att minska risken för framtida psykosociala svårigheter och insatser som riktar sig till en viss målgrupp som redan har påtagliga problem är lika viktiga. Familjecentraler, ungdomsmottagningar, SkolFam och föräldrastödsprogram är exempel på insatser inom öppenvård som nämnden i samarbete med stadsdelsnämnderna och berörda nämnder ska utveckla. Socialnämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna verka för att fler familjecentraler kan öppnas.

Psykisk ohälsa är ett av vår tids största folkhälsoproblem. För att minska den psykiska ohälsan i samhället ska arbetet med förebyggande insatser utvecklas och samarbetet med civila samhället fortsätta. Tidiga åtgärder ska sättas in för att möta den psykiska ohälsan bland unga, med särskilt fokus på flickor. Stadens ungdomsmottagningar är viktiga i arbetet för stärka ungas hälsa och ska utvecklas.

Arbetet med öppenvården för barn, unga och familjer ska utvecklas i syfte att säkerställa likställighet och att invånarna får stöd oavsett var i staden de bor. Nämnden ska utreda hur socialtjänsten kan bevilja fler insatser utan att de föregås av individuell behovsprövning.

När föräldrar signalerar att de behöver råd och stöd i föräldraskapet ska samhället möta upp och ge stöd. Socialnämnden ska i samverkan med stadsdelsnämnderna vidareutveckla föräldrastödsprogrammen, sprida information om programmen, och erbjuda alla föräldrar och nyblivna föräldrar i Stockholm stöd och program. I utvecklande av nya program ska mammor som har ett eller fler barn som befinner sig i riskzon och som är i behov av samhällets stöttning i föräldraskapet beaktas.

Samhället har ett ansvar för att säkerställa att barn och unga är i behov av stöd, omsorg och vård får det i en trygg och stabil miljö. Nämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna intensifiera arbetet för att rekrytera fler familjehem samt ge gott stöd, vägledning och utbildning till dem som åtar sig uppdraget. Nämnderna ska stärka kontakten med familjehemmen och utveckla stödet. Svårigheter att rekrytera familjehem leder till kostsamma placeringar, vilka heller inte alltid är det bästa alternativet för att stödja den enskilde. Socialnämnden har ett särskilt ansvar för att utveckla rekryteringar av kvalificerade familjehem för att bättre möta socialtjänstens behov av familjehem som kan ta emot ungdomar med social problematik. Det är viktigt

att uppföljningen av familjehemmen sker kontinuerligt för att säkerställa en hög kvalitet i stödet till barn och unga. Lika viktigt är uppföljningar av placeringar i Hem för vård eller boende (HVB). Nämnden ska, med utgångspunkt i den tidigare genomförda pilotstudien, fortsätta utvecklingen av individcentrerad uppföljning av HVB-placeringar.

Stadsdelsnämndernas behov av att placera ungdomar i HVB-hem ska mötas. Nämnden ska under året påbörja arbetet med att starta egna HVB-hem för barn och unga i syfte att möta stadsdelsnämndernas ökade behov av HVB-hem. Andelen verksamheter i egen regi ska succesivt öka för att säkra kvaliteten. Med fler platser i Stockholms stad finns möjlighet att säkerställa att barn och unga placeras i trygga boenden samtidigt som kostnaderna för de dyra placeringarna kan minska. För att stärka stödet till placerade barn och deras familjer ska nämnden i samarbete med stadsdelsnämnderna utveckla arbetet med eftervård i öppna former.

Staden har en unik möjlighet att stoppa att barn och unga rekryteras till kriminalitet och organiserad brottslighet. Tidiga åtgärder ska sättas in. Socialnämnden ska i samarbete med berörda nämnder konsekvent och uthålligt motarbeta ökad otrygghet, brottslighet och segregation. Barn och unga ska ha goda och jämlika uppväxtvillkor. Staden ska säkerställa att barn och ungdomar hittar framtiden i samhällsgemenskapen, familjen, skolan och det civila samhället, snarare än i kriminella gäng och organiserad brottslighet. Skyddsfaktorerna kring barn och unga ska stärkas och riskfaktorerna minimeras.

Skolan är en av de främsta skyddsfaktorerna för unga människors liv och framtida livschanser. Samverkan mellan förskolan, skolan, socialtjänsten och polisen ska stärkas för att tidigt identifiera barn i riskzon, följa upp orosanmälningar samt stabilisera barns och ungas skolgång. Socialnämnden ska tillsammans med förskolenämnden och stadsdelsnämnderna under året utveckla arbetet och intensifiera samarbetet mellan socialtjänsten och förskolorna för att tidigt upptäcka barn som riskerar att fara illa. Stadsdelsnämndernas arbete med att stärka samverkan mellan socialtjänsten och de fristående förskolorna och skolorna ska stödjas. Socialnämnden ska också stötta stadsdelsnämndernas arbete med skolsociala team för att motverka skolavbrott och öka möjligheterna för alla elever att nå måloppfyllelse. Vidare ska socialnämnden säkerställa att placerade barn och barn i skyddat boende har möjlighet till ett väl fungerande deltagande i förskola och en väl fungerande och obruten skolgång.

Socialnämnden ska fortsätta att utveckla och stärka barnperspektivet, barnrättsperspektivet och barnets perspektiv med utgångspunkt i barnkonventionen och med fokus på skolan som skyddsfaktor. Detta genom samverkan mellan socialtjänsten, förskola och skola. Socialnämnden ska tillhandahålla barngruppsverksamhet vid familjerådgivningen.

Arbetet med övergången för den enskilde från gymnasieskolan och gymnasiesärskolan för att komma ut i arbete eller vidare studier ska fortsätta utvecklas. Därför ska utbildningsnämnden, arbetsmarknadsnämnden och socialnämnden fortsatt samverka för att etablera kontakt med elever som riskerar att inte slutföra gymnasiet. Syftet är att tidigt kunna erbjuda lämpligt stöd, för att eleven ska kunna slutföra utbildningen. Samtidigt ska dessa nämnder även fortsatt utveckla samverkan för att unga vuxna utan gymnasieexamen inom kommunens aktivitetsansvar (KAA) erbjuds insatser som ökar andelen som senare slutför sin gymnasieexamen eller genom vuxenutbildningen ges möjligheter in i arbetslivet.

Socialnämnden ska med stöd av kommunstyrelsen leda och samordna arbetet i kommunövergripande brottsförebyggande frågor inom socialtjänstens ansvarsområde. Socialnämnden ska bistå stadsdelsnämnderna i arbetet med att nå målet om att inte ha något utsatt eller särskilt utsatt område inom Stockholms stad. Nämnden ska också bistå stadsdelsnämnderna i arbetet med att ta fram lägesbilder och när så behövs med åtgärder i det lokala trygghet- och brottsförebyggande arbetet. Tillsammans med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna ska nämnden arbeta för att motverka det dödliga våldet i kriminella miljöer. Vidare ska socialnämnden stödja utbildningsnämndens arbete med mentorer i våldsprevention (MVP) och stödja stadsdelsnämndernas arbete med Fritid fri från våld för att stärka det våldsförebyggande och trygghetsskapande arbetet. Strategin för att minska risken för att barn, unga och unga vuxna dras in i kriminalitet ska revideras. Staden ska göra sitt yttersta för att ingen ung ska bli kriminell.

Socialnämnden ska fortsätta med att utöka informationsutbytet mellan socialtjänsten, polisen och andra relevanta myndigheter och följa upp användningen av den framtagna sekretesshandboken. Nämnden ska även öka användningen av bedömningsinstrument kring målgruppen unga lagöverträdare.

Socialnämnden har ett ansvar för att stödja stadsdelsnämnderna i arbetet för att utveckla fältassistenternas arbete. I arbetet för att intensifiera det uppsökande arbetet i stadens riskmiljöer är ett nära samarbete med polisen och samverkan med stadsdelsnämnderna avgörande.

De effektivaste metoderna ska användas i stödet till individen. När fler visar intresse för att lämna kriminaliteten ska staden snabbt erbjuda insatser. De personer som behöver stöd och visar intresse för att lämna en kriminell livsstil ska få en första kontakt med staden inom 24 timmar. Nämnden ska i samråd med stadsdelsnämnderna utarbeta rutiner för att säkerställa det. Samverkan med polisen, kriminalvården och civilsamhället är angeläget och ska intensifieras för att stärka stödet kring individer som lämnar kriminalitet. Socialnämnden ska också i samarbete med polisen stärka samarbete med andra kommuner så att personer kan lämna Stockholm snabbt om det behövs för att kunna bryta helt med kriminaliteten.

Stödet till anhöriga till brottsoffer som utsatts för dödligt våld ska förbättras och vara likvärdigt över hela staden. Samarbete med Region Stockholm ska etableras i syfte att stärka stödet till anhöriga.

Socialnämnden har en viktig roll i stadens arbete mot våldsbejakande extremism. Nämnden ska fortsätta att inom socialtjänstens område samordna och stödja stadsdelsnämndernas insatser i arbetet mot våldsbejakande extremism samt samla och sprida kunskaper om effektiva och evidensbaserade metoder.

För att minska antalet öppna drogscener i länet ska socialnämnden tillsammans med kommunstyrelsen, trafiknämnden och stadsdelsnämnderna delta i det förstärkta regionala brottsförebyggande arbetet.

Dagligen används en stor mängd droger i Stockholm som förutom att skapa lidande för den enskilde också göder gängen och den organiserade brottsligheten. Analyser av mängden droger som finns i Stockholms avloppsvatten kan användas av staden och polisen för att avgöra vilka insatser som kan sättas in.

Det förebyggande arbetet genom samverkan mellan skola, elevhälsa, fritidsverksamhet, föreningsliv och socialtjänst avgörande för att minska narkotikaanvändningen bland unga. Arbetet mot droger ska trappas upp och Framtid Stockholm och verksamheten Mini Maria ska arbeta för att utreda och behandla fler unga som missbrukar alkohol och droger. Stockholm ska trappa upp arbetet mot droghandeln och därmed arbeta för att strypa en av den organiserade brottslighetens främsta inkomstkällor.

Missbruksvården ska så långt som möjligt ske genom decentraliserad och uppsökande verksamhet. Lågtröskelaktiviteter och mötesplatser för personer med missbruks- och beroendeproblematik är viktiga insatser. Insatser till personer med skadligt bruk och beroende som socialtjänsten ansvarar för ska vara av hög kvalitet. Det uppsökande arbetet ska stärkas och nya vägar hittas för personer med samsjuklighet i samverkan med Region Stockholm. Ett gott samarbete med civilsamhälle är betydelsefullt.

I ett Stockholm för alla får alla leva fritt från våld och förtryck. Arbetet mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck ska stärkas och utvecklas. Socialnämnden ska arbeta för att höja medvetenheten och kunskaperna om våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck inom stadens verksamheter. Det innefattar även att öka kunskap om sexuellt våld oberoende relation.

Nämnden ska stärka det förebyggande arbetet mot våld i nära relationer bland unga. Vidare ska nämnden verka för att samverkan mellan socialtjänsten och Bostadsförmedlingen stärks i syfte att säkra att våldsutsatta som har rätt till förtur ges det. Därtill ska nämnden i samarbete med Bostadsförmedlingen utreda vilka hinder som finns för våldsutsatta att få bostad via förtur. I utredningen ska tillämpningen av tvåårsregeln ingå.

Skyddat boende ska garanteras för den som behöver skydd och därför slopas avgiften för skyddat boende. Socialnämnden ska säkerställa att de skyddade boenden som staden anvisar till håller hög nivå. Nämnden ska också erbjuda stöd och kunskap om trygghets- och säkerhetsarbete till de kvinnojourer som önskar. Syftet är tillsammans med jourerna säkerställa hög kvalitet på säkerheten för våldsutsatta.

Socialnämnden ska, i samarbete med stadsdelsnämnderna, verka för att unga som är utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck får ett gott stöd i och efter den akuta fasen och ett skyddsnet när den skapar sig ett nytt liv. Att arbetet även bedrivs i samverkan med civilsamhället är av central betydelse.

En god samverkan med kvinnojourerna är viktig för att säkra att alla som har drabbats och drabbas av våld i nära relationer och sexuellt våld får stöd. Socialnämnden ska säkerställa stabil och långsiktigt finansiering till kvinnojourerna.

Vidare ska nämnden fortsätta att utveckla stödinsatser vid placering av hotade eller våldsutsatta barn och vuxna på skyddade boenden. Stödinsatserna ska vara av hög kvalitet. Skolgång och förskola eller pedagogisk verksamhet för medföljande barn som bor i skyddade boenden ska säkerställas. Kunskaperna om gömda kvinnor och barn och deras trygghet och rättigheter ska vara goda.

Stadens relationsvårdscentrum ska erbjuda tillgängliga insatser för våldsutsatta. Nämnden ansvarar för att samordna innehållet i samråd med stadsdelsnämnderna. Insatser och stöd till barn som bevittnat eller upplevt våld i nära relationer ska säkerställas via relationsvårdscentrum. Socialnämnden ska även stärka kompetensen om psykisk ohälsa inom stadens relationsvårdscentrum. Med utgångspunkt i Islandsprojektet ska skyddet av och stödet till våldsutsatta barn som bevittnar eller

utsätts för våld i familjen utvecklas. Socialnämnden ska stödja stadsdelsnämnderna i att stärka skyddet och stödet till barnen.

Stöd och skydd ska ges till personer som fallit offer för människohandel. Socialjouren, ungdomsjouren och regionkoordinatören mot människohandel utgör viktiga funktioner för stöd till personer som utsatts för människohandel och prostitution. Socialnämnden ska stärka arbetet riktat till personer utsatta för prostitution och säkerställa likställighet över hela staden. Socialnämnden ska också i samverkan med civilsamhället fortsätta att arbeta med insatser riktade till personer utsatta för prostitution som inte är folkbokförda i Sverige.

I samverkan med bostadsbolagen och stadsdelsnämnderna ska arbetet för grannsamverkan utvecklas. Genom att öka kunskapen om våld och civilkurage bland allmänheten kan flera bidra till att förebygga, förhindra och stoppa mäns våld mot kvinnor och våld mot närstående.

Digitaliseringen har möjliggjort för våldsutövare att kunna utöva sitt våld och förtryck genom nya arenor och metoder. Samtidigt innebär digitalisering att våldsutsatta kan hålla kontakt med sin omgivning och tidigare få hjälp och stöd. Socialnämnden ska i dialog med kvinnojourerna utreda vilket digitalt stöd som kan ges till den som utsätts för digitalt våld och hot.

Stockholm ska vara en tillgänglig stad för alla invånare. I ett Stockholm för alla garanteras alla möjligheten att få ta del av information om staden på lika villkor. Inriktningen för stöd och service till personer med funktionsnedsättning är att identifiera och främja det som skapar delaktighet i samhället och ett självständigt liv. Stadens program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning ska revideras.

Den enskilde har rätt till insatser av god kvalitet som motsvarar dennes behov oavsett ålder. För att säkerställa likställighet ska nämnden i samarbete med stadsdelsnämnderna utveckla uppföljningen av ledsagning/ledsagarservice och biträde av kontaktperson.

Socialnämnden och stadsdelsnämnderna ska möjliggöra för alla medarbetare att få en grundkompetens och fördjupad kunskap gällande olika typer av funktionsnedsättningar. Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med socialnämnden även arbeta för enhetlig yrkestitulatur inom LSS-verksamheterna i enlighet med den antagna färdplanen.

Staden ska göra sitt yttersta för att personer med funktionsnedsättning ska kunna delta i arbetslivet. Med rätt stöd och hjälp kan fler i socialpsykiatrins målgrupper gå över till egen försörjning, praktik eller studier. Nämnden ska bistå arbetsmarknadsnämnden i arbetet med att utveckla insatser för att underlätta för personer med högfungerande autism att delta i arbetslivet.

Stödet till utsatta EU-medborgare ska fortsätta genom att bland annat erbjuda platser på härbärgen samt råd- och stödverksamheter. Tillsammans med EU-teamet och i samband med avhysning ska lagliga boendalternativ erbjudas.

Tillsammans med andra nämnder och civilsamhället ska stöd ges till ensamkommande barn och unga för att motverka psykisk ohälsa och säkerställa att de inte hamnar utanför. Socialnämnden ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden, utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna hålla i arbetet för att ensamkommande unga som beviljats tillfälliga uppehållstillstånd enligt den så kallade gymnasielagen ska ges råd och stöd för att kunna

etablera sig genom studier och jobb. Vidare ska nämnden fortsätta arbetet med att möta ensamkommande ungdomar i utsatta situationer.

Socialnämnden ska fortsätta att arbeta i enlighet med stadens strategi för romsk inkludering, bland annat genom brobygggarverksamheten samt genom att i samråd med den romska minoriteten fortsätta öka kunskaperna kring den romska gruppens kultur och status som nationell minoritet samt sprida dessa kunskaper inom socialtjänsten med fokus på kvinnors och barns rättigheter.

Socialnämnden ska tillsammans med arbetsmarknadsnämnden respektive idrottsnämnden vara drivande i stadens arbete med Agenda 2030:s mål 1 *Avskaffa fattigdom* och mål 3 *God hälsa och välbefinnande*.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med utbildningsnämnden och socialnämnden samt i samråd polis och boende verka preventivt för att öka tryggheten i skolan. Den samverkan ska ske på samma sätt gentemot fristående skolor (1.2)	2023-01-01	2023-12-31
Utbildningsnämnden ska i samarbete med socialnämnden och Region Stockholm utveckla samverkan mellan elevhälsa/ungdomsmottagningar och BUP, första linjens psykiatri och socialtjänsten (1.2)	2023-01-01	2023-12-31
Utbildningsnämnden ska i samarbete med socialnämnden och stadsdelsnämnderna utveckla det normkritiska arbetet mot stereotypa könsroller och machokultur i skolan och utveckla arbetet med mentor i våldsprevention (MVP) (1.2)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med socialnämnden och i samråd med stadsdelsnämnderna göra en översyn av ersättning för bostäder enligt SoL (1.3)	2023-01-01	2023-08-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med socialnämnden och stadsdelsnämnderna utreda om kostnader för gemensamhetsutrymmen i LSS-boenden kan finansieras på annat sätt än genom hyran (1.3)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska i samråd med socialnämnden och stadsdelsnämnderna ta fram förslag på nya ersättningsnivåer inom Bostad med särskild service (LSS) och Daglig verksamhet (LSS) (1.3)	2023-01-01	2023-08-31
Kommunstyrelsen ska tillsammans med socialnämnden skyndsamt inleda arbetet för att revidera förfrågningsunderlaget enligt LOV i syfte att stävja välfärdsfusk, förbättra arbetsvillkoren och höja kvaliteten hos privata utförare inom socialtjänst och LSS (1.3)	2023-01-01	2023-12-31
Service- och omsorgsnämnden ska i samarbete med socialnämnden och i samråd med stadsdelsnämnderna utreda Kontaktcenter som en väg in för alla Stockholmare inom det sociala området (1.3)	2023-01-01	2023-04-30
Socialnämnden ska göra en översyn av stadens stöd till den som utsätts för våld, sexuellt förtryck, prostitution och människohandel i syfte att säkerställa att stadens insatser ger stöd och skydd till alla som behöver det. (1.3)	2023-01-01	2023-06-30
Socialnämnden ska i dialog med kvinnojourer utreda vilket digitalt stöd som kan ges för den som utsätts för digitalt våld och hot (1.3)	2023-01-01	2023-12-31
Socialnämnden ska i samarbete med förskolenämnden och stadsdelsnämnderna utreda hur samverkan mellan socialtjänsten och förskolor kring barn som riskerar att fara illa kan stärkas (1.3)	2023-01-01	2023-12-31
Socialnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna förbereda för en centralisering av hälso- och sjukvården inom socialpsykiatriens bostäder med särskild service från den 1 januari 2024 (1.3)	2023-01-01	2023-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna samla och följa statistik över antal ansökningar, beslut och avslag avseende ledsagning/ledsagarservice och biträde av kontaktperson i syfte att säkerställa likställighet (1.3)	2023-01-01	2023-12-31
Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utarbeta rutiner för att personer som visat intresse för att lämna en kriminell livsstil ska få en första kontakt med staden inom 24 timmar (1.3)	2023-01-01	2023-12-31
Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda om beslut kan fattas för längre tidsperioder i syfte att öka framförhållningen för brukare och utförare (1.3)	2023-01-01	2023-12-31
Socialnämnden ska i samarbete med utbildningsnämnden, förskolenämnden och stadsdelsnämnderna revidera strategin för att minska risken för att barn, unga och unga vuxna dras in i kriminalitet (1.3)	2023-01-01	2023-12-31
Socialnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen ta fram förslag på ersättning och utformning för insatsen korttidsvistelse på dagtid (1.3)	2023-01-01	2023-09-30
Socialnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen uppdatera dokumentationen för det bedömningsinstrument som ligger till grund för ersättningsnivån (LSS) (1.3)	2023-01-01	2023-05-31
Socialnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen utreda hur socialtjänsten kan bevilja fler insatser utan att de föregås av individuell behovsprövning i syfte att säkerställa likställighet i tillgång till insatser inom staden (1.3)	2023-01-01	2023-12-31
Socialnämnden ska påbörja arbetet med att öppna egna HVB-hem för barn och unga i syfte att möta en större del av stadsdelsnämndernas behov av platser (1.3)	2023-01-01	2023-12-31
Socialnämnden ska revidera riktlinjerna för budget- och skuldrådgivning (1.3)	2023-01-01	2023-06-30
Socialnämnden ska i samarbete med äldre- och utbildningsnämnderna samt i samråd med kommunstyrelsen revidera handlingsplanen för att förbättra arbetssituationen för socialsekreterare och biståndshandläggare (1.3)	2023-01-01	2023-12-31
Socialnämnden, äldre- och utbildningsnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen ta fram en gemensam målbild och handlingsplan för stadens fortsatta arbete i omställningen till en god och nära vård (1.3).	2023-01-01	2023-08-31
Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med utbildningsnämnden och socialnämnden vidareutveckla skolsociala team i hela staden, samt utöka socialtjänstens närvaro i skolan, fritidshem och fritidsklubbar (1.3)	2023-01-01	2023-12-31
Äldre- och utbildningsnämnden ska i samarbete med socialnämnden ta fram en nollvision för hemlöshet bland äldre (1.4)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med idrottsnämnden, kulturnämnden, socialnämnden och stadsdelsnämnderna utreda hur staden kan förbättra och förenkla för föreningslivet i Stockholm med målet att Stockholm ska ha Sveriges bästa föreningsklimat (1.5)	2023-01-01	2023-12-31

Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning
Socialnämnden ska leda arbetet med att införa ny teknik och nya arbetssätt inom socialtjänsten. Arbetet med välfärdsteknik ska utvecklas. Inom detta område finns en stor potential att förbättra stödet till och friheten för den enskilde.

Det fortsatta arbetet med utveckling av digitala verksamhetssystem är av största betydelse för socialtjänstens framtida kvalitet, effektivitet och kostnadseffektivitet. Socialnämnden ska arbeta för att stadens socialtjänst ska bli mer effektiv genom bland

annat att effektivisera och utveckla myndighetsutövningen till att bli mer tydlig och ändamålsenlig för den enskilde och företag, inte minst genom digitalisering och innovation. Nämnden ska verka för att boenden med särskild service ska tillhandahålla bättre möjligheter till digital kommunikation och att fler boende ska kunna tillgodogöra sig de möjligheter som digitaliseringen erbjuder. Vidare ska nämnden ansvara för utvecklingen av stadens sociala system och säkerställa framtida process-/systembehov. Socialnämnden ska vara pådrivande i frågan om modernisering av stadens sociala system för att göra hanteringen bättre, användarvänligare och effektivare.

Socialnämnden ska vara drivande i stadens arbete för att såväl allmänhet som personal har tillgång till användarvänliga och enkla digitala kontaktvägar och system.

De ideella aktörerna är viktiga samarbetspartner som med sin expertis och sitt nätverk kan bidra till att nya grupper nås och till att stärka stadens sociala arbete. Föreningslivet utgör ett viktigt komplement för att nå människor i behov. Nämnden har ett ansvar för att informera och var behjälplig gentemot civilsamhället. För att säkerställa att de ideella aktörerna får goda och stabila förutsättningar att verka i Stockholm ska stöden utvecklas. En nära och god dialog med brukar- och intresseorganisationer ska säkerställas.

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

I mottagandet av nyanlända ska stadens ambitioner vara att ge goda förutsättningar för nyanlända att snabbt etablera sig genom utbildning, jobb och bostad. Barnperspektiv ska genomsyra stadens mottagande och stöd till nyanlända. Berörda verksamheter ska beakta att hbtqi-personer som tvingats fly är en extra utsatt grupp.

För att säkerställa ett bra mottagande av nyanlända ska socialnämnden fortsatt samverka med arbetsmarknadsnämnden. Genom Welcome House ska nyanlända, både kommunanvisade, egenbosatta och deras anhöriga, erbjudas en väg in och ett likställigt initialt stöd. Socialnämnden ska bistå arbetsmarknadsnämnden att tillsammans med stadsdelsnämnderna, SHIS, ansvariga myndigheter och civilsamhället samordna stadens mottagande av nyanlända. Socialnämnden ska stödja och samverka med berörda nämnder, följa upp SHIS bostadsvägledning för nyanlända så att etablering på bostadsmarknaden underlättas och hyreskontrakt omsätts.

För att bidra till en snabb etablering är det viktigt med samverkan både inom staden och externt, till exempel med näringsliv och civilsamhälle. Det lokala föreningslivet är viktigt för att underlätta nyanländas etablering. Nämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna och andra berörda nämnder uppmuntra och stödja föreningar som bidrar till integration.

I Stockholm behövs bostäder för personer med olika behov. Det ska finnas god tillgång till bostäder för personer med funktionsnedsättning, personer i hemlöshet, våldsutsatta, barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden och andra grupper med en utsatt ställning på bostadsmarknaden. Särskilda bostäder måste komma in tidigt i planeringsprocessen.

Socialnämnden ska leda, samordna och utveckla samverkan med SHIS för att analysera, följa upp och samordna de årliga behovsbedömningar av genomgångsbostäder för personer som är i behov av en tillfällig bostad, eller mer varaktigt boende med visst boendestöd. Det är viktigt att bostäder som SHIS Bostäder förfogar över fördelas över hela staden.

Nämnden ska kontinuerligt utvärdera boende- och ersättningsmodeller för att säkerställa att SHIS kan uppfylla sitt bostadssociala uppdrag samt att de tillgodoser behovet av genomgångsbostäder för målgruppen våldsutsatta som tvingats flytta. Vidare ska nämnden i samarbete med bostadsförmedlingen, bostadsbolagen och SHIS tillhandahålla 150 genomgångsbostäder för barnfamiljer som under lång tid levt i osäkra boendeförhållanden.

En särskild hemlöshetssatsning görs för att stärka arbetet mot hemlöshet och det förebyggande arbetet för att undvika att personer hamnar i hemlöshet. Det kräver ett förebyggande arbete, akuta insatser, samt en långsiktig plan för bostadsbyggande. Nämnden ska utveckla det vräkningsförebyggande arbetet tillsammans med stadsdelsnämnderna och bostadsbolagen. Ett särskilt fokus ska läggas på barnfamiljer. Genom nära samverkan med berörda nämnder, SHIS Bostäder och privata fastighetsägare ska nämnden säkerställa att staden kan fullfölja sitt bostadsförsörjningsansvar för de grupper som staden har ett särskilt ansvar för. Nämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna, SHIS och Bostadsförmedlingen utveckla arbetssätt för att säkerställa att barnfamiljer som hamnar i akut hemlöshet inte placeras på vandrarhem utan får tillgång till en mer långsiktig och trygg boendelösning

Tak över huvudet-garantin ska gälla och arbetet med Bostad först ska stärkas och utvecklas i syfte att öka antal Bostad först lägenheter. Den som lever i hemlöshet ska få stöd och en väg tillbaka till ett eget fast boende. Socialnämnden ska genomföra en genomlysning av samtliga sociala lägenheter som finns i staden i syfte att säkerställa att de används på ett effektivt sätt.

Arbetet mot missbruk och hemlöshet ska vara långsiktigt och det förebyggande arbetet är prioriterat. Socialnämnden ska utveckla arbetet med äldre personer som lever i hemlöshet eller riskerar att bli hemlösa och genom stadens äldrelotsar vägleda dem till kontakt med socialtjänst och äldreomsorg. Socialnämnden ska arbeta för att få till en förbättring i samarbetet mellan socialtjänst och sjukvård kring de som både lider av psykisk sjukdom och missbruk.

Arbetet för att möta det stora underskottet av bostäder med särskild service enligt LSS och SoL ska intensifieras. Fler LSS-bostäder och grupp-bostäder måste skapas, både i befintliga fastigheter och i nyproduktion. Socialnämnden ska säkerställa att beställaransvar för grupp- och servicebostäder/stödboenden LSS och SoL fullföljs.

Bristen på lämpliga boenden gör att staden tvingas köpa platser utanför stadens regi och utanför Lagen om valfrihet (LOV). Det är negativt för stockholmarna som kan tvingas lämna orten där de växt upp och för stadens ekonomi. I stadens årliga boendeplan för bostäder för personer med funktionsnedsättning ska det framkomma hur många LSS-bostäder som finns i egen regi i stadsdelsnämnderna. Målsättningen är att stärka kvaliteten och säkra att invånarna kan välja egen regi om de önskar. Vidare ska nämnden säkerställa att mark reserveras i samband med stadsutveckling samt i ökad omfattning beställa olika typer av boendelösningar för personer inom grupp- och servicebostäder/stödboenden LSS och SoL, i synnerhet boendetyper där det idag råder underskott. Socialnämnden ska även i samband med bostadsexploateringsprojekt utreda om projekten kan innehålla en andel om minst fem procent lägenheter för dessa boendeformer.

Vidare ska kommunstyrelsen, socialnämnden och stadsdelsnämnderna utreda om kostnader för gemensamhetsutrymmen i boenden kan finansieras på annat sätt än genom hyran. Syftet är att ta sig an orättvisan som innebär att personer med

funktionsnedsättning har merkostnader för boende bara på grund av att de har en funktionsnedsättning.

Nämnden samarbetar med berörda nämnder i tillsynsuppdrag för att utveckla och erbjuda en sammanhållen och gemensam tillsyn hos företag. Nämndens verksamhetsutveckling inom tillsyn och kontroll ska ta hänsyn till näringslivsperspektivet och arbetssätten ska vara förutsägbara och tydliga för företagarna. I hanteringen av serveringstillstånd ska socialnämnden ge snabb, korrekt och rättssäker service till Stockholms företagare. Stadens hantering av serveringstillstånd ska möjliggöra för Stockholm att vara en levande storstad, i kombination med socialt ansvar. Tydliga krav på ordning i ekonomin förhindrar ekonomisk brottslighet. Vidare ska socialnämnden ingå som berörd nämnd i den samordning som kommunstyrelsen leder kring utveckling av e-tjänster och det digitala mötet för målgruppen näringsliv och företag.

Nämnden ska medverka till att staden uppnår ett resultat om minst 70 i NKI (Nöjd Kund Index) genom att utveckla den egna verksamheten samt medverka i gemensamma utvecklingsprocesser med övriga nämnder.

Nämnden hanterar i fortsättningen remisser från statliga Spelinspektionen om att bevilja licens för värdeautomater då nämnden genom sin tillstånd- och tillsynsverksamhet kring servering har relevant information om företagen.

I samverkan med stadsdelsnämnderna och miljö- och hälsoskyddsnämnden samt rättsvärdande myndigheter och Skatteverket ska arbetet trappas upp för att motverka den svarta ekonomin, kriminella transaktioner och aktiviteter, vid tillståndsgivning och tillsyn.

Stockholms stad ska stärka arbetet för att motverka välfärdsbrott. Nämnden ska stärka upp upphandlingsarbetet och avtalsuppföljningen för att säkerställa att det inte förekommer organiserad brottslighet inom upphandlad verksamhet.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Socialnämnden ska genomföra en genomlysning av samtliga sociala lägenheter som finns i staden i syfte att säkerställa att de används på ett effektivt sätt (3.1)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd och Spånga-Tensta stadsdelsnämnd samt i samråd med arbetsmarknadsnämnden, exploateringsnämnden, idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, utbildningsnämnden, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem och SISAB starta Fokus Järva för att få till en sammanhängande satsning och en samlad plan för utvecklingen av Järva med utgångspunkt i översiktsplanen och med stort fokus på genomförandekraft (3.3)	2023-01-01	2023-12-31
Socialnämnden ska i samarbete med Bostadsförmedlingen i Stockholm AB utreda vilka hinder som finns för våldsutsatta att få bostad via förtur. I utredningen ska tillämpningen av tvåårsregeln ingå (3.3)	2023-01-01	2023-06-30
Socialnämnden ska i samband med verksamhetsplan genom nämndindikatorer, kvantifiera årets behov av bostäder inom ramen för det bostadssociala uppdraget, för samtliga målgrupper (3.3)	2023-01-01	2023-12-31
Socialnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen och SHIS utreda frågan om boenden för komplexa målgrupper (3.3)	2023-01-01	2023-05-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Socialnämnden ska revidera riktlinjerna för försöks- och träningslägenheter och utvidga riktlinjerna till att omfatta Bostad först (3.3)	2023-01-01	2023-06-30
Kommunstyrelsen ska i samverkan med äldrenämnden och socialnämnden utreda möjligheterna att öka likställigheten mellan socialsekreterare och biståndshandläggare inom äldreomsorg, socialpsykiatri och stöd och service för personer med funktionsnedsättning i fråga om bland annat titulatur, lön och förutsättningar att ägna sig åt socialt arbete (3.4)	2023-01-01	2023-12-31
Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna kartlägga förekomsten av otrygga anställningar inom funktionshinderomsorgen (3.4)	2023-01-01	2023-12-31
Nämnder och bolagsstyrelser ska säkerställa att det finns resurser och kompetens tillgängliga i den utsträckning som krävs för att möta den kraftigt ökande ambitionshöjningen i arbetet med att utveckla en sammanhållen beredskap för fredstida kriser och civilt försvar, både i den egna verksamheten och inom ramen för en stadsövergripande samverkan (3.5)	2023-01-01	2023-12-31
Nämnder och bolagsstyrelser ska under ledning av kommunstyrelsen medverka i upprättandet av stadens krigsorganisation och dess bemanning (3.5)	2023-01-01	2023-12-31
Servicenämnden ska under ledning av kommunstyrelsen och i samarbete med förskolenämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden, äldrenämnden och stadsdelsnämnderna utreda och påbörja etablering av ett centralt omsättningslager för vissa livsmedel och vissa förbrukningsvaror i syfte att höja stadens beredskapsförmåga (3.5)	2023-01-01	2023-12-31
Socialnämnden, äldrenämnden och stadsdelsnämnderna ska i samråd med kommunstyrelsen planera för att stadens boenden inom äldreomsorg och LSS beredskapslagrar i egen regi för att klara ett grundläggande måltidsbehov för brukare och personal under minst sju dygn (3.5)	2023-01-01	2023-12-31
Socialnämnden ska i samarbete med Stockholm Vatten och Avfall AB beställa en analys av mängden droger som finns i Stockholms avloppsvatten (3.6)	2023-01-01	2023-12-31

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2023	KF:s årsmål 2024	KF:s årsmål 2025
Obligatorisk nämndindikator				
1.3 Stockholms stad ska ge stöd och omsorg där behoven är som störst	Andel personer som själva upplever att de får en förbättrad situation av insatserna de fått från socialtjänsten (vuxna missbruk)	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel personer som själva upplever att de får en förbättrad situation av insatserna de fått från socialtjänsten (socialpsykiatri)	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel personer som själva upplever att de får en förbättrad situation av insatserna de fått från socialtjänsten (våld i nära relation)	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2023	KF:s årsmål 2024	KF:s årsmål 2025
2.1 Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring	Klimatpåverkan från upphandlade livsmedel och måltider	1,6 kg CO2e per kg livsmedel	1,6 kg CO2e per kg livsmedel	1,5 kg CO2e per kg livsmedel
	Köpt energi i stadens verksamheter	1 945 GWh	1 945 GWh	1 945 GWh
2.4. Stockholmnarnas hälsa ska främjas genom ren luft, rent vatten och giftfria miljöer	Andel inköpta animalier med krav på djurskydd och restriktiv antibiotikaanvändning i nivå med svensk lagstiftning, i kilo av totala inköpta volymen	88 %	90 %	92 %
	Andel inköpta ekologiska måltider och livsmedel i staden i kronor av totala värdet av inköpta måltider och livsmedel	70 %	70 %	70 %
3.1 Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	+/- 1 %
3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb	Andel barn som lever i familjer som har ekonomiskt bistånd	2,7 %	2,7 %	2,6 %
	Andel personer som har ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen	1,5 %	1,5 %	1,5 %
	Andel vuxna med långvarigt ekonomiskt bistånd jämfört med samtliga vuxna invånare	1,0 %	1,0 %	1,0 %
	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	11 000	11 000	11 000
	Näringslivets nöjdhet vid kontakter med staden som myndighet	72	73	74
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2023	KF:s årsmål 2024	KF:s årsmål 2025
	Andel personer som själva upplever att de får en förbättrad situation av insatsen/insatserna de fått från socialtjänsten (ekonomiskt bistånd)	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
3.3 I Stockholm ska alla ha rätt till ett bra boende som de har råd med	Antal tillkomna permanenta genomgångsbostäder i SHIS regi	150	Fastställs 2024	Fastställs 2024
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal beställda bostäder med särskild service (LSS/SoL) i samband med genomförande-beslut	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel personer aktualiserade vid Enheten för hemlösa som vid avslutad kontakt har stadigvarande boende	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel personer med bostadskontrakt enligt Bostad först som behåller kontraktet efter 12 månader	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal barnfamiljer som beviljats en akutboendelösning på hotell/vandrarhem	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb	Aktivt Medskapandeindex	83	83	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.5 Hög beredskap och stark rådgivning ska råda i alla verksamhetsområden	Andel upphandlade avtal där kontinuerlig uppföljning genomförts	80 %	81 %	82 %
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel elektroniska inköp	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse

Stadsbyggnadsnämnden

Stadsbyggnadsnämnden ska sträva efter att minska sociala klyftor och bryta segregationen. Nämnden har en viktig roll i utvecklingen av översiktsplanens fokusområden och de strategiska sambanden. Nämnden ska arbeta med klimatanpassning i staden, stärka den biologiska mångfalden, samt bidra till att skapa fysiska strukturer som gör det lätt att leva och resa miljövänligt för att bidra till att nå målet om klimatpositiv stad till år 2030.

Stadsbyggnadsnämnden ska säkerställa ett socialt, ekologiskt och ekonomiskt hållbart samhällsbyggande i enighet med översiktsplanen och uppfylla stadens bostadsmål om 140 000 bostäder till 2030 med tillhörande infrastruktur och samhällsservice. Nämnden ska ha ett långsiktigt helhetsperspektiv då staden planeras.

Stockholm ska byggas yteffektivt, blandat, kollektivtrafiknära och klimatsmart. Alla stadsdelar ska utvecklas med bostäder som unga, studenter och äldre har råd att flytta till. Samtidigt har stadens goda livsmiljöer med natur, närhet till vatten och kulturvärden med stor betydelse, kvaliteter som ska stärkas och göras tillgängliga. Det ska finnas gott om sociala och kulturella mötesplatser i varje stadsdel.

Nämndens uppgifter

Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- övergripande fysisk planering för bland annat bostadsförsörjning, arbetsplatser, miljö, infrastruktur, klimatanpassning och skola
- myndighetsansvar för planprocess, bygglov, bygganmälan och namngivning
- stadens fristående mättnings- och kartläggningsverksamhet
- inrättande och upphävande av naturreservat, kulturreseervat och biotopskydd samt djur- och växtskyddsområden enligt miljöbalken
- beslut om bidrag till bostadsanpassning för personer med funktionsnedsättning enligt lagen om bostadsanpassningsbidrag
- handläggning av ärenden om anmälan från allmänheten om otillgänglig miljö, så kallat enkelt avhjälpta hinder

Förslag till budget 2023 och inriktning för 2024 och 2025

Mnkr	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	-437,1	-440,4	-432,5	-427,9
Drift och underhåll	-437,1	-440,4	-432,5	-427,9
Avskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Internräntor	0,0	0,0	0,0	0,0
Intäkter	270,0	270,0	270,0	270,0
Netto	-167,1	-170,4	-162,5	-157,9
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0

Budgeten för 2023 ökar med 3,3 mnkr jämfört med 2022. Stadens verksamheter ska kontinuerligt arbeta för en effektiv verksamhet. Genom att bland annat arbeta för att minska kostnaderna för administration och konsulttjänster samt arbeta för en effektiv lokalanvändning används stadens resurser i enlighet med god ekonomisk hushållning och resurser kan frigöras för prioriterad verksamhet. Kommunfullmäktiges budget för 2023 fokuserar på samverkan och prioriteringar utifrån ett kommunkoncernsperspektiv och innehåller en generell effektivisering. I nämndens budget ingår en kostnadsneutral justering av personalomkostnadspålägg. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Investeringsbudgeten för 2023 är oförändrad jämfört med 2022. Investeringsbudgeten framgår av bilaga 3.

Bostadsanpassningsbidraget för år 2023 är 80,0 mnkr.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

För att kommunfullmäktiges mål ska uppnås ska nämnden, utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, arbeta enligt kommunfullmäktiges prioriterade inriktning nedan.

Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

Stadsutveckling och bostadsbyggande är ett viktigt verktyg för att öka jämlikheten i staden. Det handlar om att säkerställa ett högt bostadsbyggande där minst hälften av nybyggnationen är hyresrätter och om att bygga bort fysiska hinder som utgör sociala barriärer mellan olika delar av staden. Detta för att bidra till och öka den sociala hållbarheten. Översiktsplanen är staden viktigaste dokument för den långsiktiga stadsutvecklingen och pekar bland annat ut fokusområden, strategiska- och gröna samband. Nämnden har en viktig uppgift i att säkra styrkraften för översiktsplanen i samarbete med kommunstyrelsen och stadens övriga tekniska nämnder.

För att bygga samman staden och minska segregationen ska arbetet med fokusområden för stadsutveckling prioriteras och arbetet med att utveckla de strategiska sambanden som pekas ut i översiktsplanen stärkas. I det arbete som måste göras med att se över

planeringsförutsättningar för översiktsplanen ska en översyn göras av hur planeringen kring de strategiska sambanden bedrivs. Detta för att säkra efterlevnaden av intentionerna i översiktsplanen. Samband utformade som annat än bilvägar ska förtydligas och lyftas fram.

Nämnden ska aktivt bidra till arbetet med Fokus Järva där staden kraftsamlar kring utvecklingen av Järvaområdet med utgångspunkt i översiktsplanen. Järva är ett område i Stockholm med stora kvaliteter och värden. Fokus Järva inkluderar, utöver stadsutveckling, satsningar på trafik, skola och socialtjänst samt samordning internt och externt.

Som en del av utvecklingen av Järva ska Kista Science City fortsätta utvecklingen till ett modernt innovationsdistrikt och goda förutsättningar för teknik och innovation. Stadens satsningar ska fortsätta för att skapa en levande och trygg stadsmiljö. Staden ska verka för att Kista fungerar som testbädd för stadens eget innovationsarbete inom såväl teknik- som välfärdssektorn. Nämnden ska även tillvarata potentialen för fler bostäder och arbetsplatser inom området. Stadsbyggnadsnämnden ska tillsammans med exploateringsnämnden, trafiknämnden och Stockholm Business Region AB i samråd med kommunstyrelsen stärka samordning och insatser för att möjliggöra denna utveckling.

Nämnden ska bidra till utvecklingen av Bromma flygplats i syfte att omvandla området till Bromma Parkstad utifrån idén om 15-minutersstaden. Konkret planering ska påbörjas genom att tillsätta en projektorganisation. Staden ska inleda förhandlingar med Region Stockholm och staten om utbyggd tunnelbana till det nya stadsutvecklingsområdet samt inleda arbetet med att kartlägga markföroreningar vid Bromma flygplats så att staden får en uppfattning om saneringsbehov. Till dess att flygplatsen är nedlagd ska staden upphöra att subventionera flygtrafiken och dess utsläpp.

Under året behöver fler nya områden för stadsutveckling identifieras och föras in i planeringen. Södertäljevägen närmast Liljeholmen kan omvandlas från trafikled till urbant stråk för att bygga ihop Liljeholmen centrum med området runt Liljeholmskajen. Örbyleden kan på sikt omvandlas till en stadsboulevard där bostäder, arbetsplatser och verksamheter kan integreras med kapacitetsstark kollektivtrafik, i enlighet med översiktsplanen. På längre sikt kan stadsutveckling prövas i Skrubba. Utredningen för att utveckla en ekostadsdel i Skarpa by ska fortsätta. Nämnden ska delta i utredningen av det långsiktiga behovet av hamnkapacitet i Stockholm i syfte att säkra sjöfartens behov, öka kollektivtrafiken på vatten och bidra till stadsutveckling. Utredningen ska inkludera utveckling och tillgänglighetsförande av Masthamnen.

Stadsbyggnadsnämnden ska arbeta aktivt för att göra det offentliga rummet i hela staden tryggare, säkrare, och inkluderande, exempelvis genom folkliv och levande gatumiljöer. Utveckling ska ske utifrån kunskap och omsorg om befintliga värden och med kvalitet i byggande och gestaltning. Stadsgator och levande bottenvåningar är några av de verktyg som kan användas för att naturligt skapa mer folkliv och en hög stadskvalitet samtidigt som tryggheten ökar.

Varje stadsdel är unik och bör utvecklas utifrån sina förutsättningar. Det innebär att tillvarata det rika utbudet av exempelvis kulturhus, småbutiker, kaféer, ateljéer, teatrar, biografier och samlingslokaler. Dessa ska värnas och bidra till en kvarterskultur som gör varje stadsdel unik och de boende stolta över sitt närområde.

Nämnden ska fortsätta verka för att staden utvecklas till en mer grönskande, attraktiv,

levande och trygg stadsmiljö dygnet runt, exempelvis genom att tillföra mer bostäder eller nattliv där så är lämpligt. Etablering av tillfällig arkitektur och tillfälliga verksamheter ska underlättas i stadsutvecklingsområden. Stadsbyggnadsnämnden ska genom stadsutvecklingen verka för målet att Stockholm inte ska ha några särskilt utsatta eller utsatta områden.

Stadsplaneringen ska ha ett barnperspektiv och främja barns tillgång till rörelse och lek och barnkonsekvensanalys ska vara en del av hela planeringsprocessen. Nämnden ska i ett tidigt skede, planera för kvalitativa skol- och förskolegårdar med välfungerande friytor. Nämnden ska delta i arbetet att ta fram lekvärdesriktlinjer för förskole- och skolgårdar för att säkerställa att barn i förskola och skola får tillgång till tillräckligt med rörelse och utevistelse under dagen.

Nämnden ska bidra till att alla områden i staden har en mer blandad bebyggelse, fler flerbostadshus ska byggas i områden som idag domineras av villor och fler hyresrätter byggas där det idag domineras av bostadsrätter och ägt boende.

Nämnden ska verka för att fler större bostäder byggs för att minska trångboddheten. Alla ska kunna bo kvar i Stockholm även när familjen växer. Staden behöver också utreda andra åtgärder för att hjälpa trångbodda barnfamiljer, som öronmärkning av bostäder, ställa krav vid markanvisning, arbeta för att få privata hyresvärdar att sänka inkomstkrav samt åtgärder inom social- och arbetsmarknadsområdet.

En viktig uppgift för nämnden är planering av bostäder för de grupper som kommunen har ett särskilt ansvar för. Stadens projekt ska där det är möjligt innehålla en andel om minst fem procent lägenheter för särskilt boende, med prioriterad inriktning på boenden inom funktionshinderomsorg och socialpsykiatri. Nämnden ska vara en aktiv part i stadens samverkan kring att möjliggöra uppförande av modulhus, initialt avsedda som bostäder för prioriterade grupper tillsammans med SHIS och de kommunala bostadsbolagen.

Nämnden ska öka insatserna för fler genomgångsbostäder med flexibel användning för prioriterade grupper och vara en aktiv part i stadens samverkan kring att hitta platser för och möjliggöra boendelösningar för mottagandet av nyanlända. Nämnden ska även medverka till ett ökat byggandet av studentbostäder med målsättningen att år 2030 kunna erbjuda alla studenter som önskar en studentbostad.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Utbildningsnämnden ska i samarbete med SISAB, förskolenämnden, stadsbyggnadsnämnden och stadsdelsnämnderna införa lekvärdesriktlinjer för förskolegårdar och skolgårdar. Riktlinjerna ska säkra tillräckliga yttorlekar (1.2)	2023-01-01	2023-12-31
Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd ska i samarbete med exploateringsnämnden, kulturnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden och relevanta aktörer verka i området fortsätta arbetet med en permanent kulturpark med fokus på graffiti i Snösätra (1.5)	2023-01-01	2023-12-31
Idrottsnämnden ska tillsammans med kommunstyrelsen, fastighetsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och exploateringsnämnden ta fram förslag på förbättrad samordning för den strategiska planeringen av idrottsytor (1.5)	2023-01-01	2023-12-31
Kulturnämnden ska i samråd med fastighetsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, stadsdelsnämnderna, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder och AB Stockholms hem se över stadens strategi för gatukonst och muralmålningar bland annat med mer fokus på förutsättningar för eget skapande genom till exempel öppna väggar (1.5)	2023-01-01	2023-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stadsbyggnadsnämnden ska tillsammans med exploateringsnämnden, kulturnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden utreda möjligheterna att identifiera zoner i områden utan bostäder där högre ljudnivåer kan tillåtas för ett levande nattliv (1.5)	2023-01-01	2023-06-30

Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning

Nämnden ska främja en klimatsmart, resilient och resurseffektiv stadsutveckling. I planprocessen ska metoder väljas för att främja social, miljömässig och ekonomisk hållbarhet. Nämnden ska bidra till att skapa fysiska strukturer som gör det lätt att leva miljövänligt samt arbeta för minskade utsläpp från trafiken genom att minska beroendet av bil samt verka för elektrifiering och ett transporteffektivt samhälle.

Nämnden ska beakta effekter av ett förändrat klimat såsom skyfall och värmeböljor i planeringen och utveckla kompetensen kring dagvatten och skyfallshantering. Som en del av detta utgör våtmarkerna en viktig del i att öka motståndskraften mot översvämningar, samtidigt som de berikar den biologiska mångfalden, och ska därför som utgångspunkt bevaras eller kompenseras vid stadsutveckling. Nämnden ska stötta kommunstyrelsen i arbetet med att utveckla kommunkoncernens organisation och strategiska planering och uppföljning för att säkerställa en långsiktigt hållbar energi- och elförsörjning och fortsätta planeringsarbetet i enlighet med lagen om kommunal energiplanering.

För att uppnå stadens klimatmål behöver utsläppen från byggmaterial samt utsläppen som sker under byggprocessen minska. Detta ska bland annat ske genom krav på en klimatneutral byggsektor. Staden ska även fortsätta sitt arbete och följa Boverkets arbete, med införande av klimatdeklarationer och kommande gränsvärden för byggande, för att säkerställa att staden ligger i framkant eller föregår nationella krav på gränsvärden vid nybyggnation.

Ökat fokus ska läggas på cirkulärt byggande och funktionsdugliga byggnader ska av bland annat klimatskäl eller kulturhistoriska skäl inte rivas när det är ekonomiskt rimligt att bygga om och renovera. En strategi ska upprättas för att främja hållbart byggande i trä eller andra material med motsvarande eller bättre klimatprestanda och byggtakt. Den lokala elproduktionen ska även öka med solceller som norm vid nybyggnation.

Nämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och miljö- och hälsoskyddsnämnden stärka den regionala samverkan på klimatområdet samt arbetet med att stärka regionens attraktionskraft genom strategisk forskning och innovation. Inom ramen för svenskt och europeiskt klimatkontrakt 2030 ska nämnden arbeta med utvecklade samarbeten, innovativa arbetssätt och en ökad externfinansiering från staten och EU för att åstadkomma en snabbare klimatomställning.

Nämnden ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden och exploateringsnämnden inrätta ett naturreservat i Kyrkhamn/Riddersvik och utreda förutsättningarna, med syfte att inrätta naturreservat, i Ålstensskogen/Storskogen, Majroskogen och Fagersjöskogen. I samband med det ska stadsbyggnadsnämnden i samarbete med berörda nämnder ta ett samlat grepp på visionsarbetet Rågsveds Allé och starta ett visionsarbete om stadsutvecklingen i Fagersjö. Arbetet ska syfta till att undersöka förutsättningarna för att nya pendeltågsstationer i Fagersjö och Rågsved samt bygga nya bostäder. Därtill ska staden inrätta fem nya biotopskyddsområden i enighet med tidigare utredning och utreda ytterligare fem. I arbetet ska beaktas att bostadsbyggnadsmål och planerad viktig infrastruktur kan genomföras.

Nämnden ska samarbeta med fastighetsägare och näringslivet för att tillvarata och främja stadsgrönka samt ekosystemtjänster i den bebyggda miljön. Utgångspunkten för stadsplaneringen som initieras under mandatperioden är att mycket stor försiktighet ska råda med byggnation i ekologiskt särskilt betydelsefulla områden (ESBO). Om ändå byggnation planeras i ESBO ska naturvärdesinventering alltid göras i samband med markanvisning.

Ekologisk kompensation ska både ske inom enskilda projekt men även till viss andel ses som ett helhetsarbete och ska tillämpas så att de ekologiska värdena och den biologiska mångfalden i staden som helhet ska bli starkare än innan exploatering. Ekologiska värden som tas i anspråk ska alltid ersättas av ekologiska värden i närområdet.

Nämnden ska i sin planering verka för förutsättning för att stadens grönstruktur inte försvagas. De verktyg som finns för att stärka och skapa ekosystemtjänster på olika typer av mark, till exempel i parker och på grönmark ska användas. Grönytefaktorn är en viktig del i arbetet för ett hållbart Stockholm.

Stadsbyggnadsnämnden ska vara drivande i stadens arbete med Agenda 2030:s mål 11 *Hållbara städer och samhällen* (tillsammans med exploateringsnämnden).

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Exploateringsnämnden ska i samarbete med fastighetsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, AB Svenska Bostäder, Familjebostäder AB och Stockholmshem AB utreda gränsvärden för klimatbelastning vid nybyggnation (2.1)	2023-01-01	2023-12-31
Exploateringsnämnden ska i samarbete med stadsbyggnadsnämnden ta fram en strategi för att främja hållbart byggande i trä eller andra material med motsvarande eller bättre klimatprestanda och byggtakt (2.1)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, AB Svenska Bostäder, Familjebostäder AB, Stockholmshem AB och SISAB ta fram en strategi för klimatneutral bygg- och anläggningssektor (2.1)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, Stockholm Stadshus AB, Stockholm Vatten och Avfall AB, Stockholms Hamn AB och Stockholm Exergi ansvara för stadens samlade koordinering för att genomföra uppförandet av nytt kraftvärmeverk samt tillse att relevanta ersättningsytor ordnas så som bad- och båtplats. En oberoende granskare ska tillsättas för att följa arbetet under genomförandeprocessen, och rapportera till staden hur arbetet fortlöper ur miljö- och klimatsynpunkt med särskilt fokus på dricksvattenförsörjningen (2.1)	2023-01-01	2023-12-31
Stadsbyggnadsnämnden ska i samråd med exploateringsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden inrätta ett naturreservat i Kyrkhamn/Riddersvik (2.2)	2023-01-01	2023-12-31
Stadsbyggnadsnämnden ska i samråd med exploateringsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden utreda förutsättningarna med syfte att inrätta naturreservat i Fagersjöskogen. I samband med det ska staden ta ett samlat grepp på visionsarbetet Rågsveds Allé och starta ett visionsarbete om stadsutvecklingen i Fagersjö. Arbetet ska syfta till att undersöka förutsättningarna för att nya pendeltågsstationer i Fagersjö och Rågsved samt bygga nya bostäder (2.2)	2023-01-01	2023-12-31
Stadsbyggnadsnämnden ska i samråd med exploateringsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden, Bromma stadsdelsnämnd och Farsta stadsdelsnämnd utreda förutsättningarna, med syfte att inrätta naturreservat, i Ålstensskogen/Storskögen och Majroskögen (2.2)	2023-01-01	2023-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Exploateringsnämnden ska i samarbete med stadsbyggnadsnämnden och trafiknämnden utvärdera och revidera de gröna parkeringstalen i syfte att göra det mer attraktivt med hållbara mobilitetstjänster så som elbilpooler före parkeringsplatser vid nybyggnation (2.3)	2023-01-01	2023-12-31
Exploateringsnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen, stadsbyggnadsnämnden och trafiknämnden verka för byggandet av bussterminaler vid Brommaplan och Gullmarsplan så att dessa projekt med Region Stockholm som huvudman kan sättas igång mellan åren 2025-2027 (2.3)	2023-01-01	2023-12-31
Stockholms Stads Parkerings AB ska i samarbete med exploateringsnämnden och i samråd med stadsbyggnadsnämnden utreda att tillämpa p-köp även vid förtätning (2.3)	2023-01-01	2023-12-31

Ett Stockholm med en stark och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

Behovet av fler bostäder har hög prioritet och nämnden ska vara drivande för en hög bostadsbyggnadstakt på både kort och lång sikt för att säkerställa den långsiktiga utbyggnaden. Målet är att 140 000 bostäder byggs mellan 2010 och 2030 och att förutsättningar för 70 000 bostäder skapas mellan 2019 och 2025. Bostadsbristen minskar bara av den byggnation som har möjlighet att byggstartas och färdigställs. Målformuleringarna för markanvisningar och start-PM ska därför ses över med fokus på projektenens genomförandekraft, från idé till byggstart.

Staden ska uppfattas som tydlig, samordnad och serviceinriktad inför stadens invånare och företag. Nämnden ska även aktivt bedriva riktad tillsyn av fastigheter enligt sitt ansvarsområde samt aktivt informera om möjligheter att anmäla brister i fastigheters skick. Detta för att säkerställa korrekt användning av fastigheter och en god regelefterföljelse.

Nämnden ska utifrån översiktsplanens inriktning medverka i utvecklingen av stadens verksamhetsområden med hänsyn till företag samt regional och kommunal samverkan i stadsutvecklingsprocessen. Årsta partihandelsområde ska stå modell och prioriteras i detta utvecklingsarbete. Nämnden ska medverka till att öka antalet arbetsplatser med särskild fokus på fler arbetsplatser i söderort.

Nämnden ska verka för fler arbetsplatser och prioritera arbetsplatsetableringar i enlighet med identifierad arbetsplatspotential. Ett mål för antalet nya arbetsplatser ska tas fram till år 2040 med delmål till år 2030, av exploateringsnämnden i samarbete med kommunstyrelsen. Den arbetsplatspotential som finns i Stockholms södra delar och stadens fokusområden ska tillvaratas genom en stadsövergripande styrning och uppföljning av större projekt. Nämnden ska utreda förutsättningarna för en högre andel arbetsplatser inom stadsutvecklingsområdena Älvsjö-Örby och Söderstaden.

Nämnden ska arbeta för att främja stadens kultur- och nöjesliv och fortsätta samverka för att uppnå stadens vision om Slakthusområdet för att bland annat skapa ett modernt, levande kultur- och nöjesliv samt att öka antalet arbetsplatser i stadens södra delar. Nämnden ska verka för att skydda viktiga kulturinrättningar via exempelvis planbestämmelser där detta är möjligt.

Takten i byggandet av allmännyttiga och privata hyresrätter ska öka. Stadens åtaganden inom ramen för 2013-års Stockholmsförhandling och Sverigeförhandlingens Storstad Stockholm ska uppnås och har hög prioritet.

Nämnden ska i arbetet för en äldrevänlig stad och i ett tidigt skede beakta stadens mål för seniorbostäder och verka för att öka antalet seniorbostäder som byggs av allmännyttiga och externa aktörer. Målet är att garantera den enskilde ett tryggt boende oavsett var i staden man bor. Stadens olika boendeformer för äldre har under de senaste åren blivit tydligare och det ska vara lätt att hitta ett tillgängligt boende som gör det möjligt att leva ett aktivt liv även när rörelseförmågan blir sämre.

Nämnden ska fortsätta utveckla arbetet med Stockholmshusen för att de ska fungera på fler platser. Nämnden ska även medverka i arbetet för att se över hur produktion och hyreskostnaden kan sänkas ytterligare för Stockholmshusen. Detta kan exempelvis ske genom att se över former av ökad industriell produktion, men också genom att ta lärdom av andra projekt och metoder med målet att i första hand bygga till lägre kostnad och möjliggöra rimliga hyror.

Nämnden ska arbeta aktivt för att tillskapa fler bostäder med rimliga boendekostnader, exempelvis genom att stimulera innovation och nya affärsmodeller samt se över gällande kommunala processer och särkrav på andra områden än miljö- och klimat. Nämnden ska även utreda privata aktörers möjlighet att bygga prispressade typhus, använda seriellt byggande, likt Stockholmshusen, för att sänka produktions och boendekostnaden.

Pilotprojekten inom byggaktörsdrivna planprocesser ska utvärderas och nämnden ska se över rutiner och verka för att låta bygglovsprocessen löpa parallellt med detaljplaneprocessen där det är möjligt. Byggaktörsdrivna planprocesser ska utifrån utvärderingen utvecklas och användas i de fall det kortar handläggningstider, ökar genomförandekraften i stadsutvecklingen eller frigör resurser inom stadsbyggnadsnämndens arbete med utgångspunkt att det även bidrar till en socialt och ekologisk hållbar stad enligt stadens styrdokument.

Stadsplaneringen ska i stort utgå ifrån principen om områdesplanering, exempelvis med hjälp av ankarbygggherrar likt arbetet i Fokus Skärholmen. Där områdesplanering inte kan appliceras ska besluten om markanvisning och start-PM som regel sammanfalla och detaljplaneprocessen drivas med hög grad av demokratiskt inflytande. Stadsutveckling och prioriteringar av investeringar ska i större utsträckning utgå ifrån de lokala utvecklingsprogrammen och bidra till social- och ekologisk hållbarhet. Därför ska de lokala utvecklingsprogrammen uppdateras. Detta för att öka kvalitet, social hållbarhet och invånarnas möjlighet till inflytande över stadsutvecklingen. Detta gäller inte minst i utvecklingen av översiktsplanens fokusområden, som exempelvis Fokus Järva.

Nämnden ska verka för att det demokratiska inflytandet och förankringen för stadsutvecklingsprojekt ska öka. Stadsbyggnadsprocessen genomsyras av en hög grad av transparens och tydlig kommunikation kring hur stadsbyggandsprocessen fungerar och när det finns möjlighet att påverka. Detta är extra viktigt vid utvecklingen av nya fokusområden och för arbetet med grupper som idag är underrepresenterade inom dagens samrådsprocesser. Nämnden ska därför se över rutiner och utveckla medborgardialog och samrådsprocesser i syfte att öka det demokratiska inflytande och tidigt fånga upp synpunkter samt öka deltagande från underrepresenterade grupper. Som ett steg i detta ska en funktion som stadsbyggnadsombudsman inrättas för att utveckla och underlätta tillgången till planprocesserna för föreningar och boende i staden.

Nämnden ska i utvecklingen av staden även arbeta med jämställd samhällsplanering. Det förutsätter att kvinnor och män har samma möjligheter till inflytande och delaktighet. Det kan handla om särskilda insatser för att öka andelen flickor och kvinnor i dialoger och samråd, eller om att skapa ökad trygghet på offentliga platser.

Nämnden ska säkerställa att planeringen tar hänsyn till behov av ytor för teknisk infrastruktur och stärka samordningen avseende logistik, infrasystem och försörjningsinfrastruktur i alla skeden av planering och genomförande.

Stadsbyggnadsnämnden ska utgå ifrån ett långsiktigt hållbart investerings- och driftskostnadsperspektiv och säkerställa kostnadseffektiva lösningar tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser. Nämnden ska säkra utrymmet för investeringar genom att göra prioriteringar i enlighet med investeringsstrategin och stärka förmåga att göra tidiga ekonomiska avväganden i planeringsprocessen.

Övergripande ekonomiska konsekvensanalyser ska vara en integrerad del av planprocessens alla skeden. För att möjliggöra ekonomiska avvägningar i tidiga skeden ska samordningen mellan exploateringsnämndens och stadsbyggnadsnämndens processer öka.

Nämnden ska säkerställa att den strategiska planeringen sker med medverkan av övriga berörda nämnder för att säkerställa genomförandeperspektivet och tillvaratagande av stadsbyggnadspotential och möjligheter till flerfunktionalitet och samutnyttjande. Nämnden ska i samband med nybyggnadsprojekt inhämta information från ansvariga verksamhetsnämnder om behovet och omfattningen av samhällsfastigheter, och säkerställa behovet, till rimliga villkor för mottagande nämnd, exempelvis genom detaljplaner med lägre detaljeringsgrad där det är möjligt.

Nämnden ska tydliggöra arbetssätt och samarbete med framför allt exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden, fastighetsnämnden och SISAB, med syfte att staden ska utvecklas på ett ekonomiskt hållbart sätt. Rutiner och arbetssätt, i syfte att säkerställa utbyggnad av offentlig service, ska utvecklas. Arbetssättet inbegriper ett kontinuerligt utvecklingsarbete för att minska kostnaderna för planeringsprocessen.

Nämnden ska tidigt planera för tillkommande skolor och idrottsytor och säkerställa att dessa optimeras ur såväl ett ekonomiskt som tidsmässigt perspektiv samt lokaliseras för att bli viktiga mål punkter och främjar social hållbarhet. Planeringen ska ta hänsyn till effekterna på stadens lokalhyreskostnader på kort och lång sikt. Som en del i detta ska nämnden samarbeta med berörda nämnder och bolag inom SAMS för att ge långsiktiga planeringsförsättningar för skollokalförsörjningen inom staden.

Nämnden ska säkerställa metoder för löpande uppföljning av nämndens taxa utifrån intäkter och kostnader per verksamhetsområde och effektiva arbetssätt såsom ökad tillgänglighet, kortare ledtider och digitalisering av kärnprocesserna.

Nämnden ska utveckla samarbetet med stadsarkivet och överlämna mer handlingar för en mer rationell hantering av arkiverade handlingar.

Nämnden ska medverka till att staden uppnår ett resultat om minst 70 i NKI (Nöjd Kund Index) genom att utveckla den egna verksamheten samt medverka i gemensamma utvecklingsprocesser med övriga nämnder.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Utbildningsnämnden ska i samarbete med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och SISAB utreda verktygen för att vid renovering av skolutbyggnad eller uppförandet av en ny skola genomföra relevanta konsekvensanalyser för bidra till att motverka skolsegregationen (3.1)	2023-01-01	2023-12-31

Exploateringsnämnden ska i samarbete med stadsbyggnadsnämnden utreda behovet av studentbostäder för att målet om att alla studenter som vill ska kunna få en studentbostad ska kunna tillgodoses (3.3)	2023-01-01	2023-12-31
Exploateringsnämnden ska i samarbete med stadsbyggnadsnämnden, äldreomsorgen och Micasa Fastigheter i Stockholm AB utreda behovet av seniorbostäder för att målet om att alla över 65 år som vill ska kunna få en seniorbostad ska kunna tillgodoses (3.3)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och andra berörda nämnder verka för en nedläggning av Bromma flygplats och inleda arbetet med stadsutvecklingsprojektet Bromma Parkstad (3.3)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, Stockholms Stadshus AB, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder och AB Stockholmshem utreda hur hyrorna kan pressas ytterligare vid nyproduktion (3.3)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, Stockholms Stadshus AB, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem och Bostadsförmedlingen i Stockholm AB utreda åtgärder för att minska trångboddhet, särskilt för de barnfamiljer som idag är trångboddas (3.3)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd och Spånga-Tensta stadsdelsnämnd samt i samråd med arbetsmarknadsnämnden, exploateringsnämnden, idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, utbildningsnämnden, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem och SISAB starta Fokus Järva för att få till en sammanhängande satsning och en samlad plan för utvecklingen av Järva med utgångspunkt i översiktsplanen och med stort fokus på genomförandekraft (3.3)	2023-01-01	2023-12-31
Stadsbyggnadsnämnden ska i samråd med exploateringsnämnden utveckla arbetet för områdesplanering och se över processer för att detaljplanlägga innan markanvisning (3.3)	2023-01-01	2023-12-31
Exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden ska under ledning av kommunstyrelsen utreda hur totalförsvarets behov påverkar stadsutvecklingsprocessen (3.5)	2023-01-01	2023-12-31
Nämnder och bolagsstyrelser ska säkerställa att det finns resurser och kompetens tillgängliga i den utsträckning som krävs för att möta den kraftigt ökande ambitionshöjningen i arbetet med att utveckla en sammanhållen beredskap för framtida kriser och civilt försvar, både i den egna verksamheten och inom ramen för en stadsövergripande samverkan (3.5)	2023-01-01	2023-12-31
Nämnder och bolagsstyrelser ska under ledning av kommunstyrelsen medverka i upprättandet av stadens krigsorganisation och dess bemanning (3.5)	2023-01-01	2023-12-31
Trafiknämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna, exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, AB Svenska Bostäder ta fram ett program för främjande av stadsnära odling (3.6)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med stadsdelsnämnderna, exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och trafiknämnden inleda arbete för att uppdatera de lokala utvecklingsprogrammen (3.7)	2023-01-01	2023-12-31

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2023	KF:s årsmål 2024	KF:s årsmål 2025
2.1 Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring				
Obligatorisk nämndindikator				
2.1 Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring	Minskning av CO2e till 2023	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.1 Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	+/- 1 %
3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	11 000	11 000	11 000
	Näringslivets nöjdhet vid kontakter med staden som myndighet	72	73	74
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
3.3 I Stockholm ska alla ha rätt till ett bra boende som de har råd med	Antal bostäder i godkända/antagna detaljplaner	8 000	8 000	10 000
	Antal bostäder i godkända/antagna detaljplaner i enlighet med 2013 års Stockholmsförhandling	5 000	5 000	5 000
	Antal påbörjade bostäder	10 000	10 000	10 000
3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb	Aktivt Medskapandeindex	83	83	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse

R II
SbN:12

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2023	KF:s årsmål 2024	KF:s årsmål 2025
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.5 Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhetsområden	Andel upphandlade avtal där kontinuerlig uppföljning genomförts	80 %	81 %	82 %
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel elektroniska inköp	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
Obligatorisk nämndindikator				
3.6 Tryggheten ska öka genom förebyggande insatser	Stockholmarnas nöjdhet med stadsmiljön	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd

Trafiknämnden

Trafiknämnden ska bidra till att skapa en tryggare, trevligare och mer levande stad, med större plats för människor. Gator, torg och kajer ska i högre grad fyllas av folkliv, kulturinslag, träd och grönska. Den biologiska mångfalden ska stärkas.

Stockholm ska ha lägre klimatutsläpp, mindre buller, renare vatten och friskare luft. Transporter är den största källan till klimatutsläpp i Stockholm och utsläppen från trafiken ökar. Det är därför angeläget med långtgående krav för just trafiken. Staden ska ha som målsättning att fram till år 2030 minska utsläppen från transportsektorn med 80 procent jämfört med år 2010 och minska biltrafikarbetet med 30 procent från 2017 års nivå. Omställningen till ett utsläppsfritt trafiksystem behöver gå snabbare. Därför ska laddinfrastrukturen för elfordon byggas ut kraftigt i hela staden. Målsättningen är att trafiken i Stockholms innerstad ska vara utsläppsfri år 2030. Trafiknämnden har ett centralt samordningsansvar för elektrifieringen inom transportsektorn.

Trafiknämnden ska konsekvent prioritera framkomligheten för gående, cyklister och resenärer i kollektivtrafiken. Stockholm ska vara en grön promenadstad och Europas främsta cykelstad. Bussarna ska komma fram i tid. Det ska alltid vara mest attraktivt att välja ett klimatsmart och kapacitetsstarkt färdmedel. Ett väl fungerande trafiksystem är avgörande för en växande stad med en hög takt i bostadsbyggandet.

Stockholm ska vara en trygg, säker, ren och välskött stad och standarden ska vara likvärdig i hela staden.

Nämndens uppgifter

Nämnden är huvudman för allmänna platser och väghållare enligt plan- och bygglagen.

Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- skötsel och renhållning av stads- och gatumiljön samt vissa parker (Kungsträdgården, Berzelii park, Norra Bantorget, Strömparterren och Järva friområde)
- investeringar i gator och vägar samt ovan nämnda parker
- samordning och utveckling av stadsdelsnämndernas stadsmiljöverksamhet
- stadsövergripande utveckling av stadens parker och grönområden
- skötseln av stadens samtliga träd på gatumark
- markupplåtelser
- upplåtelse av torgplatser samt utveckling och tillsyn av torghandeln
- utveckling av stadens torg
- strategisk trafikplanering i staden
- utveckling av trafiksäkerheten
- trafik- och parkeringsövervakning
- branddammar
- dammsäkerhet
- utgöra stadens skyfallsfunktion
- kommunkoncernens gemensamma inköpskategori Tekniska konsulter – bygg- och projektledning samt inköpskategori Park, gata och parkering

Förslag till budget 2023 och inriktning för 2024 och 2025

Mnkr	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	-2 454,9	-2 519,6	-2 560,7	-2 598,1
Drift och underhåll	-1 704,9	-1 718,6	-1 718,7	-1 714,1
Avskrivningar	-690,0	-740,0	-780,0	-820,0
Internräntor	-60,0	-61,0	-62,0	-64,0
Intäkter	1 680,3	1 725,3	1 725,3	1 725,3
Netto	-774,6	-794,3	-835,4	-872,8
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-1 168,0	-1 185,0	-1 355,0	-1 605,0
Inkomster	40,0	30,0	0,0	0,0
Netto	-1 128,0	-1 155,0	-1 355,0	-1 605,0

Driftbudgeten för 2023 ökar med 19,7 mnkr jämfört med 2022. Intäktsbudgeten baseras på att det inte finns någon pandemipåverkan under 2023. Stadens verksamheter ska kontinuerligt arbeta för en effektiv verksamhet. Genom att bland annat arbeta för att minska kostnaderna för administration och konsulttjänster samt arbeta för en effektiv lokalanvändning används stadens resurser i enlighet med god ekonomisk hushållning och resurser kan frigöras för prioriterad verksamhet. Kommunfullmäktiges budget för 2023 fokuserar på samverkan och prioriteringar utifrån ett kommunkoncernperspektiv och innehåller en generell effektivisering. I nämndens budget ingår en kostnadsneutral justering av personalomkostnadspålägg. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Investeringsbudgeten för 2023 ökar med 27,0 mnkr jämfört med 2022. Nämndens långsiktiga ram ges en tillfällig höjning med 300,0 mnkr för att inrymma en satsning på framkomlighet för gång-, cykel- och kollektivtrafik. I den utökade budgeten inryms satsningar på grön infrastruktur med inriktning på mångfunktionalitet i stadens parker och grönområden. Trafiknämndens budget för framkomlighetsinvesteringar, i syfte att uppnå ökad framkomlighet och förbättrad trafiksäkerhet som en del av projekt Slussen, utökas för anläggande av en gång- och cykelbro till ett belopp om 250,0 mnkr. Satsningen utgör totalt 2 000 mnkr under en fyraårsperiod.. Nämnden ska ha ett ökat fokus på styrning, effektivitet, kostnadsmedvetenhet och prioriteringar mellan och inom investeringsprojekt i syfte att begränsa investeringsutgifterna och därmed bidra till en långsiktigt hållbar egenfinansieringsgrad för stadens investeringar. Investeringar som bidrar till social och ekologisk hållbarhet ska prioriteras. Investeringsbudgeten framgår av bilaga 3.

Investeringsbudgeten ska inrymma nya anläggningar som följd av den växande staden samt reinvesteringar för att bevara befintlig infrastruktur. Nämnden ska i planeringen av större projekt noga analysera påverkan på framkomligheten för trafiken med särskilt fokus på oskyddade trafikanter. Reinvesteringarna ska som huvudregel kunna inrymmas i den långsiktiga planeringen.

För att uppfylla kommunfullmäktiges prioriteringar på kortare sikt uppgår nämndens utökade investeringsbudget under 2023 till 125,0 mnkr. På längre sikt reserveras ett

utrymme i den utökade planen för några av de mycket stora renoveringsprojekten, såsom Klaratunneln och Liljeholmsbroarna.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

För att kommunfullmäktiges mål ska uppnås ska nämnden, utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, arbeta enligt kommunfullmäktiges prioriterade inriktning nedan.

Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

Det ska vara lätt att transportera sig hållbart i hela Stockholm. Väl fungerande infrastruktur är en förutsättning för att ge människor i hela staden goda möjligheter och förutsättningar. Bostäder, service, arbetsplatser och fritidsaktiviteter ska vara lätta att nå med kollektivtrafik, gång eller cykel. Stadsmiljön ska vara tillgänglig för alla, oavsett funktionsförmåga. Nämnden ska arbeta utifrån jämlikhetsperspektiv, jämställdhetsperspektiv och särskilt beakta behov hos barn och äldre samt inkludera medborgardialoger i sitt arbete.

Tillgänglighetsperspektivet ska integreras i verksamheten. Nämnden ska undanröja hinder för dem som tar sig fram med rullstol, rullator eller barnvagn och ge hög prioritet för ökad trafiksäkerhet för oskyddade trafikanter, i synnerhet vid skolor, förskolor, olycksdrabbade gång- och cykelstråk, gatuarbeten samt vid idrottsanläggningar och andra miljöer där barn och unga rör sig i trafiken. Gatorna ska göras mer barnvänliga genom lägre hastigheter, trafiksäkerhetsåtgärder och fler gångfartsområden.

Antalet sommar- och vinterplatser på kajer, gator och torg ska öka och de kulturella inslagen i Levande Stockholm stärkas. Säsongen för sommarplatser ska förlängas. Nämnden ska i samarbete med kulturnämnden och stadsdelsnämnderna samt relevanta aktörer öka och underlätta för närvaron av kultur i det offentliga rummet samt främja stadens kultur- och nöjesliv.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd ska i samarbete med exploateringsnämnden, kulturnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden och relevanta aktörer verksamma i området fortsätta arbetet med en permanent kulturpark med fokus på graffiti i Snösätra (1.5)	2023-01-01	2023-12-31
Idrottsnämnden, kulturnämnden, trafiknämnden, Stockholms Hamn AB och Kulturhuset Stadsteatern AB ska medverka till planering och genomförande av aktiviteter inom ramen för Stadshusets hundraårsjubileum 2023 (1.5)	2023-01-01	2023-09-01
Kommunstyrelsen ska i samarbete med idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden, exploateringsnämnden, stadsdelsnämnderna och Stockholms Hamn AB planera för inrättandet av fler strand- och bryggbad där det är lämpligt och kartlägga möjligheterna att anlägga fler vinterbadplatser med möjlighet till bastubad (1.5)	2023-01-01	2023-08-31
Kulturnämnden ska i samråd med fastighetsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, stadsdelsnämnderna, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder och AB Stockholms hem se över stadens strategi för gatukonst och muralmålningar bland annat med mer fokus på förutsättningar för eget skapande genom till exempel öppna väggar (1.5)	2023-01-01	2023-12-31

Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning
Trafiknämnden ska tillsammans med kommunstyrelsen vara drivande i stadens arbete med Agenda 2030:s mål 9 *Hållbar industri, innovationer och infrastruktur*.

Staden ska ha som målsättning att fram till år 2030 minska utsläppen från transportsektorn med 80 procent jämfört med år 2010 och minska biltrafikarbetet med 30 procent från 2017 års nivå. Trafikplaneringen ska utgå från dessa mål och åtgärder som krävs för att nå målen ska vidtas. Förutsättningarna att genomföra dessa mål är avhängigt såväl lokal som regional och nationell politik. Staden ska inom sin rådighet jobba för målets uppfyllande samt i samverkan med statliga, regionala och privata aktörer. Utvecklingen av mobilitetstjänster och delningsekonomi ska beaktas i arbetet.

Ökad framkomlighet för gång-, cykel- och kollektivtrafik i enlighet med framkomlighetsstrategin ska genomsyra nämndens arbete. Gång-, cykel-, kollektivtrafik, lastplatser, tillfällig angöring, korttidsplatser och parkeringsplatser för rörelsehindrade ska prioriteras framför långtidsparkering av motorfordon i gatumiljön. Fotgängarperspektivet ska stärkas i stadens trafikinvesteringar och åtgärder genomföras, såsom breddade trottoarer, gångstråk och övergångsställen samt fler gångfartsgator och gågator. Ett prioriterat gångnät ska tas fram och åtgärder på nätet genomföras för att skapa ett sammanhängande nät av gångstråk med hög standard. Cykelbanor ska breddas och cykelgator ska införas. Fler säkra cykelparkeringar ska byggas, med särskilt fokus på kollektivtrafikknutpunkter. Utbyggnaden av kommunala lånecyklar ska fortsätta med särskilt fokus på att tillhandahålla lånecyklar även i ytterstaden och kring viktiga kollektivtrafikknutpunkter. Staden ska följa utvecklingen av elsparkcyklar och successivt med stöd av ordningslagen ställa ökade krav på bolagen utifrån exempelvis skötsamhet. Nämnden ska ta fram en trafik- och gatumiljöplan för City, med utgångspunkt i målet om 30 procent minskad biltrafik till år 2030 och prioritering av framkomlighet för gående, cyklister och kollektivtrafik. Nämnden ska verka för att en gång- och cykelbro byggs mellan Strandvägen och Djurgården, med inriktning att Kungliga Djurgårdsförvaltningen står för huvudfinansieringen och att försöket med bilfritt södra Djurgården permanentas. I samband med att beslutade trimningsåtgärder vid Brommaplan genomförs ska nämnden göra en studie av en ny trafiklösning. Utredningen syftar till att bidra till målet om 30 procent minskad biltrafik till 2030, öka framkomligheten för alla trafikslag med särskilt fokus på kollektivtrafik, cyklister och gående samtidigt som trafiksäkerheten för främst oskyddade trafikanter ska öka.

Det behövs en offensiv framkomlighetssatsning för bussarna. Busstrafiken ska prioriteras i hela staden, till exempel genom fler busskörfält på lämpliga sträckor, bättre trafikövervakning och ökad prioritering i trafiksignaler. Nämnden ska tillsammans med Region Stockholm peka ut de viktigaste stråken i vägnätet för buss- och spårvägslinjer. Längs de utpekade stråken ska kollektivtrafiken få egna körfält. Nämnden ska leda stadens arbete i samarbete med Stockholms Hamn AB och andra berörda för att samverka med Region Stockholms planering för kollektivtrafik på stadens vatten.

För att få fler att åka kollektivt istället för att ta bilen krävs åtgärder för att minska bilismen i områden där kollektivtrafiken är ett alternativ. I innerstaden finns alla möjligheter att välja kollektivtrafik, cykel eller gång för att transportera sig. Vissa gator ska stängas av för biltrafik. Nämnden ska utreda möjligheten att göra Sveavägen bilfri helgtid i syfte att levandegöra platsen och skapa utrymme för tillfällig torghandel, loppisar, kulturevenemang och liknande aktiviteter samt förhindra de omfattande störningsproblem som finns på Sveavägen kvällstid. I uppdraget ska ligga att utreda vilken sträcka som kan omfattas, hur avstängningen kan upprätthållas, hur nödvändig framkomlighet ska garanteras samt med vilken frekvens gatan kan stängas för biltrafik.

Nämnden ska fortsätta arbetet för att minska utsläppen från trafiken genom elektrifiering och minskad biltrafik. Målet är att trafiken i Stockholms innerstad ska vara utsläppsfri år 2030. Nämnden ska hålla ihop stadens arbete med elektrifieringen av transportsektorn, bland annat genom Elektrifieringspakten. En miljöbilszon ska skapas i Gamla stan och ett område i city genom att successivt införa miljözon klass 3 med start år 2024 som är fullt införd år 2026. Gränsdragningen av området ska utredas under år 2023.

Luftföroreningar har en negativ påverkan på både miljö och hälsa. Stockholms luftkvalitet har förbättrats och klarar idag miljökvalitetsnormerna på stadens gator. För att skydda stockholmarnas hälsa måste luftkvaliteten fortsätta förbättras. Staden ska nå miljökvalitetsmålet för frisk luft.

Det är angeläget att utveckla och förbättra vinterväghållningen och renhållningen bland annat genom strategisk samverkan med stadsdelsnämnderna i syfte att styra verksamheten mot gemensamma inriktningar och mål. Effektiva metoder för snöröjning av gångbanor ska utvecklas och inkluderas i ordinarie driftverksamhet. Primära gångstråk ska sopsaltas.

Stadens kajer ska utvecklas till attraktiva promenadstråk med soldäck, konstutställningar, caféer och restauranger på pråmar samt mer grönska och träd. Långtidsparkering av bilar ska successivt avvecklas, och under mandatperioden ska alla parkeringsplatser på Skeppsbron och Strandvägen tas bort.

I upphandlingar av transporter, entreprenader och arbetsmaskiner ska fossila bränslen fasas ut till år 2030 genom att inför varje upphandling undersöka möjligheten att skärpa miljökraven. Avtalsvillkor som möjliggör uppföljning ska säkerställas. Klimatkrav ur ett livscykelperspektiv ska ställas vid ombyggnation eller nybyggnation av vägar, broar, parker och torg. Entreprenadverktyg ska som utgångspunkt vara eldrivna i nya upphandlingar.

En reviderad godsstrategi ska tas fram i samverkan med fastighetsägare för att bland annat öka elektrifieringen av leverans- och godstrafiken, samlastningen och de tysta nattleveranserna med målet att alla godstransporter och all busstrafik i innerstaden ska vara elektrifierad senast år 2030. Varor ska i högre grad komma till regionen med båt och järnväg.

Parkeringsavgifter är stadens kraftfullaste verktyg för att säkerställa framkomlighet och ordning i trafiken. Avgiftsnivåerna har under det senaste decenniet legat på samma nivå och styrkan i styrmedlen har därför avtagit i takt med inflation. Därför ska avgiften för besöksparkering höjas för att stärka framkomligheten och för att säkerställa att parkeringsregler och -avgifter är förenliga med ett växande Stockholm. Nämnden ska revidera plan för gatuparkering i två steg. Dels genom ett förslag om höjda avgifter för besöksparkering i taxiområde 1-3. Dels genom en utredning av behovet av höjda boendeparkeringsavgifter, behovet av införande av parkeringsavgifter i idag avgiftsfria områden, indexreglering av parkeringsavgifter samt att boendeparkering inte tillhandahålls för boende inom fastigheter med lagakraftvunnet bygglov från och med den 1 januari 2024. Staden ska verka för en differentiering av trängselskatten och parkeringsavgifter som gör det dyrare för förbränningsmotorer jämfört med idag och som främjar bilpooler samt verka för att det blir möjligt att reservera parkeringsplatser på gatumark för bildelningstjänster och genomföra detta när laglig möjlighet finns.

Nämnden ska arbeta för minskade trafikstörningar vid lednings-, bygg- och infrastrukturprojekt genom att koordinera och kommunicera egna och andras aktiviteter

och utveckla samordningen och samarbetet med ledningsägare. Framkomligheten ska också öka genom intensifierade kontroller av trafikordningsplanerna som reglerar vägarbeten i staden, fler utfärdade sanktioner mot trafikstörande projekt som sker utan tillstånd samt förstärkt systematisk framkomlighetskontroll för att beivra blockerande felparkerade bilar eller andra uppställda fordon.

Inom ramen för svenskt och europeiskt klimatkontrakt 2030 ska nämnden arbeta med utvecklade samarbeten, innovativa arbetssätt och en ökad externfinansiering från staten och EU för att åstadkomma en snabbare klimatomställning. I samarbete med kommunstyrelsen och miljö- och hälsoskyddsnämnden ska nämnden verka för att EU, regering och riksdag möjliggör för staden att kunna nå de högt ställda miljö- och klimatmålen.

Nämnden ska utveckla arbetet med klimatanpassning med fokus på skyfallsåtgärder och motverkande av värmeöar utifrån värmekarteringen med prioritet på platser med störst behov. Nämnden ska utgöra stöd för stadens samlade skyfallsarbete genom nämndens skyfallsfunktion. Asfalterad mark ska brytas upp för att tillföra mer grönska och hantera skyfall. Nämnden ska öka kunskapen och beakta behovet av svalkande utomhusmiljöer vid utformandet av olika typer av stadsmiljöer. Nämnden ska i samarbete med Stockholm Vatten och Avfall AB och stadsdelsnämnderna successivt sätta upp dricksvattenfontäner i hela staden, särskilt i de områden som pekats ut som riskområden för värmeöeffekter.

Stockholmarna ska ha mer natur att njuta av. Nämnden ska tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden och stadsdelsnämnderna fortsätta att utveckla arbetet inom Grönare Stockholm. Handlingsplanen för biologisk mångfald ska genomsyra nämndens arbete. Buskar ska bevaras och fler blommande ängsmarker skapas. Nämnden ska bidra till framtagandet av stadsdelsvisa åtgärdsförslag för biologisk mångfald och tillsammans med stadsdelsnämnderna utreda mikroparker i stadsmiljö.

Intresset för att odla är växande och fler platser ska finnas för de som vill odla i staden. Fler odlingslotter, kolonilotter och gemensamhetsodlingar ska möjliggöras och tillkomma på lämplig mark, utan att naturmark tas i anspråk. Hästa gård ska utvecklas till en levande stadsbondgård med djur och café.

Tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden och stadsbyggnadsnämnden ska nämnden fortsätta kartläggning av stadens totala grönyta och ekologiskt särskilt betydelsefulla områden (ESBO) för att kunna följa dess utveckling över tid. Nämnden ska anlägga fler växtbäddar för att rena vatten från vägar och torg samt stärka stadens motståndskraft mot skyfall. Användningen av biokol i stadens växtbäddar ska öka. Tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser ska arbetet med att ta fram och genomföra lokala åtgärdsprogram för stadens vattenförekomster intensifieras.

I samarbete med kommunstyrelsen, miljö- och hälsoskyddsnämnden och Stockholm Vatten och Avfall AB ska nämnden bidra till en tydlig och strategisk stadsövergripande kommunikation i miljö- och klimatfrågor. Nämnden ska även medverka i aktiviteter för Stockholms stads engagemang under Sveriges ordförandeskap i Europeiska Unionens råd med särskilt fokus på mötet med nätverket Political Group (POLIS).

Trafiknämnden ska utveckla kommunikationen till stockholmarna i syfte att uppnå en ökad trygghet och säkerhet för oskyddade trafikanter samt ett bättre samspel mellan gående, cyklister och motorfordon.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, Stockholm Stadshus AB, Stockholm Vatten och Avfall AB, Stockholms Hamn AB och Stockholm Exergi ansvara för stadens samlade koordinering för att genomföra uppförandet av nytt kraftvärmeverk samt tillse att relevanta ersättningsytor ordnas så som bad- och båtplats. En oberoende granskare ska tillsättas för att följa arbetet under genomförandeprocessen, och rapportera till staden hur arbetet fortlöper ur miljö- och klimatsynpunkt med särskilt fokus på dricksvattenförsörjningen (2.1)	2023-01-01	2023-12-31
Stockholm Vatten och Avfall AB ska i samarbete med exploateringsnämnden, trafiknämnden, stadsdelsnämnderna, Stockholm Stadshus AB och Stockholm Exergi inventera hur mycket biokol som staden har behov av samt ta fram en plan för att etablera en storskalig anläggning för produktion av biokol som ska etableras senast år 2024 (2.1)	2023-01-01	2023-12-31
Trafiknämnden ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden och Stockholm Vatten och Avfall AB och i samråd med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna definiera ansvarsgränser och upprätta rutiner och former för skyfallskommunikation (2.1)	2023-01-01	2023-12-31
Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen, trafiknämnden och stadsdelsnämnderna ta fram en strategi för stadens utomhusbelysning som ska innefatta energieffektivisering, smart belysning vid rätt platser, biologisk mångfald, ljusföroreningar och trygghetsaspekten (2.2)	2023-01-01	2023-12-31
Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska i samarbete med trafiknämnden, stadsdelsnämnderna, AB Svenska Bostäder, Familjebostäder AB och Stockholmshem AB skapa nya växtbeklädda väggar (2.2)	2023-01-01	2023-12-31
Exploateringsnämnden ska i samarbete med stadsbyggnadsnämnden och trafiknämnden utvärdera och revidera de gröna parkeringstalen i syfte att göra det mer attraktivt med hållbara mobilitetstjänster så som elbilpooler före parkeringsplatser vid nybyggnation (2.3)	2023-01-01	2023-12-31
Exploateringsnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen, stadsbyggnadsnämnden och trafiknämnden verka för byggandet av bussterminaler vid Brommaplan och Gullmarsplan så att dessa projekt med Region Stockholm som huvudman kan sättas igång mellan åren 2025-2027 (2.3)	2023-01-01	2023-12-31
Exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, trafiknämnden, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, AB Svenska Bostäder, Micasa Fastigheter AB, Mässfaster AB, SISAB, Stockholm Vatten och Avfall AB, Stockholms Hamn AB, Stockholms Stads Parkerings AB och S:t Erik Markutveckling AB ska redovisa arbetet i enlighet med målen för elektrifiering (2.3)	2023-01-01	2023-12-31
Exploateringsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen, miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden och Stockholms Hamn AB ta fram en stadsövergripande masshanteringsstrategi (2.3)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden och trafiknämnden se över och tydliggöra stödfunktioner och kompetensresursers placering i syfte att möjliggöra en snabb elektrifieringstakt (2.3)	2023-01-01	2023-06-30
Stockholms Stads Parkerings AB ska i samarbete med fastighetsnämnden, trafiknämnden och AB Familjebostäder genomföra pilotprojekt med innovativ gatuladdning i syfte att på sikt tillhandahålla gatuladdning i enlighet med stadens mål (2.3)	2023-01-01	2023-12-31
Trafiknämnden ska genomföra en revidering av planen för gatuparkering (2.3)	2023-01-01	2023-06-30

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Trafiknämnden ska i samband med att beslutade trimningsåtgärder genomföra göra en studie av en ny trafiklösning vid Brommaplan (2.3)	2023-01-01	2023-12-31
Trafiknämnden ska i samråd med kommunstyrelsen identifiera ett antal strategiskt belägna prioriterade trafiksignalskåp för fiberanslutning. Långsiktiga nytteeffekter och möjliga modeller för finansiering ska utgöra underlag för beslut och ställningstagande om ytterligare utbyggnad (2.3)	2023-01-01	2023-12-31
Trafiknämnden ska skapa bilfria zoner vid stadens skolor och förskolor genom att gator stängs av för biltrafik och omvandlas till lekgator med olika typer av möbleringar och lekredskap (2.3)	2023-01-01	2023-12-31
Trafiknämnden ska ta ett helhetsgrepp om trafiksituationen kring Järnafältet och begravningsplatsen, i syfte att förbättra allmänhetens tillgång samt minimera biltrafiken på fältet (2.3)	2023-01-01	2023-12-31
Trafiknämnden ska ta fram en trafik- och gatumiljöplan för City, med utgångspunkt i målet om 30 procent minskad biltrafik till år 2030 och prioritering av framkomlighet för gående, cyklister och kollektivtrafik (2.3)	2023-01-01	2023-12-31
Trafiknämnden ska utreda en dubbelriktad cykelbana helt separerad från biltrafiken i Söderledstunneln (2.3)	2023-01-01	2023-12-31
Trafiknämnden ska utreda färdigt en cykelbro mellan Gamla stan och Tegelbacken samtidigt som alternativa lösningar kan utredas (2.3)	2023-01-01	2023-12-31
Trafiknämnden ska utreda i vilken form och frekvens bilfria helger ska införas på Sveavägen (2.3)	2023-01-01	2023-06-30
Trafiknämnden ska utreda hur gång- och cykelflödena ser ut mellan Liljeholmen och Marievik och genomföra en konfliktstudie, i syfte att bedöma behovet av en eventuell ombyggnad av platsen (2.3)	2023-01-01	2023-12-31
Trafiknämnden ska utreda hur Skeppsbrons kaj kan göras bilfri till år 2024 (2.3)	2023-01-01	2023-06-30
Trafiknämnden ska utreda hur tre cykelstråk enligt standard i cykelplanen kan anläggas med målsättning att binda ihop staden innanför och utanför tullarna, en i norr, en i väster och en i söder. Utredningen ska omfatta exakta dragningar, gestaltning och hur stråken bäst kan kopplas ihop med befintliga och planerade stråk (2.3)	2023-01-01	2023-12-31
Trafiknämnden ska utreda och ta fram regelverk för etablering av laddinfrastruktur på allmän platsmark (2.3)	2023-01-01	2023-12-31
Trafiknämnden ska utreda om stadens offentliga belysning kan förvaltas på ett mer effektivt sätt (2.3)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden, Stockholm Vatten och Avfall AB samt övriga berörda nämnder och bolagsstyrelser utreda en styrnings- och finansieringsmodell för att öka takten i framttagandet och genomförandet av stadens lokala åtgärdsprogram för vatten (2.4)	2023-01-01	2023-06-30
Trafiknämnden ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden utreda vilka åtgärder som behöver vidtas för att nå Världshälsoorganisationens (WHO) nya gränsvärden för luftkvalitet (2.4)	2023-01-01	2023-12-31
Trafiknämnden ska i samråd med stadsdelsnämnderna och Stockholm Hamn AB samordna implementeringen av lagändringar gällande nedskräpningsavgifter och producentansvar för tobaksvaror (2.4)	2023-01-01	2023-12-31

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

Trafiknämnden ska prioritera arbetet med att utveckla en samlad produktionsplanering med utgångspunkt från kommunfullmäktiges mål för bostadsbyggandet, översiktsplanen samt utbyggnaden av kollektivtrafik.

Trafiknämndens verksamhet ska vara ekonomiskt hållbar, skapa största möjliga nytta och mervärde för stockholmarna och minska klimatpåverkan från transporter. I samband med beslut om investeringar och reinvesteringar ska nämnden analysera drift- och underhållskonsekvenserna samt upprätta och följa noggranna drift- och underhållsplaner för anläggningarna för att säkerställa en optimal förväntad livslängd. Samordningen med exploateringsnämnden är fortsatt viktig för att öka nämndens möjligheter att planera och påverka de investeringar som är en konsekvens av exploateringsverksamheten. På grund av omvärldsläget ska nämnden se över sin planering och prioritera investeringsprojektens omfattning och genomförandetid samt kostnadseffektivitet.

Prognossäkerheten inom investeringsverksamheten ska fortsätta förbättras. Nämnden ska fortsatt arbeta med den interna kontrollen genom att bland annat förbättra avtalsuppföljning, kostnadskontroll och projektkalkyler. Tillsammans med stadsdelsnämnderna ska enhetliga arbetssätt utvecklas vad gäller systematisk uppföljning av entreprenadavtal för vinterväghållning och barmarksrenhållning i syfte att säkerställa att staden erhåller den kvalitet som beställts.

Nämnden ska ta tillvara möjligheterna med digitalisering och teknikutveckling för att åstadkomma en effektiv verksamhetsutveckling. Nämnden ska delta i arbetet med Digital Futures. Nämnden ska använda, dela och tillgängliggöra öppen trafikdata i samverkan med offentliga och privata aktörer. I arbetet med bland annat framkomlighetsfrågor ska nämnden integrera och strategiskt nyttja teknikutveckling och innovationer, som till exempel sensorer, i syfte att optimera trafiksystemet, minska resursförbrukning och öka effektiviteten. Nämnden ska utveckla samordningen och återkopplingen kring ärenden som kommer in via TyckTill-appen för en bättre dialog med allmänheten.

Nämnden ska medverka till att staden uppnår ett resultat om minst 70 i NKI (Nöjd Kund Index) genom att utveckla den egna verksamheten samt medverka i gemensamma utvecklingsprocesser med övriga nämnder.

Nämnden ska förbättra kommunikationen med det lokala näringslivet samt utveckla digitala tjänster. Nämnden ska i samarbete med berörda nämnder utveckla och erbjuda en sammanhållen och gemensam tillsyn hos företag och delta i uppdraget platsutveckling av stadens renodlade verksamhetsområden. Årsta partihandelsområde ska stå modell och prioriteras i detta utvecklingsarbete. Nämnden ska bistå exploateringsnämnden i alla skeden av planering och genomförande av stadsutvecklingsprojekt. I samarbete med andra nämnder ska tillgången till kommunaltekniska ytor säkerställas.

Stockholm ska vara en jämlik, trygg stad för alla där människor kan mötas. I samverkan med stadsdelsnämnderna ska nämnden prioritera lokala trygghetsskapande och brottsförebyggande åtgärder för att uppnå målet om att inte ha något särskilt utsatt eller utsatt område inom Stockholms stad. Nämnden ska delta i arbetet med platssamverkan i syfte att skapa en trygg, säker och levande stad. Trafiknämnden ska tillsammans med socialnämnden och stadsdelsnämnderna delta i det förstärkta regionala samverkansarbetet gällande att minska antalet öppna drogscener i länet.

Stockholm ska vara en ren och välskött stad. Entreprenörers arbete ska följas upp för att säkerställa att avtalade åtgärder genomförs och att en likvärdig standard erhålls i hela staden. Nämnden ska leda arbetet inom den tvärfunktionella inköpskategorin Park, gata och parkering. Staden ska fortsatt verka för en ändring av ordningslagen, i syfte att ge kommunen ökade befogenheter att komma tillrätta med problemet med bland annat byggsäckar.

Torg i Stockholms närförorter och ytterstad ska rustas upp med grönska, träd, sittplatser, kultur och uteserveringar för att skapa en mer levande och tryggare stadsmiljö och förstärkt fokus på social hållbarhet. Trafiknämnden ska utvärdera, utveckla och stärka sitt arbete med torghandelsverksamheterna i syfte att skapa levande, trivsamma och trygga torg i hela staden, med särskilt fokus på Järva och ytterstaden. Ett gestaltningsprogram för torghandel ska tas fram. Torghandel för småskaliga producenter, närodlade varor och ett varierat utbud ska underlättas. Nämnden ska förstärka tillsynen av torghandeln för att öka tryggheten och bekämpa brottsligheten.

Nämnden ska utveckla arbetssätt kopplat till stadens branddammar, i samarbete med Storstockholms brandförsvär.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska i samarbete med trafiknämnden utreda om vinter- och barmarksrenhållningen kan organiseras som exempelvis en egen resultatenheter eller liknande i syfte att balansera variationer i behov mellan olika år (3.1)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd och Spånga-Tensta stadsdelsnämnd samt i samråd med arbetsmarknadsnämnden, exploateringsnämnden, idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, utbildningsnämnden, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem och SISAB starta Fokus Järva för att få till en sammanhängande satsning och en samlad plan för utvecklingen av Järva med utgångspunkt i översiktsplanen och med stort fokus på genomförandekraft (3.3)	2023-01-01	2023-12-31
Nämnder och bolagsstyrelser ska säkerställa att det finns resurser och kompetens tillgängliga i den utsträckning som krävs för att möta den kraftigt ökande ambitionshöjningen i arbetet med att utveckla en sammanhållen beredskap för framtida kriser och civilt försvar, både i den egna verksamheten och inom ramen för en stadsövergripande samverkan (3.5)	2023-01-01	2023-12-31
Nämnder och bolagsstyrelser ska under ledning av kommunstyrelsen medverka i upprättandet av stadens krigsorganisation och dess bemanning (3.5)	2023-01-01	2023-12-31
Servicenämnden ska från och med den 1 januari 2023 och i samarbete med kommunstyrelsen, kulturnämnden och trafiknämnden överta etablerad drift av omsättningslager för visst medicinskt skydds- och förbrukningsmateriel från kommunstyrelsen (3.5)	2023-01-01	2023-06-30
Trafiknämnden ska utreda möjligheten att ta över någon av nämndens upphandlade driftverksamheter i egen regi, exempelvis snöröjning, parkeringsövervakning eller parkskötsel (3.5)	2023-01-01	2023-06-30
Trafiknämnden ska, utöver att hantera de risker som identifierats i verksamhetsspecifik RSA, upprätta en särskild beredskap utifrån identifierade risker för verksamheten kopplat till en skyfallshändelse (3.5)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska i samråd med idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsdelsnämnderna, trafiknämnden och Stockholms Hamnar AB utreda för- och nackdelar med att avskaffa det	2023-01-01	2023-06-30

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
generella badförbudet och istället införa badförbud på lämpliga platser (3.6)		
Stockholm Vatten och Avfall AB ska i samarbete med med trafiknämnden samla relevanta aktörer för att förhindra nedskräpning vid återvinningsstationerna (3.6)	2023-01-01	2023-12-31
Trafiknämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna, exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och AB Familjebostäder, AB Stockholms hem, AB Svenska Bostäder ta fram ett program för främjande av stadsnära odling (3.6)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med stadsdelsnämnderna, exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och trafiknämnden inleda arbete för att uppdatera de lokala utvecklingsprogrammen (3.7)	2023-01-01	2023-12-31

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2023	KF:s årsmål 2024	KF:s årsmål 2025
2.1 Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring	Köpt energi i stadens verksamheter	1 945 GWh	1 945 GWh	1 945 GWh
	Relativ energieffektivisering i stadens verksamheter	5 % effektivisering relativt 2018	5 % effektivisering relativt 2018	6 % effektivisering relativt 2018
Obligatorisk nämndindikator				
	Minskning av CO2e till 2023	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
2.3 Stockholm ska vara en stad där framkomligheten ökar och utsläppen minskar	Andel lediga avgiftsbelagda parkeringsplatser i innerstaden, dagtid	15 %	15 %	15 %
	Genomsnittlig hastighet för stombusstrafiken i innerstaden	18,5 km/h	18,6 km/h	18,7 km/h
	Genomsnittlig hastighet för stombusstrafiken i ytterstaden	28,2 km/h	28,4 km/h	28,6 km/h
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal publika laddplatser	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Andel meter nybyggd cykelbana som följer cykelplanen	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Hastighetsefterlevnad	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Minskning av biltrafiken från 2017 års nivå.	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Stockholmarnas nöjdhet med snöröjning/sandning	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Upplevd trafiksäkerhet för gående och cyklister	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Vägtrafikarbete totalt i staden	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2023	KF:s årsmål 2024	KF:s årsmål 2025
2.4 Stockholmarnas hälsa ska främjas genom ren luft, rent vatten och giftfria miljöer	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	100 %	100 %	100 %
3.1 Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	+/- 1 %
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel investeringsprojekt vars genomförandebeslut är i god överensstämmelse med inriktningsbeslut	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	11 000	11 000	11 000
	Näringslivets nöjdhet vid kontakter med staden som myndighet	72	73	74
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb	Aktivt Medskapandeindex	83	83	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.5 Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhetsområden	Andel upphandlade avtal där kontinuerlig uppföljning genomförts	80 %	81 %	82 %

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2023	KF:s årsmål 2024	KF:s årsmål 2025
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel elektroniska inköp	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.6 Tryggheten ska öka genom förebyggande insatser	Andel stockholmare som upplever trygghet i den stadsdel där de bor	79 %	79 %	79 %
	Stockholmarnas nöjdhet med renhållning och städning	73 %	73 %	73 %
	Stockholmarnas nöjdhet med skötsel och städning av park och grönområden	73 %	73 %	73 %
Obligatorisk nämndindikator				
	Stockholmarnas nöjdhet med stadsmiljön	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Uppfyllnadsgrad 24-timmarsgarantin avseende klotter	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd

Utbildningsnämnden

Alla barn har rätt till en skola som präglas av höga förväntningar och fokus på kunskap. Nämnden ska fokusera på tidiga insatser för att öka kunskapsutvecklingen inom språk och matematik, samt underlätta övergången mellan förskolan och grundskolan.

Skolan ska vara kompensatorisk och likvärdig för alla elever. Det innebär att undervisningen ska sträva efter att uppväga skillnader i elevers förutsättningar. Alla elever i Stockholm ska, oavsett bakgrund, bostadsort eller särskilda behov, ges de bästa förutsättningar att klara kunskapsmålen i skolan. Elevernas kunskapsutveckling ska vara i fokus för alla som verkar inom skolan. Genom en likvärdig skola ges möjlighet för fler barn att förverkliga sina drömmar. Därför ska nämnden arbeta för att minska kunskapsskillnaderna mellan skolor, motverka skolsegregationen och minska andelen elever som inte går vidare till gymnasiet. Fler specialpedagoger, speciallärare, fritidspedagoger och kuratorer behövs i stadens skolor.

Nyckeln till förbättrade skolresultat är skickliga lärare och rektorer. En god kunskapsförsörjning kräver attraktiva anställningsvillkor, en bättre arbetsmiljö och möjligheter till kompetensutveckling. Lärare och skolledare ska också få större möjlighet att fokusera på undervisningen och det pedagogiska ledarskapet i skolan.

Skolan spelar en viktig roll för att förebygga att barn och unga hamnar i kriminalitet. En viktig del i stadens brottsförebyggande arbete är skolan. Stadens skolor ska i samverkan med socialtjänst, polis och boende genomföra preventiva åtgärder för att öka tryggheten i skolan. Det ska råda nolltolerans mot våld och kränkningar i stadens skolor.

Elevers psykiska välmående i Stockholm ska förbättras. Den psykiska ohälsan blir för varje år som går allt sämre bland eleverna i Stockholms stad och har bland flickor i årskurs 9 ökat markant sedan 2018. Elevhälsan ska därför ges ytterligare resurser och samverkan mellan elevhälsa/ungdomsmottagningar, BUP, första linjens psykiatri och socialtjänsten behöver stärkas. Nämnden ska verka för att den psykiska hälsan bland stadens elever förbättras och därför behöver elevhälsan prioriteras.

Genom kunskap öppnar sig världen. Nämnden ska verka för att fler elever går ut grundskolan med behörighet till gymnasiet och att fler elever går ut gymnasiet med examensbevis. Skolutvecklingen i Stockholm ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Alla barn och elever i Stockholms skolor ska ges möjlighet till en bra kunskapsutveckling, vilket innebär att de elever som behöver särskilt stöd och de elever som behöver större utmaningar ska få det. Barn med läs- och skrivsvårigheter ska upptäckas tidigt och övergången mellan förskolan och grundskolan ska underlättas. Arbetet som fokuserar på att höja kunskapsresultaten i utsatta och särskilt utsatta områden har gett goda resultat och ska fortsätta.

Nämndens uppgifter

Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- kommunens uppgifter som huvudman för förskoleklass, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola, fritidshem och fritidsklubb
- elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande insatser i kommunala skolor
- aktivitetsansvaret enligt skollagen för ungdomar som inte fullföljt gymnasiet, i samverkan med arbetsmarknadsnämnden
- verksamhetsförlagd utbildning i skola

- insyn i fristående skolor samt bevakning av fristående skolors planering och eventuella förändringar i verksamheten
- godkännande och tillsyn av fristående fritidshem
- i samverkan med förskolenämnden ansvara för omsorg på kvällar, nätter och helger för barn fram till vårterminen då de fyller tretton år, inklusive hantering av ansökningar
- administration av bidrag till utomstående organisationer som bedriver verksamheter inom skolans område
- att i samråd med kommunstyrelsen söka statsbidrag som gäller de pedagogiska verksamheterna
- framtagande av årlig rapport om trygghet och studiero i stadens skolor
- kommunkoncernens gemensamma inköpskategori för Lokalvård

Under 2023 skapas en ny förskolenämnd, dit det samordnande och övergripande ansvaret för förskolefrågor flyttas från utbildningsnämnden. Förvaltningen av verksamheten ska flyttas från och med halvårsskiftet 2023. Tills vidare fungerar verksamheterna inom tidigare förvaltningsstruktur med skillnaden att underlag för dessa verksamheter lämnas till förskolenämnden som är ansvarig nämnd. Utbildningsnämnden ska fram till och med halvårsskiftet 2023 underlätta och hjälpa till med flytten av verksamheten till förskolenämnden. Vidare är det förskolenämnden som har tilldelats budget för hela verksamheten, varvid justering sker via fakturering i samband med att verksamheten övergår till förskolenämnden. Även efter inrättandet av en ny förvaltningsstruktur finns anledning till en nära samverkan med förskolenämnden för en effektiv och ändamålsenlig administration.

Förslag till budget 2023 och plan för 2024 och 2025

Mnkr	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	-21 466,5	-19 494,6	-19 471,2	-19 471,2
Drift och underhåll	-21 466,5	-19 494,6	-19 471,2	-19 471,2
Avskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Internräntor	0,0	0,0	0,0	0,0
Intäkter	524,4	532,8	524,8	524,8
Netto	-20 942,1	-18 961,8	-18 946,4	-18 946,4
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-125,0	-100,0	-100,0	-100,0
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	-125,0	-100,0	-100,0	-100,0

Budgeten för 2023 minskar med 1 980,3 mnkr jämfört med 2022, vilket huvudsakligen beror på flytt av budget för förskoleverksamhet till ny förskolenämnd. Stadens verksamheter ska kontinuerligt arbeta för en effektiv verksamhet. Lokalkostnadernas andel av de totala kostnaderna ökar på grund av utbyggnaden av skolplatser. Genom en effektiv lokalanvändning och att arbeta för att minska kostnaderna för administration och konsulttjänster kan resurser frigöras för prioriterad verksamhet. Kommunfullmäktiges budget för 2023 fokuserar på samverkan och prioriteringar

utifrån ett kommunkoncernsperspektiv. I nämndens budget ingår en kostnadsneutral justering av personalomkostnadspålägg. Förändringar framgår av bilaga 2.

Utbildningsnämndens budget baseras i huvudsak på en kostnadsschablon per elev. Beräknade volymförändringar och schabloner framgår av bilaga 6. Avgiftsnivåer framgår av bilaga 7. Slutlig justering av nämndens budget utförs i december utifrån avläsningar av antal barn och elever i verksamheterna.

Skolpengens andel av grundschablonen ska vara minst 71 procent. Schablonerna ändras enligt nedan, inklusive kompensation för justering av personalomkostnadspålägg samt tillfälligt höjt friskvårdsbidrag.

- grundskola F-3 6,7 procent
- grundskola 4-9 5,1 procent
- grundsärskola 3,5 procent
- fritidshem 5,4 procent
- fritidsklubb 13,7 procent
- gymnasieskola 5,2 procent
- gymnasiesärskola 4,9 procent

Strukturersättningen för grundskolan uppgår till 2 423,7 mnkr. Utbildningsnämnden ansvarar för fördelningen av strukturersättningen.

Investeringsbudgeten, som framgår av bilaga 3, uppgår till 100 mnkr för 2023.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

För att kommunfullmäktiges mål ska uppnås ska nämnden, utöver det som beskrivs i Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser, arbeta enligt kommunfullmäktiges prioriterade inriktning nedan.

Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

Utbildningsnämnden ska arbeta för att höja kunskapsresultaten i alla skolor. Särskilt i yngre åldrar, eftersom Stockholms stad under en längre period haft vikande skolresultat för eleverna i årskurs 6. Läsa-skriva-räknagarantin ska öka kunskapsutvecklingen inom språk och matematik för elever inom grundskolans tidiga stadier. Samtidigt behöver särskilt förskoleklassen ge alla elever likvärdiga förutsättningar vid övergången från förskolan, i synnerhet i fråga om barnets språkutveckling.

För att kunna uppnå Läsa-skriva-räknagarantin ska utbildningsnämnden ge grundskolan bättre förutsättningar att anställa fler lärare och möjliggöra tvålärarsystem eller liknande modeller för fler grundskolor i Stockholm, där behovet finns.

För att kunna införa tvålärarsystem i fler skolor behövs fler behöriga lärare. Därför ska utbildningsnämnden utreda hur arbetet med VFU-platser kan utvecklas.

Utbildningsnämnden ska också säkerställa att samtliga skolor har välfungerande ledningsorganisationer. Lärares kompetens i läs- och skrivundervisning, för att stödja elevernas läsutveckling, är särskilt viktig.

Elever i årskurs 4-9 som riskerar att inte nå kunskapsmålen ska erbjudas lovskola, inklusive simundervisning. Insatserna för ökad simkunnighet och vattenvana ska fortsätta, med särskilt fokus på de elever som inte klarar godkänt i ämnet idrott och

hälsa, samt till nyanlända. Möjligheterna för elever att få stöd i sina studier i stadens fritidshem och fritidsklubbar ska utvecklas, med särskilt fokus på utsatta områden.

Skillnader i skolresultat utifrån elevers socioekonomiska förutsättningar är idag påtagliga. I stadens skolor med störst utmaningar är det i dagsläget en fjärdedel av eleverna i årskurs 9 som inte har behörighet till gymnasiet. Framgångsrika arbetssätt och metoder behöver spridas till fler skolor i Stockholm, exempelvis från Järvaområdet där flera skolor har förbättrat sina resultat under de senaste åren inom det så kallade Järvalyftet.

Stockholms stads skolor ska undvika oskäligen extra kostnader för vårdnadshavare till exempel vid friluftsdagar.

Andelen elever som klarar kunskapskraven i de skolorna med tuffast förutsättningar är långt färre jämfört med elever i andra skolor. Därför behöver staden fortsätta arbeta intensivt med att höja kunskapsresultaten i särskilt utsatta områden. En central del i detta arbete är den socioekonomiska ersättningen, som ger skolor där elever har störst utmaningar mer resurser.

En viktig del i stadens brottsförebyggande arbete är skolan. Dels handlar det om att i samverkan med socialtjänst, polis och boende verka preventivt för att öka tryggheten i skolan. Särskilt satsningen på skolsociala team ska prioriteras. Denna samverkan bör ske på samma sätt mellan socialtjänsten och fristående skolor.

Utbildningsnämnden ska i samarbete med socialnämnden och stadsdelsnämnderna utveckla det normkritiska arbetet mot stereotypa könsroller och machokultur i skolan och utveckla arbetet med mentorer i våldsprevention (MVP).

Det systematiska arbetet för att främja skolnärvaro och förebygga skolfrånvaro, med särskilt fokus på elever med problematisk frånvaro, ska fortsätta utvecklas. Nämnden ska även säkerställa att placerade barn och barn i skyddat boende har en väl fungerande och obruten skolgång. I arbetet med skolsociala team och mentorer i våldsprevention ska insatsen förutom att stärka det våldsförebyggande och trygghetsskapande arbetet, även motverka skolavbrott och öka möjligheterna för alla elever att nå målpuppfyllelse. Arbetet mot skadegörelse, klotter och nedskräpning ska fortsätta.

Nämnden måste också möjliggöra fler trygga platser för barn och unga i anslutning till skolan. Därför sänks avgifterna till fritidsklubbar. Kunskap om och samarbete med socialtjänsten ska därför också stärkas inom fritidshem och fritidsklubbar, eftersom dessa verksamheter är viktiga delar i det förebyggande arbetet.

Utbildningsnämnden ska arbeta för ökad trygghet, säkerhet och för att motverka och förebygga kriminalitet i stadens skolor.

Nämnden ska arbeta förebyggande genom evidensbaserade metoder och säkerställa att alla skolor har väl fungerande rutiner.

Nämnden ska även fortsatt samverka med fritidsverksamhet, föreningsliv, socialtjänst och polis i det förebyggande och uppsökande arbetet för att minska ungdomars narkotikaanvändning. Tillsammans med relevanta myndigheter ska blåljussatsningar genomföras, som syftar till att bygga förtroende för blåljusmyndigheter som polis, brandkår och ambulans.

Utbildningsnämnden ska säkerställa att alla anställda kan identifiera och hantera elever som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck och samordna utbildningsinsatser gällande våldsbejakande extremism, våld i nära relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck. Nämnden ska fortsatt arbeta för att förhindra barnäktenskap, tvångsäktenskap och könsstympning och stärka arbetet mot våldsbejakande extremism och radikaliserings, samt olika former av rasism.

Nämnden ska även se till att skolorna ökar sin kompetens om hbtqi-personers rättigheter i samverkan med interna och externa aktörer och fortsätta arbetet med diplomutbildning om hbtqi och normkritik i skolornas verksamheter.

Modersmålsundervisningen och flerspråkig undervisning ska utvecklas. Särskilda insatser behöver göras för att säkerställa att de som tillhör de nationella minoriteterna får tillgång till modersmål utifrån gällande lagstiftning. Fler skolor ska även arbeta med studiehandledning på modersmål för att förbättra nyanlända elevers kunskapsresultat och språkutveckling inom svenska.

Elevhälsans finansiering stärks inom grundskolan. Elevhälsan fortsätter också att utvecklas inom gymnasieskolan. Nämnden ska säkerställa att alla stadens skolor har en väl fungerande elevhälsa och elevhälsoteam med alla funktioner; skolkuratorer, skolpsykologer, skolsköterskor och specialpedagoger. Tillgängligheten till elevhälsan ska också förbättras så att eleverna snabbt kan komma i kontakt med elevhälsan, till exempel genom "en väg in".

Samverkan mellan elevhälsa/ungdomsmottagningar och BUP, första linjens psykiatri och socialtjänsten behöver stärkas. Socialtjänsten ska vara en naturlig del i skolan för att lättare kunna fånga upp barn och unga i ett tidigt skede. På de skolor där det finns ett omfattande behov av socialtjänstens insatser ska socialsekreterare finnas på plats. Även på skolor där behovet inte är lika stort ska samverkan förstärkas.

Utbildningsnämnden ska samverka med berörda nämnder i arbetet med insatser för de ungdomar som nås genom de sociala insatsgrupperna, för målgruppen 12-18 år.

Utbildningsnämnden ska verka för att sex- och samlevnadsundervisningen, samt information om samtycke utvecklas.

Tillsammans med äldrenämnden och socialnämnden ska utbildningsnämnden leda arbetet med omställningen till en god och nära vård, samt att tillsammans med äldrenämnden, socialnämnden och kommunstyrelsen, och i dialog med Region Stockholm, kontinuerligt följa upp och utvärdera omställningen, för att säkerställa en välfungerande vård- och omsorgskedja. Nämnden ska, i samverkan med Region Stockholm, säkerställa att barn och unga med psykisk ohälsa får den hjälp och det stöd de behöver från rätt instans.

Tillsammans med berörda nämnder och Region Stockholm ska användningen av samordnade individuella planer öka och hållbara strukturer utvecklas för samverkan kring barn med behov av stöd från skola, sjukvård och socialtjänst. Nämnden ska även, tillsammans med berörda nämnder, fortsätta utveckla dialogen med Region Stockholm angående likvärdig och välfungerande BUS-samverkan. Nämnden ska även, i samverkan med berörda nämnder, utveckla arbetet med att främja den psykiska hälsan hos barn och unga genom fysisk aktivitet. Nämnden ska också tillsammans med socialnämnden säkerställa att placerade barn och barn som bor i skyddat boende har en väl fungerande skolgång, samt fortsätta arbetet med Skolfam.

Elever som inte kommer till skolan, så kallade hemmasittare, är ett problem som ska tas på största allvar. Skolnärvaro ska främjas och individuella, systematiska och effektiva åtgärder ska sättas in för att motverka frånvaro. Elever med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning ska ges anpassat stöd utan dröjsmål. Ansvar för skolplikt ska säkerställas och skolfrånvaron följas upp för elever i fristående skolor vid upprepade eller längre frånvaro.

Utbildningsnämnden ska också främja att elever i behov av särskilt stöd ges rätt förutsättningar, exempelvis anpassningar i klassrummen, och att relevanta kompetensutvecklingsinsatser genomförs för att höja kunskapsnivån inom skolans personalkategorier i fråga om barn med NPF-diagnoser. Det är särskilt viktigt att arbetet med att förbättra övergången mellan förskola och grundskola utvecklas för målgruppen. Forskning och evidensbaserade metoder ska tillämpas i arbetet med barn i behov av särskilt stöd.

Nämnden ska fortsätta utveckla strukturen för särskilt stöd, t.ex. RSU-grupper. Med fokus på särskilda undervisningsgrupper som ger alla elever en skolgång som motsvarar deras behov.

Elever i grund- och gymnasiesärskolan ska ges möjlighet, när det är lämpligt för eleven, att delta i undervisning tillsammans med grund- och gymnasieskolans elever.

Fler skolor ska servera skolfrukost för att förbättra elevernas hälsa och skapa bättre möjligheter för eleverna att nå kunskapsmålen.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med utbildningsnämnden och socialnämnden samt i samråd polis och boende verka preventivt för att öka tryggheten i skolan. Den samverkan ska ske på samma sätt gentemot fristående skolor (1.2)	2023-01-01	2023-12-31
Utbildningsnämnden ska arbeta för att fler grundskolor ska kunna erbjuda skolfrukost (1.2)	2023-01-01	2023-12-31
Utbildningsnämnden ska fokusera på att förbättra elevers psykiska välmående genom att stärka elevhälsans verksamhet (1.2)	2023-01-01	2023-12-31
Utbildningsnämnden ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden och stadsdelsnämnderna utveckla stödet till elever med funktionsnedsättningar som går ut gymnasieskola och gymnasiesärskola (1.2)	2023-01-01	2023-12-31
Utbildningsnämnden ska i samarbete med förskolenämnden och stadsdelsnämnderna utreda hur staden kan förbättra elevhälsans organisation för förskola, grundskola och gymnasieskola, samt utreda möjligheten att införa nyckeltal för elevhälsan (1.2)	2023-01-01	2023-12-31
Utbildningsnämnden ska i samarbete med SISAB, förskolenämnden, stadsbyggnadsnämnden och stadsdelsnämnderna införa levvärdesriktlinjer för förskolegårdar och skolgårdar. Riktlinjerna ska säkra tillräckliga yttorlekar (1.2)	2023-01-01	2023-12-31
Utbildningsnämnden ska i samarbete med socialnämnden och Region Stockholm utveckla samverkan mellan elevhälsa/ungdomsmottagningar och BUP, första linjens psykiatri och socialtjänsten (1.2)	2023-01-01	2023-12-31
Utbildningsnämnden ska i samarbete med socialnämnden och stadsdelsnämnderna utveckla det normkritiska arbetet mot stereotypa könsroller och machokultur i skolan och utveckla arbetet med mentorer i våldsprevention (MVP) (1.2)	2023-01-01	2023-12-31
Utbildningsnämnden ska implementera och genomföra läsa-, skriva- och räknagarantin (1.2)	2023-01-01	2023-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Utbildningsnämnden ska ta fram en utbildning för skolledare och personal om systematiskt elevhälsoarbete (1.2)	2023-01-01	2023-12-31
Utbildningsnämnden ska utreda förutsättningarna för en centralisering av skolskjutsadministrationen så att den även omfattar skolor i egen regi (1.2)	2023-01-01	2023-03-31
Utbildningsnämnden ska utreda hur digital läxhjälp ska kunna erbjudas till stadens grundskole- och gymnasieelever (1.2)	2023-01-01	2023-06-30
Utbildningsnämnden ska utreda var en ny naturskola med fasta lokaler ska placeras (1.2)	2023-01-01	2023-06-30
Socialnämnden ska i samarbete med utbildningsnämnden, förskolenämnden och stadsdelsnämnderna revidera strategin för att minska risken för att barn, unga och unga vuxna dras in i kriminalitet (1.3)	2023-01-01	2023-12-31
Socialnämnden, äldreomsorgen och utbildningsnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen ta fram en gemensam målbild och handlingsplan för stadens fortsatta arbete i omställningen till en god och nära vård (1.3).	2023-01-01	2023-08-31
Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med utbildningsnämnden och socialnämnden vidareutveckla skolsociala team i hela staden, samt utöka socialtjänstens närvaro i skolan, fritidshem och fritidsklubbar (1.3)	2023-01-01	2023-12-31
Utbildningsnämnden ska i samarbete med SISAB, idrottsnämnden och kulturnämnden ta fram en plan för öppnande av lokaler för kultur- och föreningsliv i minst en skola där lokaler tidigare inte funnits tillgängliga i varje stadsdelsnämndsområde genom att tillsammans identifiera de mest strategiskt lämpliga skolorna för detta (1.5)	2023-01-01	2023-12-31

Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning
Stadens skol- och förskolegårdar behöver bli bättre, grönare och klimatanpassade. En strategi för gröna skolgårdar ska tas fram och ett koncept för gröna skol- och förskolegårdar med Malmö stad som förebild ska tas fram och användas för minst 15 gårdar under mandatperioden. Det ska vara prioriterat att plantera mer träd och buskar på skol- och förskolegårdar där temperaturerna är för höga. Möjlighet till odling och uterum för undervisning ska främjas. Traditionella material och hårdgjorda ytor ska bytas ut så att det blir mer naturmaterial och gröna ytor.

Lekvärdesriktlinjer för förskolegårdar och skolgårdar ska tas fram under år 2023. Ingångsvärdet är att riktlinjerna även ska säkra tillräckliga yttorlekar och säkra att utemiljön i såväl skola som förskola ses som en del av det pedagogiska rummet. Riktlinjerna ska vara styrande i kompensatoriskt arbete för utemiljön i förskola och skolan och omfatta både nybyggnation och renovering av gårdar. Där det redan finns för små gårdar som behöver renoveras där ytan på gården inte kan utökas ytterligare och där särskilda omständigheter gör att det i undantagsfall inte går att få till tillräckligt stora gårdar för att säkerställa barns behov av utevistelse och rörelse behöver andra åtgärder göras för att säkerställa det.

Miljö- och klimatpåverkan från nämndens verksamhet ska minska, bland annat genom att fortsätta arbetet med en kemikaliesmart skola minska matsvinnet såväl från kök som servering i nämndens verksamheter. Nämnden ska arbeta med klimatrelaterad riskkartläggning och riskavhjälpanande genom fysiska åtgärder och verksamhetsanpassning.

Nämnden ska förebygga att avfall uppstår genom minskad användning av engångsprodukter och onödiga plastprodukter samt verka för att en större andel produkter och material återanvänds eller återvinns. Vid nybyggnation projektera utifrån krav på att certifiera förskolor och skolor med motsvarande Miljöbyggnad, lägst silver.

Utbildningsnämnden ska också verka för att höja kvaliteten på skolmaten. Andelen ekologiska livsmedel som används för måltiderna i stadens skolor ska öka och matens klimatpåverkan ska minska. Riktade utbildningar för exempelvis måltidspersonal, upphandlare, koststrateger och pedagoger ska genomföras i enlighet med stadens matstrategi.

Resurser för arbetet med lärande för hållbar utveckling ska samordnas genom medieteket. Samverkan sker med miljö- och hälsoskyddsnämnden för att öka kompetensen i arbetet inom områden relevanta för lärande för hållbar utveckling.

Utbildningsnämnden ska vara drivande i stadens arbete med Agenda 2030:s mål 2 *Ingen hunger* (tillsammans med äldre- och barnnämnden) och mål 4 *God utbildning för alla* (tillsammans med förskolenämnden och arbetsmarknadsnämnden).

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Utbildningsnämnden ska i samarbete med förskolenämnden, stadsdelsnämnderna och SISAB ta fram en strategi för gröna skol- och förskolegårdar som ska syfta till att byta ut traditionella material, och hårdgjorda ytor mot mer gröna ytor och naturmaterial, samt prioritera plantering av fler träd och buskar på gårdar med höga temperaturer (2.2)	2023-01-01	2023-08-31
Utbildningsnämnden ska i samarbete med förskolenämnden, stadsdelsnämnderna och SISAB, med Malmö stad som förebild, ta fram ett koncept för gröna skol- och förskolegårdar med en plan för hur detta kan genomföras på minst 15 skol- eller förskolegårdar under mandatperioden (2.2)	2023-01-01	2023-12-31
Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska i samråd med utbildningsnämnden och SISAB ta fram en vägledning för att förbättra förskolors och skolors inomhusmiljöer som syftar till att säkerställa en likställighet för alla barn i hela staden, oavsett verksamheternas driftform (2.4)	2023-01-01	2023-12-31

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

Utbildningsnämnden ska aktivt arbeta utifrån den samordnade skolplaneringen i Stockholm (SAMS), för att säkerställa god samhällsplanering i allmänhet och hållbar skolplanering i synnerhet. Att samplanera skolutbyggnaden med idrotts- och förskolelokaler är en viktig del av det arbetet.

Utbildningsnämnden ska arbeta långsiktigt och ett driftskostnadsperspektiv ska tas med i planeringen av nya skolor. I planeringen och placering av skolutbyggnad ska analyser göras så att lokalisering och utformning bidrar till att motverka skolsegregationen.

Lokalplaneringen ska vara kostnadseffektiv och i tid tillgodose behoven av skolplatser. I första hand ska befintliga lokalresurser nyttjas fullt ut. I processen för, och i arbetet med lokalförsörjningen ska nämnden ha ett långsiktigt driftkostnadsperspektiv så att kommunkoncernens samlade lokalkostnader hålls nere.

Utbildningsnämnden behöver därför säkerställa en kostnadseffektiv lokalplanering med en tydlig koppling mellan planeringsvolymen och de framtida prestationer som ska bära investeringskostnaderna. Nämnden behöver därför än mer prioritera mellan projekt, säkerställa kostnadsfokus och utveckla den ekonomiska styrningen av lokalprojekt. Detta särskilt givet omvärldsutvecklingen med stigande priser, materialbrist. etc.

Nya skolor byggs i den mån det går med kapacitet för F-9, samt som huvudregel med egna tillagningskök.

Utbildningsnämnden ska tillsammans med kommunstyrelsen verka för att den regionala samverkansmodellen för gymnasieskolan utvecklas för att säkerställa skollokalskapaciteten och att alla kommuner inom samverkansområdet tar sitt ansvar att säkerställa skollokalskapaciteten i den egna kommunen. I lokalplaneringen ska nämnden planera för att andelen barn folkbokförda i Stockholm som går i gymnasieskola i staden, fristående eller kommunal, över tid bibehålls.

Läraryrkets attraktivitet ska fortsätta stärkas. Det ska bland annat ske genom förbättrad arbetsmiljö, kompetensutveckling och utvecklade karriärvägar. Digitaliseringens möjlighet ska tas tillvara för att minska den administrativa bördan för skollärare och lärare. Utbildningsnämnden ska även bistå kommunstyrelsen och berörda nämnder och bolag i det strategiska arbetet med stadens kompetensförsörjning.

Utbildningsnämnden ska fortsätta att stärka och utveckla det systematiska kvalitetsarbetet på alla nivåer i verksamheten, för att säkerställa att resursanvändning och verksamhet är effektiv och ändamålsenlig. Nämnden ska även säkerställa att digitaliseringsarbetet främjar kunskapsuppdraget och att det inte är kostnadsdrivande. Utbildningsnämnden ska fortsätta utveckla det kollegiala samarbetet i skolan, för att alljämt bidra till skolutveckling och barns lärande.

Vidare ska nämnden säkerställa att lärare som undervisar i programmering ges möjligheter till vidareutbildning inom digital kompetens och programmering och att samverkan med externa aktörer utvecklas, för att stärka sambandet mellan praktik och forskning.

Utbildningsnämnden ska bistå idrottsnämnden i arbetet för ett ökat samarbete mellan föreningslivet och skolan för att barn ska kunna idrotta i anslutning till skoldagen.

Samarbetet mellan skolorna och kulturskolan ska uppmuntras och utökas, i synnerhet vad gäller lokaler, i syfte att nå fler elever. Alla elever ska erbjudas professionella kulturupplevelser minst en gång per termin.

Nämnden ska också verka för att öka andelen fackutbildade skolbibliotekarier, samt stärka samverkan mellan kulturskolan och professionella kulturaktörer. Skolans kulturinslag ska öka och nämnden ska verka för att fler elever ges möjligheter till eget skapande i skolan. Nämnden ska utveckla och samordna arbetet med lokala kultursamordnare på skolorna och fortsatt verka för att fler barn i förskolor och skolor genom kulanpremien kommer i kontakt med kulturverksamheter anpassade efter deltagarnas behov.

Alla stadens skolor ska ha tillgång till professionell studie- och yrkesvägledning. Nämnden ska säkerställa att yrkesprogrammen är attraktiva, håller hög kvalitet och leder till arbete och underlätta för elever på yrkesprogram att tillägna sig högskolebehörighet.

Arbetet med övergången för den enskilde från gymnasieskolan och gymnasiesärskolan för att komma ut i arbete eller vidare studier ska fortsätta utvecklas. Nämnden ska arbeta för att fler elever ska klara gymnasiet. Därför ska utbildningsnämnden, arbetsmarknadsnämnden och socialnämnden fortsatt samverka för att etablera kontakt med elever som riskerar att inte slutföra gymnasiet. Syftet är att tidigt kunna erbjuda lämpligt stöd, för att eleven ska kunna slutföra utbildningen.

Samtidigt ska dessa nämnder även fortsatt utveckla samverkan för att unga vuxna utan gymnasieexamen inom kommunens aktivitetsansvar (KAA) erbjuds insatser som ökar

andelen som senare slutför sin gymnasieexamen eller genom vuxenutbildningen ges möjligheter in i arbetslivet.

För att ge alla elever mer jämlika förutsättningar att klara av skolan ska utbildningsnämnden underlätta för läxhjälp i skolornas lokaler. Utbildningsnämnden ska utreda hur digital läxhjälp kan erbjudas till stadens grund- och gymnasieelever.

Utbildningsnämnden ska även bredda möjligheterna för fler elever genom att prioritera kvalitetsförbättrande insatser för både yrkesprogram och introduktionsprogram. Utbildningsnämnden ska i samverkan med arbetsmarknadsnämnden arbeta för att utveckla möjligheten för fler att bli lärlingar via yrkesprogram eller lärlingsvux.

Utbildningsnämnden och arbetsmarknadsnämnden ska även utreda hur elever i introduktionsprogram kan ges yrkesutbildning för att på kort sikt bli ekonomiskt självförsörjande.

Utbildningsnämnden och arbetsmarknadsnämndens ska arbeta för att tillsammans med StorSthlm göra en översyn av den regionala arbetsmarknadens kompetensbehov, samt hur dimensioneringen av gymnasieprogram och vuxenutbildning kan anpassas därefter. Utbildningsnämnden även öka samverkan med arbetsmarknadsnämnden och delta i befintliga forum mellan staden och näringslivet för att tillgodose näringslivets behov av kompetens.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
SISAB ska i samarbete med utbildningsnämnden utreda möjligheterna att tillföra tillagningskök i samband med renoveringar, i syfte att öka antalet. (3.1)	2023-01-01	2023-12-31
Utbildningsnämnden ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden utreda hur effektiv samplanering och lokalutnyttjande som dimensioneras mer efter arbetsmarknadens kompetensbehov kan åstadkommas för gymnasie- och vuxenutbildning (3.1)	2023-01-01	2023-12-31
Utbildningsnämnden ska i samarbete med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och SISAB utreda verktygen för att vid renovering av skolutbyggnad eller uppförandet av en ny skola genomföra relevanta konsekvensanalyser för bidra till att motverka skolsegregationen (3.1)	2023-01-01	2023-12-31
Utbildningsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen utveckla behovsanalysen för grundskolans lokalförsörjning i syfte att göra den mer transparent (3.1)	2023-01-01	2023-12-31
Arbetsmarknadsnämnden ska i samarbete med utbildningsnämnden utreda förutsättningarna för att införa en jobbgaranti för examinerade studenter på stadens Vård- och omsorgscollege (3.2)	2023-01-01	2023-12-31
Utbildningsnämnden ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden utreda hur elever i introduktionsprogram kan ges yrkesutbildning för att på kort sikt bli ekonomiskt självförsörjande (3.2)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd och Spånga-Tensta stadsdelsnämnd samt i samråd med arbetsmarknadsnämnden, exploateringsnämnden, idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, utbildningsnämnden, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem och SISAB starta Fokus Järva för att få till en sammanhängande satsning och en samlad plan för utvecklingen av Järva med utgångspunkt i översiktsplanen och med stort fokus på genomförandekraft (3.3)	2023-01-01	2023-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Arbetsmarknadsnämnden ska i samarbete med förskolenämnden, utbildningsnämnden och äldre- och barnnämnden erbjuda språkkurser i svenska till medarbetare inom stadens förskolor, vård och omsorg (3.4)	2023-01-01	2023-12-31
Utbildningsnämnden ska arbeta för att i fler skolor införa tvålärarsystem eller liknande modeller (3.4)	2023-01-01	2023-12-31
Utbildningsnämnden ska arbeta för att relevanta kompetensutvecklingsinsatser genomförs för att höja kunskapsnivån inom skolans personalkategorier i fråga om barn med NPF-diagnoser (3.4)	2023-01-01	2023-12-31
Utbildningsnämnden ska utreda hur staden kan utveckla arbetet med platser för verksamhetsförlagd utbildning (3.4)	2023-01-01	2023-12-31
Nämnder och bolagsstyrelser ska säkerställa att det finns resurser och kompetens tillgängliga i den utsträckning som krävs för att möta den kraftigt ökande ambitionshöjningen i arbetet med att utveckla en sammanhållen beredskap för framtida kriser och civilt försvar, både i den egna verksamheten och inom ramen för en stadsövergripande samverkan (3.5)	2023-01-01	2023-12-31
Nämnder och bolagsstyrelser ska under ledning av kommunstyrelsen medverka i upprättandet av stadens krigsorganisation och dess bemanning (3.5)	2023-01-01	2023-12-31
Service- och näringsnämnden ska under ledning av kommunstyrelsen och i samarbete med förskolenämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden, äldre- och barnnämnden och stadsdelsnämnderna utreda och påbörja etablering av ett centralt omsättningslager för vissa livsmedel och vissa förbrukningsvaror i syfte att höja stadens beredskapsförmåga (3.5)	2023-01-01	2023-12-31
Utbildningsnämnden ska i samarbete med SISAB och stadsdelsnämnderna genom myndighetssamverkan arbeta för att motverka välfärdsbrott (3.5)	2023-01-01	2023-12-31
Utbildningsnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen planera för att stadens skolor beredskapslagrar i egen regi för att klara ett grundläggande måltidsbehov för samtliga elever och personal under flera dygn (3.5)	2023-01-01	2023-12-31
Utbildningsnämnden samt berörda nämnder ska medverka i kommunstyrelsens och service- och näringsnämndens arbete för nya arbetssätt för webbpublicering som säkerställer efterlevnad av lagkrav gällande tillgänglighet och personuppgifter (3.7)	2023-01-01	2023-12-31
Utbildningsnämnden ska medverka till Stadshusets hundraårsjubileum 2023 genom att i samråd med kommunstyrelsen erbjuda elever i årskurs 8 och 9 att besöka Stadshuset i syfte att lära om den kommunala demokratin och dess historia (3.7)	2023-01-01	2023-12-31

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2023	KF:s årsmål 2024	KF:s årsmål 2025
1.2 Alla barn ska ges likvärdig möjlighet till utveckling och lärande i förskolan och skolan	Andel elever i årskurs 6 med godkänt betyg i alla ämnen	80 %	80 %	80 %
	Andel elever i årskurs 9 med godkänt betyg i alla ämnen	82 %	82 %	82 %
	Andel elever som är behöriga till nationella program, exklusive nyanlända och elever med okänd bakgrund	95 %	95 %	95 %
	Andel gymnasieelever som slutfört utbildning inom nationella program inom tre år med gymnasieexamen	80 %	80 %	80 %
Obligatorisk nämndindikator				
1.5 Alla stockholmare ska ha tillgång till ett rikt kultur-, idrotts- och föreningsliv	Antal bokade timmar i skolidrottshallar utanför skoltid	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
2.1 Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring	Andel hämtställen med matavfallsinsamling av hämtställen med möjlighet till matavfallsinsamling	100 %	100 %	100 %
	Klimatpåverkan från upphandlade livsmedel och måltider	1,6 kg CO ₂ e per kg livsmedel	1,6 kg CO ₂ e per kg livsmedel	1,5 kg CO ₂ e per kg livsmedel
	Köpt energi i stadens verksamheter	1 945 GWh	1 945 GWh	1 945 GWh
2.4. Stockholms hälsa ska främjas genom ren luft, rent vatten och giftfria miljöer	Andel inköpta animalier med krav på djurskydd och restriktiv antibiotikaanvändning i nivå med svensk lagstiftning, i kilo av totala inköpta volymen	88 %	90 %	92 %
	Andel inköpta ekologiska måltider och livsmedel i staden i kronor av totala värdet av inköpta måltider och livsmedel	70 %	70 %	70 %
3.1. Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	+/- 1 %

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2023	KF:s årsmål 2024	KF:s årsmål 2025
3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	11 000	11 000	11 000
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb	Aktivt Medskapandeindex	83	83	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
3.5 Hög beredskap och stark rådgivning ska råda i alla verksamhetsområden	Andel upphandlade avtal där kontinuerlig uppföljning genomförts	80 %	81 %	82 %
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel elektroniska inköp	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd

Äldrenämnden

Stockholm ska vara en äldrevänlig stad. Stadens äldre ska vara trygga med att deras röster blir hörda i alla aspekter som rör deras levnadsvillkor. Äldreomsorgen ska vara jämställd, tillgänglig och likvärdig. Alla äldre har rätt till ett tryggt boende utformat efter sina behov och en vardag med hög livskvalitet, god hälsa och goda förutsättningar att leva ett självständigt liv så länge som möjligt oavsett funktionsförmåga och stadsdel.

Det strategiska utvecklingsarbetet, som också återfinns i Färdplan för äldreomsorgens utveckling, tar sikte på ändamålsenlig styrning och organisation, personal med rätt kompetens och bra arbetsförhållanden, säkerställande av grunduppdraget och en värdig omsorg med hög kvalitet. Äldreomsorgen ska rustas för att kunna möta den demografiska utmaningen med att antalet äldre i staden ökar och stå väl förberedd inför eventuella framtida kriser och pandemier. Detta ska ske bland annat genom högre bemanning, trygga anställningar, ökad tillgång till medicinsk kompetens samt möjlighet till kompetensutveckling och närvarande ledarskap. Läkar- och sjuksköterskenärvaron ska prioriteras högt inom äldreomsorgen. Staden ska arbeta för att säkra kompetensförsörjningen.

Det finns stora behov av fler bostäder som är anpassade för äldre. Staden ska därför arbeta aktivt för att möjliggöra fler bostäder för målgruppen genom en strategisk och sammanhållen planering i hela staden.

Ofrivillig ensamhet är ett stort hälsoproblem i vårt samhälle, något som blivit än mer tydligt i och med pandemin. Många äldre har levt i långvarig isolering. Stadens verksamheter för äldre ska därför prioritera att arbeta aktivt för att bryta social isolering och skapa sammanhang för social samvaro för fler genom stadsdelsnämndernas aktivitetscentrum och god samverkan med civilsamhället.

Nämndens uppgifter

Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- uppföljning, utvärdering och utveckling av äldreomsorgen i syfte att säkerställa hög kvalitet
- uppföljning av myndighetsutövningen inom äldreomsorgen i syfte att säkerställa likställigheten i hela staden
- inspektion av stadens äldreomsorg oavsett utförare
- kvalitetsobservation av stadens äldreomsorg oavsett utförare
- bidragsgivning till ideella organisationer inom äldreomsorgen
- samarbete med Region Stockholm i gemensamma frågor samt inom Stiftelsen Stockholms läns äldrecentrum
- övergripande utbildning, fortbildning och kompetensutveckling av medarbetarna i äldreomsorgen
- stadens jourverksamhet inom äldreomsorg och omsorg om personer med funktionsnedsättning
- hantering av ansökningar om trygghetslarm samt installation och larmmottagning
- köhanteringssystemet för vård- och omsorgsboenden samt servicehus
- genomförande av centrala upphandlingar enligt lagen om valfrihet (LOV)
- förvaltning av stadsövergripande avtal avseende hemtjänst, dagverksamhet samt vård- och omsorgsboende enligt LOV

- genomförande av centrala upphandlingar enligt lagen om offentlig upphandling för korttidsplatser för äldre, förvaltning av avtal, samordning och hantering av korttidsplatser
- där stadsdelsnämnder så önskar i samarbete med servicenämnden och berörda stadsdelsnämnder genomföra stadsövergripande upphandlingar å stadsdelsnämndernas vägnar
- leda och samordna utvecklingen av äldreomsorgen i samarbete med stadsdelsnämnderna inom områdena digitalisering, karriärvägar och utbildning
- årligen till nämnden redovisa en sammanställning av arbetsmiljöarbetet inom äldreomsorgen
- utveckling och effektivisering av verksamhetsnära förvaltning av sociala system
- samordna arbetet med stadens boendeplan, som omfattar planeringen av vård- och omsorgsboenden, servicehus och korttidsboenden
- årligen utarbeta en stadsövergripande rapport för verksamhetsområdet inklusive en analys av utvecklingen
- central upphandling av vård- och omsorgsboenden

Förslag till budget 2023 och plan för 2024 och 2025

Mnkr	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	-249,4	-275,5	-241,6	-239,4
Drift och underhåll	-249,4	-275,5	-241,6	-239,4
Avskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Internräntor	0,0	0,0	0,0	0,0
Intäkter	5,0	10,0	10,0	10,0
Netto	-244,4	-265,5	-231,6	-229,4
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-3,8	-3,8	-3,8	-3,8
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	-3,8	-3,8	-3,8	-3,8

Medel för äldreomsorg budgeteras i första hand under stadsdelsnämnderna. Äldre-
nämndens budget för 2023 ökar med 21,1 mnkr jämfört med 2022. Stadens
verksamheter ska kontinuerligt arbeta för en effektiv verksamhet. Genom att bland
annat arbeta för att minska kostnaderna för administration, konsulttjänster samt genom
att arbeta för en effektiv lokalanvändning används stadens resurser i enlighet med god
ekonomisk hushållning och resurser kan frigöras för prioriterad verksamhet.
Kommunfullmäktiges budget för 2023 fokuserar på samverkan och prioriteringar
utifrån ett kommunkoncernsperspektiv. I nämndens budget ingår en kostnadsneutral
justering av personalomkostnadspålägg. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Investeringsbudgeten för 2023 är oförändrad jämfört med 2022. Investeringsbudgeten
framgår av bilaga 3.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

För att kommunfullmäktiges mål ska uppnås ska nämnden, utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, arbeta enligt kommunfullmäktiges prioriterade inriktning nedan.

Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

Färdplanen för äldreomsorgens utveckling utgör ett ramverk för att omhänderta pågående och kommande utvecklingsarbete inom verksamhetsområdet. Rätten att bestämma över sin egen vardag gäller alla vuxna människor oavsett ålder. Äldrenämnden ska fortsatt arbeta med att förbättra och tillgängliggöra information kring stadens äldreomsorg. Äldrenämnden ska även fortsatt stödja stadsdelsnämnderna i deras arbete med att förbättra arbetsmiljön inom hemtjänsten. Möjlighet till reflektionstid för lärande och utveckling i arbetet med de äldre är en prioriterad del av detta. Äldrenämnden ska även stödja stadsdelsnämnderna i deras arbete för att minska andelen timavlönad personal. Kontinuiteten ska öka genom att stärka hemtjänsten i egen regi. Ickevalsalternativet i hemtjänst ska vara egen regi. Äldrenämnden ska fortsätta och vidareutveckla arbetet med ramtid inom hemtjänsten för att det ska införas fullt ut. Vidare ska äldrenämnden i samarbete med stadsdelsnämnderna fortsätta arbeta för att stadsdelsnämnderna ska ha egenanställd bemanningspersonal som har tillsvidareanställning och som arbetar i ett lämpligt geografiskt område.

Varje person ska behandlas med ett okränkbart värde oavsett ålder och hälsotillstånd. Ett gott bemötande kräver ett systematiskt värdegrundsarbete. I detta arbete är det viktigt att öka kunskapen om och säkerställa ett gott bemötande av äldre hbtqi-personer.

Stockholms Trygghetsjour ska fortsätta utvecklas för att möta morgondagens behov. Nämnden ansvarar för stadens inspektörer och kvalitetsobservatörer och genom dem ska kvaliteten säkerställas. Äldrenämndens inspektörers verksamhet ska förstärkas i syfte att säkerställa att äldre i staden får en äldreomsorg som är säker, har god kvalitet och bedrivs i enlighet med lagar, föreskrifter, avtal, uppdragsbeskrivningar och kommunfullmäktiges mål och riktlinjer.

Ett kvalitetsutvecklingsarbete ska inledas för särskilda boenden, som omfattar bland annat vård, omsorg, mat, miljö, aktiviteter, byggnader och utemiljö. Äldreboendeplaneringen ska utvecklas, så att behov av befintliga och eventuellt nya former av biståndsbedömda och icke biståndsbedömda boendeformer tillgodoses. Då de skärpta riktlinjerna för biståndsbedömning som genomförts inte fått avsedd effekt för platser på äldreboende för gruppen 85+, trots att detta var syftet, kommer riktlinjerna att ses över. Alla äldre på vård- och omsorgsboenden ska erbjudas dagliga sociala aktiviteter liksom erbjudas dagliga utevistelser. För att främja sociala upplevelser ska äldrenämnden i samarbete med stadsdelsnämnderna utveckla arbetet med sociala besök i äldreomsorgen. Äldrenämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna arbeta för att maten och måltidsupplevelsen inom äldreomsorgen succesivt ska förbättras. Äldrenämnden ska i samarbete med socialnämnden och SHIS fortsätta utveckla arbetet med äldre som lever i hemlöshet eller riskerar att bli hemlösa, och genom äldrelotsar vägleda dem till kontakt med socialtjänst och äldreomsorg. Äldrenämnden och socialnämnden ska fortsatt arbeta för att nå personer med missbruksproblematik eller psykisk ohälsa och erbjuda drogfria akutboendeplatser. Utvecklingen av arbetet mot våld i nära relationer, insatser till äldre personer som tillhör sårbara grupper och arbetet med att stärka tillgången till personliga ombud för äldre personer med kognitiva funktionsnedsättningar ska fortsätta. I arbetet med våld i nära relationer är också arbetet med att motverka försummelse en viktig del. Insatserna för att utveckla hörselmiljöerna inom stadens äldreomsorg ska fortsätta. I samverkan med stadsdelsnämnderna ska

äldrenämnden vidareutveckla arbetet med anhörigstöd och anhörigportal till närstående i syfte att stödja, vägleda och genom dialog besvara frågor i kontakten med kommunen, regionen eller andra myndigheter. Rådigheten ska öka, exempelvis genom fler nybyggda vård- och omsorgsboenden i egen regi samt återgång till egen regi. Det ska finnas verksamhet i egen regi i alla stadsdelsnämnder. Staden ska främja idéburen äldreomsorg.

Äldrenämnden ska fortsätta arbetet med att stärka stadens koppling till akademien och arbeta för att fler studenter gör sin verksamhetsförlagda utbildning (VFU) i stadens äldreomsorg. Samverkan med stadens högskolor ska fortsätta kring forskning och andra samarbeten som till exempel det strategiska partnerskapet med Karolinska institutet.

Äldrenämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och Region Stockholm stärka stadens arbetsprocesser inom hälso- och sjukvård med den äldres individuella behov i fokus. Äldrenämnden ska ge stöd till stadsdelsnämnderna i stadens hälso- och sjukvårdsarbete samt intensifiera dialogen med regionen om gränssnittet så att den äldre får en sammanhängande hälso- och sjukvård oavsett huvudman. Äldrenämnden ska verka för en tillförlitlig informationsöverlämning mellan hemtjänsten, särskilda boenden och Region Stockholm. I samarbete med Region Stockholm ska arbetet med avancerad sjukvård i hemmet och utvecklingsarbetet med palliativ vård vid stadens särskilda boenden utvecklas. Äldrenämnden ska fortsätta utveckla samverkan med Region Stockholm och Storsthlm i syfte att säkerställa en individcentrerad och sammanhållen vård och omsorg av god kvalitet. Samarbetet mellan läkarorganisationer och kommunal hälso- och sjukvårdspersonal på stadens särskilda boenden ska stärkas. Utöver detta ska äldrenämnden säkerställa att intentionerna i såväl lagstiftning som regionala överenskommelser infrias kring utskrivningsklara patienter från slutenvård. Här är arbetssättet med tryggt mottagande i hemmet en viktig del. I uppdraget ligger även att tillsammans med socialnämnden och utbildningsnämnden leda arbetet med omställningen till en god och nära vård, samt att tillsammans med socialnämnden, utbildningsnämnden och kommunstyrelsen, och i dialog med Region Stockholm, kontinuerligt följa upp och utvärdera omställningen till god och nära vård för att säkerställa en välfungerande vård- och omsorgskedja. Staden ska ta initiativ till att arbetet med kommunaliserad hemsjukvård återupptas.

I samarbete med stadsdelsnämnderna och idrottsnämnden ska äldrenämnden stärka arbetet med de förebyggande och rehabiliterande insatserna. Arbetet med utbildning inom rehabiliterande arbetssätt ska fortsätta och det ska säkerställas att de rehabiliterande insatserna i ökad utsträckning sker i samverkan med arbetsterapeuter, fysioterapeuter och dietister. Ett aktivt arbete om hur ensamhet och social isolering bland äldre kan minska ska ske bland annat i samarbete med civilsamhället. Äldrenämnden ska stödja stadsdelsnämnderna i deras arbete med att skapa och utveckla aktivitetscenter i anslutning till seniorboenden, sociala mötesplatser och träffpunkter för äldre som möjliggör social gemenskap och mänskliga möten. Arbetet med digitala fixare ska finnas i alla stadsdelsnämnder och fixartjänsterna ska fortsätta att utvecklas för att underlätta den digitala miljön för äldre.

Äldrenämnden ska tillsammans med utbildningsnämnden vara drivande i stadens arbete med Agenda 2030:s mål 2: *Ingen hunger*. Inom ramen för matlyftet ska äldrenämnden genomföra utbildningsinsatser för biståndshandläggare kring mat, måltider och nutrition samt fortsätta stödja stadsdelsnämnderna i utvecklingen av digitala måltidsobservationer.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Socialnämnden ska i samarbete med äldregruppen och stadsdelsnämnderna samt i samråd med kommunstyrelsen revidera handlingsplanen för att förbättra arbetssituationen för socialsekreterare och biståndshandläggare (1.3)	2023-01-01	2023-12-31
Socialnämnden, äldregruppen och utbildningsnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen ta fram en gemensam målbild och handlingsplan för stadens fortsatta arbete i omställningen till en god och nära vård (1.3).	2023-01-01	2023-08-31
Äldregruppen ska i samarbete med socialnämnden ta fram en nollvision för hemlöshet bland äldre (1.4)	2023-01-01	2023-12-31
Äldregruppen ska i samarbete med stadsdelsnämnderna genomföra en översyn av arbetet med att införa ramtid i syfte att ramtid ska införas fullt ut (1.4)	2023-01-01	2023-12-31
Äldregruppen ska i samråd med kommunstyrelsen ta fram ett förslag på en ny indikator om andel sjuksköterskor inom särskilda boenden i syfte att höja den medicinska kompetensen inom äldreomsorgen (1.4)	2023-01-01	2023-06-30
Äldregruppen ska i samråd med stadsdelsnämnderna ta fram förslag på revidering av <i>Färdplan för äldreomsorgens utveckling</i> (1.4)	2023-01-01	2023-06-30
Äldregruppen ska revidera uppdragsbeskrivningen för hemtjänsten och eventuellt även andra dokument/avtal där så krävs för att kunna införa att ickevalsalternativet för hemtjänst ska vara i egen regi (1.4)	2023-01-01	2023-06-30
Äldregruppen ska se över hur de skärpta riktlinjerna för biståndsbedömningarna för vård- och omsorgsboenden ska få avsedd effekt (1.4)	2023-01-01	2023-12-31
Äldregruppen ska ta initiativ till en översyn av samverkansöverenskommelsen mellan länets kommuner och regionen om läkarinsatser på särskilda boenden i syfte att stärka läkarnärvaron inom äldreboenden och LSS (1.4)	2023-01-01	2023-12-31
Äldregruppen ska i samarbete med stadsdelsnämnderna genomföra en utredning av den psykiska ohälsan för boende på stadens egna vård- och omsorgsboenden, och med utgångspunkt från den ta fram förslag på vägar framåt för att stärka den psykiska hälsan inom äldreomsorgen (1.4)	2023-01-01	2023-06-30
Äldregruppen ska utreda förutsättningar för en digital visningsmiljö för att belysa möjligheter, utmaningar, målgrupp, ansvar samt hur detta kan knytas samman med forskning och utvecklings av digital teknik (1.4)	2023-01-01	2023-12-31

Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning
Äldre är överrepresenterade i brandolyckor som skulle kunna undvikas med enkla åtgärder, utbildningar och informationssatsningar. Samverkan med Storstockholms brandförsvär ska fortsätta. Äldregruppen ska även fortsätta arbetet för att minska matens miljö- och klimatbelastning.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Äldregruppen ska utreda hur man kan säkerställa att alla transporter inom hemtjänsten ska vara fossilfria oavsett driftsform (2.3)	2023-01-01	2023-06-30

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

För att behålla och rekrytera medarbetare behöver staden förbättra arbetsvillkoren och arbetsmiljön. Äldregruppen ska skärpa kraven i LOU-avtalen i hela äldreomsorgen vid genomförande av nya upphandlingar samt skärpa kraven i LOV-avtalen i syfte att höja kvaliteten. Främst genom att tillämpa arbetsrättsliga kontraktsvillkor och höja kraven för att få delta i stadens upphandlingar.

Äldrenämnden ska ha en ledande roll i att driva och samordna digitaliserings- och utvecklingsarbetet inom äldreomsorgen. Arbetet med välfärdsteknik ska intensifieras, utvecklas och samordnas så att tekniken utvecklas över hela staden. Äldrenämnden ska delta i arbetet med Digital Futures i syfte att genom innovationer och digital teknik möta de samhällsutmaningar som staden står inför. Äldrenämnden ansvarar för utvecklingen av stadens sociala system och för att säkerställa framtida process-/systembehov.

I samarbete med stadsdelsnämnderna ska äldrenämnden vara drivande i utvecklingen av digitala hjälpmedel i vården av äldre, till exempel genom nyckelfri hemtjänst. Digitala inköp och digital tillsyn ska tillsammans med utveckling av verksamhetsnära system vara prioriterat. I uppdraget ligger även att stötta utförarna med teknisk support för system som äldrenämnden ansvarar över. Äldrenämnden ska utforma och ansvara över förvaltningsorganisationen för nyckelfri hemtjänst samt ta fram verksamhetsnära stöd för densamma. Det ska även informeras om stadens digitala konstsamlingar och inspelade visningar från museer och konsthallar. Arbetet med att utveckla mötet med kultur i äldreomsorgen ska fortsätta. Äldrenämnden ska även samarbeta med berörda nämnder och bolagsstyrelser inom uppdraget etableringsservice och servicekedjor med tillhörande kommunikation.

Personal ska ha grundutbildning och tillräckliga kunskaper i svenska språket. Äldrenämnden ska därför fortsätta arbetet med språkliftet, men även med hjälp av kompetensutvecklingsmedel säkerställa att all personal kan utföra yrket på ett tryggt, säkert och professionellt sätt med tillräckliga språkkunskaper. Äldrenämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och arbetsmarknadsnämnden även arbeta för att säkerställa den framtida personal- och kompetensförsörjningen inom äldreomsorgen. Medarbetarnas modersmål och språkkunskaper är resurser i verksamheten. Arbetet med demensteam inom hemtjänsten fortgår och att stärka kompetensen inom demenssjukdomar och geriatrisk specialistkompetens är prioriterat. De medarbetare i Stockholms stad som arbetar eller kommer i kontakt med demenssjuka eller deras anhöriga ska genomgå den senaste versionen av Svenskt Demenscentrums nätbaserade utbildning Demens ABC. Det ska även möjliggöras för medarbetare att vidareutbilda sig till specialistundersköterska. Äldrenämnden ska i samarbete med akademien, brukar- och anhängargorganisationer samt stadsdelsnämnderna verka för att höja kompetensen om nya målgrupper inom äldreomsorgen, såsom exempelvis äldre med funktionsnedsättning, posttraumatiskt stressyndrom eller annat modersmål än svenska. Äldrenämnden ska erbjuda utbildningsinsatser, stöd och rådgivning till chefer och medarbetare inom äldreomsorgen i syfte att upprätthålla basala hygienrutiner samt förebygga vårdrelaterade infektioner och smittspridning bland omsorgstagare och medarbetare. Äldrenämnden ska samordna de akademiska noderna för att i samverkan med universitet och högskolor främja utveckling och innovation inom äldreomsorgen.

Alla äldre har rätt till ett tillgängligt och tryggt boende. I boendeplaneringen ska staden inte bara utöka antalet vård- och omsorgsboenden utan också utöka antalet och andelen seniorbostäder bland befolkningen över 65 år. Detta ska bidra till utvecklingen av såväl biståndsbedömda som icke biståndsbedömda boendeformer för äldre. I planeringen ska ett stigande antal äldre med kognitiva eller fysiska funktionsnedsättningar, eller en kombination av de två, beaktas. Planeringen ska liksom för vård- och omsorgsboenden vara regional avseende både behov och planerad utbyggnad.

Äldrenämnden ska i samarbete med exploateringsnämnden, kommunstyrelsen och Micasa Fastigheter AB inarbeta strategier samt behovs- och efterfrågebedömningar för seniorbostäder i den årliga hanteringen av den stadsövergripande boendeplanen. Boendeplanen ska ligga till grund för efterföljande års markanvisningar för seniorbostäder. I boendeplanen ska hänsyn tas till Micasas analys av behovet av

underhåll i befintliga vård- och omsorgsboenden. Utifrån analysen ska nämnden säkerställa att dessa aspekter beaktas i planen för att till exempel säkra evakueringsplatser. Staden ska återinföra 60/40-principen för antalet platser vad gäller kommunalt respektive privat ägande och huvudmannaskap för vård- och omsorgsboenden. Fler icke biståndsbedömda boenden, däribland kollektivboenden, ska byggas. Äldrenämnden ska genom en effektiv köhantering även verka för en hög belägningsgrad vid korttidsboenden och i samverkan med stadsdelsnämnderna utveckla möjligheterna inom staden för avlastning av anhöriga genom korttidsplatser.

Äldrenämnden ska fortsätta att utveckla ett multiprofessionellt arbetssätt inom stadens specialiserade hemtjänstgrupper med inriktning mot personer med demenssjukdom eller kognitiv svikt. Äldrenämnden ska fortsätta arbeta med att stödja väntjänst för de minoriteter där staden inte erhåller riktade statsbidrag och där en efterfrågan finns.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Exploateringsnämnden ska i samarbete med stadsbyggnadsnämnden, äldrenämnden och Micasa Fastigheter i Stockholm AB utreda behovet av seniorbostäder för att målet om att alla över 65 år som vill ska kunna få en seniorbostad ska kunna tillgodoses (3.3)	2023-01-01	2023-12-31
Arbetsmarknadsnämnden ska i samarbete med förskolenämnden, utbildningsnämnden och äldrenämnden erbjuda språkkurser i svenska till medarbetare inom stadens förskolor, vård och omsorg (3.4)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska i samverkan med äldrenämnden och socialnämnden utreda möjligheterna att öka likställigheten mellan socialsekreterare och biståndshandläggare inom äldreomsorg, socialpsykiatri och stöd och service för personer med funktionsnedsättning i fråga om bland annat titulatur, lön och förutsättningar att ägna sig åt socialt arbete (3.4)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska tillsammans med äldrenämnden och stadsdelsnämnderna göra en översyn av äldreomsorgens organisation med det långsiktiga målet att riktivärdet för antalet medarbetare per chef ska vara 25-30 personer för att möjliggöra ett nära ledarskap (3.4)	2023-01-01	2023-12-31
Nämnder och bolagsstyrelser ska säkerställa att det finns resurser och kompetens tillgängliga i den utsträckning som krävs för att möta den kraftigt ökande ambitionshöjningen i arbetet med att utveckla en sammanhållen beredskap för fredstida kriser och civilt försvar, både i den egna verksamheten och inom ramen för en stadsövergripande samverkan (3.5)	2023-01-01	2023-12-31
Nämnder och bolagsstyrelser ska under ledning av kommunstyrelsen medverka i upprättandet av stadens krigsorganisation och dess bemanning (3.5)	2023-01-01	2023-12-31
Servicenämnden ska under ledning av kommunstyrelsen och i samarbete med förskolenämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden, äldrenämnden och stadsdelsnämnderna utreda och påbörja etablering av ett centralt omsättningslager för vissa livsmedel och vissa förbrukningsvaror i syfte att höja stadens beredskapsförmåga (3.5)	2023-01-01	2023-12-31
Socialnämnden, äldrenämnden och stadsdelsnämnderna ska i samråd med kommunstyrelsen planera för att stadens boenden inom äldreomsorg och LSS beredskapslagrar i egen regi för att klara ett grundläggande måltidsbehov för brukare och personal under minst sju dygn (3.5)	2023-01-01	2023-12-31

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2023	KF:s årsmål 2024	KF:s årsmål 2025
1.4.Stockholm ska vara en bra stad att åldras i – med god omsorg och stor trygghet	Andel äldre personer som vet vart de ska vända sig för att ansöka om hjälpinsatser	65 %	67 %	69 %
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel seniorer som är nöjda med tillgången till information om Stockholm Stad och dess verksamheter	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
3.1.Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	+/- 1 %
3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	11 000	11 000	11 000
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb	Aktivt Medskapandeindex	83	83	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
3.5 Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhetsområden	Andel upphandlade avtal där kontinuerlig uppföljning genomförts	80 %	81 %	82 %
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel elektroniska inköp	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd

Överförmyndarnämnden

I Stockholm får alla som inte själva kan sköta sin ekonomi eller bevaka sina rättigheter ett bra stöd av en god man eller en förvaltare. Insatserna ska vara av hög kvalitet och trygga för den enskilde. Överförmyndarnämndens huvuduppgift är att utöva tillsyn över godmanskap och förvalterskap. För att uppnå detta är en väl fungerande tillsyn av ställföreträdarna grundläggande. Handläggningen ska vara rättssäker och effektiv, och det ska vara lätt att få kontakt med staden.

Nämndens uppgifter

Överförmyndarnämndens uppdrag är reglerat i föräldrabalken. Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- rekrytering och byte av gode män och förvaltare
- tillsyn och arvodering av gode män och förvaltare
- information och utbildning av gode män och förvaltare
- särskilt stöd för rekrytering och arvodering av särskilt förordnade vårdnadshavare till ensamkommande flyktingbarn

Förslag till budget 2023 och plan för 2024 och 2025

Mnkr	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	-66,8	-79,6	-73,7	-73,7
Drift och underhåll	-66,8	-79,6	-73,7	-73,7
Avskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Internräntor	0,0	0,0	0,0	0,0
Intäkter	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	-66,8	-79,6	-73,7	-73,7
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1

Budgeten för 2023 ökar med 12,8 mnkr jämfört med budget 2022. Förändringen utgörs bland annat av ökade kostnader för ärendehanteringssystem och digitalisering. Stadens verksamheter ska kontinuerligt arbeta för en effektiv verksamhet. Genom att bland annat arbeta för att minska kostnaderna för administration och konsulttjänster samt arbeta för en effektiv lokalanvändning används stadens resurser i enlighet med god ekonomisk hushållning och resurser kan frigöras för prioriterad verksamhet. Kommunfullmäktiges budget för 2023 fokuserar på samverkan och prioriteringar utifrån ett kommunkoncernsperspektiv. I nämndens budget ingår en kostnadsneutral justering av personalomkostnadspålägg. Förändringarna framgår av bilaga 2.

För finansiering av arvodeskostnader avsätts 15 mnkr i CM3, enligt tidigare principer för finansieringsmodell.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

För att kommunfullmäktiges mål ska uppnås ska nämnden, utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, arbeta enligt kommunfullmäktiges prioriterade inriktning nedan.

Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

Stockholmare som behöver hjälp av en god man ska få stöd snabbt. Nämndens ska prioritera arbetet med att korta handläggningstider. Nämndens ska även, tillsammans med kommunstyrelsen, verka för att nämndens nationella ansvar överförs till lämplig statlig myndighet när så är möjligt. I arbetet med utvecklingen av stadens förvaltarens behov överförmyndarnämnden fortsatt samverka med arbetsmarknadsnämnden. Nämnden ska, i avvaktan på att en särskilt förordnad vårdnadshavare utses av tingsrätten, utse god man till alla ensamkommande barn.

Arbetet som ställföreträdare, gode män, och förvaltare gör är av stort värde för alla som är i behov av hjälp. Genom deras arbete kan den enskildes rättigheter säkerställas. Nämndens arbete för att rekrytera och tillgodose behovet av gode män är centralt för att stödja individer som behöver en god man. Genom nischade rekryteringsinsatser, effektiva utbildningsinsatser och i samarbete med civilsamhället kan rekrytering av gode män och förvaltare ökas. Nämnden ska testa att erbjuda mentorskapsprogram till gode män och förvaltare.

Överförmyndarnämnden har ett viktigt uppdrag i tillsyn över förmyndarskap, det vill säga hur föräldrar förvaltar sina barns tillgångar. Tillsynen ska säkerställa att barn, eller myndiga personer som inte själva kan ta tillvara sin rätt, inte missgynnas ekonomiskt eller rättsligt. Nämnden ska särskilt se till att barnets tillgångar används för barnets nytta och att tillgångarna i övrigt är placerade på ett tryggt sätt som ger en rimlig avkastning.

För att säkra god kvalitet i verksamheten är det centralt att arbetet med att systematiskt förbättra arbetssituationen och arbetsmiljön för de anställda. Målsättningen är att nämnden ska vara en dynamisk, professionell och uppskattad arbetsplats.

Nämnden ska kontinuerligt göra lämplighetskontroller av ställföreträdare. Eventuella oegentligheter ska polisanmälas. Om en ställföreträdare förekommer i belastningsregistret ska nämnden föreslå entledigande av denne.

I och med att nämnden har ett särskilt uppdrag att genomföra tillsyn över förmyndarskapet är det viktigt att ständigt arbeta med uppföljning och utvärdering ur ett barnrättsperspektiv. Nämnden kan bidra med att sprida kunskap till medarbetare, chefer, vuxen- och barnhandläggare i arbetet med att systematiskt säkerställa barnets bästa.

Nämnden ska fortsätta arbetet med att fortbilda stadens biståndshandläggare och socialsekreterare om uppdraget som god man och förvaltare. Överförmyndarnämnden ska samarbeta med relevanta aktörer så att även ideella krafter tas tillvara samt fortsätta den dialog som inletts med funktionshinderrådet. I samarbete med äldre- och stadsdelsnämnderna ska förbättrade rutiner för effektiv och säker hantering och redovisning av enskildas pengar och inköp för dessa inom äldreomsorgen tas fram.

Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning
Överförmyndarnämnden ska verka för minskad energianvändning och för att förebygga att avfall uppstår och verka för att en större andel produkter och material återanvänds.

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

Överförmyndarnämnden ska fortsätta att utveckla och effektivisera verksamhetssystem för nämndens verksamhet. Arbetet med nämndens nationella uppdrag ska organiseras och struktureras på ett sätt så att det är urskiljbart i kostnadsredovisningen. Överförmyndarnämnden ska fortsätta arbetet med att ta fram metoder och nyckeltal för att mäta kvalitet, tillgänglighet, bemötande, rättssäkerhet, effektivitet samt huvudmännens och ställföreträdarnas uppfattning om verksamheten, på ett sätt som gör det möjligt att jämföra bakåt i tiden och med andra överförmyndarnämnder i framförallt Stockholms län.

Den interna kontrollen ska utvecklas i syfte att säkerställa att verksamheten bedrivs i enlighet med gällande lagstiftning och kommunstyrelsens anvisningar. Nämnden ska säkerställa att den är aktiv och integrerad i organisationen. I detta arbete ska särskilt beaktas eventuell kritik från granskningsmyndigheter såsom länsstyrelsen och Justitieombudsmannen.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Nämnder och bolagsstyrelser ska säkerställa att det finns resurser och kompetens tillgängliga i den utsträckning som krävs för att möta den kraftigt ökande ambitionshöjningen i arbetet med att utveckla en sammanhållen beredskap för framtida kriser och civilt försvar, både i den egna verksamheten och inom ramen för en stadsövergripande samverkan (3.5)	2023-01-01	2023-12-31
Nämnder och bolagsstyrelser ska under ledning av kommunstyrelsen medverka i upprättandet av stadens krigsorganisation och dess bemanning (3.5)	2023-01-01	2023-12-31

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2023	KF:s årsmål 2024	KF:s årsmål 2025
3.1. Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	+/- 1 %
3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	11 000	11 000	11 000
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd

R IV
ÖFN:4

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2023	KF:s årsmål 2024	KF:s årsmål 2025
3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb	Aktivt Medskapandeindex	83	83	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
3.5 Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhetsområden	Andel upphandlade avtal där kontinuerlig uppföljning genomförts	80 %	81 %	82 %
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel elektroniska inköp	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd

Central medelsreserv

I Central medelsreserv: 1. *Till kommunfullmäktiges förfogande för oförutsedda behov* reserveras 5 mnkr.

I Central medelsreserv: 2. *Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov* reserveras 726 mnkr främst för följande ändamål:

- Beredskapslager
- Ordningsvakter
- Platssamverkan
- Lokala åtgärdsprogram, vatten
- Biologisk mångfald
- Kemikaliesmart förskola
- Förvaltarenhet
- Miljö- och klimatsamordnare
- Sparade medel av kommunfullmäktiges partier
- Sommarkoloniverksamhet inkl. LSS-kollo
- Förskola – bidrag för hög hyra
- Särskilda boenden för äldre
- Särskilda boenden för personer med funktionsnedsättning
- Socialnämnden – SHIS lägenheter
- Resultatenheter
- Oförutsedda behov

Vidare reserveras 657,5 mnkr i Central medelsreserv: 3. *Till kommunstyrelsens förfogande för prestationsförändringar* inom förskola, fritidshem, grundskola, gymnasieskola, vuxenutbildning, grund- och gymnasiesärskola, svenskundervisning för invandrare (sfi), flyktingmottagande, stöd och service till personer med funktionsnedsättning, intäktsbortfall som en följd av pandemin, kommunalt bostadstillägg för funktionsnedsatta, arbetsmarknadsnämnden samt arvoden med mera inom överförmyndarnämnden.

I Central medelsreserv: 4. *Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda investeringsutgifter* har utgifter om 500 mnkr reserverats för planerings- och genomförandeprojekt avseende investeringar för exempelvis följande ändamål:

- Förändringar mellan åren i redan beslutade investeringsprojekt som inte kan finansieras genom omprioriteringar inom nämndens investeringsplan
- Nya prioriterade investeringsprojekt som inte kräver genomförandebeslut av kommunfullmäktige, genom att de inte är av strategisk vikt eller principiell karaktär
- Klimatmiljard
- Trygghetsinvesteringar
- Hästa gård
- Parklekar
- Lokala åtgärdsprogram, vatten
- Biologisk mångfald
- Naturresevat
- Stockholm vid vattnet

Finansförvaltning

Mnkr	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Pensioner, arbetsgivaravgifter	-9 217,8	-10 007,0	-10 689,5	-10 915,3
Pensionsersättning, personal- omkostnadspålägg från nämnderna mm	7 397,0	8 483,6	8 727,1	8 943,2
Anslagsfinansierad del av pensioner/arbetsgivaravgifter mm	-1 820,8	-1 523,4	-1 962,4	-1 972,1
Skatteintäkter och begravningsavgifter	55 002,8	59 554,4	62 221,8	64 790,9
Utgjämning och fastighetsavgift	-4 024,0	-6 239,7	-6 956,7	-7 591,5
Utdelning	1 100,0	1 440,0	925,0	640,0
Finansiellt resultat exklusive utdelningar	-26,8	-589,4	-468,9	-105,0
Disposition begravningsavsättning	-20,1	-9,5	-24,5	-34,7
Summa finansiering verksamhetens nettokostnader	50 211,1	54 155,8	55 696,7	57 699,7
Interna ränteersättningar	1 084,4	1 103,4	1 115,3	1 127,4
Finansiering investeringsplan				
Förändring av eget kapital	0,1	0,1	74,2	1 383,8
Avskrivningar	1 875,7	2 057,1	2 172,0	2 264,7
Försäljningsinkomster	200,0	200,0	200,0	200,0
Upplåningsbehov	4 700,8	4 772,4	4 744,2	4 008,6
Summa finansiering investeringsplan	6 776,6	7 029,6	7 190,4	7 857,1
Plan Kapitalkostnadernas andel av stadens nettokostnader (%)	6 %	6%	6%	6%

Förslag till budget 2023 och inriktning för 2024 och 2025

Under Finansförvaltningen redovisas de samlade kostnaderna för pensioner och arbetsgivaravgifter, stadens skatteintäkter, intäkter för fastighetsavgifter med mera. Finansförvaltningen tillgodogörs interna ersättningar för pensioner och personalomkostnadspålägg från nämnderna. Här upptas finansiellt resultat, aktieutdelning samt interna ränteersättningar från nämnder för investeringar.

Exploateringsinkomster vid markförsäljning, motsvarande det bokförda värdet, tas upp under exploateringsnämnden. De samlade budgeterade investeringsinkomsterna framgår av investeringsplanen.

Pensioner, arbetsgivaravgifter m.m.

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Pensioner		
Utbetalningar pensioner	-1 138,4	-
Pensionsavgifter	-1 264,4	-
Särskild löneskatt (24,26 %)	-582,9	-
Förändring av pensionsskuld (inkl särsk löneskatt)	-922,8	-
Summa	-3 908,6	0,0
Övriga personalkostnader	-100,0	
Arbetsgivaravgifter (inkl avtalsförsäkring)	-5 998,4	0,0
Ersättningar från nämnderna för pensioner och personalförsäkring	-	8 483,6
Summa	-10 007,0	8 483,6
Anslagsfinansierad del av pensioner/ arbetsgivaravgifter mm	-1 523,4	

Pensioner

Här redovisas stadens samlade kostnader för pensioner för så väl aktiv som pensionerad personal. Staden redovisar pensionskostnader enligt blandmodellen. Pensionsavtal för födda 1985 och tidigare är delvis förmånsbestämt. Den 1 januari 2023 gäller avgiftsbestämda avtalet AKAP-KR för anställda inom staden. Pensionsskulden avser förmånsbestämd ålderspension och avtalspension. Skulden beräknas enligt beräkningsmodellen, RIPS 21. Den del av skuldförändringen som avser ränta budgeteras under finansiella kostnader.

Arbetsgivaravgifter

Stadens nämnder betalar lagstadgade arbetsgivaravgifter, avtalsförsäkring och pensioner genom ett personalomkostnadspålägg, som läggs på lönesumman. För arbetstagare födda 1958 och senare har detta beräknats till 46,4 procent för 2023. Pålägget består av följande poster: Lagstadgade arbetsgivaravgifter om 31,42 procent, avtalsförsäkringar om 0,13 procent och kalkylerade kostnader för avtalspension om 14,8 procent. Pålägget för personer födda 1957 och tidigare uppgår till 16,0 procent. Riktlinjen är att förändrade arbetsgivaravgifter eller avtalsförsäkringar, som beslutas om året innan budgetåret, ska påverka personalomkostnadspålägg, som tas ut budgetåret.

Skatteintäkter och begravningsavgifter

Mnkr	Skatteunderlag/ skattesats/avgift	Intäkter
Förskott efter uppräknat skatteunderlag 2022:	334 478,3	59 336,4
Utdebitering	17,74	
Begravningsavgift	0,065	218,0
Summa skatteintäkter och begravningsavgifter		59 554,4

Skatteunderlag och skatteberäkningar

Prognosen över skatteunderlaget för 2023, det vill säga kommuninvånarnas förvärvsinkomster under 2021, är uppräknad med en bedömning av utvecklingen under inkomståren 2022 och 2023. Gällande prognos utgår från Sveriges Kommuner och Regions bedömning den 22 oktober 2022. Skatteunderlaget beräknas öka med 5,2 procent år 2022 och 4,2 procent år 2023. Stadens skatteinkomster är beräknade på en oförändrad skattesats om 17,74 kr.

Begravningsavgift

Begravningsverksamheten finansieras genom en särskild avgift som tillgodogörs staden på samma sätt som skattemedel. Begravningsavgiften uppgår till 6,5 öre av uppräknat skatteunderlag (6,5 öre 2022).

Utjämning och fastighetsavgift

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Inkomstutjämning	-6 706,6	
Kostnadsutjämning	-907,9	
Regleringspost		1 895,4
LSS-utjämning	-1 878,9	
Fastighetsavgift		1 358,3
Summa	-9 493,4	3 253,7
Netto utjämning och fastighetsavgift	-6 239,7	

Utjämningssystemet

Kommuner och regioner garanteras genom inkomstutjämningen 115 procent av medelskatekraften i riket. Stockholms stad och andra kommuner som har en skattekraft över den s.k. *garantinivån* betalar en inkomstutjämningsavgift till staten. Det slutliga utfallet av inkomstutjämningen kommer att fastställas under december månad 2022.

LSS-utjämning

LSS-utjämningen utjämnar för kostnadsskillnader i kommunernas LSS-verksamhet. Kostnadsutjämningsystem för verksamhet enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) infördes 2004. Gällande prognos för LSS-utjämningen utgår från SCB:s prognos i juni 2022.

Fastighetsavgift

Från och med år 2008 har den statliga fastighetsskatten ersatts av en kommunal avgift. Fastighetsavgiften baseras på ett taxeringsvärde med ett högsta tak som justeras årsvis. Detaljerade regler utfärdas av Skatteverket.

Utdelning

Flertalet av stadens bolag ingår i koncernen Stockholms Stadshus AB. Vissa bolag i koncernen erlägger koncernbidrag till moderbolaget Stockholms Stadshus AB, som i sin tur tillskjuter bidrag till mottagande bolag. Utdelning till staden sker från moderbolagets egna kapital.

Budgeterad utdelning från koncernen Stockholms Stadshus AB uppgår till 1 440 mkr. Beslut om utdelningens faktiska storlek fattas av kommunfullmäktige i tertialrapport 2. Först därefter ska moderbolaget Stockholms Stadshus AB genomföra utdelningen.

Mnkr	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Räntenetto	256,7	381,6	397,7	382,7
Övriga finansiella intäkter	0,7	0,7	0,7	0,7
Övriga finansiella kostnader	-23,9	-29,0	-29,0	-29,0
Finansiella kostn pensionsskuld inkl löneskatt	-260,3	-942,6	-838,3	-459,4
Finansiellt resultat exklusive utdelningar	-26,8	-589,4	-468,9	-105,0

Kommunstyrelsen agerar genom stadsledningskontoret som kommunkoncernens samlade finansfunktion. Samtliga upplånings- och placeringsbehov sker genom stadsledningskontorets internbank. Finanspolicyn för kommunkoncernen Stockholms stad anger ramar för finansverksamheten i kommunkoncernen, det vill säga Stockholms stad, Stockholms Stadshus AB och dess majoritetsägda bolag samt stadens övriga helägda bolag. Finanspolicyn ska fastställas av kommunfullmäktige årligen och revideras vid behov. En riskkontrollfunktion övervakar att de finansiella riskerna håller sig inom de ramar och regler som finns angivna i finanspolicyn.

Enligt finanspolicyn för kommunkoncernen Stockholms stad ska staden och samtliga bolag erhålla upplåning och placering med villkor motsvarande kommunkoncernens externa finansieringskostnad med utrymme för en marknadsmässig kreditmarginal och eventuell omkostnadsersättning.

Övriga finansiella intäkter utgörs i första hand av ersättning som tas ut i samband med att staden går i borgen. Enligt gällande regler för stadens borgenshantering ska staden vara restriktiv avseende nya borgensåtaganden. Övriga finansiella kostnader utgörs i huvudsak av kostnader för rating, syndikerat låneavtal (betalningsberedskap) och marknadsprogram samt bankavgifter. Den del av pensionsskulden som är att betrakta som en finansiell kostnad inklusive löneskatt redovisas under finansiella kostnader.

Begravningsfond

Begravningsverksamheten finansieras genom en begravningsavgift. Överskott/underskott inom verksamheten avsätts centralt för balansering av resultat, som återförs till avgiftskollektivet.

Internränta

Kommunfullmäktige fastställer stadens internränta i samband med budget. Staden eftersträvar en internränta som är relativt stabil och som reflekterar kommunkoncernens genomsnittliga finansieringskostnad de kommande åren. Kommunfullmäktige

fastställer stadens internränta för 2023 till 2,2 procent, (0,5 procent 2022). Räntan för bostadsrättsinnehav motsvarar internräntan.

Kommunfullmäktige fastställer därutöver kalkylräntan för enskilda projekt till 5,0 procent.

Räntan för markinnehav motsvarar avgäldsräntan för tomträtter, som uppgår till 3,00 procent (3,00 procent 2022).

Kapitalkostnadsberäkning

Vid beslut om ny-, om- och tillbyggnadsprojekt gällande lokaler och bostadslägenheter med kostnadsbaserad hyresberäkning, och med SISAB, Micasa och fastighetsnämnden som hyresvärd, baseras dessa på en mer långsiktig kapitalkostnadsberäkning. Den del som avser kostnaden för en kapitalskuld beräknas med en bestämd procentsats, en kalkylberäkningsprocent. Kalkylberäkningsprocenten ska gälla vid bedömning av ett projekt i samband med beslut och därefter vara fast för detta specifika projekt i samband med uppföljning under hela genomförandetiden. Hyresofferter från berörda bolag och fastighetsnämnden ska avseende kapitalskulden kompletteras med denna kalkylberäkningsprocent.

BALANSBUDGET

Mnkr	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Tillgångar				
Materiella anläggningstillgångar	95 768,8	100 517,3	105 460,7	110 978,1
Finansiella anläggningstillgångar	4 543,7	4 543,7	4 543,7	4 543,7
Summa anläggningstillgångar	100 312,4	105 060,9	110 004,3	115 521,7
Omsättningstillgångar	92 921,6	93 089,6	93 138,5	93 207,9
Summa tillgångar	193 234,0	198 150,5	203 142,9	208 729,6
Eget kapital och skulder				
Eget kapital	82 892,2	83 017,3	83 142,4	83 341,6
Förändring enl resultaträkningen	0,1	0,1	74,2	1 383,8
Förändring eget kapital övrigt	125,0	125,0	125,0	125,0
Summa eget kapital	83 017,3	83 142,4	83 341,6	84 850,4
Avsättningar pensioner m fl förpliktelser	9 926,2	10 849,0	12 113,0	11 944,7
Infrastrukturella avsättningar mm	11 074,8	9 307,3	8 048,8	6 377,4
Summa avsättningar	21 001,0	20 156,3	20 161,8	18 322,1
Skulder	89 215,8	94 851,8	99 639,5	105 557,2
Summa eget kapital och skulder	193 234,0	198 150,5	203 142,9	208 729,6
Ansvarsförbindelse pensioner	15 922,0	15 596,6	15 506,1	15 003,2
Soliditet (%) inklusive ansvarsförbindelse	34,7	34,1	33,4	33,5

*Ingående värde korrigerat enligt bokslut 2021

Balansbudgeten visar vilka effekter budgeten för 2023 med inriktning för 2024 och 2025 har på stadens tillgångar och skulder. Den är upprättad utifrån förutsättningarna i bokslut 2021, budget 2022 och 2023 samt enligt det finansiella målet att soliditeten inklusive ansvarsförbindelsen inte ska vara lägre än 34,0 procent på längre sikt. På kort sikt ska soliditeten inte understiga 30,0 procent. Omsättningstillgångarna är beräknade enligt förutsättningen att stadens likviditet inte ska förändras under planperioden.

KASSAFLÖDESANALYS

Mnkr	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Den löpande verksamheten				
Årets resultat	0,1	0,1	74,2	1 383,8
Förändring eget kapital övrigt	125,0	125,0	125,0	125,0
Justering ej likvidpåverkande poster	2 487,6	2 845,4	3 286,5	1 936,7
Utbetalning avsättningar	-917,8	-1 777,0	-1 283,0	-1 706,1
Förändring kortfr fordr, lån o lager	0,0	0,0	0,0	0,0
Kassaflöde från löpande verksamhet	1 694,9	1 193,6	2 202,7	1 739,4
Investeringsverksamhet				
Investering i materiella anläggningstillgångar	-7 316,0	-8 359,6	-8 290,4	-8 957,1
Försäljning materiella anläggningstillgångar	1 220,0	1 530,0	1 300,0	1 300,0
Investering finansiella anläggningstillgångar	0,0	0,0	0,0	0,0
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-6 096,0	-6 829,6	-6 990,4	-7 657,1
Finansieringsverksamheten				
Förändring låneskuld	4 401,1	5 636,0	4 787,7	5 917,7
Årets kassaflöde	0,0	0,0	0,0	0,0

*Ingående värde korrigerat enligt bokslut 2021

Kassaflödesanalysen visar vilka effekter budgeten för 2023 med inriktning för 2024 och 2025 har på stadens betalflöden. Analysen visar vilket bidrag den löpande verksamheten lämnar, hur mycket investeringsverksamheten förbrukar samt vilket tillflöde i form av lån som krävs för att hålla en oförändrad likviditet.

Följande, förslag till budget 2023 och inriktning för 2024 och 2025 för Finansförvaltningen, beslutas i denna budget

- Ram för kommunkoncernens totala externa upplåning samt ram för utlåning till och borgensteckning för bolagen fastställs i Finanspolicy för kommunkoncernen Stockholms stad.
- Kommunkoncernen ska i samband med den årliga översynen av finanspolicyn uppdatera de finansiella risklimiterna utifrån aktuella finansiella förutsättningar.
- Kommunalinkomstskatt utdebiteras med kronor 17:74 per skattekrona för att fylla stadens uttaxeringsbehov för 2023.
- Begravningsavgift utdebiteras med 6:50 öre per skattekrona för 2023.
- Beslut om den faktiska storleken på utdelningen från koncernen Stockholm Stadshus AB fattas av kommunfullmäktige i tertialrapport 2, 2023.
- Internräntan fastställs till 2,2 procent för 2023.
- Övriga förslag till budget 2023 och inriktning för 2024 och 2025 för Finansförvaltningen.

Förslag till budget och ägardirektiv 2023 och inriktning 2024-2025 för koncernen Stockholms Stadshus AB

Bolagskoncernen Stockholms Stadshus AB

Bolagskoncernen ska under perioden prioritera affärsmässiga och nödvändiga investeringar som är nödvändiga för en snabbt och ekologiskt och socialt hållbart växande stad. Takten i bostadsbyggandet ska vara hög för att nå målet om 140 000 bostäder år 2010-2030. Bolagskoncernen har en viktig roll i att driva stadens arbete med att minska klimatutsläpp och att genomföra klimatanpassningsåtgärder samt är en betydande aktör i stadens övergripande hållbarhetsarbete i syfte att uppnå målet om ett klimatpositivt Stockholm år 2030.

Kommunkoncernens stora investeringsvolym medför ett ökat ansvar för bolagen med fokus på styrning, effektivitet, kostnadsmedvetenhet och prioriteringar i de stora projekten. Staden ska äga och utveckla byggnader som långsiktigt behövs för stadens olika verksamheter. Inhyrningar ska föregås av en risk- och konsekvensanalys. Det är angeläget med en balans mellan egen finansiering och upplåning så att den finansiella stabiliteten inte äventyras. Det är även angeläget att ersättningsinvesteringar inte trängs ut av nyproduktionsprojekt. Omvärldsfaktorer såsom räntekostnadsnivåer och byggkostnadsutveckling innebär finansiella risker som måste bevakas för att planerade projekt ska kunna genomföras med rimliga avkastningskrav och utan att generera nedskrivningsbehov.

Bolagskoncernen ska ha en långsiktigt hållbar fastighetsförvaltning och utveckla fastighetsbestånden långsiktigt för att nå en bättre struktur när det gäller standard, geografiskt läge och åldersfördelning. Staden ska inte sälja samhällsfastigheter som stadens verksamheter har behov av på kort eller lång sikt. Ingen försäljning eller ombildning av allmännyttiga hyresrätter hos bostadsbolagen ska ske.

Bolagen har fortsatt ett särskilt uppdrag att minska administrativa och indirekta produktionskostnader och att utföra sitt uppdrag effektivt utifrån respektive bolags förutsättningar och verksamhet. När tidigare upphandlad verksamhet överförs till egen regi ska det leda till att verksamhetens kvalitet bevaras och förbättras.

Bolagskoncernen Stockholms Stadshus AB:s uppgifter

Koncernen Stockholms Stadshus AB omfattar merparten av Stockholms stads aktiebolag. Stockholms Stadshus AB är moderbolaget i koncernen som består av 16 aktiva dotterbolag eller underkoncerner, samt ett intressebolag.

Styrelsen för Stockholms Stadshus AB, koncernstyrelsen, ska fatta de principiella beslut som krävs för att kommunfullmäktiges mål ska nås. Dotterbolagens styrelser och verkställande ledningar har det operativa ansvaret för att kommunfullmäktiges beslut verkställs.

Koncernen Stockholms Stadshus	2022	2023	2024	2025
Resultat efter finansnetto, mnkr	1 462	456	741	958
Investeringar, mnkr	-12 976	-13 747	-14 851	-14 921

Moderbolaget Stockholms Stadshus AB

Stockholms Stadshus AB ska kontinuerligt följa större investeringsprojekt med särskilt fokus på projekt med långsiktiga effekter för stadens tillväxt, ekonomi och omställningen till en hållbar stad. Stockholms Stadshus AB ska verka för ett ökat bostadsbyggande i Stockholm.

Det är angeläget att Stockholms Stadshus AB deltar i arbetet för fortsatt fastighetsutveckling, utbyggnad och planering av lokaler för stadens välfärdsverksamheter, såsom äldreboenden, skolor och förskolor. All samhällsplanering ska i ett tidigt skede beakta välfärdens behov av kostnadseffektiva, ändamålsenliga, tillgängliga och trygga lokaler samt hur dessa påverkar möjligheten att bli en socialt och ekologisk hållbar stad. Möjligheterna att tillsammans med fastighetsbolagen överföra fastigheter mellan bolag som ur ett nyttjandeperspektiv bör utvecklas för annat ändamål, ska prövas kontinuerligt.

Moderbolaget Stockholms Stadshus AB:s uppgifter

Stockholms Stadshus AB har en sammanhållande funktion för huvuddelen av Stockholms stads aktiebolag och ska leda bolagskoncernen. I kommunfullmäktiges direktiv ingår att svara för övergripande utveckling, strategisk planering, löpande översyn och omprövning, utöva ekonomisk kontroll och uppföljning, samt att utveckla styrformer och samspelet mellan ägare, koncernledning och dotterbolag. Moderbolaget följer upp av kommunfullmäktige beslutade indikatorer och av kommunfullmäktige gemensamma direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser, i samverkan med stadsledningskontoret. Moderbolaget ska inom ramen för kommunstyrelsens uppsiktsplikt återföra väsentlig och strategisk information till kommunstyrelsen.

Ägardirektiv för 2023-2025

Stockholms Stadshus AB	2022	2023	2024	2025
Resultat efter finansnetto, mnkr	36	36	27	23
Investeringar, mnkr	0	0	0	0

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

- fortsätta följa dotterbolagens arbete med och tillämpning av stadens trygghetsprogram och säkerhetsprogram
- i samråd med arbetsmarknadsnämnden fortsätta arbetet med att ta fram goda exempel för bolagens arbetsmarknadsinsatser
- bidra till att fler får anställning via stockholmsjobb
- säkerställa att fler ungdomar får feriejobb

Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning

- svara för koncernens övergripande arbete för att nå målet om en klimatpositiv stad år 2030
- svara för koncernens övergripande arbete för att Stockholms stads organisation ska vara fossilbränslefri år 2030
- samordna koncernens övergripande arbete för att bolagen bidrar till att nå målet om att energianvändningen i kommunens fastigheter och verksamheter ska minska med 10 procent under mandatperioden

- säkerställa och följa upp Stockholm Exergis energieffektiviseringar i enlighet med stadens klimathandlingsplan
- fortsätta följa och säkerställa dotterbolagens arbete med och tillämpning av stadens miljöprogram och klimathandlingsplan samt tillhörande handlingsplaner
- säkerställa att de kommunala bolagen inventerar var det lämpar sig att installera solceller på stadens tak samt planerar för att installera solceller under mandatperioden för att öka den lokala elproduktionen
- bistå i stadens arbete med att ta fram en strategi för klimatneutral bygg- och anläggningssektor
- ha ett koncernperspektiv och ett livscykelperspektiv i lokalplaneringen för att hålla nere investeringsutgifter för kommunkoncernen och dämpa hyreskostnader, för att erhålla en större flexibilitet över tid
- säkerställa att de kommunala fastighetsbolagen utvecklar metoder för livscykelanalyser vid renovering och nyproduktion i syfte att uppnå minskade koldioxidutsläpp, med särskilt fokus på val av stommaterial
- tillsammans med kommunstyrelsen utveckla kommunkoncernens strategiska planering och uppföljning för en långsiktigt hållbar energi- och elförsörjning
- fortsätta följa och säkerställa dotterbolagens arbete och tillämpning av stadens näringslivspolitik
- inom ramen för svenskt och europeiskt klimatkontrakt 2030 arbeta med utvecklade samarbeten tillsammans med dotterbolagen
- säkerställa att bolagen arbetar för att stärka den biologiska mångfalden
- säkerställa dotterbolagens arbete med utfasning av fossil energi

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
AB Svenska Bostäder, Familjebostäder AB och Stockholmshem AB ska i samarbete med Stockholm Stadshus AB utreda och klarlägga förutsättningarna att investera i ny vindkraft för att tillföra förnybar energi samt föreslå en handlingsplan för genomförande (2.1)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, Stockholm Stadshus AB, Stockholm Vatten och Avfall AB, Stockholms Hamn AB, och Stockholm Exergi ansvara för stadens samlade koordinering för att genomföra uppförandet av nytt kraftvärmeverk samt tillse att relevanta ersättningsytor ordnas så som bad- och båtplats. En oberoende granskare ska tillsättas för att följa arbetet under genomförandeprocessen, och rapportera till staden hur arbetet fortlöper ur miljö- och klimatsynpunkt med särskilt fokus på dricksvattenförsörjningen (2.1)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden och Stockholm Stadshus AB ta fram en handlingsplan för att öka energilagringen och/eller värmelagring i stadens egna fastigheter samt i privata aktörers fastigheter (2.1)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden och Stockholms Stadshus AB utreda viktningsskäl i syfte att säkerställa att byggnader har ett energieffektivt klimatskal, teknikneutralitet för uppvärmningssystem och minskade utsläpp (2.1)	2023-01-01	2023-06-30
Kommunstyrelsen ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden, Stockholm Stadshus AB, Stockholm Vatten och Avfall och Stockholm Exergi utreda hur en storskalig samförbränning av slam och biobränsle kan komma igång och användas utan att det skadar den biologiska mångfalden (2.1)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska med stöd av miljö- och hälsoskyddsnämnden och Stockholms Stadshus AB utreda om tillgång till ökad sol- och vindkraft kan gynnas av ett kommunalt energibolag, och om så är fallet bilda ett (2.1)	2023-01-01	2023-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stockholm Vatten och Avfall AB ska i samarbete med exploateringsnämnden, trafiknämnden, stadsdelsnämnderna, Stockholm Stadshus AB och Stockholm Exergi inventera hur mycket biokol som staden har behov av samt ta fram en plan för att etablera en storskalig anläggning för produktion av biokol som ska etableras senast år 2024 (2.1)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska tillsammans med Stockholms Stadshus AB utreda, i syfte att införa, ett förbud mot reklam, sponsorskap och andra samarbeten som driver fossilbränsleanvändning (2.3)	2023-01-01	2023-12-31

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

- leda och följa upp arbetet med en effektiv och hållbar fastighetsförvaltning inom stadens fastighetsbolag
- säkerställa att bostadsbolagen är fortsatt viktiga aktörer för att uppnå stadens bostadsmål, öka byggandet av hyresrätter med hyror som gör att fler har råd att efterfråga hyresrätterna och återupprätta en hög takt i bostadsbyggandet
- säkerställa effektiva processer för en hög och jämn takt i bostadsbyggandet samt att samhällsservice planeras i tidiga skeden
- säkerställa att de kommunala bostadsbolagen bygger bostäder till prioriterade grupper, såsom unga, studenter och seniorer
- säkerställa enhetlig tillämpning av villkor för socialt ansvar och krav på villkor i nivå med kollektivavtal i offentlig upphandling
- tillse att bolagens samverkanspartners har kännedom om Stockholms stads mål och vision och arbetar i enlighet med dessa

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Micasa Fastigheter i Stockholm AB ska i samarbete med Stockholm Stadshus AB ta fram en konkret plan för att pressa hyreskostnaderna i nyproduktion, utan att äventyra gällande kvalitetskrav samt miljö- och klimatkra (3.1)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, Stockholms Stadshus AB, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder och AB Stockholms hem utreda hur hyrorna kan pressas ytterligare vid nyproduktion (3.3)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, Stockholms Stadshus AB, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, AB Stockholms hem och Bostadsförmedlingen i Stockholm AB utreda åtgärder för att minska trångboddhet, särskilt för de barnfamiljer som idag är trångbodd (3.3)	2023-01-01	2023-12-31
Stockholms Stadshus AB, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder och AB Stockholms hem ska se över de ekonomiska förutsättningarna i samband med nyproduktion och större upprustningar, exempelvis kalkylränta och tillämpningen av presumtionshyra, i syfte att försöka bromsa hyreshöjningar och kunna tillhandahålla fler nyproducerade hyresrätter med lägre hyror (3.3)	2023-01-01	2023-12-31
Nämnder och bolagsstyrelser ska säkerställa att det finns resurser och kompetens tillgängliga i den utsträckning som krävs för att möta den kraftigt ökande ambitionshöjningen i arbetet med att utveckla en sammanhållen beredskap för framtida kriser och civilt försvar, både i den egna verksamheten och inom ramen för en stadsövergripande samverkan (3.5)	2023-01-01	2023-12-31
Nämnder och bolagsstyrelser ska under ledning av kommunstyrelsen medverka i upprättandet av stadens krigsorganisation och dess bemanning (3.5)	2023-01-01	2023-12-31

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2023	KF:s årsmål 2024	KF:s årsmål 2025
Obligatorisk nämndindikator				
2.1 Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring	Minskning av CO2e till 2023	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	11 000	11 000	11 000
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb	Aktivt Medskapandeindex	83	83	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.5 Hög beredskap och stark rådgivning ska råda i alla verksamhetsområden	Andel upphandlade avtal där kontinuerlig uppföljning genomförts	80 %	81 %	82 %

Bostadsbolagen

Gemensamt för de tre bolagen

De allmännyttiga bostadsbolagen är avgörande för att kunna skapa en socialt och ekologiskt hållbar stad som alla människor har råd att bo och leva i. Genom en hög byggtakt och långsiktigt hållbar fastighetsförvaltning ska bolagen bidra till en bättre fungerande bostadsmarknad som både möter invånarnas, arbetsmarknadens och lärosätenas behov och bidrar till att utjämna skillnaderna i levnadsvillkor. Bolagen ska förstärka sitt bostadssociala arbete, minska sin totala klimatpåverkan, bidra till att stärka den biologiska mångfalden, verka för ökad trygghet i ytterstaden och säkerställa en långsiktigt hållbar ekonomi.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolagen

Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

- förstärka sitt vräkningsförebyggande arbete och aktivt verka för att en nollvision ska gälla för vräkningar av barnfamiljer
- stärka sitt bostadssociala arbete i samverkan med socialnämnden när det gäller våld i hemmet genom bland annat kompetensutveckling, informationsinsatser, och ett förstärkt barnrättsperspektiv
- bidra till stadens gemensamma arbete om att förmedla försöks- och träningslägenheter, Bostad Först, förturslägenheter och skyddade boenden för våldsutsatta
- fortsätta arbetet mot oriktiga hyresförhållanden, olovlig andrahandsuthyrning och bostadsrelaterade bedrägerier samt utveckla samverkan med socialtjänsten för att motverka utsattheten för de som berörs
- särskilt prioritera centrumutveckling och stärkt närvaro i ytterstaden, i syfte att främja trygghet, trivsel samt förstärka sociala värden i stadsplaneringen
- utveckla arbetet med tillfälliga etableringar i lokaler för att möjliggöra upplåtelse för civilsamhället och kulturlivet
- verka för god rörlighet inom det egna beståndet

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Idrottsnämnden ska i samråd med fastighetsnämnden, Järva stadsdelsnämnd, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem och SISAB inventera platser för ett möjligt kampsportcenter i befintliga lokaler i Järva (1.5)	2023-01-01	2023-12-31
Kulturnämnden ska i samråd med fastighetsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafikenämnden, stadsdelsnämnderna, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder och AB Stockholmshem se över stadens strategi för gatukonst och muralmålningar bland annat med mer fokus på förutsättningar för eget skapande genom till exempel öppna väggar (1.5)	2023-01-01	2023-12-31

Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning

- Successivt förse samtliga parkeringsplatser inom sitt bestånd med laddinfrastruktur i syfte att bidra till stadens mål om en utsläppsfri innerstad år 2030. I innerstaden ska minst 50 procent av bolagens parkeringsplatser i garage vara försedda med laddinfrastruktur av minst typen normalladdning 2026 och 100 procent 2028
- I ytterstaden säkerställa att minst 50 procent av parkeringsplatserna är förberedda för laddinfrastruktur år 2026 och 100 procent år 2030, varav minst

25 procent av platserna även ska förses med laddinfrastruktur av minst typen normalladdning senast 2026

- I förberedda fastigheter bedriva ett aktivt informationsarbete för att säkerställa att alla berörda hyresgäster känner till att de har rätt att få en laddstolpe installerad inom maximalt fyra veckor efter avrop
- aktivt verka för att installera solceller inom beståndet
- bidra till en stärkt samverkan för effektiv snöröjning inom och i anslutning till bolagens fastigheter, för att öka framkomligheten på trottoarerna
- intensifiera arbetet för ökad grönska och stärkt biologisk mångfald inom ramen för bolagets bestånd
- ge hyresgästerna reellt inflytande över grad av standardhöjning utöver lägsta godtagbara standard i samband med upprustning, i syfte att stärka livscykelperspektivet, värna kulturhistoriskt klassade värden och säkra hyresgästernas möjlighet att bo kvar även efter upprustning

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
AB Svenska Bostäder, Familjebostäder AB och Stockholms AB ska i samarbete med Stockholm Stadshuset AB utreda och klarlägga förutsättningarna att investera i ny vindkraft för att tillföra förnybar energi samt föreslå en handlingsplan för genomförande (2.1)	2023-01-01	2023-12-31
AB Svenska Bostäder, Familjebostäder AB och Stockholms AB ska ta fram en strategi för hur de ska minska sin totala klimatpåverkan och bidra till målet om halverade konsumtionsbaserade utsläpp till 2030, uppnå målet om fossilbränslefri organisation 2030 och målet om en fossilbränslefri stad 2040 (2.1)	2023-01-01	2023-12-31
Exploateringsnämnden ska i samarbete med fastighetsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, AB Svenska Bostäder, Familjebostäder AB och Stockholms AB utreda gränsvärden för klimatbelastning vid nybyggnation (2.1)	2023-01-01	2023-12-31
Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska i samarbete med trafikinämnden, stadsdelsnämnderna, AB Svenska Bostäder, Familjebostäder AB och Stockholms AB skapa nya växtbeklädda väggar (2.2)	2023-01-01	2023-12-31
Exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, trafikinämnden, AB Familjebostäder, AB Stockholms AB, AB Svenska Bostäder, Micasa Fastigheter AB, Mässfastigheter AB, SISAB, Stockholm Vatten och Avfall AB, Stockholms Hamn AB, Stockholms Stads Parkerings AB och S:t Erik Markutveckling AB ska redovisa arbetet i enlighet med målen för elektrifiering (2.3)	2023-01-01	2023-12-31
Stockholms Stads Parkerings AB ska i samarbete med fastighetsnämnden, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, AB Stockholms AB, SISAB och Micasa Fastigheter i Stockholm AB ta fram affärsmodeller för utbyggnaden av laddinfrastruktur (2.3)	2023-01-01	2023-12-31

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

- nyproducera minst 3 500 bostäder under mandatperioden
- leda arbetet med och utveckla konceptet Stockholmshus med målet att bygga till lägre kostnad och dämpa hyresnivåerna och tillsammans med ett aktivt deltagande från exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden säkerställa planering och genomförande av projektet
- aktivt bidra till stadens mål att senast år 2030 kunna erbjuda alla studenter som vill en studentbostad och pröva nya former för delat boende såväl för studenter som för andra hyresgäster
- beakta befintligt bestånd lokalt där man bygger nytt och bygger om i syfte att bidra till att bygga en mångfald av storlekar på bostäder

- aktivt verka för att reducera bostadsbolagens energiförbrukning, sänka energikostnaderna och öka självförsörjningsgraden
- i samarbete med S:t Erik Försäkring strategiskt stärka det förebyggande arbetet i syftet att minska antalet brand- och vattenskador i stadens byggnader
- aktivt bidra till att fler långtidsarbetslösa får en ingång till jobb på ordinarie arbetsmarknad exempelvis genom fler Stockholmsjobb, ökad egen regi och i högre grad ställa sociala krav i upphandlingar
- arbeta proaktivt och strukturerat för att motverka ekonomisk brottslighet, svartarbete och oegentligheter på byggarbetsplatser, bland annat genom engagemang i Rättvist byggande

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
SISAB ska i samråd med AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem och exploateringsnämnden utreda hur försörjningen av förskolelokaler kan underlättas, bland annat genom att integrera förskolor i skolbyggnader och genom tredimensionell fastighetsbildning i flerbostadshus (3.1)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, Stockholms Stadshus AB, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder och AB Stockholmshem utreda hur hyrorna kan pressas ytterligare vid nyproduktion (3.3)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, Stockholms Stadshus AB, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem och Bostadsförmedlingen i Stockholm AB utreda åtgärder för att minska trångboddhet, särskilt för de barnfamiljer som idag är trångbodda (3.3)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd och Spånga-Tensta stadsdelsnämnd samt i samråd med arbetsmarknadsnämnden, exploateringsnämnden, idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, utbildningsnämnden, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem och SISAB starta Fokus Järva för att få till en sammanhängande satsning och en samlad plan för utvecklingen av Järva med utgångspunkt i översiktsplanen och med stort fokus på genomförandekraft (3.3)	2023-01-01	2023-12-31
Stockholms Stadshus AB, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder och AB Stockholmshem ska se över de ekonomiska förutsättningarna i samband med nyproduktion och större upprustningar, exempelvis kalkylränta och tillämpningen av presumtionshyra, i syfte att försöka bromsa hyreshöjningar och kunna tillhandahålla fler nyproducerade hyresrätter med lägre hyror (3.3)	2023-01-01	2023-12-31
Nämnder och bolagsstyrelser ska säkerställa att det finns resurser och kompetens tillgängliga i den utsträckning som krävs för att möta den kraftigt ökande ambitionshöjningen i arbetet med att utveckla en sammanhållen beredskap för framtida kriser och civilt försvar, både i den egna verksamheten och inom ramen för en stadsövergripande samverkan (3.5)	2023-01-01	2023-12-31
Nämnder och bolagsstyrelser ska under ledning av kommunstyrelsen medverka i upprättandet av stadens krigsorganisation och dess bemanning (3.5)	2023-01-01	2023-12-31
Trafiknämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna, exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, AB Svenska Bostäder ta fram ett program för främjande av stadsnära odling (3.6)	2023-01-01	2023-12-31

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2023	KF:s årsmål 2024	KF:s årsmål 2025
Obligatorisk nämndindikator				
1.4 Stockholm ska vara en bra stad att åldras i – med god omsorg och stor trygghet	Andel tillgänglighetsmärkta bostäder i kommunalt bostadsbestånd	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse
2.1 Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring	Andel hämtställen med matavfallsinsamling av hämtställen med möjlighet till matavfallsinsamling	100 %	100 %	100 %
	El- och värmeproduktion baserad på solenergi	6 080 MWh	6 830 MWh	7 500 MWh
	Köpt energi i stadens verksamheter	1 945 GWh	1 945 GWh	1 945 GWh
	Relativ energieffektivisering i stadens verksamheter	5 % effektivisering relativt 2018	5 % effektivisering relativt 2018	6 % effektivisering relativt 2018
Obligatorisk nämndindikator				
	Minskning av CO2e till 2023	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
2.4 Stockholmnarnas hälsa ska främjas genom ren luft, rent vatten och giftfria miljöer	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	100 %	100 %	100 %
Obligatorisk nämndindikator				
3.1 Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd	Andel investeringsprojekt vars genomförandebeslut är i god överensstämmelse med inriktningsbeslut	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	11 000	11 000	11 000
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
Obligatorisk nämndindikator				
3.3 I Stockholm ska alla ha rätt till ett bra boende som de har råd med	Antal påbörjade hyresrätter av stadens bostadsbolag	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2023	KF:s årsmål 2024	KF:s årsmål 2025
3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb	Aktivt Medskapandeindex	83	83	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.5 Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhetsområden	Andel upphandlade avtal där kontinuerlig uppföljning genomförts	80 %	81 %	82 %
Obligatorisk nämndindikator				
3.6 Tryggheten ska öka genom förebyggande insatser	Bostadsbolagens hyresgästers nöjdhet med bostad, allmänna utrymmen och utemiljö	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse

AB Svenska Bostäder

Bolaget ska skapa bästa möjliga förhållanden för sina hyresgäster så att goda hyresgästrelationer bevaras samtidigt som boendet ska kunna anpassas efter de behov som uppkommer i livets olika faser. Bolaget ska eftersträva en hög kvalitet i underhåll och service.

Bolagets uppgift

Bolagets huvudsakliga uppgift är att bygga och förvalta bostäder och därmed bidra till stadens bostadsförsörjning.

Dotterbolaget AB Stadsholmen äger och förvaltar fastigheter av stort kulturhistoriskt värde. Bolaget ska förena värnandet av kulturarvet med en långsiktig affärsmässighet.

Ägardirektiv för 2023-2025

AB Svenska Bostäder	2022	2023	2024	2025
Resultat efter finansnetto, mnkr	229	70	50	100
Investeringar, mnkr	-2 100	-2 150	-2 100	-2 100

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

- utveckla koncept som bygger på en ökad grad av industriell produktion, till exempel i syfte att tillskapa bostäder med pressade hyror som riktar sig till unga och studenter
- genom dotterbolaget Stadsholmen AB leda arbetet med lokalt utvecklings- och trygghetsarbete i Gamla stan

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

- ansvara för kommunkoncernens gemensamma inköpskategori Vitvaror

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska i samarbete med AB Familjebostäder och AB Svenska Bostäder och berörda stadsdelsnämnder utreda lokalisering av den nya stadsdelsförvaltningen på Järva respektive att utreda lokalisering i Rågsved av förvaltningskontoret för Enskede-Årsta-Vantör när nuvarande hyresavtal löper ut (3.1)	2023-01-01	2023-06-30

AB Familjebostäder

Bolaget ska skapa bästa möjliga förhållanden för sina hyresgäster så att goda hyresgästrelationer bevaras samtidigt som boendet ska kunna anpassas efter de behov som uppkommer i livets olika faser. Bolaget ska eftersträva en hög kvalitet i underhåll och service.

Bolagets uppgift

Bolagets huvudsakliga uppgift är att bygga och förvalta bostäder och därmed bidra till stadens bostadsförsörjning.

Ägardirektiv för 2023-2025

AB Familjebostäder	2022	2023	2024	2025
Resultat efter finansnetto, mnkr	330	200	150	200
Investeringar, mnkr	-1 650	-1 600	-1 300	-1 300

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning

- aktivt verka för att bygga fler kollektivhus, även inom projektet Stockholmshusen, framförallt i stadsdelar där dessa boendeformer saknas

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stockholms Stads Parkerings AB ska i samarbete med fastighetsnämnden, trafikinämnden och AB Familjebostäder genomföra pilotprojekt med innovativ gatuladdning i syfte att på sikt tillhandahålla gatuladdning i enlighet med stadens mål (2.3)	2023-01-01	2023-12-31

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska i samarbete med AB Familjebostäder och AB Svenska Bostäder och berörda stadsdelsnämnder utreda lokalisering av den nya stadsdelsförvaltningen på Järva respektive att utreda lokalisering i Rågsved av förvaltningskontoret för Enskede-Årsta-Vantör när nuvarande hyresavtal löper ut (3.1)	2023-01-01	2023-06-30

AB Stockholmshem

Bolaget ska skapa bästa möjliga förhållanden för sina hyresgäster så att goda hyresgästrelationer bevaras samtidigt som boendet ska kunna anpassas efter de behov som uppkommer i livets olika faser. Bolaget ska eftersträva en hög kvalitet i underhåll och service.

Bolagets uppgift

Bolagets huvudsakliga uppgift är att bygga och förvalta bostäder och därmed bidra till stadens bostadsförsörjning.

Ägardirektiv för 2023-2025

AB Stockholmshem	2022	2023	2024	2025
Resultat efter finansnetto, mnkr	490	300	275	325
Investeringar, mnkr	-1 500	-1 495	-1 664	-1 740

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning

- bistå SHIS i dess verksamhet och i byggandet av bostäder inom ramen för stadens bostadsförsörjningsansvar, vilket bland annat innebär byggande av modulbostäder
- i samarbete med Kulturhuset Stadsteatern utveckla kulturhusverksamheten i Skärholmen

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2023	KF:s årsmål 2024	KF:s årsmål 2025
3.3 I Stockholm ska alla ha rätt till ett bra boende som de har råd med	Antal tillkomna permanenta genomgångsbostäder i SHIS regi	150	Fastställs 2024	Fastställs 2024

Micasa Fastigheter i Stockholm AB

Micasa Fastigheter i Stockholm AB ansvarar för att tillhandahålla och skapa fler välskötta, trygga och tillgängliga bostäder till stadens äldre och personer med funktionsnedsättning samt till stadens prioriterade grupper. Bolaget ska ha en ledande roll i stadens äldreboendeplanering och uppföra särskilda boendeplatser för att möta behovet hos den åldrande befolkningen. Stockholms stads långsiktiga mål är att återgå till 60/40-principen för antalet platser vad gäller kommunalt respektive privat ägande och huvudmannaskap för vård- och omsorgsboenden.

Bolaget ska även särskilt prioritera uppförandet av nya seniorbostäder med överkomliga hyror i stadsdelar med en hög grad av otillgänglighet i fastighetsbeståndet. Kommunala vård- och omsorgsboenden samt seniorbostäder ska finnas i alla stadsdelsnämndsområden. Bolaget ska delta i stadsutvecklingsarbetet med en äldrevänlig stad. Bolaget ska prioritera underhållsåtgärder i fastigheter med stora underhållsbehov.

Bolagets uppgifter

Micasa Fastigheter i Stockholm AB äger, anskaffar, bygger och förvaltar, vård- och omsorgsboenden, servicehus, seniorbostäder, LSS-boenden och bostäder för grupper med svag ställning på bostadsmarknaden. Bolaget ska skötas på ett allmännyttigt och affärsmässigt sätt.

Ägardirektiv för 2023-2025

Micasa Fastigheter i Stockholm	2022	2023	2024	2025
Resultat efter finansnetto, mnkr	39	25	-1	-14
Investeringar, mnkr	-745	-624	-850	-1 182

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

- Tillsammans med berörd stadsdelsnämnd säkerställa gemensamhetsytor och aktivitetscenter i tillkommande såväl som befintliga seniorbostäder
- Skapa gröna och trevliga utemiljöer i anslutning till bolagets fastigheter i hela staden samt möjliggöra säker utevistelse på demensboenden
- Ljudanpassa samtliga fastigheter med bristfälliga hörselmiljöer

Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning

- fortsätta arbetet med klimatanpassning av byggnader och utemiljöer med särskilt fokus på värmebölja
- i huvudsak nå en miljöbyggnadsstandard minst miljöbyggnad silver
- bidra till att uppfylla stadens mål om att minska energianvändningen med 10 procent genom smart digital styrning, utfasning av direktverkande elsystem och energikrävande belysning samt energieffekviserande åtgärder vid renovering och ombyggnation
- installera solceller på tak där det lämpar sig, vid nybyggnation såväl som på befintliga fastigheter
- i samråd med Stockholm Exergi AB ansluta samtliga möjliga av stadens äldreboenden till fjärrkyla

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Micasa Fastigheter i Stockholm AB ska utreda möjligheten att ett av deras nybyggnadsprojekt ska ha återbruksfokus (2.1)	2023-01-01	2023-12-31
Exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, trafiknämnden, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, AB Svenska Bostäder, Micasa Fastigheter AB, Mässfaster AB, SISAB, Stockholm Vatten och Avfall AB, Stockholms Hamn AB, Stockholms Stads Parkerings AB och S:t Erik Markutveckling AB ska redovisa arbetet i enlighet med målen för elektrifiering (2.3)	2023-01-01	2023-12-31
Stockholms Stads Parkerings AB ska i samarbete med fastighetsnämnden, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, SISAB och Micasa Fastigheter i Stockholm AB ta fram affärsmodeller för utbyggnaden av laddinfrastruktur (2.3)	2023-01-01	2023-12-31

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

- fortsätta arbeta med den stadsövergripande boendeplaneringen och planen för nybyggnation av seniorboenden
- skapa fler bostäder för behov som finns i staden av boenden för äldre både biståndsbedömda och icke biståndsbedömda som målgruppen har råd att efterfråga genom nyproduktion eller i bolagets befintliga fastigheter
- skapa fler bostäder för behov som finns i staden enligt LSS och SoL som målgruppen har råd att efterfråga genom nyproduktion eller i bolagets befintliga fastigheter
- skapa fler platser på korttidsboenden som är avsatta för avlastning för anhöriga
- fastigheter med underhållsbehov och som inte är långsiktigt strategiskt viktiga för Micasa ska prövas mot andra alternativ

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Micasa Fastigheter i Stockholm AB ska i samarbete med Stockholm Stadshus AB ta fram en konkret plan för att pressa hyreskostnaderna i nyproduktion, utan att äventyra gällande kvalitetskrav samt miljö- och klimatkrav (3.1)	2023-01-01	2023-12-31
Exploateringsnämnden ska i samarbete med stadsbyggnadsnämnden, äldrenämnden och Micasa Fastigheter i Stockholm AB utreda behovet av seniorbostäder för att målet om att alla över 65 år som vill ska kunna få en seniorbostad ska kunna tillgodoses (3.3)	2023-01-01	2023-12-31
Nämnder och bolagsstyrelser ska säkerställa att det finns resurser och kompetens tillgängliga i den utsträckning som krävs för att möta den kraftigt ökande ambitionshöjningen i arbetet med att utveckla en sammanhållen beredskap för framtida kriser och civilt försvar, både i den egna verksamheten och inom ramen för en stadsövergripande samverkan (3.5)	2023-01-01	2023-12-31
Nämnder och bolagsstyrelser ska under ledning av kommunstyrelsen medverka i upprättandet av stadens krigsorganisation och dess bemanning (3.5)	2023-01-01	2023-12-31

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2023	KF:s årsmål 2024	KF:s årsmål 2025
2.1 Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring	Andel hämtställen med matavfallsinsamling av hämtställen med möjlighet till matavfallsinsamling	100 %	100 %	100 %

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2023	KF:s årsmål 2024	KF:s årsmål 2025
	El- och värmeproduktion baserad på solenergi	6080 MWh	6830MWh	7500MWh
	Köpt energi i stadens verksamheter	1 945 GWh	1 945 GWh	1 945 GWh
	Relativ energi-effektivisering i stadens verksamheter	5 % effektivisering relativt 2018	5 % effektivisering relativt 2018	6 % effektivisering relativt 2018
Obligatorisk nämndindikator				
	Minskning av CO2e till 2023	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
2.4 Stockholmnas hälsa ska främjas genom ren luft, rent vatten och giftfria miljöer	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	100 %	100 %	100 %
3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	11 000	11 000	11 000
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb	Aktivt medskapandeindex	83	83	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.5 Hög beredskap och stark rådgivning ska råda i alla verksamhetsområden	Andel upphandlade avtal där kontinuerlig uppföljning genomförts	80 %	81 %	82 %
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel elektroniska inköp	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse

Bostadsförmedlingen i Stockholm AB

Bostadsförmedlingen i Stockholm AB ska medverka till en effektiv bostadsförmedling och förmedla lägenheter i ett öppet och transparent system efter kötid. Bolaget ska vara ett aktivt verktyg i den sociala bostadspolitiken, bland annat genom att integrera förmedlingen med stadens bostadspolitiska ambitioner att förverkliga bostaden som en rättighet och att minska segregation. Bolaget ska bidra till nollvisionen för hemlöshet.

Bostadsförmedlingen i Stockholm AB ska vara öppen för alla. I de fall det finns intresse från fastighetsägare i kringliggande kommuner ska bostadsförmedlingen därför kunna förmedla bostäder även i Stockholms arbetsmarknadsregion. Bolaget ska med sin verksamhet trygga en väl fungerande regional marknadsplats för hyresrätter. För att få tillgång till flera försöks- och träningslägenheter behöver privata fastighetsägare lämna fler lägenheter till bolaget för förmedling.

Bolagets uppgifter

Bolagets uppgift är att svara för reguljär bostadsförmedling, evakuering och förmedling av förturslägenheter inklusive försöks- och träningslägenheter, förmedling av lägenheter till stadens bostadsbolags internköer samt förmedling av kategoribostäder såsom student- och seniorboenden. Bolaget ska vara ett aktivt verktyg i den sociala bostadspolitiken.

Ägardirektiv för 2023-2025

Bostadsförmedlingen i Stockholm AB	2022	2023	2024	2025
Resultat efter finansnetto, mnkr	0	0	0	0
Investeringar, mnkr	0	0	0	0

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

- fortsätta att stärka kontrollen av intyg i syfte att säkerställa rättssäkerheten inom förmedlingsprocessen
- bidra i arbetet med att underlätta för ungdomar att komma in på bostadsmarknaden
- öka antalet inlämnade lägenheter från privata fastighetsägare/förvaltare
- bidra till stadens mål om att förmedla försöks- och träningslägenheter inklusive Bostad Först
- i fortsatt samverkan med bostadsbolagen, SHIS Bostäder, stadsdelsnämnderna och socialnämnden, i den mån det behövs, säkerställa att genomgångsbostäder tillhandahålls och kommer barnfamiljer som under lång tid levt i osäkra boendeförhållanden tillgodo
- i samarbete med socialnämnden, stadsdelsnämnderna och stadens bostadsbolag samverka kring oriktiga hyresförhållanden på bostadsmarknaden
- fortsätta med branschsamarbetet Stockholm Bygger och utveckla konceptet med Stockholmsrummet för att kunna anläggas på flera platser i staden.
- säkerställa att de skyddade boenden som idag har lägenheter i stadens bostadsbolag kan byta dessa mot jämförbara lägenheter när verksamheten av skyddsskäl så kräver
- säkerställa att personer med stora behov av anpassningsåtgärder i hemmet erbjuds förtur till anpassade lägenheter

- i samarbete med bostadsbolagen och Micasa AB göra resultatet av tillgänglighetsinventeringen sökbar för bostadssökande
- i dialog med privata fastighetsägare informera om goda erfarenheter från stadens allmännyttiga bolag och deras sänkta inkomstkrav, i syfte att fler ska göra motsvarande justeringar av sina krav. Bolaget ska därtill aktivt verka för att fler fastighetsägare inför sänkta inkomstkrav
- utveckla servicen för den som står i bostadskön för att motverka att personer tappar sin köplats på grund av underlåtenhet
- verka för att annonser om lediga bostäder innehåller utförlig information om tillgängligheten i bostaden och i fastigheten
- se över möjligheten att i dialog med fastighetsägarna utveckla bättre digitala lösningar för lägenhetsinformation, visning och dylikt för att förenkla den sökandes bedömning tidig i processen eller vid utebliven fysisk visning
- i samverka med socialtjänsten arbeta för att stärka och säkra att våldsutsatta som har rätt till förtur ges det. Därtill ska bolaget i samarbete med socialnämnden utreda vilka hinder som finns för våldsutsatta att få bostad via förtur. I utredningen ska tillämpningen av tvåårsregeln ingå
- i samarbete med bostadsbolagen säkerställa tillgången till skyddade boenden för våldsutsatta

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Socialnämnden ska i samarbete med Bostadsförmedlingen i Stockholm AB utreda vilka hinder som finns för våldsutsatta att få bostad via förtur. I utredningen ska tillämpningen av tvåårsregeln ingå (3.3)	2023-01-01	2023-06-30
Nämnder och bolagsstyrelser ska säkerställa att det finns resurser och kompetens tillgängliga i den utsträckning som krävs för att möta den kraftigt ökande ambitionshöjningen i arbetet med att utveckla en sammanhållen beredskap för framtida kriser och civilt försvar, både i den egna verksamheten och inom ramen för en stadsövergripande samverkan (3.5)	2023-01-01	2023-12-31
Nämnder och bolagsstyrelser ska under ledning av kommunstyrelsen medverka i upprättandet av stadens krigsorganisation och dess bemanning (3.5)	2023-01-01	2023-12-31

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2023	KF:s årsmål 2024	KF:s årsmål 2025
Obligatorisk nämndindikator				
1.4 Stockholm ska vara en bra stad att åldras i – med god omsorg och stor trygghet	Andel tillgänglighetsmärkta bostäder i kommunalt bostadsbestånd	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse
3.1 Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd	Andel investeringsprojekt vars genomförandebeslut är i god överensstämmelse med inriktningsbeslut	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2023	KF:s årsmål 2024	KF:s årsmål 2025
3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	11 000	11 000	11 000
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.3 I Stockholm ska alla ha rätt till ett bra boende som de har råd med	Antal förmedlade bostad först och försöks- och träningslägenheter via Bostadsförmedlingen (IoF)	600	600	600
3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb	Aktivt medskapandeindex	83	83	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.5 Hög beredskap och stark rådgivning ska råda i alla verksamhetsområden	Andel upphandlade avtal där kontinuerlig uppföljning genomförts	80 %	81 %	82 %
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel elektroniska inköp	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse

Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB)

SISAB ska tillsammans med utbildningsnämnden ha en ledande roll i planeringsarbetet för fortsatt utbyggnad av skolor och förskolor i Stockholm. Bolaget ska aktivt arbeta utifrån den samordnade skolplaneringen i Stockholm (SAMS), för att säkerställa god samhällsplanering i allmänhet och hållbar skolplanering i synnerhet. SISAB ska också arbeta med aktiv fastighetsutveckling.

Planeringsprocessen av bostäder, förskolor, skolor och idrottslokaler behöver samordnas och vara prognossäker. SISAB ska tillsammans med utbildningsnämnden, exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden och övriga berörda nämnder säkerställa att planering av nya områden sker med ett skoltal samt att skol- och förskolebyggnationen förenar ändamålsenlighet och kostnadseffektivitet. Befintliga lokalresurser ska nyttjas fullt ut.

Byggsektorn står för betydande klimatutsläpp. SISAB har goda förutsättningar att vara ett miljö- och klimatföredöme. Bolaget ska bidra till att göra Stockholm världsledande i att minska sina utsläpp.

Stadens skol- och förskolegårdar behöver bli bättre, grönare och klimatanpassade. Utemiljön i såväl skola som förskola ska präglas av höga lekvärden och ses som en del av det pedagogiska rummet. Möjlighet till odling ska främjas. Planeringen av skol- och förskolegårdar ska tas med tidigt i byggprocessen.

SISAB ska styras av ett långsiktigt ekonomiskt ansvar och ett driftkostnadsperspektiv. Det innebär att staden inte säljer tillgångar för att nå kortsiktig vinst som sedan på lång sikt kommer att kosta stockholmarna stora belopp i förlorade hyresintäkter.

Bolaget förväntas, sett över tid, inte redovisa någon ekonomisk vinst för den löpande verksamheten. Under den senaste tioårsperioden har bolaget redovisat resultatmässiga överskott.

Bolagets uppgift

Bolaget ska tillhandahålla ändamålsenliga, kvalitativa, trygga, miljömässigt hållbara, flexibla och kostnadseffektiva lokaler och utemiljöer för stadens förskole- och skolverksamhet.

Ägardirektiv för 2023-2025

SISAB	2022	2023	2024	2025
Resultat efter finansnetto, mnkr	0	-135	0	0
Investeringar, mnkr	- 2 000	-2 400	-2 300	-2 600

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

- nya skolor byggs i den mån det går med kapacitet för F-9, samt som huvudregel med egna tillagningskök
- tillsammans med idrottsnämnden och utbildningsnämnden verka för att tillgängliggöra nybyggda skollokaler och skolidrottshallar för idrotts-, kultur-

och föreningsverksamhet samt möjliggöra uthyrning av fler befintliga skollokaler och skolidrottshallar

- i samarbete med kommunstyrelsen fortsätta arbetet mot skadegörelse, klotter och nedskräpning
- tillsammans med utbildningsnämnden genom myndighetssamverkan arbeta för att motverka välfärdsbrott
- fortsätta det aktiva arbetet med att öka tryggheten och förebygga kriminalitet på skolgårdar och ytor i anslutning till bolagets fastigheter
- fortsätta att delta i utbildningsnämndens arbete för att Stockholms skolgårdar bättre kan rustas för att främja idrott och rörelseinriktad lek, i syfte att tillvarata utemiljöer på bästa sätt

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Utbildningsnämnden ska i samarbete med SISAB, förskolenämnden, stadsbyggnadsnämnden och stadsdelsnämnderna införa lekvrdesriktlinjer för förskolegårdar och skolgårdar. Riktlinjerna ska säkra tillräckliga yttorlekar (1.2)	2023-01-01	2023-12-31
Idrottsnämnden ska i samråd med fastighetsnämnden, Järva stadsdelsnämnd, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem och SISAB inventera platser för ett möjligt kampsportcenter i befintliga lokaler i Järva (1.5)	2023-01-01	2023-12-31
Utbildningsnämnden ska i samarbete med SISAB, idrottsnämnden och kulturnämnden ta fram en plan för öppnande av lokaler för kultur- och föreningsliv i minst en skola där lokaler tidigare inte funnits tillgängliga i varje stadsdelsnämndsområde genom att tillsammans identifiera de mest strategiskt lämpliga skolorna för detta (1.5)	2023-01-01	2023-12-31

Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning

- inom ramen för svenskt och europeiskt klimatkontrakt 2030 arbeta med utvecklade samarbeten, innovativa arbetssätt och en ökad externfinansiering från staten och EU för att åstadkomma en snabbare klimatomställning
- bidra till att uppfylla stadens mål om att minska energianvändningen med 10 procent genom smart digital styrning, utfasning av direktverkande elsystem och energikrävande belysning samt energieffektiviserande åtgärder vid renovering och ombyggnation
- installera solceller på tak där det lämpar sig, vid nybyggnation såväl som på befintliga fastigheter
- verka för en giftfri skol- och förskolemiljö i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden
- vid nybyggnation projektera utifrån krav på att certifiera förskolor och skolor med motsvarande Miljöbyggnad, lägst silver
- prioritera att klimatanpassa stadens skol- och förskolegårdar

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
SISAB ska identifiera och påbörja planeringen för minst ett pilotprojekt med återbruksfokus (2.1)	2023-01-01	2023-12-31
Utbildningsnämnden ska i samarbete med förskolenämnden, stadsdelsnämnderna och SISAB ta fram en strategi för gröna skol- och förskolegårdar som ska syfta till att byta ut traditionella material, och hårdgjorda ytor mot mer gröna ytor och naturmaterial, samt prioritera plantering av fler träd och buskar på gårdar med höga temperaturer (2.2)	2023-01-01	2023-08-31
Utbildningsnämnden ska i samarbete med förskolenämnden, stadsdelsnämnderna och SISAB, med Malmö stad som förebild, ta fram ett koncept för gröna skol- och förskolegårdar med en plan för hur detta kan	2023-01-01	2023-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
genomföras på minst 15 skol- eller förskolegårdar under mandatperioden (2.2)		
Exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, trafiknämnden, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, AB Svenska Bostäder, Micasa Fastigheter AB, Mässfastigheter AB, SISAB, Stockholm Vatten och Avfall AB, Stockholms Hamn AB, Stockholms Stads Parkerings AB och S:t Erik Markutveckling AB ska redovisa arbetet i enlighet med målen för elektrifiering (2.3)	2023-01-01	2023-12-31
SISAB ska utreda förutsättningarna att bygga stöldsäkra och väderskyddade cykelparkeringar i anslutning till skolor (2.3)	2023-01-01	2023-12-31
Stockholms Stads Parkerings AB ska i samarbete med fastighetsnämnden, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, SISAB och Micasa Fastigheter i Stockholm AB ta fram affärsmodeller för utbyggnaden av laddinfrastruktur (2.3)	2023-01-01	2023-12-31
Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska i samråd med utbildningsnämnden och SISAB ta fram en vägledning för att förbättra förskolors och skolors inomhusmiljöer som syftar till att säkerställa en likställighet för alla barn i hela staden, oavsett verksamheternas driftform (2.4)	2023-01-01	2023-12-31

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

- öka sin egenfinansieringsgrad
- i processen för, och i arbetet med lokalförsörjningen ska det finnas ett långsiktigt driftkostnadsperspektiv så att kommunkoncernens samlade lokalkostnader hålls nere
- ta fram och implementera en plan för att förbättra det ekonomiska resultatet, utan att sänka gällande kvalitetskrav samt miljö- och klimatkrav
- aktivt arbeta utifrån den samordnade skolplaneringen i Stockholm (SAMS)
- i samverkan med utbildningsnämnden, exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden prioritera mellan projekt, säkerställa kostnadsfokus och utveckla den ekonomiska styrningen av lokalprojekt
- efter beställning ansvara för inhyrningar gentemot externa aktörer av pedagogiska lokaler och i förekommande fall tillhörande idrottsfunktion. Ansvaret omfattar endast lokalanskaffning med LOU-moment

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
SISAB ska i samarbete med utbildningsnämnden utreda möjligheterna att tillföra tillagningskök i samband med renoveringar, i syfte att öka antalet. (3.1)	2023-01-01	2023-12-31
SISAB ska i samråd med AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem och exploateringsnämnden utreda hur försörjningen av förskolelokaler kan underlättas, bland annat genom att integrera förskolor i skolbyggnader och genom tredimensionell fastighetsbildning i flerbostadshus (3.1)	2023-01-01	2023-12-31
Utbildningsnämnden ska i samarbete med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och SISAB utreda verktygen för att vid renovering av skolutbyggnad eller uppförandet av en ny skola genomföra relevanta konsekvensanalyser för bidra till att motverka skolsegregationen (3.1)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd och Spånga-Tensta stadsdelsnämnd samt i samråd med arbetsmarknadsnämnden, exploateringsnämnden, idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, utbildningsnämnden, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem och SISAB starta Fokus Järva för att få till en sammanhängande satsning och en samlad plan för utvecklingen av	2023-01-01	2023-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Järva med utgångspunkt i översiktsplanen och med stort fokus på genomförandekraft (3.3)		
Nämnder och bolagsstyrelser ska säkerställa att det finns resurser och kompetens tillgängliga i den utsträckning som krävs för att möta den kraftigt ökande ambitionshöjningen i arbetet med att utveckla en sammanhållen beredskap för framtida kriser och civilt försvar, både i den egna verksamheten och inom ramen för en stadsövergripande samverkan (3.5)	2023-01-01	2023-12-31
Nämnder och bolagsstyrelser ska under ledning av kommunstyrelsen medverka i upprättandet av stadens krigsorganisation och dess bemanning (3.5)	2023-01-01	2023-12-31
Utbildningsnämnden ska i samarbete med SISAB och stadsdelsnämnderna genom myndighetssamverkan arbeta för att motverka välfärdsbrott (3.5)	2023-01-01	2023-12-31

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2023	KF:s årsmål 2024	KF:s årsmål 2025
2.1 Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring	Andel hämtställen med matavfallsinsamling av hämtställen med möjlighet till matavfallsinsamling	100 %	100 %	100 %
	El- och värmeproduktion baserad på solenergi	6 080 MWh	6 830 MWh	7 500 MWh
	Köpt energi i stadens verksamheter	1 945 GWh	1 945 GWh	1 945 GWh
	Relativ energieffektivisering i stadens verksamheter	5 % effektivisering relativt 2018	5 % effektivisering relativt 2018	6 % effektivisering relativt 2018
Obligatorisk nämndindikator				
	Minskning av CO2e till 2023	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
2.4 Stockholmarnas hälsa ska främjas genom ren luft, rent vatten och giftfria miljöer	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedomningen (BVB) eller därmed jämförliga system	100 %	100 %	100 %
Obligatorisk nämndindikator				
3.1 Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd	Andel investeringsprojekt vars genomförandebeslut är i god överensstämmelse med inriktningsbeslut	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	11 000	11 000	11 000
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2023	KF:s årsmål 2024	KF:s årsmål 2025
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb	Aktivt Medskapandeindex	83	83	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.5 Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhetsområden	Andel upphandlade avtal där kontinuerlig uppföljning genomförts	80 %	81 %	82 %
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel elektroniska inköp	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse

Stockholm Vatten och Avfall AB

Stockholm Vatten och Avfall AB ska med fortsatt tydlig miljöprofil säkerställa leverans av hälsosamt och gott vatten till hushåll och verksamheter i Stockholm och ombesörja avloppshantering av god kvalitet med så liten miljöpåverkan som möjligt. Bolaget ska arbeta för att kunna öka återvinningen av näringsämnen från avloppshanteringen utan att miljöbelastningen ökar samt säkerställa teknik och metodval för läkemedelsrening av avloppsvatten.

Bolaget ska verka för att förebygga uppkomsten av avfall samt verka för en effektiv och hållbar avfallshantering och återvinning i staden för att uppnå målet om ett resurssmart Stockholm.

Avgifterna för allmänna vattentjänster ska sättas på en nivå som motsvarar och säkerställer en långsiktigt hållbar finansiering av verksamheten, det vill säga för säker dricksvatten- och avloppshantering och ökat underhåll av VA-nätet. Det är av yttersta vikt att bolaget gör noggranna bedömningar av möjliga prioriteringar i tiden av olika projekt i syfte att säkerställa att investeringsbudgeten inte överskrids.

Stockholm Vatten och Avfall AB förväntas, sett över tid, inte redovisa någon ekonomisk vinst. Det genomsnittliga resultatet under den senaste tioårsperioden är i enlighet med denna princip.

Bolagets uppgifter

Bolaget levererar dricksvatten och renar avloppsvatten i Stockholms stad och Huddinge kommun, samt ansvarar för avfallshanteringen i Stockholms stad. Bolagets ansvar omfattar också att äga och sköta ledningsnäten för vatten och avlopp, samt pumpstationer och vattenreservoarer i Stockholm och Huddinge. Bolaget ska även driva stadens miljöstationer och ansvara för Stockholms återvinningscentraler.

Ägardirektiv 2023-2025

Stockholm Vatten och Avfall AB	2022	2023	2024	2025
Resultat efter finansnetto, mnkr	-50	-137	1	45
Investeringar, mnkr	-4 450	-4 250	-4 758	-4 629

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning

- inom ramen för svenskt och europeiskt klimatkontrakt 2030 arbeta med utvecklade samarbeten, innovativa arbetssätt och en ökad externfinansiering från staten och EU för att åstadkomma en snabbare klimatomställning
- arbeta med åtgärder i enlighet med lokala åtgärdsprogram för stadens vattenförekomster för att uppnå god ekologisk och kemisk status och prioritera åtgärder som bidrar till stadsutveckling
- bidra med expertis inom sjörestauration vid genomförandet av lokala åtgärdsprogram för god vattenstatus
- utreda gränssnitt mellan skyfallslösningar och dagvattenlösningar samt aktivt söka möjliga externa finansieringskällor

- bistå stadsdelsnämnder, trafikinämnden och fastighetsägare som installerar dricksvattensfontäner i hela staden, särskilt i de områden som pekats ut som riskområden för värmeeffekter
- vara drivande i stadens arbete med Agenda 2030:s mål 6 Rent vatten och sanitet
- i samråd med kommunstyrelsen ta fram ett stadsövergripande kommunikationskoncept för ökad matavfallsinsamling
- i samråd med kommunstyrelsen implementera en modell för uppföljning av matavfall i stadens verksamheter
- verka för ökad fastighetsnära insamling
- intensifiera arbete med att öka insamlingen av matavfall hos restauranger, butiker och storhushåll
- verka för ökad produktion av biogas
- verka för att skapa förutsättningar för ökat återbruk samt etablera och driva återbruk i alla delar av staden
- verka för utfasning av fossil plast i samhället och i stadens fjärrvärmeproduktion, bland annat genom ökad utsortering och materialåtervinning av plast. Förbränningen av fossil plast ska minska
- utreda och vidta åtgärder som kan minska utsläpp av lustgas och metangas vid bolagens anläggningar
- samverka med kommunstyrelsen, miljö- och hälsoskyddsnämnden och trafikinämnden för att skapa en tydlig och strategisk kommunikation i miljö- och klimatfrågor
- ha beredskap för kommunikationsinsatser gentemot invånare vid skyfall
- fortsätta utreda potentialen för energiåtervinning från VA-nätet tillsammans med Stockholm Exergi
- arbeta för att allt matavfall ska sorteras för att användas till att producera biodrivmedel och biogödsel och trädgårdsavfall ska bli biokol som kan användas i stadens odlingar och minska stadens klimatpåverkan
- öka energieffektiviseringen av fastigheter och verksamheter för att nå stadens mål att minska energianvändningen med 10 procent, med fokus på att minska effektopparna.
- verka för att den egna verksamheten bidrar till stärkt biologisk mångfald vid arbeten och återställande av mark

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafikinämnden, Stockholm Stadshus AB, Stockholm Vatten och Avfall AB, Stockholms Hamn AB och Stockholm Exergi ansvara för stadens samlade koordinering för att genomföra uppförandet av nytt kraftvärmeverk samt tillse att relevanta ersättningsytorna ordnas så som bad- och båtplats. En oberoende granskare ska tillsättas för att följa arbetet under genomförandeprocessen, och rapportera till staden hur arbetet fortlöper ur miljö- och klimatsynpunkt med särskilt fokus på dricksvattenförsörjningen (2.1)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden, Stockholm Stadshus AB, Stockholm Vatten och Avfall och Stockholm Exergi utreda hur en storskalig samförbränning av slam och biobränsle kan komma igång och användas utan att det skadar den biologiska mångfalden (2.1)	2023-01-01	2023-12-31
Stockholm Vatten och Avfall AB ska i samarbete med exploateringsnämnden, trafikinämnden, stadsdelsnämnderna, Stockholm Stadshus AB och Stockholm Exergi inventera hur mycket biokol som staden har behov av samt ta fram en plan för att etablera en storskalig anläggning för produktion av biokol som ska etableras senast år 2024 (2.1)	2023-01-01	2023-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Trafiknämnden ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden och Stockholm Vatten och Avfall AB och i samråd med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna definiera ansvarsgränser och upprätta rutiner och former för skyfallskommunikation (2.1)	2023-01-01	2023-12-31
Exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, trafiknämnden, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, AB Svenska Bostäder, Micasa Fastigheter AB, Mässfastigheter AB, SISAB, Stockholm Vatten och Avfall AB, Stockholms Hamn AB, Stockholms Stads Parkerings AB och S:t Erik Markutveckling AB ska redovisa arbetet i enlighet med målen för elektrifiering (2.3)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden, Stockholm Vatten och Avfall AB samt övriga berörda nämnder och bolagsstyrelser utreda en styrnings- och finansieringsmodell för att öka takten i framtagandet och genomförandet av stadens lokala åtgärdsprogram för vatten (2.4)	2023-01-01	2023-06-30
Stockholm Vatten och Avfall AB ska ta fram en plan för att installera digitala vattenmätare hos bolagets kunder och i den egna verksamheten för att minimera mängden odebiterat vatten, förbättra ekonomistyrningen samt minska vattenanvändning (2.4)	2023-01-01	2023-12-31
Stockholm Vatten och Avfall AB ska utreda hur de kan göra det enklare för stadens invånare att återvinna, det kan inkludera aspekter såsom fler mobila miljöstationer, utökade öppettider vid återvinningscentralerna samt hur insamling av trädgårdsavfall kan underlättas för person utan bil (2.4)	2023-01-01	2023-12-31
Stockholm Vatten och Avfall AB ska, för att trygga stockholmarnas tillgång till ett friskt dricksvatten, utreda metoder och förslå åtgärder för att rena dricksvattnet från skadliga ämnen såsom läkemedelsrester, PFAS, tungmetaller och mikroplaster (2.4)	2023-01-01	2023-12-31

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

- ta fram och implementera en plan för att förbättra det ekonomiska resultatet i syfte att motverka behov av taxeökningar
- delta i arbetet med Digital Futures i syfte att genom digital teknik möta samhällsutmaningar som staden står inför
- delta i stadens digitaliseringsarbete och i samverkansavtalet med KTH samt samverka med andra forskningsinstitutioner

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Nämnder och bolagsstyrelser ska säkerställa att det finns resurser och kompetens tillgängliga i den utsträckning som krävs för att möta den kraftigt ökande ambitionshöjningen i arbetet med att utveckla en sammanhållen beredskap för framtida kriser och civilt försvar, både i den egna verksamheten och inom ramen för en stadsövergripande samverkan (3.5)	2023-01-01	2023-12-31
Nämnder och bolagsstyrelser ska under ledning av kommunstyrelsen medverka i upprättandet av stadens krigsorganisation och dess bemanning (3.5)	2023-01-01	2023-12-31
Stockholm Vatten och Avfall AB ska utreda möjligheterna att på sikt återta delar av sophämtningen i egen regi (3.5)	2023-01-01	2023-12-31
Socialnämnden ska i samarbete med Stockholm Vatten och Avfall AB beställa en analys av mängden droger som finns i Stockholms avloppsvatten (3.6)	2023-01-01	2023-12-31
Stockholm Vatten och Avfall AB ska i samarbete med trafiknämnden samla relevanta aktörer för att förhindra nedskräpning vid återvinningsstationerna (3.6)	2023-01-01	2023-12-31

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2023	KF:s årsmål 2024	KF:s årsmål 2025
2.1 Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring	Andel hämtställen med matavfallsinsamling av hämtställen med möjlighet till matavfallsinsamling	100 %	100 %	100 %
	Andel matavfall till biologisk behandling	75 %	75 %	75 %
	El- och värmeproduktion baserad på solenergi	6 080 MWh	6 830 MWh	7 500 MWh
	Köpt energi i stadens verksamheter	1 945 GWh	1 945 GWh	1 945 GWh
	Plast till energiåtervinning	11 kg/invånare och år	11 kg/invånare och år	10 kg/invånare och år
	Relativ energieffektivisering i stadens verksamheter	5 % effektivisering relativt 2018	5 % effektivisering relativt 2018	6 % effektivisering relativt 2018
Obligatorisk nämndindikator				
	Minskning av CO2e till 2023	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
2.4 Stockholmsbornas hälsa ska främjas genom ren luft, rent vatten och giftfria miljöer	Andel farligt avfall i soppsäcken	0,1 %	0,1 %	0,1 %
	Antal av 14 utvalda ämnen som uppvisar sjunkande eller oförändrade halter i slam	14 st	14 st	14 st
	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggarubedömningen (BVB) eller därmed jämförbara system	100 %	100 %	100 %
Obligatorisk nämndindikator				
3.1 Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd	Andel investeringsprojekt vars genomförandebeslut är i god överensstämmelse med inriktningsbeslut	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	11 000	11 000	11 000
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda	Aktivt Medskapandeindex	83	83	84

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2023	KF:s årsmål 2024	KF:s årsmål 2025
förutsättningar att göra ett bra jobb				
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.5 Hög beredskap och stark rådgivning ska råda i alla verksamhetsområden	Andel upphandlade avtal där kontinuerlig uppföljning genomförts	80 %	81 %	82 %
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel elektroniska inköp	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse

Stockholms Hamn AB

Stockholm är en sjöfartsstad och stadens hamnar utgör ett viktigt gods- och logistiknav för Mälarenregionen. Stockholms Hamn AB har, som en av världens största passagerarhamnar med 16 miljoner passagerare ett normalår, också en viktig roll i besöksnäringen när det gäller passagerar- och kryssningstrafiken i Östersjön. Verksamheten har påverkats väsentligt av pågående pandemi, följderna av kriget i Ukraina och det är av stor vikt att återhämtning kan ske för fortsatt tillväxt. Verksamheten ska stimulera och vara ett föredöme för ett miljövänligt transportarbete. Särskild vikt ska läggas vid klimatsmarta transporter vid den nya Stockholm Norvik Hamn.

Stockholms Hamn AB ska medverka till att uppnå ett klimatpositivt Stockholm år 2030 samt till att målen i färdplanen för en fossilbränslefri stad 2040 uppnås. Att minska utsläppen från fartyg som ligger i hamn i staden är därför angeläget.

Bolagets anläggningar utgör porten till Stockholm för besökarna och det är viktigt att dessa är trygga, tillgängliga och välkomnande.

Bolagets uppgifter

Bolaget ska medverka till att säkerställa och utveckla goda förutsättningar för sjöfarten, besöksnäringen och regionens varuförsörjning för att därigenom främja regionens utveckling och hållbara tillväxt samt där tillhörande landinfrastruktur för att nå största nytta i investeringarna.

Ägardirektiv 2023-2025

Stockholms Hamn AB	2022	2023	2024	2025
Resultat efter finansnetto, mnkr	-67	-25	24	40
Investeringar, mnkr	-350	-200	-200	-200

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

- Bidra till tillskapandet av fler badplatser i Stockholm

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Idrottsnämnden, kulturnämnden, trafiknämnden, Stockholms Hamn AB och Kulturhuset Stadsteatern AB ska medverka till planering och genomförande av aktiviteter inom ramen för Stadshusets hundraårsjubileum 2023 (1.5)	2023-01-01	2023-09-01
Kommunstyrelsen ska i samarbete med idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden, exploateringsnämnden, stadsdelsnämnderna och Stockholms Hamn AB planera för inrättandet av fler strand- och bryggbad där det är lämpligt och kartlägga möjligheterna att anlägga fler vinterbadplatser med möjlighet till bastubad (1.5)	2023-01-01	2023-08-31

Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder till en rättvis klimatomställning

- tillsammans med kommunstyrelsen och miljö- och hälsoskyddsnämnden identifiera klimatrelaterade sårbarheter i sin verksamhet och ta fram kostnadseffektiva förebyggande åtgärder
- samverka med regionen kring planering för utökat kollektivt resande på stadens vatten samt kring förbättrad sammanbindning mellan olika färdslag

- utreda vilka åtgärder som bör genomföras för att bidra till en utveckling mot fossilbränslefri sjöfart
- skapa förutsättningar för utbyggnaden av kollektivtrafik på vatten, i samråd med Region Stockholm
- öka den fysiska tillgängligheten vid hamnens verksamhetsområden
- i genomförandet av *Kajstrategi för Stockholms stad* tillsammans med berörda nämnder sträva efter att effektivt och serviceinriktat möta intresset för etableringar och deltagande i utvecklingen av stadens kajer
- i samverkan med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och trafikinämnden bidra till genomförandet av Stockholms stads kajstrategi med särskilt fokus på att skapa förutsättningar för stadsliv och rekreation utmed Söder Mälarstrand
- arbeta för att minska ljudstörningar i syfte att främja hamnnära stadsutveckling
- inom ramen för svenskt och europeiskt klimatkontrakt 2030 arbeta med utvecklade samarbeten, innovativa arbetssätt och en ökad externfinansiering från staten och EU för att åstadkomma en snabbare klimatomställning
- fortsätta arbetet med miljödifferentering av hamnavgifter och stimulera och underlätta elanslutning av färjor och kryssningsfartyg i hamn
- arbeta för att möta en ökad efterfrågan av laddstationer för den kommersiella sjötrafiken
- arbeta för en ökad återvinning av avfall och för att användningen av plast ska minska
- fortsätta arbetet med energieffektivisering och utveckling av den egna produktionen av energi
- bistå i trafikinämndens uppdrag med elektrifiering av transportsektorn, bland annat genom Elektrifieringspakten
- fortsätta verka för att genom stärkt sjöfart avlasta vägnätet från transporter på land, till exempel genom arbetet med insjöfart till Mälarhamnar AB
- verka för bättre tågtrafiksmöjligheter till och från Norvik
- aktivt delta i arbetet med internationella miljööverenskommelser och standardiseringar

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafikinämnden, Stockholm Stadshus AB, Stockholm Vatten och Avfall AB, Stockholms Hamn AB och Stockholm Exergi ansvara för stadens samlade koordinering för att genomföra uppförandet av nytt kraftvärmeverk samt tillse att relevanta ersättningsytan ordnas så som bad- och båtplats. En oberoende granskare ska tillsättas för att följa arbetet under genomförandeprocessen, och rapportera till staden hur arbetet fortlöper ur miljö- och klimatsynpunkt med särskilt fokus på dricksvattenförsörjningen (2.1)	2023-01-01	2023-12-31
Exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, trafikinämnden, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, AB Svenska Bostäder, Micasa Fastigheter AB, Mössfastigheter AB, SISAB, Stockholm Vatten och Avfall AB, Stockholms Hamn AB, Stockholms Stads Parkerings AB och S:t Erik Markutveckling AB ska redovisa arbetet i enlighet med målen för elektrifiering (2.3)	2023-01-01	2023-12-31
Exploateringsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen, miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafikinämnden och Stockholms Hamn AB ta fram en stadsövergripande masshanteringsstrategi (2.3)	2023-01-01	2023-12-31
Trafikinämnden ska i samråd med stadsdelsnämnderna och Stockholms Hamn AB samordna implementeringen av lagändringar gällande nedskräpningsavgifter och producentansvar för tobaksvaror (2.4)	2023-01-01	2023-12-31

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

- fortsätta arbetet med att utveckla och förädla bolagets fastigheter, vårda byggnader som har kulturhistoriska värden, samt effektivisera driften av byggnader och anläggningar
- skapa goda förutsättningar för att kryssningstrafiken fortsatt ska kunna utvecklas och vara en del av tillväxten för regionen tillsammans med Stockholm Business Region AB
- medverka till att stadens mål om bostadsbyggande uppfylls samtidigt som den rörliga sjötrafiken och möjligheten att utveckla hamnverksamheten för transport- och besöksnäring värnas
- i samverkan med exploateringsnämnden utreda sitt långsiktiga behov av hamncapacitet i Stockholm i syfte att säkra sjöfartens behov, öka kollektivtrafiken på vatten och bidra till stadsutveckling. Utredningen ska inkludera möjligheter att utveckla och tillgängliggöra Masthamnen.
- medverka till planering och genomförande av aktiviteter inom ramen för Stadshusets hundraårsjubileum 2023
- tillsammans med Stockholm Business Region AB marknadsföra Stockholm som destination på de finländska och baltiska marknaderna

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Nämnder och bolagsstyrelser ska säkerställa att det finns resurser och kompetens tillgängliga i den utsträckning som krävs för att möta den kraftigt ökande ambitionshöjningen i arbetet med att utveckla en sammanhållen beredskap för framtida kriser och civilt försvar, både i den egna verksamheten och inom ramen för en stadsövergripande samverkan (3.5)	2023-01-01	2023-12-31
Nämnder och bolagsstyrelser ska under ledning av kommunstyrelsen medverka i upprättandet av stadens krigsorganisation och dess bemanning (3.5)	2023-01-01	2023-12-31
Kommunstyrelsen ska i samråd med idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsdelsnämnderna, trafiknämnden och Stockholms Hamn AB utreda för- och nackdelar med att avskaffa det generella badförbudet och istället införa badförbud på lämpliga platser (3.6)	2023-01-01	2023-06-30

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2023	KF:s årsmål 2024	KF:s årsmål 2025
2.1 Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring	El- och värmeproduktion baserad på solenergi	6 080 MWh	6 830 MWh	7 500 MWh
	Köpt energi i stadens verksamheter	1 945 GWh	1 945 GWh	1 945 GWh
	Relativ energieffektivisering i stadens verksamheter	5 % effektivisering relativt 2018	5 % effektivisering relativt 2018	6 % effektivisering relativt 2018
Obligatorisk nämndindikator				
	Minskning av CO2e till 2023	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2023	KF:s årsmål 2024	KF:s årsmål 2025
2.4 Stockholmsbornas hälsa ska främjas genom ren luft, rent vatten och giftfria miljöer	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	100 %	100 %	100 %
Obligatorisk nämndindikator				
3.1 Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd	Andel investeringsprojekt vars genomförandebeslut är i god överensstämmelse med inriktningsbeslut	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	11 000	11 000	11 000
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb	Aktivt Medskapandeindex	83	83	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.5 Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhetsområden	Andel upphandlade avtal där kontinuerlig uppföljning genomförts	80 %	81 %	82 %
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel elektroniska inköp	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse

AB Stokab

Stokab ska fortsätta utveckla stamnätsinfrastrukturen, inklusive noder och knutpunkter, för att klara den framtida ökade generella efterfrågan och garantera tillgången på konkurrensneutral svartfiber. Den fortsatta utbyggnaden av fibernätet skapar förutsättningar för klimatsmarta lösningar och att digital delaktighet kan ske i hela staden, vilket sker i takt med efterfrågan och utifrån bedömningar av marknadens utveckling och krav. Framväxten av en allt mer uppkopplad värld kombinerat med 5G, förväntas också leda till ett behov av en mer utbyggd digital infrastruktur.

Bolaget ska ha fortsatt hög egenfinansieringsgrad.

Bolagets uppgifter

Bolagets uppgift är att bygga, hyra ut samt underhålla ett passivt och säkert fibernät i Stockholm. Syftet med infrastrukturen och verksamheten är att stimulera en positiv utveckling för Stockholm genom att bidra till goda förutsättningar för IT-utvecklingen i regionen.

Ägardirektiv 2023-2025

AB Stokab	2022	2023	2024	2025
Resultat efter finansnetto, mnkr	230	230	230	230
Investeringar, mnkr	-200	-200	-200	-200

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning

- vara behjälpligt i trafiknämndens uppdrag att samordna gatuarbeten med övriga ledningsdragande bolag i staden samt Trafikverket, SL, Fortum och andra aktörer för att främja framkomligheten
- fortsätta att i samarbete med kommunstyrelsen stödja arbetet med att utveckla Stockholm som en innovativ och smart stad

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

- ansvara för att fibernätet byggs ut och förtätas för att möta framtida efterfrågan inom 5G och IoT (Internet of Things)

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Nämnder och bolagsstyrelser ska säkerställa att det finns resurser och kompetens tillgängliga i den utsträckning som krävs för att möta den kraftigt ökande ambitionshöjningen i arbetet med att utveckla en sammanhållen beredskap för framtida kriser och civilt försvar, både i den egna verksamheten och inom ramen för en stadsövergripande samverkan (3.5)	2023-01-01	2023-12-31
Nämnder och bolagsstyrelser ska under ledning av kommunstyrelsen medverka i upprättandet av stadens krigsorganisation och dess bemanning (3.5)	2023-01-01	2023-12-31

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2023	KF:s årsmål 2024	KF:s årsmål 2025
2.1 Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring	Köpt energi i stadens verksamheter	1 945 GWh	1 945 GWh	1 945 GWh
2.4. Stockholmnarnas hälsa ska främjas genom ren luft, rent vatten och giftfria miljöer	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	100 %	100 %	100 %
Obligatorisk nämndindikator				
3.1. Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd	Andel investeringsprojekt vars genomförandebeslut är i god överensstämmelse med inriktningsbeslut	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	11 000	11 000	11 000
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb	Aktivt Medskapandeindex	83	83	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.5 Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhetsområden	Andel upphandlade avtal där kontinuerlig uppföljning genomförts	80 %	81 %	82 %
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel elektroniska inköp	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse

Stockholms Stads Parkerings AB

Stockholm Parkerings anläggningar ska leda till minskad gatuparkering, öka framkomligheten i staden samt verka för att parkeringskapacitet utnyttjas optimalt. Bolaget ska initiera förslag och finansiera nya garage för detta syfte, genom nyproduktion och förvärv. Garagen ska också möta behoven i nya stadsutvecklingsområden. Bolaget ska även arbeta med hållbar mobilitet och främja delningsekonomier. I syfte att stimulera användningen av elbilar ska laddningsmöjligheter installeras i bolagets anläggningar. Bolaget ska öka sin egenfinansieringsgrad.

Bolagets uppgift

Bolaget bygger och driver parkeringsanläggningar som verkar på den kommersiella marknaden samt anläggningar som har som enda syfte att avlasta gatunätet.

Ägardirektiv för 2023-2025

Stockholms Stads Parkerings AB	2022	2023	2024	2025
Resultat efter finansnetto, mnkr	120	120	115	115
Investeringar, mnkr	-270	-331	-432	-596

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

- fortsätta att arbeta med att öka trygghet och trivsel för kunderna

Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning

- tillgodose behovet av ett ökat antal parkeringsplatser vid in- och utfartsparkeringar, bland annat genom samverkan med exploateringsnämnden, AB Storstockholms Lokaltrafik och berörda grannkommuner
- arbeta med hållbar mobilitet där cykel, nya mikromobilitetslösningar och parkeringsplatser för bilpool i attraktiva lägen är en integrerad del
- tillsammans med trafiknämnden delta i stadens arbete med elektrifiering av transportsektorn, bland annat genom Elektrifieringspakten och målet att trafiken ska vara utsläppsfri i innerstaden till år 2030
- fortsätta utbyggnaden av laddinfrastruktur enligt stadens målsättning om 100 procent laddplatser i egna anläggningar till år 2026, 100 procent laddplatser i driftade anläggningar och ytor i innerstaden till år 2030 samt 100 procent laddplatser i driftade anläggningar och ytor utanför innerstaden till år 2030
- arbeta för att tillhandahålla laddmöjligheter i gatumiljö
- inom ramen för svenskt och europeiskt klimatkontrakt 2030 arbeta med utvecklade samarbeten, innovativa arbetssätt och en ökad externfinansiering från staten och EU för att åstadkomma en snabbare klimatomställning
- skapa fler cykelparkeringar som en integrerad del i en mobilitetslösning samt anlägga cykelboxar på nya ytor
- leda stadens arbete med mobilitetshubbar
- delta i stadens planarbete för att möjliggöra en minskning av antalet gatuparkeringar och öka andelen parkeringar på tomtmark

R VIII Sthlm Parkering:2

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, trafیکنämnden, AB Familjebostäder, AB Stockholmskem, AB Svenska Bostäder, Micasa Fastigheter AB, Mössfastigheter AB, SISAB, Stockholm Vatten och Avfall AB, Stockholms Hamn AB, Stockholms Stads Parkerings AB och S:t Erik Markutveckling AB ska redovisa arbetet i enlighet med målen för elektrifiering (2.3)	2023-01-01	2023-12-31
Stockholms Stads Parkerings AB ska i samarbete med exploateringsnämnden och i samråd med stadsbyggnadsnämnden utreda att tillämpa p-köp även vid förtätning (2.3)	2023-01-01	2023-12-31
Stockholms Stads Parkerings AB ska i samarbete med fastighetsnämnden, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, AB Stockholmskem, SISAB och Micasa Fastigheter i Stockholm AB ta fram affärsmodeller för utbyggnaden av laddinfrastruktur (2.3)	2023-01-01	2023-12-31
Stockholms Stads Parkerings AB ska i samarbete med fastighetsnämnden, trafیکنämnden och AB Familjebostäder genomföra pilotprojekt med innovativ gatuladdning i syfte att på sikt tillhandahålla gatuladdning i enlighet med stadens mål (2.3)	2023-01-01	2023-12-31
Stockholms Stads Parkerings AB ska utreda färdigt ett parkeringsgarage för cykel mellan Centralstationen och Järnvägsparken (2.3)	2023-01-01	2023-06-30

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

- genomföra prisjusteringar när marknaden så medger

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Nämnder och bolagsstyrelser ska säkerställa att det finns resurser och kompetens tillgängliga i den utsträckning som krävs för att möta den kraftigt ökande ambitionshöjningen i arbetet med att utveckla en sammanhållen beredskap för framtida kriser och civilt försvar, både i den egna verksamheten och inom ramen för en stadsövergripande samverkan (3.5)	2023-01-01	2023-12-31
Nämnder och bolagsstyrelser ska under ledning av kommunstyrelsen medverka i upprättandet av stadens krigsorganisation och dess bemanning (3.5)	2023-01-01	2023-12-31
Stockholms Stads Parkerings AB ska utreda möjligheten att ta över någon av bolagsstyrelsens upphandlade driftsverksamheter i egen regi, exempelvis parkeringsövervakning eller daglig skötsel av garage (3.5)	2023-01-01	2023-12-31

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2023	KF:s årsmål 2024	KF:s årsmål 2025
2.1 Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring	El- och värmeproduktion baserad på solenergi	6 080 MWh	6 830 MWh	7 500 MWh
	Köpt energi i stadens verksamheter	1 945 GWh	1 945 GWh	1 945 GWh
	Relativ energieffektivisering i stadens verksamheter	5 % effektivisering relativt 2018	5 % effektivisering relativt 2018	6 % effektivisering relativt 2018
Obligatorisk nämndindikator				
2.3 Stockholm ska vara en stad där framkomligheten ökar och utsläppen minskar	Antal publika laddplatser	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2023	KF:s årsmål 2024	KF:s årsmål 2025
2.4 Stockholmarnas hälsa ska främjas genom ren luft, rent vatten och giftfria miljöer	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggsvarubedomningen (BVB) eller därmed jämförliga system	100 %	100 %	100 %
3.1 Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd				
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel investeringsprojekt vars genomförandebeslut är i god överensstämmelse med inriktningsbeslut	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	11 000	11 000	11 000
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb	Aktivt Medskapandeindex	83	83	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.5 Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhetsområden	Andel upphandlade avtal där kontinuerlig uppföljning genomförts	80 %	81 %	82 %

Kulturhuset Stadsteatern AB

Kulturhuset Stadsteatern finns för alla stockholmare där yttrandefriheten och den konstnärliga friheten utgör grunden. Kulturhuset Stadsteaterns verksamhet ska bli angelägen för fler med särskilt fokus på människor i de grupper som idag sällan tar del av verksamheten. Genom att samspela med nya och externa aktörer ska verksamheten nå ut till fler stockholmare, förstärka sin betydelse för alla stockholmare samt utveckla attraktiva koncept som kan bidra till att bredda bolagets finansiering. Kulturhuset Stadsteaterns hela verksamhet såväl i city som i ytterstaden ska värna och utveckla sin roll som öppna och inbjudande hus. Kulturhuset Stadsteaterns verksamhet ska präglas av ett sammanhållet värdskap med bra service, ett välkomnande bemötande, inkluderande på flera språk och god tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning. Bolaget ska också värna och utveckla sin verksamhet i Skärholmen, Vällingby, Husby samt den breda Parkteaterverksamheten.

Bolagets uppgifter

Kulturhuset Stadsteatern ska erbjuda verksamhet i form av teater-, dans- och scenkonst, musik, konst, design, film, litteratur, samtal/debatt, bibliotek och annan kulturell verksamhet av hög kvalitet samt ansvara för stadens fyra platser inom stadens fristadsprogram.

Ägardirektiv för 2023-2025

Kulturhuset Stadsteatern AB	2022	2023	2024	2025
Resultat efter finansnetto, mnkr	-395	-370	-355	-340
Investeringar, mnkr	-24	-24	-24	-24

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

- fortsatt vidta åtgärder för att nå nya grupper, samtidigt som befintlig publik värnas
- fortsatt utveckla samarbetet med fria dans-, cirkus- och teatergrupper
- utveckla det internationella samarbetet
- fortsatt utveckla verksamheten riktad mot målgruppen barn, unga och unga vuxna
- fortsatt utveckla kulturhusverksamheten i Skärholmen, Vällingby och Husby
- i samarbete med Stockholms hem utveckla kulturhusverksamheten i Skärholmen

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Idrottsnämnden, kulturnämnden, trafikinämnden, Stockholms Hamn AB och Kulturhuset Stadsteatern AB ska medverka till planering och genomförande av aktiviteter inom ramen för Stadshusets hundraårsjubileum 2023 (1.5)	2023-01-01	2023-12-31

Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning

- fortsätta arbetet med energieffektivisering
- stärka arbetet med hållbarhetsprofil för de verksamheter som finns i Kulturhuset Stadsteatern

R VI Kulturhuset Stadsteatern:2

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

- verka för att koncernbidraget går till att skapa så mycket konstnärlig och publik verksamhet som möjligt

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Nämnder och bolagsstyrelser ska säkerställa att det finns resurser och kompetens tillgängliga i den utsträckning som krävs för att möta den kraftigt ökande ambitionshöjningen i arbetet med att utveckla en sammanhållen beredskap för framtida kriser och civilt försvar, både i den egna verksamheten och inom ramen för en stadsövergripande samverkan (3.5)	2023-01-01	2023-12-31
Nämnder och bolagsstyrelser ska under ledning av kommunstyrelsen medverka i upprättandet av stadens krigsorganisation och dess bemanning (3.5)	2023-01-01	2023-12-31

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2023	KF:s årsmål 2024	KF:s årsmål 2025
Obligatorisk nämndindikator				
1.5 Alla stockholmare ska ha tillgång till ett rikt kultur-, idrotts- och föreningsliv	Stockholmarnas nöjdhet med kommunala kulturinstitutioner	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	11 000	11 000	11 000
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb	Aktivt Medskapandeindex	83	83	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.5 Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhetsområden	Andel upphandlade avtal där kontinuerlig uppföljning genomförts	80 %	81 %	82 %

Stockholm Globe Arena Fastigheter AB

Målet för verksamheten är att stärka Stockholms internationella konkurrenskraft och aktivt bidra till utvecklingen av Stockholm som en ledande, klimatvänlig och inkluderande upplevelsestad. SGAF ska vara en naturlig samarbetspartner för sina hyresgäster vid genomförande av evenemang och för en fortsatt utveckling av arenorna. Utveckling och modernisering av bolagets arenor kommer ske med start 2022. I moderniseringsprojektet är det extra viktigt att säkerställa kostnadseffektiva och konkurrensneutrala upphandlingar och inköp.

Bolagets uppgifter

Stockholm Globe Arena Fastigheter AB ska tillhandahålla och utveckla ändamålsenliga arenor för evenemangsverksamhet av god kvalitet.

Ägardirektiv för 2023-2025

Stockholm Globe Arena Fastigheter AB	2022	2023	2024	2025
Resultat efter finansnetto, mnkr	-100	-123	-155	-168
Investeringar, mnkr	-28	-115	-592	-54

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

- arbeta för ökad trygghet och säkerhet i arenaområdet och arenorna
- arbeta för att arenaområdet och arenorna har en hög tillgänglighet för olika grupper av besökare
- arbeta för att aktivera arenaområdet för spontanidrott sommartid
- stärka och utveckla samarbetet med de idrottsföreningar som är hyresgäster på arenorna
- bidra till att stärka besöks- och upplevelsesektorn och i samarbete med evenemangsarrangörerna verka för att öka det sociala engagemanget för barn och unga som rör sig kring arenorna vid matcher och evenemang
- undersöka hur arenorna kan nyttjas mer sommartid, exempelvis genom att möjliggöra för föreningar att anordna prova-på aktiviteter

Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning

- genom klimatsmarta fastigheter bidra till att uppnå målet om en klimatpositiv stad år 2030
- fortsätta arbeta med energieffektivisering och förnybar energi

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

- fortsätta att följa utvecklingen av nationella och internationella arenor och arbeta med utveckling av arenorna och arenaområdet för att bibehålla och stärka Globenarenornas attraktions- och konkurrenskraft
- delta i utvecklingen av Globenområdet och säkerställa arenornas fortsatta betydelse inom ramen för det övergripande arbetet med Söderstaden i samarbete med staden och med andra intressenter i området
- arbeta tillsammans med Stockholms Stadshus AB, kommunstyrelsen och exploateringsnämnden med att utreda och utveckla bolagets befintliga markinnehav, i syfte att främja bostadsbyggande, näringsliv och tillväxt

- utveckla arenorna affärsmässigt med målet om en självfinansierad verksamhet

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Nämnder och bolagsstyrelser ska säkerställa att det finns resurser och kompetens tillgängliga i den utsträckning som krävs för att möta den kraftigt ökande ambitionshöjningen i arbetet med att utveckla en sammanhållen beredskap för framtida kriser och civilt försvar, både i den egna verksamheten och inom ramen för en stadsövergripande samverkan (3.5)	2023-01-01	2023-12-31
Nämnder och bolagsstyrelser ska under ledning av kommunstyrelsen medverka i upprättandet av stadens krigsorganisation och dess bemanning (3.5)	2023-01-01	2023-12-31

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2023	KF:s årsmål 2024	KF:s årsmål 2025
2.1 Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring	El- och värmeproduktion baserad på solenergi	6 080 MWh	6 830 MWh	7 500 MWh
	Köpt energi i stadens verksamheter	1 945 GWh	1 945 GWh	1 945 GWh
	Relativ energieffektivisering i stadens verksamheter	5 % effektivisering relativt 2018	5 % effektivisering relativt 2018	6 % effektivisering relativt 2018
2.4. Stockholmsbornas hälsa ska främjas genom ren luft, rent vatten och giftfria miljöer	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	100 %	100 %	100 %
Obligatorisk nämndindikator				
3.1.Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd	Andel investeringsprojekt vars genomförandebeslut är i god överensstämmelse med inriktningsbeslut	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	11 000	11 000	11 000
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2023	KF:s årsmål 2024	KF:s årsmål 2025
3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb	Aktivt Medskapandeindex	83	83	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.5 Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhetsområden	Andel upphandlade avtal där kontinuerlig uppföljning genomförts	80 %	81 %	82 %

Stockholm Business Region AB (SBR)

Stockholms näringsliv är brett, spänner över ett stort antal branscher och präglas av mångfald. Det ger en stabil grund för fortsatt tillväxt och hög sysselsättning. Stockholm Business Region har till uppgift att utveckla och marknadsföra Stockholm som etablerings- och besöksort genom att arbeta för att Stockholm ska erbjuda bästa möjliga förutsättningar för befintliga företag att växa och för nya företag att starta och etablera sig i Stockholm. En välfungerande arbetsmarknad, en ledande kunskapsregion, en trygg gemensam välfärd, ett rikt kultur-, idrotts- och nöjesliv och en väl utbyggd kollektivtrafik lägger grunden även för ett bra näringslivsklimat. Målet är att göra Stockholm till Europas ledande hållbara tillväxtregion.

Bolaget har uppdraget att utveckla och marknadsföra Stockholm som besöksort i samarbete med näringslivet i syfte att öka antalet kommersiella gästnätter. Bolaget har en viktig uppgift att i pandemins spår åter etablera Stockholm som ett besöksmål och skapa förutsättningar för besöksnäringen att ta emot turism från Sverige och andra länder. Många grenar av näringslivet har haft det svårt under den globala pandemin och deras återväxt och beredskap för framtiden är därför av extra stor vikt i det generella näringslivsarbetet.

Bolaget ska främja och utveckla Stockholm som en av Europas tio största besöksdestinationer, med god tillgänglighet. Stockholm ska vara en ledande, klimat- och miljömässigt hållbar och inkluderande evenemangs- och upplevelsestad. Bolaget ska verka för att få fler internationella och nationella evenemang till Stockholms stad.

Det regionala samarbetet inom näringslivsfrågor fortsätter inom Stockholm Business Alliance med syfte att attrahera utländska investeringar till regionen, att marknadsföra regionen internationellt och att förbättra näringslivsservicen vid kommunernas myndighetsutövning. I marknadsföring ska det kreativa, öppna, hållbara och jämställda Stockholm lyftas fram.

Bolaget leder arbetet med nyföretagande och entreprenörskap i samverkan med berörda nämnder och bolagsstyrelser. Även arbetet med att stimulera småföretag drivs från Stockholm Business Region i samverkan med berörda parter inom staden.

Det lokala näringslivsarbetet ska stärkas i samarbete med stadsdelsnämnderna och särskilt när det gäller arbetet med stöd och nyföretagande bland kvinnor, personer med funktionsnedsättning och med utländsk bakgrund. Bolaget ska särskilt följa stadens utveckling som nod för startup-företag. Inom utvecklingsområdena Järva och Söderort riktas insatser för att skapa förutsättningar för nya investeringar och etableringar för att på så sätt bidra till ökad tillväxt. Detta för att nå målet om en välbalanserad blandning av arbetsplatser och bostäder i stadens alla delar.

Bolagets uppgifter

Stockholm Business Region AB bidrar till att stadens nämnder och bolag utvecklar sitt näringslivsarbete samt andra kontakter med näringslivet. Bolaget har även till uppgift att samordna och utveckla regionen gentemot näringslivet och investerare.

Ägardirektiv för 2023-2025

Stockholm Business Region AB	2022	2023	2024	2025
Resultat efter finansnetto, mnkr	0	0	0	0
Investeringar, mnkr	0	-2	0	0

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

- främja Stockholm som en av Europas mest öppna, hållbara och kreativa städer
- i samarbete med arbetsmarknadsnämnden genomföra insatser för fler stockholmare i arbete
- främja socialt företagande genom kunskapsspridning

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stockholm Business Region AB ska inom ramen för Visit Stockholm medverka till kommunikations- och marknadsföringsinsatser av Stadshusets hundraårsjubileum 2023 mot såväl nationella som internationella målgrupper (1.5)	2023-01-01	2023-12-31

Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning

- bidra till och arbeta för att öka den internationella tillgängligheten till Stockholm genom bland annat hållbara transportmedel
- marknadsföra Stockholm som en destination för tågbasead turism internationellt
- tillsammans med kommunstyrelsen, exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden trafiknämnden och kommuner i regionen ta fram trygga och effektiva ställplatser för godstransporter på väg
- marknadsföra fler nischade besöksmål, kulturella sevärdheter och naturområden i ytterstaden med fokus på inhemsk turism
- inom ramen för svenskt och europeiskt klimatkontrakt 2030 arbeta med utvecklade samarbeten, innovativa arbetssätt och en ökad externfinansiering från staten och EU för att åstadkomma en snabbare klimatomställning
- i samverkan med branschen stärka och marknadsföra Stockholms roll för företag som arbetar med innovationer och miljöteknik
- verka för klusterbildningar i Stockholm för företag inom miljöteknik- och hållbarhetsbranchen
- verka för införandet av ett snabbtåg mellan Stockholm och Oslo

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen och Stockholm Business Region AB ska lämna Connect Sweden och avsluta alla övriga flygfrämjande samarbeten (2.1)	2023-01-01	2023-12-31
Stockholm Business Region AB ska stötta grönt företagande och aktörer som vill styra om sin verksamhet i grön riktning (2.1)	2023-01-01	2023-12-31

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

- främja och stötta nyföretagande och entreprenörskap, bland annat genom kundvalsmodellen Starta eget Stockholm, särskilt för kvinnliga entreprenörer, personer med funktionsnedsättning, ungdomar och entreprenörer i ytterstaden
- fokusera på tillväxtuppdraget i den lokala näringslivsutvecklingen i stadens samtliga stadsdelsområden

- främja utvecklingen av näringsliv och företagande i Järvaområdet
- bidra i nämnders och bolags arbete i att uppfylla näringslivspolicyns mål och aktiviteter
- medverka till att staden ska uppnå ett resultat på minst 70 i NKI (Nöjd Kund Index) genom att dels utveckla den egna verksamheten samt medverka i gemensamma utvecklingsprocesser med övriga nämnder för att öka stadens totala NKI
- ingå i den samordning som kommunstyrelsen leder kring utveckling av e-tjänster och det digitala mötet för målgruppen näringsliv och företag
- ingå i den samordning som kommunstyrelsen leder i utveckling av kommunikation mot målgruppen det lokala näringslivet
- i samverkan med berörda nämnder fortsätta att utveckla Kista Science City till ett modernt innovationsdistrikt med ett levande och konkurrenskraftigt näringsliv och goda förutsättningar för teknik och innovation
- öka stadens arbete för att bidra till goda etableringsförhållanden genom satsningar på stadsmiljö, trygghet och som utvecklad testbädd för stadens eget innovationsarbete inom såväl teknik- som välfärdssektorn
- bidra till att säkra stadens renodlade verksamhetsområden och ge dessa långsiktiga förutsättningar samt delta i arbetet med platsutveckling genom att bland annat aktivt attrahera företag att lokalisera verksamhet i dessa
- tillsammans med kommunstyrelsen, arbetsmarknadsnämnden och utbildningsnämnden utveckla befintliga forum mellan staden och näringslivet för att tillgodose näringslivets behov av kompetens
- inom ramen för SBA-samarbetet främja utländska investeringar och etableringar av såväl små som stora företag i Stockholmsregionen samt bistå befintliga utlandsägda företag att bibehålla och utveckla sin konkurrenskraft
- inom ramen för SBA-samarbetet stödja och stärka stadens myndighetsutövning och service till de lokala företagen genom utveckling av NKI och NUI
- bidra till att utveckla Stockholm som turist- och besöksdestination internationellt, nationellt och regionalt
- tillsammans med kulturnämnden, Kulturhuset Stadsteatern AB och kulturaktörer stärka stadens kultur- och nattliv samt attraktions- och konkurrenskraft
- samverka med arbetsmarknadsnämnden i arbetet med kompetensattraktion och International House för att attrahera kvalificerad arbetskraft, entreprenörer, studenter och forskare till Stockholms stad

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stockholm Business Region ska utvärdera kundvalsmodellen Starta eget Stockholm utifrån ett kostnadseffektivitets- och kvalitetsmätningssperspektiv (3.2)	2023-01-01	2023-12-31
Nämnder och bolagsstyrelser ska säkerställa att det finns resurser och kompetens tillgängliga i den utsträckning som krävs för att möta den kraftigt ökande ambitionshöjningen i arbetet med att utveckla en sammanhållen beredskap för framtida kriser och civilt försvar, både i den egna verksamheten och inom ramen för en stadsövergripande samverkan (3.5)	2023-01-01	2023-12-31
Nämnder och bolagsstyrelser ska under ledning av kommunstyrelsen medverka i upprättandet av stadens krigsorganisation och dess bemanning (3.5)	2023-01-01	2023-12-31

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2023	KF:s årsmål 2024	KF:s årsmål 2025
3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb	Antal företag i Stockholm	200 000	204 000	208 000
	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	11 000	11 000	11 000
	Arbetskraftsbrist i Stockholm (andel vakanser av antalet anställda)	1,0	1,0	1,0
	Näringslivets nöjdhet vid kontakter med staden som myndighet	72	73	74
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Tillväxt i den privata sektorn i Stockholms stad (lönesumma)	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse
	Ökning av antalet arbetsplatser i ytterstaden	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse
3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb	Aktivt Medskapandeindex	83	83	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.5 Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhetsområden	Andel upphandlade avtal där kontinuerlig uppföljning genomförts	80 %	81 %	82 %

S:t Erik Försäkrings AB

Bolaget ska svara för att det finns en effektiv riskfinansiering av anläggningar och verksamheter ägda av staden och närstående bolag. Bolaget ska förbättra riskhanteringen för samtliga berörda enheter inom kommunkoncernen. Bolaget ska stärka det förebyggande arbetet avseende klimatrelaterade vattenskador i stadens fastigheter. S:t Erik Försäkrings AB ska vara det bästa och mest kostnadseffektiva alternativet för stadens nämnder och bolagsstyrelser.

Bolagets uppgift

Bolaget ska förmedla försäkringslösningar och minimera kommunkoncernens försäkringskostnader.

Ägardirektiv för 2023-2025

S:t Erik Försäkrings AB	2022	2023	2024	2025
Resultat efter finansnetto, mnkr	1	1	1	1
Investeringar, mnkr	0	0	0	0

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

- stödja det olycks- och skadeförebyggande arbetet i kommunkoncernen

Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder till en rättvis klimatomställning

- i samverkan med stadens nämnder och bolagsstyrelser stärka det förebyggande strategiska arbetet för att minska antalet brand- och vattenskador

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska i samarbete med S:t Erik Försäkrings AB utreda hur forskningen om det förebyggande klimatanpassningsarbetet i stadens fastigheter kan stärkas, exempelvis genom att tillskapa en doktorandtjänst (2.1)	2023-01-01	2023-12-31

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

- medverka och teckna samtliga sakförsäkringar som stadens nämnder och bolagsstyrelser har behov av
- optimera den försäkringsrisk som bolaget själv tar i förhållande till fastslagen risknivå
- genom premiesättning säkerställa att skademinimerande och riskförebyggande arbete premieras

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Nämnder och bolagsstyrelser ska säkerställa att det finns resurser och kompetens tillgängliga i den utsträckning som krävs för att möta den kraftigt ökande ambitionshöjningen i arbetet med att utveckla en sammanhållen beredskap för frestida kriser och civilt försvar, både i den egna verksamheten och inom ramen för en stadsövergripande samverkan (3.5)	2023-01-01	2023-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Nämnder och bolagsstyrelser ska under ledning av kommunstyrelsen medverka i upprättandet av stadens krigsorganisation och dess bemanning (3.5)	2023-01-01	2023-12-31

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2023	KF:s årsmål 2024	KF:s årsmål 2025
3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	11 000	11 000	11 000
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb	Aktivt Medskapandeindex	83	83	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.5 Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhetsområden	Andel upphandlade avtal där kontinuerlig uppföljning genomförts	80 %	81 %	82 %

S:t Erik Markutveckling AB

Bolaget ska fortsätta att löpande pröva förslag till förvärv av fastigheter i syfte att främja stadens långsiktiga stadsutveckling. Under perioden inriktas verksamheten på förvaltning, uthyrning och utveckling till så god avkastning som möjligt med hänsyn tagen till stadens utveckling. Bolaget ska i samarbete med kommunstyrelsen, exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden fortsätta att söka strategiska utvecklingsprojekt och förvärv för stadens framtida behov.

Bolaget ska öka sin egenfinansieringsgrad.

Bolagets uppgifter

Bolagets uppgift är att äga, förvalta och utveckla fastigheter/aktier i fastighetsbolag i avvaktan på omvandling av fastigheterna till bostäder och arbetsplatser.

Ägardirektiv för 2023-2025

S:t Erik Markutveckling AB	2022	2023	2024	2025
Resultat efter finansnetto, mnkr	91	-41	-10	55
Investeringar, mnkr	-42	-316	-377	-269

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

- i samarbete med kommunstyrelsen, exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden söka strategiska projekt och förvärv för stadens framtida behov

Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder till en rättvis klimatomställning

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, trafiknämnden, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, AB Svenska Bostäder, Micasa Fastigheter AB, Mässfastigheter AB, SISAB, Stockholm Vatten och Avfall AB, Stockholms Hamn AB, Stockholms Stads Parkerings AB och S:t Erik Markutveckling AB ska redovisa arbetet i enlighet med målen för elektrifiering (2.3)	2023-01-01	2023-12-31

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

- vid behov stödja fastighetsnämnden och stadens övriga nämnder och bolagsstyrelser i samband med försäljning och utveckling av fastigheter
- erbjuda fastighetsförvaltningstjänster åt andra aktörer inom staden

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Nämnder och bolagsstyrelser ska säkerställa att det finns resurser och kompetens tillgängliga i den utsträckning som krävs för att möta den kraftigt ökande ambitionshöjningen i arbetet med att utveckla en sammanhållen beredskap för framtida kriser och civilt försvar, både i den egna verksamheten och inom ramen för en stadsövergripande samverkan (3.5)	2023-01-01	2023-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Nämnder och bolagsstyrelser ska under ledning av kommunstyrelsen medverka i upprättandet av stadens krigsorganisation och dess bemanning (3.5)	2023-01-01	2023-12-31

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2023	KF:s årsmål 2024	KF:s årsmål 2025
2.1 Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring	El- och värmeproduktion baserad på solenergi	6 080 MWh	6 830 MWh	7 500 MWh
	Köpt energi i stadens verksamheter	1 945 GWh	1 945 GWh	1 945 GWh
	Relativ energieffektivisering i stadens verksamheter	5 % effektivisering relativt 2018	5 % effektivisering relativt 2018	6 % effektivisering relativt 2018
3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	11 000	11 000	11 000
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb	Aktivt Medskapandeindex	83	83	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.5 Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhetsområden	Andel upphandlade avtal där kontinuerlig uppföljning genomförts	80 %	81 %	82 %
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel elektroniska inköp	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse

Mässfastigheter i Stockholm AB

Bolagets uppdrag är att marknadsföra Stockholm som en av norra Europas främsta mötesplatser och maximera de ekonomiska bidragen till regionen. Stockholmsmässan ska upplevas som en naturlig mötesplats för näringslivet, stockholmare och besökare. Mässans evenemang ska vara socialt och etiskt i linje med stadens åtaganden. Bolaget ska med egna vinstmedel utveckla och underhålla anläggningen och företagens produkter.

Verksamheten ska vidare ge förutsättningar att stärka Stockholm som en ledande mötesplats i norra Europa utifrån varumärket "The Capital of Scandinavia".

Bolagets uppgift

Bolagets uppgift är att utveckla, arrangera och genomföra mässor, kongresser, konferenser och evenemang för hela regionens bästa. Verksamheten är uppdelad i två aktiebolag, Mässfastigheter i Stockholm AB som förvaltar och utvecklar fastigheter, och Stockholmsmässan AB som är ett genomförandebolag av mässor, kongresser, konferenser och evenemang. Stockholmsmässan AB är ett helägt dotterbolag till Mässfastigheter i Stockholm AB.

Ägardirektiv för 2023-2025

Mässfastigheter i Stockholm AB	2022	2023	2024	2025
Resultat efter finansnetto, mnkr	5	-69	6	-41
Investeringar, mnkr	-24	-40	-54	-27

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning

- strategiskt bidra till att utveckla Stockholm som turist- och besöksdestination i samarbete med Stockholm Business Region AB och marknadsföra Stockholm som norra Europas främsta mötesdestination
- säkerställa att bolagets verksamheter är socialt och miljömässigt hållbara, i vilket ingår att inte arrangera evenemang som inte följer de internationella konventioner och avtal som Sverige eller Stockholms stad har undertecknat eller åtagit sig att följa
- arbeta för att nå stadens mål för hantering av matavfall
- arbeta för energieffektivisering i lokaler och fastigheter som bolaget förvaltar
- arbeta för att solceller installeras på Stockholmsmässans tak

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, trafiknämnden, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, AB Svenska Bostäder, Micasa Fastigheter AB, Mässfastigheter AB, SISAB, Stockholm Vatten och Avfall AB, Stockholms Hamn AB, Stockholms Stads Parkerings AB och S:t Erik Markutveckling AB ska redovisa arbetet i enlighet med målen för elektrifiering (2.3)	2023-01-01	2023-12-31

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

- utarbeta en framtidsstrategi som ska leda till en lönsam affärsmodell så att den är väl anpassad för genomförandet av marknadsledande mässor, internationella kongresser, konferenser, evenemang samt kringtjänster
- bidra till exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämndens planering av Älvsjö med målsättningen att ge förutsättningar för en omfattande stadsutveckling i området tillsammans med en framtida mötesplats

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Nämnder och bolagsstyrelser ska säkerställa att det finns resurser och kompetens tillgängliga i den utsträckning som krävs för att möta den kraftigt ökande ambitionshöjningen i arbetet med att utveckla en sammanhållen beredskap för framtida kriser och civilt försvar, både i den egna verksamheten och inom ramen för en stadsövergripande samverkan (3.5)	2023-01-01	2023-12-31
Nämnder och bolagsstyrelser ska under ledning av kommunstyrelsen medverka i upprättandet av stadens krigsorganisation och dess bemanning (3.5)	2023-01-01	2023-12-31

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2023	KF:s årsmål 2024	KF:s årsmål 2025
2.1 Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring	Andel hämtställen med matavfallsinsamling av hämtställen med möjlighet till matavfallsinsamling	100 %	100 %	100 %
	El- och värmeproduktion baserad på solenergi	6 080 MWh	6 830 MWh	7 500 MWh
	Köpt energi i stadens verksamheter	1 945 GWh	1 945 GWh	1 945 GWh
	Relativ energieffektivisering i stadens verksamheter	5 % effektivisering relativt 2018	5 % effektivisering relativt 2018	6 % effektivisering relativt 2018
3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	11 000	11 000	11 000
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb	Aktivt Medskapandeindex	83	83	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2023	KF:s årsmål 2024	KF:s årsmål 2025
3.5 Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhetsområden	Andel upphandlade avtal där kontinuerlig uppföljning genomförts	80 %	81 %	82 %

Intressebolag i Stockholms Stadshus AB

Stockholm Exergi Holding AB

Verksamheten i Stockholm Exergi AB ska bedrivas affärsmässigt på ett rationellt och effektivt sätt i enlighet med finansiella och andra mål. Därutöver har staden som ägare ett intresse av att säkerställa en transparent prissättning och en prisnivå som är konkurrenskraftig i jämförelse med andra produkter på värmemarknaden. Verksamheten ska vara inriktad på att uppnå en stark klimat- och miljöprofil. Stockholm Exergi Holding AB ska möta kundernas och samhällets krav på en fortsatt omställning till hållbar och prisvärd värme. Stockholm Exergis värme, kyl- och elproduktion ska, i linje med stadens strategi för ett fossilbränslefritt Stockholm, fullt ut vara baserad på återvunna, fossilfria och förnybara insatsvaror till senast 2040.

Bolaget ska vara behjälpligt i trafiknämndens uppdrag att samordna gatuarbeten med övriga ledningsdragande bolag för att främja framkomligheten.

Bolagets uppgift

Bolaget har i uppdrag att bedriva verksamhet inom fjärrvärme och fjärrkyla i Sverige, samt annan därmed förenlig verksamhet. Stockholm Exergi Holding AB är holdingbolag till Stockholm Exergi AB. Verksamheten bedrivs i det senare bolaget.

Inriktning för stadens ägande

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

- fortsätta att utveckla fjärrvärmenätet i Stockholmsområdet för att kunna erbjuda fjärrvärme till fler
- arbeta för en fortsatt utbyggnad av fjärrkyla i Stockholm
- fortsätta planeringen och processen för ett nytt kraftvärmeverk i Lövsta med koldioxidavskiljning och säkerställa de tillstånds- och affärsmässiga förutsättningarna för projektet
- fortsätta samarbetet mellan staden och övriga aktörer för att hitta lösningar för framtidens eleffektutmaningar
- arbeta för att sammanlänka produktions- och distributionskapaciteten tillsammans med andra fjärrvärmeaktörer, i syfte att optimera miljö-, energi- och ekonomisk nytta

Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning

- fortsätta planeringen och processen för att skapa förutsättningar för en fullskalig anläggning och investering i avskiljning och lagring av koldioxid med sikte på en storskalig anläggning i drift 2025
- skala upp produktionen av biokol
- fortsätta utreda potentialen för energiåtervinning från VA-nätet tillsammans med Stockholm Vatten och Avfall AB
- utreda hur en storskalig samförbränning av slam och biobränsle kan komma igång och användas utan att det skadar den biologiska mångfalden tillsammans med Stockholm Vatten och Avfall AB
- inom ramen för svenskt och europeiskt klimatkontrakt 2030 arbeta med utvecklade samarbeten, innovativa arbetssätt och en ökad externfinansiering från staten och EU för att åstadkomma en snabbare klimatomställning

- Elproduktion med fossil olja och gas ska inte användas om det inte krävs för att upprätthålla viktiga samhällsfunktioner

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

- fortsätta driva projektet Öppen fjärrvärme och etablera världens första öppna fjärrvärmenät, i syfte att återvinna energi i stor skala
- säkerställa en transparent prissättning och en prisnivå som är konkurrenskraftig i jämförelse med andra produkter på värmemarknaden

Stockholms stads organisering i kommunalförbund

Storstockholms brandförsvaret (SSBF)

Enligt lagen om skydd mot olyckor är det kommunens ansvar att svara för räddningstjänsten inom kommungränsen. Stockholms stads brand- och räddningsverksamhet är sedan den 1 januari 2009 organiserad tillsammans med nio andra kommuner i kommunalförbundet Storstockholms brandförsvaret, SSBF. Kommunalförbundet omfattar Danderyd, Lidingö, Solna, Stockholm, Sundbyberg, Täby, Vallentuna, Vaxholm, Värmdö och Österåker. Förbundet ska fullfölja medlemskommunernas uppgifter inom lagstiftningarna:

- lag (2003:778) om skydd mot olyckor
- lag (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor
- lag (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor.

Konkret innebär det att förbundet svarar för tillsyn, information, rådgivning och sotningsverksamhet samt att bedriva räddningstjänst utifrån kommunernas ansvar enligt lagen om skydd mot olyckor. Det som ligger kvar på medlemskommunerna är samordningen för det totala arbetet enligt lagstiftningen.

Medlemskommunerna kan därutöver teckna särskild överenskommelse om att förbundet kan biträda kommunen i den omfattning som önskas inom lagstiftningsområdena:

- lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap
- plan- och bygglagen (1987:10)
- övrig lagstiftning eller tjänsteområde där kommunalförbundet besitter särskild kompetens.

SSBF är juridiskt sett ett eget kommunalförbund med egen organisation och uppföljning som leds av en förbundsdirektion. Direktionen består av elva ledamöter och elva ersättare från medlemskommunerna, varav Stockholms stad har två ordinarie ledamöter och två ersättare. Som stöd till förbundsdirektionen finns ett beredningsorgan samt samrådsgrupper med representation från medlemskommunerna. Beredningsorganet utgörs av kommundirektörer från respektive medlemskommun och ska ha särskilt fokus på styrning av ekonomi och verksamhet. Förbundets budget ska endast kunna beslutas av direktionen efter beredning av kommundirektörerna. Samrådsgrupperna är ekonomichefsforum och säkerhetschefsforum.

Syftet med inrättandet av SSBF var att ge medlemskommunerna högre kvalitet på brand- och räddningstjänsten till en lägre kostnad. Detta kan ske genom att förbundet ger förutsättningar för flera samordningsfördelar såsom ledningsfunktion, mindre sårbar organisation med större bredd vad gäller specialfunktioner samt bättre planering av personalresurser. En målsättning för förbundet är att skapa förutsättningar för samverkan med angränsande förbund för att på sikt kunna ingå i ett regionalt brandförsvaret. SSBF ska arbeta nära Samverkan Stockholmsregionen. SSBF ska tillsammans med medlemskommunerna verka och planera för återuppbyggnaden av det civila försvaret.

Trafiknämnden ansvarar för stadens bestånd av branddammsanläggningar. SSBF har ansvaret för löpande tillsyn av dammarna och åtgärder enklare brister samt tillser att de

R V

SSBF:2

kan nyttjas på tilltänkt sätt. Förbundet medverkar i trafiknämndens uppdrag i att upprätta rutiner för samarbetet och ansvarsfördelningen.

Medel för avgiften till SSBF finns inom Kommunstyrelsen m.m. anslag för "Ersättningar till utomstående organisationer och föreningar". Medlemsavgiften för år 2023 beräknas till 443 mnkr. Långsiktigt ska kostnaderna i förbundet sänkas. För att uppnå detta ska SSBF arbeta med kostnadskontroll och marginaler.

Stockholms stads kommunala stiftelser

SHIS Bostäder

SHIS grundades 1963 och verksamheten utgår ifrån den stadga som kommunfullmäktige fastställde år 1970 (Kfs. 1970:43). Efter en genomgripande utredning om SHIS verksamhet gav kommunfullmäktige 1996 SHIS sitt nuvarande uppdrag som lyder:

"Stiftelsen har till ändamål att i samarbete med Stockholms nämnder med socialtjänstansvar dels tillhandahålla genomgångsbostäder för personer som av sociala och/eller ekonomiska skäl är i behov av tillfällig bostad, dels erbjuda en mer varaktig bostad med visst boendestöd för personer med sociala problem samt bedriva annan därmed sammanhängande och förenlig verksamhet. För fullgörande av detta bostadssociala uppdrag förhyr och äger stiftelsen för verksamheten lämpliga fastigheter. Vid urval av hyresgästerna till ungdomsbostäder förutsättes att bostadssökande ungdom under 25 år prioriteras."

SHIS Bostäder är Stockholms stads bostadssociala resurs. SHIS Bostäder har kommunfullmäktiges uppdrag att tillhandahålla bostäder åt personer som, av olika skäl, inte har tillträde till den ordinarie bostadsmarknaden. Lägenheterna förmedlas som genomgångsbostad med korttidskontrakt, dels via stadens socialtjänst, dels via Bostadsförmedlingen i Stockholm. Samtliga kontrakt hos SHIS är utan besittningsskydd. Socialnämnden är stadens samordnande part för förvaltning och uppföljning av stadens avtal med SHIS Bostäder och samordnande part för stadsdelsnämnderna samverkan med SHIS avseende målgrupp, behov och arbetssätt

SHIS Bostäder har även stadens uppdrag att tillhandahålla tillfälliga bostäder åt anvisade nyanlända stockholmare. Dessa kontrakt kan maximalt gälla fem år, likt kontrakt för andra stockholmare. Boendetiden planeras efter individens möjlighet att hitta en egen boendelösning och målsättningen är att så snabbt som möjligt ta sig vidare till egen bostad, eftersom egen bostad är en del av integrationen. SHIS bostäder ska vara tillgängliga för dem som bäst behöver dem. Som medel för hög genomströmning genomför SHIS boskola och fördjupad bostadsvägledning.

Staden ska ha ett effektivt och samlat mottagande av nyanlända som möjliggör en snabb etablering på arbetsmarknaden och i samhället. SHIS Bostäder ska samverka med arbetsmarknadsnämnden och stadsdelsnämnderna för att öka andelen nyanlända som har arbete eller studerar efter etableringsuppdraget.

SHIS Bostäder har också uppdrag att vara delaktig i att tillhandahålla bostäder till skyddsbehövande flyktingar från Ukraina under den tid EUs massflyktsdirektiv gäller.

SHIS verksamheter ska vara effektiva med fokus på kärnuppdragen och organisationen ska anpassas för att vara kostnadseffektiv och leverera hög kvalitet. SHIS ska utveckla en aktiv ekonomistyrning för att möta stadens behov. SHIS ska genom en kontinuerlig dialog med socialnämnden och stadsdelsnämnderna anpassa verksamheten, utbud och tjänster utifrån aktuellt behov samt erbjuda en likvärdig standard på sitt arbete i hela staden. SHIS ska utveckla arbetssätt som säkerställer att barnfamiljer får tillgång till en mer långsiktig och trygg boendelösning. SHIS ska styra och prognostisera med hjälp av framtaget uppföljningsverktyg gällande nyckeltal för utvecklingen avseende in- och utflytt, beläggningsgrad, boendetid och tomgångshyror. SHIS ska arbeta flexibelt och

R IV

SHIS:2

sammanhållet med genomgångsbostäder för samtliga målgrupper för att motverka tomgångshyror.

SHIS angelägenheter handhas av en styrelse bestående av fem ledamöter och tre suppleanter. Styrelsen utses av kommunfullmäktige och har det yttersta ansvaret för SHIS verksamhet.

Nettokostnader (exkl. kapitalkostnader)

Mnkr	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025	Förändring 2022/2023
Kommunstyrelsen	-1 460,5	-1 540,5	-1 529,0	-1 534,5	-80,0
Revisorskollegiet	-30,6	-31,8	-31,8	-31,8	-1,2
Servicenämnden	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Valnämnden	-65,4	-7,7	-62,7	-7,3	57,7
Stadsdelsnämnderna	-22 918,3	-23 973,1	-24 267,0	-24 499,5	-1 054,8
Arbetsmarknadsnämnden	-995,3	-1 068,4	-1 056,9	-1 056,9	-73,1
Exploateringsnämnden	2 875,4	2 994,9	3 093,9	3 179,8	119,5
Fastighetsnämnden	854,0	883,5	978,1	1 003,3	29,5
Förskolenämnden	0,0	-3 220,9	-3 216,9	-3 216,9	-3 220,9
Idrottsnämnden	-782,1	-831,5	-854,7	-861,5	-49,4
Kulturnämnden					
kulturförvaltningen	-1 043,1	-1 113,6	-1 110,1	-1 107,6	-70,5
stadsarkivet	-71,5	-73,7	-73,1	-73,1	-2,2
Kyrkogårdsnämnden	-152,2	-180,0	-174,5	-174,5	-27,8
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	-140,3	-154,8	-150,5	-147,5	-14,5
Socialnämnden	-1 355,5	-1 398,5	-1 398,0	-1 379,0	-43,0
Stadsbyggnadsnämnden	-167,1	-170,4	-162,5	-157,9	-3,3
Trafiknämnden	-24,6	6,7	6,6	11,2	31,3
Utbildningsnämnden	-20 942,1	-18 961,8	-18 965,8	-18 965,8	1 980,3
Äldrenämnden	-244,4	-265,5	-231,6	-229,4	-21,1
Överförmyndarnämnden	-66,8	-79,6	-73,7	-73,7	-12,8
SUMMA	-46 730,4	-49 186,7	-49 252,8	-49 295,2	-2 456,3
Avskrivningar (-)	-1 875,7	-2 057,1	-2 172,0	-2 264,7	-181,4
Central medelsreserv (-)					
Oförutsedda behov	-818,2	-731,0	-731,0	-731,0	87,2
Prestationsreserv	-786,6	-657,5	-1 504,3	-2 052,9	129,1
Pensionsavgifter (-)	-1 820,8	-1 523,4	-1 962,4	-1 972,1	297,4
TOTALT	-52 031,7	-54 155,7	-55 622,5	-56 315,9	-2 124,0

CESAM-BILAGA

Förändringar mellan kommunfullmäktiges budget 2022 och 2023

Kommunstyrelsen m.m.	2
Revisorskollegiet	5
Valnämnden	5
Stadsdelsnämnderna	6
Pedagogisk verksamhet: förskoleverksamhet	6
Barn, kultur och fritid	7
Äldreomsorg	7
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	8
Individ- och familjeomsorg inklusive socialpsykiatri	9
Stadsmiljöverksamhet	10
Ekonomiskt bistånd	11
Arbetsmarknadsåtgärder	11
Arbetsmarknadsnämnden	12
Exploateringsnämnden	13
Fastighetsnämnden	14
Förskolenämnden	15
Idrottsnämnden	16
Kulturnämnden: kulturförvaltningen	18
Kulturnämnden: stadsarkivet	19
Kyrkogårdsnämnden	19
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	20
Servicenämnden	21
Socialnämnden	22
Stadsbyggnadsnämnden	23
Trafiknämnden	24
Utbildningsnämnden	26
Äldrenämnden	27
Överförmyndarnämnden	28

Kommunstyrelsen m.m.

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2022	-1 508,1	47,6
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering	6,9	
Utvärderingsarbete covid-19	5,0	
Upphandling restauratör stadshuset	2,0	
Stockholm Horse Week	1,0	
Funktion för beredskapslager	2,0	
Trygghetspilot	1,0	
Utveckling av befintliga e-tjänster	1,9	
Tillgänglighet och personuppgifter	1,6	
Utredningsmedel civilsamhället Agenda 2030-rådet	1,0	
Värdskap CTPN och utbildningsinsats våldsbejakande extremism	1,9	
MR-program och hbtq-seminarium	1,0	
Stockholm +50	2,5	
SIWI	1,1	
Växla upp Sthlm tillsammans med besöksnäringen	2,0	
Ökad ram för marknadsföringsstöd 2022	1,0	
Ökad ram för entreprenörstöd 2022	3,0	
Sthlm good food city: strategi för matstad	2,0	
Trygghetskommunikation	0,3	
Kommunikation om utsläppsfri innerstad	2,0	
Agenda 2030-rådet	0,3	
Skytning om nationella minoriteters historia och plats i Stockholm	1,0	
Kartläggning av stockholmarnas upplevelser av rasism, funkofobi, homofobi & transfobi	1,0	
Minskat anslag SBR avs. näringslivsarbete, medel flyttas till KS	3,0	
Live lab Kista Science City	4,0	
Tech lab Skärholmen	4,0	
Lois utveckling flyttas it-prislistan	0,2	
Ökad ram för entreprenörstöd 2021	3,0	
SSR regional inriktning mot terror	0,9	
Beting minskade konsultkostnader	5,5	
Slutförd utveckling av stadens lots och etableringsfunktioner	5,0	
Erfarenhetsåterföring pandemiutvärdering	3,0	
Strategisk utveckling kompetensförsörjning och innovation		
äldreomsorgen	3,5	
Flytt av ansvar för VoB-upphandlingar till äldre nämnden	1,0	

<i>Ökade kostnader för:</i>	
Genomförande av Kvalitetsforum	-1,5
HMK 50 år på tronen	-3,5
Tillgänglighet och personuppgifter	-1,6
Stadshuset 100 år	-10,0
VM i ishockey	-7,0
Förstärkt näringslivsarbete, medel flyttas från SBR	-3,0
Digital säkerhet	-5,0
Stärkt arkitekturförmåga inom it och digitalisering	-4,5
Utbildning och stödsatser it och digitalisering	-6,0
Etablera en långsiktig verksamhetsnära förvaltning av slutanvändarnära it-tjänster	-1,0
Gemensamt planeringsverktyg i Stockholms stad	-2,0
Utredning och etablering av omsättningslager, Servicenämnden	-3,0
Digitalisering av utbildningar	-3,0
Lokalförsörjning, revidering av fastighets- och lokalpolicyn	-0,1
Sveriges ordförandeskap i Europeiska Unionens råd, aktiviteter i staden	-1,0
Rotlar och partikanslier	-12,1
Ersättning till organisationer och föreningar (SKR, Storsthlm, SSBF, Global Village, SSR)	-39,8
Premie St:Erik försäkrings AB	-3,3
VM i handboll	-3,0
SSR – samarbete mot öppna drogsener	-0,8
Samordning Fokus Järva	-1,0
Agenda 2030-rådet	-1,0
Samordning Bromma Parkstad	-1,0
Storstadsnätverk för öppna, demokratiska och urbana storstäder	-0,5
Förstärkt arbete med medborgarinflytande/medborgarbudgetering	-1,0
Samordning nya stadsdelar	-1,0
Partistöd m.m.	-3,2
Byggsamordning	-1,0
Överflyttning av kulturstöd Nobelcenter till KS	-8,0
Kostnadsneutral justering av personalomkostnadspålägg	-16,9
Kostnadsneutral justering av personalomkostnadspålägg, Servicenämnden	-8,8

Kommunstyrelsens förslag till budget 2023**-1 588,1****47,6**

Bilaga 2:4

Minskade kostnader för:

HMK 50 år på tronen	3,5
Stadshuset 100 år	14,0
Utbildning och stödinsatser it och digitalisering	6,0
Sveriges ordförandeskap i Europeiska Unionens råd, aktiviteter i staden	1,0

Ökade kostnader för:

VM i ishockey	-13,0
---------------	-------

Plan 2024

-1 576,6	47,6
-----------------	-------------

Minskade kostnader för:

Agenda 2030-rådet	1,0
Samordning Bromma Parkstad	1,0
Storstadsnätverk för öppna, demokratiska och urbana storstäder	0,5
Förstärkt arbete med medborgarinflytande/medborgarbudgetering	1,0
Samordning nya stadsdelar	1,0

Ökade kostnader för:

VM i ishockey	-10,0
---------------	-------

Plan 2025

-1 582,1	47,6
-----------------	-------------

Revisorskollegiet

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2022	-33,9	3,3
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Bibehålla god kvalitet och få tillräckliga underlag för ansvarsprövning	-0,2	
Bibehålla god kvalitet och få tillräckliga underlag för ansvarsprövning	-0,4	
Konstnadsneutral justering av personalomkostnadspålägg	-0,8	
<i>Ökade intäkter för:</i>		
Utökat granskningsuppdrag		0,2
Kf:s presidiums förslag till budget 2023	-35,3	3,5
Plan 2024	-35,3	3,5
Plan 2025	-35,3	3,5

Valnämnden

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2022	-65,4	0,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Genomförande av val	57,9	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Kostnadsneutral justering av personalomkostnadspålägg	-0,2	
Kommunstyrelsens förslag till budget 2023	-7,7	0,0
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Genomförande av val till Europaparlamentet	-55,0	
Plan 2024	-62,7	0,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Genomförande av val	55,4	
Plan 2025	-7,3	0,0

Stadsdelsnämnderna

Pedagogisk verksamhet: förskoleverksamhet

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2022	-5 596,0	368,5
<i>Volymförändringar:</i>		
Volymförändringar	186,1	-13,4
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Introduktionsförskola	-13,0	
Höjd schablon för kvalitetsutveckling i förskolan - inklusive höjt socioekonomiskt stöd	-115,8	
Kvalitetssatsning fasta anslag	-2,5	
Förstärkning öppen förskola och ökad inskrivningsgrad	-5,0	
Schablonhöjning, friskvård	-6,6	
Ökad kostnad kommunövergripande verksamheter	-1,2	
Kostnadsneutral justering av personalomkostnadspålägg	-169,2	
<i>Ökade intäkter för:</i>		
Ökade intäkter		20,0
Kommunstyrelsens förslag till budget 2023	-5 723,2	375,1
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Schablonhöjning, friskvård	6,6	
Plan 2024	-5 716,6	375,1
Plan 2025	-5 716,6	375,1

Barn, kultur och fritid

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2022	-434,0	0,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Förstärkning lokala kulturhus	4,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Förstärkt arbete öppen fritidsverksamhet	-20,8	
Lokala kulturhus, utökade öppettider och stärkt bemanning öppen fritidsverksamhet	-21,0	
Fler fritidsbibliotek	-4,0	
Kostnadsneutral justering av personalomkostnadspålägg	-7,4	
Kommunstyrelsens förslag till budget 2023	-483,2	0,0
Plan 2024	-483,2	0,0
Plan 2025	-483,2	0,0

Äldreomsorg

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2022	-8 829,1	235,5
<i>Volymförändringar:</i>		
Ökade kostnader	-189,4	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Höjd peng för vård- och omsorgsboende	-82,7	
Aktivitetscentra	-35,0	
Ökade resurser till biståndsbedömning	-15,0	
Höjd peng för avlösning och ledsagning	-0,3	
Höjd peng för hemtjänsten	-34,6	
Tryggt mottagande i hemmet	-3,3	
Höjd peng för dagverksamhet	-1,5	
Kostnadsneutral justering av personalomkostnadspålägg	-130,9	
Kommunstyrelsens förslag till budget 2023	-9 321,8	235,5
<i>Volymförändringar:</i>		
Ökade kostnader	-217,0	
Plan 2024	-9 538,8	235,5
<i>Volymförändringar:</i>		
Ökade kostnader	-246,0	
Plan 2025	-9 784,8	235,5

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2022	-4 453,9	27,5
<i>Volymförändringar:</i>		
Ökade kostnader	-92,1	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Höjd peng vård- och omsorgsboende	-1,5	
Schablonhöjning	-40,9	
Kvalitetssatsning ledsagning mm	-11,5	
Höjd peng hemtjänst	-2,5	
Hälsofrämjande insatser	-6,0	
Höjd assistansersättning	-5,5	
Kostnadsneutral justering av personalomkostnadspålägg	-57,5	
Kommunstyrelsens förslag till budget 2023	-4 671,4	27,5
<i>Volymförändringar:</i>		
Ökade kostnader	-95,0	
Plan 2024	-4 766,4	27,5
Plan 2025	-4 766,4	27,5

Individ- och familjeomsorg inklusive socialpsykiatri

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2022	-2 546,9	36,9
<i>Volymförändringar:</i>		
Volymförändring	-16,8	
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Handlingsplan för socialsekreterare och biståndshandläggare	3,5	
Bolotsar för barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden	1,3	
Färre externa placeringar	10,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Vålds- och brottsprevention, brottsutsatta och vittnen	-6,0	
Tidiga insatser/brottsförebyggande	-1,7	
Hembesöksprogram STIS	-15,8	
Förstärkta placeringskostnader	-35,0	
Tidigt stöd i föräldraskap	-7,5	
Tidiga insatser för trygga barn och unga	-14,0	
Fältassistenter i alla stadsdelsnämnder och fler fältassistenter för ökad trygghet	-10,0	
Förstärkning av relationsvårdscentrum för ökad trygghet	-7,0	
Lokalt trygghetsarbete	-14,0	
Barnfamiljer i osäker boendesituation	-1,5	
Kvalitetssatsning loF Socialpsykiatri	-5,7	
Kvalitetssatsning loF Barn/unga samt vuxna/missbruk	-23,6	
Ingen egenavgift för skyddat boende	-0,5	
Handlingsplan socialsekreterare och biståndshandläggare	-1,5	
Ökat administrativt stöd för avlastning till socialsekreterarna	-9,0	
Stärkta rättigheter för barn och vuxna i skyddat boende	-16,0	
Kostnadsneutral justering av personalomkostnadspålägg	-63,4	
Kommunstyrelsens förslag till budget 2023	-2 781,1	36,9
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Förstärkta placeringskostnader	5,0	
Plan 2024	-2 776,1	36,9
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Tidiga insatser för trygga barn och unga	4,0	
Lokalt trygghetsarbete	5,0	
Barnfamiljer i osäker boendesituation	1,5	
Plan 2025	-2 765,6	36,9

Stadsmiljöverksamhet

Mnkr	Kostnader	Intäkter	Avskrivn	Internränta
Budget 2022	-273,9	0,0	-171,5	-6,5
<i>Ökade kostnader</i>				
Särsilda insatser i stadsmiljö	-8,0			
Förstärkt parkskötsel och ökad biologisk mångfald	-17,5			
Kostnadsneutral justering av personalomkostnadspålägg	-2,0			
<i>Kapitalkostnader</i>				
Kapitalkostnader stadsmiljö			-15	-3,3
Kommunstyrelsens förslag till budget 2023	-301,4	0,0	-186,5	-9,8
<i>Minskade kostnader</i>				
Särskilda insatser i stadsmiljö	4,0			
Plan 2024	-297,4	0,0	-186,5	-9,8
Plan 2025	-297,4	0,0	-186,5	-9,8

Ekonomiskt bistånd

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2022	-1 292,7	32,0
<i>Volymförändringar:</i>		
Volymförändringar	95,4	
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Minskade kostnader till följd av ökade ambitioner för arbetsmarknadsinsatser	20,0	
Återgång till 2019 års nivå för FUT-arbetet	10,5	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Stärkt arbete mot långtids- och ungdomsarbetslöshet	-5,0	
Förstärkt handläggning	-5,5	
Kostnadsneutral justering av personalomkostnadspålägg	-14,3	
Ny riksnorm	-10,7	
Kommunstyrelsens förslag till budget 2023	-1 202,3	32,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Stärkt arbete mot långtids- och ungdomsarbetslöshet	2,5	
Plan 2024	-1 199,8	32,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Stärkt arbete mot långtids- och ungdomsarbetslöshet	3,0	
Plan 2025	-1 196,8	32,0

Arbetsmarknadsåtgärder

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2022	-219,6	27,4
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Flytt Stockholmsjobb	28,2	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Fler feriearbeten	-22,0	
Kvalitetssatsning	-0,4	
Kostnadsneutral justering av personalomkostnadspålägg	-9,3	
Kommunstyrelsens förslag till budget 2023	-223,1	27,4
Plan 2024	-223,1	27,4
Plan 2025	-223,1	27,4

Arbetsmarknadsnämnden

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2022	-1 163,6	168,3
<i>Volymförändringar:</i>		
Volymförändringar	91,8	
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Utveckling modell för kompetensutveckling och jobbrodation (Spången)	2,0	
Rekrytering och kompetensutveckling personal i välfärden	1,5	
Stocket Återbruk	1,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Flytt Stockholmsjobb	-28,2	
Höjd schablon	-67,4	
Kvalitetssatsning vuxenutbildning (Schablon)	-7,6	
Fler Stockholmsjobb och ungdomsgaranti	-25,0	
Nytt återbrukslager Stocket	-2,0	
Elevteam för unga inom kommunala aktivitetsansvaret	-2,5	
Etableringscentrum	-2,6	
Förvaltarenhet	-3,0	
Kostnadsneutral justering av personalomkostnadspålägg	-27,1	
Förstärkt vuxenutbildning	-4,0	
Kommunstyrelsens förslag till budget 2023	-1 236,7	168,3
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Rekrytering och kompetensutveckling personal i välfärden	4,0	
Korta utbildningar för grön omställning	5,0	
Kortad etableringstid nyanlända på stadens boenden	1,5	
Inrätta en samordningsfunktion arbetsintegrerade företag	1,0	
Plan 2024	-1 225,2	168,3
Plan 2025	-1 225,2	168,3

Exploateringsnämnden

Mnkr	Kostnader	Intäkter	Avskrivn	Internränta
Budget 2022	-128,5	3 003,9	-371,9	-919,8
<i>Minskade kostnader för:</i>				
Generell effektivisering	1,3			
<i>Ökade kostnader för:</i>				
Fastighetsskatt	-4,0			
Stärkt bostadsbyggande	-1,5			
Fokus Järva	-1,0			
Planering för Bromma Parkstad	-1,0			
Kostnadsneutral justering av personalomkostnadspålägg	-10,1			
<i>Minskade intäkter för:</i>				
Arrendeavtal St Erik Mark		20,0		
<i>Ökade intäkter för:</i>				
Markförvaltning		126,0		
Förvaltningsuppdrag		-7,2		
Avtal Stockholms Hamn		-3,0		
<i>Kapitalkostnader:</i>				
Förändrade kapitalkostnader			-63,1	-2,8
Kommunstyrelsens förslag till budget 2023	-144,8	3 139,7	-435,0	-922,6
<i>Ökade intäkter för:</i>				
Markförvaltning		99,0		
<i>Kapitalkostnader:</i>				
Förändrade kapitalkostnader			-5,9	-5,2
Plan 2024	-144,8	3 238,7	-440,9	-927,8
<i>Ökade intäkter för:</i>				
Markförvaltning		85,9		
<i>Kapitalkostnader:</i>				
Förändrade kapitalkostnader			-25,7	-8,7
Plan 2025	-144,8	3 324,6	-466,6	-936,5

Fastighetsnämnden

Mnkr	Kostnader	Intäkter	Avskrivn	Internränta
Budget 2022	-598,1	1 452,1	-606,8	-89,7
<i>Minskade kostnader för:</i>				
Förhandlingsordning	1,0			
Energieffektiviseringsåtgärder	2,5			
Underhåll akuta åtgärder	10,0			
Utveckling av upphandlingsprocessen, avtalsförvaltning och uppföljning	2,0			
<i>Ökade kostnader för:</i>				
Förstärkning centrala funktioner	-6,5			
Tidigare utökade uppdrag	-7,7			
Utreda och förbereda upprustning av parklekar	-1,0			
Kostnadsneutral justering av personalomkostnadspålägg	-5,4			
<i>Minskade intäkter för:</i>				
Hysesrabatt Kulturhuset		-0,8		
Kompensation för minskade hyresintäkter		-3,3		
<i>Ökade intäkter för:</i>				
Ökade hyresintäkter		24,9		
Inflyttning Uppbådet		2,6		
<i>Minskade kostnader och intäkter för:</i>				
Försäljning Riddaren 13		-17,3	15,8	2,0
<i>Ökade kostnader och intäkter för:</i>				
Underhållsprojekt Stadsbiblioteket		2,8	-7,0	-0,8
Förändring idrottsnämnden	-0,3	12,1	-9,8	0,2
<i>Kapitalkostnader:</i>				
TN-huset, justering och tidigarelagt avslut			-47,8	-4,0
<i>Övrigt:</i>				
Förändringar idrottsnämnden	-1,0	14,3	-13,5	-0,8
Övriga förändringar	-3,7	4,3	11,1	1,4
Kommunstyrelsens förslag till budget 2023	-608,2	1 491,7	-658,0	-91,7
<i>Ökade intäkter för:</i>				
Ökade hyresintäkter		18,2		
Kompensation för minskade hyresintäkter		3,3		
<i>Minskade kostnader och intäkter för:</i>				
Minskade försäljningsomkostnader	4,8	-4,8		
<i>Ökade kostnader och intäkter för:</i>				
Effekten av investeringsprojekt		39,1	-59,0	-5,0
Förändring idrottsnämnden		6,0	-6,0	-0,1
<i>Kapitalkostnader:</i>				
TN-huset, justering och tidigarelagt avslut			23,0	1,3
<i>Övrigt:</i>				
Förändringar idrottsnämnden		28,0	-26,1	-1,9
Plan 2024	-603,4	1 581,5	-726,1	-97,4
<i>Ökade kostnader och intäkter för:</i>				
Förändring idrottsnämnden	-0,2	8,5	-7,8	-0,6
Renovering brandstationer		6,8	-6,1	-0,7
<i>Övrigt:</i>				
Övriga förändringar	-1,7	11,8	-12,4	-0,1
Plan 2025	-605,3	1 608,6	-752,4	-98,8

Förskolenämnden

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2022	0,0	0,0
<i>Volymförändringar:</i>		
Förskola	17,4	
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Avgifter förskola	11,8	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Fristående förskoleverksamhet (flytt från UtbN)	-2 968,9	
Förvaltningsorganisation (flytt från UtbN)	-37,1	
Stadsövergripande samordning för höjd kvalitet i förskolan	-15,6	
Större andel utbildad personal i förskolan	-25,4	
Omsorg på obekväm arbetstid (flytt från UtbN)	-16,0	
Kvalitetssatsning förskola	-70,2	
Kostsamordnare	-1,0	
Metodutveckling och språksatsning	-5,0	
Kostnadsneutral justering av personalförsäkringspålägg	-106,9	
Kompensation för höjt friskvårdsbidrag	-4,0	
Kommunstyrelsens förslag till budget 2023	-3 220,9	0,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Kompensation för höjt friskvårdsbidrag	4,0	
Plan 2024	-3 216,9	0,0
Plan 2025	-3 216,9	0,0

Idrottsnämnden

Mnkr	Kostnader	Intäkter	Avskrivn	Internränta
Budget 2022	-1 084,6	302,5	-9,7	-0,9
<i>Minskade kostnader för:</i>				
Motverka psykisk ohälsa	1,0			
Växla upp Stockholm	2,0			
Bryta äldres isolering	2,0			
Idrottsbonus, prioriterade målgrupper	1,0			
Fler passerkortslösningar	1,0			
<i>Ökade kostnader för:</i>				
Hyror fastighetsnämnden m.fl. (även SISAB och Akademiska hus ingår)	-14,3			
Hyror fastighetsnämnden m.fl. (även SISAB ingår)	-12,8			
Stöd till evenemang, Finnkampen	-1,7			
Kostnader till följd av ökad investeringsvolym	-1,5			
Extra föreningsstöd för integrationsfrämjande insatser	-2,0			
Fler platser i stadens simskola och insatser för att fler ska kunna simma	-5,0			
Utveckla Högdalstopparna till ett attraktivt friluftsområde, utredning	-1,0			
Stärkt arbete för idrottens och föreningslivets förutsättningar	-4,0			
Kostnadsneutral justering av personalomkostnadspålägg	-10,6			
<i>Minskade intäkter för:</i>				
Driftkostnadsförändring (av nya anläggningar samt stängda simhallar)		-1,6		
Sänkta avgifter simskolan utvalda simhallar		-2,0		
<i>Ökade kostnader och intäkter för:</i>				
Driftkostnadsförändring (av nya anläggningar samt stängda simhallar)	-11,5	11,6		
<i>Kapitalkostnader:</i>				
Förändring kapitalkostnader långsiktig investeringsplan			-2,1	
Driftkostnadsförändring (av nya anläggningar samt stängda simhallar)				-0,1
Kommunstyrelsens förslag till budget 2023	-1 142,0	310,5	-11,8	-1,0

Simsatsning för förskoleklasser i ytterstaden	6,0			
Utveckla Högdalstopparna till ett attraktivt friluftsområde, utredning	1,0			
<i>Ökade kostnader för:</i>				
Ökade hyreskostnader fastighetsnämnden	-27,9			
<i>Ökade kostnader och intäkter för:</i>				
Hyror fastighetsnämnden m.fl. (även SISAB ingår)	-6,1	1,4		
Driftkostnadsförändring (av nya anläggningar samt stängda simhallar)	-0,8	1,5		
<i>Kapitalkostnader:</i>				
Förändring kapitalkostnader långsiktig investeringsplan			-0,9	
Plan 2024	-1 168,1	313,4	-12,7	-1,0
<i>Minskade kostnader för:</i>				
Extra föreningsstöd för integrationsfrämjande insatser	2,0			
<i>Ökade kostnader för:</i>				
Hyror fastighetsnämnden m.fl. (även SISAB ingår)	-8,6			
<i>Ökade kostnader och intäkter för:</i>				
Driftkostnadsförändring (av nya anläggningar samt stängda simhallar)	-0,8	0,6	-0,7	
Plan 2025	-1 175,5	314,0	-13,4	-1,0

Kulturnämnden: kulturförvaltningen

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2022	-1 141,5	98,4
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Nobel Week Lights	1,5	
Stärkt kulturstöd för en nystart efter pandemin	5,0	
Implementering för intelligent materialstyrning (inom ramen för Innovativa, tillgängliga och trygga bibliotek)	1,0	
Verkställa biblioteksplanen och samlokalisering Tensta	3,0	
Växla upp Stockholm med evenemang	4,0	
Konstfestivalen Wall Street Stockholm	2,5	
Ökad konstnärlig produktion och utställningsverksamhet	1,0	
Repotell	2,0	
Litterära skyltar	1,0	
Skyltar och bildmontage om historiska händelser	1,0	
Kulturpark Snösätra	1,0	
Tillgängliggöra stadens konst och kultur för personer med funktionsnedsättning	0,5	
Överflyttning av kulturstöd Nobelcenter till KS	8,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Omlokalisering av Medeltidsmuseet	-2,5	
Samordningsansvar för sommarkolloverksamhet	-1,0	
Biblioteksverksamhet i Kulturhuset	-40,0	
Förstärkning kulturskolan, biblioteken, museerna och konst	-24,0	
Förstärkning samordning barn, kultur och fritid	-3,0	
Ökat stöd fria kulturlivet	-5,0	
Ökad satsning kulturskolan	-5,0	
Kostnadsneutral justering av personalomkostnadspålägg	-21,5	
Kommunstyrelsens förslag till budget 2023	-1 212,0	98,4
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Nobel Week Lights	2,5	
Repotell	1,0	
Plan 2024	-1 208,5	98,4
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Omlokalisering av Medeltidsmuseet	2,5	
Plan 2025	-1 206,0	98,4

Kulturnämnden: stadsarkivet

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2022	-105,7	34,2
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Resursförstärkning	-1,0	
Kostnadsneutral justering av personalomkostnadspålägg	-2,2	
<i>Ökade intäkter för:</i>		
Arkivleveranser		1,0
Kommunstyrelsens förslag till budget 2023	-108,9	35,2
<i>Ökade intäkter för:</i>		
Arkivleveranser		0,6
Plan 2024	-108,9	35,8
Plan 2025	-108,9	35,8

Kyrkogårdsnämnden

Mnkr	Kostnader	Intäkter	Avskrivn	Internränta
Budget 2022	-180,7	28,5	-25,8	-7,5
<i>Ökade kostnader för:</i>				
Ökad taxa enskild begravningsplats	-3,1			
Renoveringsåtgärder församlingsstöd	-0,5			
Fastighetsunderhåll	-2,0			
Driftsättning Järva begravningsplats	-2,5			
Kompetensförsörjning	-1,0			
Förstärkt underhåll samt fler Stockholms- och feriejobb	-15,0			
Kostnadsneutral justering av personalomkostnadspålägg	-3,7			
Kommunstyrelsens förslag till budget 2023	-208,5	28,5	-25,8	-7,5
<i>Minskade kostnader för:</i>				
Renoveringsåtgärder församlingsstöd	0,5			
Förstärkt underhåll samt fler Stockholms- och feriejobb	5,0			
Plan 2024	-203,0	28,5	-25,8	-7,5
Plan 2025	-203,0	28,5	-25,8	-7,5

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2022	-236,4	96,1
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering	2,4	
Skärpt tillsyn av avfall	2,0	
Förstärkt kemikaliearbete, specialiststöd inom upphandling och miljögiftövervakning barn och andra känsliga grupper	0,5	
Kommunikation, dagvattenhantering och minskad nedskräpning	1,0	
Hållbar plastanvändning, miljö- och klimatommärkning		
inköpssystem	1,0	
Markundersökning i Snösätra	0,5	
Gröna väggar samt målpunkter i naturreservat	1,5	
Klimatomställning, digitala tillsynsprocesser	1,5	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Skärpt tillsyn av avfall	-1,0	
Stärkt arbete med förorenade områden	-3,0	
Inrättande centrum för cirkularitet	-2,0	
Stärkt tillsyn av bostäder och centrumanläggningar	-1,5	
Framtagande strategi för utomhusbelysning	-0,5	
Stärkt arbete för god vattenstatus och klimatanpassning	-2,5	
Digitalisering av tillsynsprocesser	-2,5	
Vägledning, god inomhusmiljö på förskolor och skolor	-0,3	
<i>Framtagande mått- och mätmetoder samt förslag till åtgärder för att nå målet om halvering av konsumtionsbaserade utsläpp</i>		
Stärkt kemikaliearbete, minskning av barn och ungas exponering för skadliga kemikalier	-0,7	
Utökad energirådgivning	-2,0	
Kostnadsneutral justering av personalomkostnadspålägg	-7,9	
<i>Ökade kostnader och intäkter för:</i>		
Tillsyn	-10,0	10,0
Kommunstyrelsens förslag till budget 2023	-260,9	106,1
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Framtagande strategi för utomhusbelysning	0,5	
Digitalisering av tillsynsprocesser	2,5	
Vägledning, god inomhusmiljö på förskolor och skolor	0,3	
<i>Framtagande mått- och mätmetoder samt förslag till åtgärder för att nå målet om halvering av konsumtionsbaserade utsläpp</i>		
	1,0	
Plan 2024	-256,6	106,1
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Stärkt arbete med förorenade områden	3,0	
Plan 2025	-253,6	106,1

Servicenämnden

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2022	0,0	0,0
Kommunstyrelsens förslag till budget 2023	0,0	0,0
Plan 2024	0,0	0,0
Plan 2025	0,0	0,0

Socialnämnden

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2022	-1 690,6	335,1
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Intensifierad polissamverkan Järva	3,0	
Samarbete polisen Skärholmen	1,0	
Implementering program, Motverka unga kriminella	1,0	
Motverka strategiska välfärdsbrott inom sociala området	1,5	
Hemlöshet/komplex problematik	1,0	
Förstärkt granskning HVB och jourhem	2,1	
Utveckla nyckeltal SHIS	1,0	
Intro Stockholm	5,9	
Vålds och brottsprevention, brottsutsatta och vittnen	6,0	
Tidiga insatser/brottsförebyggande	1,7	
Hembesöksprogram STIS	15,8	
FOU evidensarbete inkl. ESSET och verksamhetsuppföljning	1,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Verksamhetsnära förvaltning av sociala system	-2,6	
Intro Stockholm	-5,0	
Beställarstöd och förprojektering av bostäder för personer med funktionsnedsättningar	-3,0	
LSS-hälsan	-3,0	
SHIS bostadssociala del	-5,0	
Kunskapsstyrning socialtjänst	-1,0	
Samverkan kring tidiga insatser för trygga barn och unga	-2,0	
Stärkt arbete mot välfärdsbrottslighet	-3,0	
Provtagning av droger i avloppsvatten	-0,5	
Insatser mot människohandel och prostitution	-1,0	
Polissamverkan	-3,0	
Tidigt stöd i föräldraskap	-2,5	
Förstärkning av framtid Stockholm - behandling av unga	-5,0	
Tillgänglig information	-0,5	
Stärkt arbete mot hemlöshet	-10,0	
Handlingsplan socialsekreterare och biståndshandläggare	-1,5	
Uppstart av HVB-hem	-6,0	
Samverkan med förskola och skola för tidiga insatser	-2,0	
Kostnadsneutral justering av personalomkostnadspålägg	-27,4	
Kommunstyrelsens förslag till budget 2023	-1 733,6	335,1
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Provtagning av droger i avloppsvatten	0,5	
Plan 2024	-1 733,1	335,1
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Kunskapsstyrning socialtjänst	1,0	
Stärkt arbete mot välfärdsbrottslighet	3,0	
Insatser mot människohandel och prostitution	1,0	
Polissamverkan	3,0	
Stärkt arbete mot hemlöshet	5,0	
Uppstart av HVB-hem	6,0	
Plan 2025	-1 714,1	335,1

Stadsbyggnadsnämnden

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2022	-437,1	270,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering	3,6	
Förstärkt tillsynsverksamhet	6,3	
Service, bemötande, digitalisering samt snabbare hantering av bygglov	6,5	
Strategisk initiativplanering	2,0	
Forcering digitalisering bygglov	2,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Förstärkt säkerhetsskydd	-1,0	
Förstärkt tillsynsverksamhet	-6,3	
Strategisk initiativplanering	-1,7	
Utveckling av service och digitala system för effektiva planprocesser och snabbare hantering av bygglov	-2,5	
Utvecklad medborgardialog, samrådsprocess och arbete för demokratiskt inflytande	-2,0	
Kostnadsneutral justering av personalomkostnadspålägg	-10,2	
Kommunstyrelsens förslag till budget 2023	-440,4	270,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Förstärkt säkerhetsskydd	1,0	
Förstärkt tillsynsverksamhet	3,2	
Strategisk initiativplanering	1,7	
Utveckling av service och digitala system för effektiva planprocesser och snabbare hantering av bygglov	1,0	
Utvecklad medborgardialog, samrådsprocess och arbete för demokratiskt inflytande	1,0	
Plan 2024	-432,5	270,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Förstärkt tillsynsverksamhet	3,1	
Utveckling av service och digitala system för effektiva planprocesser och snabbare hantering av bygglov	1,5	
Plan 2025	-427,9	270,0

Trafiknämnden

Mnkr	Kostnader	Intäkter	Avskrivn	Internränta
Budget 2022	-1 704,9	1 680,3	-690,0	-60,0
<i>Minskade kostnader för:</i>				
Generell effektivisering	17,0			
Samordnat stöd och intensifierat arbete i Järva	2,0			
Förebyggande klotter	3,0			
Vinterljus	3,0			
Ökad städning torg	3,0			
Tyck till-appen	3,0			
Branddammar	0,8			
Förstärkt barmarksrenhållning	3,0			
Medverkan Kista 5.0	3,0			
Gestaltning och placering, permanenta fordonshinder	2,3			
Information vid gatuarbeten inkl digitala TA-planer	1,5			
Rörelse- och temperaturstyrd belysning	1,0			
Gestaltning regionala cykelstråk	2,0			
Potthålsåtgärder	4,0			
Framkomlighet stombuss	2,0			
Laddmöjligheter för el-MC	0,5			
Innovationstävling laddplatser	1,0			
Pilot eldriftsfordon	3,0			
Blomsterprogram	2,0			
Levande Stockholm	2,0			
<i>Ökade kostnader för:</i>				
Nytt driftavtal med Stockholm Hamn AB	-7,0			
Förbättrad service mot näringslivet	-2,0			
Trygg och säker torghandel	-2,5			
Drift och underhåll av nya områden	-16,6			
Dagvattentaxa	-3,8			
Bilfria trafiksäkra zoner vid skolor och bilfritt på Sveavägen	-1,0			
Digitalisering, inklusive GIS och Tyck till-appen	-5,5			
Miljöbilszon, utredning och kommunikation	-1,0			
Levande Stockholm, inklusive Levande kajer	-2,0			
Luftkvalitet, utredning	-1,0			
LÅP, utredning åtgärder förbättrad vattenkvalitet	-2,0			
Pilotprojekt källsortering på offentlig plats	-1,0			
Revidering plan för gatuparkering	-1,0			
Skyfallsfunktion, förstärkning	-1,5			
Samordning Stockholms framtida vattenförsörjning och utbyggd kollektivtrafik	-4,0			
Trädvård, stärkning i befintliga områden	-5,0			
Driftsverksamhet i egen regi och utvecklad ekonomistyrning				
vinterväghållning, utredning	-1,0			
Drift och underhåll av nya områden, trädvård	-1,0			
Kostnadsneutral justering av personalomkostnadspålägg	-13,9			
<i>Ökade intäkter för:</i>				
Höjd avgift besöksparkering		45,0		
<i>Kapitalkostnader:</i>				
Förändring kapitalkostnader			-50,0	-1,0
Kommunstyrelsens förslag till budget 2023	-1 718,6	1 725,3	-740,0	-61,0

Minskade kostnader för:

Förbättrad service mot näringslivet	2,0
Trygg och säker torghandel	1,0
Fossilbränslefritt Stockholm 2040	2,0
Nobel Week Lights	1,0
Bilfria trafiksäkra zoner vid skolor och bilfritt på Sveavägen	0,5
Digitalisering, inklusive GIS och Tyck till-appen	2,5
Luftkvalitet, utredning	1,0
Pilotprojekt källsortering på offentlig plats	1,0
Revidering plan för gatuparkering	1,0
Driftsverksamhet i egen regi och utvecklad ekonomistyrning	
vinterväghållning, utredning	1,0

Ökade kostnader för:

Drift och underhåll av nya områden	-13,1
------------------------------------	-------

Kapitalkostnader:

Förändring kapitalkostnader	-40,0	-1,0
-----------------------------	-------	------

Plan 2024

-1 718,7	1 725,3	-780,0	-62,0
-----------------	----------------	---------------	--------------

Minskade kostnader för:

Miljöbilszon, utredning och kommunikation	1,0
LÅP, utredning åtgärder förbättrad vattenkvalitet	2,0
Samordning Stockholms framtida vattenförsörjning och utbyggd kollektivtrafik	4,0

Ökade kostnader för:

Drift och underhåll av nya områden	-2,4
------------------------------------	------

Kapitalkostnader:

Förändring kapitalkostnader	-40,0	-2,0
-----------------------------	-------	------

Plan 2025

-1 714,1	1 725,3	-820,0	-64,0
-----------------	----------------	---------------	--------------

Utbildningsnämnden

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2022	-21 466,5	524,4
<i>Volymförändringar:</i>		
Fritidshem	16,6	-2,4
Grundskola	-26,2	
Grundsärskola	-26,7	
Fritidsklubb	-2,5	
Gymnasieskola	-76,2	
Gymnasiesärskola	0,4	
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Avgifter fritidshem	3,5	
Effektutvärdering socioekonomiska stödet, enligt plan	2,5	
Fristående förskoleverksamhet (flytt från UtbN)	2 968,9	
Förvaltningsorganisation (flytt från UtbN)	37,1	
Stadsövergripande samordning för höjd kvalitet i förskolan	15,6	
Större andel utbildad personal i förskolan	25,4	
Omsorg på obekväm arbetstid (flytt från UtbN)	16,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Höjd schablon gymnasieskola	-62,4	
Höjd schablon gymnasiesärskola	-2,2	
Konstnadsneutral justering av personalomkostnadspålägg	-561,4	
Höjd schablon,grundskola	-124,3	
Höjd schablon,tidiga insatser i grundskolan F-3	-70,0	
Höjd schablon,förstärkning av grundskolans elevhälsa	-25,0	
Höjd schablon,grundsärskola	-9,1	
Höjd schablon,fritidshem	-43,0	
Höjd schablon,fritidsklubbar	-9,9	
Höjd strukturersättning	-50,8	
Förstärkt naturskola	-1,0	
Kompensation för höjt friskvårdsbidrag	-23,4	
<i>Minskade intäkter för:</i>		
Statsbidrag maxtaxa		-3,7
<i>Ökade intäkter för:</i>		
Avgifter fritidshem		14,5
Kommunstyrelsens förslag till budget 2023	-19 494,6	532,8
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Kompensation för höjt friskvårdsbidrag	23,4	
Plan	-19 471,2	532,8
Plan 2025	-19 471,2	532,8

Äldrenämnden

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2022	-249,4	5,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Nationellt kvalitetsregister	0,7	
Värdig omsorg, digitala hjälpmedel	1,0	
Nyckelfri hemtjänst	25,0	
Uppföljning kvalitetspremie i hemtjänsten	2,0	
IOP med Volontärbyrå	0,8	
Brottsförebyggande arbete gentemot äldre	0,4	
Vårdjur för personer i särskilt boende	1,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Nyckelfri hemtjänst - Kompletterande kostnader för förvaltningsorganisation	-6,8	
Nyckelfri hemtjänst - Inköp med mera	-33,1	
Verksamhetsnära förvaltning av sociala system	-3,0	
Ökade kapitaltjänstkostnader för larm	-1,5	
Försäljning av arbetsledning - Stockholms trygghetsjour	-5,0	5,0
Utvecklingsarbete för att höja kvaliteten i stadens boenden, uppstart	-1,5	
Samordning nollvision hemlöshet bland äldre	-1,0	
Flytt av ansvar för VoB-upphandlingar från kommunstyrelsen	-1,0	
Kostnadsneutral justering av personalomkostnadspålägg	-4,1	
Kommunstyrelsens förslag till budget 2023	-275,5	10,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Nyckelfri hemtjänst - Inköp med mera	33,1	
Samordning nollvision hemlöshet bland äldre	1,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Ökade kapitaltjänstkostnader för larm	-0,2	
Plan 2024	-241,6	10,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Nationellt kvalitetsregister	1,0	
Utvecklingsarbete för att höja kvaliteten i stadens boenden, uppstart	1,5	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Ökade kapitaltjänstkostnader för larm	-0,3	
Plan 2025	-239,4	10,0

Överförmyndarnämnden

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2022	-66,8	0,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Förberedelse för digitalisering och digitalt stöd till ställföreträdare	1,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Ärendehanteringssystem	-10,6	
Korta handläggningstider	-1,0	
Kostnadsneutral justering av personalomkostnadspålägg	-2,2	
Kommunstyrelsens förslag till budget 2023	-79,6	0,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Ärendehanteringssystem	5,9	
Plan 2024	-73,7	0,0
Plan 2025	-73,7	0,0

Investeringsstrategi

Inledning

Stockholms stads investeringsplaner för fem år framåt ligger på en fortsatt hög nivå. Hur investeringarna finansieras får effekt på stadens ekonomi direkt i form av skuldnivåer och räntekostnader. Investeringsvolymen medför även ökade avskrivningar och driftskostnader på längre sikt.

Staden har ett ambitiöst bostadsmål om att skapa förutsättningar för att 140 000 nya bostäder byggs mellan 2010 och 2030, varav 70 000 bostäder mellan 2019 och 2025. Bostadsmålet är delvis kopplat till åtagande i de avtal som staden tecknat inom ramen för Sverigeförhandlingen och Stockholmsöverenskommelsen. Därutöver satsar staden på att öka investeringar i miljö, kunskap, idrott, kultur, säkerhet och trygghet för ett mer hållbart Stockholm.

De höga investeringsvolymerna medför att hela kommunkoncernen behöver samverka och öka fokus på styrning, effektivitet, kostnadsmedvetenhet samt prioriteringar mellan och inom investeringsprojekt. Under den period som vi nu är inne i med högre inflationsnivåer och en ökad byggkostnadsutveckling är det särskilt viktigt att nämnder och styrelser värderar inkomna anbud vid investeringar för att säkerställa att dessa inte är oskäligen. Om så är fallet ska nämnderna och styrelserna pröva om det är möjligt att pausa eller avbryta upphandling tills det finns en för staden mer fördelaktig kostnadsbild. Syftet är att begränsa utgifterna för investeringarna för en fortsatt hållbar utveckling. En långsiktigt hållbar fastighetsförvaltning av kommunkoncernens innehav av fastigheter och lokaler är också en förutsättning för att de planerade investeringarna kan genomföras med fortsatt god finansiell styrka och inom ramen för en långsiktig god ekonomisk hushållning.

I alla investeringar ska nämnder och styrelser pröva möjligheten till extern medfinansiering. Exempelvis inom ramen för klimatomställningen finns betydande investeringsmedel beslutade såväl på nationell som EU-nivå. Där det bedöms relevant ska nämnder och styrelser redovisa prövade försök att finna medfinansiering. OPS-lösningar ska inte förekomma.

Investeringsstrategin kompletteras av stadens Fastighets- och lokalpolicy. Den syftar bland annat till att ge övergripande mål och grundläggande principer för stadens fastighetsinnehav, förtydliga roller och ansvar samt identifiera viktiga planeringsprocesser och forum för samverkan.

Syfte och omfattning

Med utgångspunkt i stadens långsiktiga planering, stadens inriktningsmål och med hänsyn tagen till de finansiella förutsättningarna, är investeringsstrategins syfte att:

- Ge vägledning för investeringsprioriteringar i syfte att förverkliga en ekonomiskt, ekologiskt och socialt hållbar stad.
- Säkerställa att investeringsverksamheten bedrivs i enlighet med principen om god ekonomisk hushållning genom att öka förmågan att prioritera investeringar utifrån ett kommunkoncernperspektiv.
- Öka samordning och styrning av stadens investeringsverksamheter.

Investeringsstrategin ska utgöra en länk mellan den långsiktiga planeringen och nämnder och bolagsstyrelsernas investeringsplaner. Dessa utgör i sin tur underlag för kommunkoncernens samlade investeringsplan, som fastställs med hänsyn tagen till tillgängligt ekonomiskt utrymme inom ramen för de av staden fastställda finansiella nyckeltalen.

Investeringsstrategin omfattar hela kommunkoncernen, där inte annat anges, medan arbetet med samordnade prioriteringar inom de olika beslutade investeringskategorierna främst berör exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, idrottsnämnden, kulturnämnden, trafiknämnden, utbildningsnämnden samt de kommunala bolagen Micasa Fastigheter i Stockholm AB (Micasa) samt Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB).

Förutsättningar

Stadens befolkningsutveckling är en grundläggande utmaning och möjlighet inför framtiden. Takten i bostadsbyggandet måste hållas hög och staden kommer att bli tätare.

Den demografiska utvecklingen och tillväxttakten ställer stora krav på prioriteringar såväl inom stadens investeringsverksamhet men också inom den löpande driften då investeringstakten avspeglas i ökade drifts- och kapitalkostnader på längre sikt. Detta kan medföra att ekonomiskt utrymme tas från övrig verksamhet. Genom att hålla stadens samlade investeringsnivå och driftskostnader på en balanserad nivå kan staden ges långsiktiga förutsättningar att växa ekonomiskt hållbart. För att möjliggöra hållbara driftsekonomiska prioriteringar ska fokus läggas på lönsamhet genom att analysera och prognosticera investeringars drifts- och underhållskonsekvenser på lång sikt, både projektvis och samlat för respektive verksamhet och för staden som helhet.

Staden måste begränsa mängden projekt där utgifter för markförvärv, evakuering, marksanering, överdäckningar och särskilda infrastrukturåtgärder blir alltför omfattande. För projekt med hög nettoexploateringsutgift per producerad lägenhet ska alternativa kalkyler med mindre omfattande investeringsåtgärder tas fram, oavsett lönsamhetsgrad. Lönsamheten i exploateringarna är avgörande för hur många icke lönsamma projekt staden kommer att ha råd med. Målsättning är en stabil egenfinansiering av investeringsverksamheten över tid. Det är därför viktigt att staden strävar efter att säkerställa goda intäkter från de markvärden som skapas genom planläggningen i de områden där omvandlingspotentialen med avseende på möjlig stadsutveckling är stor. Ett socialt värdeskapande perspektiv ska genomsyra planering och genomförande av stadens stadsutvecklingsprojekt. Stadsutveckling och prioritering av investeringar ska i större utsträckning utgå från de lokala utvecklingsprogrammen och bidra till social hållbarhet,

Genom en hållbar investeringsnivå med en stabil grad av egenfinansiering kan staden tillhandahålla effektiva lokaler som är ändamålsenliga utifrån verksamheternas behov, samtidigt som de planerade investeringarna kan genomföras med god finansiell styrka och driftsekonomi. För att möjliggöra en effektiv lokalprocess och optimera lokalutnyttjandet ska samverkan ske mellan stadens nämnder och bolagsstyrelser. Projekt ska, där så är möjligt, samordnas.

Stadens investeringar ska bidra till att kommunfullmäktiges mål uppfylls. Bostadsmålet prioriteras högt och projekt kopplade till detta mål planeras utgöra störst andel av stadens totala nettoutgifter för investeringar framöver. Hela Stockholm ska präglas av blandade upplåtelseformer. Utbyggnaden av övriga funktioner ska ske i takt med bostadsbyggandet och beaktas tidigt i planeringsprocessen för att möjliggöra till exempel ett varierat utbud av arbetsplatser i hela Stockholm. Det är viktigt att den långsiktiga planeringen för investeringar i samhällsservice såsom utbildning, idrott och kultur följer den demografiska utvecklingen och att inkomster från exploatering av nya områden som huvudregel kan bära dessa.

Offentliga miljöer ska planeras med fokus på trygghet och staden ska vara ledande i genomförandet av de globala hållbarhetsmålen i enlighet med FN:s Agenda 2030.

Nämnder och bolagsstyrelser ska samordna sin investeringsplanering utifrån ett kommunkoncernperspektiv. Samplanering ska syfta till att effektiva helhetslösningar planeras och genomförs. Systematisk samordning sker idag inom ramen för stadsövergripande styrgrupper som exempelvis SAMS¹. Utökade eller förändrade lokalbehov ska alltid i första hand prövas inom kommunkoncernens befintliga bestånd.

En långsiktigt sund ekonomi är en förutsättning för att Stockholm ska utvecklas och växa hållbart. Stadens investeringar ska så långt som möjligt finansieras med egna medel. Utöver det finansiella utrymme som resultat och avskrivningar skapar så bidrar kassaflöde från långsiktigt hållbar fastighetsförvaltning till stadens investeringar.

Uppföljning

Ansaret för uppföljningen ligger hos den nämnd eller bolagsstyrelse som genomför investeringsprojektet. Stadsledningskontoret har ett övergripande samordningsansvar för berörda nämnders och bolagsstyrelser investeringar och en aggregerad sammanställning samt en övergripande analys av stadens investeringsportfölj. Stadsledningskontoret ansvarar även för uppföljning av investeringsstrategin, koncernprojekt² samt för de finansiella nyckeltalen.

Investeringstyper och finansiering av stadens investeringar

Vilken investeringstakt som är ekonomiskt hållbar beror inte bara på storleken på investeringsutgifterna, utan även på i vilken grad investeringarna finansieras med egna eller lånade medel (egenfinansieringsgrad) samt intäkter av exempelvis externa hyror. Investeringsstrategin definierar därför även en målsättning för hur de olika investeringstyperna, ersättnings- respektive strategiska investeringar ska finansieras.

Investeringstyper

Stadens investeringar delas upp i två huvudtyper;

- *Ersättningsinvesteringar* (reinvesteringar) är sådana investeringar som ger en uppgradering av anläggningar till minst den tidigare fastställda tekniska nivån eller nya miljöbetingelser. För att säkerställa funktionen och bevara värdet på stadens anläggningar och byggnader ska underhållsplaner och reinvesteringsprogram finnas som en del av stadens långsiktiga investeringsplanering. Omfattningen av reinvesteringsbehov är en viktig beslutsparameter när investeringsplaner fastställs.
- *Strategiska investeringar* (nyinvesteringar) är framtidsinriktade investeringar som skapar en större nytta samt nya och förbättrade funktioner jämfört med vad staden har idag. En stor del av stadens strategiska investeringar genomförs inom ramen för exploateringsprojekt som syftar till att bygga bostäder. Av dessa exploateringsprojekt följer investeringar i infrastruktur såsom gator, vägar, ledningar, vatten och avlopp.

¹ Samordnad grundskoleplanering i Stockholm. Samplanerar även med idrottsprojekt, förskola och gymnasieskola

² Koncernprojekt ska omfatta samtliga investeringar som ingår i ett investeringsbeslut, t.ex. infrastruktur, idrottshall och skola oavsett vilken nämnd/bolagsstyrelse som kommer att genomföra investeringsprojektet. Stadsledningskontoret anger vilka koncernprojekt som ska följas upp centralt.

Finansieringsstrategi för investeringstyper

Ersättningsinvesteringar ska finansieras med det kassaflöde som genereras av den löpande verksamheten (avskrivningar och resultat exklusive reavinster) för att inte belasta stadens ekonomi i form av ökade lån och räntekostnader.

Exploateringsprojekten ska vara lönsamma. Det innebär att kalkylen för ett exploateringsprojekt i normalfallet ska bära de investeringsutgifter som projektet medför och det behov av kommunal service i form av till exempel förskolor, skolor och idrottsanläggningar som uppstår som en direkt konsekvens av bostadsprojektet. Det gäller även den del av utgifterna som avser kompensation för ianspråktagen idrottsmark eller anläggning.

Stadens kostnader för eventuell medfinansiering av externa infrastrukturprojekt ska åskådliggöras i en kommunövergripande kalkyl. Syftet är att belysa hur stadens kostnader för finansiering av infrastrukturinvesteringar i annan regi påverkar exploateringsprojektens lönsamhet.

Staden ska, i normalfallet framöver, inte finansiera infrastruktur som andra aktörer har huvudansvar för.

De långsiktiga finansiella nyckeltalen³ påverkas starkt av den investeringstakt som prognostiseras. Resultatmässigt lönsamma lånefinansierade projekt som inte belastar resultaträkningen sett över en längre period kan ändå ha en negativ påverkan på stadens finansiella ställning och soliditet. En helhetsbedömning måste ändå alltid göras utifrån arten av de behov som projekten ska tillgodose. Fastighetsförvaltande nämnder och bologsstyrelser ska därför genom en långsiktigt hållbar fastighetsförvaltning pröva möjligheten att avyttra fastigheter som saknar strategisk betydelse. Med en ökad medverkan från privata aktörer i nyproduktion av både bostäder, lokaler och anläggningar kan stadens investeringsutgifter hållas tillbaka, samtidigt som värdet av egen rådighet också måste beaktas.

Medfinansiering

I syfte att uppnå stadens inriktningsmål har staden prioriterat att medfinansiera ett antal statliga och regionala infrastrukturprojekt. Utbetalningarna till medfinansiering minskar det kassaflöde som finns att tillgå för finansiering av stadens egna investeringar.

En finansiell förutsättning för medfinansiering av statlig och regional infrastruktur är att den kan ske med egna medel. Mot bakgrund av stadens stora investeringsvolym måste staden därför prioritera att låta överskott stärka det egna kapitalet och soliditeten, och finansiera stadens egna investeringar. Medfinansiering sker i huvudsak när det finns starka skäl till detta och där infrastrukturprojektet gynnar stadens möjligheter att bygga bostäder.

Investeringsprocess

Staden tillämpar en gemensam styrmodell för stora investeringsprojekt, Stöd för Stora Investerings Projekt (SSIP). Modellen ska användas i investeringsprojekt där investeringsutgifterna bedöms överstiga 50 mnkr för stadens nämnder. Styrmodellen är uppdelad i fem faser och sju områden. Stadens nämnder använder modellen med dess mallar och bologsstyrelserna använder den i vissa delar enligt direktiv från Stockholms Stads-hus AB. SSIP finns tillgängligt på stadens intranät.

³ Aktuella nyckeltal är soliditet, kapitalkostnader i relation till nettodriftkostnader samt avskrivningar och räntenetto i relation till omsättning. Även egenfinansieringsgraden är ett finansiellt nyckeltal kopplat till investeringar.

Inför varje investeringsbeslut ska en kalkyl upprättas som sedan uppdateras och följs upp under hela projektet. Inom varje projekt ska grundläggande behov och syfte vara styrande. Kostnadsdrivande tillval ska inte projekteras. Eventuella fördyringar i projekt ska mötas av effektiviseringar som inte påverkar framtida driftkostnader negativt.

Prioriteringar

De olika perspektiven av hållbar utveckling (ekonomisk, miljömässig och social) ska, tillsammans med kommunfullmäktiges mål, tillämpas vid både prioritering, planering och genomförande av stadens investeringar. Det är även viktigt att i tidigt skede, redan vid utredningsbeslut, översiktligt bedöma lönsamheten i varje investeringsprojekt. Att prioritera åtgärder och alternativ inom varje projekt är därför av stor betydelse liksom att i tidigt skede analysera och prognosticera investeringars långsiktiga drifts- och underhållskonsekvenser. Planerad funktion och vald kvalitet ska alltid vara noga övervägd och stå i relation till de grundläggande behoven av utveckling och underhåll.

Vid framtagande av kommunkoncernens samlade investeringsplan fastställs det totala investeringsutrymmet, som har sin utgångspunkt i de rådande och prognosticerade finansiella förutsättningarna och kommunfullmäktiges mål. Utrymme för ersättningsinvesteringar ska reserveras i planen för att möta befintliga behov i verksamheterna samt för att säkerställa funktionen och det långsiktiga ekonomiska värdet på anläggningstillgångar såsom fastigheter och infrastruktur.

Staden ska i första hand prioritera områden för bostadsexploatering där det redan finns eller investeras i infrastrukturlösningar som kollektivtrafik, vägar med mera. Mängden projekt där utgifter är omfattande för markförvärv, evakuering, marksanering, överdäckningar och särskilda infrastrukturatgärder behöver begränsas. Det är av vikt att projekt fördelas över tid så att en hållbar finansiering kan åstadkommas. Detta tillsammans med en tät och area-effektiv utbyggnad av staden ger goda förutsättningar för lönsamma projekt och effektivt nyttjande av redan gjorda investeringar i väg- och ledningsnät, kommunikationer och till viss del även anläggningar för samhällsservice. Lönsamheten i exploateringarna kommer att vara avgörande för hur många icke-lönsamma projekt staden kommer att ha råd med. Det är, mot den bakgrunden, viktigt att säkerställa goda intäkter från de markvärden som skapas genom planläggning av sådana områden där omvandlingspotentialen är stor med avseende på markvärdeutvecklingen.

Staden ska aktivt arbeta för en ökad medverkan från privata aktörer i nyproduktion av bostäder, eftersom det håller tillbaka takten i stadens bostadsbolags skuldökning. Samtidigt ska allmännyttan öka sitt byggande, med målet att skapa fler hyresrätter med rimliga hyror. Medvetenhet om att bostadsmålet inte bara driver investeringar i bostäder utan också infrastruktur såsom gator med mera och i demografiskt betingade följdinvesteringar såsom i förskolor, skolor, idrott och kultur måste öka genom att berörda nämnder och bolag samverkar i investeringsplaneringen för en utbyggnad som motsvarar behoven och ger hållbara och väl fungerande boendemiljöer.

Staden ska planera för, men endast i undantagsfall investera i, lokaler som inte är avsedda för den egna verksamheten eller det kommunala uppdraget. I större stadsutvecklingsprojekt ska näringslivets möjligheter till samverkan med staden särskilt analyseras och beaktas under planering och genomförande.

Särskilda principer för olika investeringskategorier

Fastighets- och lokalpolicyn kompletterar och fördjupar investeringsstrategin med avseende på de investeringskategorier som omfattar lokal- och bostadsbehov för stadens verksamheter. Hyreskostnaderna inom alla kategorier ska aktivt hållas så låga som möjligt. Detta sker genom återhållsamhet med standardhöjningar, effektiva lokallösningar och kostnadseffektiv fastighetsförvaltning. Nedan beskrivs specifika principer som komplement till ovan, för respektive investeringskategori.

Bostäder

Investeringar för att skapa byggbar mark för nya bostäder är den investeringskategori som staden fortsatt kommer att avsätta stora resurser för. I varje projekt ska fördelningen mellan olika upplåtelseformer prövas. För att möta stadens tillväxttakt och behovet av nya bostäder ska därför kommunkoncernen verka för en betydande extern medverkan i bostadsbyggandet, samtidigt som även allmännyttan ska ges förutsättningar att bygga mera.

Infrastruktur

Investeringar i gång-, cykel- och kollektivtrafik ska prioriteras. Budgeten innebär en höjd ambition för framkomligheten för dessa trafikslag. Trafiknämndens investeringar fortsätter och ges ytterligare utrymme. Det ger förutsättningar för ökad framkomlighet, en bättre miljö och mindre klimatpåverkan. I samband med beslut om investeringar och reinvesteringar i infrastruktur ska ökat fokus läggas på att analysera drifts- och underhållskonsekvenser för att möjliggöra långsiktigt hållbara prioriteringar av projekt och åtgärder även utifrån driftsekonomin på lång sikt.

Förskola och skola

Staden behöver ha god beredskap och flexibilitet eftersom att den demografiska utvecklingen växlar över tid. Det sker bland annat till följd av stadsutveckling och att ny samhällsservice utvecklas. Fler barn och unga innebär ett ökat behov av förskolor och skolor. Kommunkoncernen kommer därför att behöva söka ökad extern medverkan exempelvis inom ramen för samverkansavtalet för gymnasiregionens behov, där utbyggnad är möjlig i angränsande kommuner.

Skolfastigheter i Stockholm AB, SISAB, äger och förvaltar merparten av stadens förskolor, grundskolor och gymnasieskolor. Bolagsstyrelsens investeringar påverkar stadens nämnder genom förändrade lokalkostnader. Därför ska en gemensam lägesbild tas fram med beställande nämnder. Den ska utgöra underlag för prioriteringar i investeringsplaneringen.

Idrott

Ambitionen ska vara att sprida investeringar i idrottsanläggningar geografiskt samt följa översiktsplanens intentioner att stärka fokusområden, strategiska samband, stadsdelsutvecklingsområden och att skapa mötesplatser. Volymen avseende dessa investeringar kommer behöva öka de kommande åren. Därför ökas investeringsvolymen med sammanlagt en miljard kronor under kommande mandatperiod för att säkra såväl planerade projekt som att nödvändiga nya anläggningar kan genomföras. För att minska stadens långsiktigt kostsamma dyra hyresåtaganden tillförs också investeringsmedel för att i egen regi kunna fullfölja projekten Brännkyrkahallen, Vårbergs IP och Västertorps simhall. Planering av nya idrottsanläggningar ska ske i samverkan med stadens bostadsplanering och skolplanering. Syftet är att uppnå en effektivare användning av stadens gymnastiksalar och idrottshallar.

Kultur

Kulturanläggningar bör ses som en samlad resurs för stadens invånare. Investeringar i kulturanläggningarna ska spridas geografiskt, bidra till att stärka kulturlivet också i ytterstaden, minska segregationen samt följa intentionerna i översiktsplanen att stärka stadsdelsutvecklingsområden och att skapa mötesplatser. För att säkerställa detta tilldelas Fastighetsnämnden en högre budget. Det finns samordnings- och effektiviseringsvinster i att samlokalisera till exempel kulturskolans lokaler och skollokaler.

Arbetsplatser/Kommersiella lokaler

I den växande regionen bedöms behovet av mark för nya verksamheter och arbetsplatser i staden öka markant till år 2030. Stadens planering måste ske på ett sådant sätt att det möjliggör ett varierat utbud av arbetsplatser i hela Stockholm. Det är viktigt att antalet arbetsplatser planeras ur ett helhetsperspektiv.

Planeringen för arbetsplatser är särskilt viktig för utveckling av ytterstaden, och då framförallt i söderort för att skapa balans i transportsystemet. Staden ska arbeta strategiskt för att öka antalet arbetsplatser i stadens södra delar, där antalet arbetsplatser inte ökat i takt med antalet bostäder.

Staden ska planera för, men endast i undantagsfall investera i kommersiella lokaler. Marknaden för kommersiella lokaler är väletablerad och kan erbjuda effektiva lokaler till marknadsmässiga hyror. Staden kan dock investera i kategorin inom ramen för fastighetsnämndens uppdrag, det vill säga att tillhandahålla ändamålsenliga lokaler för stadens hyresgäster och för att bibehålla och utveckla fastighetsvärdena genom en kostnadseffektiv fastighetsförvaltning. Inför genomgripande underhåll av rent kommersiella fastigheter som hyrs ut externt ska investeringen prövas mot andra alternativ.

Omsorg

Efterfrågan på vård- och omsorgsboenden i staden kommer att öka på 2020-talet. De skiftande behoven ställer fortsatt krav på samplanering mellan stadsdelsnämnderna, inte minst när det gäller boendeplanering. Micasa Fastigheter i Stockholm AB som äger och förvaltar stadens egna vård- och omsorgsboenden, trygghetsboende samt seniorbostäder, och vars investeringar därmed påverkar stadens nämnder, ska eftersträva area- och kostnadseffektiva lösningar i ny-, om- och tillbyggnation.

Park- och grönområden

Inriktningen i stadens översiktsplan är att kvaliteter i parker och grönområden ska förstärkas i samband med att staden förtätas. Funktionerna i den ekologiska infrastrukturen ska behållas och förstärkningar av svaga avsnitt ska prövas. Möjligheter till mångfunktionella ytor ska tas tillvara.

Investeringsplan för stadens nämnder

Mnkr	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Arbetsmarknadsnämnden						
Inventarier och maskiner	-4,0	-4,0	-4,0	-4,0	-4,0	-4,0
Investeringsplan, netto	-4,0	-4,0	-4,0	-4,0	-4,0	-4,0
Exploateringsnämnden						
Långsiktig investeringsplan, netto	-3 200,0	-3 200,0	-3 100,0	-3 100,0	-3 100,0	-3 100,0
Investeringsplan totalt, netto	-3 200,0	-3 200,0	-3 100,0	-3 100,0	-3 100,0	-3 100,0
Utgift	-4 100,0	-4 500,0	-4 200,0	-4 200,0	-4 200,0	-4 200,0
Inkomster	900,0	1 300,0	1 100,0	1 100,0	1 100,0	1 100,0
varav exploateringsinkomster	200,0	200,0	400,0	400,0	400,0	400,0
varav övriga inkomster	700,0	1 100,0	700,0	700,0	700,0	700,0
Fastighetsnämnden						
Långsiktig investeringsplan, netto	-300,0	-300,0	-300,0	-300,0	-300,0	-300,0
Utkad investeringsplan, netto	-460,0	-511,0	-352,5	-455,0	-240,0	-140,0
varav Bostadsrätter, förvärv (LSS, förskolor)	-120,0	-140,0	-80,0	-140,0	-140,0	-140,0
varav effektbelysning	-10,0	0,0				
varav Stadsbiblioteket	-100,0	-96,0	-3,5			
varav Tekniska nämndhuset (inkl fasad)	-230,0	-225,0	-19,0			
Långsiktig investeringsplan, idrottsinvesteringar	-370,0	-370,0	-370,0	-370,0	-370,0	-370,0
Utkad investeringsplan, idrottsinvesteringar	-194,8	-392,0	-785,0	-1 215,0	-1 580,0	-550,0
varav idrottsmiljard		-150,0	-150,0	-350,0	-350,0	
varav särskilda satsningar 2022	-114,3					
varav simhallsupprustning Eriksdal och Vällingb	-45,0	-150,0	-250,0	-300,0	-300,0	-300,0
varav större projekt i planeringsfas			-100,0	-200,0	-300,0	-200,0
varav kompensationsinvesteringar	-35,5	-65,0	-20,0	-40,0	-130,0	-50,0
varav ersätta projekt med eget ägande/rådighet där det tidigare planerats						
hyreskontrakt med långa löptider		-27,0	-265,0	-325,0	-400,0	
Investeringsplan, netto	-1 324,8	-1 573,0	-1 807,5	-2 340,0	-2 490,0	-1 360,0
varav egna investeringar totalt	-760,0	-811,0	-652,5	-755,0	-540,0	-440,0
varav idrottsinvesteringar totalt	-564,8	-762,0	-1 155,0	-1 585,0	-1 950,0	-920,0
Idrottsnämnden						
Långsiktig investeringsplan	-15,6	-15,6	-15,6	-15,6	-15,6	-15,6
varav friluft (båtsport)	-10,8	-10,8	-10,8	-10,8	-10,8	-10,8
Inventarier och maskiner	-29,5	-21,0	-17,0	-17,0	-17,0	-17,0
varav trygghet (lås och larm) idrott	-2,5					
Utkad investeringsplan friluft	-11,0	-1,5	-1,0			
varav Hellasgården, underhållsbehov	-4,0					
varav Hellasgården, tillgänglighet	-1,5					
varav Bergsundshamn, underhållsbehov	-0,5	-1,5	-1,0			
varav Bergsundshamn, laddinfrastruktur	-4,5					
varav Ågesta	-0,5					
Investeringsplan, netto	-56,1	-38,1	-33,6	-32,6	-32,6	-32,6
Kommunstyrelsen m.m.						
Inventarier och maskiner	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0
Investeringsplan, netto	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0
Kulturnämnden: kulturförvaltningen						
Inventarier och maskiner	-10,0	-6,3	-6,3	-6,3	-6,3	-6,3
Utkad investeringsplan	-23,0	-10,5				
varav särskilda satsningar 2022	-23,0					
varav säkerhet och tillgänglighet bibliotek		-2,1				
varav logistiknod bibliotek		-2,0				
varav säkerhet och underhåll kulturskolan		-2,1				
varav takrenovering scen Kungsträdgården		-1,0				
varav Stadsmuseets basutställning		-0,9				
varav lokalanpassning, förvaltning		-0,8				
varav Östermalm bibliotek, renovering		-1,6				
Investeringsplan, netto	-33,0	-16,8	-6,3	-6,3	-6,3	-6,3
Kulturnämnden: stadsarkivet						
Inventarier och maskiner	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0
Investeringsplan, netto	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0
Kyrkogårdsnämnden						
Långsiktig investeringsplan	-20,0	-20,0	-20,0	-20,0	-20,0	-20,0
Utkad investeringsplan	-153,5	-178,5	-19,8			
varav begravningsplats Järva	-90,0	-100,0	-17,8			
varav Nytt kapell Strandkyrkogården	-10,0	-28,0				
varav Skogskyrkogården, askgravar	-3,0	-11,0				
varav Räcksta kistgravar	-5,0	-37,0				
Säkerhetsåtgärder	-3,5	-2,5	-2,0			
Investeringsplan, netto	-173,5	-198,5	-39,8	-20,0	-20,0	-20,0

Mnkr	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Miljö- och hälsoskyddsnämnden						
Inventarier och maskiner	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3
Investeringsplan, netto	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3
Servicenämnden						
Inventarier och maskiner	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0
Investeringsplan, netto	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0
Socialnämnden						
Inventarier och maskiner	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0
Investeringsplan, netto	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0
Stadsbyggnadsnämnden						
Inventarier och maskiner	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0
Investeringsplan, netto	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0
Trafiknämnden						
Långsiktig investeringsplan, netto	-1 030,0	-1 030,0	-1 180,0	-1 330,0	-1 130,0	-730,0
varav framkomlighet gång		-50,0	-125,0	-150,0	-100,0	
varav framkomlighet kollektivtrafik		-50,0	-125,0	-150,0	-100,0	
varav framkomlighet cykel		-200,0	-200,0	-300,0	-200,0	
Utökad investeringsplan, netto	-98,0	-125,0	-175,0	-275,0	-200,0	-300,0
varav särskilda satsningar 2022	-23,0					
varav framkomlighet Slussen		-50,0	-100,0	-100,0		
varav större infrastrukturprojekt i planeringsfas				-100,0	-200,0	-300,0
varav investering i grönstruktur	-75,0	-75,0	-75,0	-75,0	0,0	0,0
Investeringsplan totalt, netto	-1 128,0	-1 155,0	-1 355,0	-1 605,0	-1 330,0	-1 030,0
Utgift	-1 168,0	-1 185,0	-1 355,0	-1 605,0	-1 330,0	-1 030,0
Inkomster	40,0	30,0				
Utbildningsnämnden						
Inventarier och maskiner	-125,0	-100,0	-100,0	-100,0	-100,0	-100,0
Investeringsplan, netto	-125,0	-100,0	-100,0	-100,0	-100,0	-100,0
Äldrenämnden						
Inventarier och maskiner	-3,8	-3,8	-3,8	-3,8	-3,8	-3,8
Investeringsplan, netto	-3,8	-3,8	-3,8	-3,8	-3,8	-3,8
Överförmyndarnämnden						
Inventarier och maskiner	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Investeringsplan, netto	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Stadsdelsnämnderna						
Inventarier och maskiner	-30,0	-30,0	-30,0	-30,0	-30,0	-30,0
Stadsmiljö, park- och grönområden, tillgänglighet	-238,0	-200,0	-200,0	-155,0	-155,0	-155,0
varav särskilda satsningar 2022	-38,0					
Investeringsplan, netto	-268,0	-230,0	-230,0	-185,0	-185,0	-185,0
Central medelsreserv 4	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Centralt redovisade investeringsmedel	-450,0	-500,0	-500,0	-450,0	-450,0	-450,0
varav särskilda satsningar 2022	-269,0					
varav klimatområde		-250,0	-250,0	-250,0	-250,0	
varav trygghetsmedel	-100,0	-100,0	-100,0	-100,0	-100,0	
varav hästgård	-25,0	-15,0				
varav lokala åtgärdsprogram, vatten		-30,0				
Investeringsplan, netto	-450,0	-500,0	-500,0	-450,0	-450,0	-450,0
Totalt						
Inventarier och maskiner	-212,7	-175,5	-171,5	-171,5	-171,5	-171,5
Långsiktig investeringsplan, netto	-5 173,6	-5 135,6	-5 185,6	-5 290,6	-5 090,6	-4 690,6
Utökad investeringsplan, netto	-940,3	-1 218,5	-1 333,3	-1 945,0	-2 020,0	-990,0
Central medelsreserv 4	-450,0	-500,0	-500,0	-450,0	-450,0	-450,0
Investeringsplan totalt, netto	-6 776,6	-7 029,6	-7 190,4	-7 857,1	-7 732,1	-6 302,1
Utgifter, brutto	-7 716,6	-8 359,6	-8 290,4	-8 957,1	-8 832,1	-7 402,1
Inkomster, brutto	940,0	1 330,0	1 100,0	1 100,0	1 100,0	1 100,0

Bilaga 3:10

Specifikation av investeringsplan för stadsdelsnämnderna

Mnkr	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Stadsdelsnämnd Rinkeby-Kista						
Stadsmiljö, investeringar i park- och grönområden	-14,3	-13,8	-12,7	-6,0	-6,0	-6,0
Inventarier och maskiner	-1,8	-1,8	-1,8	-1,8	-1,8	-1,8
Investeringsplan, netto	-16,1	-15,6	-14,5	-7,8	-7,8	-7,8
Stadsdelsnämnd Spånga-Tensta						
Stadsmiljö, investeringar i park- och grönområden	-11,5	-9,5	-9,5	-4,5	-4,5	-4,5
Inventarier och maskiner	-1,3	-1,4	-1,4	-1,4	-1,4	-1,4
Investeringsplan, netto	-12,8	-10,9	-10,9	-5,9	-5,9	-5,9
Stadsdelsnämnd Hässelby-Vällingby						
Stadsmiljö, investeringar i park- och grönområden	-22,1	-19,5	-18,8	-9,5	-9,5	-9,5
Inventarier och maskiner	-2,8	-2,8	-2,8	-2,8	-2,8	-2,8
Investeringsplan, netto	-24,9	-22,3	-21,6	-12,3	-12,3	-12,3
Stadsdelsnämnd Bromma						
Stadsmiljö, investeringar i park- och grönområden	-21,0	-21,3	-19,3	-9,7	-9,7	-9,7
Inventarier och maskiner	-2,9	-2,9	-2,9	-2,9	-2,9	-2,9
Investeringsplan, netto	-23,9	-24,2	-22,2	-12,6	-12,6	-12,6
Stadsdelsnämnd Kungsholmen						
Stadsmiljö, investeringar i park- och grönområden	-16,4	-13,9	-13,9	-6,3	-6,3	-6,3
Inventarier och maskiner	-1,9	-1,9	-1,9	-1,9	-1,9	-1,9
Investeringsplan, netto	-18,3	-15,8	-15,8	-8,2	-8,2	-8,2
Stadsdelsnämnd Norrmalm						
Stadsmiljö, investeringar i park- och grönområden	-19,8	-11,7	-16,2	-9,2	-9,2	-9,2
Inventarier och maskiner	-2,8	-2,8	-2,8	-2,8	-2,8	-2,8
Investeringsplan, netto	-22,6	-14,5	-19,0	-12,0	-12,0	-12,0
Stadsdelsnämnd Östermalm						
Stadsmiljö, investeringar i park- och grönområden	-18,7	-14,4	-14,4	-7,4	-7,4	-7,4
Inventarier och maskiner	-2,2	-2,2	-2,2	-2,2	-2,2	-2,2
Investeringsplan, netto	-20,9	-16,6	-16,6	-9,6	-9,6	-9,6
Stadsdelsnämnd Södermalm						
Stadsmiljö, investeringar i park- och grönområden	-24,3	-21,3	-20,2	-10,2	-10,2	-10,2
Inventarier och maskiner	-3,1	-3,1	-3,1	-3,1	-3,1	-3,1
Investeringsplan, netto	-27,4	-24,4	-23,3	-13,3	-13,3	-13,3
Stadsdelsnämnd Enskede-Årsta-Vantör						
Stadsmiljö, investeringar i park- och grönområden	-25,3	-21,3	-21,2	-10,7	-10,7	-10,7
Inventarier och maskiner	-3,2	-3,2	-3,2	-3,2	-3,2	-3,2
Investeringsplan, netto	-28,5	-24,5	-24,4	-13,9	-13,9	-13,9
Stadsdelsnämnd Skarpnäck						
Stadsmiljö, investeringar i park- och grönområden	-13,6	-11,1	-11,6	-5,5	-5,5	-5,5
Inventarier och maskiner	-1,6	-1,6	-1,6	-1,6	-1,6	-1,6
Investeringsplan, netto	-15,2	-12,7	-13,2	-7,1	-7,1	-7,1
Stadsdelsnämnd Farsta						
Stadsmiljö, investeringar i park- och grönområden	-15,0	-12,6	-12,5	-6,3	-6,3	-6,3
Inventarier och maskiner	-1,9	-1,9	-1,9	-1,9	-1,9	-1,9
Investeringsplan, netto	-16,9	-14,5	-14,4	-8,2	-8,2	-8,2
Stadsdelsnämnd Hägersten-Älvsjö						
Stadsmiljö, investeringar i park- och grönområden	-25,2	-20,2	-20,8	-10,3	-10,3	-10,3
Inventarier och maskiner	-3,1	-3,1	-3,1	-3,1	-3,1	-3,1
Investeringsplan, netto	-28,3	-23,3	-23,9	-13,4	-13,4	-13,4
Stadsdelsnämnd Skärholmen						
Stadsmiljö, investeringar i park- och grönområden	-10,8	-9,4	-8,9	-4,4	-4,4	-4,4
Inventarier och maskiner	-1,4	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3
Investeringsplan, netto	-12,2	-10,7	-10,2	-5,7	-5,7	-5,7
Investeringar i stadsmiljö, ofördelat stadsdelsnämnd	0,0	0,0	0,0	-55,0	-55,0	-55,0

Investeringsplan för bolag inom Stockholm Stadshus AB

Mnkr	2022	2023	2024	2025	2026	2027
AB Svenska bostäder						
Investeringsplan, netto	-2 100,0	-2 150,0	-2 100,0	-2 100,0	-2 100,0	-2 100,0
AB Familjebostäder						
Investeringsplan, netto	-1 650,0	-1 600,0	-1 300,0	-1 300,0	-1 700,0	-1 700,0
AB Stockholmshem						
Investeringsplan, netto	-1 500,0	-1 495,0	-1 664,0	-1 740,0	-1 746,0	-1 750,0
Bostadsförmedlingen Stockholm AB						
Investeringsplan, netto	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Micasa Fastigheter i Stockholm AB						
Investeringsplan, bruttoutgifter	-745,0	-624,0	-850,0	-1 182,0	-1 290,0	-878,0
Skolfastigheter i Stockholm AB						
Investeringsplan, bruttoutgifter	-2 000,0	-2 400,0	-2 300,0	-2 600,0	-2 800,0	-2 700,0
Stockholm Vatten och Avfall AB						
Investeringsplan, bruttoutgifter	-4 450,0	-4 250,0	-4 758,0	-4 629,0	-4 295,0	-4 309,0
Stockholms Hamn AB						
Investeringsplan, bruttoutgifter	-350,0	-200,0	-200,0	-200,0	-200,0	-200,0
AB Stokab						
Investeringsplan, bruttoutgifter	-200,0	-200,0	-200,0	-200,0	-200,0	-200,0
Stockholm stads Parkering						
Investeringsplan, bruttoutgifter	-270,0	-331,0	-432,0	-596,0	-725,0	-585,0
Kulturhuset Stadsteatern AB						
Investeringsplan, bruttoutgifter	-24,0	-24,0	-24,0	-24,0	-24,0	-24,0
Stockholm Globe Arena Fastigheter AB						
Investeringsplan, bruttoutgifter	-28,0	-115,0	-592,0	-54,0	-84,0	-4,0
Mässfastigheter i Stockholm AB						
Investeringsplan, bruttoutgifter	-24,0	-40,0	-54,0	-27,0	-35,0	-25,0
Stockholm Business Region AB						
Investeringsplan, bruttoutgifter	0,0	-2,0	0,0	0,0	0,0	0,0
S:t Erik Markutveckling AB						
Investeringsplan, bruttoutgifter	-42,0	-316,0	-377,0	-269,0	-51,0	-51,0
S:t Erik Försäkring AB						
Investeringsplan, bruttoutgifter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
TOTAL INVESTERINGSPLAN, bruttoutgifter för bolag i koncernen Stockholms Stadshus AB	-13 383,0	-13 747,0	-14 851,0	-14 921,0	-15 250,0	-14 526,0
INVESTERINGSPLAN, bruttoutgifter för stadens nämnder	-7 716,6	-8 359,6	-8 290,4	-8 957,1	-8 832,1	-7 402,1
TOTAL INVESTERINGSPLAN, bruttoutgifter för bolag i koncernen Stockholms Stadshus AB samt stadens nämnder.	-21 099,6	-22 106,6	-23 141,4	-23 878,1	-24 082,1	-21 928,1

Pågående genomförandeprojekt som kommunfullmäktige beslutat om

Exploateringsnämnden	Dnr	Utgift Mnkr	Inkomst Mnkr
<i>Hammarby Sjöstad</i>			
Kvarteret Lugnet 3, bostäder	302-1477/2014	-127,9	226,4
Kvarteren Påsen och Godsvagnen	123-2060/2015	-57,7	18,4
<i>Nordvästra Kungsholmen</i>			
Hornsbergskvarteren	KS 2020/421	-1 438,0	93,0
Kristineberg, Krillans krog, bostäder	311-1873/2012	-69,0	
Stadshagen	KS 2018/489	-693,0	48,0
<i>Norra Djurgårdsstaden</i>			
Genomförandebeslut 3, detaljplan Västra samt sopsuganläggning	302-0806/2010	-763,0	149,0
Genomförandebeslut 5, bostäder inom Norra 2, Hjorthagen	302-0526/2012	-281,0	
Genomförandebeslut 13, Kolkajen-Ropsten	123-1339/2017	-345,0	
Reviderat genomförandebeslut Bobergs gatan	123-1339/2017	-500,0	19,0
Gasverket, reviderat genomförandebeslut 11	123-1339/2017	-1 071,0	110,0
Ångsbotten, bostäder	302-1935/2013	-313,0	180,0
Bygglögnstikcenter i Hjorthagen, reviderat genomförandebeslut	KS 2020/1761	-506,0	555,0
Gasklocka 3 och 4	302-0284/2014	-99,0	400,0
Genomförandebeslut 8, Brofästet, bostäder	123-0399/2015	-270,0	1 050,0
Kvarteret Jackproppen	123-0744/2016	-88,0	112,0
Gasklocka 2	KS 2021/767	-1 053,0	
<i>Fokus Skärholmen</i>			
Mäläräng	KS 2019/743	-832,4	44,9
Söderholmen	KS 2018/1656	-126,0	
Vårbergstoppen	123-1634/2017	-91,4	
Vårbergsvägen	KS 2020/1556	-518,3	6,9
Skärholmsdalen	KS 2022/124	-927,4	-229,3
Stångsholmsbacken	KS 2021-1256	-215,1	55,7
Hagastaden reviderat genomförandebeslut	KS 2021/1095	-10 436,0	13 653,0
Slussen - reviderat genomförandebeslut	123-1103/2015	-12 100,0	2 200,0
Akalla 4:1, Tenstaterrassen	KS 2022/672	-168,4	21,6
Albano, studentbostäder	311-1852/2012	-168,0	
Archimedes	KS 2018/746	-116,0	64,0
Ävlsberg, Fader Bergström	KS 2022/267	-132,6	28,4
Bjurbäcken, Fokus Hagsätra Rågsved reviderat genomförandebeslut	KS 2021/1092	-102,1	86,5
Blackebergsvägen etapp 2-3	KS 2021/1717	-263,9	274,5
Brandstegen/Bäckvägen, reviderat genomförandebeslut	KS 2020/1286	-197,1	11,7
Bromma Blocks, reviderat genomförandebeslut	KS 2018/1037	-268,0	28,2
Bromma, Västerled	123-0556/2016	-71,0	
Bromstensstaden etapp 1, reviderat genomförandebeslut	KS 2018/487	-910,0	65,3
Bromstensstaden etapp 2	KS 2018/487	-144,0	266,2
Diabilden	KS 2018/1859	-95,8	0,3
Gamla Tyresövägen	KS/2021/1093	-161,2	167,4
Hornsbruks gatan	KS 2021/1695	-74,0	103,0
Kabelverket etapp 3 reviderat genomförandebeslut	KS 2020/400	-126,8	16,1
Kabelverket etapp 4 reviderat genomförandebeslut	KS 2020/401	-58,8	0,2
Kista Gärd 2, bostäder	123-0265/2015	-31,0	140,0
Kista Äng	KS 2020/1757	-603,0	0,3
Mariehäll - utbyggnad av Annedal	302-0793/2007	-420,0	
Nordmarksvägen etapp 2	KS 2021/1257	-185,0	18,0
Nykroppagatan	KS 2021/1094	-121,4	44,1
Näskubben	123-1532/2016	-58,0	
Ordenskapitlet	KS 2018/1850	-61,8	
Packrummet reviderat genomförandebeslut	KS 2021/1254	-526,9	54,0
Persikan	123-2113/2016	-800,7	
Perstorp	123-2111/2016	-105,0	
Primus 1, bostäder	123-1633/2017	-531,0	178,0
Rinkeby Allé, bostäder	123-2065/2015	-124,0	
Rosenlundsparken, bostäder, reviderat genomförandebeslut	KS 2018/445	-193,2	
Rågsveds naturreservat	KS 2018/652	-54,9	
Sandåkravägen reviderat genomförandebeslut	KS 2021/437	-94,4	
Skattsedeln, reviderat genomförandebeslut	KS 2020/927	-64,0	6,0
Spångaviadukten	KS 2020/1772	-82,5	
Sköndal 2:1 reviderat genomförandebeslut	KS 2021/437	-94,4	
Sätra 2:1, genomförandebeslut	KS 2022/790	-98,2	24,5
Södermalm, Mariagårdstappan, reviderat genomförandebeslut	2017/002040	-199,0	
Slakthusområdet etapp 1	KS 2020/1558	-813,0	16,0
Tippen matafallsanläggning	KS 2021/1362	-69,2	21,0
Trafikflyget i Bromma, reviderat genomförandebeslut	KS 2022/980	-195,0	15,2
Årsta, Packrummet, bostäder	123-1640/2015	-214,0	6,6
Årstafältet, etapp 1, bostäder	123-1519/2015	-999,0	104,0
Årstafältet etapp 2/3	KS 2022/979	-1 996,0	377,0
Årstastråket, etapp 1, bostäder	302-0481/2012	-170,0	
Årstastråket, etapp 2, reviderat genomförandebeslut	KS 2020/693	-308,0	-8,0

	Dnr	Utgift	Inkomst
Fastighetsnämnden			
Högdalens sim- och idrottshall, reviderat genomförandebeslut	KS 2018/594	-160,0	
Ombyggnad av Tekniska nämndhuset	122-1830/2017	-1 094,0	
Gubbängens sportfält	KS 2019/916	-87,0	
Stadsbiblioteket, underhåll	KS 2019/1120	-260,0	
Kristinebergs IP upprustning	KS 2021/934	Sekreteress	
Brandstation Farsta	KS 2022/559	Sekreteress	
Brandstation Kungsholmen	KS 2021/1720	Sekreteress	
Uppbådet 1 Anpassn adm lokaler Älvsjö SDF	KS 2021/1678	Sekreteress	
Västberga 1:1 Ny ishall Mälarhöjdens IP	KS 2022/756	Sekreteress	
Älvsjöbadet	KS 2022/560	Sekreteress	
Trafiknämnden			
Reinvesteringsprogram, offentlig belysning och trafiksignaler	314-0476/2011	-740,0	
Söder Mälarstrand, förstärkning och cykelåtgärder	124-1097/2017	-130,0	
Cykelåtgärder Vasagatan, reviderat genomförandebeslut	KS 2019/1013	-290,0	109,0
Reinvesteringsprogram trafiksignaler 2017-2021	124-1358/2016	-180,0	
Reinvesteringsprogram gatuytor 2020-2023	KS 2019/1935	-480,0	
Hastighetsplaner, delområde 1, etapp 1	124-0894/2017	-79,0	
Hastighetsplaner, delområde 2, etapp 1	KS 2018/1250	-137,0	
Hastighetsplaner, delområde 3, etapp 1	KS 2020/1682	-88,5	
Cykelbana Ulvsundavägen	KS 2020/911	-57,0	0,7
Ny bergbana i Skärholmen	KS 2019/1812	-70,0	
Kungsgatan, förstärkningsåtgärder	KS 2021/1103	-300,0	
Västberga Allé, utbyggnad av cykelpendlingstråk, trygghets- och trafiksäkerhetsåtgärder	KS 2021/1101	-70,0	30,0
Västerbron, breddning av gång- och cykelbanor	KS 2021/1281	-68,0	
Norra Danviksbron, renovering	KS 2021/1698	-285,0	25,0
Program för energibesparande armaturutbyte 2022-2026	KS 2021/1098	-204,0	
Kyrkogårdsnämnden			
Järva begravningsplats	KS 2018/1495	-357,0	

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Kommunstyrelsens förslag till budget 2023 och inriktning för 2024 och 2025

Mnkr	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Driftverksamhet				
Anslag för nämndens verksamhet				
Kostnader (-)	-1 765,2	-1 840,3	-1 855,0	-1 864,0
Drift och underhåll	-1 754,8	-1 828,9	-1 843,6	-1 852,6
Avskrivningar	-10,1	-11,0	-11,0	-11,0
Internräntor	-0,3	-0,4	-0,4	-0,4
Intäkter	38,0	38,9	38,9	38,9
Summa stadsdelsnämnd - netto	-1 727,2	-1 801,4	-1 816,1	-1 825,1
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-16,1	-15,6	-14,5	-7,8
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	-16,1	-15,6	-14,5	-7,8

Varav övriga verksamheter, som anslagsfinansieras				
Dagverksamhet för äldre invandrare, kostnader	-1,4	-1,4	-1,4	-1,4

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Kommunstyrelsens förslag till budget 2023 och inriktning för 2024 och 2025

Mnkr	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Driftverksamhet				
Anslag för nämndens verksamhet				
Kostnader (-)	-1 222,2	-1 284,4	-1 295,2	-1 301,9
Drift och underhåll	-1 214,4	-1 276,4	-1 287,2	-1 293,9
Avskrivningar	-7,5	-7,6	-7,6	-7,6
Internräntor	-0,3	-0,4	-0,4	-0,4
Intäkter	32,6	34,0	34,0	34,0
Summa stadsdelsnämnd - netto	-1 189,6	-1 250,4	-1 261,2	-1 267,9
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-12,8	-10,9	-10,9	-5,9
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	-12,8	-10,9	-10,9	-5,9

Varav övriga verksamheter, som anslagsfinansieras				
--	--	--	--	--

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Kommunstyrelsens förslag till budget 2023 och inriktning för 2024 och 2025

Mnkr	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Driftverksamhet				
Anslag för nämndens verksamhet				
Kostnader (-)	-2 129,3	-2 220,1	-2 244,3	-2 262,3
Drift och underhåll	-2 114,1	-2 203,9	-2 228,1	-2 246,1
Avskrivningar	-14,6	-15,4	-15,4	-15,4
Internräntor	-0,6	-0,8	-0,8	-0,8
Intäkter	60,3	60,3	60,3	60,3
Summa stadsdelsnämnd - netto	-2 069,0	-2 159,8	-2 184,0	-2 202,0
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-24,9	-22,3	-21,6	-12,3
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	-24,9	-22,3	-21,6	-12,3
Varav övriga verksamheter, som anslagsfinansieras				

Bromma stadsdelsnämnd

Kommunstyrelsens förslag till budget 2023 och inriktning för 2024 och 2025

Mnkr	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Driftverksamhet				
Anslag för nämndens verksamhet				
Kostnader (-)	-1 715,4	-1 782,8	-1 805,1	-1 823,5
Drift och underhåll	-1 703,2	-1 769,8	-1 792,1	-1 810,5
Avskrivningar	-11,7	-12,2	-12,2	-12,2
Internräntor	-0,5	-0,8	-0,8	-0,8
Intäkter	60,0	60,2	60,2	60,2
Summa stadsdelsnämnd - netto	-1 655,4	-1 722,6	-1 744,9	-1 763,3
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-23,9	-24,2	-22,2	-12,6
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	-23,9	-24,2	-22,2	-12,6

Varav övriga verksamheter, som anslagsfinansieras				
Språkförskola, intäkter	0,1	0,1	0,1	0,1
Korttidsboendet Kinesen, demens, kostnader	-4,6	-4,6	-4,6	-4,6
Språkförskola, kostnader	0,0	-2,8	-2,8	-2,8

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Kommunstyrelsens förslag till budget 2023 och inriktning för 2024 och 2025

Mnkr	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Driftverksamhet				
Anslag för nämndens verksamhet				
Kostnader (-)	-1 321,4	-1 372,0	-1 391,9	-1 409,3
Drift och underhåll	-1 305,7	-1 353,9	-1 373,8	-1 391,2
Avskrivningar	-15,2	-17,4	-17,4	-17,4
Internräntor	-0,5	-0,7	-0,7	-0,7
Intäkter	43,4	42,7	42,7	42,7
Summa stadsdelsnämnd - netto	-1 278,0	-1 329,3	-1 349,2	-1 366,6
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-18,3	-15,8	-15,8	-8,2
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	-18,3	-15,8	-15,8	-8,2

Varav övriga verksamheter, som anslagsfinansieras				
Habiliteringsenheten i Stadshagen, kostnader	-4,5	-4,5	-4,5	-4,5
Habiliteringsenheten, kostnader	-5,0	-5,0	-5,0	-5,0
Habiliteringsenhet för barn, kostnader	-0,7	-0,7	-0,7	-0,7
Förskola för döva och hörselskadade barn, kostnader	-6,2	-6,2	-6,2	-6,2

Norrmalms stadsdelsnämnd

Kommunstyrelsens förslag till budget 2023 och inriktning för 2024 och 2025

Mnkr	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Driftverksamhet				
Anslag för nämndens verksamhet				
Kostnader (-)	-1 359,8	-1 416,9	-1 436,1	-1 453,4
Drift och underhåll	-1 347,7	-1 403,3	-1 422,5	-1 439,8
Avskrivningar	-11,7	-12,9	-12,9	-12,9
Internräntor	-0,4	-0,7	-0,7	-0,7
Intäkter	44,8	43,8	43,8	43,8
Summa stadsdelsnämnd - netto	-1 315,0	-1 373,1	-1 392,3	-1 409,6
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-22,6	-14,5	-19,0	-12,0
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	-22,6	-14,5	-19,0	-12,0

Varav övriga verksamheter, som anslagsfinansieras				
Vasaträffen, kostnader	-2,6	-2,6	-2,6	-2,6

Östermalms stadsdelsnämnd

Kommunstyrelsens förslag till budget 2023 och inriktning för 2024 och 2025

Mnkr	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Driftverksamhet				
Anslag för nämndens verksamhet				
Kostnader (-)	-1 652,9	-1 756,5	-1 783,0	-1 808,7
Drift och underhåll	-1 640,8	-1 743,3	-1 769,8	-1 795,5
Avskrivningar	-11,6	-12,5	-12,5	-12,5
Internräntor	-0,5	-0,7	-0,7	-0,7
Intäkter	52,7	53,1	53,1	53,1
Summa stadsdelsnämnd - netto	-1 600,2	-1 703,4	-1 729,9	-1 755,6
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-20,9	-16,6	-16,6	-9,6
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	-20,9	-16,6	-16,6	-9,6

Varav övriga verksamheter, som anslagsfinansieras				
Ungdomsmottagning (SKUM), kostnader	-2,8	-2,8	-2,8	-2,8

Södermalms stadsdelsnämnd

Kommunstyrelsens förslag till budget 2023 och inriktning för 2024 och 2025

Mnkr	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Driftverksamhet				
Anslag för nämndens verksamhet				
Kostnader (-)	-2 688,4	-2 839,8	-2 882,2	-2 918,7
Drift och underhåll	-2 667,9	-2 817,2	-2 859,6	-2 896,1
Avskrivningar	-19,8	-21,5	-21,5	-21,5
Internräntor	-0,7	-1,1	-1,1	-1,1
Intäkter	77,1	77,8	77,8	77,8
Summa stadsdelsnämnd - netto	-2 611,3	-2 762,0	-2 804,4	-2 840,9
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-27,4	-24,4	-23,3	-13,3
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	-27,4	-24,4	-23,3	-13,3

Varav övriga verksamheter, som anslagsfinansieras				
Träffpunkt för synskadade, kostnader	-1,4	-1,4	-1,4	-1,4
Club Reimers, kostnader	-1,8	-1,8	-1,8	-1,8
Club Reimers, intäkter	1,8	1,8	1,8	1,8
Tellus fritidscenter, kostnader	-4,7	-4,7	-4,7	-4,7
Hornskroken, kostnader	-6,0	-6,0	-6,0	-6,0
Mariahissen/Tanto Servicehus, kostnader	-0,9	-0,9	-0,9	-0,9
Språkförskola Bamse, kostnader	-8,9	-9,4	-9,4	-9,4
Språkförskola Bamse, intäkter	0,6	0,6	0,6	0,6
Turbundna resor Bamse	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0
Reimers förskola, kostnader	-10,5	-11,2	-11,2	-11,2
Reimers förskola, intäkter	0,2	0,2	0,2	0,2

Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsnämnd

Kommunstyrelsens förslag till budget 2023 och inriktning för 2024 och 2025

Mnkr	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Driftverksamhet				
Anslag för nämndens verksamhet				
Kostnader (-)	-2 589,1	-2 692,3	-2 720,6	-2 740,5
Drift och underhåll	-2 571,2	-2 671,5	-2 699,8	-2 719,7
Avskrivningar	-17,2	-19,7	-19,7	-19,7
Internräntor	-0,7	-1,1	-1,1	-1,1
Intäkter	82,7	84,1	84,1	84,1
Summa stadsdelsnämnd - netto	-2 506,4	-2 608,2	-2 636,5	-2 656,4
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-28,5	-24,5	-24,4	-13,9
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	-28,5	-24,5	-24,4	-13,9

Varav övriga verksamheter, som anslagsfinansieras				
Svedmyrabadet, kostnader	-2,9	-2,9	-2,9	-2,9
Svedmyrabadet, intäkter	0,2	0,2	0,2	0,2

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Kommunstyrelsens förslag till budget 2023 och inriktning för 2024 och 2025

Mnkr	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Driftverksamhet				
Anslag för nämndens verksamhet				
Kostnader (-)	-1 238,0	-1 315,2	-1 330,5	-1 341,3
Drift och underhåll	-1 227,6	-1 304,5	-1 319,8	-1 330,6
Avskrivningar	-9,9	-10,1	-10,1	-10,1
Internräntor	-0,5	-0,6	-0,6	-0,6
Intäkter	37,8	38,8	38,8	38,8
Summa stadsdelsnämnd - netto	-1 200,2	-1 276,4	-1 291,7	-1 302,5
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-15,2	-12,7	-13,2	-7,1
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Inventarier och maskiner	-15,2	-12,7	-13,2	-7,1
Varav övriga verksamheter, som anslagsfinansieras				
Judiska hemmet, kostnader	-3,5	-3,5	-3,5	-3,5

Farsta stadsdelsnämnd

Kommunstyrelsens förslag till budget 2023 och inriktning för 2024 och 2025

Mnkr	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Driftverksamhet				
Anslag för nämndens verksamhet				
Kostnader (-)	-1 862,6	-1 939,4	-1 962,5	-1 980,4
Drift och underhåll	-1 851,5	-1 927,6	-1 950,7	-1 968,6
Avskrivningar	-10,7	-11,2	-11,2	-11,2
Internräntor	-0,4	-0,6	-0,6	-0,6
Intäkter	58,1	59,6	59,6	59,6
Summa stadsdelsnämnd - netto	-1 804,5	-1 879,8	-1 902,9	-1 920,8
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-16,9	-14,5	-14,4	-8,2
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	-16,9	-14,5	-14,4	-8,2
Varav övriga verksamheter, som anslagsfinansieras				

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd

Kommunstyrelsens förslag till budget 2023 och inriktning för 2024 och 2025

Mnkr	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Driftverksamhet				
Anslag för nämndens verksamhet				
Kostnader (-)	-2 949,1	-3 088,5	-3 121,5	-3 146,8
Drift och underhåll	-2 929,9	-3 063,1	-3 096,1	-3 121,4
Avskrivningar	-18,5	-23,9	-23,9	-23,9
Internräntor	-0,7	-1,5	-1,5	-1,5
Intäkter	110,9	111,1	111,1	111,1
Summa stadsdelsnämnd - netto	-2 838,2	-2 977,4	-3 010,4	-3 035,7
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-28,3	-23,3	-23,9	-13,4
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	-28,3	-23,3	-23,9	-13,4
Varav övriga verksamheter, som anslagsfinansieras				

Skärholmens stadsdelsnämnd

Kommunstyrelsens förslag till budget 2023 och inriktning för 2024 och 2025

Mnkr	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Driftverksamhet				
Anslag för nämndens verksamhet				
Kostnader (-)	-1 330,8	-1 355,6	-1 370,2	-1 379,5
Drift och underhåll	-1 317,4	-1 344,1	-1 358,7	-1 368,0
Avskrivningar	-13,0	-11,1	-11,1	-11,1
Internräntor	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4
Intäkter	29,6	30,0	30,0	30,0
Summa stadsdelsnämnd - netto	-1 301,2	-1 325,6	-1 340,2	-1 349,5
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-12,2	-10,7	-10,2	-5,7
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	-12,2	-10,7	-10,2	-5,7
Varav övriga verksamheter, som anslagsfinansieras				

Förslag till kommunfullmäktiges indikatorer budget 2023

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2023	KF:s årsmål 2024	KF:s årsmål 2025
1.2 Alla barn ska ges likvärdig möjlighet till utveckling och lärande i förskolan och skolan	Andel elever i årskurs 6 med godkänt betyg i alla ämnen	80 %	80 %	80 %
	Andel elever i årskurs 9 med godkänt betyg i alla ämnen	82 %	82 %	82 %
	Andel elever som är behöriga till nationella program, exklusive nyanlända och elever med okänd bakgrund	95 %	95 %	95 %
	Andel gymnasieelever som slutfört utbildning inom nationella program inom tre år med gymnasieexamen	80 %	80 %	80 %
	Andel legitimerade förskollärare av totalt antal anställda (årsarbetare)	33 %	33 %	33 %
	Antal barn per grupp	15	15	15
	Antal förskolebarn per anställd (årsarbetare)	4,9	4,9	4,9
	Förskollärartäthet	15,5	15,5	15,5
1.3 Stockholms stad ska ge stöd och omsorg där behoven är som störst	Andel barn och unga som åter blir föremål för anmälan/ansökan efter avslutad utredning	24 %	24 %	24 %
	Andel brukare som är nöjd med sin insats (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	80 %	80 %	80 %
	Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de blir väl bemötta av stadens personal (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	90 %	90 %	90 %
	Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de kan påverka insatsens utformning (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	79 %	79 %	80 %
	Andel placerade barn i skolåldern som klarar målen i kärnämnen i grundskolan	75 %	75 %	75 %

Bilaga 5:2

Obligatorisk nämndindikator				
	Andel personer som själva upplever att de får en förbättrad situation av insatserna de fått från socialtjänsten (vuxna missbruk)	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel personer som själva upplever att de får en förbättrad situation av insatserna de fått från socialtjänsten (socialpsykiatri)	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel personer som själva upplever att de får en förbättrad situation av insatserna de fått från socialtjänsten (våld i nära relation)	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel utredningar av barn och unga där barnet varit delaktigt och fått återkoppling	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Brukarens upplevelse av trygghet - LSS-boende, vuxna och barn (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel brukare inom omsorgen för personer med funktionsnedsättning som inte upplever diskriminering (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	Öka	Öka	Öka
	Andel brukare inom socialpsykiatri som inte upplever diskriminering	Öka	Öka	Öka
1.4 Stockholm ska vara en bra stad att åldras i – med god omsorg och stor trygghet	Andel nöjda omsorgstagare i dagverksamhet	93 %	93 %	93 %
	Andel nöjda omsorgstagare i hemtjänsten	86 %	86 %	87 %
	Andel nöjda omsorgstagare på vård- och omsorgsboende	82 %	82 %	83 %
	Andel omsorgstagare som upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs i hemtjänsten	87 %	87 %	87 %
	Andel omsorgstagare som upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs på vård- och omsorgsboende	79 %	79 %	80 %
	Andel äldre personer som vet vart de ska	65 %	67 %	69 %

	vända sig för att ansöka om hjälpinsatser			
	Antal personal en hemtjänsttagare med minst två besök om dagen möter under en 14-dagarsperiod	Max 10 personer	Max 10 personer	Max 10 personer
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel seniorer som är nöjda med tillgången till information om Stockholm Stad och dess verksamheter	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel tillgänglighetsmärkta bostäder i kommunalt bostadsbestånd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel äldre som anger att de känner till stadsdelsnämndens aktivitetscenter och mötesplatser	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse
	Andel äldre som på det hela taget är nöjda med möjligheten att ta del av ledarledd idrott/motion i Stockholm	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
1.5 Alla stockholmare ska ha tillgång till ett rikt kultur-, idrotts- och föreningsliv	Andel barn och ungdomar som deltar i idrottsaktiviteter på fritiden	75 %	75 %	76 %
	Andel barn och ungdomar som deltar i kulturaktiviteter på fritiden	77 %	77 %	78 %
	Andel barn och ungdomar som är nöjda med tillgången till idrottsaktiviteter	76 %	76 %	77 %
	Andel barn och ungdomar som är nöjda med tillgången till kulturaktiviteter på fritiden	77 %	77 %	78 %
	Andel ungdomar som deltar i föreningsliv	66 %	66 %	67 %
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal bokade timmar i skolidrottshallar utanför skoltid	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal lån totalt i kommunala bibliotek per invånare	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Stockholmarnas nöjdhet med kommunala kulturinstitutioner	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse

Bilaga 5:4

2.1 Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring	Andel hämtställen med matavfallsinsamling av hämtställen med möjlighet till matavfallsinsamling	100 %	100 %	100 %
	Andel matavfall till biologisk behandling	75 %	75 %	75 %
	El- och värmeproduktion baserad på solenergi	6 080 MWh	6 830 MWh	7 500 MWh
	Klimatpåverkan från upphandlade livsmedel och måltider	1,6 kg CO ₂ e per kg livsmedel	1,6 kg CO ₂ e per kg livsmedel	1,5 kg CO ₂ e per kg livsmedel
	Köpt energi i stadens verksamheter	1 945 GWh	1 945 GWh	1 945 GWh
	Plast till energiåtervinning	11 kg/invånare och år	11 kg/invånare och år	10 kg/invånare och år
	Relativ energieffektivisering i stadens verksamheter	5 % effektivisering relativt 2018	5 % effektivisering relativt 2018	6 % effektivisering relativt 2018
	Utsläpp från Stockholms stads tjänsteresor med flyg	960 ton CO ₂	Fastställs 2023	Fastställs 2023
	Utsläpp per invånare	1,5 ton CO ₂ e/invånare	1,4 ton CO ₂ e/invånare	1,3 ton CO ₂ e/invånare
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal markanvisade bostäder i trähus	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Minskning av CO ₂ e till 2023	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
2.2 Stockholm ska vara en stad där den biologiska mångfalden ökar	Andel enskilda exploateringsprojekt där ekologiska kompensationsåtgärder genomförs vid ianspråktagande av mark i områden med ekologiska värden	100 %	100 %	100 %
	Andel årliga markanvisningar på stadens mark där grönytefaktor för kvartersmark är ett krav	100 %	100 %	100 %
2.3 Stockholm ska vara en stad där framkomligheten ökar och utsläppen minskar	Andel lediga avgiftsbelagda parkeringsplatser i innerstaden, dagtid	15 %	15 %	15 %
	Genomsnittlig hastighet för stombusstrafiken i innerstaden	18,5 km/h	18,6 km/h	18,7 km/h
	Genomsnittlig hastighet för stombusstrafiken i ytterstaden	28,2 km/h	28,4 km/h	28,6 km/h
	Växthusgasutsläpp i transportsektorn per invånare	0,86 ton CO ₂ e/invånare	0,80 ton CO ₂ e/invånare	0,71 ton CO ₂ e/invånare

Obligatorisk nämndindikator				
	Antal publika laddplatser	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Andel meter nybyggd cykelbana som följer cykelplanen	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Hastighetsefterlevnad	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Minskning av biltrafiken från 2017 års nivå.	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Stockholmarnas nöjdhet med snöröjning/sandning	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Upplevd trafiksäkerhet för gående och cyklister	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Vägtrafikarbete totalt i staden	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
2.4 Stockholmarnas hälsa ska främjas genom ren luft, rent vatten och giftfria miljöer	Andel badvattenprover med godkänd badkvalitet	94 %	95 %	95 %
	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	100 %	100 %	100 %
	Andel farligt avfall i soppåsen	0,1 %	0,1 %	0,1 %
	Andel inköpta animalier med krav på djurskydd och restriktiv antibiotikaanvändning i nivå med svensk lagstiftning, i kilo av totala inköpta volymen	88 %	90 %	92 %
	Andel inköpta ekologiska måltider och livsmedel i staden i kronor av totala värdet av inköpta måltider och livsmedel	70 %	70 %	70 %
	Andel kemiska produkter i stadens verksamheter som innehåller utfasningsämnen	15 % minskning relativt 2020	20 % minskning relativt 2020	25 % minskning relativt 2020
	Andel vattenförekomster som följer miljö kvalitetsnormerna för ekologisk status	45 %	50 %	55 %
	Andel vattenförekomster som följer miljö kvalitetsnormerna för kemisk status	45 %	50 %	55 %
	Antal av 14 utvalda ämnen som uppvisar	14 st	14 st	14 st

Bilaga 5:6

	sjunkande eller oförändrade halter i slam			
	Antal dygn över normvärdet för miljö kvalitetsmålet för kvävedioxid i luft	Max 7 dygn	Max 7 dygn	Max 7 dygn
	Antal dygn över normvärdet för miljö kvalitetsmålet för PM10 i luft	Max 35 dygn	Max 35 dygn	Max 35 dygn
3.1 Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd	Kommunkoncernens soliditet inkl. pensionsåtaganden på kort sikt	30 %	30 %	30 %
	Kommunkoncernens soliditet inkl. pensionsåtaganden på lång sikt	34 %	34 %	34 %
	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	+/- 1 %
	Stadens ekonomiska resultat (lägst)	0,1 mnkr	0,1 mnkr	0,1 mnkr
	Stadens kapitalkostnader per nettodriftskostnader (max)	8 %	8 %	8 %
	Stadens nettodriftskostnader per skatteintäkter (max)	100 %	100 %	100 %
	Stadens soliditet inkl. pensionsåtaganden på kort sikt	30 %	30 %	30 %
	Stadens soliditet inkl. pensionsåtaganden på lång sikt	34 %	34 %	34 %
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel investeringsprojekt vars genomförandebeslut är i god överensstämmelse med inriktningsbeslut	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb	Andel barn som lever i familjer som har ekonomiskt bistånd	2,7 %	2,7 %	2,6 %
	Andel personer som har ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen	1,5 %	1,5 %	1,5 %
	Andel vuxna med långvarigt ekonomiskt bistånd jämfört med samtliga vuxna invånare	1,0 %	1,0 %	1,0 %

	Andelen ungdomar som erbjuds jobb, utbildning, praktik eller förberedande insatser inom 90 dagar	100 %	100 %	100 %
	Antal aspiranter som fått Stockholmsjobb	1000	1000	1000
	Antal företag i Stockholm	200 000	204 000	208 000
	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	11 000	11 000	11 000
	Arbetskraftsbrist i Stockholm (andel vakanser av antalet anställda)	1,0	1,0	1,0
	Näringslivets nöjdhet vid kontakter med staden som myndighet	72	73	74
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel aspiranter som är självförsörjande sex månader efter avslut på Jobbtorg Stockholm	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel kursdeltagare inom grundläggande vuxenutbildning med godkänt betyg efter fullföljd kurs	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel kursdeltagare inom gymnasial vuxenutbildning, högskoleförberedande kurser, med godkänt betyg efter fullföljd kurs	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel kursdeltagare inom gymnasial vuxenutbildning, yrkesutbildning, med godkänt betyg efter fullföljd kurs	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel kursdeltagare inom sfi med godkänt betyg efter fullföljd kurs	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal markanvisade arbetsplatser i ytterstaden	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd

Bilaga 5:8

	Antal unga 20-29 år som varken arbetar eller studerar som nåtts av uppsökande verksamhet och tagit del av arbetsmarknadsinsatser	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel personer som själv upplever att de får en förbättrad situation av insatsen/insatserna de fått från socialtjänsten (ekonomiskt bistånd)	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Genomsnittlig inskrivningstid för kvinnor och män som avslutas från Jobbtorg Stockholm	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Genomsnittlig inskrivningstid för unga aspiranter (18-29 år) som avslutas från Jobbtorg Stockholm	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Tillväxt i den privata sektorn i Stockholms stad (lönesumma)	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse
	Ökning av antalet arbetsplatser i ytterstaden	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse
3.3 I Stockholm ska alla ha rätt till ett bra boende som de har råd med	Antal bostäder i godkända/antagna detaljplaner	8 000	8 000	10 000
	Antal bostäder i godkända/antagna detaljplaner i enlighet med 2013 års Stockholmsförhandling	5 000	5 000	5 000
	Antal markanvisade bostäder	8 000	8 000	10 000
	Antal markanvisade bostäder i enlighet med 2013 års Stockholmsförhandling	4 000	4 000	4 000
	Antal markanvisade bostäder i syfte att nå minskade boendekostnader	600	600	600
	Antal markanvisade bostäder till stadens allmännyttiga bostadsbolag	1 000	1 000	1 000
	Antal markanvisade genomgångsbostäder för prioriterade grupper	250	250	250
	Antal markanvisade hyresrätter	4 000	4 000	5 000
	Antal markanvisade seniorbostäder upplåtna med hyresrätt	300	300	300

	Antal påbörjade bostäder	10 000	10 000	10 000
	Antal tillkomna permanenta genomgångsbostäder i SHIS regi	150	Fastställs 2024	Fastställs 2024
	Antal förmedlade bostad först och försöks- och träningslägenheter via Bostadsförmedlingen (individ- och familjeomsorg)	600	600	600
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal beställda bostäder med särskild service (LSS/SoL) i samband med genomförande-beslut	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal påbörjade hyresrätter av stadens bostadsbolag	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse
	Andel avhysningar som kunnat avvärjas efter inkommet meddelande till förvaltningen från hyresvärden	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel personer aktualiserade vid Enheten för hemlösa som vid avslutad kontakt har stadigvarande boende	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel personer med bostadskontrakt enligt Bostad först som behåller kontraktet efter 12 månader	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal barnfamiljer som beviljats en akutboendelösning på hotell/vandrarhem	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal vräkningar som berör barn	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb	Aktivt Medskapandeindex	83	83	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Andelen arbetade timmar av timavlönad personal i förhållande till samtliga arbetade timmar inom vård, omsorg och pedagogiska verksamheter	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse

Bilaga 5:10

3.5 Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhetsområden	Andel upphandlade avtal där kontinuerlig uppföljning genomförts	80 %	81 %	82 %
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel elektroniska inköp	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.6 Tryggheten ska öka genom förebyggande insatser	Andel stockholmare som upplever trygghet i den stadsdel där de bor	79 %	79 %	79 %
	Stockholmarnas nöjdhet med renhållning och städning	73 %	73 %	73 %
	Stockholmarnas nöjdhet med skötsel och städning av park och grönområden	73 %	73 %	73 %
Obligatorisk nämndindikator				
	Bostadsbolagens hyresgästers nöjdhet med bostad, allmänna utrymmen och utemiljö	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse
	Stockholmarnas nöjdhet med stadsmiljön	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Uppfyllnadsgrad 24-timmarsgarantin avseende klotter	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd

Peng, schabloner och ersättningsnivåer samt volymer

Förskoleverksamhet

Tabellen nedan visar prognos för perioden 2022-2025 för det totala antalet barn i förskoleverksamhet.

Verksamhet	2022	2023	2024	2025
Förskoleverksamhet 1-5 år	49 300	48 400	48 200	48 500
<i>varav fristående förskoleverksamhet</i>	<i>18 000</i>	<i>18 200</i>	<i>18 200</i>	<i>18 300</i>

Grundschablon förskola

Prestation, kr	2022	2023
Grundschablon 1-3 år*	164 607	174 353
Grundschablon 4-5 år*	138 182	146 364
Allmän förskoleschablon	65 675	69 563

* Avdrag för pedagogisk omsorg, 11 000 kr

Stadsdelsnämnderna och förskolenämnden får grundschablon för förskolan utifrån inskrivna barn i förskoleverksamhet den 31 mars 2022. Slutlig justering av budget 2023 görs utifrån månadsvisa prestationsavläsningar och regleras i december. I grundschablonen för förskola ingår statsbidragsmedel för kvalitetssäkrande åtgärder med anledning av maxtaxereformen. Samtliga förskolor, oavsett regiform, som är anslutna till den stadsgemensamma förskolekön bidrar till att minska kostnaderna för stadens platsgaranti och får därför en ökad grundschablon med 1 000 kr per inskrivet barn.

Utifrån grundschablonen ska förskolepengen i egen regi vara minst 80 procent av grundschablonen för barn i förskola och minst 94 procent för barn i pedagogisk omsorg.

Enligt maxtaxeförordningen (2001:160) indexreglerar Skolverket inkomsttaket i maxtaxan årligen på hösten, vilket ligger till grund för nästkommande års budget och avgifter inom förskola och pedagogisk omsorg. Nedan redovisas peng till fristående utförare med hänsyn tagen till genomsnittliga avgifter.

Bilaga 6:2

Peng till fristående anordnare av förskoleverksamhet Hel och deltid 1-3 år

Stadsdelsnämnd	Schablon*	Moms-komp. förskola	Moms-komp. pedagogisk omsorg	Genomsnittlig avgift	Peng förskola	Peng pedagogisk omsorg
Rinkeby-Kista	174 353	10 461	9 801	-8 478	176 336	164 676
Spånga-Tensta	174 353	10 461	9 801	-9 424	175 390	163 730
Hässelby-Vällingby	174 353	10 461	9 801	-10 561	174 253	162 593
Bromma	174 353	10 461	9 801	-12 640	172 174	160 514
Kungsholmen	174 353	10 461	9 801	-13 229	171 585	159 925
Norrmalm	174 353	10 461	9 801	-13 509	171 305	159 645
Östermalm	174 353	10 461	9 801	-13 191	171 623	159 963
Södermalm	174 353	10 461	9 801	-13 009	171 805	160 145
Enskede-Årsta-Vantör	174 353	10 461	9 801	-11 482	173 332	161 672
Skarpnäck	174 353	10 461	9 801	-12 217	172 597	160 937
Farsta	174 353	10 461	9 801	-11 591	173 223	161 563
Hägersten-Älvsjö	174 353	10 461	9 801	-12 641	172 173	160 513
Skärholmen	174 353	10 461	9 801	-9 327	175 487	163 827

* Avdrag för pedagogisk omsorg, 11 000 kr

Peng till fristående anordnare av förskoleverksamhet Hel och deltid 4-5 år

Stadsdelsnämnd	Schablon*	Moms-komp. förskola	Moms-komp. pedagogisk omsorg	Genomsnittlig avgift	Peng förskola	Peng pedagogisk omsorg
Rinkeby-Kista	146 364	8 782	8 122	-8 478	146 668	135 008
Spånga-Tensta	146 364	8 782	8 122	-9 424	145 721	134 061
Hässelby-Vällingby	146 364	8 782	8 122	-10 561	144 585	132 925
Bromma	146 364	8 782	8 122	-12 640	142 505	130 845
Kungsholmen	146 364	8 782	8 122	-13 229	141 916	130 256
Norrmalm	146 364	8 782	8 122	-13 509	141 636	129 976
Östermalm	146 364	8 782	8 122	-13 191	141 954	130 294
Södermalm	146 364	8 782	8 122	-13 009	142 136	130 476
Enskede-Årsta-Vantör	146 364	8 782	8 122	-11 482	143 663	132 003
Skarpnäck	146 364	8 782	8 122	-12 217	142 929	131 269
Farsta	146 364	8 782	8 122	-11 591	143 554	131 894
Hägersten-Älvsjö	146 364	8 782	8 122	-12 641	142 504	130 844
Skärholmen	146 364	8 782	8 122	-9 327	145 818	134 158

* Avdrag för pedagogisk omsorg, 11 000 kr

Peng till fristående anordnare av allmän förskola

2022	Schablon	Moms-komp.	Peng
Allmän förskola	69 563	4 174	73 737

Omsorg under tid då förskola och fritidshem inte erbjuds

Ersättning till utförarna av omsorg under tid då förskola och fritidshem inte erbjuds framgår i tabellen nedan. Ersättning till av staden godkända utförare betalas ut mot fakturerad uppgift om antal utförda omsorgstimmar. Timmersättningen är 295 kr/timmen. För fristående utförare tillkommer momskompensation om sex procent. I ersättningen ingår en beräknad ersättning för en barnskötares lön, tackning för Ob-tillägg oavsett

tidpunkt på dygnet, helg och storhelg samt ersättning för driftskostnader för en barngrupp på 1-5 barn. Ersättningen täcker inte lokalkostnader då verksamheten förutsätts bedrivas i en pedagogisk lokal som redan är finansierad genom vanlig schablon/peng.

Ersättning	2 personal 1-10 barn (per timme)	3 personal 11-15 barn (per timme)	4 personal 16-20 barn (per timme) osv
	590 kr	885 kr	1180 kr

Fritidshem

Tabellen nedan visar prognos för antalet schablongrundande elever i fritidshem utifrån prognos i utbildningsnämndens planeringsunderlag för budget 2023 med inriktning 2024 och 2025.

Verksamhet, antal elever	2022	2023	2024	2025
Fritidshem 6-12 år (inklusive elever i fritidshem i grundskola), totalt oavsett regi	40 150	40 060	39 950	39 720
varav fristående fritidshem	7 610	7 490	7 500	7 470

Schablon fritidshem

Prestation, kr	2022	2023
Grundschablon*	52 773	55 639

* 3 600 kr avgår för barn som är inskrivna i pedagogisk omsorg och med 8 400 kr för barn i skolår 4-6.

Utbildningsnämnden tilldelas grundschablon för fritidshem utifrån inskrivning vårterminen 2022. Slutlig justering av budget år 2023 görs utifrån månadsvisa prestationsavläsningar och regleras i december 2023.

Enligt maxtaxeförordningen (2001:160) indexreglerar Skolverket inkomsttaket i maxtaxan årligen på hösten, vilket ligger till grund för nästkommande års budget och avgifter inom fritidshem och pedagogisk omsorg. Nedan redovisas peng som tilldelas fristående utförare. Pengen är framtagna utifrån en schabloniserad genomsnittlig avgift per stadsdelsområde.

Peng till fristående anordnare av fritidshem

Stadsdelsnämnd	Fritidshem 6-9 år				Fritidshem 10-12 år		Fritidshem pedagogisk omsorg	
	Schablon*	Moms-komp.	Genomsnittlig avgift	Peng	Moms-komp.	Peng	Moms-komp.	Peng
Rinkeby-Kista	55 639	3 338	-5 767	53 210	2 834	44 306	3 122	49 394
Spånga-Tensta	55 639	3 338	-7 164	51 814	2 834	42 910	3 122	47 998
Hässelby-Vällingby	55 639	3 338	-8 095	50 882	2 834	41 978	3 122	47 066
Bromma	55 639	3 338	-8 939	50 039	2 834	41 135	3 122	46 223
Kungsholmen	55 639	3 338	-9 458	49 519	2 834	40 615	3 122	45 703
Norrmalm	55 639	3 338	-9 272	49 705	2 834	40 801	3 122	45 889
Östermalm	55 639	3 338	-9 026	49 951	2 834	41 047	3 122	46 135
Södermalm	55 639	3 338	-9 289	49 688	2 834	40 784	3 122	45 872
Enskede-Årsta-Vantör	55 639	3 338	-8 238	50 739	2 834	41 835	3 122	46 923
Skarpnäck	55 639	3 338	-8 570	50 408	2 834	41 504	3 122	46 592
Farsta	55 639	3 338	-8 468	50 509	2 834	41 605	3 122	46 693

Bilaga 6:4

Stadsdelsnämnd	Fritidshem 6-9 år				Fritidshem 10-12 år		Fritidshem pedagogisk omsorg	
	Schablon*	Moms-komp.	Genom-snittlig av-gift	Peng	Moms-komp.	Peng	Moms-komp.	Peng
Hägersten-Älvsjö	55 639	3 338	-8 922	50 055	2 834	41 151	3 122	46 239
Skärholmen	55 639	3 338	-6 917	52 060	2 834	43 156	3 122	48 244

* Avdrag med 3 600 kr för barn i pedagogisk omsorg och med 8 400 kr för barn i fritidshem 10-12 år.

Fritidsklubb

Utbildningsnämnden tilldelas schablon för fritidsklubb utifrån inskrivning vårterminen 2022. Slutlig justering av budget år 2023 görs utifrån terminsvisa prestationsavläsningar och regleras i december 2023.

Schablon fritidsklubb

Prestation, kr	2022	2023
Schablon	7 152	8 132

Peng till fristående anordnare av fritidsklubb

Fr.o.m. 1 jan	Schablon	Moms-komp.	Peng
Fritidsklubb	8 132	488	8 620

Grundskola

Tabellen nedan visar prognos för antalet schablongrundande elever i grundskola utifrån prognos i utbildningsnämndens planeringsunderlag för budget 2023 med inriktning 2024 och 2025.

Verksamhet, antal elever	2022	2023	2024	2025
Grundskola, totalt oavsett regi	103 820	103 460	103 210	102 650
varav fristående grundskola inkl. resursskolor	24 820	24 410	24 440	24 350

Grundschabloner grundskola

Prestation, kr	2022	2023
Grundschablon skolår 0-3	87 233	93 035
Grundschablon skolår 4-6	90 493	95 096
Grundschablon skolår 7-9	105 247	110 601

Utbildningsnämnden tilldelas grundschabloner för grundskola utifrån inskrivning vårterminen 2022. Slutlig justering av budget år 2023 görs utifrån månadsvisa prestationsavläsningar och regleras i december 2023.

Peng till fristående grundskola och internationella skolor

Prestation, kr	Schablon	Moms komp.	Peng
Peng skolår 0-3	93 035	5 582	98 617
Peng skolår 4-6	95 096	5 706	100 801
Peng skolår 7-9	110 601	6 636	117 237

Grundsärskola

Tabellen nedan visar prognos för antalet schablongrundande elever i grundsärskola utifrån prognos i utbildningsnämndens planeringsunderlag för budget 2023 med inriktning 2024 och 2025. Av eleverna i grundsärskolan prognostiseras ungefär 61 procent att gå i fritidshem.

Verksamhet, antal elever	2022	2023	2024	2025
Grundsärskola, totalt oavsett regi	1 210	1 210	1 210	1 200
varav fristående grundsärskola	240	240	240	240
Fritidshem i grundsärskola	740	740	740	730

Grund- och tilläggsschablon grundsärskola

Prestation, kr	2022	2023
Behovsgrupp 1 skolår 0-3	215 911	226 191
Behovsgrupp 2 skolår 0-3	286 917	299 668
Behovsgrupp 3 skolår 0-3	409 265	426 274
Behovsgrupp 4 och 5 skolår 0-3	574 202	596 951
Behovsgrupp 1 skolår 4-6	218 643	227 706
Behovsgrupp 2 skolår 4-6	289 648	301 182
Behovsgrupp 3 skolår 4-6	411 998	427 789
Behovsgrupp 4 och 5 skolår 4-6	576 935	598 466
Behovsgrupp 1 skolår 7-9	233 466	243 282
Behovsgrupp 2 skolår 7-9	304 472	316 759
Behovsgrupp 3 skolår 7-9	426 820	443 365
Behovsgrupp 4 och 5 skolår 7-9	591 759	614 043

Skolskjutsschablon grundsärskola

Prestation, kr	2022	2023
Behovsgrupp 1 skolår 0-9	11 182	11 367
Behovsgrupp 2 skolår 0-9	25 217	25 633
Behovsgrupp 3 skolår 0-9	69 718	70 869
Behovsgrupp 4 och 5 skolår 0-9	138 638	140 926

Tilläggsschablon grundsärskoleelever i fritidshem

Prestation, kr	2022	2023
Behovsgrupp 1 skolår 0-6	136 135	138 381
Behovsgrupp 2 skolår 0-6	153 855	156 393
Behovsgrupp 3 skolår 0-6	192 994	196 178
Behovsgrupp 4 och 5 skolår 0-6	254 468	258 667

Utöver ovanstående schabloner utgår även grundschablon för fritidshem för de elever som går i fritidshem i grundsärskola. För elever i behovsgrupp 5 utgår schablon preliminärt enligt samma nivå som behovsgrupp 4. Inför slutlig budgetjustering i december 2023 ska utbildningsnämnden redovisa de faktiska kostnaderna för dessa elever. Efter prövning kompenseras utbildningsnämnden i den mån schablonen inte räckt till.

Utbildningsnämnden tilldelas grund-, tilläggs och skolskjutsschabloner utifrån inskrivning i mars 2022. Slutlig justering av budget år 2023 görs utifrån månadsvisa prestationsavläsningar och regleras i december 2023.

Gymnasieskola

Tabellen nedan visar prognos för antalet schablongrundande elever i gymnasieskola utifrån Swecos prognos hösten 2021 som tagits fram på uppdrag av stadsledningskontoret.

Verksamhet, antal elever	2022	2023	2024	2025
Gymnasieskola, totalt oavsett regi	29 770	30 720	31 730	32 670
varav fristående gymnasieskola	14 590	15 410	16 150	16 720

Schablon gymnasieskola

Prestation, kr	2022	2023
Grundschablon	105 641	111 140

Bilaga 6:6

Utbildningsnämnden tilldelas grundschablon för gymnasieskola baserat på Swecos ele-
vantalprognos, hösten 2021. Slutlig justering av budget år 2023 görs utifrån månads-
visa prestationsavläsningar och regleras i december 2023.

Gymnasiesärskola

Tabellen nedan visar prognos för antalet schablongrundande elever i gymnasiesärskola
utifrån prognos i utbildningsnämndens planeringsunderlag för budget 2022 med inrikt-
ning 2023 och 2024.

Verksamhet, antal elever	2022	2023	2024	2025
Gymnasiesärskola, totalt oavsett regi	430	440	450	470
varav fristående gymnasiesärskola	140	150	150	160

Grund- och tillägsschablon gymnasiesärskola

Prestation, kr	2022	2023
Behovsgrupp 1	220 928	231 908
Behovsgrupp 2	285 085	299 117
Behovsgrupp 3	394 500	413 734
Behovsgrupp 4 och 5	543 094	569 394

Skolskjutsschablon gymnasiesärskola

Prestation, kr	2022	2023
Behovsgrupp 1	11 099	11 298
Behovsgrupp 2	25 028	25 479
Behovsgrupp 3	69 196	70 441
Behovsgrupp 4 och 5	137 599	140 076

För elever i behovsgrupp 5 utgår schablon preliminärt enligt samma nivå som behovs-
grupp 4. Inför slutlig budgetjustering i tertialrapport 2 ska utbildningsnämnden redovisa
de faktiska kostnaderna för dessa elever. Efter prövning kompenseras utbildningsnämnden
i den mån schablonen inte räckt till.

Utbildningsnämnden tilldelas grund-, tilläggs och skolskjutsschabloner utifrån inskriv-
ning i mars 2022. Slutlig justering av budget år 2023 görs utifrån månadsvisa prestat-
ionsavläsningar och regleras i december 2023.

Svenska för invandrare (sfi)

Tabellen nedan visar prognos för perioden 2022–2025 för det totala antalet studerande
inom sfi.

Verksamhet	2022	2023	2024	2025
Antal heltidsstuderande	9 800	9 000	9 000	9 000

Schabloner sfi

Kr/helårsstudent	2022	2023
Reguljär sfi	28 788	32 521
Anpassad sfi	66 840	67 508

Vuxenutbildning

Tabellen nedan visar prognos för perioden 2022–2025 för det totala antalet heltidsstu-
derande i vuxenutbildningen.

Verksamhet	2022	2023	2024	2025
Grundläggande vuxenutbildning	2 800	2 300	2 300	2 300
Gymnasial vuxenutbildning	8 500	7 400	7 400	7 400
Särvux	220	220	220	220

Schabloner vuxenutbildning

Kr/ helårsstudent	2022	2023
Grundläggande vuxenutbildning	44 170	49 424
Gymnasial vuxenutbildning	44 466	49 202

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Schabloner

Samtliga ersättningar är uttryckta i kronor per år. Schablonen för barn- och vuxenboende, daglig verksamhet, korttidsboende och korttidstillsyn för skolungdomar över 12 år enligt LSS höjs med 1,16 procent netto jämfört med 2022. För servicebostad LSS höjs schablonen med ytterligare 0,6 procent.

Eget boende med boendestöd	82 576
Servicebostad:	
Grundpeng (0-10 poäng)	229 627
Nivå 1 (11-20 poäng)	359 092
Nivå 2 (21-30 poäng)	487 268
Nivå 3 (31-40 poäng)	684 458
Nivå 4 (41-50 poäng)	950 908
Nivå 5 (51-60 poäng)	1 198 573
Nivå 6 (61-70 poäng)	1 377 742
Nivå 7 (71-80 poäng)	1 545 537
Nivå 8 (81-100 poäng)	1 838 568
Gruppboend:	
Grundpeng (0-20 poäng)	351 190
Nivå 1 (21-30 poäng)	608 001
Nivå 2 (31-40 poäng)	804 025
Nivå 3 (41-50 poäng)	1 068 907
Nivå 4 (51-60 poäng)	1 315 111
Nivå 5 (61-70 poäng)	1 493 224
Nivå 6 (71-80 poäng)	1 660 029
Nivå 7 (81-100 poäng)	1 951 334
Nattschabloner - egen regi (per enhet)	522 139
Nattschabloner - köpt plats (per person)	130 471
Barnboende över 12 år	
Grundpeng (0-20 poäng)	368 751
Nivå 1 (21-30 poäng)	638 399
Nivå 2 (31-40 poäng)	844 227
Nivå 3 (41-50 poäng)	1 122 352
Nivå 4 (51-60 poäng)	1 380 867
Nivå 5 (61-70 poäng)	1 567 885
Nivå 6 (71-80 poäng)	1 743 031
Nivå 7 (81-100 poäng)	2 048 901
Nattschabloner - köpt plats (per person)	130 471
Nattschabloner – egen regi (per enhet)	522 139
Familjehem för barn	301 066
Barnboende under 12 år	2 048 901
Daglig verksamhet - heltid:	
Nivå 1 (0-15 poäng)	116 821
Nivå 2 (16-25 poäng)	235 385
Nivå 3 (26-40 poäng)	300 396

Bilaga 6:8

Nivå 4 (41-55 poäng)	383 839
Nivå 5 (56-70 poäng)	467 282
Nivå 6 (71-85 poäng)	518 970
Nivå 7 (86-100 poäng)	592 697
Daglig verksamhet - deltid:	
Nivå 1 (0-15 poäng)	93 384
Nivå 2 (16-25 poäng)	188 308
Nivå 3 (26-40 poäng)	240 367
Nivå 4 (41-55 poäng)	307 122
Nivå 5 (56-70 poäng)	373 877
Nivå 6 (71-85 poäng)	415 226
Nivå 7 (86-100 poäng)	474 131
Daglig verksamhet – med personlig assistans, heltid:	
Nivå 1 (0-15 poäng)	72 824
Nivå 2 (16-25 poäng)	146 644
Nivå 3 (26-40 poäng)	187 103
Nivå 4 (41-55 poäng)	239 200
Nivå 5 (56-70 poäng)	291 073
Nivå 6 (71-85 poäng)	323 328
Nivå 7 (86-100 poäng)	369 217
Daglig verksamhet – med personlig assistans, deltid:	
Nivå 1 (0-15 poäng)	58 192
Nivå 2 (16-25 poäng)	117 271
Nivå 3 (26-40 poäng)	149 747
Nivå 4 (41-55 poäng)	191 315
Nivå 5 (56-70 poäng)	232 880
Nivå 6 (71-85 poäng)	258 708
Nivå 7 (86-100 poäng)	295 396
Korttidsvistelse:	
Nivå 1a (0-30 poäng) 1-3 dagar	69 835
Nivå 1b (0-30 poäng) 4-6 dagar	174 447
Nivå 1c (0-30 poäng) 7-9 dagar	279 203
Nivå 1d (0-30 poäng) 10- dagar	383 958
Nivå 2a (31-70 poäng) 1-3 dagar	107 091
Nivå 2b (31-70 poäng) 4-6 dagar	267 660
Nivå 2c (31-70 poäng) 7-9 dagar	428 225
Nivå 2d (31-70 poäng) 10- dagar	588 933
Nivå 3a (71-100 poäng) 1-3 dagar	149 471
Nivå 3b (71-100 poäng) 4-6 dagar	373 610
Nivå 3c (71-100 poäng) 7-9 dagar	597 748
Nivå 3d (71-100 poäng) 10- dagar	822 024
Korttidstillsyn för skolungdom över 12 år:	
Nivå 1	103 149
Nivå 2	165 038
Nivå 3	247 554
Nivå 4	371 336
Särskild redovisning	
<i>Boende med särskild service barn/vuxna (antal timmar/år)</i>	
1 700-7 999	1 400 000
8 000-9 999	1 600 000
10 000-11 999	1 800 000
12 000<	2 000 000

Daglig verksamhet (antal timmar/år)	
1 700-2 299	600 000
2 300-3 599	800 000
3 600<	1 000 000

Peng

Ersättningarna för vuxen- och barnboende, daglig verksamhet samt korttidsvistelse är uttryckta i kr per dygn eller dag, medan korttidstillsyn för skolungdom över 12 år enligt LSS är uttryckt per månad. Pengen för barn- och vuxenboende, daglig verksamhet, korttidsboende och korttidstillsyn för skolungdomar över 12 år enligt LSS höjs med 1,16 procent netto i jämförelse med 2022. Inom servicebostad LSS höjs pengarna med 44 kronor för privata utförare. Skillnaden i förhållande till 2022 är att privata utförare kompenseras med en hyresschablon för servicebostad från och med 2023.

I de fall en privat utförare av särskilt boende enligt LSS själv vill utföra det ansvar för hälso- och sjukvårdsinsatser som överfördes från Stockholms läns landsting till länets kommuner den 1 oktober 2015 utgår en ersättning på 50 kronor per dygn. Detta är förutom de ersättningar som framgår nedan. Vad gäller daglig verksamhet enligt LSS är denna ersättning 9 kronor per dag för de utförare som vill utföra detta själva.

Ersättningen till utförare i enskild regi av vuxen- och barnboende, daglig verksamhet samt korttidsvistelse är 5,4 procent högre för att kompensera att kommunala utförare har rätt att lyfta moms på köpta varor och tjänst, vilket inte enskilda utförare har. Ersättningen till utförare i enskild regi av korttidstillsyn för skolungdom över 12 år är 2,2 procent högre för att kompensera att kommunala utförare har rätt att lyfta moms på köpta varor och tjänst, vilket inte enskilda utförare har.

Ersättningen till utförare i privat regi är högre än för utförare i kommunal regi och som drivs på entreprenad inom bostad med särskild service och daglig verksamhet (LSS). Till privata utförare utgår en hyresschablon som ska kompensera delar av skillnaden i kostnader mellan den hyra som utföraren betalar till fastighetsägaren efter avdrag för hyresintäkter från de boende samt eventuell kompensation för omsorgsmoms.

	Kommunal regi	Entreprenad	Övrig privat regi
Servicebostad:			
Grundpeng	594	626	670
Nivå 1	929	979	1 023
Nivå 2	1 261	1 329	1 373
Nivå 3	1 771	1 867	1 911
Nivå 4	2 460	2 593	2 637
Nivå 5	3 101	3 269	3 313
Nivå 6	3 565	3 757	3 801
Nivå 7	3 999	4 215	4 259
Nivå 8	4 757	5 014	5 058
Gruppboende:			
Grundpeng	772	813	956
Nivå 1	1 440	1 518	1 660
Nivå 2	1 950	2 055	2 198
Nivå 3	2 640	2 782	2 925
Nivå 4	3 280	3 458	3 600
Nivå 5	3 744	3 946	4 089
Nivå 6	4 178	4 404	4 546
Nivå 7	4 936	5 203	5 345
Barnboende över 12 år:			
Grundpeng	817	861	1 004
Nivå 1	1 519	1 601	1 744

Bilaga 6:10

	Kommunal regi	Entreprenad	Övrig privat regi
Nivå 2	2 055	2 166	2 308
Nivå 3	2 779	2 929	3 071
Nivå 4	3 452	3 638	3 780
Nivå 5	3 938	4 151	4 293
Nivå 6	4 394	4 631	4 774
Nivå 7	5 190	5 471	5 613
Barnboende under 12 år	5 190	5 471	5 613
Nattschablon (max 4 schabloner per boende)	340	358	358
Korttidsvistelse:			
Nivå 1	2 408	2 537	2 858
Nivå 2	3 854	4 062	4 384
Nivå 3	5 498	5 797	6 116
Daglig verksamhet - heltid:			
Nivå 1	239	252	420
Nivå 2	672	708	876
Nivå 3	909	959	1 127
Nivå 4	1 214	1 280	1 448
Nivå 5	1 519	1 601	1 769
Nivå 6	1 708	1 800	1 968
Nivå 7	1 977	2 084	2 252
Daglig verksamhet - deltid:			
Nivå 1	191	201	336
Nivå 2	538	567	701
Nivå 3	728	767	901
Nivå 4	971	1 024	1 158
Nivå 5	1 215	1 281	1 415
Nivå 6	1 366	1 440	1 575
Nivå 7	1 582	1 667	1 802
Daglig verksamhet – med personlig assistans, heltid:			
Nivå 1	94	99	267
Nivå 2	365	385	553
Nivå 3	512	540	708
Nivå 4	703	741	909
Nivå 5	891	939	1 107
Nivå 6	1 010	1 065	1 233
Nivå 7	1 176	1 240	1 408
Daglig verksamhet – med personlig assistans, deltid:			
Nivå 1	76	80	214
Nivå 2	292	308	442
Nivå 3	410	432	566
Nivå 4	562	593	727
Nivå 5	713	751	886
Nivå 6	808	852	986
Nivå 7	941	992	1 126

Korttidstillsyn för skolgång över 12 år enligt LSS:	Kommunal regi	Privat regi
Nivå 1	8 186	8 368
Nivå 2	13 098	13 387
Nivå 3	19 648	20 080
Nivå 4	29 472	30 119

Äldreomsorg

Ersättningsnivåer för hemtjänst i ordinärt boende

Ersättningen är uppräknad med 1,1 procent jämfört med 2022. Ersättningen till utförare i enskild regi är 2,5 procent högre för att kompensera att kommunala utförare har rätt att lyfta moms på köpta varor och tjänster, vilket inte utförare i enskild regi har.

Insatstyp	Ersättningsbelopp - kommunal regi	Ersättningsbelopp - enskild regi
Insats i ordinärt boende dag, kväll och helg (07.00-22.00)	485 kr/timme	497 kr/timme
Insats i ordinärt boende natt (22.00-07.00)	245 kr/insats	251 kr/insats
Fast månadsersättning per larmkund i ordinärt boende	185 kr/månad	190 kr/månad

Hemtjänst som utförs på servicehus respektive av anhängigvårdare

För hemtjänst som utförs på servicehus gäller 412 kronor för kommunala utförare och 422 kronor för utförare i enskild regi per timme/dygnet runt. Ersättningen utgår för *beställd* tid. För hemtjänstinsatser som utförs av anhängigvårdare gäller 339 kronor per timme.

Ersättningsnivåer för avlösning och ledsagning

Ersättningen är uppräknad med 1,1 procent jämfört med 2022. Ersättningen till utförare i enskild regi är 2,5 procent högre för att kompensera att kommunala utförare har rätt att lyfta moms på köpta varor och tjänster, vilket inte utförare i enskild regi har.

Insatstyp	Ersättningsbelopp - kommunal regi	Ersättningsbelopp - enskild regi
Insats dagtid (07.00-19.00)	408 kr/timme	418 kr/timme
Insats kväll (19.00-22.00)	434 kr/timme	445 kr/timme
Insats natt (22.00-07.00)	470 kr/timme	482 kr/timme
Insatser fredag 19.00 - måndag 07.00	470 kr/timme	482 kr/timme
Storhelger	535 kr/timme	548 kr/timme

Ersättningsnivåer för vård- och omsorgsboende

Ersättningsnivåerna för vård- och omsorgsboende räknas upp i enlighet med omsorgsprisindex (OPI) för föregående år. För 2023 innebär detta en uppräkningsnivåerna med 1,9 procent. Ersättningen till utförare i enskild regi är 4,2 procent högre för att kompensera att kommunala utförare har rätt att lyfta moms på köpta varor och tjänster, vilket inte utförare i enskild regi har. Lokalschablonen räknas upp med differensen i konsumentprisindex (KPI) mellan juni 2021 och juni 2022. Detta innebär för 2023 att lokalschablonen ökar med 8,7 procent. Kompensation för avsaknaden av rätt att återsöka moms för lokaler kompenseras också genom en högre lokalschablon till privata utförare som har kostnader för lokaler.

	Kommunal regi, per dygn	Enskild regi, per dygn
Somatisk inriktning	2 137	2 227
Demensinriktning	2 271	2 367
Tom plats dag 1-7	1 476	1 537
Lokalschablon	125	156

Parboende på vård- och omsorgsboende samt hemtjänstinsatser till medboende

Ersättningsnivåerna för parboende räknas upp i enlighet med omsorgsprisindex (OPI) för föregående år. För 2023 innebär detta en uppräkningsnivå med 1,9 procent. Ersättningen till utförare i enskild regi är 4,2 procent högre för att kompensera att kommunala utförare har rätt att lyfta moms på köpta varor och tjänster, vilket inte utförare i enskild regi har. Ersättningen avser den basservice som den medboende kan ta del av, såsom kost, tillgång till personal dygnet runt, trygghetslarm och gemensamma aktiviteter.

	Kommunal regi, per dygn	Enskild regi, per dygn
Medboende vid parboende	588	613

Om den medboende beviljats hemtjänst utgår följande timersättning:

Insats	Kommunal regi	Enskild regi
Beställd hemtjänst till medboende	412 kr/timme	422 kr/timme

Timersättningen utgår från beställd tid och gäller lika oavsett tid på dygnet, vardag och helg.

Ersättningsnivåer för dagverksamhet för äldre

Ersättningen för biståndsbedömd dagverksamhet är uppräknad med 1,1 procent jämfört med 2022. Ersättningen till utförare i enskild regi är 2,5 procent högre för att kompensera att kommunala utförare har rätt att lyfta moms på köpta varor och tjänster, vilket inte enskilda utförare har. Utöver nedanstående ersättning utgår en schablon till utförare i enskild regi med 82 kr per närvarodag, för verksamhets- och lokalytor. För egen regi och entreprenader hanteras hyran centralt hos beställaren och ingen lokalpeng utgår till utföraren.

Regiform	Demensdag-vård kr/dag	Social dagvård kr/dag
Kommunal regi	588	539
Enskild regi	603	552

Hemvårdsbidrag

I Stockholms stad finns möjlighet till ekonomisk ersättning, i form av hemvårdsbidrag, till de personer som utför väsentligt merarbete som annars skulle utföras inom ramen för hemtjänst. Merarbetet ska främst bestå av personlig omvårdnad och tillsyn samt vara av sådan art som man normalt inte hjälper varandra med inom familjen. Hemvårdsbidrag beviljas som bistånd enligt 4 kap 2 § socialtjänstlagen och betalas ut till den som är föremål för hjälpinsatserna.

Grupp	1/12 av andel av prisbasbeloppet	Bidrag /mån	Insatser
1	0,3	1 313	Hjälp dagligen, 1-2 tillfällen, med omvårdnad och tillsyn
2	0,6	2 625	Hjälp flera gånger om dagen, minst tre tillfällen, med omvårdnad och tillsyn
3	0,9	3 938	Hjälp flera gånger om dagen med omvårdnad och tillsyn, även nattetid
4	1,2	5 250	Hjälp med omvårdnad och tillsyn kontinuerligt alla tider på dygnet

Individ- och familjeomsorg

Peng familjerådgivning

Familjerådgivning vänder sig till par, föräldrar och familjer som behöver hjälp i olika samlevnadsfrågor. Den som vill ha familjerådgivning och bor i Stockholms stad kan välja mellan ett antal godkända utförare, både stadens egen familjerådgivning och privata utförare. Familjerådgivning kostar 450 kronor per samtal och samtalstiden är 90 minuter, oavsett regi. Ersättning till utförarna per insatstyp budget 2023:

Insatstyp	Ersättningsbelopp	
	Egen regi	Privat/ enskild regi
Rådgivningssamtal, enkel bemanning	1 066	1 104
Rådgivningssamtal, dubbelbemanning	2 131	2 208
Rådgivningssamtal med avgiftsbefrielse	1 516	1 554
Samarbetssamtal, enkelbemanning	1 565	-
Samarbetssamtal, dubbelbemanning	2 631	-
Kund med avgiftsbefrielse	-	-
Kund som uteblir eller lämnar sent återbud	450	-

Socialpsykiatri

Ersättningssystemet för insatserna boende med särskild service och stödboende baseras på intervaller. För insatsen boendestöd innebär att ersättningen till utförarna baseras på beslutade timmar.

Ersättningen till privata utförare är 2,5 procent högre för att kompensera för att utförare i egen regi har rätt att lyfta moms på köpta varor och tjänster, vilket inte privata utförare har. Samma ersättning som för privata utförare gäller för verksamhet på entreprenad, förutom för hyresschablonen där verksamhet på entreprenad ersätts på samma sätt som verksamhet i kommunal regi.

Ersättning för insatserna boende med särskild service och stödboende

Ersättning till utförare i egen regi

Ersättning per insatsform	Boende med särskild service 365 dgr (per dygn)		Stödboende 365 dgr (per dag)	
	poäng	ersättning	poäng	ersättning
Nivå 1	0-14	1 186	0-12	347
Nivå 2	16-38	1 442	14-36	457
Nivå 3	40-72	1 564	38-72	574

Ersättning till privata utförare

Ersättning per insatsform	Boende med särskild service 365 dgr (per dygn)		Stödboende 365 dgr (per dag)	
	poäng	ersättning	poäng	ersättning
Nivå 1	0-14	1 215	0-12	355
Nivå 2	16-38	1 478	14-36	467
Nivå 3	40-72	1 600	38-72	587

Ersättning per insatsform	Stödboende
Kväll/natt	381

Ersättning för insatsen boendestöd

Timersättning för boendestöd	Ersättningsbelopp utförare egen regi	Ersättningsbelopp privata utförare
1-7 timmar	498	508
8-18 timmar	444	455
19 timmar -	418	430

Ersättningen inkluderar kvällar och helger.

Ersättning för insatsen sysselsättning

Nivå	Kommunal regi (kr/månad)	Privat regi (kr/månad)
Nivå 1 (1-12 h/vecka)	3 698	3 783
Nivå 2 (10-24 h/vecka)	4 493	4 607
Nivå 3 (22-40 h/vecka)	5 289	5 432

Hyresschablon

Ersättning per insatsform	Boende med särskild service 365 dgr (per dygn)	Stödboende 365 dgr (per dag)	Boendestöd 260 dgr (per månad)	Sysselsättning 365 dgr (per månad)*
Kommunal regi/entreprenad			139	302
Privat regi	60	44	139	379

*Om insatsen börjar i mitten av månaden eller avslutas innan månaden tagit slut, sker beräkning på antal dagar brukaren deltar i sysselsättning.

Lokaler**Bidrag till förskolor med hög hyra**

Bidrag utgår med 80 procent av den del av hyreskostnaden som ligger i intervallet 2 054–2 500 kr/kvm och år och med 40 procent av hyreskostnaden i intervallet mellan 2 501 – 3 000 kr/kvm och år. För hyresnivåer över 3 000 kr/kvm och år utgår inget bidrag. Bidrag utgår för högst 10 kvm per inskrivet Stockholmsbarn och bidraget gäller både egen regi och fristående förskolor. Medel för ändamålet reserveras i Central medelsreserv: 2. *Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov.*

Bidrag för utbyggnad av gruppboendestäder LSS och SoL

Stimulansbidrag till nämnderna för utbyggnad av bostäder för personer med funktionsnedsättning samt det riktade bidraget för merkostnader för ny gruppboendestadsplats finns kvar 2023. Ny nivå för merkostnader för ny gruppboendestadsplats är 340 kronor per dygn, under högst tre år per ny plats i nybyggd gruppboendestad. Beslut fattade före 2023 om beviljade bidrag för startkostnader för nya gruppboendestäder återtas. Bidraget för merkostnader för ny gruppboendestadsplats utgår även till enskilt drivna verksamheter inom LOV med samma belopp. Medel för ändamålen reserveras i Central medelsreserv: 2. *Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov.*

Bidrag för ny- om och tillbyggnad av vård- och omsorgsboende för äldre

Stimulansbidraget för ny-, om- och tillbyggnad av vård- och omsorgsboenden för äldre liksom hyresbidraget för merkostnader för nya vård- och omsorgsboenden för äldre kvarstår även 2023. Medel för ändamålen reserveras i Central medelsreserv: 2. *Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov.*

Ersättning för hyresförhandling

Fastighetsnämnden fakturerar berörda nämnder för arbetet med att inom ramen för förhandlingsordning hyresförhandla sådana bostadslägenheter som nämnderna hyr ut i andra hand. Ersättningen beräknas schablonvis till 300 kronor per om- eller nyförhandlad lägenhet.

Ersättning för förvärv av bostadsrätter

För att täcka sina omkostnader fakturerar fastighetsnämnden beställande nämnd
100 000 kronor per förvärvat bostadsrättsobjekt.

Avgifter m.m.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Avgifter för förskola, fritidsverksamhet och omsorg under tid då förskola och fritidshem inte erbjuds

Enligt maxtaxeförordningen (2001:160) indexregleras inkomsttaket i maxtaxan årligen. I enlighet med samma förordning ska Skolverket senast den 1 oktober året före bidragsåret lämna uppgift till varje kommun om högsta avgiftsgrundande inkomst per månad enligt 5 § och det högsta avgiftsbeloppet per månad för det första, andra respektive tredje barnet i förskolan respektive fritidshemmet enligt 3 och 5 §. Förordning (2015:153). Taxan är indelad i hel- och deltidstaxa.

Heltidstaxa

Heltidstaxa tillämpas för förskolebarn 1-3 år med en vistelsetid som överstiger 30 timmar per vecka i stadens förskoleverksamhet, fram till och med juli det år barnet fyller tre år.

Barn 1	3 % av hushållets inkomster	dock högst 1 645 kr/mån
Barn 2	2 % av hushållets inkomster	dock högst 1 097 kr/mån
Barn 3	1 % av hushållets inkomster	dock högst 548 kr/mån
Barn 4 och följande	Ingen avgift	

Deltidstaxa

Deltidstaxa tillämpas för förskolebarn 1-3 år med deltidsvistelse om högst 30 timmar per vecka och förskolebarn 3-5 år från och med augusti det år barnet fyller tre år med en vistelsetid som överstiger 15 timmar per vecka. Deltidstaxa tillämpas även för skolbarn i stadens fritidshem.

Barn 1	2 % av hushållets inkomster	dock högst 1 097 kr/mån
Barn 2	1 % av hushållets inkomster	dock högst 548 kr/mån
Barn 3	1 % av hushållets inkomster	dock högst 548 kr/mån
Barn 4 och följande	Ingen avgift	

Den högsta avgiften i den för barnet aktuella avgiftsbelagda verksamhetsformen betalas för det yngsta barnet i hushållet och den närmast lägre avgiften i den för barnet aktuella avgiftsbelagda verksamhetsformen betalas för det närmast äldre barnet. Från och med det fjärde barnet i hushållet betalas ingen avgift.

I den avgiftsgrundande inkomsten ingår lön före skatt, inkomst av näringsverksamhet och skattepliktiga transfereringar. Skattefria transfereringar som bostadsbidrag och barnbidrag ingår däremot inte.

Avgift debiteras 12 månader per år för förskoleverksamhet och 12 månader per år för fritidshem, innevarande månad.

Från och med höstterminen det år barnet fyller tre år får avgiften avse bara den del av verksamheten som överstiger 525 timmar om året.

För barn som erbjudits förskola om de av fysiska, psykiska eller av andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling i form av förskola, får avgiften avse bara den del av verksamheten som överstiger 15 timmar i veckan.

För barn över 12 år som, efter beslut av stadsdelsnämnden, har korttidstillsyn enligt 9 § 7p LSS, utgår ingen avgift tidigast från och med månadsskiftet efter det att barnet fyllt 12 år.

Öppen fritidsverksamhet (fritidsklubb)

Medlemsavgiften för barn 10-12 år, som deltar i öppen fritidsverksamhet (fritidsklubb) i kommunal regi är 900 kronor per termin. Avgiften ska inkludera måltider.

Avgift för omsorg under tid då förskola och fritidshem inte erbjuds

Avgiften för barn i omsorg under tid då förskola och fritidshem inte erbjuds oavsett ålder på barnet utgår från samma avgiftsnivåer som maxtaxa för heltid i förskoleverksamheten. Avgiften för endast ett barn i omsorg under tid då förskola och fritidshem inte erbjuds är alltid högsta avgiften, oavsett hur många timmar barnet går i den verksamheten. Har samma vårdnadshavare fler barn i omsorg under tid då förskola och fritidshem inte erbjuds är avgiften den högsta för ett barn och från andra barnet per barn i enlighet med tabell nedan.

Går ett barn deltid i förskole- eller fritidshems-/fritidsklubbsverksamhet och börjar i omsorg under tid då förskola och fritidshem inte erbjuds höjs avgiften per automatik till högsta nivån.

Skrivs ett barn endast in i verksamhet för omsorg under tid då förskola och fritidshem inte erbjuds jämföras den föräldraavgiften per automatik med heltidsavgift i förskole- eller fritidshems-/fritidsklubbsverksamhet. Finns ett barn redan i verksamheten är utgångspunkten att vårdnadshavaren inte betalar mer än en avgift för barnet. Det vill säga betalar man redan högsta avgiften fortsätter man göra så och inte en högsta avgift till.

Barn 1	3 % av hushållets inkomster	dock högst 1 645 kr/mån
Barn 2 osv	2 % av hushållets inkomster	dock högst 1 097 kr/mån

Avgifter för sommarkoloniverksamhet (kollo)**Kollotaxa 2023**

	Hushållens sammanlagda månadsinkomst (innan skatt)	Dygnsavgift per barn i kolloverksamhet, kronor			
		1	2	3	4
Nivå 1	> 20 000	Avgiftsfritt			
Nivå 2	20 001-30 000 kr	120 kr	96 kr	72 kr	48 kr
Nivå 3	30 001-42 000 kr	250 kr	200 kr	150 kr	100 kr
Nivå 4	42 001-52 000 kr	350 kr	270 kr	200 kr	140 kr
Nivå 5	52 001 <	370 kr	285 kr	210 kr	150 kr

Avgift för Stockholms stads ateljékö (Dnr KS 2021/755)

Kulturnämnden beslutade den 25 maj 2021 om Stockholms stads ateljékö. Avgift och nya riktlinjer (Dnr KS 2021/755), vilket innebär att en avgift på 200 kronor per år införs för att stå i ateljékön kombinerat med att slopa kravet på uppdatering av köplatsen vart tredje år. Syftet med avgiften är att skapa en ateljékö med aktiva sökande. De reviderade riktlinjerna och avgiften föreslås gälla från och med den 1 januari 2022. Ateljékön och ateljébostadskön slås samman till en gemensam kö och reglerna förenklas. Kommunfullmäktige fastställer avgiftens storlek. De reviderade riktlinjerna, som beslutades av kulturnämnden 25 maj 2021, föreslås gälla från den 1 januari 2022 och de ersätter då de riktlinjer som kulturnämnden beslutade den 15 oktober 2007.

Avgift	2023
Årsavgift i ateljékö	200 kr

Avgifter m.m. för äldreomsorg

Avgifter för insatser inom ramen för hemtjänst, särskilt boende, dagverksamhet och kommunal hälso- och sjukvård regleras i socialtjänstlagen. Avgifterna baseras på prisbasbeloppet och maxavgiften beräknas som en tolfedel av 0,5392 gånger prisbasbeloppet (52 500 kronor för år 2023), vilket motsvarar 2 359 kronor.

Förbehållsbelopp avser det belopp den enskilde ska förbehållas innan avgift får tas ut. Förbehållsbeloppet uppgår till summan av den enskildes minimibelopp och dennes boendekostnad. Förbehållsbeloppet, som den enskilde som betalar avgift alltid ska ha rätt att förbehålla sig av sina egna medel, fastställs i enlighet med 8 kap. 7 § socialtjänstlagen.

Ett individuellt tillägg till minimibeloppet avseende fördyrande kostnader för kost ges till alla som bor permanent i vård- och omsorgsboende med heldygnsomsorg samt till de som äter alla måltider i så kallade våningsmatsalar på servicehus. Det individuella tillägget uppgår till mellanskillnaden av Konsumentverkets beräkningar av skäliga kostnader för råvaror för personer 61 år och äldre och vad maten kostar för den enskilde. Ett individuellt avdrag för förbrukningsartiklar görs för alla som bor permanent i vård- och omsorgsboende med heldygnsomsorg. Det individuella avdraget uppgår till 8 procent av en tolfedel av prisbasbeloppet (350 kronor per månad).

Avgift för trygghetslarm, hemtjänst, dagverksamhet, korttidsvård och den omsorg som ges i vård- och omsorgsboende är indelad i sju avgiftsgrupper:

Avgiftsgrupp	1/12 av andel av prisbasbeloppet	Mavavgift kr/mån	Intervaller av olika insatser
1	0,0358	157	Enbart trygghetslarm eller grundavgift i servicehus
2	0,124	543	1,0 – 4,5 timmar hemtjänst och/eller avlösning 17,0-20,5 timmar per månad
3	0,226	989	5,0–10,5 timmar hemtjänst och/eller avlösning 21,0-26,5 timmar per månad och/eller dagverksamhet 1-2 dagar per vecka
4	0,301	1 317	11,0-25,5 timmar hemtjänst och/eller avlösning 27,0-41,5 timmar per månad och/eller dagverksamhet 3-4 dagar per vecka
5	0,416	1 820	26,0-40,5 timmar hemtjänst och/eller avlösning 42,0-56,5 timmar per månad och/eller dagverksamhet 5 dagar per vecka
6	0,472	2 065	41,0-55,5 timmar hemtjänst och/eller avlösning 57 timmar och uppåt per månad och/eller dagverksamhet 6-7 dagar per vecka
7	0,5392	2 359	Mer än 56 timmar hemtjänst per månad. Korttidsvård samt vård- och omsorgsboende med heldygnsomsorg

Timavgift uppgår till 242 kronor/timme (0,46 procent av basbeloppet) och debiteras för avgiftsbeslut som omfattar hemtjänstinsatser upp till högst två timmar per månad om det blir förmånligare för den enskilde.

Avgift för kost i vård- och omsorgsboende med heldygnsomsorg, korttidsvård, våningsmatsalar på servicehus samt hel nutrition (närspreparat) är 3 207 kronor/månad (en tolfedel av 73,3 procent av basbeloppet). Halv nutrition på servicehus uppgår till 25 procent och kosttillägg till 10 procent av kostnaden för kost och hel nutrition (802 kronor respektive 321 kronor per månad).

Avgift för kost i dagverksamhet är 58 kronor/dag (0,11 procent av basbeloppet).

Personer som beviljats matlåda och/eller dagverksamhet har rätt till ett individuellt tillägg till minimibeloppet vid beräkning av avgiftsutrymme. Det individuella tillägget

för matlådor och mat på dagverksamhet baseras på att varje matlåda samt all kost som ges per dag vid dagverksamhet kostar 0,11 procent av prisbasbeloppet (58 kronor).

Avgiftsunderlaget beräknas på den inkomst den enskilde kan antas komma att få under de närmaste tolv månaderna. Med inkomst avses alla former av inkomstgrundande pensioner, privata pensionsförsäkringar med flera. Vidare beaktas aktuella inkomster av tjänst, näringsverksamhet och livränta samt inkomst av kapital. Den enskildes avgiftsutrymme räknas därefter fram genom att den enskildes förbehållsbelopp (minimibelopp samt boendekostnad) dras från nettoinkomsten.

Avgifter m.m. för stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (19 § LSS) får skäliga avgifter för bostad, fritidsverksamhet och kulturella aktiviteter tas ut av dem som har hel allmän ålderspension, hel sjukersättning eller hel aktivitetsersättning eller annan inkomst av motsvarande storlek, enligt de grunder som kommunen bestämmer. Avgifterna får inte överstiga kommunens självkostnader och kommunen ska se till att den enskilde får behålla tillräckliga medel för sina personliga behov.

Avgifter för insatser inom ramen för hemtjänst, dagverksamhet och bostad med särskild service samt kommunal hälso- och sjukvård regleras i 8 kap. socialtjänstlagen (SoL). Avgifterna bestäms utifrån prisbasbeloppet som uppgår till 52 500 kronor år 2023. Den enskildes avgifter får per månad uppgå till högst en tolfedel av 0,5392 gånger prisbasbeloppet (2 359 kronor), för bostad med särskild service till högst en tolfedel av 0,50 gånger prisbasbeloppet (2 188 kronor).

Med förbehållsbelopp avses det belopp som den enskilde har rätt att behålla av sina egna medel innan avgift får tas ut. Förbehållsbeloppet utgörs av den enskildes minimibelopp och dennes boendekostnad. Merkostnader för yngre personer med funktionsnedsättning ska beaktas i skälig omfattning. Yngre personer ska därför förbehållas ett minimibelopp som överstiger minimibeloppet för äldre med 10 procent. Förbehållsbeloppet, som den enskilde som betalar avgift alltid ska ha rätt att förbehålla sig av sina egna medel, fastställs i enlighet med 8 kap. 7 § socialtjänstlagen.

I minimibeloppet ingår bland annat livsmedel som en kostnadspost som den enskilde har rätt att behålla utrymme för innan avgift får tas ut. Livsmedelskostnaden är beräknad för personer 61 år. Ett individuellt tillägg för högre normala livsmedelskostnader enligt Konsumentverkets beräkningar för olika åldersgrupper, ges till personer under 61 år som själva står för sina livsmedelsinköp.

Ett individuellt tillägg till minimibeloppet ges till alla som bor i bostad med särskild service enligt SoL där måltider ingår och som betalar kostavgift för dessa. Det individuella tillägget uppgår till mellanskillnaden av Konsumentverkets beräknade skäliga livsmedelskostnader för personer 61 år och kostavgiften för den enskilde. Ett individuellt avdrag motsvarande 8 procent av en tolfedel av prisbasbeloppet (350 kronor per månad) görs för förbrukningsartiklar för personer i bostad med särskild service enligt SoL.

Ovanstående belopp är uträknade efter fastställt prisbasbelopp för 2023.

Avgift för trygghetslarm, hemtjänst m.m.

Avgift för trygghetslarm, hemtjänst, dagverksamhet, korttidsvård och för de insatser som ges i bostad med särskild service enligt SoL är indelad i sju avgiftsgrupper

Avgifts grupp	1/12 av andel av prisbasbeloppet	Matavgift kr/mån	Intervaller av olika insatser
1	0,0358	157	Enbart trygghetslarm eller grundavgift i servicehus
2	0,124	543	1,0–4,5 timmar hemtjänst
3	0,226	989	5,0–10,5 timmar hemtjänst per månad och/eller dagverksamhet 1-2 dagar per vecka
4	0,301	1 317	11,0–25,5 hemtjänst och/eller avlösning 3-4 dagar per vecka
5	0,416	1 820	26,0–40,5 timmar hemtjänst per månad och/eller dagverksamhet 5 dagar per vecka
6	0,472	2 065	41,0–55,5 timmar hemtjänst och/eller dagverksamhet 6-7 dagar per vecka
7	0,5392	2 359	Mer än 56 timmar per månad. Särskilt boende med heldygnssomsorg, korttidsboende/korttidsvård

Timavgift uppgår till 242 kronor/timme (0,46 procent av basbeloppet) och debiteras för avgiftsbeslut som omfattar hemtjänstinsatser upp till högst två timmar per månad om det blir förmånligare för den enskilde.

Avgift för kost

Från och med 2014 upphörde staden med att debitera den enskilde avgiften för kost i daglig verksamhet enligt LSS. I stället betalar numera den enskilde för sina måltider direkt till utföraren. Priset för kost i daglig verksamhet är 32 kronor per dag, vilket motsvarar 0,06 procent av prisbasbeloppet.

Avgiften för kost i dagverksamhet enligt SoL är 58 kronor per dag, motsvarande 0,11 procent av prisbasbeloppet.

- Avgiften för kost i korttidsvistelse enligt SoL och LSS för barn och vuxna är 63 kronor per heldag, motsvarande 0,12 procent av prisbasbeloppet och 32 kronor för halv dag, motsvarande 0,06 procent av prisbasbeloppet.
- Avgiften för kost i korttidsboende enligt SoL för vuxna är 105 kronor per dygn, motsvarande 0,20 procent av prisbasbeloppet.
- Avgiften för kost i boende med heldygnssomsorg, våningsmatsal samt hel nutrition på servicehus är 3 207 kronor per månad, motsvarande en tolfedel av 73,3 procent av prisbasbeloppet. Avgiften för halv nutrition är 25 procent av avgiften för hel nutrition. Halv nutrition (802 kronor per månad) och avgiften för kosttillskott är 10 procent av avgiften för kost i boende med heldygnssomsorg och för hel nutrition (321 kronor per månad).
- Avgiften för kost i bostad med särskild service enligt LSS för barn och ungdomar är 2 100 kronor per månad, motsvarande 4 procent av prisbasbeloppet.

Övrigt

- Högkostnadsskyddet med maxavgift beräknas till 2 100 kronor vilket motsvarar en tolfedel av 48 procent av prisbasbeloppet.
- Avgift för boende i bostad med särskild service enligt LSS för barn och ungdomar från 19 år som har aktivitetsersättning beräknas till 2 188 kronor, vilket motsvarar en tolfedel av 50 procent av prisbeloppet.

Avgifter för vuxna i hem för vård eller boende (HVB), familjehem m.m.

Egenavgiften för vård och behandling av missbrukare i HVB och familjehem är 80 kronor/dygn av sjukpenningen (3 kap 15 § AFL). För personer som saknar eller har låg sjukpenning kan avgiften sänkas helt eller delvis. Om personen genom att betala kostnaden blir beroende av försörjningsstöd ska kostnaden efterges.

Egenavgiften för stöd/omvårdnadsboende, HVB och familjehem består av en avgift för mat och en avgift för boende. Avgiften för frukost, lunch och middag är 0,2 procent av prisbasbeloppet vilket för 2023 motsvarar 105 kronor. Avgiftsnedsättning ska tillämpas när vissa måltider inte intas på institutionen/i familjehemmet. Avgiften reduceras med 20 procent för frukost och 40 procent för lunch respektive middag. En förutsättning är att detta anmälts i förväg till institutionen/familjehemmet.

För stöd/omvårdnadsboende och HVB beräknas egenavgiften till 175 kronor/dygn, varav 70 kronor är avgift för boende och 105 kronor är avgift för mat.

För skyddat boende för personer utsatta för våld i nära relation beräknas egenavgiften för mat till 105 kronor/dygn. Själva boendet är avgiftsfritt. För andra målgrupper som beviljas skyddat boende betalas samma avgift som för stöd/omvårdnadsboende, HVB m.fl.

Vid placering i familjehem är egenavgiften 138 kronor/dygn, varav 33 kronor är avgift för boendet och 105 kronor är avgift för mat.

Egenavgiften för vård och behandling avser endast vuxna missbrukare. Egenavgiften för andra stöd- och hjälpåtgärder (stöd-/omvårdnadsboende) avser samtliga placerade.

Kategori	Vård/boende	Avgift/lagrum	Kostnad för den enskilde
Behandlingshem, LVM-hem (HVB) och familjehem	Vård och behandling för missbruk	80 kr/dag enligt 8 kap. 1 § SoL	Bör efterges helt eller delvis enligt 9 kap. 4 § SoL, om personen saknar betalningsförmåga
Stöd-/omvårdnadsboende, HVB m.fl.	Stödboende/omvårdnad för missbruk och och/eller psykisk problematik, arbetskooperativ, boende med drogtolerans och akutboende dygnet runt, skyddat boende för andra målgrupper än personer utsatta för våld i nära relation	175 kr/dag (boende 70 kr samt matkostnad 105 kr)	Beviljas som försörjningsstöd enligt 4 kap. 1 § SoL om personen saknar betalningsförmåga
Stödboende med kontrakt	Boende när enskild ej betalar hyra och mat	Boende 70 kr/dag	Beviljas som försörjningsstöd enligt 4 kap. 1 § SoL om personen saknar betalningsförmåga
Skyddat boende för personer utsatta för våld i nära relation	Boende	105 kr per dag (boende avgiftsfritt, matkostnad 105 kr)	Beviljas som försörjningsstöd enligt 4 kap. 1 § SoL om personen saknar betalningsförmåga
Familjehem	Stödboende för missbruk och/eller psykiska problem	138 kr/dag (boende 33 kr samt matkostnad 105 kr)	Beviljas som försörjningsstöd enligt 4 kap. 1 § SoL om personen saknar betalningsförmåga

Kategori	Vård/boende	Avgift/lagrum	Kostnad för den enskilde
Nattlogi på akutboende	Boende	50 kr per natt (måltider debiteras inte)	Beviljas som försörjningsstöd enligt 4 kap. 1 § SoL om personen saknar betalningsförmåga

Egenavgift - familjerådgivning

Stockholms stad har kundval för familjerådgivning. Det innebär att den som vill ha familjerådgivning och bor i Stockholm kan välja mellan godkända utförare, både stadens egen familjerådgivning och privata utförare, till samma avgift. Avgiften är 450 kronor/par för 90 minuters samtalstid.

Tillståndsavgift alkohol

Varje år betalar näringsidkare en tillståndsavgift för sitt serveringstillstånd till Stockholms stad. Avgiften bekostar stadens arbete med tillsyn och inspektion. Avgiftens storlek är baserad på omsättningen som redovisas i restaurangrapporten.

Typ av tillstånd	Avgift 2022 per ansökan	Avgift 2023 per ansökan
Nyansökan/ägarskifte	12 000 kr	12 000 kr
Ändring av befintliga tillstånd	3 000 kr	3 000 kr
Tillfälligt utökad serveringstid	600 kr	600 kr
Tillfälligt tillstånd allmänhet	3 000-5 000 kr	3 000-5 000 kr
Tillfälligt tillstånd slutna sällskap	1 100 kr	1 100 kr
Ändrade ägarförhållande	4 000 kr/12 000 kr	4 000 kr/12 000 kr

Avgifter för tillsyn vid försäljning av folköl, tobak, receptfria läkemedel, e-cigarettor och tobaksfria nikotinprodukter

Staden tar ut avgifter för tillsyn vid försäljning av folköl, tobak, receptfria läkemedel, e-cigarettor och tobaksfria nikotinprodukter.

Kategori kontrollavgift	Avgift 2022	Avgift 2023
Försäljning av folköl	2 950 kr	2 950 kr
Försäljning av tobak	6 000 kr	6 000 kr
Försäljning av e-cigarettor	2 950 kr	2 950 kr
Försäljning av receptfria läkemedel	3 540 kr	3 540 kr
Försäljning av tobaksfria nikotinprodukter	-	3 400 kr
Typ av tillstånd		
Stadigvarande tillstånd tobak	9 500 kr	9 500 kr
Tillfälligt tillstånd tobak	6 500 kr	6 500 kr
Ändrade ägarförhållande tobak	7 500 kr	7 500 kr
Ändrade styrelseförhållanden tobak	2 000 kr	2 000 kr

Avgifter för ansökan om godkännande att starta fristående förskola eller fritidshem eller ansökan om godkännande som huvudman i befintlig verksamhet

Staden tar ut avgifter för ansökan om godkännande att starta fristående förskola eller fritidshem och ansökan om godkännande som huvudman för befintlig verksamhet.

Den som ansöker om godkännande som huvudman för en ny fristående förskola eller fritidshem alternativt ansöker om godkännande som huvudman för en befintlig fristående förskola eller fritidshem ska erlägga en startavgift om 5 000 kronor för att ansökan ska tas upp till prövning. Avgiften ska vara betald innan prövning påbörjas.

En prövningsavgift på 20 000 kronor tillkommer om ansökan efter grundläggande prövning är aktuell för fortsatt prövning. Avgiften ska vara betald innan fortsatt prövning påbörjas.

Avgifter för parkering på gatumark

Avgifter för parkering på gatumark fastställs av kommunfullmäktige. Avgifter för besöksparkering och andra parkeringsavgifter (boendeparkering, nyttoparkeringsstillstånd m.m.) fastställdes senast av kommunfullmäktige i juni 2016 (Plan för gatuparkering, utl. 2016:112, dnr 171-672/2016). Den 6 maj 2019 beslutade kommunfullmäktige om vissa justeringar (Ändring av parkeringsavgifter för MC och moped klass 1 samt ändring av reducerad avgift för parkering med tillstånd för rörelsehindrad, dnr KS 2019/342).

Avgifter för felparkering

Avgifterna för felparkering fastställdes senast av kommunfullmäktige den 18 mars 2019 (Ändring av felparkeringsavgifter, dnr KS 2018/1770).

Avgifter för upplåtelse av offentlig plats exkl. torgplats

Avgifter för upplåtelse av offentlig plats, exklusive torgplats, fastställdes senast av kommunfullmäktige den 12 april 2021. Avgifterna framgår av kommunal författningssamling (Kfs).

Avgifter för färd- och parkeringsdispenser

Avgifter för dispenser för breda, långa och tunga fordon samt för färd- och parkeringsdispenser fastställdes senast av kommunfullmäktige i juni 2016 (utl. 2017:149, dnr 124-720/2017).

Avgifter för upplåtelse av torgplats

Avgifter för upplåtelse av torgplats räknas upp årligen med förändringen i konsumentprisindex (KPI) och fastställs i kommunfullmäktiges budget.

Allmänna bestämmelser för upplåtelse av torgplats framgår av Lokala ordningsföreskrifter för torghandel i Stockholms kommun, senast fastställda av kommunfullmäktige den 30 maj 2022 (dnr KS 2022/361) och publicerade i kommunal författningssamling (Kfs 2022:16).

Avgifter i nedanstående tabeller

Avgifterna ska räknas upp vid varje kommande årsskifte med förändringen i konsumentprisindex, KPI, från föregående år. Maj månad används som bas för indexuppräkningsindex. Avgiften avrundas enligt gängse avrundningsregler till närmast jämna tiotal kronor. Avgiftsändringen sker från och med den 1 januari efter det att index föranlett omräkning.

Grunder för avgiftsnivå

Torgplatserna indelas i åtta olika avgiftsnivåer. Grund för vilken nivå en torgplats placeras i utgörs av följande faktorer.

Faktorer som ger en högre avgift:

- Goda kommunikationer
- Bra läge: Cityläge, innerstadsläge eller stora centrum med många marknadsaktörer
- Hög besöksintensitet
- Om platsen utrustas med elektricitet
- Om salutorget byggs om till det bättre eller platsen flyttas närmare flödesstråk

Faktorer som ger en lägre avgift:

- Dåliga kommunikationer

- Ytterstadsläge med avsaknad av andra marknadsaktörer
- Låg besöksintensitet
- Avsaknad av elektricitet
- Om salutorgen byggs om till det sämre eller platsen flyttas från befintliga flödesstråk

Faktorer som generellt ska beaktas för avgiftsnivån:

- Kommunens kostnader för upplåtelsen (administrativ, kontrollfunktionen, drift)
- Den på objektiva grunder beräknade vinsten av rörelsen
- Nyttjarens fördel av upplåtelsen
- Övriga omständigheter

Avgifter för upplåtelse av torgplats för Stockholms stad

Lägesbeskrivning	Salutorg	Avgift 2022	Avgift 2023
Cityläge Ytterplatser	Hötorget	4 590 kr/kvm	4 920 kr/kvm
Cityläge Inre saluplatser	Hötorget	4 160 kr/kvm	4 460 kr/kvm
Tillfällig torgplats	Innerstaden Ytterstaden	570 kr/dag 290 kr/dag	610 kr/dag 310 kr/dag
Mycket frekventa handelstorg belägna vid större köpcentrum	Brommaplan Farsta torg Skärholmstorget Vällingby torg Östermalmstorg	3 730 kr/kvm	4 000 kr/kvm
Mycket frekventa handelstorg belägna vid omstigningsplatser eller köpcentrum	Gösta Bohmans plats Liljeholmen Mälartorget Norrmalmstorg Odenplan Ryssgården	3 180 kr/kvm	3 410 kr/kvm
Mer frekventa handelstorg med bra placering av salustånden på stadscentrala salutorg	Gullmarsplan Hornsplan Högdalsgården Kungsholmstorg Medborgarplatsen Rinkeby torg Spånga torg Tensta torg	2 740 kr/kvm	2 940 kr/kvm
Mer frekventa torg med stadscentrala lägen *saknar elektricitet	Fridhemsplan Fruängen Husby södra Husby norra Husby centrum Hässelby torg Hässelby torg vid t-bana Maltesholmstorget Mariatorget Rörstrandsgatan Sjövikstorg Spelbomskans torg S:t Eriksplan Vintertullstorget	2 190 kr/kvm	2 350 kr/kvm
Mindre eller något större stadscentrala torg/platser med frekvent potentiellt kundunderlag *saknar elektricitet	Akalla Blackebergsplan Bredängstorget Dalens allé David Helldéns torg Jungfrugatan* Kista torg	1 530 kr/kvm	1 640 kr/kvm

Bilaga 7:10

Lägesbeskrivning	Salutorg	Avgift 2022	Avgift 2023
	Kärrtorp Lagaplan Nytorget Telefonplan Tjärhovsplan		
Mindre stadsdelscentrala torg eller medelstora torg med en något sämre placering *saknar elektricitet	Högdalsplan Lumatorget Skarpnäcks allé Stieg Trenters torg Västertorps torg Årsta torg Älvsjö torg	1 190 kr/kvm	1 280 kr/kvm

Avgifter för vigslar

Vigslar förrättas av vigselförrättare som förordas av Länsstyrelsen i Stockholms län efter förslag från Stockholms stad. Stadens vigselförrättare genomför två typer av vigslar: på plats i Stadshuset och i förekommande fall så kallade privata vigslar på annan plats efter överenskommelse med paren. Stockholms stad tar ut en avgift för vigselförrättning, vilken omfattar kostnader för administration och personal.

Mot bakgrund av den stora efterfrågan på vigslar finns behov av fler vigseltider och av verksamhetsutveckling.

Vigselavgift	2022	2023-2024
Avgift/par	800 kr	1000 kr

Avgift för boutredning

Boutredningsenheten hjälper till med dödsboutredningar och tar hand om dödsbon som saknar kända delägare, samt lämnar in dödsboanmälan till Skatteverket. Stockholms stad tar ut en timavgift för handläggning motsvarande 1 % av prisbasbelopp.

Boutredning	2022	2023
Timavgift	483 kr/tim	525 kr/tim*

*Avgifterna bestäms utifrån prisbasbeloppet som för 2023 uppgår till 52 500 kronor.

Taxor

Idrottstaxor

Kriterier för subventionerad taxa och nolltaxa

Kriterier för subventionerad taxa

En förening som erhåller subventionerad- eller noll-taxa ska vara uppbyggd och fungera enligt demokratiska principer och värderingar. Föreningen ska arbeta efter FN:s barnkonvention som bland annat innebär att barn har rätt till inflytande, inget barn får diskrimineras och att varje barn har rätt till utveckling. Föreningen ska aktivt motverka all form av diskriminering, kränkande behandling och kriminell verksamhet. I stadgarna (godkända och antagna på föreningens årsmöte) ska framgå att alla som instämmer i föreningens målsättningar äger rätt till medlemskap. Det får inte bedrivas verksamhet som främjar våld eller rasism. Inte heller får det stimuleras till bruk av alkohol eller andra droger. Idrottsnämnden ska genom uppföljning och kontroll tillse att stadens stöd till föreningslivet inte missbrukas.

Därutöver ska följande kriterier uppfyllas:

- Föreningen/organisationen ska ha ett eget plus- eller bankgirokonto.
- Föreningen har ett organisationsnummer i föreningens namn.
- Föreningen/organisationen ska ha sitt säte i Stockholms stad och minst 50 procent av medlemmarna ska vara mantalsskrivna i Stockholms stad.
- Verksamheten får inte ha kommersiell karaktär.
- Subventionerad taxa ges inte till verksamheter med alkoholförtäring eller vid festverksamhet.
- Medlemsantalet ska uppgå till minst 10 personer.
- Föreningen ska ha lämnat in gällande stadgar och protokoll från senaste årsmötet samt i förekommande fall konstituerande styrelsemöte (firmatecknare ska framgå med namn och personnummer på protokollet), förteckning med kontaktuppgifter till på årsmötet vald styrelse, verksamhets-/ekonomisk berättelse, revisionsrapport samt medlemsförteckning innehållande födelseår, namn och adress. Stadgar behöver endast skickas in första gången och vid förändring. Övriga handlingar ska skickas in årligen senast 6 veckor efter årsmötet.
- Föreningen ska tillhöra godkänd riksorganisation eller specialdistriktsförbund om verksamheten avser kampsport-, skytte- eller bassängverksamhet. Intyg på medlemskap ska skickas till idrottsförvaltningen av nya föreningar samt vid begäran.

Subventionerad taxa beviljas inte ekonomisk eller facklig förening, inte heller sådan förening som är hänvisad till annan kommunal förvaltning. Subventionerad taxa beviljas inte heller för verksamhet under schemalagd skoltid, studiecirkel eller annan verksamhet som anordnas av studieförbund. Studier om trosuppfattning eller politiska ideologier medger inte heller subventionerad taxa.

Kriterier för nolltaxa

- Samtliga kriterier för subventionerad taxa ska vara uppfyllda (gäller inte anonyma missbruksgrupper som använder tolvstegsmetoden).
- För ungdomsverksamhet om föreningen har minst 20 medlemmar (7-20 år). Minst 50 procent av medlemmarna (7-20 år) ska vara mantalsskrivna i Stockholms stad.
- Beviljas inte för seniorlags tävlingsverksamhet oavsett ålder på de som deltar. Vid träning görs en avvägning mellan nolltaxa och subventionerad taxa under förutsättning att en majoritet av de som deltar i aktiviteten är 7-20 år, så att subventionerad taxa erläggs i rätt omfattning i relation till andelen vuxna som deltar.
- För verksamhet för personer med funktionsnedsättning om föreningen har minst 10 medlemmar med funktionsnedsättning.
- Att föreningen är med i "Funktionsrätt Stockholms stad" eller i ett parasportförbund.
- För verksamhet för personer med funktionsnedsättning gäller att minst 50 procent av medlemmarna ska vara mantalsskrivna i Stockholms stad. I de fall regionala samarbetsavtal finns mellan idrottsnämnden och andra kommuner kan avsteg från detta förekomma.
- Att det är en missbruksgrupp som använder tolvstegsmetoden och bokar möten i stadens lokaler.

Övrigt

Vid följande bokningstillfällen kan subventionerad taxa eller nolltaxa erbjudas.

- Nationella och regionala idrottsförbund som arrangerar tillfälliga ungdoms-evenemang (7-20 år).

Bilaga 7:12

- Stadsdelsförvaltningar när de bokar anläggningar för att anordna så kallad öppenverksamhet, vilket utgörs av kostnadsfria aktiviteter för alla barn och ungdomar (7-20 år) boende i Stockholm. Syftet med aktiviteterna är främst att nå inaktiva ungdomar och uppnå målen i det idrottspolitiska programmet.
- Ungdomar (7-20 år) när de deltar i öppen verksamhet enligt ovan, som anordnas av idrottsförvaltningen på utebad, utegym, idrottsplatser och idrottshallar, vilket är anläggningar där förvaltningen inte anordnar avgiftsbelagda aktiviteter.

Alla taxor anges nedan i kronor om inget annat anges.

Simhallstaxor

Taxorna avser de simhallar och utomhusbad som idrottsnämnden har driftansvar för. Gäller simhallar och utomhusbad med entréavgift (Nälstabadet, Kampementsbadet och Eriksdalsbadet).

I de fall reducerat pris anges gäller detta för studerande, pensionärer, arbetslösa och Fysisk aktivitet på recept (FaR).

Nedanstående taxor gäller inte förvaltningens kostnadsfria prova på-träningspass med varierande aktiviteter, riktat till 12–19-åringar boende i Stockholm. Dessa aktiviteter anordnas i begränsad omfattning i vissa simhallar under höstlov, sportlov och sommarlov.

Kampanjpris gäller för kunder som köper årskort i samband med kampanjer, normalt vid terminsstart.

Förnyelsepriset gäller för kunder som köper nytt kort senast en månad efter att giltighetstiden på föregående kort gått ut.

Badtaxor

	Fr.o.m. jan-22	Fr.o.m. jan-23
Engångsavgifter		
Vuxna, Eriksdalsbadet och Husbybadet	100	100
Vuxna, övriga bad (inklusive Eriksdalsbadets utomhusbad)	80	80
Vuxna reducerat pris, Eriksdals- och Husbybadet	70	70
Vuxna reducerat pris, övriga bad (inklusive Eriksdalsbadets utomhusbad)	60	60
Barn och ungdomar 4-19 år, Eriksdalsbadet och Husbybadet	40	40
Barn och ungdomar 4-19 år, övriga bad (inklusive Eriksdalsbadets utomhusbad)	20	20
Badtillägg vid inomhusbad sommartid, Eriksdalsbadet	30	30
Familj		
2 vuxna + 2 barn, Eriksdals- och Husbybadet	240	240
1 vuxen + 2 barn, Eriksdals- och Husbybadet	140	140
2 vuxna + 2 barn, övriga simhallar inklusive Eriksdalsbadets utomhusbad	180	180
1 vuxen + 2 barn, övriga simhallar inklusive Eriksdalsbadets utomhusbad	100	100
2 vuxna + 3 barn, Eriksdals- och Husbybadet	240	240
2 vuxna + 3 barn, övriga simhallar inklusive Eriksdalsbadets utomhusbad	180	180
SKIMF och till SKIMF anslutna föreningar		
Engångsavgift bad, Eriksdalsbadet och Husbybadet	60	60

	Fr.o.m. jan-22	Fr.o.m. jan-23
Engångsavgift bad, övriga simhallar	50	50
Rabattkort (entréavgift 10 ggr och 100 ggr)		
Rabattkort 10 ggr, 2 års giltighetstid från inköpsdagen		
Vuxna, Eriksdals- och Husbybadet	900	900
Vuxna, övriga bad (inklusive Eriksdalsbadets utomhusbad)	700	700
Vuxna reducerat pris, Eriksdals- och Husbybadet	540	540
Vuxna reducerat pris, övriga bad (inklusive Eriksdalsbadets utomhusbad)	370	370
Barn och ungdomar 4-19 år, Eriksdals- och Husbybadet	320	320
Barn och ungdomar 4-19 år, övriga bad (inklusive Eriksdalsbadets utomhusbad)	160	160
Rabattkort Företag 100 ggr , två års giltighetstid från inköpsdagen		
Eriksdalsbadet	8 300	8 300
Övriga simhallar	6 400	6 400
Skolans bad, inkl. förskola och fritidshem - barn upp till 19 år		
Rabattkort 100 bad, Eriksdals- och Husbybadet	3 000	3 000
Rabattkort 100 bad, övriga bad (inklusive Eriksdalsbadets utomhusbad)	1 500	1 500
Rabattkort 10 bad, Eriksdals- och Husbybadet	320	320
Rabattkort 10 bad, övriga bad (inklusive Eriksdalsbadets utomhusbad)	160	160
Pris per barn, Eriksdals- och Husbybadet	40	40
Pris per barn, övriga bad (inklusive Eriksdalsbadets utomhusbad)	20	20
<i>Ovanstående priser för förskola gäller även för barn 0-4 år när det kommer barngrupper med ledare. En till två ledare per grupp om fem barn har fri entré.</i>		

	Fr.o.m. jan-22	Fr.o.m. jan-23
Sommarkort på utomhusbad med entréavgift		
Vuxna	800	800
Vuxna reducerat pris	500	500
Barn och ungdomar 4-19 år	160	160
Årskort , 1 års giltighetstid från inköpsdagen		
Vuxna, bad samtliga simhallar och utomhusbad	2 600	2 600
Vuxna, bad samtliga simhallar och utomhusbad, kampanj-/förnyelsepris	2 500	2 500
Vuxna reducerat pris	1 600	1 600
Vuxna reducerat pris, kampanj-/förnyelsepris	1 500	1 500
Barn och ungdomar 4-19 år, samtliga simhallar och utomhusbad	900	900

Taxor för friskvård/träning

	Fr.o.m. jan-22	Fr.o.m. jan-23
Engångsavgifter , gäller även bad vid träningstillfället		
Gym/gruppträning, Eriksdalsbadet, pris per pass	160	160
Gym/gruppträning, exkl. Eriksdalsbadet, pris per pass	120	120
Gruppträning, ungdom 12-19 år (ej förbokning)	75	75
Gym, ungdom 12-19	75	75
Gym/gruppträning, Eriksdalsbadet (1 barn + 1 vuxen)	190	190
Gym/gruppträning, exkl. Eriksdalsbadet (1 barn + 1 vuxen)	160	160
Gyminstruktion ungdom 12-19 år, återbetalning vid kortköp	110	110

Bilaga 7:14

	Fr.o.m. jan-22	Fr.o.m. jan-23
Gyminstruktion vuxna, återbetalning vid kortköp	400	400
<i>En instruktion är inkluderad i priset för halvårs- respektive årskort</i>		
Rabattkort 10 ggr, gym- och gruppträning , gäller även bad vid träningstillfället, giltigt 2 år		
Samtliga simhallar, gym och gruppträning	1 000	1 000
Övriga simhallar, exkl. Eriksdalsbadet	900	900
Reducerat pris vuxna, samtliga simhallar	750	750
Ungdom 12-19 år, gym- och gruppträning, samtliga simhallar	530	530
Ungdom 12-19 år, gym- och gruppträning, samtliga simhallar, Fysisk aktivitet på recept (FaR)	430	430
Beckomberga simhall, gym- och gruppträning (för personer med funktionsnedsättning)	420	420
Rabattkort 100 ggr, gym- och gruppträning , gäller även bad vid träningstillfället, giltigt 2 år		
Eriksdalsbadet	9 500	9 500
Övriga	8 400	8 400
Skolor och föreningar, ungdom 12-19 år	4 200	4 200
TRÄNINGSKORT - inkl. bad, gym, gruppträning och bassängbad utomhus		
Årskort samtliga simhallar		
Vuxna	4 600	4 600
Vuxna, kampanj-/förnyelsepris	4 400	4 400
Reducerat pris	3 200	3 200
Reducerat pris, kampanj-/förnyelsepris	3 000	3 000
Ungdom 12-19 år	2 800	2 800
Ungdom 12-19 år, kampanj-/förnyelsepris	2 700	2 700
Ungdom 12-19 år, Fysisk aktivitet på recept (FaR)	2 400	2 400
Årskort, exkl. Eriksdalsbadet		
Vuxna	3 700	3 700
Vuxna, kampanj-/förnyelsepris	3 500	3 500
Reducerat pris	2 600	2 600
Reducerat pris, kampanj-/förnyelsepris	2 400	2 400
Ungdom 12-19 år	2 200	2 200
Ungdom 12-19 år, kampanj-/förnyelsepris	2 100	2 100
Ungdom 12-19 år, Fysisk aktivitet på recept (FaR)	2 000	2 000
Årskort gym- och gruppträning, Beckomberga sim- och idrottshall		
Personer med funktionsnedsättning	2 000	2 000
Halvårskort, samtliga simhallar		
Vuxna	2 900	2 900
Reducerat pris, vuxna	2 100	2 100
Ungdom 12-19 år	1 600	1 600
Ungdom 12-19 år, Fysisk aktivitet på recept (FaR)	1 500	1 500
Halvårskort, exkl. Eriksdalsbadet		
Vuxna	2 300	2 300
Reducerat pris, vuxna	1 700	1 700
Ungdom 12-19 år	1 400	1 400
Ungdom 12-19 år, Fysisk aktivitet på recept (FaR)	1 300	1 300
Halvårskort gym, Beckomberga sim- och idrottshall		
Personer med funktionsnedsättning	1 300	1 300
Sommarkort (vecka 21-34) , gäller på bassängbad och de simhallar som har sommaröppet		
Vuxna	950	950
Reducerat pris, vuxna	650	650

	Fr.o.m. jan-22	Fr.o.m. jan-23
Ungdom 12-19 år	550	550
Ungdom 12-19 år, Fysisk aktivitet på recept (FaR)	500	500
TRÄNINGSKORT GYM ELLER TRÄNINGSKORT GRUPPTRÄNING - inkl. bad och bassängbad utomhus		
Årskort, samtliga simhallar		
Vuxna	3 900	3 900
Vuxna, kampanj-/förnyelsepris	3 700	3 700
Årskort exkl. Eriksdalsbadet		
Vuxna	2 900	2 900
Vuxna, kampanj-/förnyelsepris	2 700	2 700
SIMHALLS-/TRÄNINGSKORT - Årskort för stadens anställda. Gäller för bad, gym, gruppträning, samtliga simhallar och bassängbad utomhus	1 900	1 900

Taxor för kursverksamhet

Nedanstående barn- och ungdomspriser gäller för personer till och med 19 år.

Simundervisning	Fr.o.m. jan-22	Fr.o.m. jan-23
Vuxna/45 min lektion	181	181
Vuxna/40 min lektion	161	161
Barn och ungdomar/40 min lektion	117	117
Barn och ungdomar/30 min lektion	88	88
<i>Personer med fysisk aktivitet på recept har rätt till reducerat pris på ovanstående kurser (simundervisning). På simundervisning anpassad för personer med funktionsnedsättning gäller reducerat pris för samtliga deltagare. Reducerade priser gäller endast personer folkbokförda i Stockholm.</i>		
Tilläggsavgift för personer folkbokförda i annan kommun, per kurs	250	250
Privat simundervisning, 45 min per tillfälle, alla simhallar	600	600
Privat simundervisning, 45 min per tillfälle, alla simhallar (barn och ungdomar)	500	500
Simprov cirka 15 minuter, en lärare (exklusive entréavgift)	100	100
Reducerad avgift för hushåll med en sammanlagd hushållsinkomst som understiger 6 prisbasbelopp*		
Barn och ungdomar/40 min lektion (samtliga anläggningar)	33	33
Barn och ungdomar/30 min lektion (samtliga anläggningar)	25	25
<i>* I den avgiftsgrundande hushållsinkomsten ingår lön före skatt, inkomst av näringsverksamhet och skattepliktiga inkomster enligt inkomstskattelagen (SFS 1999:1229). Skattefria inkomster som bostadsbidrag, barnbidrag och försörjningsstöd ingår däremot inte. Det som ska anges är inkomst enligt senast erhållna slutskattebesked från skatteverket. Om det finns två vuxna i hushållet ska bådas inkomst inkluderas. Reduktionen ges endast på simskolor för barn och ungdomar 5-14 år, inga ytterligare rabatter ges på det reducerade priset.</i>		

Skolsim	Fr.o.m. jan-22	Fr.o.m. jan-23
Skolsim 15 ggr, stadens skolor	8 600	8 600
Skolsim 15 ggr, skolor från andra kommuner	12 700	12 700
Övriga kurser, gäller även bad vid träningstillfället		
MåBra-kom i form, vuxna, pris per lektion (1,5 timmar)	200	200
MåBra-kom i form, barn och ungdomar, pris per lektion (1,5 timmar)	88	88
Övriga kurser, vuxna, pris per lektion (55 minuter)	100	100
Övriga kurser bassäng, vuxna, pris per lektion (45 minuter)	100	100

Bilaga 7:16

Övriga kurser, barn (till och med 12 år), pris per lektion (45 minuter)	58	58
Övriga kurser bassäng, barn och ungdomar, pris per lektion (45 minuter)	58	58
Övriga kurser, ungdomar (12-19 år), pris per lektion (55 minuter)	58	58
<i>Pensionärer, arbetslösa, studenter och personer med fysisk aktivitet på recept folkbokförda i Stockholm har rätt till reducerat pris på övriga kurser. Personligt intyg krävs. På kurser för personer med funktionsnedsättning gäller reducerat pris för samtliga deltagare folkbokförda i Stockholm. Reducerade priser uppgår till cirka 80 procent av ordinarie pris.</i>		
Tilläggsavgift för boende i annan kommun per kurs	250	250

Taxor för planhyror

Taxor (där inget annat anges avser taxorna kostnad per timme i kronor)

Taxorna gäller i de anläggningar där idrottsnämnden ansvarar för driften.

Taxorna avser hyra av anläggningarna i befintligt skick med ordinarie bemanning. För eventuella tilläggstjänster kommer extra debitering att ske motsvarande förvaltningens självkostnad alternativt marknadspris i de fall tjänsterna säljs på en konkurrensutsatt marknad. Tillägg kan exempelvis debiteras för extra bemanning, anlitande av hantverkare och extravakter, biljett- och kassakurer, transport av utrustning, plantäckning samt hyra eller inköp av material. Eventuell lagstadgad moms tillkommer.

Subventionerad taxa och nolltaxa gäller för de föreningar som uppfyller av kommunfullmäktige fastställda kriterier.

Nationella idrottsförbund som arrangerar tillfälliga ungdomsevenemang (7-20 år) beviljas motsvarande taxa som en förening eller förbund som uppfyller kraven för subventionerad taxa respektive nolltaxa.

Idrottsförvaltningen arrangerar kostnadsfria aktiviteter, så kallad öppenverksamhet, för alla barn och ungdomar (7-20 år) boende i Stockholm. Aktiviteterna anordnas exempelvis på utebad, utegym, idrottsplatser och idrottshallar, vilket är anläggningar där förvaltningen inte anordnar avgiftsbelagda aktiviteter. Syftet med aktiviteterna är främst att nå inaktiva ungdomar och uppnå målen i idrottspolitiska programmet. Stadsdelsförvaltningar som bokar anläggningar för liknande verksamhet beviljas motsvarande taxa som en förening eller förbund som uppfyller kraven för subventionerad taxa respektive nolltaxa.

När idrotter utövas under en period som inte har säsong gäller samma taxor som ickesäsong för respektive anläggningskategori. Exempelvis när fotboll utövas i idrottshall under säsong för idrottshallar gäller taxorna för inomhusanläggningar under ickesäsong.

När lag deltar i seriespel i de två högsta nivåerna i fotboll, den högsta nivån i övriga idrotter samt övriga nationella och internationella evenemang på motsvarande nivå gäller fastställda taxor för evenemang istället för nedanstående taxor. I de fall enbart en riksserie finns, likställs detta inte med spel på högsta nivå utan ordinarie taxor gäller för dessa serier.

Privattaxa tillämpas vid uthyrning av lokaler till privatpersoner, företag med flera som inte uppfyller kraven för nolltaxa eller subventionerad taxa. Privattaxan gäller dels när inhyrningen avser motionsverksamhet, exempelvis för ett företags anställda eller en grupp privatpersoner. Privattaxan tillämpas även vid uthyrning för andra ändamål såsom festivaler och kulturverksamhet utan ekonomiskt vinstintresse.

När huvudsyftet med inhyrningen är kommersiell, avser en verksamhet som har för avsikt att ge intäkter och ekonomisk vinst, gäller taxorna för kommersiell uthyrning. Dessa gäller exempelvis när syftet är filminspelning, reklaminspelning, företagsevent och näringsverksamhet.

Vid bokning av simbassäng tillkommer entré vid privat och kommersiell uthyrning, om inte bokningen avser evenemang, fotografering eller filminspelning.

Vid bokning av tillträde till gymlokal för bedrivande av kommersiell verksamhet som personlig tränare tillkommer entréavgift för kunden/kunderna om de inte innehar ett träningskort. Ingen entréavgift tillkommer för den personliga tränaren.

Inomhusanläggningar säsong (vattensport och gym: året runt, övriga v. 34-v. 21)

Inomhusanläggningar	2022					2023				
	Privat	Kommer-siellt	Före-ning	Före-ning 7-20 år	Skolor*	Privat	Kommer-siellt	Före-ning	Före-ning 7-20 år	Skolor
Eriksdalshallen	800	2 500	380		990	800	2 500	380		990
Idrottshall > 700 kvm	800	2 000	380		990	800	2 000	380		990
Idrottshall > 700 kvm, del av	400	1 000	190		500	400	1 000	190		500
Idrottshall < 700 kvm	680	2 000	290		870	680	2 000	290		870
Idrottshall < 700 kvm, del av	340	1 000	150		430	340	1 000	150		430
Motionsrum/gymnastiksal > 150 kvm	400	1 000	190		610	400	1 000	190		610
Motionsrum/gymnastiksal < 150 kvm	200	1 000	100		270	200	1 000	100		270
Skyttehall	550	1 000	280		680	550	1 000	280		680
Skyttehall, halv	280	600	140		350	280	600	140		350
Åkeshovs- och Mälarhöjdens gymnastikhall	2 000	4 000	1 000		2 480	2 000	4 000	1 000		2 480
Åkeshovs- och Mälarhöjdens gymnastikhall, del av	500	1 000	250		620	500	1 000	250		620
Specialutrustad sal, med cyklar	830	1 390	570	570	1 030	830	1 390	570	570	1 030
Övriga specialutrustade salar	440	1 000	180		550	440	1 000	180		550
Övriga specialutrustade salar, del av	220	500	90		270	220	500	90		270
Omklädningsrum/timme	200	200	100		120	200	200	100		120

Vattensport och gym	2022					2023				
	Privat	Kommer-siellt	Före-ning	Före-ning 7-20 år	Skolor	Privat	Kommer-siellt	Före-ning	Före-ning 7-20 år	Skolor
Simhall, 25 meters bana (pris per bana)	600	1 200	120		260	600	1 200	120		260
Skolbad, 25 meters bana (pris per bana)	350	750	90		200	350	750	90		200
Simhall och utebad, 50 meters bana (pris per bana)	800	2 400	200		500	800	2 400	200		500
Simhall, undervisningsbassäng	1 400	3 000	370		790	1 400	3 000	370		790
Eriksdalsbadet, hoppbassäng	2 400	2 400	500		1 500	2 400	2 400	500		1 500

Bilaga 7:18

Eriksdalsbadet, hoppbassäng, natt	-	5 000	-		-	-	5 000	-		-
Simhall, stor bassäng	-	-	-		1 560	-	-	-		1 560
Bassäng, skolbad	1 400	3 000	370		790	1 400	3 000	370		790
Tillträde till gymlokal för bedrivande av kommersiell verksamhet som personlig tränare, 1 timme, samtliga simhallar	-	200	-	-	-	-	200	-	-	-
Tillträde till gymlokal för bedrivande av kommersiell verksamhet som personlig tränare, per månad, samtliga simhallar	-	4 000	-	-	-	-	4 000	-	-	-
Tillträde till gymlokal för bedrivande av kommersiell verksamhet som personlig tränare, per månad, endast en simhall	-	3 000	-	-	-	-	3 000	-	-	-

Övrigt	2022					2023				
	Privat	Kommer-siellt	Före-ning	Före-ning 7-20 år	Skolor	Privat	Kommer-siellt	Före-ning	Före-ning 7-20 år	Skolor
- bordtennis per bord	110	110	70			110	110	70		
- boule	90	90	70			90	90	70		
Eriksdalsbadet, stort konferensrum, per påbörjat 4-timmarspass	1 200	1 200	300	300	1 200	1 200	1 200	300	300	1 200
Eriksdalsbadet, litet konferensrum, per påbörjat 4-timmarspass	700	700	250	250	700	700	700	250	250	700
Konferensrum (Hyllan), Eriksdalshallen	500	500	250	250	500	500	500	250	250	500
Press- och VIP-rum, Eriksdalshallen	200	200	140		200	200	200	140		200
Konferensrum, övriga anläggningar	200	200	140		200	200	200	140		200

*De nya taxorna 2022 för skolor i idrottshallar gäller från och med 1 juli 2022.

Inomhusanläggningar ickesäsong (v. 22-v.33)

Inomhusanläggningar	2022					2023				
	Privat	Kommer-siellt	Före-ning	Före-ning 7-20 år	Skolor*	Privat	Kommer-siellt	Före-ning	Före-ning 7-20 år	Skolor
Eriksdalshallen	800	2 500	450		990	800	2 500	450		990
Idrottshall > 700 kvm	800	2 000	450		990	800	2 000	450		990
- " - halv eller del av hall	400	1 000	230		500	400	1 000	230		500
Idrottshall < 700 kvm	680	2 000	340		870	680	2 000	340		870
- " - halv eller del av hall	340	1 000	170		430	340	1 000	170		430
Motionsrum/gymnastiksal > 150 kvm	400	1 000	230		610	400	1 000	230		610
Motionsrum/gymnastiksal < 150 kvm	200	1 000	120		270	200	1 000	120		270
Skyttehall	550	1 000	310		680	550	1 000	310		680
Skyttehall, halv	280	600	160		350	280	600	160		350

Åkeshovs- och Mälarhöjdens gymnastikhall	2 000	4 000	1 200		2 480	2 000	4 000	1 200		2 480
Åkeshovs- och Mälarhöjdens gymnastikhall, del av	500	1 000	300		620	500	1 000	300		620
Specialutrustad sal, med cyklar	830	1 390	570	570	1 030	830	1 390	570	570	1 030
Övriga specialutrustade salar	440	1 000	220		550	440	1 000	220		550
Övriga specialutrustade salar, del av	220	500	110		270	220	500	110		270
Omklädningsrum/timme	200	200	100		120	200	200	100		120

Övrigt	2022					2023				
	Privat	Kommer-siellt	Före-ning	Före-ning 7-20 år	Skolor	Privat	Kommer-siellt	Före-ning	Före-ning 7-20 år	Skolor
- bordtennis per bord	110		80			110		80		
- boule	90		80			90		80		
Eriksdalsbadet, stort konferensrum, per timme	1 200	1 200	300	300	1 200	1 200	1 200	300	300	1 200
Eriksdalsbadet, litet konferensrum, per timme	700	700	250	250	700	700	700	250	250	700
Konferensrum Eriksdalshallen	500		250	250	500	500		250	250	500
Konferensrum Stadion	500		250	250	500	500		250	250	500
Konferensrum, övriga inomhusanläggningar	200		140		200	200		140		200

*De nya taxorna 2022 för skolor i idrottshallar gäller från och med 1 juli 2022.

Utomhusanläggningar vinteridrotter, säsong (ishallar v. 39-v.11, utomhusbanor v.44-v.9)

Konstfrusna banor	2022					2023				
	Privat	Kommer-siellt	Före-ning	Före-ning 7-20 år	Skolor	Privat	Kommer-siellt	Före-ning	Före-ning 7-20 år	Skolor
Isrink	610	2 000	330		610	610	2 000	330		610
Ishall	1 440	3 000	780		1 440	1 440	3 000	780		1 440
Bandybana	1 500	6 000	780		1 500	1 500	6 000	780		1 500
Rundbana	1 500	6 000	780		1 500	1 500	6 000	780		1 500
Skridsko- och bandyhall, halv plan	1 400	3 000	750		1 400	1 400	3 000	750		1 400
Skridsko- och bandyhall, hel plan	2 800	6 000	1 500		2 800	2 800	6 000	1 500		2 800
Naturisbanor										
Bandybana	Ej bokningsbar									

Utomhusanläggningar vinteridrotter, ickesäsong (ishallar v.12-v.38, utomhusbanor v.10-v.43)

Konstfrusna banor	2022					2023				
	Privat	Kommer-siellt	Före-ning	Före-ning 7-20 år	Skolor	Privat	Kommer-siellt	Före-ning	Före-ning 7-20 år	Skolor
Isrink	610	2 000	610		610	610	2 000	610		610
Ishall	1 460	3 000	1 440		1 460	1 460	3 000	1 440		1 460
Ishall, utan is	800	2 000	450		800	800	2 000	450		800

Bilaga 7:20

Bandybana, utan is	1 000	1 500	200		1 000	1 000	1 500	200		1 000
Skridsko- och bandyhall, halv plan	1 500	3 000	1 400		1 500	1 500	3 000	1 400		1 500
Skridsko- och bandyhall, hel plan	3 000	6 000	2 800		3 000	3 000	6 000	2 800		3 000

Utomhusanläggningar sommaridrotter, säsong (övriga: v.14-v.43*)

Nedanstående taxor gäller inte för Stockholms stadion. Stockholms stadions taxor anges under *Taxor för evenemang*.

	2022					2023				
	Privat	Kommer- siellt	Före- ning	Före- ning 7-20 år	Skolor	Privat	Kommer- siellt	Före- ning	Före- ning 7-20 år	Skolor
Gräsplan	850	2 000	500			850	2 000	500		
Konstgräs 11-spel	700	2 000	380			700	2 000	380		
Konstgräs 11-spel, halv	350	1 000	190			350	1 000	190		
Konstgräs 7-spel	350	1 000	190			350	1 000	190		
Konstgräs 7-spel, halv	180	500	100			180	500	100		
Konstgräs 5-spel	180	500	100			180	500	100		
Grusplan 11-spel	350	800	200			350	800	200		
Grusplan 11-spel, halv	180	400	100			180	400	100		
Grusplan 7-spel	180	400	100			180	400	100		
Grusplan 7-spel, halv	90	200	50			90	200	50		
Grusplan 5-spel	90	200	50			90	200	50		
Friidrott	680	1 500	390			680	1 500	390		
Sportfält, sandlådan för beachvolleyboll och beachfotboll	1 500	2 000	1 000			1 500	2 000	1 000		
Gårdets sportfält, badområdet (under period när badet är stängt), per dygn	15 000	15 000	15 000			15 000	15 000	15 000		
Utebadsområdet Gårdets sportfält, längre bokningar, exklusive bassänger, under period när badet är stängt, per dygn	5 000	5 000	5 000			5 000	5 000	5 000		
Sportfält, cricketplan	200	200	200			200	200	200		
Sportfält, fotbollsplan	850	2 000	500			850	2 000	500		
Sportfält, tältområde, per dygn	-	5 000	-			-	5 000	-		
Sportfält, övriga ytor	1 000	1 500	200			1 000	1 500	200		

Övrigt										
Omklädningsrum/timme	200	200	100			200	200	100		
Konferensrum	200	200	140		200	200	200	140		200

* Friidrott har säsong året runt

Utomhusanläggningar sommaridrotter, ickesäsong (v.44-v.13)

Nedanstående taxor gäller inte för Stockholms stadion. Stockholms stadions taxor anges under *Taxor för evenemang*.

	2022					2023				
	Privat	Kommer- siellt	Före- ning	Före- ning 7-20 år	Skolor	Privat	Kommer- siellt	Före- ning	Före- ning 7-20 år	Skolor
Vinterfotbollsplan grus	380	800	250		320	380	800	250		320
Konstgräs 11-spel	720	2 000	460		600	720	2 000	460		600

Konstgräs 11-spel, halv	360	1 000	230		300	360	1 000	230		300
Konstgräs 7-spel	360	500	230		300	360	500	230		300
Konstgräs 5-spel	180	300	120		150	180	300	120		150
Konstgräs uppvärmd	1 460	6 000	1 260		1 460	1 460	6 000	1 260		1 460
Övrigt										
Omlädningsrum/timme	200	200	100			200	200	100		
Konferensrum	200	200	140		200	200	200	140		200

Fotbollshallen

	2022					2023				
	Privat	Kommer- siellt	Före- ning	Före- ning 7-20 år	Skolor	Privat	Kommer- siellt	Före- ning	Före- ning 7-20 år	Skolor
Ordinarie säsong (v.14-v. 43)	800	2 000	190		230	800	2 000	190		230
Ej säsong (v.44-v.13)	800	2 000	800	230	230	800	2 000	800	230	230

Regionala anläggningar

	2022					2023				
	Privat	Kommer- siellt	Före- ning	Före- ning 7-20 år	Skolor	Privat	Kommer- siellt	Före- ning	Före- ning 7-20 år	Skolor
<i>Sollentuna friidrottshall (träningskort)*</i>										
Kategori 1, ungdom 16-17 år och vuxna	-	-	2 000		-	-	-	2 000		-
Kategori 2, ungdom 16-17 år och vuxna	-	-	1 500		-	-	-	1 500		-
Kategori 3, ungdom 13-15 år	-	-	-		-	-	-	-		-
Kategori 4, senior från 35 år	-	-	1 500	-	-	-	-	1 500	-	-

*Opersonliga träningskort som föreningarna kan köpa för sina aktiva. Korten gäller olika dagar och tider. Kategori 1 gäller samtliga dagar och inkluderar dagtid. Kategori 2 gäller endast 6 dagar och kortare tid per dag.

Tilläggsavgifter i förvaltningens anläggningar

	2022	2023
Tillägg för extra personalkostnad per person och timme vid bokning efter stängning eller utanför säsong, samt för extra städning när kunden inte städat efter genomförd aktivitet enligt avtal/bokningsregler.	500	500
Passerkort per styck	100	100
Bandy/innebandysarg, ej borttagen	1 500	1 500
Öppen ytterdörr	500	500
Öppet fönster	500	500
Gymnastikbänk/övrigt material ej återställda	500	500
Tänd belysning i idrottshall och motionsrum	500	500
Larmutryckning, larmad dörr öppnas alt. ytterdörr öppen för länge	Självkostnad	Självkostnad
Utryckning av ambulerande tillsyn (gäller ej vid driftstörning)	500	500
Verksamhet på ej bokad tid eller annan verksamhet på bokad tid än det bokningen avser (exempel vuxenverksamhet på tid bokad för nolltaxa, idrott som inte har säsong på bokad tid för idrott som har säsong)	Privattaxa	Privattaxa
Tillägg ej nyttjad tid eller ej använt kort för inpassering, per timme. Tas ej ut av fullt betalande kunder om återbud meddelats innan tidens början.	500	500
Ej nyttjad tid, samt även för ej använt kort vid inpassering för 0-taxa och subventionerade föreningar	se ovan	se ovan
Ej nyttjad tid, samt även för ej använt kort vid inpassering för skolor		
Ej nyttjad tid, samt även för ej använt kort vid inpassering för ej subventionerade kunder		
Bokad noll-taxetid där avbokning inte inkommit till förvaltningen tidigare än tre kalenderdagar före nyttjandedagen. För arrangemang gäller tidigare än 30 kalenderdagar.	Subventionerad föreningstaxa	Subventionerad föreningstaxa

Taxor för evenemang

Där inget annat anges avser taxorna kostnad per timme.

Taxorna gäller i de anläggningar idrottsnämnden ansvarar för driften.

Taxorna gäller samtlig verksamhet på Stockholms stadion samt på övriga anläggningar när lag deltar i seriespel i de två högsta nivåerna i fotboll, den högsta nivån i övriga idrotter samt övriga nationella och internationella evenemang på motsvarande nivå. I de fall enbart en riksserie finns, likställs detta inte med spel på högsta nivå utan ordinarie taxor gäller för dessa serier.

När hela dagar bokas, debiteras timmar motsvarande anläggningens ordinarie öppettider respektive dag. För Stockholms stadion utgörs en dag av 14 timmar.

Taxorna avser hyra av anläggningarna i befintligt skick med ordinarie bemanning. För eventuella tilläggstjänster debiteras extra motsvarande förvaltningens självkostnad alternativt marknadspris i de fall tjänsterna säljs på en konkurrensutsatt marknad. Tillägg kan exempelvis debiteras för extra bemanning, anlitande av hantverkare och extravakter, biljett- och kassakurer, transport av utrustning, plantäckning samt hyra eller inköp av material. Eventuell lagstadgad moms tillkommer.

Vid kvalificeringsspel gäller taxan för den division kvalificeringsspelet gäller.

Vid cupmatcher och liknande gäller den nivå som arrangörsklubben tillhör.

Inomhusanläggningar (inklusive bassängbad)

Eriksdalshallen

Objekt	2023	
	Förening och förbund	Föreningar från andra kommuner
Stora hallen, nationella och internationella matcher/evenemang nivå 1	1 000	2 500
Stora hallen, nationella och internationella evenemang nivå 1, vid bokningar tre dagar och mer sammanhängande.	800	2 500
Tillägg till ovanstående priser		
Videotavla per arrangemang (exkl. bemanning)	500	500

Bokas ytterligare lokaler i samband med evenemanget, till exempel konferensrum, pressrum med mera, tillkommer ordinarie timtaxa för dessa objekt.

Övriga idrottshallar

Objekt	2023	
	Förening och förbund	Föreningar från andra kommuner
Stora hallen, herrar och damer nivå 1 och internationella matcher	800	2 000
Stora hallen, nationella och internationella evenemang nivå 1, vid bokningar tre dagar och mer sammanhängande	600	2 000

Bokas ytterligare lokaler i samband med evenemanget, till exempel konferensrum, pressrum med mera, tillkommer ordinarie timtaxa för dessa objekt.

Simhallar och bassängbad

Objekt	2023	
	Företag och privat personer	Förening och förbund
Eriksdalsbadet, 50 m bassäng, nationell och internationell nivå	-	2 000
Eriksdalsbadet, 25 m bassäng, nationell och internationell nivå	-	2 000
Eriksdalsbadet, hoppbassäng nationell och internationell nivå	-	650
Eriksdalsbadet, sommarbassäng ute nationell och internationell nivå	-	1 000
Utebadområdet, längre bokningar, exklusive bassänger, under period när badet är stängt (per dygn)	5 000	5 000
Utebadområdet exklusive bassänger, under period när badet är stängt (per dag)	10 kr per betalande åskådare, minst 20 000 kr/dag	20 000/dag plus 10 kr per betalande åskådare

Bokas ytterligare lokaler i samband med evenemanget, till exempel konferensrum, pressrum med mera, tillkommer ordinarie timtaxa för dessa objekt.

Utomhusanläggningar (inklusive ishallar)

Stockholms stadion

Tid för att iordningställa före evenemanget och återställa efter evenemanget ingår i bokade timmar. Städning, elektriker, vakter, läktare, tält, arenapersonal med mera bokas av idrottförvaltningen till självkostnadspris.

Objekt	2023			
	Företag och privat-personer	Förening och förbund	Förening från andra kommuner	Skolor
Fotboll herrar nivå 1 (inklusive träningsmatcher nationell och internationell nivå)*	-	12 000	15 000	-
Fotboll herrar nivå 2 (inklusive träningsmatcher)		6 000	8 000	
Fotboll, nivå 1 damer*	-	1 250	3 000	-
Fotboll, nivå 2 damer*	-	850	2 000	-
Landslagsträning fotboll*	-	2 500	-	-
Fotboll, övrigt*	5 000	3 400	5 000	-
Friidrott, internationell och nationell nivå*	-	1 800	5 000	-
Friidrott övriga, inklusive gräsplan*	5 000	1 200	5 000	-
Friidrott övriga, exklusive gräsplan*	2 000	1 000	2 000	-
Övriga idrotter, inklusive gräsplan*	5 000	3 350	5 000	-
Konserter per konsert (inklusive iordningställande, plantäckning, städning m.m.), hela anläggningen	1 200 000**	-	-	-
Mindre konserter per konsert (inklusive iordningställande, plantäckning, städning m.m.), halva anläggningen	600 000	-	-	-
Mindre filminspelning, reklamfotografering och liknande (exklusive fotbollsplan)/dag	20 000	-	-	-
Större filminspelning, reklamfotografering och liknande (inklusive fotbollsplan)/dag	40 000	-	-	-
Skolidrott	-	-	-	600
Tillägg till ovanstående priser				
Hyra av fiberduk, inklusive utläggning och uppläggning, per evenemang	100 000	-	-	-
Hyra av golv, inklusive utläggning och uppläggning, per evenemang	400 000	-	-	-
Tillägg ljustavla inklusive personal	2 500	2 500	2 500	2 500

*Beroende på för- och efterarbete är timpriset baserat på att anläggningen bokas minst nedanstående antal timmar:

Fotboll herrar nivå 1:	10 timmar
Fotboll damer nivå 1:	6 timmar
Fotboll damer nivå 2:	6 timmar
Landslagsträning fotboll:	5 timmar

Bilaga 7:24

Fotboll, övrigt:	6 timmar
Friidrott, internationell och nationell nivå:	14 timmar
Friidrott, övriga arrangemang:	8 timmar
Arrangemang, övriga idrotter:	6 timmar

**Om fler än en konsert av samma artist/artister arrangeras vid samma tillfälle erhålls 100 000 kr rabatt per konsert från och med konsert nummer två.

Zinkensdamms idrottsplats och Östermalms idrottsplats

Objekt	2023
	Företag och privatpersoner
Konserter per konsert (inklusive iordningställande, plantäckning, städning med mera), hela anläggningen*	600 000
Zinkensdamms IP, per timme	3 500
Östermalms IP, per timme	5 000
Hyra av fiberduk, inklusive utläggning och uppläggning, per evenemang	100 000
Hyra av golv, inklusive utläggning och uppläggning, per evenemang	400 000
Östermalms IP, per timme	5 000

*Om fler än en konsert av samma artist/artister arrangeras vid samma tillfälle erhålls 100 000 kr rabatt per konsert från och med konsert nummer två.

Grimsta idrottsplats

Objekt	2023	
	Förening och förbund	Förening från andra kommuner
Konstgräs 11-spel, fotboll herrar nivå 1, per match	120 000	150 000
Konstgräs 11-spel, fotboll herrar nivå 2, per match	60 000	80 000
Konstgräs 11-spel, fotboll herrar nivå 3	1 250	2 000
Konstgräs 11-spel, fotboll träningsmatch med entré herrar nivå 1 och 2	6 000	8 000
Konstgräs 11-spel, fotboll damer nivå 1	1 250	3 000
Konstgräs 11-spel, fotboll damer nivå 2	850	2 000

Kanalplans idrottsplats

Objekt	2023	
	Förening och förbund	Förening från andra kommuner
Konstgräs 11-spel, fotboll damer nivå 1	1 250	3 000
Konstgräs 11-spel, fotboll damer nivå 2	850	2 000
Konstgräs 11-spel, herrar nivå 3	1 250	2 000

Gärdets sportfält

Objekt	2023	
	Företag	Förening
Sportfältet, evenemang	10 kr/betalande åskådare, minimihyra 20 000 kr/dag	10 kr/betalande åskådare, minimihyra 20 000 kr/dag

Övriga anläggningar

Objekt	2023	
	Förening och förbund	Förening från andra kommuner
Konstgräs 11-spel fotboll, herrar nivå 3	1 250	2 000
Speedway	850	-

Ishall, ishockey damer nivå 1	1 460	3 000
Bandybana, bandy herrar nivå 1	1 800	5 000
Amerikansk fotboll herrar nivå 1	1 250	2 500

Bokas ytterligare lokaler i samband med evenemanget, till exempel konferensrum, pressrum med mera, tillkommer ordinarie timtaxa för dessa objekt.

Övriga taxor

Taxor för övernattniing i stadens skolor

Lagstadgad moms (12 procent) tillkommer på nedanstående taxor.

Objekt	2022		2023	
	Bokningsavgift per uthyrnings-tillfälle och skola*	Avgift per dygn	Bokningsavgift per uthyrnings-tillfälle och skola*	Avgift per dygn
1 klassrum	6 500	1 550	6 500	1 550
2 klassrum, samma skola	6 700	1 550	6 700	1 550
3 klassrum, samma skola	7 000	1 550	7 000	1 550
4 klassrum, samma skola	7 200	1 550	7 200	1 550
5 klassrum eller fler, samma skola	7 400	1 550	7 400	1 550
Idrottshall/motionsrum	5 200	1 550	5 200	1 550

*1 300 kr av bokningsavgiften, exklusive moms, avseende uthyrning av klassrum tillfaller utbildningsnämnden, resterande avgifter tillfaller idrottsnämnden.

Ovanstående taxor gäller på bokningar upp till sju nätter. Vid bokningar av fler än sju nätter lämnas en prisoffert.

Övriga avgifter

Ambulerande tillsyn	Ingår i avgiften
Matsal med befintlig utrustning	Ingår inte i hyran, avtalas separat med respektive skola
Skadegörelse	Full kostnadstäckning
Städning	Förhyrare förutsätts i egen regi städa uthyrda lokal. I annat fall debiteras förhyraren full kostnadstäckning för sådant uppdrag
Falsklarm	5 000 kr
Depositionsavgift	Tas ut av förhyrare enligt av idrottsnämnden utfärdade allmänna villkor.

Taxor för övriga skollokaler

Samma kriterier gäller för subventionerad taxa och nolltaxa som för idrottstaxor ovan. För andra gäller privat taxa. Privat taxa avser övriga ideella föreningar samt under vissa förutsättningar även privatpersoner, andra icke vinstdrivande organisationer samt företag. Skollokalerna upplåts till ändamål som t.ex. föreningsaktiviteter, studiecirkel, kursverksamhet, informationsmöten, medlemsmöten, styrelsemöten och liknande. I tillämpliga delar gäller samma villkor och regler som för övriga upplåtelser via Interbook. I de fall lokalerna hyrs för Kulturskolans verksamhet gäller särskild överenskommen taxa.

Lokaltyp	Subventionerad taxa per timme	Privat taxa per timme
Klassrum	100	250
Specialsal*	200	600
Aula/matsal, liten (max 200 personer)	250	750
Aula/matsal, mellan (201-500 personer)	500	1 500
Aula/matsal, stor (fler än 500 personer)	750	2 250
*Med specialsals avses till exempel. musiksals, slöjdsals, bildsals, danssals, hemkunskapsals, bibliotek		

Skolkostnadsersättning för övriga skollokal

Idrottsnämnden ersätter utbildningsnämnden med så kallad skolkostnadsersättning per upplåtelse tillfälle för nolltaxeföreningar enligt tabellen nedan. Vid uthyrning av övriga skollokal till nolltaxeföreningar är skolkostnadsersättningen begränsad till ersättning för max sju salar per uthyrningsdag.

Lokaltyp	Skolkostnadsersättning, lokal <u>med</u> kodlås per upplåtelse tillfälle	Skolkostnadsersättning, lokal <u>utan</u> kodlås per upplåtelse tillfälle
Klassrum och specialsal*	75	150
Aula/matsal (oavsett storlek)	150	300
Gymnastiksal (i enlighet med beslut i tertialrapport 2 2017)	100	200
* Med specialsal avses till exempel musikal, slöjdsal, bildsal, danssal, hemkunskapssal, bibliotek		

Övrigt

	2022	2023
Avgift för allmän båtplats		
Avgift för allmän båtplats per säsong (inkl. moms)	3 900	3 900
Köavgift per år för att få allmän båtplats	200	200
Dygnshyra ishallsföreningar (v.12-v.38)		
Dygnshyra, under ickesäsong (Brinken)	2 500	2 500
Dygnshyra under ickesäsong (övriga)*	5 000	5 000
*Undantag Mälarhöjden-Bredäng betalar dygnshyra under v.11 - v.40		
Kortlås (skolors gymnastiksalar)		
Drift och administration per år	8 000	8 000
Hyra friluftsutrustning för nolltaxe-berättigade föreningar/förbund	0	0
(Verksamheter som inte är anläggningsbunden, till exempel orientering)		

Följande taxor och avgifter beslutas i denna budget

- Avgifter för **upplåtelse av torgplats**
- Taxor för övriga **skollokal**
- Skolkostnadsersättning för **övriga skollokal**
- Avgifter för **förskola och fritidsverksamhet**
- Avgifter för **sommarkoloniverksamhet**
- Avgifter m.m. för **äldreomsorg**
- Avgifter m.m. för **stöd o service till personer med funktionsnedsättning**
- Avgifter för **vuxna i hem för vård eller boende (HVB), familjehem m.m.**
- Egenavgift för **familjerådgivning**
- Avgifter för **tillsyn vid försäljning av folköl, tobak och receptfria läkemedel**

Övriga taxor och avgifter som redovisas i bilaga 7 är med som information och är redan beslutade.

Regler för ekonomisk förvaltning

Inledning

Kommunernas ekonomiska förvaltning regleras i 11 kapitlet i Kommunallag (2017:725). Där stadgas bland annat att kommunfullmäktige ska meddela närmare föreskrifter om medelsförvaltningen. Kommunstyrelsen och övriga nämnder ska även tillämpa Lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning. Olika regler gäller för verksamheter med beställaransvar och utföraransvar.

För stadens bolagsstyrelser och stiftelser gäller även Bokföringslag (1999:1078), för bolagsstyrelserna gäller Aktiebolagslag (2005:551), Årsredovisningslag (1995:1554) och Bokföringsnämndens allmänna råd BFNAR 2012:1 Årsredovisning och koncernredovisning (K3), och för stiftelser gäller Stiftelselag (1994:1220). Såvida inte dessa lagar stadgar annat, gäller vad som nedan stadgas om nämnd även för stadens stiftelser och bolagsstyrelse. Vad som stadgas om förvaltningschef ska även gälla för verkställande direktör (bolagschef/stiftelsechef). Varje bolagsstyrelse har att besluta härom.

Kommunstyrelsen får medge undantag från vad som stadgas nedan om det föreligger särskilda skäl.

1 kap BUDGET och UPPFÖLJNING

Kommunfullmäktiges budget

1 §

Kommunstyrelsen meddelar riktlinjer för nämnders budgetarbete.

Kompletterande anvisningar utfärdas av stadsledningskontoret och koncernledningen för Stockholms Stadshus AB.

2 §

Nämnd inger i samband med sin verksamhetsberättelse sitt budgetförslag och sina treårsberäkningar till kommunstyrelsen som underlag för kommunstyrelsens förslag till budget och treårsberäkningar. Förslaget omfattar driftbudget och investeringsbudget. Investeringsbudgeten ska utgå från kommunfullmäktiges inriktnings- och verksamhetsmål. Stadens investeringsstrategi utgör underlag för att ta fram berörda nämnders och bolags investeringsplaner, uppdelade på planerade och beslutade projekt. Budgeten ska omfatta fem år och vara uppdelad på planerade och beslutade projekt. Driftkostnader, inklusive kapital- och lokalkostnader, till följd av investering ska rymmas inom nämndens driftbudget, om inte annat beslutats.

Nämnd ska ta fram underlag till förslag för budget och treårsberäkningar i enlighet med kommunstyrelsens riktlinjer och utfärdade anvisningar.

3 §

Budgeten fastställs av kommunfullmäktige. Den ska upprättas i enlighet med kommunallagens balanskrav. Budgeten omfattar nämnder och bolagsstyrelser.

a) Nämnder

1. Plan över verksamheten
 - Planen ska omfatta mål, riktlinjer och anslagsvillkor med en översikt för treårsperioden.
2. Driftverksamhet

Bilaga 8:2

- Verksamhet med utföraransvar får resultatbudget med avkastningskrav.
 - Övrig verksamhet, inklusive sådan med beställaransvar, får ett eller flera anslag. Anslag kan, beroende på ändamål, meddelas brutto eller netto.
3. Investeringar
 - Plan och anslag för investeringsverksamheten med beräknade drift- och kapitalkostnadseffekter samt intäktsmöjligheter.
 4. Stora projekt
 - Projektplan med redovisning av projektets syfte och innehåll samt ekonomiska konsekvenser.

b) Stadens finansiering och ställning

- En plan för finansiering av stadens totala utgifter inklusive försäljningsbeting samt uppgift om stadens budgeterade ställning vid budgetårets slut.

c) Bolagsstyrelser

1. Plan över verksamheten
 - Planen ska omfatta mål och riktlinjer med resultatkrav samt en översikt för treårsperioden.
2. Plan över omsättning och resultat
3. Investeringar
 - Plan för investeringar avseende all anläggningsverksamhet.

Nämndens budget

4 §

Nämnd ska, med utgångspunkt från kommunfullmäktiges fastställda budget, upprätta en genomförandeplan för det kommande årets verksamhet (nämndens budget/verksamhetsplan). I budgeten ska redovisas uppställda mål för verksamheten och hur tilldelade resurser ska användas.

Nämnderna får sina medel för drift tilldelade som ett anslag. Inom ramen har nämnderna frihet att disponera anslaget och prioritera mellan verksamheterna, så länge de följer de mål och riktlinjer som kommunfullmäktige fastställt.

Nämndens budget för nästkommande år ska fastställas av nämnden senast under december. År då val till kommunfullmäktige ägt rum, eller vid andra av kommunfullmäktige beslutade särskilda skäl, senast under januari året därpå.

Stadsledningskontoret och koncernledningen för Stockholms Stadshus AB kan utfärda kompletterande anvisningar och tidsplan för budgeten.

5 §

Nämnd ska i samband med att budgeten upprättas redovisa förändrad omslutning hos kommunstyrelsen till följd av ökade externa intäkter för statsbidrag till olika projekt samt olika ersättningar. Nämnd ska även redovisa förändrad omslutning till följd av ökad försäljning av överskottskapacitet till andra nämnder.

Omslutningsförändringar av principiell betydelse ska föras upp till kommunfullmäktige för beslut.

Nämnd ska lämna sin budget till stadsledningskontoret för sammanställning.

Budgetansvar**6 §**

Nämnder är ansvariga för att anslag inte överskrider, budgeterade intäkter inflyter, avkastnings- och resultatkrav uppnås, investeringsutgifter och inkomster disponeras för beslutade objekt inom anvisad ram samt att budgeterade försäljningsbeting uppfylls. Nämnder och styrelser ansvarar också för hur verksamheten bedrivs och att kommunfullmäktiges mål uppnås.

Uppföljning**7 §**

Uppföljning ska ge underlag för att styra verksamheterna. Ansvar för uppföljning ligger hos nämnderna.

Förvaltningschefen ska kontinuerligt följa upp verksamheten, upprätta erforderliga underlag till nämnden och redovisa om risk för budgetavvikelse föreligger och därvid föreslå erforderliga åtgärder.

Verksamheter med beställaransvar ska styras genom regelbunden uppföljning och avstämning mot nämndens budget, redovisa prognostiserad behovs- och prestationsutveckling samt kostnads-/utgifts- och intäkts-/inkomstutveckling.

Verksamheter med utföraransvar ska styras genom regelbunden uppföljning mot beslutade resultatplaner samt fastställt avkastningskrav.

Nämnd ska besluta om former och tidpunkter för redovisning av erforderliga beslutsunderlag för sin styrning.

Förvaltningschefen ska tillse att budgetansvaret iakttas vid varje resursanskaffning (anställning, upphandling med mera).

Finner nämnd med beställaransvar att anslag kommer att bli otillräckligt, eller att intäkter inte inflyter i budgeterad omfattning, ska nämnden vidta åtgärder för att rymma sådant överskridande eller intäktsunderskott inom nämndens budget respektive beslutade anslag och av kommunfullmäktige angivna mål och anslagsvillkor.

Finner nämnd med beställaransvar att förutsättningarna ändrats i förhållande till underlaget för kommunfullmäktiges budgetbeslut samt att mål och anslagsvillkor till följd av detta behöver ändras ska begäran härom underställas kommunfullmäktige.

Driftprojekt (verksamhetsprojekt)**7a §**

För projekt som finansieras inom driftbudget (nedan kallat verksamhetsprojekt) och som innebär en verksamhetspåverkan i form av förändringar i organisation eller arbetssätt gäller att särskild uppmärksamhet måste ägnas åt uppföljningen av medelsförbrukning, tidsplaner, prestationer, nyttorealisering samt de politiska målen.

För verksamhetsprojekt där kostnaderna bedöms överstiga 50 mnkr, som har betydande påverkan på stadens ekonomi eller berör frågor som är av strategisk vikt, ska ett *inriktningsbeslut* fattas av ansvarig nämnd.

För verksamhetsprojekt där kostnaderna bedöms överstiga 50 mnkr, som har betydande påverkan på stadens ekonomi eller berör frågor som är av strategisk vikt, ska ett beslutsunderlag för *genomförandebeslut* lämnas till kommunfullmäktige i ett särskilt ärende.

Bilaga 8:4

Inför inriktnings- och genomförandebeslut ska *samråd* ske med kommunstyrelsen genom stadsledningskontoret. Stadsledningskontoret rapporterar genomförda samråd till kommunstyrelsens ekonomiutskott.

Den nämnd som planerar och genomför verksamhetsprojekt har ett ansvar för att projektets innehåll samt ekonomiska åtaganden överensstämmer med vad som har beslutats. Eventuella avvikelser hanteras av nämnden genom att vidta åtgärder i projektet genom omprioriteringar. Beroende på fas och avvikelsens storlek kan en hemställan till kommunfullmäktige behövas.

Nämnder och bolagsstyrelser ska tillämpa av kommunfullmäktige beslutad styrmodell för verksamhetsprojekt. Uppföljning ska ske tertiärvis där även avvikelser rapporteras. Uppföljning ska ske både mot kommunfullmäktiges budget (årets ram och prognos för kommande år) och mot genomförandebeslut.

Stadsledningskontoret och koncernledningen för Stockholms Stadshus AB utfärdar tillämpningsanvisningar för styrning, prioritering och rapportering av verksamhetsprojekt.

Investeringar

7b §

För investeringar och stora projekt gäller att särskild uppmärksamhet måste ägnas åt styrning, planering, prioritering och uppföljning av medelsförbrukning, tidsplaner, prestationer samt de politiska målen.

För investeringar där investeringsutgiften bedöms överstiga 50 mnkr för stadens nämnder respektive 300 mnkr för stadens bolag eller är av strategisk eller principiell vikt, ska ett *utredningsbeslut* fattas av ansvarig nämnd respektive bolagsstyrelse. För investeringar där investeringsutgiften bedöms överstiga 300 mnkr ska utredningsbeslutet anmälas till berörda nämnder samt till kommunstyrelsens ekonomiutskott. Om beslutet kommer att påverka bolagens verksamhet ska beslutet anmälas till berörd styrelse. Bolagen ska anmäla sina utredningsbeslut till koncernstyrelsen. För utredningsbeslut som endast avser nämndens/bolagsstyrelsens beslut om reviderad utredningsutgift behöver ingen anmälan ske.

Utredningsbeslut för mycket stora investeringar där utredningsutgifterna beräknas överstiga 50 mnkr för staden totalt ska godkännas av kommunfullmäktige.

Utredningsbeslut för investering där utgiften bedöms överstiga 300 mnkr, som avser uppdrag till fastighetsnämnden att utreda utveckling och/eller upprustning av fastighet eller anläggning för annan nämnds räkning, ska beslutas av kommunstyrelsens ekonomiutskott.

Utredningsbeslut för fastighetsutvecklingsprojekt som anses vara av strategisk, stadsövergripande karaktär där investeringsutgiften bedöms överstiga 300 mnkr ska beredas av stadsledningskontoret i samråd med berörda förvaltningar och beslutas av kommunstyrelsens ekonomiutskott. Grunden för att klassa ett projekt som strategiskt kan vara att det uppfyller ett eller flera av kriterierna för uppföljning av större investeringar som medför höga investeringsutgifter, höga driftskostnader, är komplext och/eller involverar flera nämnder och/eller bolag.

För investeringar där investeringsutgifterna bedöms överstiga 300 mnkr ska ett beslutsunderlag för *inriktningsbeslut* lämnas till kommunfullmäktige i ett särskilt ärende.

För investeringar där investeringsutgifterna bedöms överstiga 50 mnkr för stadens nämnder respektive 300 mnkr för stadens bolag, eller är av strategisk eller principiell vikt, ska ett

beslutsunderlag för *genomförandebeslut* lämnas till kommunfullmäktige i ett särskilt ärende.

Inför utredningsbeslut ska *samråd* ske med kommunstyrelsen genom stadsledningskontoret för investeringar där investeringsutgifterna bedöms överstiga 300 mnkr eller är av annan strategisk vikt. Inför inriktnings- och genomförandebeslut ska samråd ske för investeringar där investeringsutgifterna bedöms överstiga 50 mnkr eller är av annan strategisk vikt.

Stadsledningskontoret rapporterar genomförda samråd till kommunstyrelsens ekonomiutskott.

Investeringar i verksamhetslokaler

Vid investeringar i verksamhetslokaler ska inhyrande nämnd följa de regler som framgår av kapitel 7, Lokaler.

Vid investeringar i verksamhetslokaler ska fastighetsnämnden och inhyrande nämnd lämna ett gemensamt beslutsunderlag för utrednings-, inriktnings-, och genomförandebeslut enligt beloppsgränserna ovan.

Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB) och utbildningsnämnden ska lämna ett gemensamt beslutsunderlag för utrednings-, inriktnings-, och genomförandebeslut där investeringsutgifterna bedöms överstiga 300 mnkr.

Uppföljning

Visar uppföljningen att ett objekt kan medföra större utgifter, mindre inkomster, högre framtida kostnader eller lägre framtida intäkter än vad som ursprungligen kalkylerades, eller att andra förutsättningar ändrats i väsentlig mån, ska detta omgående redovisas för nämnden. Nämnden ska snarast vidta åtgärder för att förhindra fördyringar eller göra omprioritering inom ramen för sin totala investeringsbudget. Avvikelse mot investeringsbeslut överstigande 15 procent, dock minst 20 mnkr, av investerings nettoutgift för stadens nämnder och nettonuvärde för stadens bolag eller annan avvikelse av strategisk vikt, ska tillställas kommunfullmäktige. För bolagen SISAB och Micasa gäller gränsvärdet 15 procent av nettoutgiften för investeringar i lokaler där staden är eller ska bli hyresgäst.

Nämnder och bolagsstyrelser ska tillämpa av kommunfullmäktige beslutade regler för styrning, prioritering och rapportering av investeringar.

Stadsledningskontoret och koncernledningen för Stockholms Stadshus AB utfärdar tillämpningsanvisningar för styrning, prioritering och rapportering av investeringar.

8 §

Nämnd ska lämna de rapporter avseende utfall och prognoser, beslutade och föreslagna åtgärder, som stadsledningskontoret eller revisionskontoret begär.

Resultatenheter

9 §

Huvudregeln är att respektive nämnd beslutar om nya resultatenheter ska inrättas, förändras eller avvecklas i samband med nämndens ordinarie verksamhetsplan. Nämnden ska i denna definiera vilka enheter som ska utgöra resultatenheter och hur resultatet ska mätas. Samtliga resultatenheter anmäls till kommunstyrelsen i samband med ärendet Avstämning av mål och budget. Varje nämnd har ansvar för att utforma interna överenskommelser med sina resultatenheter.

Bilaga 8:6

För att skapa ett trovärdigt och långsiktigt stabilt system, bör nämnden inte upphäva eller ändra förutsättningarna för resultatenheterna under året. Det är viktigt att göra en helhetsbedömning, då en förändring av en resultatenhet kan påverka andra resultatenheter. Enheterna ska verka i enlighet med gjorda överenskommelser.

Nämnden kan endast i undantagsfall upphäva eller ändra förutsättningarna under pågående år. Detta gäller då resultatenheten inte har verkat eller kunnat verka i enlighet med gjorda överenskommelser och detta inte kunnat förutses i samband med upprättandet av verksamhetsplanen. Nämnden kan under vissa speciella förutsättningar, till exempel om enheten genom upphandling i konkurrens övergår till så kallad intraprenad, korrigera sin verksamhetsplan med avseende på avvikelsen. Samråd ska alltid ske med stadsledningskontoret innan beslut tas om ändring. Ändring ska godkännas av kommunstyrelsen.

Resultatenheter ska föra över hela sitt resultat, både över- och underskott, till följande år som uppkommer till följd av enhetens eget handlande, med maximalt 5 procent av enhetens bruttobudget för året. Resultatfonden får ha ett överskott med maximalt 10 procent av enhetens bruttobudget. En förutsättning för att resultatenheterna ska få föra över ett överskott är att åtaganden för enhetens verksamhet har uppfyllts.

Verksamhet som upphandlas i konkurrens med externa entreprenörer, så kallade intraprenader, ska överföra 100 procent av sina resultat för att säkerställa konkurrensneutralitet under den tid som överenskommelsen gäller.

Resultatenhet som avvecklats under innevarande år kan inte föra över resultat till nästkommande år. Enhetens utfall kommer därmed att ingå i nämndens samlade resultat för innevarande år.

Om en resultatenhet visar över- eller underskott som ska föras mellan åren, ska nämnden i samband med bokslutet avsätta resultatet till en resultatfond. Uppkomna underskott ska täckas i samband med nästkommande års bokslut. Om underskottet inte har kunnat täckas under nästkommande år ska nämnden upplösa resultatenheten i samband med bokslut, varvid underskottet täcks i bokslutet av nämnden. Ansvaret att täcka underskottet ligger därmed ytterst på nämnden. Om en resultatenhet har vidtagit åtgärder för att eliminera ett underskott men inte helt lyckats med detta under nästkommande år, kan resultatenheten få vara kvar efter kommunstyrelsens prövning av åtgärdernas trovärdighet.

Överfört överskott ska användas i verksamheten till kostnader av engångskaraktär och inte till löpande drift.

Nämnden ska i samband med sin budget/verksamhetsplan redovisa hur planerade över- eller underskott från föregående år avses behandlas. Med över-/underskott avses bättre/sämre resultat än budgeterat.

Stadsledningskontoret utfärdar tillämpningsanvisningar för resultatfonder.

Taxor, avgifter och nämndernas internprissättning

10 §

Beslut om taxor, avgifter, prestationsrelaterade ersättningar till privata utförare (så kallad peng), investering, försäljning av mark och anläggningar samt andra ärenden, som anges i lag, fattas av kommunfullmäktige. För de verksamheter där kommunfullmäktige har beslutat om införande av pengsystem ska ersättningsnivåerna vara samma för alla utförare oavsett egen regi, entreprenad eller privat utförare. Vid köp och försäljning mellan stadsdelsnämnder ska de ersättningsnivåer som kommunfullmäktige beslutat om gälla, inga extra påslag ska göras.

Kommunfullmäktige kan ge uppdrag åt nämnd att besluta i sitt ställe i den omfattning som följer av kommunallagen.

Vid internprissättning mellan nämnder finns ett behov av grundläggande, för alla verksamheter gemensamma, principer. Dessa principer utgår från kommunallagens bestämmelser om självkostnad och stadens allmänna riktlinjer på området vid upphandling.

Köp av verksamhet inom staden behöver inte föregås av någon form av upphandling eftersom staden räknas som en juridisk person, om än uppdelad på olika nämnder.

Kommunallagens bestämmelser om självkostnad bör vara styrande vid all prissättning. Enligt kommunallagen får priset för en vara eller en tjänst avse kostnaderna för enbart denna klart urskiljbara tjänst. Ett lägre pris på en tjänst får inte kompenseras med ett för högt pris på en annan tjänst.

En förutsättning för en effektiv hushållning med resurser är möjligheten till långsiktighet i nämndernas planering. Vid ändring av priset ska de nämnder som berörs informeras skyndsamt. Eventuellt kan ändringar av väsentlig natur ske under året till följd av beslut i kommunfullmäktige eller av kommunstyrelsen som kan påkalla behov av förändrade priser. Prisändringar under året ska alltid beslutas av nämnden och gälla för resterande del av budgetåret.

Stadsledningskontoret utfärdar tillämpningsanvisningar för nämndernas internprissättning.

2 kap REDOVISNING

Stadsledningskontoret utfärdar anvisningar för tillämpningen av reglerna i detta kapitel.

Kommunal redovisningslag

1 §

Stadens nämnder ska tillämpa Lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning och reglerna i detta kapitel.

Nämndens löpande redovisning

2 §

Nämnden ansvarar för att fullständiga räkenskaper fortlöpande förs över förvaltningens verksamhet i enlighet med lag om kommunal bokföring och redovisning och reglerna för ekonomisk förvaltning samt utfärdade anvisningar.

Nämnden ansvarar vidare för att förvaltningen tillämpar det löne- och redovisningssystem som kommunstyrelsen beslutat om.

Servicenämnden svarar för löne- och ekonomiadministrationen enligt av kommunstyrelsen beslutat gränssnitt. Förändringar i gränssnitt fastställs av kommunstyrelsen.

Nämnden utfärdar anvisningar för redovisningen inom nämndens resultatenheter.

Nämnden ansvarar för att förvaltningen upprättar månadsbokslut i enlighet med de tillämpningsanvisningar som utfärdas av stadsledningskontoret.

3 §

Nämnden ska på uppmaning tillhandahålla kommunstyrelsen och stadsrevisionen rapporter och ekonomiska uppgifter.

Nämndens bokslut och verksamhetsberättelse

4 §

Nämnden ansvarar för att räkenskaperna avslutas snarast efter räkenskapsårets utgång och att bokslut upprättas. Varje nämnd ska snarast efter årets slut fastställa bokslut för varje redovisningsenhet med en avräkning mot budget som fastställts av kommunfullmäktige, och därefter inom tid och på det sätt som kommunstyrelsen bestämmer insända bokslutsärendet till stadsledningskontoret. Förslag till eventuella dispositioner med anledning av årets resultat ska lämnas till kommunstyrelsen.

Dispositioner som sammanhänger med resultatenheter anmäls i enlighet med detta reglemente 1 kap. 9 §.

För nämnd ska budgetavräkning, resultaträkning och balansräkning ingå i bokslutet.

Stadsledningskontoret utfärdar tillämpningsanvisningar för specifikationer till balansräkningen samt avstämning av interna mellanhavanden.

5 §

Varje nämnd ska årligen avge en verksamhetsberättelse med redogörelse för sin verksamhet under närmast föregående räkenskapsår. Till berättelsen ska nämndens bokslut med kommentarer till stora förändringar bifogas.

Verksamhetsberättelsen ska innehålla en beskrivning av årets verksamhet utifrån resultaträkningen/budgetavräkningen, måluppfyllelse, indikatorer och nyckeltal för nämndens verksamhet och en jämförelse med föregående räkenskapsår. Vidare ska verksamhetsberättelsen innehålla en redogörelse för mer betydande avvikelser från mål, indikatorer, riktlinjer och anslagsvillkor som angivits i budgeten samt förslag till dispositioner.

Nämnd och bolag ska särskilt redovisa pågående och avslutade investeringsprojekt i samband med nämndens verksamhetsberättelse för respektive år. Detta gäller även andra stora projekt.

I verksamhetsberättelsen ska nämnden redovisa hur den fullgjort sådana uppdrag som kommunfullmäktige har lämnat till den med stöd av 5 kap 2 § och 5 kap 4 § kommunallagen. Redovisningen ska lämnas i den omfattning som närmare kan anges i nämndernas reglemente och i enlighet med anvisningar från stadsledningskontoret. Verksamhetsberättelsen ska i övrigt innehålla en beskrivning av hur fullmäktiges beslut om nämndens verksamhet efterlevts och hur nämnden bedrivit verksamheten.

Kompletterande anvisningar för verksamhetsberättelsen utfärdas av stadsledningskontoret.

Berättelsen ska, enligt fastställd tidsplan, överlämnas till revisorerna för beredning av frågan om ansvarsfrihet för nämnden.

Nämndens verksamhetsberättelse och revisionsberättelse lämnas till kommunfullmäktige. Kommunfullmäktige beslutar om ansvarsfrihet ska beviljas för nämnden.

Stadens huvudbokslut och årsredovisning**6 §**

Stadens huvudbokslut är en sammanställning av de nämndvisa boksluten. Kommunstyrelsen ansvarar för att huvudbokslutet upprättas och redovisas i stadens årsredovisning.

Årsredovisningen upprättas i enlighet med lag om kommunal bokföring och redovisning och med iakttagande av god redovisningssed. Årsredovisningen ska i enlighet med den kommunala redovisningslagen innehålla sammanställda räkenskaper som, utöver staden, även omfattar övriga juridiska personer där staden har ett röstetal på minst 20 procent. Uppllysning ska lämnas om flöden mellan de olika ingående juridiska personerna.

I årsredovisningen ska redovisas stadens åtaganden gentemot andra samägda företag där stadens röstandelar understiger 20 procent. Även av staden använda entreprenader och verksamhetsstiftelser ska redovisas.

Årsredovisningen ska överlämnas till revisorerna för beredning av frågan om ansvarsfrihet före kommunfullmäktiges behandling av den.

Årsredovisningen ska överlämnas till kommunfullmäktige och revisorerna snarast möjligt och senast den 15 april året efter det år som redovisningen avser.

Delårsrapport**7 §**

Kommunstyrelsen ansvarar för att en delårsrapport årligen sammanställs. Delårsrapporten ska omfatta en period av minst hälften och högst två tredjedelar av räkenskapsåret. Delårsrapporten ska upprättas i enlighet med god redovisningssed. Underlag för delårsrapporten ska lämnas av nämnderna enligt anvisningar från stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret utfärdar kompletterande anvisningar för delårsrapporter.

Anläggningstillgångar**8 §**

Med en investering avses all anläggningsverksamhet, inklusive om- och tillbyggnad, samt anskaffning av utrustning till ett värde av ett prisbasbelopp eller därutöver med en nyttjandeperiod på tre år eller mer.

9 §

Varje nämnd ansvarar för att det fortlöpande förs ett register över nämndens anläggningstillgångar.

10 §

Anläggningstillgångar ska årligen belastas med kapitalkostnader. Räntesatsen för interna ränteersättningar fastställs årligen i samband med budget.

11 §

Vid försäljning och köp av anläggningstillgångar gäller, som huvudregel, att transaktionen bokförs till dagen för tillträdet.

När planer finns på försäljning av kommunal verksamhet, ska redovisningen för verksamheten, som avses avyttras, ordnas så att samtliga kostnader och intäkter kan särredovisas.

Vid försäljning av anläggningstillgångar i mark och fastigheter redovisas realisationsvinsten alternativt realisationsförlusten av nämnden under kommunstyrelsens

finansförvaltning. Stadens bolagsstyrelser redovisar försäljningar i enlighet med gällande regler så att försäljningar kan särskiljas från drift. Försäljning av mark och fastigheter bidrar till kommunkoncernens finansiering av investeringar i enlighet med investeringsstrategin.

Den nämnd som förvaltar tillgången redovisar en försäljningsinkomst som motsvarar det bokförda värdet på den försålda tillgången. Nämnden ersätts av kommunstyrelsen för verifierade externa försäljningskostnader. Samma bestämmelser gäller exploateringsfastigheter.

Vid försäljning av goodwill-värde redovisas realisationsvinsten, alternativt realisationsförlusten, under kommunstyrelsens finansförvaltning.

Stadsledningskontoret respektive Stockholms stadshus AB utfärdar tillämpningsanvisningar för redovisning av investeringar med mera.

Dokumentation av ekonomisystem, kontoplan med mera

12 §

Kommunstyrelsen ansvarar för att det årligen upprättas en beskrivning över tillämpade förvaltningsgemensamma delar av ekonomisystemet i enlighet med lag om kommunal bokföring och redovisning (gemensam ekonomimodell).

Nämnden ansvarar för att det årligen upprättas en beskrivning över förvaltningsspecifika delar av ekonomisystemet.

Kommunstyrelsen utfärdar årligen Centrala krav för kodplan (omfattande kontoplan, verksamhetskoder, motparter och projektrelationer).

Riktlinjer för resultatutjämningsreserv

Nedan följer Stockholms stads lokala riktlinjer för tillämpning av kommunallagen 11 kap 14 § regler om resultatutjämningsreserver (RUR) för att utjämna intäkter över en konjunkturcykel med lydelsen "Reservering får göras med högst ett belopp som motsvarar det lägsta av antingen den del av årets resultat eller den del av årets resultat efter balanskravsjusteringar enligt 11 kap 10 § lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning som överstiger

- 1. en procent av summan av skatteintäkter samt generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning, eller*
- 2. två procent av summan av skatteintäkter samt generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning, om kommunen eller regionen har ett negativt eget kapital, inklusive ansvarsförbindelsen för pensionsförpliktelser."*

Kommunfullmäktige kan besluta om reservering eller disposition ur en resultatutjämningsreserv om besluten är i överensstämmelse med lagar och nedanstående lokala riktlinjer.

13 §

En reservering till RUR kan göras om följande villkor är uppfyllda utöver lagkraven:

- Vid reservering till RUR ska undantas, utöver lagkravet, den del av resultatet som uppstått till följd av utdelning enligt allbolagslagen.
- Stadens soliditet exklusive RUR, exklusive gjorda inteckningar, inklusive ansvarsförbindelsen för pensionsförpliktelser uppgår till lägst 25 procent.
- RUR efter reservering får inte överstiga femtio procent av summan av skatteintäkter och generella statsbidrag.

14 §

En disposition ur RUR kan göras om följande villkor är uppfyllda:

- Om tecken på en konjunkturedgång med åtföljande vikande skatteunderlag finns i form av att:
 - prognosen¹ för den procentuella förändringen av rikets skatteunderlag eller förändringen av utfallet för riket understiger den genomsnittliga procentuella förändringen de senaste tio åren², *eller*
 - den procentuella förändringen av Stockholms stads skatteunderlag understiger den genomsnittliga förändringen för Stockholms stad de senaste tio åren³
- Och balanskravet är negativt
- Och ingen skattesänkning genomförts aktuellt år

15 §

Om skattesänkning har genomförts ett år och bokslutet visar ett negativt balanskravsresultat och kriterierna i övrigt för disposition ur RUR är uppfyllda ska en beräkning göras av balanskravsresultatet om skattesänkningen inte genomförts. Är även detta balanskravsresultat negativt får disposition ur RUR göras, men maximalt med det belopp som det konstruerade balanskravsresultatet visar.

16 §

Om beslut om disposition ur RUR har fattats vid budgeteringstillfället på grundval av att reglerna för disposition är uppfyllda vid budgeteringstillfället gäller följande vid bedömningen vid beslutstillfället:

- Grunderna för om kriterierna är uppfyllda eller inte ska göras med samma mättidpunkt som vid budgeteringstillfället med undantag av balanskravsresultatet. Avseende balanskravsresultatet ska detta vara negativt vid bokslutstillfället.

17 §

Disposition ur RUR får utgöra högst 50 procent av reserven per räkenskapsår.

18 §

Kommunfullmäktige kan fatta beslut om reservering och disposition till en RUR i samband med budget, tertialrapport och bokslut. Det slutliga beslutet tas alltid i samband med bokslut.

19 §

Om avsatt RUR medför att vid mätning i samband med bokslut kravet på en soliditet på minst 25 procent exklusive RUR, exklusive gjorda inteckningar, inklusive ansvarsförbindelsen för pensionsförpliktelser inte uppfylls, ska en överföring från RUR till övrigt kapital göras.

3 kap PENNINGHANTERING och VÄRDEHANDLINGAR

Stadsledningskontoret utfärdar anvisningar för tillämpningen av regler för penninghantering och värdehandlingar samt för finansiella redovisningsprinciper.

Uppbörd och inkomstkontroll

1 §

Varje nämnd ansvarar inom sitt verksamhetsområde för uppbörd, kontroll och redovisning av stadens pengar.

¹ Vid budgeteringstillfället används samma prognos som används i slutversion av budget, vanligtvis SKR:s prognos. Avseende utfall används SCB:s siffror.

² Genomsnittlig procentuell förändring beräknas genom att rikets skatteunderlag eller prognos över skatteunderlag summeras och divideras med tio. Detta genomsnittliga skatteunderlag sätts i relation till motsvarande genomsnittligt skatteunderlag med ett års förskjutning bakåt i tiden.

³ Beräkning enligt not 2 avseende stadens skatteunderlag. Prognos gäller enligt not 1.

Nämnden ansvarar för att inbetalda pengar omedelbart sätts in på anvisat bank- eller plusgirokonto och i övrigt använder sig av anvisade förmedlingstjänster för betalningsströmmar.

Vad som stadgats ovan gäller även för pengar som staden får och har hand om för annans räkning.

Stadsledningskontoret utfärdar tillämpningsanvisningar för egna medel.

Fakturering, krav och inkasso

2 §

Varje nämnd ansvarar för sin fakturering och krav- och inkassoverksamhet.

1. Fakturering

Fakturor ska snarast möjligt utfärdas och föras upp i kundreskontran.

2. Krav och inkasso

- a) En fordran anses som osäker om kunden inte betalat den då betalningstiden enligt inkassokravet löpt ut. En osäker fordran ska bokföras som en befarad kundförlust.
- b) En osäker fordran ska skrivas ned i bokföringen då alla inkassoåtgärder vidtagits och senast efter ett år och absolut senast efter två år. En fordran som uppenbarligen inte kommer att kunna drivas in kan skrivas av direkt utan att först bokföras som osäker. Om åtgärder avseende en fordran är vidtagna i stadens ekonomisystem skrivs fordran ned först när åtgärderna är avslutade (till exempel pågående avbetalningsplan). Nämnd eller delegat beslutar om nedskrivning av fordran. Nedskrivning av fordran ska bokföras som en konstaterad kundförlust.
- c) Indrivning av en fordran får avbrytas om ytterligare indrivningsförsök är utsiktslösa eller inte är försvarliga med hänsyn till kostnaderna och inte krävs ur allmän synpunkt.

3. Överlåtande av krav och inkassoverksamhet

Stadens nämnder ska anlita det inkassoföretag som staden centralupphandlat för kravverksamhet. Ett sådant uppdrag får inte innefatta överlåtelse av fordringar.

Inkassoföretaget utför enbart de nödvändiga krav- och inkassoåtgärderna, medan respektive nämnd behåller beslutanderätten i alla ärenden.

Stadsledningskontoret utfärdar tillämpningsanvisningar för fakturering, krav och inkasso.

Leasing

3 §

Nämnd eller bolag får ingå avtal om operationell leasing av utrustning i de fall avtalet innebär en lägre kostnad för staden, sett över utrustningens hela nyttjandeperiod, än om utrustningen anskaffats genom köp. Hyra/leasing kan vara en ofördelaktig finansieringsform jämfört med andra tillgängliga finansieringsformer. Kostnaderna för hyra/leasing ska därför jämföras med kostnaderna för köp.

Nämnd eller bolag får ingå avtal om finansiell leasing avseende fordon, med en totalvikt under 3,5 ton med undantag för lätta lastbilar med separat flak, om rätt till momsavlyft finns. Gällande momsregler gör att finansiell leasing är ekonomiskt mer fördelaktigt än köp under förutsättning att rätt till momsavlyft finns.

Om det samlade värdet av framtida betalningsförpliktelser inte kan anses ringa i förhållande till nämndens balansomslutning, eller om dessa betalningsförpliktelser överskrider av ekonomiutskottet fastställd beloppsgräns ska de underställas kommunstyrelsen.

Alla avtal om hyra eller hyrköp (leasing) i syfte att endast finna en alternativ finansieringsform ska underställas kommunstyrelsen. Finansiell leasing med ovanstående undantag avseende fordonsköp är att betrakta som en ren finansieringsform och ska därmed underställas kommunstyrelsen.

Vad som sägs ovan gäller även avtal med annan rubricering, men med verklig innebörd av hyra, hyrköp eller leasing.

Stadsledningskontoret utfärdar tillämpningsanvisningar för redovisning av leasingavtal.

Kontroll och attest

4 §

Omfattning och definition

Paragrafen gäller för stadens samtliga ekonomiska händelser, inklusive interna transaktioner samt medel som staden ålagts eller åtagit sig att förvalta eller förmedla. Med ekonomiska transaktioner avses bokföringsposter i stadens samtliga bokföringssystem som omfattas av lagen om kommunal redovisning.

Attest innebär att intyga att kontroll utförts utan anmärkning. Kontroll utförs av attestant.

Syfte

Syftet med reglerna för kontroll av ekonomiska händelser är att säkerställa att transaktioner som bokförs är korrekta avseende:

<i>Prestation</i>	Att varan eller tjänsten har levererats till eller från staden, och/eller att transaktionen i övrigt stämmer med avtalade villkor.
<i>Bokföringsunderlag</i>	Att verifikationen uppfyller kraven i den kommunala redovisningslagen och god redovisningssed.
<i>Betalningsvillkor</i>	Att betalning sker vid rätt tidpunkt.
<i>Bokföringstidpunkt</i>	Att bokföring sker vid rätt tidpunkt och i rätt redovisningsperiod.
<i>Kontering</i>	Att transaktionen är rätt konterad.
<i>Beslut</i>	Att transaktionen överensstämmer med beslut av behörig beslutsfattare.

Ansvar

Kommunstyrelsen ansvarar för utfärdandet av för staden gemensamma anvisningar till denna paragraf. Kommunstyrelsen ansvarar också för övergripande uppföljning av dessa anvisningar.

Stadens nämnder ansvarar för att fastställa regler och anvisningar för kontroll och attest. Nämnderna kan till regler för kontroll och attest enligt § 4 och 5 besluta om kompletteringar för sitt verksamhetsområde.

Varje nämnd utser attestanter samt ersättare för dessa. Kontrollansvar knyts till person eller befattning och kopplas till kodplan med angivande av eventuella begränsningar. Varje nämnd svarar för att det upprätthålls aktuella förteckningar över utsedda attestanter.

Förvaltningschefen ansvarar för att vid behov aktualisera beslut om attestanter. Förvaltningschefen ansvarar inom nämndens verksamhetsområde för att handläggarna är

informerade om reglerna och anvisningarnas innebörd. Nämnden kan genom beslut om delegation ge ansvaret till fler befattningshavare än förvaltningschefen. En sådan delegation ska omfatta högst fem befattningshavare. Detta ska framgå av nämndens delegationsordning.

Attestanternas ansvar är att tillämpa fastställda anvisningar samt när brister upptäcks rapportera dessa till närmast överordnad chef, annan överordnad eller till ansvarig för intern kontroll. Det åligger förvaltningschefen eller annan delegat att ansvara för att samtliga attestanter är informerade om rapporteringsvägar vid brister.

Kontroller

Följande kontrollmoment, som attesteras, finns i staden. Kontrollerna ska i tillämpliga fall utföras.

<i>Prestation</i>	Vara eller tjänst har mottagits eller levererats.
<i>Kvalitet</i>	Mottagen eller levererad tjänst håller avtalad kvalitet.
<i>Pris</i>	Pris överensstämmer med avtal, taxa, bidragsregler eller beställning.
<i>Villkor</i>	Betalningsvillkor med mera är uppfyllda.
<i>Beslut</i>	Behöriga beslut finns.
<i>Behörighet</i>	Nödvändiga kontroller (attester) har skett av behöriga personer.
<i>Kontering</i>	Konteringen är korrekt.
<i>Formalia</i>	Verifikationen uppfyller krav enligt lagstiftningen.

Kontrollernas utformning

Kontrollåtgärderna ska utformas så att den interna kontrollen inom respektive nämnd är tillräcklig och att kontrollkostnaden står i rimlig proportion till riskerna. Vid utformningen av kontrollåtgärderna ska följande krav beaktas:

<i>Ansvarsfördelning</i>	Ansvarsfördelningen ska vara tydlig. Ingen person ska ensam hantera en transaktion från början till slut.
<i>Kompetens</i>	Den som har rollen att utföra en kontrollåtgärd ska ha kompetens för uppgiften.
<i>Integritet</i>	Den som utför kontroll av en annans persons transaktioner ska ha en självständig ställning gentemot den kontrollerade.
<i>Jäv</i>	Den som utför kontrollen får inte kontrollera in- och utbetalningar till sig själv eller närstående. Detsamma gäller utgifter av personlig karaktär. Detta innefattar också bolag och föreningar där den kontrollansvarige eller närstående har ägarintressen eller ingår i ledningen.
<i>Dokumentation</i>	Vidtagna kontrollåtgärder (attester) ska dokumenteras på ändamålsenligt sätt.
<i>Kontrollordning</i>	De olika kontrollmomenten ska utföras i en logisk ordning så att effekten av en tidigare kontrollåtgärd inte förtas av en senare kontrollåtgärd.

Vid automatisk attest ska uppsatt regelverk vara attesterat av behörig attestant.

Genomförda kontroller

Obligatoriska manuella kontroller som utförts med godkänt resultat ska dokumenteras genom attest. Attest dokumenteras i enlighet med anvisningarna. Maskinellt utförda kontroller ska framgå av systemdokumentation och behandlingshistorik. Om attestanten inte kan godkänna en ekonomisk transaktion, ska den som beslutat om transaktionen underrättas. Kan inte rättelse uppnås ska underrättelse ske enligt fastställd rutin.

Stadsledningskontoret utfärdar tillämpningsanvisningar för kontroll, attest samt begäran om utbetalningar av pengar.

Begäran om utbetalning av pengar

5 §

Varje nämnd ska utse person med befogenhet att på nämndens vägnar beordra utbetalning av pengar. Nämnden ska ge denna befogenhet till förvaltningschefen samt till förvaltningschefen för serviceförvaltningen.

Förvaltningschefen ska utse ett lämpligt antal ställföreträdare med befogenhet att begära utbetalning av pengar. Rätten att begära utbetalning av pengar ska ges till namngivna personer. Person med rätt att begära utbetalning av pengar ska innan sådan begäran säkerställa att nödvändiga kontroller har skett av behöriga personer (behörighetskontroll).

Stadsledningskontoret utfärdar tillämpningsanvisningar för kontroll, attest samt begäran om utbetalningar av pengar.

Fullmakter till stadens bankkonton

6§

Respektive nämnd ansvarar för att fullmakter och behörigheter avseende stadens bankkonton till personal inom staden är korrekt utfärdade genom signering enligt delegationsordning. Fullmakten undertecknas därefter av kommunstyrelsens delegat. Det åligger respektive nämnd att kontinuerligt meddela borttagande av fullmakter/behörigheter till stadsledningskontoret.

Förskottskassa med mera

7 §

Kommunstyrelsen beslutar på nämndens begäran om limit för förskottskassa.

Nämnden ansvarar för att förvaltningschefen utser person med ansvar för förskottskassan. Förvaltningschefen ska se till att utnyttjandet av förskottskassan redovisas och kontrolleras enligt gällande regler och anvisningar.

Förvaltningschefen kan fördela förskottskassan på flera underförskottskassor. Summan av underförskottskassorna får inte överstiga förskottskassans limit. Underförskottskassorna ska redovisas, kontrolleras och inventeras enligt gällande regler och anvisningar.

Stadsledningskontoret utfärdar tillämpningsanvisningar för förskottskassor.

Betalkort

8 §

Se kommunstyrelsens policy avseende betalkort.

Stadsledningskontoret utfärdar tillämpningsanvisningar för betalkort.

Utbetalning

9 §

Kommunstyrelsen svarar för alla utbetalningar om kommunstyrelsen inte medgett undantag. Stadsledningskontoret verkställer stadens utbetalningar.

Likviditetshantering

10 §

Kommunstyrelsen ansvarar för stadens likviditetshantering, upplåning och skuldförvaltning, utlåning samt tecknande av stadens borgen i enlighet med vad som

föreskrivits i instruktionen för stadsledningskontoret och i Stockholms stads finansiella policy samt i andra beslut av kommunfullmäktige.

Nämnden ska på anmodan av kommunstyrelsen upprätta en likviditetsprognos.

Förvaring av värdehandlingar

11 §

Nämnden svarar för att värdehandlingar förtecknas och förvaras tillfredsställande. Nämnden kan anlita stadsledningskontoret för förvaring av värdehandlingar, som nämnd innehar för stadens räkning.

4 kap UPPHANDLING OCH INKÖP

Stadsledningskontoret utfärdar anvisningar för tillämpningen av reglerna i detta kapitel.

Övergripande

1 §

Stadens nämnder och bolagsstyrelser ska tillämpa Lag (2016:1145) om offentlig upphandling samt övrig upphandlingslagstiftning som kompletterar eller ersätter denna lag.

Stadens nämnder och bolagsstyrelser ska tillämpa kommunfullmäktiges program för upphandling och inköp med tillhörande anvisningar.

Organisering av upphandlingsverksamheten

2 §

Som upphandling räknas en transaktion som innebär ömsesidiga ekonomiska förpliktelser för de inblandade parterna. Som ekonomisk förpliktelse räknas motprestation såsom ekonomisk ersättning, arbetsinsats eller upplåtelse av någon annan slags nytta. Exempel på upphandling är köp av en vara, tjänst, verksamhet eller entreprenad. Även hyra och leasing av varor faller under begreppet upphandling.

Upphandlingar i staden kan ske lokalt för den egna nämnden, gemensamt mellan flera nämnder eller via centrala upphandlingar som gäller alla nämnder.

Central upphandling

Upphandling där samtliga nämnders ansvar för upphandling överförs till en nämnd som i enlighet med beslut i kommunfullmäktige genomför upphandling för hela stadens behov. Deltagande i central upphandling är tvingande för stadens nämnder såvida kommunfullmäktige inte beslutat om undantag för viss nämnd. Stadens bolagsstyrelser deltar genom fullmakt till den upphandlande nämnden, så som vid gemensam upphandling.

Gemensam upphandling

Upphandling som genom samverkan mellan två eller flera nämnder genomförs för att lösa behov inom samtliga deltagande nämnders ansvarsområde. Deltagande i sådan upphandling är frivillig och beslutas av respektive nämnd eller tjänsteman inom nämnden som med stöd av delegation äger rätt att fatta sådant beslut.

Lokal upphandling

Upphandling som utförs av en upphandlande myndighet för att lösa behovet av en viss vara eller tjänst inom nämnden.

Upphandlande myndighets ansvar för behovstäckning och avtalsförsörjning***3 §***

Varje nämnd och bolagsstyrelse utgör en upphandlande myndighet. Den upphandlande myndigheten ansvarar för planering av behovstäckning, avtalsförsörjning och uppföljning av ingångna avtal.

Varje upphandlande myndighet ska bedriva ett aktivt och strategiskt arbete för att, utifrån kommunfullmäktiges mål, uppnå en ändamålsenlig inköpsverksamhet.

Varje upphandlande myndighet svarar för att inköp sker i enlighet med de avtal som har ingåtts och som den upphandlande myndigheten är bunden av.

Varje upphandlande myndighet ska ha funktioner och roller för upphandlings- och inköpsprocessen samt efterlevnad av lagstiftning och regler samt samordning av frågorna.

Varje upphandlande myndighet ska använda det upphandlingssystem som kommunstyrelsen tillhandahåller för elektronisk upphandling.

Avtalsuppföljning***4 §***

Genom aktiv förvaltning och uppföljning av ingångna avtal ska den upphandlande myndigheten säkerställa att ingångna avtal efterlevs och att varor och tjänster levereras med efterfrågad kvalitet och till rätt pris. Den nämnd eller bolagsstyrelse som ansvarar för ett avtal ska säkerställa att aktiv avtalsförvaltning planeras och genomförs. I aktiv avtalsförvaltning ingår bland annat att följa upp att leverantören fullgör avtal samt hur samverkan med leverantören utvecklas. I avtalsuppföljning ingår också att följa upp och vidta åtgärder för att upprätthålla avtalstrohet.

Alla nämnder ska använda det avtalssystem som kommunstyrelsen tillhandahåller och registrera lokala och gemensamma avtal. Centrala avtal registreras av den nämnd som genomför upphandlingen.

Direktupphandling***5 §***

Direktupphandling definieras i upphandlingslagarna och får endast användas under de omständigheter som föreskrivs där. Varje upphandlande myndighet ska besluta om riktlinjer för användningen av direktupphandling inom sin organisation. Stadsledningskontoret utfärdar anvisningar för miniminivåer avseende innehåll och omfattning av riktlinjerna.

Direktupphandling får normalt inte förekomma inom områden där ramavtal finns.

Dokumentation***6 §***

Information om alla beställningar som görs genom avrop eller upphandling ska dokumenteras. Kraven på dokumentation styrs dels av lag, dels av stadens behov av att kunna analysera och förklara sitt agerande i upphandlingsärenden.

Grundregeln är att alla beslut om genomförande av upphandling, direktupphandling eller avrop ska dokumenteras på ett sådant sätt att det framgår vem som fattat beslutet, i vilket syfte samt det ungefärliga värdet av den gjorda beställningen. Utöver detta ska dokumentation upprättas i enlighet med vad reglerna för respektive upphandlingsförfarande kräver.

Systemstöd för inköp

7 §

Alla nämnder ansvarar för att tillämpa det systemstöd som kommunstyrelsen tillhandahåller för inköpsprocessen.

5 kap DONATIONSMEDEL

Mottagande av donation

1 §

Mottagande av donation ska underställas kommunfullmäktige för prövning då det är fråga om ett stiftelseförordnande. Även gåva ska underställas kommunfullmäktige när gåvans värde överstiger 500 000 kr och gåvan är förenad med ett betydande framtida åtagande för nämnden. När gåvans värde överstiger 500 000 kr ska den anmälas till kommunstyrelsen. I övriga fall beslutar respektive nämnd.

Placering av fondtillgång

2 §

Tillgångar tillhörande stadens anknutna stiftelser ska placeras i enlighet med av kommunstyrelsen beslutade placeringsföreskrifter.

Förvaltning av fondtillgång

3 §

Förvaltas fond eller stiftelse av nämnd ska denna anlita kommunstyrelsen för hand-havande av fondens eller stiftelsens tillgångar i den mån stiftelseförordnandet inte föreskriver annat.

Stadsledningskontoret utfärdar tillämpningsanvisningar för donationer och gåvor.

6 kap INTERN KONTROLL

Nämnderna ska enligt kommunallagen 6 kap. 6 § var och en inom sitt område se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt de föreskrifter som gäller för verksamheten.

Nämnderna ska också se till att den interna kontrollen är tillräcklig samt att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt. Detsamma gäller när skötseln av en kommunal angelägenhet med stöd av kommunallagen 10 kap. 1 § har lämnats över till någon annan.

Revisorernas uppgift är enligt kommunallagen 12 kap. 1 § att pröva om bland annat den kontroll som görs inom nämnderna är tillräcklig.

Stadsledningskontoret utfärdar tillämpningsanvisningar som förtydligar reglerna i detta kapitel om nämndernas arbete med intern kontroll. I tillämpliga delar gäller reglerna i detta kapitel och tillämpningsanvisningarna även bolagsstyrelserna.

Följande regler gäller för internkontrollarbetet:

1 §

Den interna kontrollen inom en nämnd ska bygga på en helhetssyn på den kommunala verksamheten. Detta betyder att den ska omfatta mål och strategier, styrning och uppföljning samt skydd av tillgångar. Inom dessa områden ska det finnas inbyggda uppföljnings- och kontrollsystem som säkrar en effektiv förvaltning och förebygger allvarliga fel eller förluster.

Nämnd ansvarar för att ett system för intern kontroll upprättas inom respektive verksamhetsområde med övergripande riktlinjer, regler och anvisningar i syfte att säkerställa att

- verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt
- lagar, avtal och andra för nämnden gällande regler, föreskrifter och beslut följs
- anskaffningen och användningen av resurser är effektiv och ändamålsenlig
- stadens tillgångar skyddas
- redovisningen och uppföljningen av verksamhet och ekonomi är rättvisande, tillförlitlig och ändamålsenlig samt att
- säkerheten i redovisningsrutiner, administrativa rutiner och it-system är tillfredsställande.

Nämnden ansvarar för att internt kontrollsystem för nämnden upprättas och ska se till att konkreta regler och anvisningar utformas för att upprätthålla en god intern kontroll inom alla verksamhetsområden.

Verksamhetsansvariga chefer på olika nivåer i organisationen ska bidra till utformningen av konkreta regler och anvisningar för en god intern kontroll inom sina verksamhetsområden och ska informera övriga anställda om reglernas och anvisningarnas innebörd.

Samtliga anställda är skyldiga att följa gällande regler och anvisningar för intern kontroll.

2 §

Nämnd ska årligen genomföra en väsentlighets- och riskanalys (VoR) samt utifrån denna fastställa en internkontrollplan för att följa upp att det interna kontrollsystemet fungerar tillfredsställande inom nämndens verksamhetsområden.

Väsentlighets- och riskanalysen genomförs i flera steg. Nämnden ska identifiera de viktigaste processerna/arbetssätten för att uppnå kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdena. Utifrån arbetssätten ska oönskade händelser identifieras. Dessa ska värderas (1-5) utifrån hur allvarliga konsekvenserna blir om händelsen inträffar samt hur sannolikt det är att händelsen inträffar. Utifrån riskvärdet beslutas om den oönskade händelsen/risken ska hanteras i internkontrollplanen. I internkontrollplanen planerar nämnden hur de löpande kontrollerna/arbetssätten ska följas upp i syfte att verifiera att mål uppnås samt att riktlinjer (styrdokument) och fastlagda kontroller upprätthålls/genomförs. Internkontrollplanen fastställs i samband med verksamhetsplanen och följs upp i samband med verksamhetsberättelsen.

Förvaltningschef ska se till att en väsentlighets- och riskanalys genomförs och dokumenteras och med denna som underlag upprätta förslag till internkontrollplan för nämnden.

3 §

Nämnd ska försäkra sig om att internkontrollplanen genomförs och vid behov vidta åtgärder som säkerställer att den interna kontrollen är tillräcklig.

Förvaltningschef ska rapportera till nämnden om hur internkontrollplanen genomförs, hur den interna kontrollen fungerar samt föreslå nämnden nödvändiga åtgärder för att säkerställa att den interna kontrollen är tillräcklig. Detta ska ske minst en gång per år i samband med verksamhetsberättelsen.

Brister i den interna kontrollen ska omedelbart rapporteras till närmast överordnad.

Vid misstanke om brott av förmögenhetsrättslig karaktär ska nämnden utan oskäligt dröjsmål vidta åtgärder. Förvaltningschef ska omgående informera nämnden och revisionskontoret om det hos förvaltningen uppdragas förhållanden som medför misstanke

om att sådant brott föreligger. Förvaltningschef ska också se till att nämnden och revisionskontoret informeras om de åtgärder som vidtas.

7 kap LOKALER

1 §

Nämnder och bolagsstyrelser ska i första hand hyra lokaler av staden eller stadens egna fastighetsbolag givet att det är ekonomiskt fördelaktigt ur ett kommunkoncernperspektiv.

2 §

Beslut om inhyrningar av lokaler och lägenheter kan medföra bindning av stora kostnader under lång tid för staden. Vid högre hyresnivåer, större investeringar och/eller långa hyrestider, ska inhyrningar godkännas av kommunstyrelsens ekonomiutskott, KSEKU. Detta gäller även om en fastighetsförvaltande nämnd är hyresvärd.

För att minska detaljstyrningen och fokusera på större ärenden gäller, var för sig eller tillsammans, följande för vilka inhyrningar eller hyrespåverkande förändringar som i samband med genomförandebeslut ska godkännas av kommunstyrelsens ekonomiutskott, KSEKU:

(Belopp med fet stil gäller kostnadsbaserade inhyrningar/förändringar från stadens fastighetsförvaltande nämnder eller inom samverkansavtal med stadens bolag. Belopp inom parentes gäller övriga inhyrningar/förändringar.)

- Om den sammanlagda hyran under kontraktstiden (hyrestiden) överstiger **15** (10) mnkr, räknat i hyresnivå år 1. Om hyrestiden är tills vidare, kortare än tre år, eller längre än fem år, sker beräkningen motsvarande en tid om fem år.
- Om den hyresgenererande investeringsutgiften vid ny- om och tillbyggnad överstiger **30** (20) mnkr, samma gäller förvärv av bostadsrätter.
- Om kontraktstiden (hyrestiden) är 10 år eller längre och hyresvärden inte är en fastighetsförvaltande nämnd som erbjuder ett kostnadsbaserat hyresförhållande eller inhyrningen inte sker inom ett samverkansavtal med ett av stadens bolag.
- Om avstående från besittningsskydd tecknas avseende befintliga hyresavtal.

Vid mycket stora inhyrningar är det väsentligt att beslutsprocessen ger möjlighet till samordning och prioritering i ett tidigt skede. Nämnderna ska förbereda sådana inhyrningar via ett inriktningsärende som ska anmälas och godkännas av kommunstyrelsens ekonomiutskott.

Detta gäller:

- Om den sammanlagda hyran under kontraktstiden (hyrestiden) beräknas överstiga **75** (50) mnkr räknat i hyresnivå år 1. Om hyrestiden är tills vidare, kortare än tre år, eller längre än fem år, sker beräkningen motsvarande en tid om fem år.
- Om den hyresgenererande investeringsutgiften vid ny- om och tillbyggnad överstiger **150** (100) mnkr
- Om nämnden vill pröva möjligheten att i samband med inriktningsbeslut förbereda så att inhyrningen inte behöver prövas av KSEKU för genomförande.

Vad som sagts ovan om inhyrningar gäller även om-, ny- och tillbyggnader med motsvarande hyreskostnadsökningar. Om investeringsutgifterna för investerande nämnd bedöms ligga i intervallet 50 mnkr till 300 mnkr ska samråd hållas med stadsledningskontoret även om investeringen. I detta fall sker ett samråd som behandlar såväl hyresfrågan som investeringen. Såväl investerande nämnd som inhyrande nämnd aktualiserar att samråd ska hållas.

Om investeringsutgifterna för investerande nämnd bedöms överstiga 300 mnkr hemställs inriktningsärendet i sin helhet till kommunfullmäktige.

Vad som sagts om inhyrningar/förändringar ovan gäller inte för *anläggningar* som bollplaner, läktare med mera som ingår i idrottsnämndens långsiktiga prioriteringar och återfinns i nämndens verksamhetsplan.

För socialnämndens beställning av bostäder för annan nämnds räkning ska gemensamt ärende upprättas som anmäls till kommunstyrelsen.

Av 1 kap. Budget och uppföljning, 7b§ Investeringar framgår att utbildningsnämnden och Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB) ska lämna ett gemensamt beslutsunderlag under vissa förutsättningar.

För fastighetsnämndens investeringar i lokaler överstigande 300 mnkr ska ett utredningsbeslut godkännas av kommunstyrelsens ekonomiutskott (se 1 kap. Budget och uppföljning, 7b§ Investeringar). Fastighetsnämnden och beställande (initierande hyresgäst) nämnd(er) ska lämna ett gemensamt beslutsunderlag till ekonomiutskottet.

3 §

Beslut om avveckling/omstrukturering av lokaler fattas av ansvarig nämnd. Utbudet av boståndsbedömda boenden är en gemensam resurs för hela staden. För att säkerställa den centrala samordningen i samband med avveckling/omstrukturering av dessa boenden ska kommunstyrelsens ekonomiutskott, efter begäran av respektive nämnd, godkänna större avvecklingar/omstruktureringar av särskilda boenden för äldre och bostäder med särskild service.

4 §

För att få en effektiv hantering av lokalärenden som ska godkännas av kommunstyrelsens ekonomiutskott ska samråd ske med kommunstyrelsen, genom stadsledningskontoret, innan beslut fattas i egen nämnd. Slutfört samråd ska redovisas i underlaget och är en förutsättning för vidare beredning av ärendet.

5 §

I stadens samverkansavtal med SISAB regleras hur kapitalkostnaderna årligen ska bestämmas. Räntan ska beräknas utifrån stadens internränta plus påslag. Påslaget beräknas som den marginal inklusive omkostnadsersättning som gäller för SISAB i oktober året innan aktuellt år. Samtliga räntekostnader mellan staden och stadens samtliga bolag, rörande hyrestillägg för lokalanpassningar, ska beräknas till stadens internränta plus påslag motsvarande SISAB:s marginal inklusive omkostnadsersättning i oktober året innan aktuellt år. Mellan staden och fastighetsförvaltande nämnder utgår endast internränta för hyrestillägg för lokalanpassningar.

6 §

Stadsledningskontoret utfärdar tillämpningsanvisningar för lokalfrågor.

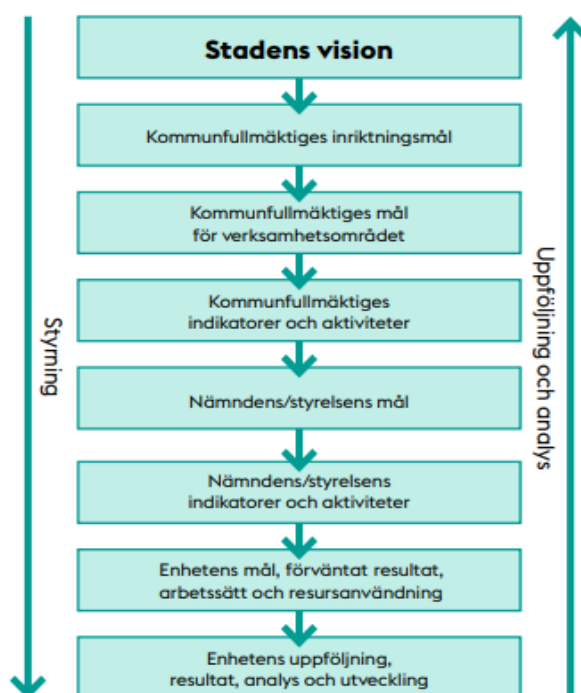
Stadens system för integrerad styrning och uppföljning

I stadens vision fastställer kommunfullmäktige en gemensam långsiktig vision för hur staden ska utvecklas. I visionen redovisas stadens långsiktiga mål, vilka utmaningar staden står inför samt strategier för en långsiktig och hållbar utveckling.

Kommunfullmäktige fastställer årligen budget för staden. I budgeten beslutar kommunfullmäktige om inriktningsmål, mål för verksamhetsområdena samt indikatorer och aktiviteter som tillsammans mäter måloppfyllelse. För varje indikator fastställer kommunfullmäktige ett årsmål. Nämnderna och bolagsstyrelserna konkretiserar kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdena genom egna mål i verksamhetsplanen. Där det är relevant ska nämnder och bolagsstyrelser integrera ett jämställdhetsperspektiv. Budgeten är styrande för stadens alla verksamheter och överordnad övriga, av kommunfullmäktige beslutade, styrdokument.

Staden tillämpar målstyrning och uppföljning av resultat mot mål. All planering och uppföljning sker i enlighet med stadens styrmodell, ILS, integrerat system för styrning och uppföljning av verksamhet och ekonomi, se bild nedan. ILS omfattar hela koncernen Stockholms stad, vilket innebär att ILS gäller för såväl nämndernas som bolagsstyrelsernas verksamheter. Som stöd i arbetet på alla organisatoriska nivåer i staden finns ett webbaserat verktyg (ILS-webb). ILS-webb är det huvudsakliga verktyget för att styra mot och följa upp kommunfullmäktiges mål, indikatorer och aktiviteter.

Stadens styrning enligt ILS

Utöver att styrmodellen ILS hjälper staden att arbeta med styrning och uppföljning, stödjer modellen det systematiska kvalitetsarbetet, som omfattar arbetet med ständiga förbättringar, innovation och digitalisering. Kvalitetsarbetet ska vägledas av förhållningssätten stockholmarnas fokus, helhetssyn, hållbarhet, handlingsutrymme, lärande och öppenhet. En viktig del i kvalitetsarbetet och stadens styrning är också dialog och delaktighet såväl inom organisationen som med stockholmarna. Dialogen och delaktigheten ska präglas av tillit och ett förtroendefullt förhållningssätt.

Styrning och uppföljning på kommunfullmäktigenivå

Stadens vision

Stadens vision är det dokument som samlat redovisar stadens långsiktiga mål, vilka utmaningar staden står inför och strategier för en långsiktigt hållbar utveckling. Tidsperspektivet är långsiktigt.

Budget

Budgeten är det övergripande och överordnande styrdokumentet för stadens nämnder och bolagsstyrelser. I den läggs följande fast:

- kommunfullmäktiges inriktningsmål
- kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet
- kommunfullmäktiges indikatorer
- kommunfullmäktiges obligatoriska nämndindikatorer
- kommunfullmäktiges aktiviteter

Tidsperspektivet är treårigt med fokus på budgetåret.

Kommunfullmäktiges inriktningsmål

Kommunfullmäktiges inriktningsmål är verksamhetsövergripande och tydliggör vad som är viktigt att nämnder och bolagsstyrelser uppfyller. Tidsperspektivet är en mandatperiod.

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet konkretiserar inriktningsmålen för de olika verksamheter som bedrivs i staden. Arbetet med att uppnå jämställdhet ska integreras inom alla kommunfullmäktiges verksamhetsområdesmål. Tidsperspektivet är en mandatperiod.

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer fastställs i budgeten. De mäter hur nämnder och bolagsstyrelser uppfyller KF:s mål. För varje indikator fastställer kommunfullmäktige ett årsmål, som är det målvärde som förväntas uppnås under aktuellt år. Kommunfullmäktiges årsmål för indikatorerna avser det målvärde kommunfullmäktige har för hela staden. Nämnderna och bolagsstyrelserna fastställer nämndens/bolagsstyrelsens årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer. Under året kan det ske förändringar av definitioner och årsmål till följd av nya beslut i kommunfullmäktige/kommunstyrelsen.

Kommunfullmäktiges obligatoriska nämnd- och bolagsstyrelseindikatorer

Kommunfullmäktige kan besluta om nämnd- och bolagsstyrelseindikatorer som är obligatoriska för respektive nämnd och bolagsstyrelse att följa upp. Dessa redovisas i nämndens/bolagsstyrelsens verksamhetsberättelse som lämnas till kommunfullmäktige. Till varje obligatorisk nämnd- och bolagsstyrelseindikator fastställer nämnden/bolagsstyrelsen ett årsmål.

Kommunfullmäktiges aktiviteter

En aktivitet är en riktad insats under en begränsad tidsperiod under budgetåret. Aktiviteter tas fram för att bidra till måluppfyllelsen, och ska ha start- och slutdatum samt en ansvarig nämnd eller bolagsstyrelse. Aktiviteterna följs upp i tertialrapporterna och verksamhetsberättelsen. Aktiviteter är inte ordinarie arbetssätt för att genomföra nämndens eller bolagsstyrelsens uppdrag.

Direktiv till nämnder och bolagsstyrelser

I kommunfullmäktiges budget finns direktiv till nämnder och bolagsstyrelser. Dessa förtydligar prioriterade områden som är gemensamma och där det finns ett särskilt stort behov av utvecklade processer och samverkan mellan flera av stadens nämnder och bolagsstyrelser.

Övrig uppföljning

Nyckeltal

Ett antal nyckeltal för stadens verksamheter används för analyser, jämförelser och för att följa trender. Nyckeltalen redovisas i samband med stadens årsredovisning. Kommunstyrelsen ansvarar för en sammanhållen process med att hålla nyckeltal uppdaterade och av god kvalitet. Nyckeltalen kan förändras efter beslut i kommunstyrelsen.

Kompletterande uppgifter

Stadsledningskontoret begär in kompletterande uppgifter från nämnder och bolagsstyrelser. Uppgifterna används för att fördjupa uppföljningen inom vissa områden.

Kompletterande styrdokument

Utifrån de mål som kommunfullmäktige fastställer i budgeten finns kompletterande styrdokument inom olika områden. Dessa stadsövergripande styrdokument är angelägna för hela staden och beslutas av kommunfullmäktige. De ska förtydliga vad staden behöver göra, vem som ansvarar och hur det ska göras. Nämnderna och bolagen ska beakta de kompletterande styrdokument i verksamhetsplanering och uppföljning.

Beslut om framtagande av nya eller revidering av stadsövergripande styrdokument fattas i kommunfullmäktiges budget. Under arbetet med att ta fram/revidera styrdokument ska kontinuerlig avstämning ske med stadsledningskontoret. För att åstadkomma en högre grad av helhetsperspektiv i stadens styrning är ambitionen att styrdokument, där så är möjligt, ska samordnas och bli färre. Styrdokument som är angelägna för ett fåtal nämnder/bolagsstyrelser kan beslutas i respektive berörd nämnd och bolagsstyrelse.

Uppföljning av kompletterande styrdokument inordnas i kommunfullmäktiges budget eller i nämndens/styrelsens verksamhetsplan. Därigenom säkerställs genomförande och uppföljning på adekvat nivå.

För att underlätta en ändamålsenlig styrning och tydliggöra begrepp för styrdokument benämner staden styrdokument huvudsakligen i termer av strategi, program eller riktlinjer. Styrdokument som utarbetas och beslutas är i normalfallet antingen strategi, program eller riktlinjer utifrån de definitioner som beskrivs nedan. Därutöver kan kommunfullmäktige i vissa fall fatta beslut om policys och handlingsplaner. En del styrdokument, till exempel översiktsplan och biblioteksplan, regleras enligt särskild lagstiftning.

Strategi

Stadsövergripande strategier identifierar gemensamma fokusområden för flera nämnder och bolagsstyrelser för att nå kommunfullmäktiges mål. Med strategierna gör staden ett vägval, pekar ut handlingsriktning och långsiktiga mål, men går inte in på hur staden praktiskt ska agera. Strategin behöver inte säga något om vilka medel eller metoder som ska användas.

Program

Program är måldokument som är långsiktiga och stadsövergripande. Därav följer att de övergripande målen som anges i programmen kan sträcka sig över mandatperioder, men att aktiviteter och indikatorer kan komma att förändras utifrån förändringar av budgetens inriktning. Programmen syftar inte till att slå fast detaljerade åtgärder, men kan innehålla förslag på aktiviteter och indikatorer samt metoder för hur programmets mål ska nås. Stadens nämnder och bolagsstyrelser ska följa de program som finns inom respektive verksamhetsområde. Kommunfullmäktige kan ange enskilda nämnder och bolagsstyrelser som uppföljningsansvariga för hela eller delar av programmet. I de fall uppföljningen av programmen ska integreras i ILS ska nämnden eller bolagsstyrelsen fastställa indikatorer och aktiviteter i sina verksamhetsplaner.

Riktlinjer

Riktlinjer anger hur verksamheten ska agera för att nå kommunfullmäktiges mål. Ändringar som inte påverkar själva riktlinjen, exempelvis beskrivande sammanhangstext, länkar, hänvisningar och dylikt som blivit inaktuella kan beslutas av förvaltningschef enligt gällande delegationsordning. Information om händelser som kan påverka en riktlinje kan ges genom ett tillfälligt tillägg till riktlinjen. Exempel på sådana händelser är prejudicerande rättsfall, beslut från nämnd eller andra påverkansfaktorer som tillkommit som kräver förändring av riktlinjerna. Tillägg, som beslutas av ansvarig nämnd, ska innehålla en notering att riktlinjen kan komma att revideras och beslutas av kommunfullmäktige men i väntan på att revideringen verkställts läggs informationen in för kännedom.

Styrning och uppföljning på nämnd- och bolagsstyrelsenivå

Nämndens/bolagsstyrelsens mål

Nämndens och bolagsstyrelsens mål konkretiserar kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet, och beskriver vilket resultat som ska uppnås under året (förväntat resultat).

Nämndens/bolagsstyrelsens indikatorer

Nämnden och bolagsstyrelsen kan fastställa egna indikatorer för att mäta hur nämnden/bolaget uppfyller sitt mål.

Nämndens/bolagsstyrelsens aktiviteter

Aktiviteter tas fram för att bidra till måluppfyllelsen. Aktiviteterna ska ha start- och slutdatum.

Styrning och uppföljning på enhetsnivå

Stadens styrmodell för styrning och uppföljning, ILS, stödjer också kvalitetsarbetet på enhetsnivå, vilket ska leda till att verksamheten utvecklas och skapar värde för stockholmarna. Genom ett systematiskt kvalitetsarbete med tydliga mål, arbetssätt, uppföljning och analys får enheten svar på vad som leder till hög kvalitet. Därmed kan enheten fatta välgrundade beslut om utveckling av verksamheten.

Mål

Enheten konkretiserar nämndens/bolagsstyrelsens mål genom egna mål som fastställs årligen i enhetens verksamhetsplan. Målen ska utgå från nämndens mål och ha fokus på målgruppens behov och önskemål. Målen ska vara tydliga, fånga syftet med verksamheten, fokusera på väsentliga kvalitetsaspekter och rymmas inom enhetens ekonomiska ram. Innan målen fastställs ska trovärdigheten i dem bedömas av respektive nämnd/bolagsstyrelse eller förvaltnings-/bolagsledning.

Förväntat resultat

Till varje mål ska enheten beskriva det förväntade resultatet under året. Vad har enheten för målvärde/målbild, och vilket tillstånd/förbättring ska uppnås under året? Förväntat resultat kan exempelvis formuleras som indikatorer eller aktiviteter.

Arbetssätt

Enheten ska ha tydliga arbetssätt som säkerställer att målen uppfylls och de förväntade resultaten nås, en utveckling av kvaliteten och ett effektivt resursutnyttjande. Arbetssätt och metoder ska så långt som möjligt vara kunskapsbaserade.

Resursanvändning

Enhetens användning av sina resurser ska vara effektiv för att nå målen och de förväntade resultaten. Genom att utveckla arbetssätt och uppföljning, samt analys av resultat kan enhetens resurser såsom budget, lokaler, it-stöd, material, medarbetarnas kompetens och energi användas på bästa sätt.

Uppföljning

Enheten ska ha metoder för att löpande följa upp sitt arbete. Uppföljningen ger underlag för att säkerställa att målen och de förväntade resultaten uppnås. Genom uppföljningen kan erfarenheter tas tillvara för lärande och utveckling samt ge underlag för beslut om åtgärder när resultat visar att valda arbetssätt inte ger önskad effekts. Enheten ska följa upp hur väl den lever upp till mål, förväntat resultat, arbetssätt, resursanvändning och ekonomiskt utfall.

Enhetens indikatorer

Enheten kan fastställa egna indikatorer för att mäta måluppfyllelsen.

Enhetens aktiviteter

Enheten kan ta fram aktiviteter som ska bidra till att enhetens mål uppnås. Aktiviteterna ska ha start- och slutdatum.

Resultat, analys och utveckling

För all verksamhetsuppföljning och framgångsrik utveckling är det av yttersta vikt att regelbundet analysera sina resultat och sitt arbete, samt om det leder till en effektiv verksamhet som skapar värde för målgruppen. För att nå hög kvalitet i verksamheten måste varje nämnd/bolagsstyrelse och enhet säkerställa att de prioriterar rätt områden i förhållande till avsatt budget, befintliga resurser samt målgruppernas behov och önskemål. Genom att följa upp och analysera sina resultat uppnås en insikt om vad som leder till hög kvalitet. Med kunskapen kan verksamheten agera och fatta beslut om förbättringar som leder till utveckling av verksamheten och hög kvalitet. Denna kunskap underlättar också för politiker och tjänstemän att utarbeta relevanta mål, men även att utveckla effektiva arbetssätt och ett optimalt resursutnyttjande. Analyserna av nämndernas, bolagens och enheternas resultat ska ha ett jämställdhetsperspektiv. Det innebär att nämnder, bolag och enheter ska synliggöra och analysera eventuella könsskillnader inom verksamheten samt föreslå hur dessa skillnader kan jämnas ut.

Dialog

En viktig del i stadens styrning, uppföljning och systematiska kvalitetsarbete är kontinuerlig dialog inom organisationen för att säkerställa en samsyn om mål, förväntningar, resultat, upplevd kvalitet och utveckling i hela organisationen. Dialogen ska präglas av tillit och ett förtroendefullt förhållningssätt.

Kommunstyrelsen ska ha en strukturerad dialog med nämnderna och bolagsstyrelserna om utformning och uppföljning av nämndernas mål kopplade till kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och direktiven till nämnder.

Stadens nämnder och bolagsstyrelser ska ha en strukturerad dialog i organisationen om enheternas arbete med mål, förväntat resultat, arbetssätt, resursanvändning, uppföljning, resultat, analys och utveckling kopplade till nämndens/bolagsstyrelsens mål.

Stadens verksamheter ska ha strukturer för dialog med stockholmarna och målgrupperna för att kunna ta tillvara deras synpunkter, erfarenheter och behov. Verksamheten behöver förstå och möta stockholmarna och dem som verksamheten är till för och involvera dem i utvecklingen av verksamheten. Genom dialog och delaktighet får verksamheten del av värdefulla synpunkter samt möjlighet att testa idéer och nya tjänster för att få kunskap om behov och önskemål. Det är särskilt viktigt att ge prioriterade och röstsvaga grupper förutsättningar och möjlighet till inflytande. Verksamhetens resultat ska också synliggöras för stockholmarna genom till exempel Hitta på start.stockholm.

Internkontroll

Nämndernas interna kontrollarbete är centralt för att säkerställa att staden har en ändamålsenlig styrning och uppföljning. I *Regler för ekonomisk förvaltning* (Bilaga 8:19-20) och i tillhörande tillämpningsanvisningar (KS 2020/1446) preciseras hur nämnder ska arbeta med intern kontroll. I tillämpliga delar gäller även tillämpningsanvisningarna stadens bolagsstyrelser.

Sammanställning över stadsövergripande styrdokument

Styrdokument	Antagen av	Beslutsdatum	Diarienummer Utlåtande
Övergripande styrdokument			
Stockholms stads budget Inkluderar följande bilagor - Investeringsstrategi - Regler för ekonomisk förvaltning (ink. riktlinjer för resultatutjämningsreserv) - Stadens ledning och styrning - Fastighets- och lokalpolicy för kommunkoncernen Stockholms stad	KF	KF 2022-12-13	KS 2022/1045
Reglementen för kommunstyrelsen och nämnder	KF		
Vision 2040 - Möjligheternas Stockholm	KF	2020-06-15	KS 2019/483
Stockholms stads kvalitetsprogram – Utveckling genom ständiga förbättringar, innovation och digitalisering Inkluderar underliggande styrdokument - Riktlinjer för informationssäkerhet	KF	2022-02-21	KS 2021/866
Riktlinjer för lokalt utvecklingsarbete	KF	2015-10-19	171-1405/2015, 319-858/2014
Riktlinjer för arbetet med nationella minoriteters rättigheter	KF	2018-06-11	2018/000069
Strategi för romsk inkludering 2018-2022	KF	2018-06-11	2018/000070
Program för ett jämställt Stockholm 2018-2022	KF	2017-12-11	434-21/2017 2017:256
Program för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck 2018-2022	KF	2017-11-27	171-116/2017 2017:237
Program för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad 2018-2022	KF	2017-12-11	171-1526/2016 2017:254
Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2018-2023	KF	2018-05-28	2016/001831
Strategi för en äldrevänlig stad	KF	2018-05-28	2017/001979
Handlingsplan för en äldrevänlig stad	KF	2021-05-03	KS 2020/1712
Riktlinjer avseende förenings- och kulturstöd – demokrativillkor	KF	2021-05-21	KS 2020/410
Riktlinjer avseende lokalupplåtelser – demokrativillkor	KF	2021-05-21	KS 2020/415
Barn, unga och utbildning			
Revidering av regler för intagning och plats i förskola och pedagogisk omsorg i Stockholms stad	KF	2019-01-28	KS 2018/1451

Bilaga 10:2

Styrdokument	Antagen av	Beslutsdatum	Diarienummer Utlåtande
Riktlinjer för barnsäkerhet i Stockholms stads kommunala förskolor	KF	2018-06-11	2017/002058
Riktlinjer för barnomsorg på obekvämt arbetstid	KF	2018-01-29	171-803/2017 2017:266
Riktlinjer för övergångar mellan förskola och skola i Stockholms stad	KF	2013-10-14	322-90/2013
Skolbiblioteksplan för skolor och förskolor i Stockholms stad 2021-2024	KF	2021-02-15	KS 2020/1413
Skolprogram för Stockholms stads förskolor och skolor	KF	2018-02-19	2017/001435
Handlingsplan för kommunens aktivitetsansvar i Stockholms stad 2022-2024	KF	2022-06-13	KS 2021/1518
Riktlinjer för samverkan mellan skola och socialtjänst för barn/ungdomar som far illa eller riskerar att fara illa	KF	2010-06-21	325-2740/2009 2010:60
Riktlinjer för familjehemsvård för barn och unga	KF	2022-05-30	KS 2021/892
Riktlinjer för handläggning och dokumentation av ärenden gällande barn och unga inom individ- och familjeomsorgen	KF	2020-11-02	KS 2020/255
Riktlinjer för familjerätt faderskap och föräldraskap, vårdnad, boende och umgänge samt adoption	KF	2012-02-01	KS 2020/20
Samordnad grundskoleplanering i Stockholm, SAMS – planeringsinriktning 2019	KS	2019-06-19	KS 2019/541
Ensamkommande barn och ungdomar - Riktlinjer för handläggning av ärenden gällande ensamkommande barn och ungdomar	KF	2011-03-14	333-1354/2010
Överenskommelse mellan kommunerna i Stockholms län och Region Stockholm om Uppdrag och samverkan avseende ungdomsmottagningarna i länet	KF	2020-11-30	KS 2020/829
Ekonomi			
Försäkringspolicy för Stockholms stad	KF	2004-03-01	009-4489/2003 2004:22
Finanspolicy för kommunkonsernen Stockholms stad	KF	2021-11-08	KS 2021/1051
Placeringspolicy för Stockholms stads samförvaltade donationsstiftelser	KS/EKU	2022-03-30	årsnummer
Information och kommunikation			
Kommunikationsprogram för Stockholms stad 2017 – 2022	KF	2017-10-02	179-2103/2016 2017:209
Utomhusreklam på stadens mark - etiska riktlinjer	KF	2018-06-11	2017/002028
Policy för Stockholms stads konton i sociala medier	KF	2020-05-04	KS 2018/1303

Styrdokument	Antagen av	Beslutsdatum	Diarienummer Utlåtande
Infrastruktur och stadsutveckling			
Översiktsplan för Stockholms stad	KF	2018-02-19	2017/001867
Arkitekturpolicy	KF	2021-10-04	KS 2021/735
Stockholms byggnadsordning	KF	2020-09-28	KS 2020/798
Riktlinjer för bostadsförsörjningen 2021-2024	KF	2020-11-30	KS 2020/791
Framkomlighetsstrategi	KF	2022-06-13	KS 2021/1699
- Strategi för offentliga rum 2018-2021	KF	2018-06-11	KS 2018/749
- Trafiksäkerhetsplan	KF	2022-06-13	KS 2022/536
Kajstrategi för Stockholms stad	KF	2022-06-13	KS 2022/256
Strategi för ökad cykling i Stockholms stad	KF	2014-06-16	329-49/2014
Cykelplan	KF	2022-05-30	KS 2022/535
Program för City, Norrmalm och Östermalm	KF	2018-05-28	KS 2018/402
Program för hållbar stadsutveckling Norra Djurgårdsstaden visar vägen mot en hållbar framtid	KF	2021-09-06	KS 2020/1750
Internationellt arbete			
Internationell strategi för Stockholms stad	KF	2021-05-03	KS 2021/154
Stockholms stads EU-policy	KF	2021-11-08	KS 2021/216
Idrott, kultur, fritid			
Idrottspolitiskt program för Stockholms stad 2018-2022	KF	2018-06-11	KS 2018/228
Strategi för idrottsanläggningar 2022-2026	KF	2022-06-13	KS 2022/21
Stockholms stads strategi för det rörliga friluftslivet 2018–2022	KF	2018-06-11	2017/001764
Handlingsplan för främjande av psykisk hälsa genom fysisk aktivitet bland ungdomar i Stockholms stad	KF	2022-06-13	KS 2022/20
Kulturvision 2030	KF	2012-06-11	328-1850/2011 2012:91
Kulturstrategiskt program för Stockholms stad	KF	2021-05-31	KS 2020/1109
Biblioteksplan för Stockholms stad 2022-2025	KF	2021-12-13	KS 2021/850
Stockholms stads filmstrategi	KF	2017-05-15	171-1711/2015
Stockholms stads strategi för nattklubbar och livescener	KF	2021-12-13	KS 2021/754
Stockholms stads strategi för fritids- och ungdomsgårdar	KF	2022-06-13	KS 2022/243
Kris- och säkerhetsfrågor			
Stockholms stads säkerhetsprogram 2020-2023	KF	2020-03-23	KS 2019/1543
Stockholms stads trygghetsprogram 2020-2023	KF	2021-04-12	KS 2019/1939

Bilaga 10:4

Styrdokument	Antagen av	Beslutsdatum	Diarienummer Utlåtande
Stadens arbete mot våldsbejakande extremism – riktlinjer till Stockholms stads trygghets- och säkerhetsprogram	KF	2016-05-16	155-943/2015
Övergripande samverkansöversenskommelse mellan Stockholms stad och Polisregion Stockholm	KF	2019-11-04	KS 2019/656
Miljö och klimat			
Miljöprogram för Stockholm 2020-2023 med underliggande handlingsplaner:	KF	2020-05-25	KS 2019/1040
– Åtgärdsprogram buller Stockholms stad 2019-2023 enligt förordning (2004:675) om omgivningsbuller	KF	2019-05-06	KS 2019/145
– Stockholms stads handlingsplan för god vattenstatus	KF	2015-03-09	304-253/2014
– Plan för Stockholms stads klimatanpassningsarbete	KS	2016-05-04	303-945/2014
– Klimathandlingsplan 2020-2023 - För ett fossilfritt och klimatpositivt Stockholm 2040	KF	2020-05-25	KS 2019/1041
– Stockholm stads kemikalieplan 2020-2023	KF	2020-04-20	KS 2019/1510
– Stockholms stads handlingsplan för minskad spridning av mikroplast 2020-2024	KF	2020-01-27	KS 2019/710
– Riktlinjer för förnybar energi i stadens egna fastigheter	KF	2014-06-16	310-1382/2013
– Handlingsplan för biologisk mångfald i Stockholms stad	KF	2020-11-30	KS 2020/931
– Handlingsplan för klimatanpassning av Stockholms stad 2022-2025	KF	2021-12-13	KS 2020/1033
– Handlingsplan för hållbar plastanvändning 2022-2026	KF	2022-02-21	KS 2021/1121
– Avfallsplan för Stockholm 2021–2024	KF	2021-03-22	KS 2020/1714
– Reviderade föreskrifter för avfallshantering för Stockholms kommun	KF	2022-02-21	KS 2021/1 369
– Handlingsplan mot nedskräpning på land och i vatten	KF	2022-05-30	KS 2021/794
Riktlinjer för fossilbränslefri organisation 2030	KF	2018-10-01	2018/000015
Fordonsstrategi för kommunkoncernen Stockholms stad	KF	2017-03-20	129-1092/2016 2017:59
Strategi för god, hälsosam och klimatsmart mat	KF	2019-05-27	KS 2018/430

Styrdokument	Antagen av	Beslutsdatum	Diarienummer Utlåtande
Dagvattenstrategi - Stockholms väg till en hållbar dagvattenhantering	KF	2015-03-09	315-1075/2002 2015:18
Näringsliv, arbetsmarknad och omvärld			
Stockholms stads program för evenemang	KF	2016-11-07	171-1710/2015
Riktlinjer för idéburet offentligt partnerskap (IOP)	KF	2017-11-27	171-84/2017 2017:240
Stockholms stads näringslivspolicy	KF	2020-05-25	KS 2019/273
Stockholms stads strategi för arbetsmarknadsinsatser	KF	2021-06-14	KS 2020/904
Personalpolitik			
Reviderad Personalpolicy för Stockholms stad	KF	2019-12-16	KS 2019/988
Rökfri arbetstid i Stockholms stads verksamheter	KF	2010-04-12	219-1255/2009 2010:43
Riktlinjer om mutor och representation	KF	2015-12-02	160-1416/2015
Socialtjänst			
Stockholms stads program för stöd till anhöriga 2021-2024	KF	2021-06-14	KS 2020/923
Stockholms stads program mot hemlöshet 2020-2025	KF	2021-06-14	KS 2020/353
Stockholms stads program mot våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution, människohandel för sexuella ändamål samt sexuellt våld oberoende relationer 2021-2025	KF	2021-06-14	KS 2020/924
Stockholms stads strategi 2019 – 2022 för att minska risken för att barn, unga och unga vuxna ska dras in i kriminalitet	KF	2020-06-15	KS 2019/1507
Handläggning av egenavgifter för vuxna i hem för vård eller boende (HVB) familjehem m.m. Riktlinjer	KF	2004-01-19	325-2794/2003
Riktlinjer för kontaktverksamhet enligt SoL, LSS och LVU	KS	2008 reviderade 2015-11	3.1.1-581/2015
Riktlinjer för budget- och skuldrådgivning	KF	2018-05-28	2017/001651
Riktlinjer för handläggning av dödsboärenden	KF	2018-01-29	150-1652/2017 2018:3
Överenskommelse om samverkan kring vuxna med psykisk sjukdom-/funktionsnedsättning	KS	2012-08-22	326-570/2012
Överenskommelse om samverkan kring personer med missbruk/beroende	KS	2017-01-18	154-1131/2016
Riktlinjer serveringstillstånd	KF	2016-03-21	KS 2017:37
Riktlinjer för lex Sarah	KF	2013-06	325-1033/2012
Stockholms stads program för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken 2018-2021 (Program för ANDT-politiken)	KF	2018-06-11	2017/002048

Bilaga 10:6

Styrdokument	Antagen av	Beslutsdatum	Diarienummer Utlåtande
Riktlinjer för vuxna med missbruks-/beroendeproblem	KF	2013-06-12	325-1789/2010
Riktlinjer för utredning, dokumentation m.m. inom stadens socialpsykiatri	KF	2012-03-15	325-1788/2010
Riktlinjer för handläggning av försöks- och träningslägenheter	KF	2014-01-14	325-1787/2010
Riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd	KF	2017-10-16	150-2129/2016 2017:222
Riktlinjer för ärendansvar mellan stadsdelsnämnderna inom individ- och familjeomsorgen, omsorgen om äldre personer och personer med funktionsnedsättning	KF	2017-02-13	152-1057/2016
Riktlinjer för tobaks- och folkölstillsyn samt för kontroll av vissa receptfria läkemedel	KF	2014-05-26	329-1800/2013
Riktlinjer för våld i nära relationer	KF	2014-03-24	325.679/2013
Stadsmiljö			
Handlingsplan för minskat klotter	KF	2021-11-29	KS 2021/445
Handlingsplan för skadedjursbekämpning	KF	2021-11-29	KS 2021/444
Grönare Stockholm, Riktlinjer för planering, genomförande och förvaltning av stadens parker och naturområden	KF	2017-02-13	171-1292/2016
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning			
Överenskommelse mellan Stockholms läns landsting och Stockholms stad om hälso- och sjukvårdsansvar för äldre samt personer med fysisk funktionsnedsättning, utvecklingsstörning eller autismspektrumstillstånd samt för personer med förvärvad hjärnskada eller annan kognitiv svikt	KF	2010-02-22	327-2157/2009 2010:16
Riktlinjer KBF - kommunalt bostadsbidrag för personer med funktionsnedsättning	KF	2016-12-12	151-1933/2015
Riktlinjer för medföljare till semesterresor utomlands	KF	2016	3.1.1-847/2015
Stockholms stads avgiftssystem för insatser enligt SoL till personer med funktionsnedsättning under 65 år	KF	2010-10-29	113-2157/2010)
Riktlinjer för riksfärdtjänst	KF	2017-11- 06	151-673/2017 2017:228

Styrdokument	Antagen av	Beslutsdatum	Diarienummer Utlåtande
Reviderade riktlinjer för ledsagning och ledsagarservice samt riktlinjer för handläggning av insatser enligt LSS (lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade) och bistånd enligt SoL (socialtjänstlagen) till barn, ungdomar och vuxna med funktionsnedsättning	KF	2018-06-11	KS 2018/585
Upphandling			
Program för upphandling och inköp	KF	2020-08-31	KS 2019/799
Program för verksamhet som utförs av privata utförare	KF	2021-11-08	KS 2021/1045
Äldreomsorg			
Principer och metoder för uppföljning och styrning inom äldreomsorgen	KF	2017-06-12	152-2128/2016
Mat- och måltidspolicy för äldreomsorgen i Stockholms stad	KF	2019-09-30	KS 2019/415
Riktlinjer för handläggning inom socialtjänstens äldreomsorg	KF	2021-04-12	KS 2020/1362
Gemensam värdegrund för äldreomsorg i Stockholms stad	KF	2011-03-14	327-1325/2010 2011:35
Huvudöverenskommelse om länssövergripande samverkan kring hälsa, vård och omsorg	KF	2022-06-13	KS 2021/1272
Överenskommelse mellan Stockholms läns landsting och kommunerna i Stockholms län om utveckling av samverkan vid utskrivning från sluten hälso- och sjukvård	KF	2018-01-29	111-1102/2017 2018:4
Regional överenskommelse om samverkan vid utskrivning från sluten hälso- och sjukvård i Stockholms län	KF	2019-12-02	KS 2019/1039
Överenskommelse mellan Region Stockholm och kommunerna i Stockholms län gällande IT-stöd inom förvaltningsobjektet "Samverkan vid vårdövergångar" inför nytt IT-stöd för utskrivning från sluten hälso- och sjukvård	KF	2020-11-30	KS 2020/973
Uppdragsbeskrivningar för stadsdelsnämndernas dagverksamhet och vård- och omsorgsboenden inom stadens valfrihetssystem	KF	2022-03-14	KS 2021/1084

Ärenden som sambehandlas i samband med kommunfullmäktiges beslut om budget 2023 för Stockholms stad

Dnr 2022/590

Ändring av de Allmänna lokala ordningsföreskrifterna gällande förorening efter hund

Skarpnäck stadsdelsnämnd har till kommunfullmäktige hemställt om att de lokala ordningsföreskrifterna ändras så att förorening efter hund ska plockas upp på offentlig plats även i ytterstaden.

I vissa fall gäller olika ordningsföreskrifter i inner- respektive ytterstaden. För att samma krav ska gälla i hela staden behöver en översyn göras av de lokala ordningsföreskrifterna. Förslaget har remitterats och synpunkter har inkommit från berörda remissinstanser, se ärende KS 2022/590.

Ärendet avslutas med hänvisning till kommunfullmäktiges budget 2023, avsnittet för kommunstyrelsen.

Dnr KS 2022/632

Underlag för budget 2023 med inriktning 2024 och 2025 samt framställan om sociala merkostnader år 2023 för SHIS kärnverksamhet samt uppdraget om nyanlända

Styrelsen för stiftelsen SHIS bostäder har till kommunstyrelsen och socialnämnden överlämnat underlag för budget 2023 med inriktning 2024 och 2025 samt till kommunfullmäktige framställt om ett tilläggsanslag för sociala merkostnader år 2023.

Styrelsen hemställer hos kommunstyrelsen och socialnämnden om oförändrad ram om 105,5 mnkr för 2023 gällande SHIS uppdrag om bostäder för nyanlända samt därtill kostnadstäckning enligt avtal, vilket avser avvecklingskostnader gällande lägenheter som inte kan ställas om till uthyrningsverksamhet.

Styrelsen framställer till kommunfullmäktige om ett tilläggsanslag om 5,0 mnkr för trygghetsskapande åtgärder. SHIS bostadssociala verksamhet är central i stadens arbete med social hållbarhet där särskilt prioriterade grupper är hemlösa barnfamiljer, äldre över 65 år och våldsutsatta. SHIS behöver förstärka det trygghetsskapande arbetet i verksamheten genom fortsatt teknisk uppgradering och ökad bemanning med mobilt team som arbetar dagtid i de fastigheter som är särskilt utsatta. För närvarande finns ett Trygghetsteam som arbetar kvällstid och helger.

Ärendet avslutas med hänvisning till kommunfullmäktiges budget 2023, avsnittet för socialnämnden.

Dnr KS 2022/759

Beslut om arbetsmarknadsinsats för vissa målgrupper som nås via arbetsmarknadsnämndens uppsökande uppdrag

I Stockholms stads budget 2022 gav kommunfullmäktige arbetsmarknadsnämnden i uppdrag att arbeta uppsökande för att nå och erbjuda insatser till unga i åldrarna 19-29 år som varken arbetar eller studerar (UVAS) samt till kvinnor med svag ställning på arbetsmarknaden. Uppdraget syftade till att fler individer ska etablera sig på arbetsmarknaden eller påbörja studier.

Individinsatser som innebär att någon beviljas förmåner ska föregås av ett individuellt beslut som har stöd i lagstiftningen. Utgångspunkten för stadens insatser på arbetsmarknadsområdet är främst socialtjänstlagen (SoL). Mot bakgrund av detta föreslår arbetsmarknadsnämnden att insats i form av särskilt individanpassad stödinsats för att underlätta arbete eller studier för UVAS och för kvinnor med en svag ställning på arbetsmarknaden ska föregås av en individuell biståndsprövning. Genom biståndsprövning och beslut läggs grund till en rättssäker handläggning som följer bestämmelser om dokumentation och uppföljning i SoL. Insatsen bedöms vara utöver socialtjänstens ansvar enligt 4 kap. 1 § Socialtjänstlagen, men bedöms kunna omfattas av 4 kap. 2 § SoL.

Arbetsmarknadsnämnden föreslår att kommunfullmäktige uppdrar åt arbetsmarknadsnämnden att, från och med 2023-01-01, fatta biståndsbeslut om särskilt individanpassad stödinsats för att underlätta arbete eller studier enligt 4 kap. 2 § SoL för socialt utsatta i de ovan nämnda målgrupperna. Enligt förslaget ska personer som uppbär försörjningsstöd inte ha rätt till insatsen, eftersom de omfattas av samma insatser via Jobbtorgs verksamhet i ett arbetsrehabiliterande arbete inom ramen för deras behov av försörjningsstöd från stadsdelsförvaltningen. Förslaget har remitterats och synpunkter har inkommit från berörda remissinstanser, se ärende KS 2022/759.

Ärendet avslutas med hänvisning till kommunfullmäktiges budget 2023, avsnittet för arbetsmarknadsnämnden.

Dnr 2022/412

Beslut om särskilt individanpassad stödinsats för att underlätta arbete eller studier enligt 4 kap. 2§ socialtjänstlagen

Socialnämnden har i en framställan föreslagit att kommunfullmäktige ska besluta att de arbetsmarknadsinsatser som ges för personer från socialpsykiatrins målgrupp och personer med personkretstillhörighet 1 och 2 enligt lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) och i enlighet med Stockholms stads strategi för arbetsmarknadsinsatser ska föregås av biståndsbeslut.

Framställan lyfter fram att den individanpassade stödinsats som idag erbjuds genom arbetsmarknadsnämndens verksamheter Alfa och Iwork ska föregås av ett biståndsbeslut enligt 4 kap. 2§ socialtjänstlagen och att biståndsbeslutet ska fattas av berörd stadsdelsförvaltning. Den föreslagna förändringen bedöms ligga i linje med stadens strategi för arbetsmarknadsinsatser och förändringen kommer att medföra positiva följder för den aktuella målgruppen inom socialpsykiatri och LSS, vilka har svårt att etablera sig på den ordinarie arbetsmarknaden. Framställan är förenlig med arbetsmarknadsnämndens ärende som behandlas i KS 2022/759 men med inriktning för målgruppen inom socialpsykiatri och LSS.

Ärendet avslutas med hänvisning till kommunfullmäktiges budget 2023, avsnittet för arbetsmarknadsnämnden.

Dnr 2022/959

Utredning gällande svenska för invandrare (sfi) – En genomlysning av sfi med fokus på studieväg 1 och 2

I Stockholms stads budget 2022 gav kommunfullmäktige arbetsmarknadsnämnden i uppdrag dels att göra en genomlysning av svenska för invandrare (sfi) i egen och upphandlad regi för att föreslå åtgärder som höjer kvaliteten i undervisningen, utvecklar möjligheten till kvalitetskontroll av samtliga skolor och bidrar till ökad motivation och genomströmning av elever, dels att utreda hur sfi i större utsträckning kan ske inom sammanhållna grupper och med antagning med regelbundna intervall.

Arbetsmarknadsnämnden har med anledning av uppdragen genomfört en utredning som lämnar förslag gällande förstärkt uppföljning, utveckling av studievägledning 1 och 2, tillgängliga lärmiljöer, ökad kompetens hos lärare, digitalisering, intag i längre intervall och utveckling av formerna för sfi flex. Förslagen som presenteras kan även tas i beaktande vid analys och utveckling av stadens övriga vuxenutbildning.

Ärendet avslutas med hänvisning till kommunfullmäktiges budget 2023, avsnittet för arbetsmarknadsnämnden.

Basnyckeltal

Kommunfullmäktige har beslutat om nyckeltal för stadens verksamheter. Dessa förändras inte över tid om inte synnerliga skäl föreligger. Nyckeltalen redovisas löpande och i samband med stadens årsredovisning. Nyckeltal som ska redovisas könsuppdelat är markerat med #

Pedagogisk verksamhet

Förskola	
Inskrivningsgrad i förskoleverksamhet (2-5 år), oavsett regi	1
Antal förskolebarn per anställd (fristående regi)	4
Andel legitimerade förskollärare av anställda (fristående regi)	204
Antal barn per grupp (fristående regi)	205
Andel nöjda föräldrar (fristående regi)	206
Andel förskollärare av totalt antal anställda	211

Fritidshem

Antal inskrivna barn per årsarbetare i fritidshem	5
---	---

Grundskola

Andel elever i fristående grundskolor	6
Antal elever per lärare i årskurs 1-9	7
Andel elever som nått kravnivån på det nationella provet i svenska/svenska som andraspråk i årskurs 3 #	NY
Andel elever som nått kravnivån på det nationella provet i matematik i årskurs 3 #	NY
Andel lärare med pedagogisk högskoleexamen i grundskolan	8
Genomsnittligt meritvärde i årskurs 9 #	9
Andelen elever i årskurs 9 som uppnått kravnivån på de nationella proven #	10
Andel elever i årskurs 9 som uppnått målen i alla ämnen #	11
Andel elever i årskurs 9 som är behöriga till nationellt program #	12

Gymnasieskola

Andel elever i fristående gymnasieskolor	17
Antal lärare med pedagogisk högskoleexamen i gymnasieskolan	18
Andel elever som slutfört gymnasiet med examen inom tre år #	20
Avgångselevers genomsnittliga betygspoäng i gymnasieskolan #	21
Andel elever med grundläggande behörighet till universitet och högskola	22

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Kostnad, kr	
Funktionsnedsättning 0-64 år, per år	31
Gruppboende och barnboende, per dygn	32
Daglig verksamhet, per dag	33
Assistansersättning, per timme	34
Hälsa och sjukvård, per brukare/år	212
Antal färdigställda bostäder med särskild service	NY

Äldreomsorg

Andel av befolkningen med insats per månad	37
Genomsnittligt antal hemtjänsttimmar per person och månad	38
Kostnad (netto) per timme för hemtjänst, kr	39
Kostnad per vård dygn samt vård dygn/person i vård- och omsorgsboende	40
Antal medarbetare per chef inom äldreomsorgen	41
Andelen arbetade timmar av timavlönad personal i förhållande till samtliga arbetade timmar	NY

Individ- och familjeomsorg

Dygnetruntvård för barn och unga - kostnad per dygn, per barn och per invånare, dygn per barn samt antal barn med insats som andel av befolkning 0-19 år	55
Dygnetruntvård inom vuxen missbruk – kostnad per vårdform, dygn, person och invånare (inkl Enheten för hemlösa)	50
Andel biståndsbedömda insatser med genomförandeplaner inom socialpsykiatri (inkl Enheten för hemlösa)	51
Boende och boendestöd - kostnad per vårdform, dygn, person och invånare (vuxna missbruk och socialpsykiatri)	52
Sysselsättning/arbetsträning inom socialpsykiatri, kostnad per person, kr	53
Antal hemlösa (mätning vartannat år) #	54
Antal familjer och antal barn som saknar stadigvarande bostad	201
Andelen försökslägenheter som övergått till eget kontrakt #	208

Ekonomiskt bistånd och arbetsmarknad

Andel biståndstagare av befolkningen i genomsnitt per månad	56
Andel barn och ungdomar som lever i hushåll som är beroende av ekonomiskt bistånd, respektive ungdomar som är beroende av ekonomiskt bistånd, i befolkningen i genomsnitt per månad	64a/64b
Andel hushåll med ekonomiskt bistånd avslutade till annan försörjning	57
Medelbidrag för ekonomiskt bistånd för vuxen biståndstagare och hushåll per månad	58
Summa ekonomiskt bistånd i relation till befolkningen	59
Vuxna biståndstagare med försörjningshinder arbetslöshet i befolkningen	60
Utrednings- och väntetid vid ansökan om ekonomiskt bistånd	61
Kostnad per utredning om ekonomiskt bistånd	62
Andel beslut om ekonomiskt bistånd som ändras av Förvaltningsrätten	63
Andel vuxna personer med långvarigt beroende av ekonomiskt bistånd av vuxna biståndstagare per månad	65
Andel aspiranter som är självförsörjande tre månader efter avslut på Jobbtorg Stockholm per månad	66
Andel inledda utredningar om felaktig utbetalning av ekonomiskt bistånd i relation till antal biståndshushåll	67
Andel invånare, 20 år, med fullföljd gymnasial utbildning	19
Andelen unga som varken arbetar eller studerar 20-24 år	207
Felaktigt utbetalt försörjningsstöd som upptäcks av stadens FUT-handläggare.	230

Stadsmiljö

Kostnad per kvadratmeter, kr	
Vinterväghållen yta	68
Barmarksrenhållning för parkmark	69
Parkdrift/Parkunderhåll	70a-b

Kultur och fritid

Öppen fritidsverksamhet - nettokostnad per öppethållandetimme	80
Kostnad per invånare för fritidsverksamhet	85
Kostnad per besök (inklusive lokalkostnader) - publik verksamhet (Liljevalchs, bibliotek, museum och Kulturhuset)	81
Antal besök per invånare – stadsbiblioteket, Kulturhusets bibliotek inkl. webb-besök	82
Bruttokostnad per invånare för kommunala bibliotek	83
Antal lån totalt i kommunala bibliotek per invånare #	84
Antal elevplatser i Kulturskolans avgiftsbelagda verksamhet för barn och unga (6-22 år) #	86
Antal besökande barn och ungdomar i kulturinstitutionernas alla verksamheter (0-20 år)	87
Antalet besök av barn och ungdomar i Stadsteaterns verksamhet	91

Idrott

Nyttjandegrad idrottshallar, stora hallar och övriga hallar	92
Nettokostnad per besök vid simhallar samt simhallsdelen vid sim- och idrottshallar	95
Föreningsdrivna anläggningar	97

Exploatering

Markanvisningar	71
Direktavkastning av mark	72

Trafik

Drift- och underhållskostnader	109
Andel rätt parkerade fordon	110
Framkomlighet buss och bil	111-112
Procentuell förlängning av restiden	113
Total variation i restid	114
Antal meter nyanlagda cykelvägar och övriga cykelåtgärder i staden	202
Antal skadade cyklister i staden	203
Lastbilstrafik i innerstaden	216
Cykeltrafik i innerstaden	217
Gångflöde på ett urval gator	218

Begravning

Nettokostnad för begravningsverksamhet per invånare	98
Kostnad för skötsel av enskilda gravplatser per gravyta	99

Bilaga 12:4

Miljö- och hälsoskydd

Intäktsfinansieringsgrad	101
Utförd tillsyn i förhållande till planerad	226

Stadsbyggnad

Omloppstid från ansökan till beslut	102
Bostadsbyggande	103
Kostnadstäckningsgrad per verksamhetsområde	104
Godkända/antagna detaljplaner	105
Antal bygglov som överklagats och som ändrats av högre instans	106
Genomsnittlig tid för att hantera bygglovsärenden	107
Bygglovsavgift för normalvilla och tillbyggnad under 15 kvm	108
Bostadsbyggande i enlighet med statliga infrastrukturförhandlingar	210
Andel av ny bebyggelse som förläggs inom 500 meter till spårbunden eller stomnätstrafik	215

Fastighet

Räntabilitet på totalt kapital	73
Vakansgrad	74
Hysesnivå	75-76
Underhållskostnad	77
Driftkostnadsnivå	78
Drift-/underhållskostnad för idrottsanläggningar	93-94
Antal olovliga andrahandsuthyrningar som leder till uppsägning av hyresavtal i stadens bostadsbestånd	229

Personal

Andel tillsvidareanställda	122
Andel heltidstjänster	123
Personalomsättning	124
Andelen kvinnliga chefer i förhållande till andelen kvinnor bland de anställda (kvot)	125
Andelen utrikes födda chefer i förhållande till andelen utrikes födda medarbetare (kvot)	126
Korttidsfrånvaro	127
Långtidsfrånvaro	128
Kostnad för korttidsfrånvaro per årsarbetare (exklusive personalförsäkring (PF))	129

Avfall

Kostnad för avfallshantering	115
Mängd restavfall	116
Mängd matavfall som går till biologisk behandling	117
Mängd farligt avfall	118
Mängd grovavfall som samlats in via återvinningscentralerna	119
Mängd grovavfall som samlats in via entreprenörerna	120
Andel farligt avfall	121

Näringsliv

Nystartade (nyregistrerade) företag i staden	130
Företagskonkurser i staden	131
Antal utländska direktinvesteringar i Stockholm	132
Företagens nöjdhet med information från staden	219
Företagens nöjdhet med tillgänglighet från staden	220
Företagens nöjdhet med bemötande från staden	221
Företagens nöjdhet med kompetens från staden	222
Företagens nöjdhet med rättssäkerhet från staden	223
Företagens nöjdhet med effektivitet från staden	224
Antal gästrätter	225

Utnyckling av centrala it-kostnader

Utöver finansiering i budget fördelas centrala it-kostnader för gemensamt it-stöd till nämnder och bolagsstyrelser. Fördelningen sker via kommunstyrelsen genom den så kallade it-prislistan. Utnycklingen baseras på respektive systemområdes kostnader för till exempel drift, förvaltning, support och löpande underhåll (för mer information, se riktlinjerna för it-prislistan, dnr 419-1011/2017).

It-prislistan fastställs av stadsdirektören och tillställs samtliga nämnder och bolagsstyrelser i anslutning till att budgetförutsättningarna publiceras. För 2023 fastställs utnycklingen till maximalt 828,6 mnkr, samt systemgemensamma komponenter (Citrix, Microsoft, Oracle och SQL samt det nytilkomna området: SIKT centrala kostnader) till maximalt 46,9 mnkr.

Följande systemområden ingår i it-prislistan 2023 (mnkr):

#	Område	2022	2023
1	Arbetsplatssystem	78,7	88,9
2	Plattform för applikationsserverdrift	12,8	12,3
3	Programvarulicenser för infrastruktur	51,9	53,5
4	Datakommunikation och säkerhet	72,0	66,8
5	Sammanhållet användarstöd inom IT	88,2	85,3
6	Stockholm Webb	29,3	24,8
7	Sociala system	75,0	68,2
8	Infosoc	0,2	0,2
9	Stockholm stads geografiska informationssystem (SGIS)	17,7	15,9
11	Applikationsplattformar (E-tjänster, Integration, CRM)	55,0	58,1
12	Identitets- och åtkomsthantering	27,7	28,5
13	eDok/Diabas	18,7	14,3
14	LOIS	2,9	3,6
15	Agresso	38,6	38,6
16	Beslutsstöd och statistik (tidigare LIS)	18,1	16,8
17	Löne- och PA-system	30,1	30,2
18	E-arkivet	8,8	9,0
20	ILS	4,3	5,0
21	Nationella e-hälsotjänster	3,9	4,0
22	Öppna data	1,7	1,0
24	Metodstöd	3,6	5,8
25	Inköp	17,4	17,4
26	E-vald	1,0	1,1
27	SSIP (systemstöd för stora investeringar)	0,7	0,7
28	Skolplattformen	134,7	127,6
29	GSIT2 Centrala Leverantörskostnader	38,7	40,7
31	E-tjänster för Förskolan	1,9	1,9
32	Utbildningsplattform	4,9	5,5
33	Stadsövergripande informationssäkerhet*	-	3,0
	Totalt	838,5	828,6

*Nytt område 2023

Fastighets- och lokalpolicy för kommunkoncernen Stockholms stad

Bakgrund

Fastighets- och lokalpolicyn definierar övergripande inriktning och ansvarsområden för stadens lokalförsörjning samt hur stadens fastighets- och lokalinnehav ska utvecklas på kort och lång sikt. Stadens innehav av fastigheter och lokaler samt hyresavtal är betydande varför staden kontinuerligt behöver se över innehav, organisation och arbetssätt när staden växer.

Stockholms stads investeringsplaner för kommunkoncernen kräver stora resurser. Under kommande år kommer de kommunala investeringarna i offentliga fastigheter öka till följd av exempelvis behov av fler bostäder, vård- och omsorgsboenden och idrottsanläggningar. På samma sätt behöver investeringar i klimatomställning, framkomlighet och trygghet förstärkas. Även underhållet av kommunala fastigheter behöver stärkas för att undvika kapitalförstöring. Hur investeringarna finansieras får effekt på stadens ekonomi direkt i form av skuldnivåer och räntekostnader men även långsiktigt genom att utfallet för finansiella mål påverkas liksom stadens bedömda kreditvärdighet och därmed utrymmet att hantera verksamhetens behov. Staden ska pröva hur finansieringen av investeringar sker mest ändamålsenligt och hur staden kan få bästa möjliga kreditvillkor.

Stadens innehav av fastigheter och lokaler behöver utvecklas på ett sätt som bidrar till att planerade investeringar kan genomföras med bibehållen finansiell styrka och med låg finansiell risk samtidigt som stadens kapacitet och förmåga att tillhandahålla effektiva lokaler som är underhållna och ändamålsenliga utifrån verksamheternas behov utvecklas.

Staden behöver samarbeta med externa aktörer på marknaden som vill investera i infrastruktur och bostäder, bland annat då det finns begränsningar i stadens marktillgång. Samverkan med externa aktörer ska utgå från stadens behov enligt de planer som ansvariga nämnder tar fram, där utgångspunkten alltid är att skapa en bättre verksamhet för de medborgare som tar del av den. Staden ska däremot inte sälja samhällsfastigheter som skattefinansierade verksamheter har behov av på kort eller lång sikt och ingen försäljning eller ombildning av allmännyttiga bostäder ska förekomma. I äldreomsorg och delar av den sociala verksamheten behöver stadens egen-regi-verksamhet stärkas. Vid nationella och internationella företagsetableringar eller omlokaliseringar ska staden samordnas för att gemensamt och tidigt möta aktuella företag. Större företagsetableringar ska i tidiga skeden prioriteras och staden ska hålla en professionell etableringsservice.

Syfte och omfattning

Fastighets- och lokalpolicyn behandlar hanteringen av fastigheter och lokaler för verksamheter som staden har ansvar för. Syftet med policyn är att bidra till utveckling, samordning och effektivisering genom att:

- Ge övergripande mål och grundläggande principer för fastighetsinnehav och hantering av fastigheter och lokaler
- Förtydliga roller och ansvar
- Identifiera viktiga planeringsprocesser och forum för samverkan

Policyn gäller för Stockholms stad och Stockholms Stadshus AB; främst Micasa Fastigheter i Stockholm AB (Micasa), Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB) och S:t Erik Markutveckling AB. Policyn gäller för övriga verksamheter och bolag i kommunkoncernen i tillämpliga delar.

Policyn beslutas av kommunfullmäktige och förvaltas av stadsledningskontoret. Uppdateringar genomförs och beslutas tillsammans med stadens årliga budget. En tydlig koppling ska finnas mellan policyn och stadens regler för ekonomisk förvaltning med tillhörande tillämpningsanvisningar.

Inledning

Lokaler och bostäder för stadens verksamheter

Staden har ett stort bestånd av verksamhetslokaler och bostadslägenheter som förvaltas av fastighetsnämnden och av stadens fastighetsförvaltande bolag. Därutöver tillkommer lokaler och lägenheter som hyrs av externa fastighetsägare.

Markförsörjning

Staden ska bedriva en aktiv markförsörjning för att säkerställa ett mark- och fastighetsbestånd som bedöms vara av strategisk betydelse för stadens långsiktiga utveckling. För att kunna styra stadens utveckling och möta behovet av bostäder, pedagogiska lokaler, omsorgsboenden, kultur- och idrottslokaler m.m. är det viktigt att staden har tillgång till markreserver för framtida behov. När nya områden, inklusive förändringsområden, exploateras ska mark reserveras för stadens verksamhetsbehov. Staden ska bedriva en långsiktigt hållbar markpolitik för att underlätta för kommande behov av stadsutveckling och möta behov av mark för stadens verksamheter.

Framtida lokalbehov och investeringar

Stockholm växer, inflyttningen till staden liksom ambitionerna i bostadsbyggandet är höga. Den demografiska utvecklingen och kommunfullmäktiges bostadsmål kommer att öka behoven av exploatering för bostäder och anskaffning av lokaler för kommunens verksamheter. Staden ska planera utifrån ett helhetsperspektiv med målet att uppnå en tät, hållbar stad. När ny bebyggelse planeras ska samhällsservice, så som skolor och idrottshallar med mera, vara en självklar del av den grundläggande planeringen. Behovet av fastigheter och lokaler ska i huvudsak tillgodoses med eget ägande och inhyrning alltid prioriteras i av staden befintliga lokaler. Om valet står mellan eget ägande och extern inhyrning eller arrende, ska alltid extern inhyrning föregås av en risk- och konsekvensanalys och får inte leda till ökade kostnader i ett livscykelperspektiv.

Ett växande Stockholm och växande nyinvesteringsbehov, reinvesteringsbehov samt behovet av ökad flexibilitet och effektivitet i lokalanvändningen innebär att kommunkoncernen kan komma att behöva öka egenfinansieringsgraden. Detta säkerställs genom starka ekonomiska resultat, bland annat genom försäljningsinkomster av icke strategiska lokaler. Bristen på byggbar mark innebär att samverkan med externa aktörer behövs för att till viss del kunna tillgodose behovet av att effektiva lokaler för verksamhet i egen regi. Därutöver behövs även samverkan med externa utförare i egna lokaler som bedriver verksamhet inom det kommunala uppdraget.

Social hållbarhet tillsammans med höga ambitioner om en klimatsmart stad är centrala utgångspunkter i stadens arbete med att utveckla fastighetsbeståndet. I det arbetet ska också staden stimulera att fler långsiktiga aktörer tar ansvar för att kommunfullmäktiges prioriterade mål för hållbar utveckling uppnås, särskilt i områden där staden är stor fastighetsägare. Staden ska endast samverka med seriösa aktörer.

När samarbeten med externa parter görs ska staden skapa förutsättningar för långsiktighet och låg risk med ändamålsenliga avtal där stadens intressen tas tillvara på ett bra sätt och där rollfördelningen är tydlig.

Definitioner

Anskaffning

Med anskaffning avses förvärv, byggande, extern inhyrning, arrende eller leasing av fastighet eller lokal och till lokalen hörande inventarier och utrustning.

Avveckling

Med avveckling avses försäljning, rivning, avyttring eller uppsägning av externt hyres-, arrende- eller leasingavtal.

Strategiska investeringar

Med strategiska investeringar avses framtidsinriktade investeringar som skapar en större nytta än vad staden har idag.

Ersättningsinvesteringar

Med ersättningsinvesteringar avses investeringar som ger en uppgradering av anläggningar till minst den tidigare fastställda tekniska nivån eller nya miljöbetingelser. Utgångspunkten är att de behåller samma nytta.

Lokalförsörjning

Med lokalförsörjning avses åtgärder för att försörja stadens verksamheter med lokaler, mark och anläggningar.

Lokalresursplanering

Med lokalresursplanering avses att långsiktigt kontinuerligt planera för att anpassa stadens lokalbestånd till den förväntade efterfrågan av verksamhetslokaler.

Lokaleffektivitet

Ett effektivt nyttjande av lokaler innebär att kärnverksamheten har funktionella och rätt mängd lokaler i förhållande till andra resurser, givet ekonomin på kort och lång sikt. Lokaleffektivitet förutsätter en avvägning mellan nytta och kostnad som erhålls genom rätt mängd lokaler, i rätt tid, på rätt plats. Detta kräver god planering och samordning för en resurs som är kapitalintensiv, långlivad och lägesfixerad.

Fastighet

Med fastighet avses enligt jordabalken jord som är indelad i fastigheter. Till en fastighet hör allmänna fastighetstillbehör, byggnadstillbehör och industritillbehör som tillförts fastigheten för stadigvarande bruk.

Byggnad

En byggnad definieras i plan- och bygglagen så som en varaktig konstruktion som består av tak eller av tak och väggar och som är varaktigt placerad på mark eller helt eller delvis under mark eller är varaktigt placerad på en viss plats i vatten samt är avsedd att vara konstruerad så att människor kan uppehålla sig i den.

Extern fastighetsägare

Med extern fastighetsägare avses fastighetsägare utanför kommunkoncernen.

Drift

Med drift avses tekniska åtgärder som syftar till att upprätthålla funktionen hos ett objekt samt tillsyn och skötsel.

Underhåll

Med underhåll avses tekniska åtgärder som syftar till att återställa funktionen hos ett objekt. Underhåll innefattar planerat underhåll och avhjälpande underhåll.

Övergripande mål och grundläggande principer

Kommunfullmäktiges mål

Stadens verksamheter ska bedrivas i ändamålsenliga, kostnads-, area- samt energieffektiva lokaler som bidrar till hög produktivitet, kvalitet och effektivitet hos stadens verksamheter.

Både nämnder och bolagsstyrelser ska medverka till att målet uppfylls. De ska med utgångspunkt från kommunfullmäktiges inriktningsmål, fastställa verksamhetsspecifika och uppföljningsbara mål för lokalanvändningen och lokalförsörjningen och utforma de indikatorer som krävs för att följa upp dessa mål och åtaganden. Staden ska således aktivt arbeta med kopplingen mellan översikts- och detaljplaneringen, befolkningsprognos och verksamheternas lokalbehov för att i strategiskt syfte kunna fatta beslut om anskaffning eller avveckling av fastigheter och lokaler. Vidare ska anskaffningar och avvecklingar av fastigheter och lokaler samrådas, utvärderas och avvägas i förekommande fall utifrån stadens investeringsstrategi.

Stadens nämnder och bolagsstyrelser ska utveckla sin kapacitet och förmåga att tillhandahålla effektiva lokaler som är underhållna och ändamålsenliga utifrån verksamheternas behov. Vidare ska nämnder och bolagsstyrelser överväga att avyttra fastigheter för att hålla nere kostnader för underhåll och/eller åstadkomma ett effektivare nyttjande. Olika former av tillfälliga lokaler är en integrerad del av lokalförsörjningsarbetet och stadsplaneringen.

Fastighetsinnehavet ska utvecklas med fokus på verksamheternas behov och stadens utveckling. Att avyttra objekt som inte används för den egna verksamheten eller som inte är av strategiskt intresse för nämndernas ansvarsområden bör alltid övervägas. En avyttring måste alltid prövas utifrån en helhetsbedömning.

Stadens nämnder och bolag ska verka för fler långsiktiga och ansvarstagande fastighetsägare i områden där staden är stor fastighetsägare. Att åstadkomma fler bostäder är ett av stadens högst prioriterade mål, och därför ska möjligheten att åstadkomma utveckling av bostäder alltid prövas innan eventuella avyttringar och försäljningar.

Fastigheter och lokaler ska bidra till kommunkoncernnyttan

För att klara stadens framtida utmaningar och uppfylla kommunfullmäktiges mål, behövs en effektiv lokalförsörjning och lokalanvändning som utgår från den gemensamma kommunkoncernnyttan. Med kommunkoncernnytta menas att beslut kring fastigheter och lokaler ska utgå från ett stadsövergripande perspektiv där nyttan ska optimeras för staden som helhet. Planeringen av lokalanvändningen och lokalförsörjningen ska ske i nära samverkan och med kommunkoncernnyttan i fokus. Utan strategiska beslut som bygger på en helhetssyn på stadens utveckling och framtida resursbehov ökar risken för suboptimeringar och felprioriteringar som motverkar utveckling och optimala fastighets- och lokallösningar.

Vikten av optimal lokaleffektivitet

Berörda nämnder och bolagsstyrelser ska erbjuda kostnadseffektiva verksamhetslokaler och underlätta lokaleffektivisering, omstrukturering och avveckling. Lokalbeståndet bör vara utformat för en effektiv och flexibel användning för att möjliggöra effektiva verksamhetsprocesser – givet fastighetsekonomiska förutsättningar. Vidare åligger det alla verksamheter i staden att ha en hög kostnadsmedvetenhet samt att aktivt söka möjligheter att effektivisera lokalanvändningen och medverka till att beslutade lokaleffektiviseringar genomförs.

För att uppnå en optimal lokaleffektivitet krävs också en lokalresursplanering, vilket avser en långsiktigt kontinuerlig planering för att anpassa stadens lokalbestånd till den förväntade efterfrågan av verksamhetslokaler.

Principer för stadens innehav av fastigheter och hyrda lokaler

Stadens fastighetsinnehav är ett resultat av stadens över tiden samlade behov av ägda fastigheter och lokaler för kärnverksamheter, reservmark för stadsplanering, byggnader med stora kulturhistoriska värden med mera. Utöver de ägda fastigheterna kompletteras behovet av en omfattande inhyrning av lokaler och bostäder. De samlade lokalresurserna utgör en viktig förutsättning för stadens verksamhet och uppfyllandet av kommunfullmäktiges mål. Anpassningar som säkerställer effektiviteten inom fastighetsområdet är därför kritiska.

Äga eller hyra

Behovet av fastigheter och lokaler kan tillgodoses med eget ägande eller externa inhyrningar och arrenden. I valet mellan eget ägande och extern inhyrning eller arrende, ska det alternativ väljas som bäst tillgodoser stadens behov och som uppfyller kommunfullmäktiges mål. Valet ska ske utifrån ett helhetsperspektiv och i ett livscykelperspektiv avseende kommunkoncernens finansiella och organisatoriska förmåga att säkerställa den samlade förmågan att tillhandahålla effektiva lokaler för verksamheten.

Fördelning mellan nämnder och bolag

Stadens ägande och inhyrningar kan handhas i förvaltningsform eller av staden ägda bolag. Huvudsyftet med innehavet avgör vilken nämnd eller vilket bolag som bör förvalta ägandet eller inhyrningen. Den grundläggande fördelningen innebär att:

- Fastigheter och inhyrda lokaler som är avsedda för stadens verksamheter och som inte hanteras av annan nämnd eller bolag, samt bostadsrätter, hanteras av fastighetsnämnden.
- Fastigheter som är avsedda för exploatering hanteras av exploateringsnämnden
- Skolor och förskolor hanteras av SISAB. Gäller såväl ägda som inhyrda friliggande lokaler.
- Boenden för äldre och boenden för personer med fysisk och psykisk funktionsnedsättning hanteras av Micasa. Gäller såväl ägda som inhyrda lokaler.
- Fastigheter som anskaffats genom förvärv av bolag, samt bebyggda exploateringsfastigheter med kommersiella hyresgäster med en fortsatt lång förvaltningsfas, hanteras av S:t Erik Markutveckling AB.

Principer för anskaffning

Nämnderna ansvarar själva för planering av lokalbehov, vilket också innebär ett ansvar att över tid bära sina lokalkostnader. Beslut om större eller strategiskt betydelsefulla lokalärenden ska dock fattas, eller godkännas, av kommunfullmäktige, kommunstyrelsen eller kommunstyrelsens ekonomiutskott. (KSEKU).

Stadsledningskontoret utfärdar tillämpningsanvisningar vad rör lokalfrågor utifrån stadens Regler för ekonomisk förvaltning. Tillämpningsanvisningarna är samordnade med stadens anvisningar för beslut, styrning och uppföljning av större investeringar som också utfärdas av stadsledningskontoret. Anvisningarna ifråga uppdateras utifrån eventuella revideringar i stadens regler för ekonomisk förvaltning.

Utökade eller förändrade lokalbehov

Beslut om investeringar i form av ny-, om- och tillbyggnad av verksamhetslokaler binder kapital på lång sikt. Även inhyrningar av lokaler från externa fastighetsägare innebär ofta att staden binds vid kostnader för lång tid och innebär ett långsiktigt

Bilaga 14:6

ekonomiskt åtagande. Inhyrande nämnder ska vara restriktiva med egna investeringar i lokaler.

Utökade eller förändrade lokalbehov bör alltid prövas inom befintligt bestånd. Investeringar eller nya inhyrningar kan genomföras om de bedöms vara nödvändiga för att:

- Tillgodose behov av lokaler för verksamheter som staden har ansvar för
- Uppfylla lagar och myndighetskrav
- Genomföra stadsutvecklingsprojekt
- Uppfylla stadens mål för energianvändning, miljöpåverkan och tillgänglighet
- Upprätthålla en fastighets funktioner
- Effektivisera resursanvändningen

Extern inhyrning ska prövas som alternativ till investering om:

- Staden eller stadens bolag inte kan erbjuda ändamålsenliga lokaler
- Behoven bedöms vara kortsiktiga i relation till ett långsiktigt åtagande
- Det råder osäkerhet om verksamhetens lokalbehov
- Extern inhyrning bedöms vara mest ändamålsenligt ur ekonomisk eller organisatorisk synvinkel.

När staden hyr verksamhetslokaler av en extern aktör vid nybyggnad eller ombyggnad utifrån verksamhetens krav måste i regel upphandling ske enligt lagen om offentlig upphandling, LOU. Inför en extern inhyrning krävs en analys av upphandlingsrättsliga och därmed sammanhängande frågor som otillåtet statsstöd, otillåtet gynnande av enskild, olika fastighets- och hyresrättsliga frågor, avtalsfrågor kopplade till plangenomförande med mera.

Stadens planeringsinriktning är att kapacitet i tillfälliga lokaler inte automatiskt ska omvandlas till permanenta lokaler. Nämndernas lokalplanering ska säkerställa att så få tillfälliga lokaler som möjligt övergår i ett behov av permanenta lokaler. Låg andel tillfälliga lokaler innebär inte hög lokaleffektivitet.

Olika former av tillfälliga lokaler är en integrerad del av lokalförsörjningsarbetet och stadsplaneringen.

Vid lokalförändringar inom exempelvis förskola och skola förordas utredning av samordnad köksfunktion inom den egna nämnden eller med andra nämnder och verksamheter.

Vid nybyggnation projektera utifrån krav att certifiera förskolor och skolor med motsvarade Miljöbyggnad lägst silver.

Beslut om anskaffning

Lokalförsörjningen till verksamheterna sker genom inhyrning. I första hand ska nämnderna, givet kommunfullmäktiges övergripande mål och grundläggande principer, hyra lokaler av staden eller stadens fastighetsbolag. Vid nya större inhyrningar av externa aktörer bör inhyrningen gå via ordinarie fastighetsförvaltande nämnder och bolagsstyrelser. Större nya inhyrningar av pedagogiska lokaler och omsorgsbostäder prövas i samråd med kommunstyrelsen.

Anskaffningar av fastigheter och lokaler för stadens verksamheter ska hanteras med stort fokus på kommunfullmäktiges mål och investeringsstrategi samt de behov som uttrycks av nämnderna. Samtliga anskaffningar bör vara prioriterade och dokumenterade i nämndernas lokalförsörjningsplaner.

Generellt ska nybyggnationer eller förvärv av byggnader endast ske när det finns ett stadigvarande behov av nya lokaler och där andra alternativ kan uteslutas. Beslut om anskaffningar ska fattas enligt stadens regler för ekonomisk förvaltning med tillhörande tillämpningsanvisningar

Vid investeringar och andra stora projekt ska särskild uppmärksamhet ägnas åt uppföljning av medelsförbrukning, tidsplaner, prestationer samt de politiska målen.

Administrativa lokaler

Staden ska prioritera att etablera sig i stadsdelar i ytterstaden och verka för att statliga myndigheter gör detsamma samt att lokalytorna effektiviseras utifrån bland annat hyresnivå area, funktionalitet och samutnyttjande/lokalisering i noder. Samlokalisering av huvudkontor i kluster eller noder kan möjliggöra effektivt nyttjande, samt möjlighet att göra geografiska insatser som stärker ett områdes utveckling. Kommunstyrelsen ska därför ha ett övergripande ansvar att styra förvaltningslokalernas utveckling och placering.

På sikt finns vinster i att klustra lokalerna områdesvis, i noder, och att vissa, inte alla, områden ska ha ett antal nedslagsplatser där det i förlängningen ska vara möjlighet att arbeta i stadens lokaler, utan att det är den egna förvaltningens lokaler.

När lokalförändringar inom administrativa lokaler genomförs framöver måste dessa inkludera samlokalisering, samnyttjande och i övrigt långtgående samverkan mellan olika nämnder och bolagsstyrelser inom kommunkoncernen samt central förankring med stadens ledning. Alla lokalförändringar måste motiveras samt förankras med stadsledningskontoret.

Investeringar för framtida behov

Investeringar som syftar till att säkra den framtida tillgången till fastigheter och lokaler men som staden inte har behov av under de närmaste åren, kan genomföras om investeringen är av särskilt strategiskt intresse. Till exempel för att uppfylla målen i kommunfullmäktiges investeringsstrategi eller för att säkra tillgången till mark och lokaler för stadens verksamheter. I stadsutvecklingsprojekt är det viktigt att stadens utbyggnadsbehov beaktas.

Investeringar för framtida behov som hanteras av exploateringsnämnden eller fastighetsnämnden ska, i samråd med berörda nämnder, beredas av stadsledningskontoret för beslut i kommunstyrelsens ekonomiutskott, kommunstyrelsen eller kommunfullmäktige.

Investeringar för framtida behov som hanteras av de fastighetsförvaltande bolagen ska, i samråd med berörda bolag, beredas gemensamt av stadsledningskontoret och Stadshus AB för beslut i koncernstyrelsen och kommunstyrelsen eller kommunfullmäktige utifrån stadens projektstyrningsmetodik.

Förvaltningen av fastigheter som anskaffats för att säkra stadens framtida behov, ska planeras så att staden har rådighet över fastigheterna när behov uppstår.

Förvärv av bostadsrätter

Staden skaffar sig i ökande omfattning lokaler och bostadslägenheter för olika ändamål, till exempel förskolor, gruppboheter med mera, via köp av andelar i nyproducerade bostadsrättsföreningar. Jämfört med att hyra lokaler så ökar stadens rådighet över resursen vid innehav via köp av andelar i bostadsrättsföreningar. Förvärv av bostadsrätter för ändamål som staden ansvarar för, ska utföras av fastighetsnämnden, som därefter upplåter resursen till berörd nämnd. Om staden är hyresgäst i en fastighet

som är föremål för bostadsrättsomvandling är dock huvudinriktningen att staden ska fortsätta att vara hyresgäst.

Principer för avveckling

Huvudprincipen är att byggnader och lokaler som inte behövs långsiktigt för stadens verksamheter eller är av strategiskt intresse för nämndernas uppdragsområden ska avvecklas. Försäljning av mark ska i normalfallet avse exploaterad mark som inte bedöms komma att ändra nyttjande under överskådlig tid.

Planerade avvecklingar ska i normalfallet vara prioriterade i stadens långsiktiga lokalresursplanering. Samråd ska alltid ske med stadsledningskontoret inför större avvecklingar, samt om avvecklingen avser särskilda boenden för äldre eller bostäder med särskild service.

Anvisningar för samråd och beslut om avveckling finns i stadens regler för ekonomisk förvaltning och tillämpningsanvisningar.

Inför uppsägning av hyresförhållande/avveckling av lokal ska nämnderna alltid stämma av om annan nämnd har behov av att ta över hyreskontraktet/lokalen. Det finns många nämnder som har liknande verksamhet, exempelvis pedagogisk, där nyttan av informationsutbytet kan underlätta den andra nämndens lokalplanering.

Principer för förvaltning, drift och underhåll

Staden ska ha en långsiktigt hållbar fastighetsförvaltning som bedrivs med hög effektivitet och ambitionsgrad. Underhållet av stadens fastigheter ska stärkas för att tillhandahålla funktionella lokaler och undvika kapitalförstöring. En aktiv förvaltning av den samlade fastighetsportföljen innebär både strategiska försäljningar och förvärv av fastigheter. Fastighetsförvaltningen ska organiseras så att utförandet kan bedrivas kostnadseffektivt och av personal med rätt kompetens.

Vad rör kulturhistoriskt värdefulla byggnader inom stadens nämnder ska dessa förvaltas med hög kompetens och ambition. Ett bevarande av dessa prövas från fall till fall där stadens inriktningsmål vägs samman med stadsplaneringen i stort. Även fastighets- och exploateringsekonomiska aspekter måste beaktas i relation till bevarandevärdet.

Huvudprincipen är att fastighetsägaren ansvarar för fastighetens drift och underhåll. Överenskommelser som innebär att inhyrande nämnder utför drift och underhåll bör undvikas. Undantag kan ske om det finns starka skäl för att nämnderna utför vissa fastighetsförvaltande uppgifter. Till exempel om utförandet ingår som en integrerad del i verksamheten, vid vissa andrahandsuthyrningar eller om det innebär lägre kostnader för staden totalt. Stadsledningskontoret avgör vad som är mest fördelaktigt med hänsyn till kommunkoncernnyttan.

Överenskommelser som innebär att staden sköter drift och underhåll åt externa fastighetsägare bör undvikas.

Långsiktiga underhållsplaner bör finnas för samtliga byggnader. Invändiga och utvändiga åtgärder bör vara anpassade till den tid som det finns ett dokumenterat behov av fastigheten eller till den tid som det finns beslut om att fortsatt äga fastigheten inför en framtida försäljning eller avyttring.

Utgångspunkten är att befintliga lokaler underhålls. Nya lokaler ska inte byggas eller hyras in för att ersätta slitna, men fungerande lokaler. Nya lokaler kan övervägas när de samlade underhållskostnaderna bedöms överstiga kostnaden för nybyggnation eller nyinhyrning, sett i ett livscykelperspektiv.

Dokumentation

Ägda och hyrda fastigheter ska vara dokumenterade i system som stödjer en effektiv fastighetsförvaltning och som underlättar planering, uppföljning och administration. Beslutade och planerade projekt ska vara dokumenterade så att det ger överblick över fastighetsbeståndets utveckling och planerade förändringar i areor, kapacitet och kostnader.

Fastighetsanknutna tjänster

Fastighetsanknutna tjänster kan utföras i egen regi eller handlas upp externt. I valet mellan egen regi och extern upphandling ska det alternativ väljas som bäst tillgodoser stadens behov till lägst kostnad. Upphandling av fastighetsanknutna tjänster bör hanteras samordnat och följa branschöverenskommelser. Ramavtal ska finnas. Överenskommelser om utförande av fastighetsanknutna tjänster ska vara dokumenterade.

Hållbarhet

Staden ska bedriva en långsiktigt hållbar fastighetsförvaltning som minskar den totala energianvändningen och miljöpåverkan från fastigheter och lokaler. Byggnaderna ska vara energieffektiva och leverera en sund inomhusmiljö samt vara fria från miljö- och hälsostörande ämnen. Ägda byggnader bör långsiktigt utvecklas för att minska miljöbelastningen. Stadens miljöprogram ska följas.

Behovet av mötesplatser för civilsamhället, och platser där stadens verksamheter möter stockholmare är betydande. Utifrån ett socialt hållbarhetsperspektiv och ansvarstagande ska staden söka vägar för ett optimalt utnyttjande av stadens befintliga lokaler för även detta syfte. Tillgången till lokaler för föreningsliv och kulturliv ska säkras i alla områden.

Planeringsprocesser och forum för samverkan

När staden växer följer fler utmaningar som behöver mötas på ett ansvarsfullt sätt, kraven på uppdaterad planering och högre grad av samordning höjs. Den ökade bostadsproduktionen måste följas av fler pedagogiska lokaler, omsorgsboenden, kultur- och idrottslokaler m.m. Förverkligandet av stadens utbyggnad innebär stora investeringar vilket kräver god samordning i både övergripande frågor och i enskilda projekt samt ekonomisk och tidsmässig prioritering.

Byggbar mark i staden blir allt mer en bristvara. I takt med att staden växer behöver olika former av service byggas ut vilket konkurrerar med andra angelägna ändamål. Via detaljplan finns möjlighet att bestämma markens användning. För att inte riskera kapitalförstöring och för att långsiktigt säkra stadens resurser i form av olika verksamhetslokaler bör inriktningen vara att bakomliggande detaljplaner ska begränsa alternativ användning utöver den verksamhet som stadens inhyrning avser. Innan en prövning inleds att ändra befintliga detaljplaner ska stadsbyggnadsnämnden alltid, om befintlig plan stöder olika former av verksamhet som är stadens ansvar, stämma av med berörda nämnder om det finns nuvarande och framtida behov som svarar mot aktuell bestämmelse.

För att över tid få en bättre flexibilitet i lokalanvändningen, men också för att minska investeringsbehovet i dubbla funktioner, som exempelvis kök, ska förskolan vara helt integrerad i skolbyggnaden om verksamheterna vid nybyggnationsprojekt samlokaliseras på samma tomt. Vid särskilda skäl kan undantag medges.

Utifrån behovet av förskoleplatser ska stadsdelsnämnderna alltid samplanera sina behov geografiskt där ny bostadsbyggnation förläggs mellan, eller i nära anslutning, till en eller flera stadsdelsnämndsområden. Stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden

och andra berörda nämnder och bolagsstyrelser ska medverka och möjliggöra samplaneringen.

Lokalresursplanering

Den stadsövergripande lokalresursplanen tas fram årligen av kommunstyrelsen och är styrande för nämnderna. Lokalresursplanen syftar till att säkerställa en framsynt och ekonomiskt hållbar utveckling av verksamhetslokaler och bidrar till att upprätthålla en hög effektivitet och kommunkoncernnytta.. Lokalresursplanen ska redovisa stadens lokalbehov på kort, medel och lång sikt och med hänsyn tagen till stadens långsiktiga utveckling, kommunfullmäktiges mål och investeringsstrategi samt de behov som uttrycks av nämnderna. Nämnderna genomför behovsanalyser och tydliggör sina lokalbehov i sin lokalförsörjningsplan. Nämndernas lokalförsörjningsplaner ligger därefter till grund för den stadsövergripande lokalresursplanen. Lokalförsörjningsplanerna ska vara utformade så att de kan användas som instrument för en effektiv ekonomisk- och verksamhetsmässig styrning. Planerna ska innehålla inledning, behov och efterfrågan samt bedömning av andra bakomliggande faktorer som förändrar behovet av lokaler, kapacitetsbeskrivning, förändringar i lokalbeståndet, kostnadsutveckling, effektiviseringsmöjligheter samt övriga kommentarer. Anvisningar för utformningen av planerna utarbetas av stadsledningskontoret.

Forum för samverkan och samplanering

Staden bör ha fasta forum för löpande samverkan och samplanering mellan inhyrande nämnder, berörda facknämnder och bolag. Forumen bör bland annat ges i uppdrag att yttra sig över nämndernas lokalförsörjningsplaner, och inför beslut om utredning, inriktning och genomförande av större lokalprojekt.

Planeringsinriktningen för stadens skolutbyggnad utgår från stadens samordnade grundskoleplanering (SAMS) som sträcker sig till 2040. Arbetet leds och samordnas av kommunstyrelsen. Syftet med en samordnad planering är att säkerställa att relevanta aktörer i staden har en gemensam bild av utmaning och angreppssätt för att klara skolförsörjningen i ett växande Stockholm. På ett tidigt stadium definieras vilka skolprojekt som ska initieras i samverkan med idrottsnämnden och fastighetsnämnden. Där samplanering sker av skola och idrottshall måste aktuella skolor säkras tillgång för sitt idrottsbehov i hallen. Avsteg kan därmed ske från den närhetsprincip som annars gäller vid upplåtelse av idrottshallar under skoltid. Avsteget från närhetsprincipen görs på projektnivå genom att idrottsnämnden initierar ett sådant beslut hos kommunstyrelsen oavsett fastighetsägare. Styrgrupp och arbetsgrupp för SAMS bevakar, följer upp och svarar i övrigt för den övergripande samordningen. Inriktningen är att en gång per år redovisa planeringsläget för kommunstyrelsen i samband med den stadsövergripande lokalresursplanen. Förutsättningarna för planeringen kan dock komma att ändras löpande under året i takt med exempelvis ökad kunskap om bostadsvolymer och platser för bostadsbyggande. Ur ett samplanerings- och fastighetsekoniskt perspektiv integreras också gymnasieplaneringen i SAMS-arbetet. Idrotts- och förskolelokaler samplaneras inom SAMS där det finns vinster i ekonomi, resursutnyttjande och genomförandetid.

Planeringsinriktningen för stadens utbyggnad av vård- och omsorgsboenden utgår från stadens årliga långsiktiga boendeplan med utblick mot 2040. Äldreboendeplaneringen samordnas av en styrgrupp under ledning av kommunstyrelsen. Stadsdelsnämnderna/regionerna tar årligen ta fram ett gemensamt förslag till plan för att klara behovet av vård- och omsorgsboende. Äldrenämnden bearbetar förslagen och föreslår beslut om åtgärder utifrån en långsiktig bedömning för staden som helhet. Äldrenämnden ska även beakta behovet av seniorbostäder. Planen beslutas av kommunstyrelsen och är styrande för samtliga nämnder gällande planering och

förändringar av äldreboendebeståndet. Kommunfullmäktige ger enligt planeringen nämnderna uppdrag om igångsättning av konkreta utbyggnadsprojekt.

Stadsdelsnämnderna/regionerna tar årligen ta fram en plan för att klara behovet av särskilt boende för personer med funktionsnedsättning enligt LSS och SoL. Boendeplaneringen samordnas av en styrgrupp under ledning av kommunstyrelsen. Socialnämnden bearbetar förslagen utifrån ett stadsövergripande perspektiv och en samlad plan beslutas av kommunstyrelsen och är styrande för samtliga nämnder.

Stadsledningskontoret ska pröva om samplaneringsfunktionen även för andra lokalkategorier kan utvecklas och organiseras med utgångspunkt från de forum som idag finns för samplanering av skolor och äldreboenden. Till följd av utmaningar i samordning kring samhällsservice i takt med den ökade bostadsbyggnaden i staden är ett gemensamt stadsövergripande synsätt avseende exempelvis förskoleplaneringen i nybyggnadsområden av stor vikt.

Lokalprojekt

Staden ska ha en dokumenterad och enhetlig arbetsprocess för genomförande av lokalprojekt. Arbetsprocessen ska säkra att projekten drivs med kommunkoncernnyttan i fokus och att beslut fattas på kvalitetssäkrade underlag.

Arbetsprocessen ska tydliggöra roller, ansvarsfördelning, projektsteg, beslut och krav på beslutsunderlag. Den bör kunna tillämpas i alla typer av lokalprojekt och anpassas till projektets omfattning och komplexitet.

Arbetsprincipen ska vara anpassad till regler för ekonomisk förvaltning och samordnad med stadens anvisningar för beslut, styrning och uppföljning av större investeringar.

Stadsledningskontoret ska definiera en metodik och utfärda anvisningar för genomförande av större lokalprojekt.

Hyresfrågor

Grundläggande principer

Vid extern in- och uthyrning är det viktigt att staden uppträder enhetligt och med hög kompetens.

Staden ska verka för långsiktighet och transparens i hyressättningen för respektive lokalkategori.

Nya inhyrningar ska godkännas av kommunstyrelsens ekonomiutskott om inhyrningen medför höga kostnader eller långa hyrestider. Godkännande ska även inhämtas vid omförhandlingar av befintliga hyresförhållanden, samt ny-, om- och tillbyggnader med motsvarande ekonomisk effekt.

Bestämmelser om in- och uthyrning finns i regler för ekonomisk förvaltning samt i tillämpningsanvisningarna till dessa.

Interna hyresförhållanden

Omfattning och villkor för hyresförhållanden inom kommunkoncernen regleras i ramavtal och objektsvisa hyresavtal. Inhyrningar som omfattar bostäder som hyrs ut i andra hand regleras i stor omfattning enligt kontrakt för blockuthyrning.

Intern hyressättning

Stadens inriktning är att interna hyressättningar ska vara förutsägbara vad gäller hyressättning och ansvarsfördelning. Inom olika segment förekommer både kostnadsbaserade och marknadsmässiga hyresprinciper.

Inriktningen är att hyressättningen av boenden till brukare fastställs i förhandlingsöverenskommelse med hyresgästföreningen.

Ny-, om- och tillbyggnader ska i princip alltid genomföras av hyresvärden och betalas via hyra eller hyrestillägg.

Tekniska åtgärder för att upprätthålla eller effektivisera en byggnads funktioner ska normalt, genomföras utan att belasta inhyrande nämnd med höjda hyror eller hyrestillägg.

Verksamhetsanpassningar ska normalt ersättas via hyra eller hyrestillägg. Tjänster som utförs utöver vad som omfattas av hyresavtalet, ska regleras i separata avtal.

Extern uthyrning och andrahandsuthyrning

Huvudprincipen är att externa hyresgäster tecknar förstahandskontrakt direkt med fastighetsnämnden (i sina ägda lokaler) eller bolagen. Om inhyrande nämnd eller bolag i sin tur upplåter lokalen i ett andrahandshyresförhållande bör fastighetsnämnden ansvara för andrahandsuthyrningen. Insprängda lokaler som endast utgör en mindre del av en verksamhetslokal kan hyras ut direkt av en nämnd till extern part.

Vid uthyrning i andra hand ska momsfrågan samt avstående från besittningsskydd särskilt beaktas. Om staden är förstahandshyresgäst till en lokal som är inne i det frivilliga momssystemet ska, om staden hyr ut lokalen i andra hand, andrahandshyresgästen bedriva momspliktig verksamhet i lokalerna.

Villkor för andrahandsuthyrning av lokaler och boenden som staden äger, bör regleras i ramavtalet eller hyresavtalet mellan parterna.

Vid andrahandsuthyrning till annan nämnd bör kostnadsbaserad hyra tillämpas. Ytterligare bestämmelser för extern uthyrning finns i regler för ekonomisk förvaltning samt i tillämpningsanvisningarna till dessa.

Ansvarsfördelning

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen genom stadsledningskontoret leder och samordnar stadens lokalförsörjning och stadens processer för lokalresursplanering. I uppgiften ingår att initiera och samordna strategiska fastighetsutvecklingsprojekt.

Stadsledningskontoret har ett övergripande ansvar för strategiska, mark-, exploaterings-, fastighets- och lokalfrågor samt bedömningar av förslag till större investeringar, inhyrningar och avvecklingar av lokaler. Ansvaret omfattar bland annat följande uppgifter:

- Samordna stadens processer för lokalförsörjning och sammanställa den stadsövergripande lokalresursplanen
- Utfärda tillämpningsanvisningar för hanteringen av byggnader och lokaler
- Följa upp lokalförsörjningen mot kommunfullmäktiges mål och prioriteringar
- Föreslå prioriteringar till mål- och budgetprocessen

- Bereda fastighets- och lokalärenden inför beslut i kommunstyrelsens ekonomiutskott, kommunstyrelsen och kommunfullmäktige
- Initiera och styra större fastighetsutvecklingsprojekt av strategisk stadsövergripande karaktär. Det vill säga projekt som medför höga investeringsutgifter, höga driftskostnader, är komplext eller involverar flera nämnder och bolagsstyrelser. För projekt som ska beslutas av koncernstyrelsen sker detta i samarbete med Stockholms Stadshus AB
- Utgöra ett strategiskt stöd gentemot nämnder och bolag i samband med strategiskt betydelsefulla hyresförhandlingar
- Den stadsgemensamma hyresförhandlingsfunktionen hos servicenämnden
- Ha det övergripande uppdraget att åstadkomma en effektiv samverkan mellan berörda parter gällande planeringen av stadens skolutbyggnad
- Pröva och utveckla ett övergripande forum för övriga lokalkategorier
- I samråd med berörda nämnder och bolagsstyrelser löpande utveckla styrtal för lokalförsörjningen.

Stadsledningskontoret har uppdraget att bedöma vad som utgör den största kommunkoncernnyttan då olika förvaltningsintressen ställs mot varandra.

Nämnderna

Gemensamt för alla inhyrande nämnder

Inhyrande nämnder ansvarar för sin lokalförsörjning och bär kostnaderna för hyrda och arrenderade lokaler och anläggningar.

Nämnderna ansvarar för att lokalerna utnyttjas effektivt och för att lokalförsörjningen motsvarar verksamheternas behov. Nämnderna ska i samråd med kommunstyrelsen löpande utvärdera hyresförhållanden gällande inhyrning av lokaler där stadsinterna andrahandsuthyrningar förekommer och om det är motiverat ur ett kommunkoncernperspektiv föreslå justeringar.

Nämnderna har en strategisk roll i stadens lokalförsörjning och ska delta i stadens forum för samverkan och samplanering.

Nämnderna ska årligen sammanställa en lokalförsörjningsplan som redovisas i samband med nämndernas underlag till budget.

Inhyrande nämnder kan initiera lokalutredningar och projekt, som utförs i samverkan med hyresvärden. Genomförande ska ske enligt stadens modell för projektstyrning och beslutas enligt reglerna för ekonomisk förvaltning.

Inhyrande nämnder bör undvika att bygga upp egna utförarorganisationer för fastighetsdrift – såvida kommunfullmäktiges mål och grundläggande principer inte åsidosätts.

Stadsdelsnämnderna

Stadsdelsnämndernas lokalinhyrningar omfattar bland annat förskolor, äldreboenden, LSS-boenden, lokaler för kultur, aktivitetslokaler och administrativa lokaler.

Stadsdelsnämndernas lokalförsörjning ska vara samordnad med den stadsövergripande planeringen för bland annat skolor, äldreboenden och sociala boenden. Därför är det viktigt att planeringen bygger på enhetliga principer och tolkningar av befolkningsprognoser och andra planeringsunderlag.

Bilaga 14:14

Planeringen av förskolelokaler ska utföras så att alla barn har tillgång till förskoleverksamhet och att platsgarantin uppfylls. Vid utökade lokalbehov för förskola ska alltid möjligheten att utnyttja skollokaler undersökas.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden ansvarar för planeringen och försörjningen av lokaler för stadens grundskolor, grundsärskolor, fritidshem, gymnasieskolor och gymnasiesärskolor.

Utbildningsnämnden har en ledande roll i skollokalförsörjningsplaneringen och ansvarar för upprättandet av årliglokalförsörjningsplan för detta verksamhetsområde.

Utbildningsnämnden har också ansvar för att tillsammans med SISAB, stadsdelsnämnderna och övriga berörda nämnder och bolagsstyrelser, utveckla arbetet i stadens samverkansforum för skollokaler.

Utbildningsnämnden ska samverka med idrottsnämnden, SISAB, och fastighetsnämnden, för att samplanera användningen och utbyggnaden av idrottsanläggningar och genomföra åtgärder för att tillgängliggöra, skolidrottshallar och idrottsytor för andra nyttjare efter skoltid.

Socialnämnden

Socialnämnden har beställaransvar för grupp- och servicebostäder/stödboenden LSS och SoL.

Exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden

Ansvarsområden

Exploateringsnämnden ansvarar bland annat för markförvaltning och markexploatering samt för frågor om förvärv, överlåtelse eller upplåtelse av fastigheter, tomträtter och andra nyttjanderätter. Undantaget är förvärv som hanteras av S:t Erik Markutveckling AB. Nämnden ansvarar även för mark utanför stadens gräns i det fall den ska avyttras eller exploateras.

Exploateringsnämnden ska delta aktivt i stadens forum för samverkan och samplanering och tillhandahålla underlag för lokalförsörjningsplaner och fastighetsutvecklingsprojekt.

Anskaffningar för framtida behov

Exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden ska tillsammans med övriga berörda nämnder och bolagsstyrelser säkerställa att staden på ett tidigt stadium planerar för offentlig service i stadsutvecklingsområden. I planeringen ska kommunfullmäktiges prioriteringar och stadens investeringsstrategi särskilt beaktas. Genom stadens markanvisningspolicy kan krav ställas på byggherrar att upplåta specialbostäder, lokaler för barn- och äldreomsorg samt vissa kategoribostäder. I samband med markupplåtelseavtal ska förutsättningar och stadens villkor klargöras vad gäller tredimensionell fastighetsbildning, förhyrning eller förvärv av lokaler och bostäder för stadens räkning. Innan exploateringsavtal tecknas ska en bindande avsiktsförklaring upprättas gällande villkoren ifråga.

Drift och underhåll

Förvaltningen av fastigheter som hanteras av exploateringsnämnden utförs i huvudsak av trafiknämnden och fastighetsnämnden. Omfattningen av förvaltningsuppgifterna ska vara dokumenterade. Förvaltningen ska planeras så att staden har rådighet över fastigheterna.

Fastighetsnämnden

Ansvarsområden

Fastighetsnämnden förvaltar och utvecklar fastigheter för i första hand stadens egna verksamheter. Uppdraget omfattar fastigheter inom stadens gräns som inte passar in i de fastighetsförvaltande bolagens bestånd samt viss mark utanför stadens gräns. Fastighetsnämnden förvärvar och förvaltar även bostadsrätter som används för bland annat särskilt boende och förskolor. Vid köp av bostadsrätter för pedagogiska ändamål är inriktningen att detta ska ske utifrån en i förväg bestämd kostnadsberäkningsmodell.

Uthyrning

Vid uthyrning ska i första hand stadens egna verksamheter prioriteras. Lokaler kan hyras ut till externa hyresgäster om de inte behövs för stadens egna verksamheter eller är aktuella för avveckling.

Fastighetsutveckling och förändringar i fastighetsbeståndet

Fastighetsnämnden ska ha en aktiv fastighetsutvecklingsplanering i syfte att optimera lokalerna utifrån verksamhetens behov. Nämnden ska i huvudsak fokusera på åtgärder som syftar till att uppgradera och anpassa befintligt fastighetsbestånd efter hyresgästernas lokalbehov och fastighetens tekniska status.

Större fastighetsutvecklingsprojekt som uppfyller ett eller flera kriterier för uppföljning av större investeringar ligger inom kommunstyrelsens ansvar att initiera. Det operativa ansvaret att utreda, planera och genomföra dessa projekt kan åläggas fastighetsnämnden.

Verksamhetsanpassningar utförs i normalfallet efter beställning från inhyrande nämnd. Ersättningsinvesteringar och andra fastighetsrelaterade investeringar utförs i normalfallet efter beslut i fastighetsnämnden.

Genomförande av projekt ska följa stadens projektstyrningsmetod för stora investeringsprojekt (SSIP) och utföras i samverkan med inhyrande nämnd. Beslutsprocessen ska följa reglerna för ekonomisk förvaltning och dess tillämpningsanvisningar.

Drift och underhåll

Fastighetsnämnden ansvarar för att nämndens byggnader och anläggningar upprätthålls i enlighet med lagar, myndighetskrav och kommunfullmäktiges mål. Byggnadernas underhåll ska långsiktigt hålla en god nivå. Fastighetsförvaltningen ska organiseras och planeras för en kostnadseffektiv hantering.

Fastighetsnämnden ska vidta åtgärder för att begränsa miljöpåverkan från nya och befintliga fastigheter, minska energianvändningen och tillgängliggöra nämndens publika lokaler för personer med funktionsnedsättning. Nämnden ska bidra till att miljöprogrammets mål för energianvändning och utsläpp kan upprätthållas.

Servicenämnden

Servicenämnden genom verksamhetsområdet Lokalplanering är stadens beställarstöd i lokalfrågor och erbjuder resurseffektiva lösningar utifrån beställarens behov. Vidare deltar man i stadens kontrakts- och hyresadministration och är systemförvaltare av det lokaladministrativa systemet LOIS (Lokaler i Stockholm), även det på uppdrag av stadsledningskontoret. LOIS möjliggör rationell och samlad hantering av stora fastighetsdata. Stadens samtliga inhyrningar av lokaler och lägenheter, även från fastighetsförvaltande nämnder och internt mellan nämnder i andra hand, ska registreras

Bilaga 14:16

i LOIS. Inriktningen är även att samtliga uthyrningar av lokaler och lägenheter ska administreras via systemet.

Lokalplanering hanterar och administrerar den stadsgemensamma hyresförhandlingsfunktionen på uppdrag av kommunstyrelsen. Hyresförhandlingsfunktion ska underställas samtliga lokalhyresavtal som berörs av funktionens omfattning, direkt av nämnderna eller indirekt i form av tredjepartsinhyrning av stadens bolag för bedömning. Dessutom ska funktionen underställas samtliga uppsägningar av lokalhyresavtal för kvalitetssäkring.

I övrigt kan samtliga inhyrande nämnder vid behov avropa tjänster från Lokalplanering. Verksamheten tillhandahåller expertkompetens och tjänster till inhyrande nämnder i frågor som bland annat rör:

- Beställarstöd och projektledning vid ny-, om- och tillbyggnader
- Lokalresursplanering
- Hyresförhandlingar och upprättande av hyresavtal
- Underlag till beställningar och tjänsteutlåtanden
- Upprättande av funktionsprogram
- Lokalsökning
- Utbildningar om stadens lokaladministrativa frågor

Serviceämnden svarar även för administration av stadens andrahandsuthyrning av lägenheter för bostadsändamål. Vidare erbjuds tjänsten registrering av inhyrningsavtal avseende lokaler och lägenheter i LOIS.

Micasa Fastigheter i Stockholm AB

Ansvarsområden

Bolaget äger och förvaltar servicehus, vård- och omsorgsboenden, seniorbostäder, LSS-boenden, samt temporära studentbostäder och bostäder för grupper med svag ställning på bostadsmarknaden.

Bolagets uppgifter specificeras i ägardirektiven. Huvudsakliga uppgifter är att tillhandahålla välskötta, trygga och tillgängliga bostäder med rimliga hyror till stadens äldre, personer med funktionsnedsättning samt till av staden prioriterade grupper med svag ställning på bostadsmarknaden.

Hyreskostnaderna ska hållas nere

Hyreskostnaderna ska aktivt hållas nere, genom återhållsamhet med standardhöjningar, effektiva lokallösningar för gemensamma utrymmen och kostnadseffektiv fastighetsförvaltning. Bolaget ska även eftersträva area- och kostnadseffektiva lösningar i ny-, om- och tillbyggnation.

Samplanering och samverkan

Bolaget ska ha en aktiv roll i stadens lokalresursplanering och forum för samverkan och samplanering. Bolaget ska samverka med äldreämnden och stadsdelsnämnderna i upprättandet av lokalförsörjnings- och områdesplaner. Bolaget ska även delta i den årliga regionala och stadsövergripande planeringen för olika boenden inom bolagets målgrupp samt i utvecklingen av respektive boendeform. Bolaget ska vidare delta i genomförandet av stadens åtgärdsplan för att säkerställa behovet av äldreboendeplatser under perioden 2020-2040. Bolaget har en viktig roll att säkerställa att det framtida behovet av vård- och omsorgsboende samt andra bostäder för äldre tillgodoses.

Bolaget ska vara delaktigt i stadens utbyggnad av vård- och omsorgsboenden för äldre, respektive gruppboenden för personer med funktionsnedsättning samt medverka aktivt i stadsutvecklingsprojekt och utredningar av lokalprojekt.

Fastighetsutveckling och förändringar i lokalbeståndet

Bolaget ska ha en aktiv fastighetsutvecklingsplanering i syfte att optimera fastighetsbeståndet utifrån stadens verksamheters utveckling och behov. Bolaget ska analysera möjligheterna att öka kapaciteten inom befintligt bestånd, och föreslå lösningar som ökar verksamhetsnyttan och bidrar till uppfyllelsen av kommunfullmäktiges mål. Fastighetsbeståndet ska planeras för flexibla boendelösningar som klarar efterfrågeförändringar över tid. Åtgärder i fastigheterna ska planeras i samverkan med berörda verksamheter. Bolaget ska tillhandahålla evakueringslägenheter vid renovering i bolagets fastigheter.

Förändringar i fastighetsbeståndet bör vara baserade på redovisade behov i stadens äldreboendeplanering och lokalförsörjningsplan. Beslutsprocessen vid anskaffning och avveckling ska följa reglerna för ekonomisk förvaltning. Bolaget ska genom en aktiv fastighetsförvaltning identifiera möjligheter till strategiska förvärv av fastigheter för att tillgodose framtida behov. Strategiska förvärv bereds gemensamt av stadsledningskontoret och Stockholms Stadshus AB för beslut i koncernstyrelsen och kommunstyrelsen eller kommunfullmäktige.

Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB)

Ansvarsområden

Bolaget ska tillhandahålla ändamålsenliga, flexibla och kostnadseffektiva lokaler för stadens skol- och förskoleverksamhet. Bolagets uppgifter specificeras i ägardirektiven. Den förväntade ökningen av antalet elever kommer att ställa stora krav på bolaget för att klara av den stora utbyggnad som krävs. Därför är det angeläget att SISAB har en ledande roll i planeringsarbetet för fortsatt utbyggnad av skolor och förskolor och tar ansvar för att söka lämpliga lokaler och markanvisningar för att tillgodose det prognosticerade utbyggnadsbehovet.

Samplanering och samverkan

Bolaget ska ha en aktiv roll i stadens lokalförsörjning och forum för samverkan och samplanering. Bolaget ska ha en ledande roll i planeringen och genomföra utbyggnaden av förskolor och skolor samt samverka med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna i upprättandet av lokalförsörjnings- och områdesplaner.

Områdesplaner ska vara baserade på redovisade behov och prioriteringar utifrån kommunstyrelsens övergripande skolplanering och utbildningsnämndens lokalförsörjningsplaner.

Fastighetsutveckling och förändringar i lokalbeståndet

Bolaget ska ha en aktiv fastighetsutvecklingsplanering i syfte att optimera beståndet utifrån stadens prognosticerade behov. Bolaget ska aktivt föreslå lösningar som ökar verksamhetsnyttan och bidrar till uppfyllelsen av kommunfullmäktiges mål. Åtgärder i fastigheterna ska planeras i samverkan med berörda verksamheter.

Beslutsprocessen vid anskaffning ska följa reglerna för ekonomisk förvaltning. Bolaget ska genom en aktiv fastighetsförvaltning identifiera möjligheter till strategiska förvärv av fastigheter för att tillgodose framtida behov. Strategiska förvärv bereds gemensamt av stadsledningskontoret och Stockholms Stadshus AB för beslut i koncernstyrelsen och kommunstyrelsen eller kommunfullmäktige.

Bilaga 14:18

När SISAB hyr in lokaler i första hand från extern aktör ska i inhyrningsavtalen följa stadens anvisningar för inhyrande nämnder i tillämpliga delar. Detta för att säkerställa att staden agerar enhetligt gentemot externa aktörer.

S:t Erik Markutveckling AB

Bolagets huvuduppgift är att äga, förvalta och utveckla fastigheter eller aktier i fastighetsbolag i avvaktan på omvandling av fastigheterna till bostäder och arbetsplatser eller andra funktioner. Bolagets uppgifter preciseras i ägardirektiven.

Bolagets verksamhet ska vara inriktat på förvaltning, uthyrning och utveckling till så god avkastning som möjligt med hänsyn tagen till stadens utveckling. Bolaget ska i samverkan med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och kommunstyrelsen söka strategiska utvecklingsprojekt och förvärv för stadens framtida behov.

Bolagets uppgifter sammanfaller delvis med exploateringsnämnden, fastighetsnämnden och övriga fastighetsförvaltande bolag. Principer för gränsdragningen gentemot dessa är att bolaget i huvudsak ska förvärva och förvalta fastigheter där följande kriterier uppfylls

- Förvärvet innebär fastighetsköp i bolagsform
- Förvärvet omfattar bebyggda fastigheter med främst kommersiella hyresgäster
- Förvärvet är av strategisk betydelse för staden, men där stadsutveckling eller annan användning kan inte bli aktuell förrän tidigast om 10-15 år

Ansvarsfördelning

Målansvar - Agenda 2030

Stockholms stad ska vara ledande i genomförandet av Agenda 2030. Genomförandet ska präglas av lärande och utgå från analyser om synergier och hävstångseffekter samt utveckla relevanta arbetssätt som bidrar till en ekonomiskt, miljömässig och socialt hållbar stad.

För varje mål har en eller flera nämnder eller bolagsstyrelser utsetts som målansvariga vilket framgår av direktiven till respektive nämnd/bolagsstyrelse samt i tabellen nedan. Målansvarig nämnd och/eller bolagsstyrelse ska vara drivande för att staden ska uppnå hållbarhetsmålet och samverka brett med berörda verksamheter i staden.

Mål Agenda 2030	Ansvarig nämnd
1. Avskaffa fattigdom	Arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden
2. Ingen hunger	Äldrenämnden, utbildningsnämnden
3. God hälsa och välbefinnande	Idrottsnämnden, socialnämnden
4. God utbildning för alla	Arbetsmarknadsnämnden, utbildningsnämnden
5. Jämställdhet	Kommunstyrelsen
6. Rent vatten och sanitet	Stockholm Vatten och Avfall AB
7. Hållbar energi för alla	Kommunstyrelsen, miljö- och hälsoskyddsnämnden
8. Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt	Kommunstyrelsen, arbetsmarknadsnämnden
9. Hållbar industri, innovationer och infrastruktur	Kommunstyrelsen, trafiknämnden
10. Minskad ojämlikhet	Kommunstyrelsen
11. Hållbara städer och samhällen	Exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden
12. Konsumtion och produktion	Miljö- och hälsoskyddsnämnden
13. Bekämpa klimatförändringarna	Kommunstyrelsen
14. Hav och marina resurser	Miljö- och hälsoskyddsnämnden
15. Ekosystem och biologisk mångfald	Exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden
16. Fredliga och inkluderande samhällen	Kommunstyrelsen, kulturnämnden
17. Genomförande och globalt partnerskap	Kommunstyrelsen

Ansvarsfördelning inköpskategorier

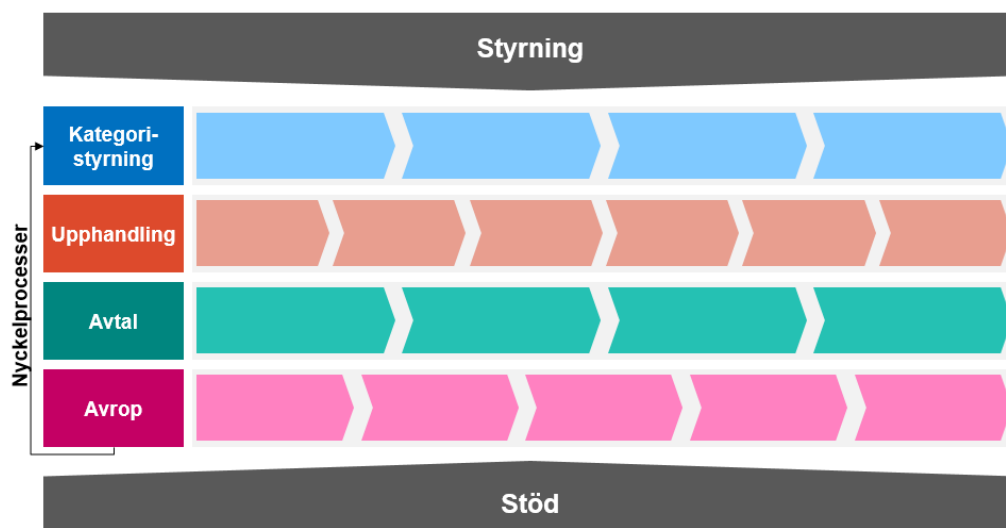
Kommunfullmäktige i Stockholms stad beslutade 2017 att staden, som ett led i att stärka inköpsorganisationen, ska införa kategoristyrning som arbetssätt. Arbetssättet omfattar samtliga nämnder och bolagsstyrelser, där alla bidrar på olika sätt. Ansvaret för att leda arbetet inom de tvärfunktionella inköpskategorier som är etablerade, eller är under etablering är fördelat på olika nämnder och bolagsstyrelser efter beredning i stadsdirektörens inköpsråd. Ansvaret för respektive inköpskategori fördelar sig enligt följande:

Inköpskategori	Ansvarig nämnd/bolag
Fordon	Miljö- och hälsoskyddsnämnden
Elkraft	Servicenämnden
Måltider och livsmedel	Servicenämnden
Inredning	Servicenämnden
Lokalvård	Utbildningsnämnden
Vitvaror och storköksutrustning	AB Svenska Bostäder
IT-konsulter	Kommunstyrelsen
Tekniska konsulter – Bygg- och projektledningstjänster	Trafiknämnden
Park, Gata och Parkering	Trafiknämnden
LSS-boenden	Socialnämnden
Bemanningsstjänster	Östermalms stadsdelsnämnd

Stadens processramverk för inköp

Stadens gemensamma inköpsprocess består av inköpsarbetets nyckelprocesser samt processer för styrning och stöd relaterat till inköpsarbetet. Dessa utgör tillsammans stadens gemensamma processramverk för inköpsarbetet.

Stadens inköpsprocess

Med inköp och inköpsarbete avses hela processen för att anskaffa varor, tjänster och entreprenader. Detta omfattar analys och strategisk planering inför ett inköp, upphandling, avrop och en aktiv avtalsförvaltning.

Kategoristyrning

Kategoristyrning är en del av stadens gemensamma inköpsprocess. Det kategoristyrda inköpsarbetet innebär att inköp inom olika områden (kategorier) planeras och genomförs med utgångspunkt i analys av behov, inköpsmönster samt affärs- och marknadsförhållanden. Arbetet sker faktabaserat, tvärfunktionellt och kommunkoncernövergripande för att skapa effektivitet, utveckling och innovativa lösningar vid inköpen inom respektive kategori.

Kategoriträd och inköpskategorier

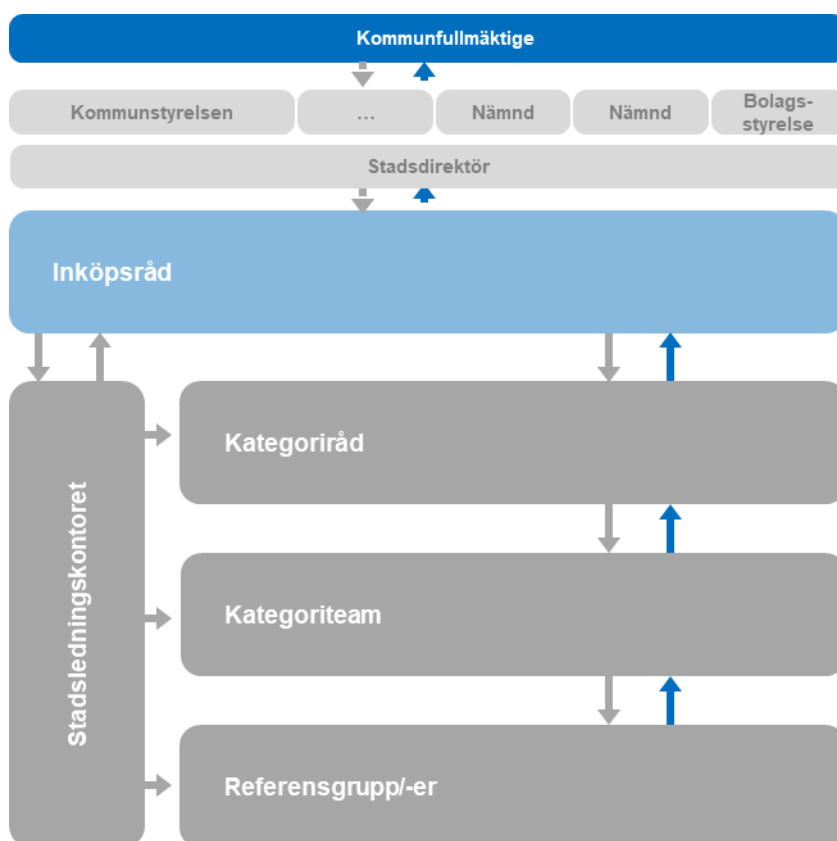
Stadens totala inköpsvolym har delats in i kategorier som tillsammans bildar ett kategoriträd i fyra nivåer, där kategorifamilj är den mest övergripande nivån. Tillsammans omfattar dessa hela kommunkoncernens externt genererade köp. Under kategorifamiljerna finns kategoriklasser, som i sin tur är uppdelade i kategorier, se illustrativ bild nedan. En del kategorier har även detaljerats i underkategorier.

Kategoriägare

När en kategori ska etableras utses en nämnd eller bolagsstyrelse till kategoriägare. Kategoriägaren utser ordförandeposten i kategorirådet samt en kategoriledare. Kategoriägaren ansvarar även för att en tvärfunktionell och kommunkoncernövergripande bemanning av kategorirådet och kategoriteamet kommer till stånd, samt att kategorirådet uppfyller sin funktion som beslutsfattande och vägledande forum åt kategoriteamet. Kategoriägaren och kategorirådet ska också tillse att implementering av teamets kategoristrategier kan genomföras med tillgängliga resurser inom teamet.

Kategoriorganisation

Inköpsråd

Inköpsrådet är stadsdirektörens forum för övergripande styrning, uppföljning och samordning av kommunkoncernens inköpsarbete. Stadsdirektören utser rådets medlemmar samt ordförande. Inköpschefen vid stadsledningskontoret är föredragande i rådet. Inköpsrådet har i ansvar att planera och prioritera genomförande av kategorier och utifrån planen föreslå för kommunfullmäktige etablering av kategorier och kategoriorganisationer som en del av den årliga budgeten. Rådet får ansvar för att godkänna kategoristrategier, som kategorirådet valt att lyfta till inköpsrådet, samt i förekommande fall rekommendera kategoristrategier för beslut i aktuella nämnder eller kommunfullmäktige där så bedöms påkallat. Inköpsrådet stöts av stadsledningskontoret.

Kategoriråd

Det är kategorirådets ansvar att kategorin arbetar i enlighet med kategoriprocessen. Kategorirådet ansvarar även för att följa upp kategoriarbetets framdrift mot uppsatta mål, fatta nödvändiga beslut gällande prioritering av arbetet, vid behov lyfta beslut till inköpsrådet, samt hjälpa till när beslut utanför kategoriorganisationen behöver fattas. Kategorirådet ska även stötta kategoriledaren och tillse att teamet har en ändamålsenlig bemanning.

Kategoriledare/kategorierteam

För varje kategori etableras ett tvärfunktionellt kategorierteam. Kategorierteamet ansvarar för att arbetet inom inköpskategorin utförs i enlighet med kategoriprocessen. För att leda teamet utses en kategoriledare, det vill säga en medarbetare som är huvudansvarig för att arbetet inom kategorin fortlöper. Oftast har kategoriledaren sin hemvist i den organisation som utsetts som kategoriägare.

Kategoriteam och kategoriråd förväntas bland annat:

- Arbeta enligt stadens gemensamma kategoriprocess
- Upprätthålla aktuella behovs- och marknadsanalyser
- Upprätta stadsövergripande försörjningsplan
- Upprätthålla aktuellt dataunderlag för inköpsutgifter inom kategorin
- Identifiera förbättringspotential och definiera mål och strategier för att nå bästa nytta för staden
- Mäta effekterna av kategorins mål och strategier
- Kommunera och informera berörda verksamheter inom kommunkoncernen.

Nämnder/bolagsstyrelserns ansvar

Nämnder och bolagsstyrelser ansvarar för att säkerställa att resurser avsätts för att delta i kategoriråd och kategoriteam samt att de strategier som beslutas i kategorirådet fullföljs och bidrar till att effektivisera stadens inköpsarbete.

Kommunstyrelsens ansvar

Kommunstyrelsen ansvarar för stadens gemensamma kategoriprocess och för införandet av kategoristyrning som arbetssätt. Kommunstyrelsen ansvarar bland annat för process-, metod- och analysstöd till kategoriarbetet samt ansvarar för kategorietableringens planering. Kommunstyrelsen har även det samordnande ansvaret för uppföljning och effektmätning av stadens hela kategoriarbete.

Kommunstyrelsen ansvarar för att kategoriråd och kategoriteam får introduktion till och utbildning i kategoriprocessen, samt tillgång till nödvändiga verktyg för arbetets genomförande.

Fördelning av kostnader för ersättning till kategoriansvarig nämnd/bolagsstyrelse.

Nämnd och/eller bolagsstyrelse som av kommunfullmäktige utses som kategoriägare erhåller under år 2023 ersättning med 0,5 mnkr. Den sammanlagda kostnaden för ersättning till kategoriägare fördelas utifrån respektive nämnds/bolagsstyrelses inköpsutgifter inom de aktuella kategorierna enligt nedan tabell.

Nämnd/Bolag	Fördelad kostnad för kategoriägare
AB Bostadsförmedlingen i Sthlm AB	11 361 kr
AB Familjebostäder	268 735 kr
AB Micasa Fastigheter i Sthlm AB	107 252 kr
AB S:t Erik Försäkrings AB	2 485 kr
AB S:t Erik Kommunikation AB	1 339 kr
AB S:t Erik Markutveckling AB	22 750 kr
AB SGA Fastigheter	2 624 kr
AB Skolfastigheter i Stockholm AB	315 992 kr
AB Stockholm Business Region AB	3 949 kr
AB Stockholms Hamn AB	78 883 kr
AB Stockholms Stads Parkerings AB	37 583 kr
AB Stockholms stadshus AB	691 kr
AB Kulturhuset Stadsteatern AB	14 742 kr
AB Stockholmshem	499 392 kr
AB Svenska Bostäder	194 173 kr
AB Stockholm Vatten och Avfall AB	430 081 kr
Arbetsmarknadsnämnden	24 140 kr
Exploateringsnämnden	186 760 kr
Fastighetsnämnden	148 470 kr
Idrottsnämnden	55 696 kr
Kulturnämnden	68 410 kr
Kyrkogårdsnämnden	50 246 kr
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	12 766 kr
Revisorskollegiet	280 kr
Servicenämnden	7 575 kr
Socialnämnden	89 853 kr
Stadsarkivet	7 019 kr
Stadsbyggnadsnämnden	14 260 kr
Stadsdelsnämnd Bromma	136 156 kr
Stadsdelsnämnd Enskede-Årsta-Vantör	141 033 kr
Stadsdelsnämnd Farsta	100 091 kr
Stadsdelsnämnd Hägersten-Älvsjö	160 469 kr
Stadsdelsnämnd Hässelby-Vällin	176 781 kr
Stadsdelsnämnd Kungsholmen	84 901 kr
Stadsdelsnämnd Norrmalm	158 700 kr
Stadsdelsnämnd Rinkeby-Kista	112 737 kr
Stadsdelsnämnd Skarpnäck	86 050 kr
Stadsdelsnämnd Skärholmen	70 571 kr
Stadsdelsnämnd Spånga-Tensta	75 993 kr
Stadsdelsnämnd Södermalm	137 151 kr
Stadsdelsnämnd Östermalm	73 007 kr
Kommunstyrelsen	274 571 kr
Trafiknämnden	125 300 kr
Utbildningsnämnden	922 072 kr
Valnämnden	34 kr
Äldrenämnden	6 401 kr
Överförmyndarnämnden	476 kr
SUMMA	5 500 000 kr

*Slutligt underlag kan komma att revideras/fastställas i T1

Stadens kategoriträd | Inköpsutgifter 2021 – Totalt 37 867 mnkr

Stadens kategoriträd | Inköpsutgifter 2021 – Totalt 37 867 mnkr

12 715,7 mnkr	7 115,4 mnkr	4 171,3 mnkr	3 206,5 mnkr	2 000,2 mnkr	2 537,1 mnkr	925 mnkr	784,2 mnkr	657,6 mnkr	512,5 mnkr	518,2 mnkr	434,9 mnkr	398,7 mnkr	412 mnkr	373,9 mnkr	255,6 mnkr	177 mnkr	47,2 mnkr
Bygg & Anläggningsentreprenader	Vård & omsorg	Lokal & FM	Tekniska Konsulter	IT & Kommunikation	Drift & Underhåll	Externa tjänster	Avfall & Sanering	Måltider & livsmedel	Resa & Konferens	HR	Anläggningsmateriel	Logistik	Kommunikation	Förbrukningsmateriel	Maskiner & Fordon	Litteratur	Medborgarutveckling
Byggnad- och installationsentreprenader	Boenden	Försörjningsmedia	Tekniska konsulter - Okategoriserat	IT	Byggnad	Bemanningskonsulter	Drift-entreprenad avfallshämtning	Livsmedel	Entreprenad persontransporter	Utbildning	Byggvaror	Transport	Kommunikations tjänster	Sjuk- & hälsovård	Maskiner, Reservdelar & Underhåll	Böcker	Coaching & Utbildning
Anläggningsentreprenader	Hemtjänst	Hyra	Byggprocessen	IT-konsulter	Park, Gata & Parkering	Verksamhetskonsulter	Sanering	Måltider	Resa	Företags-hälsovård	Dörrar & Säkerhetsdörrar	Logistiktjänster	Media-utrymme	Kläder, sko & tvätt	Fordonsleasing		
Övriga bygg- och anläggningsentreprenader	Personlig Assistans	Lokalvård	Förvaltningsprocessen	Data- & Telekom	Installation	Finansiella tjänster	Drift-entreprenad återvinningscentral		Konferens	Intern representation	Paviljonger	Specialtransporter	Tryckeritjänster	Fastighetsförmödenheter	Fordon, Reservdelar & Underhåll		
Nätentreprenader	Dagverksamhet	Bevakning & säkerhet				Handledningskonsulter	Grovavfall		Resebyrå-tjänster	Rekrytering	Vitvaror	Möbel & Kontorsflytt	Profilprodukter	Järnhandelsvaror	Bränsle		
Inköp av mark, byggnad och anläggningar	Kollo-verksamhet	Inredning				Juridiska tjänster			Ekonomi-service		Vattenreningsutrustning		Event & mässor	Kultur, idrott & Lek			
	Trygghetslarm	Sopphantering				Tolkar, översättning m.m.					Skyltar		Extern representation/gåvor	Kemikalier			
	Specialinredning Boenden	Porto & Bud				Specialutredningar								Utbildningsmateriel			
		Kontorsmateriel												Husgeråd			
		Kaffe & mat på jobbet															
		Växter															

Över 10 000 000 000 SEK

Över 1 000 000 000 SEK

Över 500 000 000 SEK

Över 250 000 000 SEK

Över 100 000 000 SEK

Kategori initierad

